

วารสารวิจัยรำไพพรรณี

Rajabhat Rambhai Barni Research Journal

ISSN 1906-327X , ISSN 2697-4371 (Online)

ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม 2564

การพัฒนากระเปาะเสริมรณงค์คนพิการ	5
ชาติรส การะเวก, นัฏศรา เข้มแม่นัหมัด, ปรียานุช วิลาทวาน	
กลยุทธ์ธุรกิจค้าปลีกในยุคประเทศไทย 4.0	17
จิรวุฒิ หลอมประโคน, อิศราภรณ์ ลาตละคร, เหมือนจิต จิตสุนทรชัยกุล	
แนวทางในการพัฒนาขีดความสามารถด้านการควบคุมคุณภาพของสินค้าเกษตรแปรรูปวิสาหกิจชุมชนตำบลคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา	25
ชุติมา นุตยะสกุล, นิชชีญา เกิดช่วย, วัฒนา พิลาจันทร์, ฉัตรชัย อิมอารมณั	
รูปแบบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2	35
เอกวิธส์ อุษณิษ์พันธุ์, จตุพันธ์ รุจิรานุกูล, อติพงษ์ สุขนาค, กรรณิกา ศรีบำเพ็ญ, วรัญภัสสร ศรีวิสุทธิเวดิน,	
จรีพร รักสบาย, ชิตวีร์ มอญเพชร, รัชฎากร อัครจันทร์	
การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ ด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	48
วรรณมล ศุภคุณ, สุนิตย์ดา เย็นทั่ว, ปวีศา จรดล	
การพัฒนาและประเมินแนวทางกระดานสนทนาสุขภาพเพื่อผู้ดูแลผู้สูงอายุไทยในครอบครัว	58
กมลชนก เศรษฐบุตร	
ทัศนคติของประชาชนต่อแนวทางการแก้ไขฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน กรุงเทพมหานคร	70
ศิริลักษณ์ เจริญรัมย์, วิสาชา ภูจินดา	
ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ที่มีต่อทักษะการสร้างความรู้ของนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา	79
พรรณราย เทียมทัน, พรสิริ เอี่ยมแก้ว, นิเวศน์ คำรัตน์	
แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17	87
พิวาท หังทอง	
การพัฒนาโมเดลการวัดสมรรถนะครูผู้ช่วยตามความต้องการจำเป็นในมุมมองของครูในภาคตะวันออก	97
เจนวิทย์ วาริโป, สวัสดิ์ชัย ศรีพนมธนากร	
การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การเคลื่อนที่และแรง	109
ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) กับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)	
พงศกร ลอยล่อง, ยาวเรศ ใจเย็น, ปวีศา จรดล	
คุณภาพชีวิตการทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการและบุคลากร สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร	118
กิตติศักดิ์ ทองหล้า, ชินโสณั วิสิฐนิจิกา	
การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร	129
ธัญลักษณ์ เอี่ยมเจริญ, พัชรา เดชโฮม	
การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนคลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานขาวนุสรณ์) สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร	138
ศรัณญา วันลักษณ์, พัชรา เดชโฮม	
การยอมรับเทคโนโลยี และคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน	151
สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี	
ลัดดาวัลย์ สำราญ, ไสริยา สุภาผล, วิริยทอ ไทยโพธิ์ศรี, สุทิวัส มลรัตนัด	
แรงจูงใจของผู้เข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพในประเทศไทย	161
ณรงค์ฤทธิ์ นิยมมาก	
การจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานเพื่อเตรียมพร้อมก่อนออกฝึกสอน :	173
กรณีศึกษาของนักศึกษาสาขาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา	
ขวัญดาว ปิ่นทองพันธุ์	
การพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยด้วยเทคนิค SQ4R กับเทคนิค KWL PLUS สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	183
นิตยา พิษเพียร, สุนิตย์ดา เย็นทั่ว, ปวีศา จรดล	
ความสามารถในการบริหารประสิทธิภาพของสายการบินต้นทุนต่ำตามความคิดเห็นของผู้โดยสารที่ใช้บริการสนามบิน	193
ที่ดำเนินงานโดยกรมท่าอากาศยานในประเทศไทย	
สมพงษ์ อัครวิชัย	
ผลการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์จากการเรียนรู้ดิจิทัลของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3	202
ธัญวิษ วิเชียรพันธ์	

วารสารวิจัยรำไพพรรณี

Rajabhat Rambhai Barni Research Journal

ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 ประจำปี 2564 (พฤษภาคม-สิงหาคม) ISSN 1906-327X, ISSN 2697-4371 (Online)

ชื่อ	วารสารวิจัยรำไพพรรณี	
เจ้าของ	สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	
ที่ปรึกษา	41 หมู่ 5 ถนนรักศักดิ์ชุม ตำบลท่าช้าง อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี 22000	
บรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไกคุณท์ ทองอร่าม	
บรรณาธิการ	ศาสตราจารย์ ดร.เปี่ยมศักดิ์ เมณะเศวต	ศาสตราจารย์ ดร.ชนิตา รักษ์พลเมือง
	รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริวิทย์ กุลโรจนภัทร	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฟื่องอรุณ ปรีดีติลล
กองบรรณาธิการ	ดร.สวัสดิ์ อุดมโภชน	ดร.พีระ รัตนวิจิตร
	รองศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์มาศ สุขกลี	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
	ศาสตราจารย์ ดร.วิสาชา ภูจินดา	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
	ศาสตราจารย์ ดร.เทิดชาย ช่วยบำรุง	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
	รองศาสตราจารย์ ดร.จิณฉัตร ปะโคทั้ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญรอด บุญเกิด	มหาวิทยาลัยบูรพา
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศชาย สติยพันธ์วงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วรัชกร พาหะนิชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์
	อาจารย์ ดร.สุชาดา รัตนวานิชพันธ์	มหาวิทยาลัยบูรพา
	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรินทร์ รุจิรานุกูล	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นภดล แสงแข
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนธยา กุลคล้าย	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวัลรัตน์ สมนึก
	อาจารย์ ดร.สิตางค์ เจริญวงศ์	นางสาวกรรณิกา สุขสมัย
	นางสาวนิตยา ต้นสาย	นางสาวปิยาภรณ์ กระจ่างศรี
	นางสาวชลธิ์รัตน์ ผดุงสิน	นางสาวณัฐฐานี ดีชื่อ
	นางสาวปองรัตน์ บุญลาภ	นางภรณ์ทิพย์ สุภาภรณ์

กำหนดการตีพิมพ์

ขอบเขตวารสาร

ปีละ 3 ฉบับ

วารสารวิจัยรำไพพรรณี เป็นวารสารระดับชาติที่ผ่านการรับรองผลการประเมินคุณภาพวารสารในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 2 (พ.ศ. 2563-2567) จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยของคณาจารย์ นักศึกษาระดับปริญญาโท-เอก นักวิจัยจากหน่วยงานภายในและภายนอกต่าง ๆ ผู้สราธรรณชน รวมทั้งหน่วยงานอื่น ๆ ได้นำผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์เผยแพร่ไปใช้ประโยชน์ เปิดรับบทความวิจัยในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รวมถึงสหวิทยาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสังคมและชุมชน โดยจัดทำเป็นวารสารราย 4 เดือน เผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ

ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน)

จำนวน 20 บทความ

ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม)

จำนวน 20 บทความ

ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม)

จำนวน 20 บทความ

โดยบทความที่ตีพิมพ์ทุกบทความผ่านการพิจารณาเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Reviewed) ในสาขาวิชานั้น ๆ ไม่น้อยกว่า 2 ท่าน โดยเป็นการประเมินแบบ double-blinded review

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ ประจำฉบับ (Peer Review)

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์มาศ สุขกลี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นภดล แสงแข

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรินทร์ รุจิรานุกูล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เยาวเรศ ใจเย็น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรพันธ์ โพธิพัฒน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บวรสรรค์ เจียดำรง

อาจารย์ ดร.รมิดา กาญจนวงศ์

อาจารย์ ดร.เจนจบ สุขแสงประสิทธิ์

อาจารย์ ดร.ปิยะพงศ์ กุฬพงศ์พันธ์

รองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทั้ง

อาจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ แสงอรุณ

อาจารย์ ดร.ภาคภูมิ ชูมณี

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเหลือ ใจมโน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัชร หิรัญพันธ์

รองศาสตราจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ อริยะเครือ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจตนารักษ์ อาจไธสง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพงษ์ จรัสโรจนกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรา เดชโฮม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระวัฒน์ มอนไธสง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพียรพิทย์ โรจนปัญญา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไล ทองแผ่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พอเจตน์ ธรรมศิริขวัญ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลินดา นาคโปย

อาจารย์ ดร.ณัฐพล บัวเปลี่ยนสี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เจษฎา ความคั่นเคย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัตนา สีดี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภิญญาพัชญ์ นาคภิบาล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา จุ้ยทอง

อาจารย์ ดร.นนท์ฉัตร วีรานูวัติ

รองศาสตราจารย์ ดร.ภัทรวดี มากมี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เขียวมั่ง

อาจารย์ ดร.ศานิตา ต่ายเมื่อง

อาจารย์ ดร.พรรณทิพา ตันตินัย

อาจารย์ ดร.ณัฐ คำชู

Dr.Poliny Ung

รายชื่อผู้พิจารณาตรวจสอบภาษาอังกฤษ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วัชรพงษ์ แจ้งประจักษ์

อาจารย์ ดร.ณัฐภัทร พัฒนา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปรอยฝน ทวีชัย

อาจารย์เอื้อมพร รุ่งศิริ

อาจารย์วินิษา วงศ์ชัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

มหาวิทยาลัยศรีปทุม ขอนแก่น

มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ออกแบบรูปเล่มและจัดพิมพ์ นางสาวนิตยา ตันสาย

ปีที่พิมพ์ พ.ศ. 2564 (ฉบับที่ 2)

พิมพ์ที่ ชลบุรีการพิมพ์ 194/28 ถ.พรหมาสตร ต.บางปลาสร้อย อ.เมือง จ.ชลบุรี 20000

บทบรรณาธิการ

วารสารวิจัยรำไพพรรณี (Rajabhat Rambhai Barni Research Journal) ของสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เป็นวารสารวิจัยที่เผยแพร่บทความวิจัยของนักวิจัย นิสิตนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณาจารย์ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยที่สนใจ เป็นวารสารราย 4 เดือน โดยเผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม) และฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม) แต่ละฉบับมีจำนวน 20 บทความ โดยวารสารฉบับนี้ถือเป็นที่ 15 ฉบับที่ 2 ประจำปี 2564 (พฤษภาคม-สิงหาคม) ซึ่งบทความวิจัยที่ได้รับการคัดเลือกให้ตีพิมพ์ในวารสารนี้ ผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญตามสาขาวิชาไม่น้อยกว่า 2 ท่าน โดยเป็นการประเมินแบบ double-blinded review วารสารวิจัยรำไพพรรณีได้จัดอยู่ในฐานข้อมูล TCI ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 และได้มีการพัฒนาคุณภาพวารสารมาโดยตลอด กองบรรณาธิการวารสารได้ดำเนินการเผยแพร่วารสารวิจัยรำไพพรรณีไปยังเครือข่ายมหาวิทยาลัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ทั่วประเทศ เป็นประจำทุก 4 เดือน ปัจจุบันวารสารวิจัยรำไพพรรณี ได้ผ่านการรับรองผลการประเมินคุณภาพวารสารในฐานข้อมูล TCI รอบที่ 4 ในวารสารกลุ่ม 2 (พ.ศ. 2563-2567) และเพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการวารสารและเป็นการปรับปรุงคุณภาพวารสารให้มีความน่าสนใจมากขึ้น ทางวารสารได้เปิดรับบทความวิจัยสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รวมถึงสหวิทยาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสังคมและชุมชน เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในฉบับนี้

กองบรรณาธิการขอขอบคุณผู้เขียนทุกท่านที่ส่งบทความวิจัยมาให้พิจารณาตีพิมพ์ ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาบทความ (Peer reviews) ทุกท่านที่ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขบทความวิจัยต่าง ๆ ให้มีความถูกต้อง และขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนสนับสนุนการจัดทำวารสารวิจัยรำไพพรรณี ฉบับนี้ให้เสร็จสมบูรณ์ด้วยดี หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารวิจัยรำไพพรรณี ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 ประจำปี 2564 (พฤษภาคม-สิงหาคม) จะสามารถตอบสนองความสนใจของผู้อ่านทุกท่านได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้สามารถติดตามรายละเอียดและดาวน์โหลดแบบฟอร์มต่าง ๆ หรือสมัครส่งบทความวิจัยออนไลน์ได้ที่ <https://tci-thaijo.org/index.php/RRBR/index> ซึ่งกองบรรณาธิการวารสารจะดำเนินการรวบรวม คัดกรองบทความวิจัยเพื่อนำไปสู่การเผยแพร่ผลงานวิจัยอันจะส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาต่อไป

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์มาศ สุขกสิ
บรรณาธิการวารสารวิจัยรำไพพรรณี

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์

การพัฒนากระเป๋าเสริมรถนั่งคนพิการ Development of a Wheelchair Bag

ชาติรส การะเวก*, นัฐศรา เซ็มแมนหมัด, ปรียานุช วิลาวรรณ

Charttirot Karaveg, Natsara Semmanmad, Preeyanuch Vilawarn

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร 10110

Faculty of Science, Srinakharinwirot University, Bangkok 10110 Thailand

*Corresponding author E-mail: charttirot@swu.ac.th

(Received: September 3 2020; Revised: January 18 2021; Accepted: April 4 2021)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษารูปแบบกระเป๋าเสริมรถนั่งคนพิการที่คนพิการทางการเคลื่อนไหวต้องการ 2) เพื่อออกแบบและพัฒนากระเป๋าเสริมรถนั่งคนพิการที่ตอบสนองความต้องการของคนพิการทางการเคลื่อนไหว 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจและทดสอบการยอมรับกระเป๋าเสริมรถนั่งคนพิการ โดยการเก็บข้อมูลจากคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่อายุ 18 ปีขึ้นไป ใช้ร่วลแชร์เดินทางไปยังที่ต่าง ๆ อย่างน้อยอาทิตย์ละครั้ง มีความยากลำบากในการใช้ชีวิตประจำวัน 5 ระดับ จาก 7 ระดับ จำนวน 20 คน โดยการเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจงและการเก็บข้อมูลแบบลูกโซ่ เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติพื้นฐาน และ Mann-Whitney U test ผลการวิจัยพบว่า สิ่งของที่คนพิการจำเป็นต้องพกติดตัวเป็นประจำ คือ อุปกรณ์สื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์ทางการแพทย์ มีความต้องการกระเป๋าเสริมวีลแชร์ที่ตำแหน่งด้านหลังพนักพิงมากที่สุด วัสดุที่ใช้ทำควรเป็นผ้าไนลอนและใช้เวลโครเป็นเครื่องเกาะเกี่ยว กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อกระเป๋าเสริมวีลแชร์เพื่อคนพิการทุกด้านในระดับมากถึงมากที่สุด โดยในด้านกระเป๋ามีขนาดใหญ่มีช่องจัดระเบียบได้รับความพึงพอใจสูงสุด การทดสอบด้วยสถิติแมนวิทนี ยูเทส (Mann-Whitney U test) พบว่าไม่มีความแตกต่างในความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ทุกด้าน แต่กลุ่มที่ยอมรับมีความสนใจซื้อกระเป๋าเสริมวีลแชร์ทางออนไลน์ค่าสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ยอมรับ

คำสำคัญ : คนพิการทางการเคลื่อนไหว, กระเป๋าเสริมรถนั่งคนพิการ, แมนวิทนี ยูเทส

Abstract

This research aims 1) to study the qualifications of wheelchair bags required by people with mobility impairments, 2) to design and develop wheelchair bags that respond the needs of people with mobility impairments, and 3) to study satisfaction and the acceptance of wheelchair bags in people with mobility impairments. Data were collected through open-ended questionnaires from 20 people with mobility impairments chosen through purposive and snow-ball sampling. The collected data were analyzed by descriptive statistics and the Mann-Whitney U test was used to test the product acceptance. The research study revealed that the items considered the most necessary for daily life of the people with mobility impairments were their electronic communication devices and their medical equipment. The people with mobility impairments preferred to have the wheelchair bag attached at the back of the wheelchair backrest. The main materials used to produce the wheelchair bags should be nylon fabric with Velcro tape. The samples were very highly satisfied with wheelchair bags for all aspects. For individual aspect, the size of the wheelchair bag which is large and the fact that the bags were divided into many compartments gained the highest satisfaction. The Mann-Whitney U test showed no differences on product satisfaction in every aspect. The samples who expressed product acceptance showed higher interest in purchasing the wheelchair bags than those of the samples who revealed no product acceptance.

Keywords : people with mobility impairments, wheelchair bag, Mann-Whitney U test

บทนำ

รถวีลแชร์ซึ่งมีลักษณะเป็นเก้าอี้ล้อเป็นอุปกรณ์เคลื่อนย้าย (Mobility device) ที่นิยมใช้อย่างแพร่หลายในลำดับต้น ๆ จนกลายเป็นอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับผู้ที่มีข้อจำกัดในการเดิน ปรากฏการณ์นี้เป็นผลมาจากการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ความก้าวหน้าทางการแพทย์ที่ทำให้ผู้ป่วยมีอัตราการรอดชีวิตสูงขึ้นแต่เกิดการสูญเสียอวัยวะและเสียสมรรถภาพทางกายที่ซับซ้อนจนกลายเป็นผู้พิการที่ต้องพึ่งพาอุปกรณ์ช่วยเหลือ (Long and Hillman, 2014) ประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging society) ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2010 กล่าวคือ อัตราส่วนของประชากรที่เข้าสู่ช่วงของวัยสูงอายุมีมากกว่าอัตราส่วนของประชากรโดยรวม และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นเมืองหลวงมีอัตราเพิ่มสูงสุดของประเทศ จากร้อยละ 10 ในปัจจุบัน เป็นร้อยละ 21 ในปี ค.ศ. 2020 (Srichuae, Nitivattananon, Perera, 2016) ปัจจัยอีกประการที่ส่งผลให้ความต้องการอุปกรณ์เคลื่อนย้ายที่มีประสิทธิภาพมีแต่จะพุ่งสูงขึ้น คือ กฎ Standard Rules on the Equalization of Opportunities for Persons with Disabilities, the Convention on the Rights of Persons with Disabilities and World Health Assembly resolution WHA 58.23 ที่กำหนดโดยองค์การสหประชาชาติซึ่งเกี่ยวข้องกับคามพิการในด้านการป้องกัน การดูแล และฟื้นฟูสมรรถภาพ และลักษณะของรถวีลแชร์และอุปกรณ์เครื่องช่วยที่เหมาะสม มีผลให้การเข้าถึงรถวีลแชร์ที่เหมาะสมเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิมนุษยชน การดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี ทั้งนี้เพื่อให้คนพิการสามารถเป็นสมาชิกที่มีคุณค่าของสังคม (Khasnabis, Mines, World health Organization, 2012)

ความพิการทางการเคลื่อนไหวเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญของประเทศไทยเนื่องจากผู้พิการที่ขึ้นทะเบียนตามรายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทย ณ วันที่ 1 เมษายน 2562 มีจำนวน 1,995,767 คน คิดเป็นร้อยละ 3.01 ของประชากรทั้งประเทศ ประมาณครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 49.43) คือ ผู้พิการทางการเคลื่อนไหวซึ่งเป็นสัดส่วนที่มากที่สุด โดยเป็นคนพิการที่อยู่ในวัยทำงาน (15 - 59 ปี) มีจำนวน 841,408 คน (ร้อยละ 42.16) ครึ่งหนึ่งเป็นคนพิการที่งานทำจากการจ้างงานของภาครัฐ และภาคเอกชน ร่วมกับการประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งต้องใช้ชีวิตประจำวันอยู่ร่วมกับคนปกติ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2019) งานวิจัยก่อนหน้าซึ่งศึกษาปัญหาและคุณภาพชีวิตคนพิการ ระบุตรงกันว่าคนพิการทางการเคลื่อนไหวต้องเผชิญกับความยากลำบากในการใช้ชีวิตประจำวัน จากสิ่งกีดขวาง เนื่องจากสถานที่และเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ไม่ได้ออกแบบมาเพื่อคนทุกกลุ่มในสังคม (universal design) หรือออกแบบแต่ไม่ได้คำนึงถึงการใช้งานจริงในชีวิตประจำวัน เป็นผลให้คุณภาพชีวิตคนพิการไม่ได้รับการพัฒนาและสูญเสียงบประมาณโดยเปล่าประโยชน์

(จิระนันท์ ระพิพงษ์ และอภิขนา โฉมวิณะ, 2015; อีรวุฒิ บุญศักดิ์เสรี และจัญญา พหลเทพ, 2015; ภูริน หล้าเตจ และสุรพงษ์ เลิศสิทธิชัย, 2011; วิบุรณ ทินนบุตร, 2016) การเคลื่อนย้ายเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของคนพิการที่ต้องได้รับการดูแล สิ่งแวดล้อมและผลิตภัณฑ์ที่ปรับตามความต้องการของผู้พิการจึงควรส่งเสริมให้สะดวกต่อการเคลื่อนย้าย การเข้าถึงและใช้ได้ง่าย (Gaete-Reyes, 2015) การพัฒนาผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มสำหรับผู้พิการมีลักษณะเฉพาะกลุ่ม (niche market) ที่ต้องทำความเข้าใจผู้ใช้้อย่างลึกซึ้ง และเกี่ยวข้องกับสิ่งทอที่เน้นประโยชน์ใช้สอย (functional textile) ข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบจึงควรมาจากผู้ใช้จริง เพื่อให้ปัญหาจากการใช้ผลิตภัณฑ์ได้รับการแก้ไข แต่ผู้ผลิตในอุตสาหกรรมส่วนใหญ่กลับละเลยกลุ่มเป้าหมายที่เป็นคนพิการ เนื่องจากผู้ใช้กลุ่มนี้มีความต้องการที่เจาะจงและซับซ้อน เมื่อไม่สามารถหาผลิตภัณฑ์ที่ตรงกับความต้องการได้ การแก้ปัญหาที่ผ่านมาของผู้พิการจึงเป็นการนำสินค้าสำหรับคนปกติมาประยุกต์ใช้ ซึ่งนอกจากจะไม่สะดวกต่อการใช้งานแล้วยังมีรูปแบบที่ไม่สวยงาม ส่งผลต่อความมั่นใจในการเข้าสู่สังคมของคนพิการ (Bragança et al., 2018) รูปแบบของรถนั่งคนพิการในปัจจุบันมีพื้นที่ที่จำกัด ไม่เหมาะกับการบรรจุสิ่งของจำนวนมาก อีกทั้งไม่ได้ออกแบบมาเพื่อใส่ของใช้ทำความสะอาดและอุปกรณ์ทางการแพทย์บางชนิดที่ผู้พิการจำเป็นต้องพกติดตัว ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาถึงปัญหาและรูปแบบของกระเป๋าสารพัดประโยชน์ที่คนพิการที่สามารถแก้ไขปัญหาจากการพกพาสิ่งของในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับรูปแบบการใช้งานจริง และตอบสนองความต้องการเฉพาะของคนกลุ่มนี้ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของคนพิการให้คนพิการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และเป็นแนวทางสำหรับการออกแบบผลิตภัณฑ์สำหรับคนพิการในอนาคต เพื่อส่งเสริมความเท่าเทียมกันในสังคม

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษารูปแบบกระเป๋าสารพัดประโยชน์ที่คนพิการทางการเคลื่อนไหวต้องการ
- 2) เพื่อออกแบบและพัฒนากระเป๋าสารพัดประโยชน์ที่ตอบสนองความต้องการของคนพิการทางการเคลื่อนไหว
- 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจและทดสอบการยอมรับกระเป๋าสารพัดประโยชน์

การศึกษาเอกสาร

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ได้จัดทำคู่มือมาตรฐานกลางประเมินความสามารถตามประเภทความพิการและให้รหัส (ICF: International Classification of Functioning Disability and Health) (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์, 2555) เพื่อจัด

ความบกพร่องของร่างกายและนำไปสู่การวางแผนดูแล ซึ่งเป็นภาษา
มาตรฐานสำหรับสื่อสารระหว่างผู้เกี่ยวข้องด้านสาธารณสุขและ
สังคม ทั้งในและต่างประเทศ เนื่องจาก ICF ได้รับการรับรองโดย
องค์การอนามัยโลก ในคู่มือดังกล่าวได้กล่าวถึงคำจำกัดความ ดังนี้

ความพิการทางการเคลื่อนไหว หมายถึง การที่บุคคลมี
ข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน หรือในการเข้าไป
ร่วมในกิจกรรมในสังคม ซึ่งเป็นผลมาจากการมีความบกพร่องหรือ
การสูญเสียความสามารถอวัยวะในการเคลื่อนไหว ได้แก่ มือ เท้า
แขน ขา อาจมาจากสาเหตุอัมพาต แขนขาอ่อนแรง แขนขาขาด หรือ
จากภาวะเจ็บป่วยเรื้อรังจนมีผลกระทบต่อการทำงานของ มือ แขน

หรือขา (ความหมายตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพ
ชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550)

ระดับความบกพร่อง หรือระดับความสามารถในการทำ
กิจกรรม ประเมินจากลักษณะภายนอกของร่างกายที่เห็นได้อย่าง
ชัดเจนและสมรรถภาพในการทำกิจกรรมต่าง ได้แก่ การเคลื่อนย้าย
ตนเอง การเดิน การเคลื่อนที่โดยใช้อุปกรณ์ การทำความสะอาด
ร่างกาย การดูแลการจัดของเสียออกจากร่างกาย การแต่งตัว
การรับประทานอาหาร การศึกษา การพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจ
นันทนาการและกิจกรรมยามว่าง โดยกำหนดให้การเคลื่อนที่โดยใช้
อุปกรณ์ เป็นรหัส d420 แบ่งเป็น 5 ระดับ มีตัวบ่งชี้คุณลักษณะ ดังนี้

ตารางที่ 1 ระดับความพิการทางการเคลื่อนไหว

รหัส	ระดับ	ความสามารถ
d420.0	ไม่มีความยากลำบาก (NO: 0 - 4 %)	เคลื่อนที่อย่างปลอดภัยโดยใช้รถเข็นต่อเนื่องอย่างน้อย 15 นาที หรือ 50 เมตร และไม่ต้องมีผู้เฝ้าระวัง
d420.1	มีความยากลำบากเล็กน้อย (MILD: 5 - 24 %)	เคลื่อนที่อย่างปลอดภัยโดยใช้รถเข็นแต่มีผู้เฝ้าระวัง
d420.2	มีความยากลำบากปานกลาง (MODERATE: 25 - 49 %)	เคลื่อนที่ได้เองบ้าง โดยใช้รถเข็นแต่ต้องมีผู้ช่วยเหลือ ออกแรงเล็กน้อย
d420.3	มีความยากลำบากรุนแรง (SEVER: 50 - 95%)	เคลื่อนที่ได้เองบ้าง โดยใช้รถเข็นแต่ต้องมีผู้ช่วยเหลือ ออกแรงเป็นส่วนใหญ่
d420.4	มีความยากลำบากที่สุด (COMPLETE: 96 - 100%)	ไม่สามารถเคลื่อนที่ได้เอง
d420.8	มีความยากลำบากที่ไม่ระบุรายละเอียด (Not specified)	
d420.9	ไม่เกี่ยวข้อง (Not applicable)	

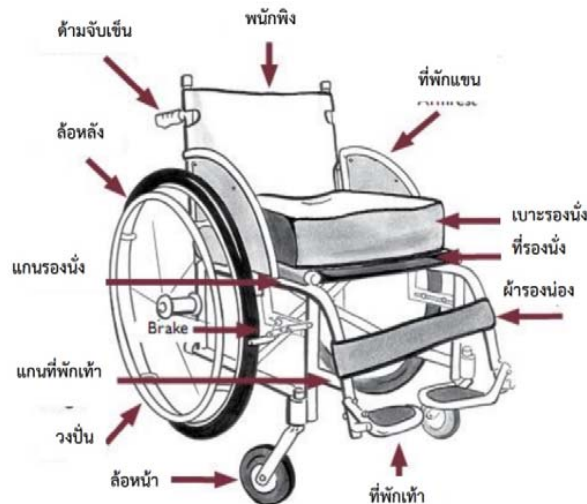
รถนั่งคนพิการ (Wheelchair)

รถนั่งคนพิการถูกเรียกในหลายชื่อตามกลุ่มผู้ใช้ เช่น
รถเข็นคนพิการ รถเข็นผู้สูงอายุ รถเข็นผู้ป่วย หรือเรียกจำแนกตาม
ลักษณะภายนอกและวัตถุประสงค์การใช้งานเช่น เก้าอี้รถเข็น รถเข็น
เดินทาง รถนั่งอาบน้ำ เป็นต้น แต่โดยรวมแล้วหมายถึง อุปกรณ์
ช่วยเคลื่อนย้ายที่มีที่นั่งและเคลื่อนที่ด้วยล้อ ซึ่งผู้ใช้รถนั่งคนพิการ
(wheelchair user) อาจเป็นคนพิการที่มีความบกพร่องด้านการ
เคลื่อนที่รูปแบบต่าง ๆ หรือบุคคลทั่วไปที่เป็นเด็ก ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ
ทั้งเพศชายและหญิงที่มีข้อจำกัดในการเดินและได้รับประโยชน์จาก
รถนั่งคนพิการ เพราะนอกจากประโยชน์หลักในการเคลื่อนที่แล้ว
รถนั่งคนพิการยังช่วยลดปัญหาแผลกดทับ ปรับท่านั่งที่ไม่ดี ช่วย
ส่งเสริมสุขภาพจากการทำกิจกรรมทางกายของผู้ใช้ และส่งเสริม
สุขภาพจิตจากความเป็นอิสระในการเคลื่อนที่ เกิดความมั่นใจ และ
สามารถเข้าสู่สังคมได้ (Khasnabis et al., 2012)

ไม่มีหลักฐานปรากฏแน่ชัดว่ารถวิลแชร์ถูกประดิษฐ์ขึ้น
เมื่อใด ทราบแต่เพียงว่ามีมาไม่ต่ำกว่าร้อยปี โดยในช่วงแรกเป็นเพียง
เก้าอี้ติดล้อทำจากไม้และมีไว้เพื่ออำนวยความสะดวกในการ

เคลื่อนย้ายผู้ป่วยในโรงพยาบาล แต่หลักฐานที่ชัดเจนเกิดขึ้น
ในศตวรรษที่ 20 ช่วงทศวรรษที่ 30 ถึง 40 เมื่อเก้าอี้ล้อถูกพัฒนา
ให้มีน้ำหนักเบาขึ้นและสามารถพับได้จึงสะดวกต่อการเคลื่อนย้าย
เหมาะจะนำมาเคลื่อนย้ายทหารที่บาดเจ็บบริเวณไขสันหลัง
จากสงครามโลกครั้งที่สอง ต่อมาก็ได้ถูกใช้ในบ้านเรือนเพื่อฟื้นฟู
สมรรถภาพของทหารผ่านศึกและแพร่หลายในกลุ่มผู้ป่วยทั่วไป
ในเวลาถัดมา ซึ่งทำให้เกิดการศึกษาเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวยานพาหนะ
ขณะใช้งานรถนั่งคนพิการ และการพัฒนาทั้งวัสดุ โครงสร้าง
ไปจนถึงการดัดแปลงส่วนประกอบได้เกิดขึ้นอย่างมากมายในช่วงหลัง
ของศตวรรษที่ 20 (Long and Hillman, 2014; Vignier, Ravaud,
Winance, Lepoutre, Ville, 2008)

รถนั่งคนพิการจะต้องทำหน้าที่สนับสนุนการรับน้ำหนัก
ปลอดภัย มั่นคง และเหมาะกับสรีระของผู้ใช้ (ergonomic)
นอกจากนี้ต้องประกอบด้วยที่นั่งและสามารถบรรจุสัมภาระได้
รูปแบบและส่วนประกอบพื้นฐานของรถนั่งคนพิการในปัจจุบัน
ดังปรากฏในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ส่วนประกอบของรถนั่งคนพิการ (Khasnabis et al., 2012)

จากการสำรวจของ พิมพ์ชนก สุขสมพร และเอกสิทธิ์ ภูศิริภิญโญ (2014) พบว่า ส่วนประกอบของรถนั่งคนพิการที่ชำรุดบ่อย คือ ห้ามล้อและลูกปืนล้อหน้า รองลงมา คือ ยางล้อหลัง โดยรถนั่งคนพิการเริ่มชำรุดโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 26.78 เดือน และเพิ่มสูงมากที่สุดในช่วงปีที่ 2 นอกจากนี้ยังพบรถนั่งคนพิการที่ชำรุดตั้งแต่ 1 เดือนแรก ซึ่งเป็นการชำรุดที่โครงสร้าง (โครงกันเบาะนั่ง) ดังนั้นจึงควรตรวจสอบคุณภาพของรถนั่งคนพิการก่อนที่จะนำไปใช้ และตรวจสอบสภาพของรถนั่งคนพิการทุกปี เพื่อป้องกันอันตรายที่เกิดจากการใช้รถนั่งคนพิการ

องค์กรอนามัยโลกได้ระบุลักษณะของรถนั่งคนพิการที่เหมาะสม ดังนี้

- 1) ตรงกับความต้องการของผู้ใช้งาน ทั้งปัญหาสุขภาพ และรูปแบบกิจกรรม
- 2) เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของผู้ใช้งาน เช่น ที่อยู่อาศัย พื้นที่ขรุขระ
- 3) มีขนาดเหมาะสมกับผู้ใช้งาน โดยพิจารณาสรีระ น้ำหนัก และลักษณะความพิการ
- 4) ช่วยให้ผู้ใช้งานนั่งในแนวตรง เนื่องจากผู้ใช้ต้องอยู่

บนรถเป็นเวลานาน เพื่อป้องกันปัญหากระดูกสันหลังในอนาคต และกระจายแรงกดเพื่อลดปัญหาแผลกดทับ

- 5) สามารถซ่อมบำรุงรักษาได้ในท้องถิ่น จึงควรตรวจสอบศูนย์ซ่อมบริการ อะไหล่สำรอง หรือสามารถดูแลอุปกรณ์ได้ด้วยตนเองได้

ในช่วง 20 ที่ผ่านมานี้ งานวิจัยเกี่ยวกับรถนั่งคนพิการ ในต่างประเทศได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาส่วนประกอบต่าง ๆ ให้เหมาะกับการใช้งานเฉพาะด้าน และการพัฒนารถนั่งคนพิการอัจฉริยะ (Smart wheelchair) ซึ่งพัฒนาจากเทคโนโลยีแบบดั้งเดิม เช่น การระบุตำแหน่ง ระบบช่วยเหลือ นำทางอัตโนมัติ เป็นต้น ผสานเข้ากับเทคโนโลยีอัจฉริยะ ด้วยการเพิ่มอุปกรณ์ตรวจจับ (Sensorial equipment) การพัฒนาชุดคำสั่ง (control algorithm) และการเชื่อมต่อกับผู้ใช้ที่มีความต้องการเฉพาะ (Customized user interfaces) (Mandel, Laue, Autexier, 2018) ส่วนด้านการออกแบบพบว่า รถนั่งคนพิการมีแนวโน้มจะมีน้ำหนักน้อยลง และสะดวกต่อการเคลื่อนย้ายมากขึ้น รอบวงล้อมีขนาดเล็กลง และพื้นที่ว่างใต้ที่นั่งจะกลายเป็นที่เก็บอุปกรณ์อัจฉริยะ ดังตัวอย่างในการพัฒนารถนั่งคนพิการอัจฉริยะในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 รูปแบบของรถนั่งคนพิการอัจฉริยะที่พัฒนาโดย Rolland ตั้งแต่ปี 1993 - 2014 (Mandel et al., 2018)

การพัฒนาอุปกรณ์เสริมรถนั่งคนพิการเพื่อวัตถุประสงค์ในการบรรทุกสัมภาระ พบหลักฐานการจดสิทธิบัตรครั้งแรกในยุค 1980s ซึ่งมีการคิดค้นที่มีความใกล้เคียงและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนากระเป๋าเสริมรถนั่งคนพิการ เช่น Wheelchair medical accessory carrier (Pryor, 1984) Wheelchair attached storage bag (Wells, 1986) Motorized movable storage bag for use on a wheelchair (Letchipia, 1993) Collection bag suspension (Shannon and Hulme, 1998) Foldable and demountable shopping bag support for a wheelchair (Alexander, 2000) Stroller wheelchair accessory (Hay & Stanek-Busch, 2006) ซึ่งบางแนวคิดได้ถูกพัฒนาต่อยอดและนำมาใช้ในผลิตภัณฑ์จริง จากการสำรวจกระเป๋าสำหรับรถนั่งคนพิการในท้องตลาด พบว่า สามารถแบ่งเป็น 3 ประเภท ตามตำแหน่งที่ติดกับรถนั่งคนพิการ ได้แก่

1) กระเป๋าในตำแหน่งด้านหลังพนักพิง เป็นแบบที่ได้รับความนิยมแพร่หลายมากที่สุด เนื่องจากมีพื้นที่กว้าง สามารถนำกระเป๋าเข้าซึ่งมีความจุมาก มาประยุกต์ใช้ได้กับรถนั่งคนพิการได้เกือบทุกรุ่น แต่มิชอบเสียคือ เอื้ออำนวยสิ่งของได้ลำบาก จัดระเบียบและค้นหาสิ่งของยากหรือทำไม่ได้เลย

2) กระเป๋าในตำแหน่งใต้ที่รองนั่ง เป็นตำแหน่งที่ได้รับความนิยมเนื่องจากผู้พิการสามารถก้มหยิบสิ่งของที่จำเป็นต้องใช้บ่อย ๆ ได้เอง แต่มักอยู่ติดกับพื้นหรือรถนั่งคนพิการ บางรุ่นไม่มีพื้นที่วางบริเวณนี้

3) กระเป๋าในตำแหน่งที่พีกแขน เป็นตำแหน่งที่ใกล้ชิดกับตัวผู้พิการจึงเหมาะที่จะเก็บสิ่งของมีค่าและอุปกรณ์สื่อสารที่ต้องหยิบใช้ตลอดเวลา แต่มิชอบจำกัดด้านพื้นที่และรถนั่งคนพิการบางรุ่นมีวงล้อกว้าง ทำให้ไม่มีพื้นที่สำหรับติดกระเป๋าเสริม

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีดำเนินการวิจัย โดยแบ่งเป็นขั้นตอนดังนี้

1) ความต้องการและรูปแบบกระเป๋าเสริมรถนั่งคนพิการ เก็บข้อมูลจากคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป มีความยากลำบากในการใช้ชีวิตประจำวัน 5 ระดับ จาก 7 ระดับ (เว้นผู้ป่วยติดเตียงและผู้พิการที่ไม่มีความยากลำบากในชีวิตประจำวัน) ที่มีการเดินทางไปยังที่ต่าง ๆ อย่างน้อยอาทิตย์ละครั้ง และยินดีให้ข้อมูลทางโทรศัพท์หรือสื่อสังคมออนไลน์ โดยการเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง และการเก็บข้อมูลแบบลูกโซ่ ตามแนวทางของ Miles and Huberman เพื่อสะสมข้อมูลเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งข้อมูลถึงจุดอิ่มตัว (Data Saturation) จึงสิ้นสุดการเก็บข้อมูล ซึ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาปรากฏการณ์อยู่ที่ 6-10 คน ในขณะที่การศึกษาเพื่อสร้างทฤษฎีอยู่ที่ 20-30 คน (จำเนียร จวงตระกูล, 2561) เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามปลายเปิด

ร่วมกับคำถามติดตาม (Follow-Up Questions) เพื่อศึกษารูปแบบกระเป๋าเสริมรถวีลแชร์ที่คนพิการทางการเคลื่อนไหวต้องการ ก่อนทำการเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้อธิบายวัตถุประสงค์การวิจัย ขั้นตอนการทำงาน จากนั้นทำการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาและรูปแบบกระเป๋าเสริมรถวีลแชร์ที่คนพิการทางการเคลื่อนไหวต้องการ

2) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้วยข้อมูลจากผู้ให้ (user research) เพื่อทำความเข้าใจวิธีการใช้งาน ปัญหาในการใช้งานทั้งด้านวัสดุและส่วนประกอบ ตลอดจนรูปแบบกระเป๋าเสริมรถวีลแชร์ที่ต้องการของคนพิการทางการเคลื่อนไหว เพื่อสรุปความต้องการผลิตภัณฑ์และออกแบบภาพร่าง (sketch design) เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา และทำการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ต้นแบบ (Prototype) ตามข้อเสนอแนะ

3) ความพึงพอใจและทดสอบการยอมรับกระเป๋าเสริมรถนั่งคนพิการ เมื่อพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์เสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อผู้พิการจากการสำรวจความต้องการ เพื่อทดสอบการยอมรับผลิตภัณฑ์ โดยการส่งวิดีโอคลิปนำเสนอขั้นตอนการใช้กระเป๋าเสริมรถวีลแชร์สำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหว และแบบสอบถามความพึงพอใจและทดสอบการยอมรับผลิตภัณฑ์

การวิเคราะห์ผลการวิจัย

นำข้อมูลตรวจสอบความถูกต้อง ทำการลงรหัสแทนการระบุชื่อนามสกุลและนำเสนอข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลในภาพรวมด้วยสถิติพื้นฐาน และสรุปคุณลักษณะผลิตภัณฑ์ (Product requirement)

การทดสอบการยอมรับผลิตภัณฑ์ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามทุกชุดโดยการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อแจกแจงความถี่ของตัวแปรภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง และศึกษาลักษณะการกระจายและแจกแจงของตัวแปรที่สังเกตได้ในงานวิจัย จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบปัญหาการวิจัย และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยค่าสถิติ Mann-Whitney U test

ผลการวิจัย

ความต้องการกระเป๋าเสริมรถนั่งคนพิการ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย (ร้อยละ 55.0) และช่วงอายุ 18-30 ปี (ร้อยละ 40.0) ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัท (ร้อยละ 20.0) ส่วนอาชีพอื่น ๆ อีกหลายอาชีพที่นอกเหนือจากนี้ อาทิเช่น พนักงานมหาวิทยาลัย, ทำธุรกิจส่วนตัว, นักศึกษา เป็นต้น (ร้อยละ 45.0) และมีรายได้อยู่ในช่วง 10,000-15,000 บาท (ร้อยละ 45.0) สามในสี่ของกลุ่มตัวอย่างมีความพิการภายหลัง (ร้อยละ 75.0) และในส่วนของระดับความพิการทางการเคลื่อนไหว คือ มีความบกพร่องยากลำบากปานกลาง (ร้อยละ 20.0)

รูปแบบกระเป๋าที่กลุ่มตัวอย่างนิยมใช้ในชีวิตประจำวันคือ กระเป๋าเป้ (ร้อยละ 70.0) ซึ่งไม่สามารถระบุชื่อ (ร้อยละ 44.4) จากตำแหน่งของกระเป๋าเสริมวีลแชร์ทั้ง 5 จุดซึ่งผู้วิจัยกำหนดขึ้นจากการศึกษาเอกสาร คือ 1) ด้านข้างที่วางแขน 2) ระหว่างแกนที่พับเท้า 3) ใต้ที่รองนั่ง 4) กลางล้อรถ 5) ด้านหลังพนักพิง พบว่า

กระเป๋าเสริมวีลแชร์ควรอยู่ที่ ตำแหน่งด้านหลัง (ร้อยละ 40.0) ลำดับรองลงมา คือ ด้านข้าง (ร้อยละ 25.0) และใต้เบาะนั่ง (ร้อยละ 25.0) ผ้าที่ใช้ทำกระเป๋า คือ ไนล่อน (ร้อยละ 50.0) มีเครื่องเกาะเกี่ยวแบบเวลโคร (ร้อยละ 60.0) และโทนสีที่ใช้ (อ้างอิง Pantone 2020) ได้แก่ สี Puristblue (ร้อยละ 45.0)

ตารางที่ 2 ข้อมูลแสดงลักษณะตำแหน่งของกระเป๋าเสริมวีลแชร์

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
ตำแหน่ง		
ด้านข้าง	5	25.0
ใต้ขา	2	10.0
ใต้เบาะนั่ง	5	25.0
ล้อรถ	0	0.0
ด้านหลัง	8	40.0
รวม	20	100.0
ผ้าที่ใช้ทำกระเป๋า		
ไนล่อน	10	50.0
หนังแก้ว	3	15.0
แคนวาส	1	5.0
หนัง pu (Polyurethane)	4	20.0
อื่น ๆ	2	10.0
รวม	20	100.0
เครื่องเกาะเกี่ยว		
ซิป (Zipper)	3	15.0
เวลโคร (Velcro)	12	60.0
กระดุมแม่เหล็ก	5	25.0
รวม	20	100.0
โทนสีที่ใช้ (อ้างอิง Pantone 2020)		
Neomint	1	5.0
Puristblue	9	45.0
Cassis	3	15.0
Cantaloupe	2	10.0
Mellow yellow	5	25.0
รวม	20	100.0

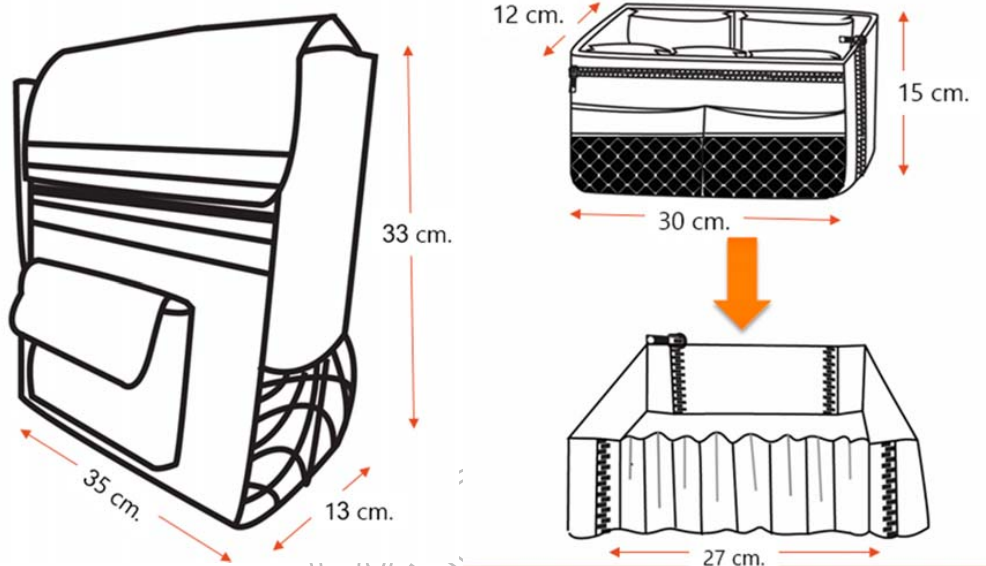
การพัฒนาผลิตภัณฑ์

1. รวบรวมข้อมูลความต้องการและรูปแบบกระเป๋าเสริมที่กลุ่มตัวอย่างต้องการ สรุปเป็นคุณลักษณะผลิตภัณฑ์ (Product Requirement) ดังนี้

- 1.1 รูปทรงของกระเป๋าเป็นเหมือนเป้
- 1.2 ด้านหน้าของกระเป๋า มีเพิ่มแทบสะท้อนแสง (กันชน)
- 1.3 กระเป๋ามีขนาดใหญ่ มีช่องจัดระเบียบ
- 1.4 สายปรับขนาดความ สั้น-ยาว ได้ โดยสายสามารถคล้องให้รัดกุมกับรถวีลแชร์ได้เลย
- 1.5 ด้านหลังเป็นเครื่องเกาะเกี่ยวของสายใช้เป็นตัวยึดสายก้ำมู

1.6 สามารถใส่-ถอดได้ง่าย ส่วนเครื่องเกาะเกี่ยวที่ใช้ในการเปิด-ปิด กระเป๋านั้นใช้เวลโคร (Velcro)

2. ทำการออกแบบภาพร่าง โดยแบ่งเป็น กระเป๋าด้านหลัง และกระเป๋าเสริมด้านข้าง แต่เนื่องจากผลการสำรวจพบว่า กระเป๋าเสริมด้านข้างและใต้เบาะมีระดับความต้องการเท่ากัน ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะทำให้กระเป๋าสามารถปรับรูปแบบให้สามารถยึดติดกับรถเข็นคนพิการได้ทั้งสองตำแหน่ง โดยได้รับแรงบันดาลใจมาจาก Caddy Bag ด้านในของกระเป๋ามีหลายช่องให้เลือกจัดเก็บได้ตามต้องการ นอกจากกระเป๋าดังกล่าวจะใช้ติดกับด้านข้างของรถวีลแชร์ได้แล้ว ยังสามารถปรับตำแหน่งไปไว้ใต้เบาะนั่งได้อีกด้วย โดยรูตซิป (Zipper) โดยใช้ซิปสั้น รูดได้ง่ายเพื่อขยายพื้นที่ จากกระเป๋าทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าก็กลายเป็นทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัสที่มีขนาดใหญ่ขึ้น

ภาพที่ 3 ภาพกระเป๋าที่ทำการออกแบบ

3. ผู้วิจัยนำแบบร่างเสนอแก่ผู้เชี่ยวชาญเพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะและปรับรูปแบบก่อนทำกระเป๋าด้านแบบ ประเภท

ดูคล้ายผลิตภัณฑ์จริง (Look-like prototype) ด้วยโฟมเหลือง ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 กระเป๋าด้านแบบ

4. ทำการปรับแก้แพทเทิร์น และตัดเย็บผลิตภัณฑ์ ต้นแบบกระเป๋าเสริมวีลแชร์เพื่อคนพิการทางการเคลื่อนไหว

ภาพที่ 5 ผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่เสร็จสมบูรณ์

5. ผู้วิจัยทดสอบการใช้งานในสภาวะใกล้เคียงสถานที่จริง ในการประเมินความพึงพอใจและทดสอบการยอมรับผลิตภัณฑ์ และถ่ายทำคลิปวิดีโอเพื่อสาธิตการใช้งานทางออนไลน์ (Online) ต่อไป โดยสามารถเข้าชมได้ด้วยการสแกน QR code ในภาพที่ 6 เพื่อใช้

ภาพที่ 6 เว็บไซต์สาธิตการใช้งานกระเป๋าเสริมวีลแชร์เพื่อคนพิการทางการเคลื่อนไหว

ความพึงพอใจและการยอมรับผลิตภัณฑ์

กลุ่มตัวอย่างจำนวนตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ (ร้อยละ 85.0) และราคาที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อ อยู่ในช่วงราคา 500 - 1,000 บาท (ร้อยละ 85.0)

กลุ่มตัวอย่างจำนวนมีการเลือกช่องทางการจัดจำหน่าย คือ ร้านค้าออนไลน์ (online) ที่ ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = 0.37) การส่งเสริมการตลาด คือ มีการรับชมฟรี ในระยะเวลา 1 ปี ที่ ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.59) และมีการมอบส่วนลดสินค้า ที่ ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.75)

ความพึงพอใจที่มีต่อกระเป๋าเสริมวีลแชร์เพื่อคนพิการ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจมากที่สุด คือ กระเป๋ามีขนาดใหญ่ มีช่องจัดระเบียบ ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.75) รองลงมา ได้แก่ กระเป๋ามีการออกแบบที่สวยงาม ทันสมัย ($\bar{X} = 4.4$, S.D. = 0.75), กระเป๋าสามารถปรับจากด้านข้างไปไว้ใต้เบาะนั่งได้ ($\bar{X} = 4.4$, S.D. = 0.94), สามารถหยิบของได้สะดวก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.67), กระเป๋ามีความแข็งแรงทนทาน ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.64), ความพึงพอใจโดยรวม ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.64), กระเป๋ามีการเพิ่มแถบสะท้อนกันชนด้านหลัง ($\bar{X} = 4.2$, S.D. = 1.00) และผลิตภัณฑ์ซักและดูแลความสะอาดง่าย ($\bar{X} = 4.1$, S.D. = 0.55)

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ตอบแบบประเมินความพึงพอใจต่อกระเป๋าสตรีมวีลแชร์เพื่อคนพิการ

เรื่อง	ความพึงพอใจ	
	$\bar{x}$	S.D.
ความพึงพอใจด้านผลิตภัณฑ์		
กระเป๋ามีความแข็งแรง, ทนทาน	4.25	0.64
กระเป๋ามีการออกแบบที่สวยงาม ทันสมัย	4.40	0.75
ผลิตภัณฑ์ซักและดูแลความสะอาดง่าย	4.10	0.55
สามารถหยิบของได้สะดวก	4.35	0.67
กระเป๋ามีการเพิ่มแถบสะท้อนกันชนด้านหลัง	4.20	1.00
กระเป๋าสถาปัตยกรรมปรับจากด้านข้างไปไว้ใต้เบาะนั่งได้	4.40	0.94
กระเป๋ามีขนาดใหญ่ มีช่องจัดระเบียบ	4.45	0.75
ความพึงพอใจโดยรวม	4.25	0.64
รวม	4.30	0.74

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่ยอมรับและไม่ยอมรับ โดยใช้สถิติแมนนิตนีย ยูเทส (Mann-Whitney U test) พบว่า ไม่มีความแตกต่างในความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ทุกด้าน ส่วนผสมทางการตลาด พบว่า ราคา การส่งเสริมการขาย ไม่มีความแตกต่างกัน แต่ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$) โดยกลุ่มที่ยอมรับมีความสนใจซื้อกระเป๋าเสริม

รถวีลแชร์ทางออนไลน์ค่าสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ยอมรับ

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการพัฒนากระเป๋าเสริมรถวีลแชร์ คือ มีหลายสี หรือมีสไลด์ หรือเป็นลายการ์ตูน ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาลายผลิตภัณฑ์กระเป๋าเสริมรถวีลแชร์ให้หลากหลายต่อไป

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยสถิติแมนนิตนีย ยูเทส (Mann-Whitney U test)

ลำดับ	ข้อความถาม	ยอมรับ (n=17)		ไม่ยอมรับ (n=3)		Z	p-value
		Mean Rank	Sum of Ranks	Mean Rank	Sum of Ranks		
1	ความทนทาน	11.32	192.50	5.83	17.50	-1.67	.096
2	ความสวยงามทันสมัย	10.97	186.50	7.83	23.50	-.94	.345
3	การดูแลรักษา ทำความสะอาด	10.68	181.50	9.50	28.50	-.39	.694
4	ความสะดวกในการหยิบสิ่งของ	10.59	180.00	10.00	30.00	-.18	.861
5	มีแถบสะท้อนแสงด้านหลัง	10.82	184.00	8.67	26.00	-.63	.527
6	ปรับเปลี่ยนรูปแบบเป็นกระเป๋าด้านข้างและใต้เบาะ	10.82	184.00	8.67	26.00	-.66	.507
7	มีขนาดใหญ่และช่องจัดระเบียบ	11.03	187.50	10.41	31.23	-1.09	.277
8	ความพึงพอใจโดยรวม	10.41	177.00	11.00	33.00	-.18	.867

สรุปและอภิปรายผล

ผู้พิการทางการเคลื่อนไหวมีความจำเป็นต้องพกพาสัมภาระในชีวิตประจำวันมากกว่าคนปกติ เช่น อุปกรณ์ทางการแพทย์ ยาประจำตัว อุปกรณ์ช่วยเหลือในการเดินทางและการใช้ชีวิตประจำวัน เป็นต้น การประยุกต์กระเป๋าทั่วไปมาเสริมรวิลแชร์ยังตอบสนองความต้องการที่พิเศษนี้ได้ไม่มากนัก กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 18-30 ปี ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัท มีรายได้อยู่ในช่วง 10,000-15,000 บาท สาเหตุความพิการเกิดขึ้นภายหลังในระดับความบกพร่องยากลำบากปานกลาง ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่ารูปแบบกระเป๋าเสริมรวิลแชร์ที่ผู้พิการต้องการควรอยู่ด้านหลังเนื่องจากสามารถออกแบบให้มีขนาดใหญ่ บรรจุของได้มากกว่า รองลงมาคือ ด้านข้างและใต้เบาะซึ่งสะดวกต่อการหยิบสิ่งของมากกว่า และเมื่อพิจารณาสัดส่วนเมื่อรวมทั้งสองประเภทนี้เข้าด้วยกันพบว่า มีสัดส่วนสูงกว่ากระเป๋าด้านหลังพนักงานพิง ผู้วิจัยจึงทำการออกแบบให้กระเป๋าสามารถปรับตำแหน่งจากกระเป๋าด้านข้างเป็นกระเป๋าใต้เบาะได้ เพื่อสะดวกต่อการเดินทางระยะใกล้และเหมาะสมกับผู้ที่ต้องการพกพาสิ่งของไม่มากนัก กระเป๋าที่พัฒนาขึ้นซึ่งกลุ่มตัวอย่างพึงพอใจควรมีขนาดใหญ่ มีช่องจัดระเบียบและกระเป๋าสามารถปรับจากด้านข้างไปไว้ใต้เบาะได้ วัสดุที่ทำกระเป๋าควรมีความทนทานและดูแลรักษาง่าย เช่น ผ้าไนลอน นอกจากนี้การใช้เวลาคือเป็นวัสดุเกาะเกี่ยวช่วยให้การเปิดปิดกระเป๋าทำได้ง่าย

ซึ่งผู้วิจัยได้นำปัญหาจากผู้ใช้และรูปแบบที่ต้องการไปพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบก่อนทำการศึกษาความพึงพอใจและทดสอบการยอมรับผลิตภัณฑ์ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในทุกระดับมากที่สุด และด้านกระเป๋ามีขนาดใหญ่ มีช่องจัดระเบียบ ได้รับความพึงพอใจสูงสุด รองลงมาได้แก่ กระเป๋ามีการออกแบบที่สวยงาม ทันสมัย แสดงให้เห็นถึงการออกแบบที่ตอบสนองความต้องการได้ทั้งประโยชน์ใช้สอย (Function) และความสวยงาม (Aesthetic) โดยกลุ่มตัวอย่างยินดีที่จะซื้อหากมีราคาขาย 500 - 1,000 บาท มีจำหน่ายทางออนไลน์และบริการหลังการขายเป็นการซ่อมฟรี ในระยะเวลา 1 ปี และสนใจซื้อหากมีส่วนลดเมื่อซื้อกระเป๋าทั้งสองแบบพร้อมกัน

การทดสอบการยอมรับผลิตภัณฑ์ด้วยสถิติแมนนวิทีนียูเทส (Mann-Whitney U test) พบว่า ไม่มีความแตกต่างในความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ทุกด้าน แต่กลุ่มที่ยอมรับมีความสนใจซื้อกระเป๋าเสริมรวิลแชร์ทางออนไลน์ค่าสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ยอมรับ ซึ่งสอดคล้องกับ Thoren (1996) ซึ่งพบว่าการวิจัยเพื่อพัฒนาเสื้อผ้าพิเศษสำหรับคนพิการที่ประสบความสำเร็จล้วนใช้การสั่งสินค้าออนไลน์เป็นช่องทางหลักในการจำหน่าย

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาถึงการใช้อุปกรณ์เทคนิคเพื่อเพิ่มคุณสมบัติพิเศษให้กับวัสดุที่ใช้ทำกระเป๋า โดยสำรวจถึงลักษณะของคุณสมบัติพิเศษที่ผู้พิการต้องการ เช่น คุณสมบัติกันน้ำ ทนความร้อน สะอาดตัวเอง ด้านเชื้อแบคทีเรีย เป็นต้น นอกจากนี้ด้านความสวยงามควรพัฒนาสายผลิตภัณฑ์กระเป๋าเสริมรวิลแชร์ให้มีสีสันและลวดลายที่หลากหลายต่อไป
2. การวิจัยครั้งต่อไปควรเพิ่มกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้สามารถวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติที่สูงขึ้นและสามารถอ้างอิงผลการวิเคราะห์กลับยังประชากรได้ ซึ่งมาจากการเพิ่มพื้นที่เก็บข้อมูลให้ครอบคลุมทั้งประเทศ และการเก็บข้อมูลจากผู้ที่มีความต้องการพิเศษที่มีความยากลำบากให้การใช้ชีวิตประจำวันกลุ่มอื่น เช่น ผู้สูงอายุ เป็นต้น
3. การพัฒนาแผนธุรกิจ ควรปรับปรุงให้มีต้นทุนลดลงเนื่องจากผู้พิการทางการเคลื่อนไหวส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้น้อย และเพิ่มกลุ่มเป้าหมายรองรับผู้บริจาคให้คนพิการ การส่งเสริมการขายควรเน้นการให้ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์แก่ผู้บริโภค และเน้นการใช้สื่อออนไลน์เป็นช่องทางหลัก

เอกสารอ้างอิง

- Bragança, S., Castellucci, I., Gill, S., Matthias, P., Carvalho, M., Arezes, P. (2018). Insights on the apparel needs and limitations for athletes with disabilities: the design of wheelchair rugby sports-wear. *Applied ergonomics*. 67: 9-25.
- Gaete-Reyes, M. (2015). Citizenship and the embodied practice of wheelchair use. *Geoforum*. 64: 351-361.
- Khasnabis, C., Mines, K., World Health Organization. (2012). **Wheelchair service training package: basic level**: World Health Organization.
- Long, D., Hillman, M. (2014). Introduction to Mobility and Wheelchair Assessment *Clinical Engineering* (pp. 323-329): Elsevier.
- Miles, M. B., Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*: Sage Publications, Inc.
- Srichuae, S., Nitivattananon, V., Perera, R. (2016). Aging society in Bangkok and the factors affecting mobility of elderly in urban public spaces and transportation facilities. *latss Research*. 40(1): 26-34.

- Thoren, M. (1996). Systems approach to clothing for disabled users. Why is it difficult for disabled users to find suitable clothing. **Applied ergonomics**. 27(6): 389-396.
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2019). รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทย. Retrieved from https://www.m-society.go.th/article_attach/17199.pdf
- จีระนันท์ ระพิพงษ์ และอภิชนา ไชวรินทร์. (2558). การสำรวจทางลาดและห้องส้วมสำหรับผู้พิการและผู้สูงอายุในเขตถนนคนเดินจังหวัดเชียงใหม่. **Journal of Thai Rehabilitation Medicine**. 25(3): 102-108.
- จำเนียร จงตระกูล. (2561). ปัญหาการกำหนดกลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงคุณภาพ. **Journal of Business Administration and Social Sciences Ramkhamhaeng University**. 1(2): 1-21.
- ธีรวิทย์ บุญยศักดิ์เสรี และจรัญญา พหลเทพ. (2558). แนวทางการปรับปรุงลักษณะทางกายภาพพื้นที่ส่วนกลางของโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยนเรศวรเพื่อตอบสนองการใช้งานของคนพิการที่เป็นไปตามหลักการ Universal Design. **Art and Architecture Journal Naresuan University**. 6(2): 35-56.
- ภูริน หล้าเตจา และสุรพงษ์ เลิศสิทธิชัย. (2554). สถาปัตยกรรมมนุษย์ล้อ Architecture for Wheelchair Users. **Journal of Architectural Planning Research and Studies**. 8(1): 89-96.
- วิชูพรรณ ทินนบุตรา. (2559). แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการที่ใช้รถเข็นในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล. **PAYAP UNIVERSITY JOURNAL**. 26(1): 207-232.
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์. (2555). คู่มือมาตรฐานกลางประเมินความสามารถตามความพิการ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข.

กลยุทธ์ธุรกิจค้าปลีกในยุคประเทศไทย 4.0 Retailing Business Strategy in Thailand 4.0

จิรวุฒิ หลอมประโคน*, อิศราภรณ์ ลาตละคร, เหมือนจิต จิตสุนทรชัยกุล

Chirawut Lomprakhon, Issaraporn Ladlakorn, Muenjit Jitsoonthornchaikul

คณะบริหารธุรกิจ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ จังหวัดนนทบุรี 11120

Faculty of Business Administration, Panyapiwit Institute of Management, Nonthaburi 11120 Thailand

*Corresponding author E-mail: chirawutlom@pim.ac.th

(Received: September 9 2020; Revised: March 12 2021; Accepted: April 8 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคและกลยุทธ์ของธุรกิจค้าปลีก 4.0 พร้อมทั้งเสนอแนะกลยุทธ์ให้กับภาคธุรกิจค้าปลีก ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ ใช้วิธีการสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามและวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 21-30 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรี รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท มีสถานภาพโสด มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวมากกว่า 2 คน กลุ่มตัวอย่างเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลือกร้านค้า ชำระสินค้าด้วยเงินสด รับข้อมูลข่าวสารของร้านค้าผ่านคนรู้จัก ญาติ หรือเพื่อน ต้องการให้ร้านค้าจัดการส่งเสริมการขายโดยมีคูปองลดราคา ผลการทดสอบสมมติฐานแสดงให้เห็นว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ ราคา ความสะดวกในการซื้อ การขายโดยใช้พนักงาน การส่งเสริมการขาย ลักษณะทางกายภาพ และปัจจัยด้านอื่น ๆ ได้แก่ ประสิทธิภาพที่ได้รับขณะซื้อผลิตภัณฑ์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้าและบริการในร้านค้าปลีก

คำสำคัญ : ร้านค้าปลีก, พฤติกรรมผู้บริโภค, กลยุทธ์ธุรกิจค้าปลีก

Abstract

The purpose of this research is to study the consumer behavior and retail business strategies 4.0 as well as provides practical contribution by recommending the strategies for retail business. A quantitative method was employed by using a survey research. A questionnaire was used in this research. Furthermore, a quantitative method was employed by using in-depth interview. The result found that most of the samples were female, aged 21 - 30 years, single and most of their education were Bachelor degree and revenue under or equally 10,000 Baht. The result also found that the sample was the people who influence on store selection, pay by cash, receive information about the store through relatives or friends, and require the store to provide promotions with discount coupons. The results of hypothesis testing showed that the marketing mix factors consisting of product, price, and convenience of purchase, sell by using a salesperson, sales promotion, physical attribute and other factors including purchasing experiences, have a relationship with consumer behavior in selecting and purchasing products and services in the retail store.

Keywords : Retail Store, Consumer Behavior, Retail Business Strategy

บทนำ

จากข้อมูลสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product) ในช่วงไตรมาสแรกของปี 2560 พบว่า GDP ขยายตัวสูงขึ้นถึง 3.3 % ในส่วนของภาคการเกษตร การค้าส่งและค้าปลีก ซึ่งตรงกันกับข้อมูลของสมาคมผู้ค้าปลีกไทย ได้เผยดัชนีอุตสาหกรรมค้าปลีกไทยมีการเติบโตเพิ่มขึ้น ดัชนีอุตสาหกรรมค้าปลีกปี 2559 เติบโต ร้อยละ 2.97 สูงกว่าปี 2558 และโดยรวมของไตรมาสแรกปี 2560 เติบโตขึ้นถึงร้อยละ 3.02 ซึ่งดีกว่าปี 2559 เป็นผลจากภาพรวมของเศรษฐกิจและธุรกิจไทยในครึ่งปีแรกมีแนวโน้มดีขึ้น สมาคมได้คาดการณ์สถานการณ์การค้าปลีกครึ่งปีแรกน่าจะเติบโตระหว่างร้อยละ 3.0-3.2 นั้น โดยวิเคราะห์จากการเติบโตของภาคบริการ 3 อุตสาหกรรมหลัก ได้แก่ อสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้าง ภาคการเงินการธนาคาร และภาคค้าปลีก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

ธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ (Modern Trade) เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการค้าปลีกค้าส่งซึ่งมีมูลค่าสูงถึง 2.2 ล้านล้านบาท ในปี 2559 (คิดเป็นสัดส่วนราวร้อยละ 15 ของ GDP ซึ่งมีมูลค่าเป็นอันดับสองรองจากอุตสาหกรรมการผลิตที่มีสัดส่วนร้อยละ 27.4) ในอดีตธุรกิจค้าปลีกในไทยเป็นร้านขายของขนาดเล็กที่จัดหาสินค้ามาจำหน่ายโดยผ่านตัวกลาง (ผู้ค้าส่ง) แต่ปัจจุบันรูปแบบของร้านค้าปลีกเปลี่ยนแปลงไปเป็นร้านค้าทันสมัย ลดการพึ่งพาผู้ค้าส่งเนื่องจากผู้ประกอบการมักเป็นนายทุนรายใหญ่ที่มีเครือข่ายสาขาจำนวนมากหรือเป็นผู้ซื้อรายใหญ่จึงมีอำนาจต่อรองเหนือผู้ผลิตหรือตัวแทนจำหน่ายสินค้า มีการบริหารจัดการร้านค้าอย่างเป็นระบบ กล่าวคือ มีการจัดการสต็อกสินค้า ระบบการจัดการขนส่งและศูนย์กระจายสินค้า ตลอดจนการนำเทคโนโลยีด้านปฏิบัติการต่าง ๆ มาใช้ เพื่อสร้างความได้เปรียบด้านการตลาด ธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ในไทยมีการเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในพื้นที่กรุงเทพฯ และเมืองหลักต่าง ๆ ที่มีความเป็นสังคมเมืองสูง นโยบายต่าง ๆ ระดับประเทศที่เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการต่างชาติเข้ามาลงทุนในธุรกิจค้าปลีกในไทยได้ นอกจากนี้ ลักษณะของร้านค้าที่มีความสะดวกสบายทันสมัย มีสินค้าที่มีคุณภาพและหลากหลาย เพื่อตอบสนองพฤติกรรมผู้บริโภคของภาคครัวเรือนได้ดี โดยเฉพาะร้านค้าที่จำหน่ายสินค้าในชีวิตประจำวันใกล้แหล่งชุมชนจะมีการขยายตัวของการลงทุนสูง ด้วยเหตุนี้ธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่จึงเริ่มเข้ามาทดแทนธุรกิจค้าปลีกแบบดั้งเดิม (Traditional Trade) ปี 2557 ธุรกิจค้าปลีกค้าส่งสมัยใหม่มีสัดส่วนร้อยละ 61 ของมูลค่าตลาดค้าปลีกค้าส่ง เทียบกับในปี 2544 ที่มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 25 ข้อมูล Retail Sales Growth ตั้งแต่ปี 2016 - 2018 จาก Economist Intelligence Unit พบว่า ประเทศไทยมีอัตราการเติบโตในภาคส่วนค้าปลีก ในปี 2017 จนถึงปี 2018 ในอัตราส่วนที่สูงมาก

หากเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ในเอเชีย ถึงแม้ตัวเลขยังไม่ทัดเทียมเท่ากับเวียดนาม อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์หรือมาเลเซียก็ตาม (EIU, 2017) ตัวเลขเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงโอกาสในธุรกิจภาคส่วนดังกล่าว และผู้ประกอบการร้านค้าปลีกสมัยใหม่รายใหญ่ในไทยเป็นทุนข้ามชาติจากต่างประเทศ 2-3 ราย และทุนจากนักลงทุนไทย 3-5 ราย มีฐานะกิจการค่อนข้างมั่นคง มีศักยภาพและมีความสามารถในการสร้างรายได้ในเกณฑ์ดี ซึ่งเป็นผลจากความได้เปรียบจากขนาด จำนวนสาขา ฐานะการเงิน และมีการขยายธุรกิจหลากหลายรูปแบบ ทำให้สนองตอบผู้บริโภคได้ดี โดยเฉพาะพิจารณาจากผลประกอบการบริษัทขนาดใหญ่ในตลาดหลักทรัพย์ 4-5 บริษัทพบว่า การเติบโตส่วนใหญ่มาจากการขยายสาขา ในขณะที่การเติบโตจากสาขาเดิมมีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น อาจกล่าวได้ว่าการขยายตัวของภาคค้าปลีกนั้นสอดคล้องกันกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ อีกทั้งนักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง การขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวการดำเนินการตามยุทธศาสตร์แผนการตลาดท่องเที่ยวปี 2560 โดยประมาณการณ์จะมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาในประเทศ 35 ล้านคน และสร้างรายได้ถึงกว่า 2.8 ล้านล้านบาท (กรุงเทพธุรกิจ, 2560)

นอกจากนี้พฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปเห็นได้จากผลสำรวจของศูนย์วิจัยเศรษฐกิจธนาคารไทยพาณิชย์ สำรวจพฤติกรรมผู้บริโภคในประเทศเพื่อให้เข้าใจความเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมผู้บริโภคผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผู้บริโภคมีการใช้จ่ายเพื่อตอบสนองความต้องการด้านไลฟ์สไตล์ของตนเองมากขึ้น โดยกลุ่มคนรุ่นใหม่และผู้ที่มีรายได้สูงยังคงมีการใช้จ่ายนอกบ้าน ส่วนกลุ่มผู้สูงอายุจะเน้นการใช้จ่ายไปกับสินค้าและบริการที่สร้างให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดี เช่น การปรับปรุงที่พักอาศัย สำหรับการใช้จ่ายในภาพรวมพบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่ใช้จ่ายเงินไปกับการท่องเที่ยวมากที่สุด รองลงมาคือ ปรับปรุงที่พักอาศัย (กรุงเทพธุรกิจ, 2560)

จากที่กล่าวมาข้างต้นทำให้สนใจอยากศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภค และกลยุทธ์ธุรกิจค้าปลีกไทยในยุคประเทศไทย 4.0 เพื่อเป็นประโยชน์ในการเสนอแนะกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจทางด้านค้าปลีกให้กับผู้ประกอบการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคในยุคประเทศไทย 4.0
2. เพื่อศึกษากลยุทธ์ธุรกิจค้าปลีกไทยในยุคประเทศไทย 4.0

สมมติฐานในการวิจัย

1. ลักษณะทางประชากรศาสตร์ (เจนเนอเรชั่น) มีผลต่อความต้องการของผู้บริโภคในยุคประเทศไทย 4.0
2. กลยุทธ์ธุรกิจค้าปลีก (กลยุทธ์การตลาด) มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าของผู้บริโภคในยุคประเทศไทย 4.0

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดไทยแลนด์ 4.0

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้วางวิสัยทัศน์ดิจิทัลของไทยในระยะเวลา 20 ปี ไว้ 4 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 Digital Foundation: ประเทศไทยลงทุนและสร้างฐานการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล ระยะที่ 2 Inclusions: ทุกส่วนของประเทศไทยมีส่วนร่วมในเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลตามแนวทางประชารัฐ ระยะที่ 3 Full Transformations: ประเทศไทยเข้าสู่ดิจิทัลไทยแลนด์ ที่ขับเคลื่อนและใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมดิจิทัลได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ และระยะที่ 4 Global Digital Leadership: ประเทศไทยอยู่ในกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและคุณค่าทางสังคมอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ทางการตลาด

กลยุทธ์ทางการตลาดสมัยใหม่ซึ่งเป็นส่วนประสมการตลาด (Marketing Mix) หรือที่เรียกสั้น ๆ ว่า 7P's ซึ่งต้องมีแนวทางความคิดทางการสื่อสารการตลาด (IMC) โดยอาศัยเครื่องมือการติดต่อสื่อสารกับผู้บริโภคแบบสมัยใหม่ซึ่งแบ่งส่วนขยายเพิ่มเติมหลายส่วน ทั้งงานศึกษาทั้งภายในและภายนอกประเทศเชื่อมโยงสู่การทำธุรกิจสมัยใหม่ซึ่งเน้นการสร้างผลกำไรสูงสุดบนความพอใจของผู้บริโภค ซึ่งเป็นการทำธุรกิจระยะยาว (Long-Term Business) พร้อมกับพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปของผู้บริโภคสมัยใหม่ซึ่งเปลี่ยนไปอย่างมาก โดยเฉพาะการแบ่งส่วนการตลาด (Segmentation) ซึ่งไม่สามารถแบ่งส่วนการตลาดแบบเดิม ๆ ได้แล้ว แนวคิดเครื่องมือทางการตลาดสำหรับธุรกิจบริการ (The Services Marketing Mix) โดยใช้ 7P's (Lovelock, Christopher and Wirtz, Jochen, 2005) ซึ่งประกอบไปด้วย ดังนี้ 1. องค์ประกอบของผลิตภัณฑ์ (Product Elements) 2. ช่องทางการจัดจำหน่ายและเวลา (Place and Time) 3. การส่งเสริมการตลาดและการศึกษา (Promotion and Education) 4. ราคาและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในการให้บริการ (Price and Other costs of service) 5. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment) 6. กระบวนการ (Process) 7. บุคคล (People) มีความเชื่อมโยงและเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการวางแผนในการจัดการกับพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปในยุคประเทศไทย 4.0 และเป็นกลยุทธ์ที่ธุรกิจค้าปลีกไทยควรจะต้องให้ความสำคัญ เพราะผู้บริโภคในยุคนี้ให้ความสำคัญกับภาพลักษณ์ของตนเองที่สะท้อนออกมาจากการเลือกบริโภคสินค้า ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า กลยุทธ์การตลาดเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภค และการกำหนดทิศทางการวางแผนกลยุทธ์ของธุรกิจค้าปลีกในยุคประเทศไทย 4.0 นั่นเอง

ทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค

พฤติกรรมของผู้บริโภค หมายถึง เป็นการกระทำโดย

มนุษย์แสดงออกโดยไม่รู้ตัว การแสดงออกหรือการกระทำโดยธรรมชาติของมนุษย์สามารถสังเกตอิทธิพลทางการตลาดได้ (Foxall & Sigurdsson, 2013) กลุ่มบุคคลหรือครัวเรือน ซึ่งซื้อหรือต้องการสินค้าหรือบริการเพื่อการบริโภคส่วนตัว หรือพฤติกรรมการตัดสินใจและการกระทำของผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องกับการซื้อและใช้บริการสินค้าเพื่อตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจของการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคเป็นการศึกษาพฤติกรรมในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการต่าง ๆ เพื่อให้ได้รับความพอใจสูงสุดจากงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด (วันดี รัตนคย, 2554) หรือการกระทำหรือการแสดงออกของมนุษย์ซึ่งเกิดจากสิ่งกระตุ้นภายใน เช่น ความคิด ทศนคติ และค่านิยม นอกจากนี้การแสดงออกนั้น ๆ อาจมาจากการกระทบของปัจจัยภายนอก เช่น วัฒนธรรมและสังคม (นันทา ศรีจรัส, 2551) หรือการแสดงกิริยาอาการที่เกี่ยวกับการซื้อ การใช้ การประเมินผล การค้นหาข้อมูลสินค้าหรือบริการตามความต้องการหรือตามการคาดหวังของผู้บริโภค

พฤติกรรมผู้บริโภค คือ การแสดงปฏิกิริยาของบุคคลที่เป็นกระบวนการ เพื่อให้ได้รับสินค้าหรือบริการตามความต้องการของตน พฤติกรรมผู้บริโภค คือ กระบวนการที่เกี่ยวกับการค้นหาข้อมูล การซื้อ การใช้การประเมินผลในสินค้าหรือบริการ นอกจากนี้ พฤติกรรมผู้บริโภค หมายถึง พฤติกรรมการซื้อ การใช้การประเมิน และการจัดสินค้าและบริการของผู้บริโภคขั้นสุดท้ายที่ซื้อสินค้าและบริการไปเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองหรือเพื่อกินหรือใช้ภายในครัวเรือน ผู้บริโภคทุกคนที่ซื้อสินค้าและบริการเพื่อวัตถุประสงค์เช่นว่านี้รวมกันเรียกว่า ตลาดผู้บริโภค ผู้บริโภคที่อาศัยอยู่ทั่วโลกนั้นมีความแตกต่างกันในลักษณะด้านประชากรศาสตร์อยู่หลายประเด็น เช่น เรื่องของอายุ รายได้ ระดับการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณีค่านิยม และรสนิยม เป็นต้น ดังนั้นพฤติกรรมผู้บริโภค การใช้ การซื้อและความรู้สึกนึกคิดของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์จึงมีความแตกต่างกันออกไป ทำให้มีการซื้อการบริโภคสินค้าและบริการหลาย ๆ ชนิดที่แตกต่างกัน นอกจากลักษณะประชากรดังกล่าวแล้ว ยังมีปัจจัยอื่น ๆ อีกที่ทำให้มีการบริโภคแตกต่างกัน (กมลภพ ทิพย์ปาละ, 2555)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ฐิตินันต์ ธนภิตเอื้ออังกูร, ศรีสุตา จงสิทธิผล, เสรี วงษ์มณฑา และชัชชนะ เตชคณา (2559) ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การสร้างตราสินค้าสำหรับอุตสาหกรรมแปรรูปผักและผลไม้ไทย ได้กล่าวว่า กลยุทธ์การสร้างตราสินค้าสำหรับอุตสาหกรรมแปรรูปผักและผลไม้ไทย คือ กลยุทธ์ตามกระบวนการที่ชื่อว่า SMART PARADIGM ประกอบด้วย S: Study การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับธุรกิจ ได้แก่ ผู้บริโภค คู่แข่งขัน อุตสาหกรรม สภาพแวดล้อมและความสามารถ M: Management of Strategic Elements

การบริหารจัดการกำหนดทิศทางและองค์ประกอบตราสินค้า ได้แก่ ผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมาย วิสัยทัศน์ จุดครองใจ ค่านิยม คุณลักษณะ จุดเด่น ความแตกต่าง ชื่อ โลโก้ สโลแกน สัญลักษณ์ บุคลิกและบรรณานุกรม A: Advantages การสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันผ่านกรอบยุทธศาสตร์การสร้างตราสินค้า ได้แก่ สินค้า ราคา การจัดจำหน่าย การสื่อสารทางการตลาด บุคลากร และการผลิต R: Relevance การสร้างความสอดคล้องตรงกับความต้องการของผู้บริโภคโดยใช้หลักการของประโยชน์และคุณค่าที่จะได้รับ T: Trust การสร้างความศรัทธา เชื่อมโยง ไว้วางใจโดยใช้หลักการของการรับรู้ การเชื่อมโยง ความมีชื่อเสียง ภาพลักษณ์และความภักดี

ทัศนาศา หงษ์มา (2559) ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การเตรียมความพร้อมของธุรกิจค้าปลีก เพื่อรองรับการเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ปี 2558 โดยใช้เทคนิคเดลฟาย การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยโดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 17 คน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติใช้โปรแกรมสำเร็จรูป พบว่า กลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ ควรพัฒนาคุณภาพของสินค้าให้เหมาะสมกับสภาพของตลาด รสนิยมของผู้บริโภค ควรพัฒนาเครื่องจักรเทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิต และการสร้าง Packaging ให้ทันสมัย กลยุทธ์ด้านราคา ควรกำหนดราคาให้เหมาะสมกับคุณภาพของสินค้า การลดต้นทุนการผลิตสินค้า การปรับราคาของสินค้า ให้เหมาะสมในแต่ละตำแหน่งผลิตภัณฑ์ การกำหนดราคาให้เป็นมาตรฐานและไม่ควรกำหนดราคาให้สูงจนเกินไป กลยุทธ์ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ควรมีการกระจายสินค้าให้ทั่วถึงอย่างรวดเร็ว ควรมีการวางแผนการจัดจำหน่ายให้เหมาะสม สามารถแข่งขันในตลาดได้ การบริหารจัดการคลังสินค้า การเพิ่มช่องทางการติดต่อการสร้างพันธมิตรทางธุรกิจ และควรมีสาขาตามเมืองใหญ่ ๆ ที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน กลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการตลาด ควรเน้นการสร้าง Brand ให้เป็นที่รู้จักและสร้างความเชื่อมั่นแก่ลูกค้า การทำกิจกรรมส่งเสริมการขาย การประชาสัมพันธ์ และการโฆษณาที่เป็นสากลมากยิ่งขึ้นและควรทำอย่างต่อเนื่อง

นารา กิตติเมธิกุล, ภาสประภา ตระกูลอินทร์ และ นวลฉวี แสงชัย (2560) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงโครงสร้างต่อความตั้งใจซื้อสินค้าในห้างค้าปลีกสมัยใหม่ ในจังหวัดหนองคายของผู้บริโภคชาวลาว พบว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดในการวิเคราะห์สมการ คือ ปัจจัยต้นทุนของลูกค้า และปัจจัยการกระตุ้นทางอารมณ์ เนื่องจากเป็นปัจจัยหลัก และปัจจัยแทรกซ้อนที่ทำงานร่วมกับปัจจัยอื่น ๆ อีก 5 ปัจจัย คือ จุดสัมผัสทางกายภาพ (สิ่งที่ผู้บริโภครับรู้สัมผัสได้) และมีประสบการณ์ อันเกิดจากการซื้อสินค้าและบริการจากห้างค้าปลีก) ปัจจัยความปลอดภัยของชีวิต ปัจจัยวิถีชีวิต ปัจจัย

ส่วนบุคคล และปัจจัยอื่น ๆ ปัจจัยเหล่านี้เป็นปัจจัยที่นำมาวิเคราะห์ในครั้งนี้เกิดจากการวิเคราะห์องค์ประกอบ 19 ตัวแปร โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการ PLS-PM จากการเก็บข้อมูลจำนวน 221 ตัวอย่าง เพื่อหารูปแบบสมการโครงสร้างของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคชาวลาวในห้างค้าปลีกในจังหวัดหนองคาย

ชินนิสณ วิสิฐนิธิกิจ (2561) ศึกษาเรื่อง การเลือกซื้อสินค้าตามร้านสะดวกซื้อในสถานบริการน้ำมัน ได้กล่าวว่า ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดมีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในการเลือกซื้อสินค้าตามร้านสะดวกซื้อในสถานบริการน้ำมัน โดยปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ในเรื่องสินค้าในร้านมีเพียงพอต่อความต้องการสินค้ามีป้ายบ่งชี้หาได้ง่าย สินค้าที่มีให้เลือกหลากหลาย ปัจจัยด้านราคาในเรื่องชำระเงินได้สะดวก และปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่ายในเรื่อง เปิดบริการทุกวัน 24 ชั่วโมง มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าตามร้านสะดวกซื้อในสถานบริการน้ำมัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

อภิรดี วงศ์กิจรุ่งเรือง และณัฐพล อัสสระรัตน์ (2560) วิจัยศิลปะ : กลยุทธ์ทางการตลาดใหม่ของร้านค้าปลีก ได้กล่าวว่า การนำงานศิลปะเข้ามาช่วยในการออกแบบผลิตภัณฑ์และตกแต่งสถานที่ให้บริการ เป็นหนึ่งในกลยุทธ์สำคัญที่นักการตลาดใช้ และปัจจุบันร้านค้าปลีกหลายแห่งทั้งในและต่างประเทศได้นำผลงานศิลปะหลากหลายแขนงมาแสดงเพื่อใช้ดึงดูดลูกค้าและสร้างความแตกต่างจากคู่แข่ง อย่างไรก็ดี งานวิจัยเพื่อศึกษาประโยชน์ของการแสดงผลงานศิลปะในร้านค้าปลีกยังอยู่ในขั้นเริ่มต้น และยังไม่มียานและองค์ประกอบของศิลปะที่ชัดเจน บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวทางการศึกษาประโยชน์ของผลงานศิลปะแบบวิจิตรศิลป์ในร้านค้าปลีก โดยคณะผู้วิจัยได้ทบทวนงานวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้องกับการสร้างบรรยากาศของร้านค้าปลีก อ้างอิงแนวคิดทางด้านศิลปะและแนวคิดด้านประโยชน์ของแบรนด์ อันนำไปสู่การเสนอแบบจำลองอิทธิพลของงานวิจิตรศิลป์ภายในร้านค้าปลีกที่มีต่อการรับรู้ประโยชน์หรือคุณค่าของร้านค้าและการตอบสนองของลูกค้าที่มีต่อร้านค้า

ปณิธาน จันทองเงิน (2560) มุมมองของผู้ผลิต ที่มีต่อผู้ค้าปลีกสมัยใหม่ในช่องทางการจัดจำหน่าย การศึกษาบทบาทหน้าที่ของผู้ผลิตและผู้ค้าปลีก เพื่อหาปัจจัยแห่งความสำเร็จทางธุรกิจ ได้กล่าวว่า ผู้ผลิตและผู้ค้าปลีกถือเป็นคู่ค้าที่มักพึ่งพากันในธุรกิจผู้ผลิต (โดยเฉพาะผู้ผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคชนิดหมุนเวียนเร็ว) อาศัยผู้ค้าปลีก (โดยเฉพาะผู้ค้าปลีกสมัยใหม่) ในการกระจายสินค้า ในขณะที่ผู้ค้าปลีกของผู้ค้าปลีกได้กำไรจากการขายสินค้าให้กับผู้ผลิตมาเป็นรายได้หลักในการดำเนินธุรกิจ อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการทำธุรกิจร่วมกัน อาจมีความขัดแย้งเกิดขึ้นได้ นำมาซึ่ง

ประสิทธิภาพในช่องทางการจัดจำหน่ายที่ลดลงและทำให้ทั้งผู้ผลิตและผู้ค้าปลีกต่างต้องเสียผลประโยชน์ที่ฝ่ายตนเองพึงได้รับ งานวิจัยนี้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จทางธุรกิจของทั้งสองฝ่ายผ่านมุมมองของผู้ผลิต โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยแบบผสมและใช้ผู้สัมภาษณ์ดำเนินการสอบถามกลุ่มตัวอย่างโดยตรง ซึ่งผู้เข้าร่วมการวิจัยทุกท่านเป็นผู้บริหารที่ทำงานอยู่ในอุตสาหกรรมผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคชนิดหมุนเวียนเร็ว และมีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องของการขายและการตลาดที่ต้องทำงานร่วมกันกับผู้ค้าปลีกสมัยใหม่โดยตรง ผู้วิจัยใช้เทคนิควิเคราะห์ทางสถิติแบบพหุตัวแปรเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบสมมุติฐานงานวิจัย โดยงานวิจัยมีข้อสรุปว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสำเร็จทางธุรกิจของผู้ผลิตมากที่สุด ได้แก่ การให้ความสำคัญกับการกิจที่ผู้ผลิตพึงกระทำ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ให้ข้อเสนอแนะว่ามีการกิจใดบ้างที่ผู้ผลิตและผู้ค้าปลีกพึงกระทำ เพื่อลดโอกาสในการเกิดความขัดแย้งลงและเพื่อให้ได้มาซึ่งความสำเร็จทางธุรกิจ

สมาลี รามัญ และอริญชัย ณ ระนอง (2560) เป็นการศึกษาเปรียบเทียบกลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคระหว่างร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม (Traditional Trade) กับร้านค้าปลีกสมัยใหม่ (Modern Trade) ได้กล่าวว่า การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริโภคในการใช้บริการระหว่างร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมและร้านค้าปลีกสมัยใหม่ 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคในการใช้บริการระหว่างร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมและร้านค้าปลีกสมัยใหม่ 3) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริโภคในการใช้บริการร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมและร้านค้าปลีกสมัยใหม่ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีก เมื่อมีความต้องการสินค้าหลายชนิดในการซื้อแต่ละครั้งร้อยละ 67.00 มีการซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง ร้อยละ 51.25 ใช้บริการในช่วงเวลา 09.01-12.00 น. ร้อยละ 61.25 ประเภทสินค้าที่ซื้อบ่อยมากที่สุด ได้แก่ อาหารสด ร้อยละ 79.75 มีพฤติกรรมเลือกใช้บริการร้านค้าปลีกสมัยใหม่ (Modern Trade) ร้อยละ 87.75 เลือกซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกเพราะมีทำเลของร้านใกล้ที่พักหรือที่ทำงาน เป็นร้อยละ 81.25 มีค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าต่อครั้งต่ำกว่า 100 บาท เป็นร้อยละ 45.50 โดยพบว่า ค่าเฉลี่ยตัวชี้วัดปัจจัยทางการตลาดในภาพรวมของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.23)

วิธีการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ ประกอบด้วย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือผู้ที่อาศัยอยู่ในเขต

กรุงเทพมหานคร และเคยใช้บริการธุรกิจค้าปลีกที่มีกลยุทธ์การดำเนินการสอดคล้องกับยุคประเทศไทย 4.0 ซึ่งธุรกิจค้าปลีกกลุ่มนี้เริ่มดำเนินการในสาขาที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครเป็นหลัก โดยประชากรในการวิจัยครั้งนี้มีทั้งเพศชายและเพศหญิง จำนวน 5,686,646 คน (กรมการปกครอง, 2559)

กลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากไม่ทราบค่าประชากรที่แน่นอนผู้วิจัยจึงได้เลือกใช้สูตรการหาขนาดตัวอย่างจากสัดส่วนประชากรที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 5%

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน เพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนและสร้างความน่าเชื่อถือให้กับงานวิจัย ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 400 ตัวอย่าง

ดังนั้นผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำไว้เป็นจำนวน 400 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการแบ่งประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 50 เขต แบ่งเป็น 6 กลุ่ม เพื่อให้สอดคล้องตามลักษณะทางกายภาพและการกำหนดนโยบายพัฒนาทางเศรษฐกิจ ของกรุงเทพมหานคร ดังนี้ กลุ่มรัตนโกสินทร์ 9 เขต กลุ่มเจ้าพระยา 9 เขต กลุ่มบูรพา 9 เขต กลุ่มศรีนครินทร์ 8 เขต กลุ่มกรุงธนเหนือ 7 เขต และกลุ่มกรุงธนใต้ 8 เขต จากนั้นทำการสุ่มจับฉลากจากจำนวนกลุ่มทั้งหมด 6 กลุ่ม โดยแบ่งเป็นกลุ่มละ 2 เขต ได้ 12 เขต

ขั้นที่ 2 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยใช้ความสะดวก (Convenience Sampling) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำแบบสอบถามที่ได้จัดเตรียมไว้ไปทำการจัดเก็บข้อมูล ณ สถานที่ชุมชนเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบด้วยตัวเอง เช่น ตลาดบริเวณนอกศูนย์การค้า หมู่บ้าน เป็นต้น

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติเพื่อบรรยาย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แบบเพียร์สัน

ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการสัมภาษณ์

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีก หน่วยงานภาครัฐบาล เช่น กระทรวงพาณิชย์ สมาคมธุรกิจค้าปลีกและเอสเอ็มอีไทย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำนวน 2 หน่วยงาน ที่มีการใช้กลยุทธ์การค้าปลีก 4.0 มาใช้ในการดำเนินงาน ได้แก่

1. บริษัท ไทยทำน้ำผลไม้ เพชรบุรี จำกัด ตำแหน่ง กรรมการผู้จัดการ

2. บริษัท ดีเอสแอล ซัพพลายเชน (ประเทศไทย) จำกัด ตำแหน่ง รองประธานเจ้าหน้าที่บริหาร ฝ่ายทรัพยากรบุคคล ประจำ ประเทศไทย เวียดนาม และฟิลิปปินส์

3. ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้จัดการใหญ่ ผู้บริหารสาย Payments Product Development and Solutions

4. บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) ตำแหน่ง สมาคมค้าปลีก และ SMEs ทุนไทย

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ที่ได้มีการกำหนดข้อคำถามไว้เรียบร้อยแล้ว โดยผู้ถูกสัมภาษณ์ทั้งหมดจะใช้ข้อคำถามเดียวกันในการสัมภาษณ์

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยเข้าพบผู้ให้สัมภาษณ์ ณ สถานที่ประกอบกิจการ และบันทึกเทปไว้เพื่อนำไปถอดเทปในภายหลัง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจะใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ (สฤงศ์ จันทวานิช, 2540) และสรุปข้อหมวดออกเป็นหมวดหมู่ดังนี้

1. ด้านเทคโนโลยี มีข้อคำถามคือ ผู้ประกอบการมีการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับยุค 4.0 และมีการปรับตัวในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลต่าง ๆ เข้ามาใช้ในการดำเนินธุรกิจอย่างไร
2. ด้านการตลาด มีข้อคำถามคือ ปัจจัยใดบ้างที่จะทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จในยุค 4.0
3. ด้านนวัตกรรม มีข้อคำถามคือ ผู้ประกอบการมีการเตรียมพร้อมนวัตกรรมและการสร้างตราสินค้าอย่างไร
4. ด้านบริหารทรัพยากรมนุษย์ โดยมีข้อคำถามคือ ข้อท้าทายของผู้ประกอบการในยุค 4.0 คืออะไร

สรุปและอภิปรายผลงานวิจัย

ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 21-30 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรี รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท มีสถานภาพโสด มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวมากกว่า 2 คน

พฤติกรรมการซื้อสินค้า

ซื้อสินค้าประเภทอาหารแห้งในร้านค้ามากที่สุด ซื้อสินค้า

3 ครั้งในหนึ่งสัปดาห์ ซื้อสินค้าช่วงเวลารวันธรรมดา หลังเวลา 18.00 น. ซื้อสินค้าเฉลี่ยต่อครั้ง 101-300 บาท ตัวของกลุ่มตัวอย่างเองเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลือกร้านค้า ชำระสินค้าด้วยเงินสด รับข้อมูลข่าวสารของร้านค้าผ่านสื่อโทรทัศน์ ต้องการให้ร้านค้าจัดการส่งเสริมการขายโดยมีคูปองลดราคา

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

กลยุทธ์ธุรกิจค้าปลีก (กลยุทธ์การตลาด 7Ps) มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้า (ความถี่ในการซื้อ, ช่วงเวลาที่ไปซื้อ, ค่าใช้จ่ายในการซื้อ, บุคคลที่ไปซื้อสินค้าด้วย, ผู้มีอิทธิพลต่อการเลือกร้านค้า, วิธีการชำระเงินค่าสินค้า, สื่อที่ได้รับข้อมูลข่าวสารและรูปแบบการจัดรายการส่งเสริมการขาย) ของผู้บริโภคในยุคประเทศไทย 4.0

ผลิตภัณฑ์

การมีผลิตภัณฑ์มีให้เลือกมากมายครบครัน มีจำนวนสินค้าไว้ขายอย่างพอเพียง ผลิตภัณฑ์ได้รับการรับรอง มีคุณภาพและมาตรฐาน ผลิตภัณฑ์มีความแปลกใหม่และทันสมัย ผลิตภัณฑ์มีประสิทธิภาพเมื่อใช้แล้วเห็นผล ผลิตภัณฑ์มีลักษณะและบรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้าและบริการในร้านค้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ราคา

การมีป้ายบอกแสดงราคาไว้อย่างชัดเจน มีรูปแบบการชำระเงินของร้านค้า เช่น มีการชำระเงินผ่านบัตรเครดิตและระบบผ่อนชำระ ความเหมาะสมระหว่างราคากับคุณภาพของสินค้า การมีราคาถูกกว่าหรือใกล้เคียงกับในท้องตลาด มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าและบริการในร้านค้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ลักษณะทางกายภาพ

การจัดแต่งร้านสวยงามและเข้ากับเทศกาล หน้าร้านมีลักษณะทางกายภาพที่สะอาดตา มีสินค้าตัวอย่างให้ทดลองก่อนการซื้อ ร้านค้าอยู่ใกล้บ้านหรือที่ทำงานเดินทางสะดวก สถานที่จอดรถกว้างขวางปลอดภัย มีที่จอดรถ มีสิ่งอำนวยความสะดวกไว้บริการ การจัดสินค้าเป็นหมวดหมู่สะดวกในการเลือกซื้อ มีการใช้รูปแบบและระดับความดังของเสียงภายในร้านที่เหมาะสม กลิ่นภายในร้านมีความเหมาะสม การปรับอากาศภายในร้านที่เหมาะสม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าและบริการในร้านค้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การส่งเสริมการตลาด

การมีโปรโมชั่นประชาสัมพันธ์ต่อเนื่อง การโฆษณาสามารถช่วยให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่การตัดสินใจซื้อของท่านได้ การโฆษณาประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย การจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายอย่างต่อเนื่อง การแจกของแถมและมีการ

เชิงโชคให้กับลูกค้า มีส่วนลดพิเศษสำหรับสมาชิก มีการทำบัตรสมาชิกเพื่อให้สิทธิประโยชน์ มีการสะสมคูปองเพื่อใช้เป็นส่วนลด การให้ลูกค้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ทางร้านจัด การมีพรีเซนเตอร์หรือ กลุ่มคนที่มี “อิทธิพล” (Influencer) เป็นที่ดึงดูดใจ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้าและบริการในร้านค้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ช่องทางการจัดจำหน่าย

การที่ร้านค้าสามารถใช้บริการได้ตลอด 24 ชั่วโมง ความง่ายและสะดวกในการซื้อ การมีช่องทางการสั่งซื้อที่หลากหลาย การจัดส่งสินค้าถูกต้องและรวดเร็ว มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้าและบริการในร้านค้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

พนักงานขาย

การมีพนักงานขายให้คำแนะนำและข้อมูลอย่างถูกต้อง และชัดเจน การมีพนักงานมีความรู้และเข้าใจในผลิตภัณฑ์ที่ขายเป็นอย่างดี การมีพนักงานมีความอ่อนน้อมถ่อมตนและมีอัธยาศัยที่ดี พนักงานให้ความช่วยเหลือในการหาสินค้ามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้าและบริการในร้านค้า การมีพนักงานให้บริการเหนือความคาดหมาย พนักงานมีการโต้ตอบข้อซักถามได้อย่างรวดเร็ว มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้าและบริการในร้านค้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กระบวนการ

การมีขั้นตอนในการสั่งซื้อสินค้าที่ไม่ยุ่งยากและไม่ซับซ้อน การมีการให้บริการที่สะดวกรวดเร็ว การมีช่องทางในการชำระเงิน มีความสะดวกรวดเร็วและมีความปลอดภัย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้าและบริการในร้านค้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 21-30 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรี รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท มีสถานภาพโสด มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวมากกว่า 2 คน ซื้อสินค้าประเภทอาหารแห้งในร้านค้ามากที่สุด ซื้อสินค้า 3 ครั้ง ในหนึ่งสัปดาห์ ซื้อสินค้าช่วงเวลาวันธรรมดา หลังเวลา 18.00 น. ซื้อสินค้าเฉลี่ยต่อครั้ง 101-300 บาท ตัวของกลุ่มตัวอย่างเองเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลือกร้านค้า ชำระสินค้าด้วยเงินสด รับข้อมูลข่าวสารของร้านค้าผ่านสื่อโทรทัศน์ ต้องการให้ร้านค้าจัดการส่งเสริมการขายโดยมีคูปองลดราคา สอดคล้องกับ สุมาลี รามัญ และอริยชัย ณะนง (2560) การศึกษาเปรียบเทียบกลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค

ระหว่างร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม (Traditional Trade) กับร้านค้าปลีกสมัยใหม่ (Modern Trade) ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีก เมื่อมีความต้องการสินค้าหลายชนิดในการซื้อแต่ละครั้ง ร้อยละ 67.00 มีการซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง ร้อยละ 51.25 ใช้บริการในช่วงเวลา 09.01-12.00 น. ร้อยละ 61.25 ประเภทสินค้าที่ซื้อบ่อยมากที่สุด ได้แก่ อาหารสด ร้อยละ 79.75 มีพฤติกรรมเลือกใช้บริการร้านค้าปลีกสมัยใหม่ (Modern Trade) ร้อยละ 87.75 เลือกซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกเพราะมีทำเลของร้านใกล้ที่พักหรือที่ทำงาน เป็นร้อยละ 81.25 มีค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าต่อครั้งต่ำกว่า 100 บาท เป็นร้อยละ 45.50 โดยพบว่า ค่าเฉลี่ยตัวชี้วัดปัจจัยทางการตลาดในภาพรวมของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.23) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านปัจจัยด้านการขายโดยใช้พนักงานขาย มีค่าเฉลี่ยรวมสูงสุดเท่ากับ 3.01 (ระดับปานกลาง) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านประสิทธิภาพที่ลูกค้าได้รับขณะใช้บริการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.96 (ระดับปานกลาง) และปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.46 (ระดับน้อย) ตามลำดับ นอกจากนี้ ค่าเฉลี่ยตัวชี้วัดปัจจัยทางการตลาดในภาพรวมของร้านค้าปลีกสมัยใหม่อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยด้านราคา มีค่าเฉลี่ยรวมสูงสุดเท่ากับ 4.63 รองลงมาคือ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58) และปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49) และสอดคล้องกับรติวัลย์ วัฒนสิน (2555) ศึกษาเรื่องการส่งเสริมการขายที่มีประสิทธิภาพในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่: มุมมองของผู้บริโภคและผู้บริหาร ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การลดราคา และแถมสินค้าแบบเดียวกันเป็นการส่งเสริมการขายทั้งผู้บริโภคและผู้บริหาร มีความพึงพอใจในระดับสูงที่สุดโดยผู้บริโภคให้ความสำคัญกับคูปองเงินสดหรือบัตรกำนัล และคูปองส่วนลด และยังสอดคล้องกับ เกศรา จันทร์จรัสสุข (2555) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าและใช้บริการในห้างเทสโก้โลตัสของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่ซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค เช่น อาหาร เครื่องดื่ม ผักผลไม้และเสื้อผ้า ความถี่ในการซื้อสินค้าอยู่ที่ 1-2 ครั้งต่อเดือน จำนวนเงินที่ใช้ซื้อสินค้าในแต่ละครั้งอยู่ที่ 501-1,000 บาท และชำระเงินเป็นเงินสด ส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจซื้อสินค้าคือ ตนเอง

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2559). สถิติประชากรและบ้าน. สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม 2561, สืบค้นจากเว็บไซต์: http://www.stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_age.php.

- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2559). **แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม**. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2561, จากเว็บไซต์: <http://www.mdes.go.th/view/1/Digital%20Economy>.
- กรุงเทพธุรกิจ. (2560). **เจาะลึกพฤติกรรมผู้บริโภค 4.0**. สืบค้นเมื่อสืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2563, จากเว็บไซต์: <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/760750>.
- ชินโสณ วิสิฐนิธิกิจ. (2561). การเลือกซื้อสินค้าของผู้บริโภคตามร้านสะดวกซื้อในสถานบริการน้ำมัน. **วารสารวิจัยรำไพพรรณี**, 12(2), 54-58.
- ฐิตินันต์ ธนกิติเอื้ออังกูร, ศรีสุตา จงสิทธิผล, เสรี วงษ์มณฑา และ ชุชนะ เตชคณา. (2559). กลยุทธ์การสร้างตราสินค้าสำหรับอุตสาหกรรมแปรรูปผักและผลไม้ไทย. **วารสารวิชาการคณะบริหารธุรกิจ**, 11(1), 105-117.
- ทัศนา หงษ์มา. (2559). กลยุทธ์การเตรียมความพร้อมของธุรกิจค้าปลีกเพื่อรองรับการเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ปี 2558 โดยใช้เทคนิคเดลฟาย. **วารสารปัญญาภิวัฒน์**, 8(ฉบับพิเศษ), 16-25.
- ธนต์ถัสส์ พงษ์วร. (2559). กลยุทธ์การพัฒนาร้านค้าปลีก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามแนวตะเข็บการค้าชายแดนประเทศไทย. **วารสารบัณฑิตศึกษา**, 9(2 (พิเศษ), 146-156.
- นารา กิตติเมธิกุล, ภาสประภา ตระกูลอินทร์ และนวลฉวี แสงชัย. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงโครงสร้างต่อความตั้งใจซื้อสินค้าในห้างค้าปลีกสมัยใหม่ ในจังหวัดหนองคายของผู้บริโภคชาวลาว. **วารสารปัญญาภิวัฒน์**, 9(2), 12-26.
- ปณิธาน จันทองเงิน. (2560). มุมมองของผู้ผลิต ที่มีต่อผู้ค้าปลีกสมัยใหม่ในช่องทางการจัดจำหน่าย การศึกษาบทบาทหน้าที่ของผู้ผลิตและผู้ค้าปลีก เพื่อหาปัจจัยแห่งความสำเร็จทางธุรกิจ. **วารสารบริหารธุรกิจ**, 40(153), 1-23.
- พิมพ์ิกา พูลสวัสดิ์. (2559). ปัจจัยแห่งความสำเร็จของผู้ประกอบการร้านค้าปลีกที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม การตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค กรณีศึกษา ร้านสะดวกซื้อท้องถิ่น 24 ชั่วโมง ในจังหวัดภูเก็ต. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. ภูเก็ต.
- วิทยา จารุงศ์โสภณ, สุชาติ ไตรภพสกุล และวิเลศ ภูริวัชร. (2559). อิทธิพลของคุณภาพการบริการร้านค้าปลีกต่อความพึงพอใจและความภักดีของลูกค้า : กรณีศึกษา กลุ่มธุรกิจห้างสรรพสินค้าลักซ์วรี่. **วารสารจุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์**, 38(4), 126-148.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). **ข้อมูลเศรษฐกิจและสังคม**. สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2561, จากเว็บไซต์: <http://www.nesdb.go.th/main.php?filename=index>.
- สุขมาลี รามัญ และอริยชัย ณ ระนอง. (2560). การศึกษาเปรียบเทียบกลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคระหว่างร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม (Traditional Trade) กับร้านค้าปลีกสมัยใหม่ (Modern Trade). **วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย**, 9 (1), 109-136.
- สุภาวงศ์ จันทวานิช. (2540). **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หรรษมน เพ็งหมาน. (2559). จริยธรรมทางธุรกิจเพื่อความยั่งยืนของธุรกิจค้าปลีก. **วารสารวิชาการ Veridian**, 9(1), 815-828.
- อภิรดี วงศ์กิจรุ่งเรือง และณัฐพล อัสสระรัตน์. (2560). วิจัยศิลปะ: กลยุทธ์ทางการตลาดใหม่ของร้านค้าปลีก. **วารสารจุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์**, 39(151), 94-118.
- อัญชลี นรินทร. (2559). การปรับตัวจากผลการเปิดเสรีทางการค้าและการลงทุนในธุรกิจค้าปลีกแบบสมัยใหม่ ที่มีต่อธุรกิจค้าปลีกแบบเดิมในเขตกรุงเทพมหานคร. **วารสารธุรกิจปริทัศน์**, 8(2), 59-74.
- Cochran, W. G. (1997). **Sampling techniques (3rd ed)**. New York : John Wilay & Sons.
- Lovelock, Christopher and Wirtz, Jochen. (2005). **Service Marketing**. World Scientific Publishing Co Inc., (USA)

แนวทางในการพัฒนาขีดความสามารถด้านการควบคุมคุณภาพของสินค้าเกษตรแปรรูป วิสาหกิจชุมชนตำบลคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา

Guideline for Capability Development of Quality Control of Agricultural Products Processing Community Enterprises Tumbon Khlong Khuean Chachoengsao Province

ชุตินา นุตยะสกุล*, นิชชีชญา เกิดช่วย, วัฒนา พิลาจันท์, ฉัตรชัย อิมอารมณ

Chutima Nootayasakul, Nitchichaya Kerdchouay, Wattana Pilajun, Chatchai Imarom

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ จังหวัดฉะเชิงเทรา 24000

Faculty of Management Sciences, Rajabhat Rajanagarindra University, Chachoengsao 24000 Thailand

*Corresponding author E-mail: cnchutima@gmail.com

(Received: November 11 2020; Revised: February 16 2021; Accepted: April 8 2021)

บทคัดย่อ

การศึกษาแนวทางในการพัฒนาขีดความสามารถด้านการควบคุมคุณภาพของสินค้าเกษตรแปรรูปวิสาหกิจชุมชนตำบลคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อสำรวจสภาพปัญหาการดำเนินงานด้านการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปในปัจจุบัน (2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถให้กับกลุ่มผู้ผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชนตำบลคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักโดยวิธีการเลือกตัวอย่างเจาะจงจากหน่วยงานภาครัฐ ผู้นำชุมชน และสมาชิกวิสาหกิจชุมชนตำบลคลองเขื่อน

ผลการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินงานด้านการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปของวิสาหกิจตำบลคลองเขื่อน ส่วนใหญ่ผู้ผลิตอาหารสินค้าเกษตรแปรรูปมีลักษณะไม่เข้าช่วยโรงงาน ดำเนินการผลิตอาหารให้ความใส่ใจในเรื่องการคัดสรร และความสะดวกในการผลิตสินค้า แต่ยังขาดการความรู้ความเข้าใจ ขาดแรงจูงใจ และงบประมาณในการพัฒนาไปสู่หลักเกณฑ์มาตรฐานการผลิตขั้นต้น ได้มีเตรียมความพร้อมในการพัฒนาขีดความสามารถโดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการตามหลักเกณฑ์มาตรฐานการผลิตขั้นต้น ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาความรู้ของผู้ผลิตอาหาร คณะนักหลังเข้ารับการอบรมสูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แนวทางการพัฒนาขีดความสามารถให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลคลองเขื่อน โดยการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การศึกษาดูงานหน่วยงานต้นแบบ การจัดทำคู่มือชุดความรู้ การให้คำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญในด้านปรับปรุงการออกแบบอาคารการผลิตให้สอดคล้องตามหลักเกณฑ์มาตรฐานการผลิตขั้นต้น

คำสำคัญ : การพัฒนาขีดความสามารถ, การควบคุมคุณภาพ, สินค้าเกษตรแปรรูป, วิสาหกิจชุมชน

Abstract

A study of guidelines for capacity development regarding quality control of processed agricultural products of Khlong Khuean community enterprise in Chachoengsao province aimed (1) to survey the current operating condition of agricultural product processing (2) to study the guidelines for capacity development of manufacturers who produce processed agricultural products for Khlong Khuean community enterprise in Chachoengsao province, and. This research is a qualitative research which collected data based on in-depth interviews. They were selected from government sectors, community leaders, and members of Khlong Khuean community enterprise by employing purposive sampling.

The results revealed the operating condition of manufacturing processed agricultural products of Khlong Khuean community enterprise that the qualifications of most manufacturers were not considered as factory. They manufactured food attentively especially with the process of selection and cleanliness when manufacturing; however, they lacked understanding, motivation, and budget in order to develop their group in accordance with the primary good manufacturing practice. As a result, the food manufacturers were prepared and developed in terms of their capacity by attending a primary GMP workshop. After participating in the workshop aiming to develop the knowledge of the food manufacturers, it was found that they scored higher than before attending the workshop. Moreover, the guidelines for developing Khlong Khuean community enterprise's capacity were created by organizing activities that promote participatory learning, arranging field trips to study from model organizations, providing handbooks, and having an expert in building design and improvement to provide counsel concerning designing a manufacturing plant that is in accordance with the principles of primary GMP

Keywords : Capability Development, Quality Control, Agricultural Products Processing, Community Enterprises

บทนำ

ในสภาวะการณ์ที่ภาคการเกษตรกรรมของไทยเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของเกษตรกร ปัญหาด้านผลผลิตทางการเกษตร ปัญหาจากภัยธรรมชาติ ปัญหาเศรษฐกิจ รวมทั้งผลผลิตมีจำนวนมากเกินความต้องการของผู้บริโภค ส่งผลให้ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำลง การผลิตเป็นอาหารแปรรูปเบื้องต้นพร้อมจำหน่าย เช่น อาหารพื้นบ้าน อาหารพื้นเมือง และสินค้าอาหารหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรจึงเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยยืดอายุการเก็บรักษา สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร ผลิตเพื่อจำหน่ายอย่างแพร่หลาย ประกอบกับผู้บริโภคนิยมเลือกซื้อเพื่อรับประทาน หรือเป็นของฝาก จึงส่งผลให้เกิดการขยายปริมาณการผลิตมากขึ้นเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการและอาจนำไปสู่ปัญหาของมาตรฐานการผลิตที่ดีของผลิตภัณฑ์อาหารได้ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2560)

ภาครัฐให้ความสำคัญเรื่อง การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ในการเสริมสร้างและพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการในการยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารเข้าสู่ระบบมาตรฐานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ที่ได้เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค ทั้งด้านคุณภาพมาตรฐาน และความปลอดภัยการส่งเสริมองค์ความรู้ด้านคุณภาพการผลิตในผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตอาหารขั้นต้นเพื่อใช้กับอาหารแปรรูปที่บรรจุในภาชนะพร้อมจำหน่าย ที่ไม่เข้าข่ายเป็นโรงงานและผลิตภัณฑ์ยังไม่มีเลขสารบบอาหาร ได้แก่ กลุ่มอาหารพร้อมปรุงและอาหารสำเร็จรูปพร้อมบริโภคทันที ผู้ประกอบการจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการผลิตขั้นต้นหรือ Primary GMP ในการผลิตอาหาร สถานที่ผลิตอาหาร และประเภทของอาหารแปรรูปที่เข้าข่ายต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการผลิตขั้นต้น ขั้นตอนต่าง ๆ ในการขอรับเลขสารบบอาหาร (เลข อย.) ซึ่งประโยชน์ที่จะได้รับคือ อาหารที่ผลิตสามารถสร้างความมั่นใจในคุณภาพ มาตรฐาน และความปลอดภัย เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคและสอดคล้องกับกฎหมายไทย เพื่อส่งเสริมการค้าและเปิดตลาดจำหน่ายทั้งภายในและภายนอกประเทศ (กระทรวงสาธารณสุข, 2556)

จังหวัดฉะเชิงเทรา มีจำนวนวิสาหกิจชุมชนที่จะจดทะเบียนแล้วจำนวนทั้งสิ้น 357 วิสาหกิจชุมชน จำแนกกิจกรรมได้เป็น 17 ประเภทการผลิต และ 5 บริการ โดยมีการจัดขึ้นวิสาหกิจชุมชนเป็นสามระดับ เพื่อทราบศักยภาพของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน และการจัดทำแผนพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของจังหวัด และนอกจากนี้ จังหวัดฉะเชิงเทรา มีประชากรส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 70 มีอาชีพทางด้านเกษตรกรรม แต่การประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมต้องพึ่งพาธรรมชาติเป็นหลัก จึงทำให้บางครั้งมีปัญหาภัยธรรมชาติก็เป็นส่วน

ผันแปรให้ราคาผลผลิตตกต่ำ หรือบางปีภูมิอากาศมีความแปรปรวนทำให้ผลผลิตไม่เกิดขึ้นตามที่เกษตรกรคาดหวังไว้ก็เป็นปัญหาแก่เกษตรกรได้ นอกจากนี้ ในส่วนของสินค้าเกษตรอุตสาหกรรมยังมีปัญหาด้านมาตรฐานสินค้า ซึ่งต้องดำเนินการให้มีระบบมาตรฐานสากลเป็นที่ยอมรับและสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนยังขาดองค์ความรู้ในการพัฒนาด้านการค้าเกษตร ให้มีความเป็นมาตรฐานที่จะนำไปสู่ตลาดในระดับสากลได้ (สำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา, 2554)

วิสาหกิจชุมชนตำบลคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา ประกอบด้วย วิสาหกิจภายในชุมชนที่มีผลิตภัณฑ์ภายใต้การบริหารจัดการของกลุ่ม ประกอบด้วย 3 กลุ่มหลัก คือ 1. สินค้าทางการเกษตร อาทิ ข้าว มะม่วง มะพร้าว 2. กลุ่มสินค้าเกษตรแปรรูป เช่น กาละแมง กระยาสารท มะม่วงแปรรูป กล้วยกรอบ น้ำมันมะพร้าว สก๊ตเย็น น้ำพริก เป็นต้น 3. กลุ่มสินค้าอื่น ๆ เช่น กระเป๋ผ้า ไม้กวาด ดอกไม้จันทน์ จากการลงพื้นที่สำรวจของคณะผู้วิจัย พบว่า กลุ่มวิสาหกิจสินค้าเกษตรแปรรูปต้องที่จะการพัฒนาคุณภาพการผลิตเพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานอาหารในการขออนุญาตเพื่อรับเลขสารบบอาหาร (เลข อย.) เพื่อยกระดับคุณภาพของผลิตภัณฑ์ แต่ยังขาดความรู้ความเข้าใจและแนวทางในการพัฒนา คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางในการพัฒนาขีดความสามารถด้านการควบคุมคุณภาพของสินค้าเกษตรแปรรูปวิสาหกิจชุมชนตำบลคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสำรวจสภาพปัญหาการดำเนินงานด้านการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถให้กับกลุ่มผู้ผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชนตำบลคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพที่ผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตการณ์ การสนทนากลุ่ม การสังเคราะห์ข้อมูลร่วมกันของคณะผู้วิจัย และสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลคลองเขื่อน โดยใช้การบันทึกการร่วมกิจกรรม และการบันทึกเทปการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้ในการศึกษาตามแนวทางเชิงคุณภาพ คณะผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth interview) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้วิจัยทำการโดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ประธานวิสาหกิจชุมชนตำบลคลองเขื่อนที่ผลิตสินค้าเกษตรแปรรูป จำนวน 3 คน เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมสินค้าเกษตรแปรรูป จำนวน 1 คน นักวิชาการเกษตรตำบลคลองเขื่อน จำนวน 1 คน ผู้นำชุมชนตำบลคลองเขื่อน จำนวน 2 คน และสมาชิกวิสาหกิจชุมชนตำบลคลองเขื่อน จำนวน 3 คน รวมกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งสิ้นจำนวน 10 คน

2. ผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ ได้แก่ ผู้นำหรือตัวแทนสมาชิกที่ผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปจำนวนในวิสาหกิจชุมชนตำบลคลองเขื่อน จำนวน 13 คน

3. ผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม คือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจังหวัด จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์การออกแบบอาคารจำนวน 1 คน ตัวแทนผู้นำและสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจำนวน 4 คน รวมผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่มทั้งสิ้น 6 คน

เครื่องมือและข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือและข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ศึกษาทบทวนเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสนทนากลุ่ม (Focus Group) แบบบันทึกการเก็บข้อมูล แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบทดสอบวัดความรู้ก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ แบบสอบถามประเมินผลการถ่ายทอดหลักเกณฑ์วิธีที่ดีในการผลิต การวัดระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมความเป็นไปได้ การนำไปใช้ และประโยชน์โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) โดยคณะผู้วิจัยนำเครื่องมือทั้งสองชนิดไปหาความเชื่อมั่นวิเคราะห์หาค่าระดับความยากง่ายและอำนาจจำแนก สำหรับแบบประเมินผู้วิจัยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของข้อคำถามและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามที่ได้รับคำแนะนำและจัดทำเป็นแบบประเมินฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้รวบรวมข้อมูลต่อไป

การรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

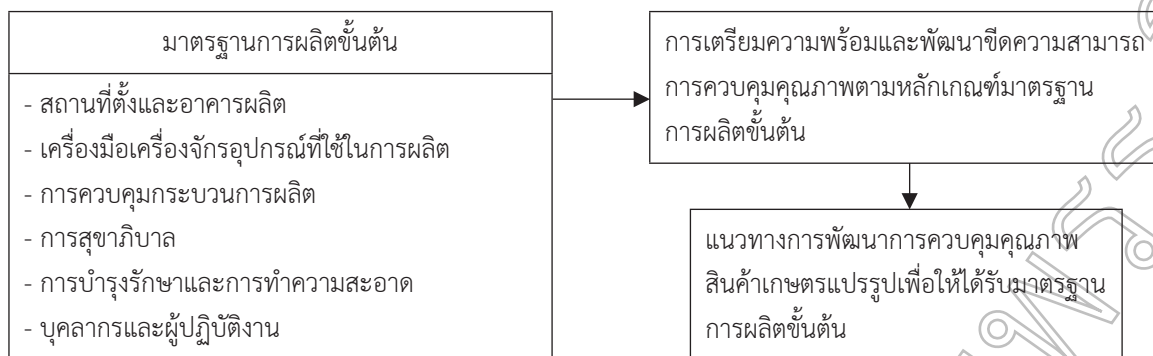
ขั้นตอนที่ 1 สรุปรวสภาพปัญหาการดำเนินงานด้านการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปในปัจจุบัน เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจากผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 10 คน หรือจนกว่าข้อมูลจะอิ่มตัวและนำข้อมูลวิเคราะห์สภาพปัญหาการดำเนินงานในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 2 เตรียมความพร้อมและพัฒนาขีดความสามารถในควบคุมคุณภาพสินค้าเกษตรแปรรูป คณะผู้วิจัยจัดให้มีการอบรมประชุมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้ในเรื่องมาตรฐานการผลิตขั้นต้น Primary ให้กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปวิสาหกิจชุมชนตำบลคลองเขื่อน โดยใช้หลักสูตรการฝึกอบรมตามที่สำนักงานสาธารณสุขกำหนดรวมทั้งเชิญเจ้าหน้าที่สาธารณสุขร่วมเป็นวิทยากรในการอบรม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบทดสอบก่อนและหลังการอบรม และแบบสอบถามประเมินผลการถ่ายทอดหลักเกณฑ์วิธีที่ดีในการผลิต และคณะผู้วิจัยทำการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยการตรวจสอบแบบสามเส้า (Methodological Triangulation) โดยตรวจสอบข้อมูลดังนี้ 1. ตรวจสอบจากแหล่งข้อมูลที่ต่างกัน จากผลจากการสัมภาษณ์และจากการสังเกตมาเปรียบเทียบเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลว่าจะแตกต่างกันหรือไม่ 2. การตรวจสอบข้อมูลโดยการเก็บข้อมูลในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก 2 ครั้งในช่วงเวลาที่ห่างกัน 2 สัปดาห์หรือหนึ่งเดือน แล้วนำมาเปรียบเทียบข้อมูลจากการสัมภาษณ์ว่ามีความสอดคล้องหรือขัดแย้งกัน 3. การตรวจสอบโดยวิธีการรวบรวมข้อมูลเดียวกันในสถานที่ต่างกัน เช่น การสัมภาษณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการผลิตสินค้าตามหลักเกณฑ์วิธีที่ดีในการผลิตขั้นต้นในปัจจุบัน วิสาหกิจชุมชนตำบลคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา แล้วนำมาพิจารณาความสอดคล้องหรือขัดแย้งกัน

ขั้นตอนที่ 3 เสนอแนวทางการพัฒนาการควบคุมคุณภาพสินค้าเกษตรแปรรูปเพื่อให้ได้รับมาตรฐานการรับรองอาหาร คณะผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติตามแผนมาร่วมวิเคราะห์สรุปใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) สนทนากลุ่มร่วมกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจังหวัด ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์การออกแบบอาคาร ผู้นำและสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 6 คน เพื่อหาข้อสรุปและวางแผนการดำเนินงาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้นำผลที่ได้จากการดำเนินการวิจัยในเชิงเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อสำรวจสภาพปัญหาการดำเนินงานด้านการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปในปัจจุบันคณะผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) โดยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง ประเด็นในการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปในปัจจุบัน ผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักพบว่า การผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปในกลุ่มชุมชนวิสาหกิจตำบลคลองเขื่อนเป็นการนำผลผลิตจากสินค้าเกษตรที่ผลิตขึ้นในพื้นที่นำมาใช้แปรรูปสินค้าเพื่อสร้างรายได้และเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าเกษตร ในการดำเนินการผลิตอาหาร ให้ความใส่ใจในเรื่องการคัดสรรการผลิตสินค้าแปรรูปที่มีคุณภาพ การดำเนินการผลิตใช้แรงงานประมาณ 3-5 คน โดยจะใช้เวลาวางในการทำมาผลิตสินค้าแปรรูปและจัดจำหน่ายไปหลากหลายช่องทาง อีกทั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนคลองเขื่อนมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ พัฒนาช่องทางการตลาดอย่างต่อเนื่อง ผ่านการฝึกอบรมจากหน่วยงานภาครัฐ เข้ามาช่วยสนับสนุนข้อมูลและงบประมาณบางส่วนให้กับท้องถิ่นแต่ขาดเรื่องการพัฒนามาตรฐานต่าง ๆ เช่น อย. ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรแปรรูปชนิดใดที่ได้รับมาตรฐานดังกล่าว

ส่วนที่ 2 การดำเนินการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปตามหลักเกณฑ์มาตรฐานการผลิตขั้นต้น

1. ด้านสถานที่ตั้งและอาคารการผลิต

ผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักพบว่า “สถานที่บริเวณอาคารและพื้นที่นอกประสงค์ของชุมชนคลองเขื่อน เอาไว้ใช้ประกอบทำกิจกรรมต่าง ๆ ของตำบลคลองเขื่อน มาใช้จัดฝึกอบรมจัดประชุม เราก็ใช้ตัวอาคารนอกประสงค์ แล้วก็มีโรงสีข้าวเกษตรอินทรีย์ พื้นที่บางส่วนก็เป็นผลิตสินค้าแปรรูป สถานที่ผลิตบางครั้งใช้พื้นที่บริเวณตัวบ้านเพื่อความสะดวกเรื่องเวลาที่มาผลิตและในการเดินทางมารวมตัวกัน และกำลังรองงบประมาณจากภาครัฐ มาพัฒนา

เรื่องอาคารสถานที่การผลิต เพราะเราเองก็อยากพัฒนาสินค้าให้มี อย. และมีมาตรฐาน”

2. ด้านเครื่องมือเครื่องจักรและอุปกรณ์ในการผลิต ผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักพบว่า “เครื่องมือที่ใช้ผลิตก็หาเครื่องมือเครื่องไม้ที่ใช้ที่บ้านมีอยู่แล้วนำมาใช้ในการผลิตด้วย โต๊ะที่ใช้วางภาชนะที่ผลิตเป็นโต๊ะไม้”

3. ด้านการควบคุมกระบวนการผลิต ผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักพบว่า “ผลิตอยู่ในพื้นที่เดียวกัน ไม่ได้แยกออกเป็นสัดส่วน พอถึงเวลาจะเริ่มทำตามขั้นตอนเรื่อย ๆ จนถึงใส่ลงบรรจุภัณฑ์ มีการแบ่ง แยก วัตถุดิบต่าง ๆ เอาไว้ และคัดเลือกสินค้าที่ดีมีคุณภาพ”

4. ด้านการสุขาภิบาล ผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักพบว่า “ในพื้นที่ตำบลในคลองเขื่อน บางหมู่บ้านก็มีน้ำประปา แต่บางหมู่บ้านก็ยังไม่มีการประปาใช้ ต้องอาศัยน้ำทางแหล่งธรรมชาติหรือตามคลองชลประทาน แต่ปีนี้แล้งมาก ฝนยังไม่ตกทำให้น้ำไม่เพียงพอต่อการเกษตรหรือนำมาใช้บริโภค ต้องอาศัยซื้อน้ำจากเอกชนมาใช้ในการอุปโภคและใช้ในการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูป”

5. ด้านการบำรุงรักษาและการทำความสะอาด ผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักพบว่า “การรักษาความสะอาดเครื่องมือเครื่องไม้ใช้ ต้องมีความสะอาดทันทีเมื่อทำเรียบร้อยแล้ว ดูแลกันตลอด เพราะผลิตอาหารต้องให้ความสำคัญเรื่องความสะอาดเป็นอย่างแรก”

6. ด้านบุคลากรและสุขลักษณะผู้ปฏิบัติงาน ผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักพบว่า “ขณะที่ทำขนมก็จะใส่หมวกคลุมผมถุงมือ ไม่สวมแหวนที่นิ้วเวลาทำขนม แต่เดิมไม่ได้ใส่อะไรป้องกันแต่ได้รับการฝึกอบรมทำให้เข้าใจว่าทำแบบเดิมขนมอาจจะปนเปื้อนไม่สะอาดต่อผู้บริโภค เราก็ปรับปรุงแก้ไข และเห็นว่ามิประโยชน์ต่อผู้บริโภคและสินค้าเราเองและทำให้สินค้าสะอาดมีมาตรฐานเหมือนกับผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำกัน”

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปเกี่ยวกับหลักเกณฑ์วิธีที่ดีในการผลิตขั้นต้น ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักพบว่า คือ ปัญหาเรื่อง

ความรู้ความเข้าใจในหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตขั้นต้น เพื่อขอรับเลขสารบบ (อย.) ที่ถูกต้องและเหมาะสมกับประเภทสินค้าที่ผลิต เพราะสืบสนข้อมูลในเกณฑ์มาตรฐานต่าง ๆ รวมทั้งในกระบวนการขั้นตอนในการดำเนินการ ผู้ผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปขาดแรงจูงใจในการดำเนินงานในการเปลี่ยนแปลงตามหลักเกณฑ์ตามมาตรฐานการผลิตขั้นต้น และขาดงบประมาณจากรัฐมาสนับสนุน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถให้กับกลุ่มผู้ผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชนตำบลคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยการเตรียมความพร้อมและเสนอแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถให้กับกลุ่มผู้ผลิตสินค้าเกษตรแปรรูป กระบวนการเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนา

ขีดความสามารถในการควบคุมคุณภาพสินค้าเกษตรแปรรูปมีดังนี้

1. โปรแกรมพัฒนาความรู้มาตรฐานการผลิตขั้นต้น Primary GMP ทั้ง 6 ด้าน และความรู้เกี่ยวกับการขอใบอนุญาตเพื่อรับเลขสารบบอาหาร (เลข อย.) ด้วยการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับเกษตรกรผู้ผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปในพื้นที่ตำบลคลองเขื่อน อำเภอกองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 13 คน ผลการเตรียมความพร้อมผู้เข้าร่วมอบรมทำแบบทดสอบวัดความรู้ก่อนและหลังการร่วมโปรแกรมพัฒนาความพร้อม พบว่า เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเข้ารับการอบรม พบว่า คะแนนหลังเข้ารับการอบรมของผู้เข้ารับการอบรมสูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบการวัดผลความรู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์ Primary GMP ของผู้เข้ารับการอบรมก่อนและหลังการอบรม

รายการ	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	P-value
ความรู้ก่อนการอบรม	13	17.83	1.51	8.40
ความรู้หลังการอบรม	13	22.67	3.24	

* P-value < .001

2. ผลของแบบสอบถามการถ่ายทอดความรู้เรื่องหลักเกณฑ์มาตรฐานการผลิตขั้นต้น ให้กับเกษตรกรผู้ผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนคลองเขื่อน เป็นการประเมินเกี่ยวกับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ การนำไปใช้ประโยชน์ พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่มีอายุส่วนใหญ่ 41-50 ปี จำนวน 5 คน รองลงมาคือ ช่วงอายุ 51-60 ปี จำนวน 3 คน อายุ 31-40 ปี และ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 2 คน และอายุ 21-30 ปี จำนวน 1 คน ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่

มีระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ 4-5 ปี จำนวน 5 คน และมีระยะเวลาดำเนินธุรกิจตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป จำนวน 8 คน

ผลของแบบสอบถามการถ่ายทอดความรู้เรื่องหลักเกณฑ์มาตรฐานการผลิตขั้นต้น ให้กับเกษตรกรผู้ผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนคลองเขื่อน พบว่า ผู้เข้าอบรมมีระดับความคิดเห็นการถ่ายทอดความรู้เรื่องหลักเกณฑ์มาตรฐานการผลิตขั้นต้น ในด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ ด้านการนำไปใช้ และด้านประโยชน์อยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินการถ่ายทอดหลักเกณฑ์มาตรฐานการผลิตขั้นต้น

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านความเหมาะสม	4.43	0.78	มาก
2. ด้านความเป็นไปได้	4.23	0.43	มาก
3. ด้านการนำไปใช้	3.63	0.75	มาก
4. ด้านประโยชน์	4.09	0.79	มาก

ภาพที่ 1 ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ให้กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตสินค้าเกษตรแปรรูป

ภาพที่ 2 ลงพื้นที่ตรวจสอบสถานที่ตั้งและอาคารของกลุ่มผู้ผลิตอาหารสินค้าเกษตรแปรรูป

สรุปผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลัก คณะผู้วิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานด้านการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชนคลองเขื่อนเป็นการนำผลผลิตจากสินค้าเกษตรที่ผลิตขึ้นในพื้นที่นำมาใช้แปรรูปสินค้า เพื่อสร้างรายได้และเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าเกษตร การดำเนินการผลิตใช้แรงงานประมาณ 3-5 คน โดยจะใช้เวลาดำเนินการในการทำมาผลิตสินค้าแปรรูปและจัดจำหน่ายไปหลากหลายช่องทาง ในการดำเนินการผลิตอาหารให้มีความใส่ใจในเรื่องการคัดสรรการผลิตสินค้าแปรรูปที่มีคุณภาพ และได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐอย่างต่อเนื่องในด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ แต่ยังขาดความรู้ความเข้าใจหลักเกณฑ์การพัฒนาการควบคุมคุณภาพของผลิตภัณฑ์อาหาร ในการขอเลขสารบบ หรือ อย.

ในการดำเนินการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชนตำบลคลองเขื่อนตามหลักเกณฑ์มาตรฐานการผลิตขั้นต้น มีการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์มาตรฐานการผลิตขั้นต้น 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านสถานที่ตั้งและอาคารผลิต พบว่า ผู้ผลิตสินค้าได้ดำเนินการผลิตภายในบริเวณที่พักอาศัยหรือใช้พื้นที่ของวิสาหกิจชุมชนคลองเขื่อนเป็นสถานที่ผลิต เนื่องจากการเดินทางสะดวก ส่วนใหญ่มีความต้องการจะปรับปรุงอาคารการผลิตที่ไม่ได้มาตรฐาน แต่ขาดงบประมาณมาช่วยสนับสนุน

2. ด้านเครื่องมือเครื่องจักรอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต พบว่า กลุ่มวิสาหกิจผู้ผลิตสินค้าแปรรูปยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตเนื่องจากและการจัดวางนำอุปกรณ์การผลิตที่ใช้ในครัวเรือนของตนเองนำมาใช้ร่วมกับการผลิต ขาดแคลนเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่เหมาะสมในการผลิต

3. ด้านการควบคุมกระบวนการผลิต พบว่า กลุ่มวิสาหกิจผู้ผลิตสินค้าแปรรูปกลุ่มวิสาหกิจผู้ผลิตสินค้าแปรรูปให้ความสำคัญกับการคัดเลือกวัตถุดิบและส่วนผสมที่สะอาด มีคุณภาพ เกี่ยวกับการควบคุมกระบวนการผลิตในการดำเนินงาน แต่ขนย้ายวัตถุดิบและบรรจุภัณฑ์ยังอยู่พื้นที่บริเวณเดียวกันไม่ได้แยกพื้นที่ออกเป็นสัดส่วนอย่างชัดเจน

4. ด้านการสุขาภิบาล กลุ่มวิสาหกิจผู้ผลิตสินค้าแปรรูปในพื้นที่ตำบลคลองเขื่อนประสบปัญหาภาวะภัยแล้ง และพื้นที่บางส่วนไม่มีน้ำประปาเพื่อนำมาอุปโภคบริโภค เกษตรกรผู้ผลิตต้องซื้อน้ำมาจากเอกชน เพื่อนำมาใช้ในการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปและบริโภคภายในครัวเรือน ทำให้มีต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น และพื้นที่การผลิตยังไม่สามารถแยกออกจากตัวอาคารบ้านเรือนที่พักอาศัย

5. ด้านการบำรุงรักษาและการทำความสะอาด กลุ่มวิสาหกิจผู้ผลิตสินค้าแปรรูปให้ความสำคัญและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบำรุงรักษาและการทำความสะอาด อุปกรณ์เครื่องมือ

ต่าง ๆ อยู่เสมอ อีกทั้งสามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เรื่องความสะอาดและสุขลักษณะของในขณะผลิตสินค้า เพราะได้รับถ่ายทอดพัฒนาองค์ความรู้จากแหล่งข้อมูลที่มาฝึกอบรมให้กับชุมชน

6. ด้านบุคลากรและผู้ปฏิบัติงาน กลุ่มวิสาหกิจผู้ผลิตสินค้าแปรรูปมีความรู้ความเข้าใจการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และให้ความสำคัญกับเรื่องความสะอาดและสุขลักษณะของผู้ผลิตสินค้า เพราะได้รับถ่ายทอดพัฒนาองค์ความรู้จากแหล่งข้อมูลที่มาฝึกอบรมให้กับชุมชน

ปัญหาในการดำเนินการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปเกี่ยวกับมาตรฐานการผลิตขั้นต้น คือ ปัญหาเรื่องความรู้ความเข้าใจในหลักมาตรฐานการผลิตขั้นต้น เพื่อขอรับเลขสารบบ (อย.) ที่ถูกต้องและเหมาะสมกับประเภทสินค้าที่ผลิต เพราะสืบสนข้อมูลในเกณฑ์มาตรฐานต่าง ๆ รวมทั้งในกระบวนการขั้นตอนในการดำเนินการ แม้ว่าสมาชิกบางส่วนเคยได้รับการอบรมความรู้มาบ้างแล้ว ปัญหาผู้ผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปขาดแรงจูงใจในการดำเนินงานในการเปลี่ยนแปลงตามหลักเกณฑ์ตามมาตรฐานการผลิตขั้นต้น และขาดงบประมาณในการปรับปรุงให้ถูกต้อง และต้องการให้หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถให้กับกลุ่มผู้ผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชนตำบลคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา เสนอแนวทางการพัฒนาการควบคุมคุณภาพสินค้าเกษตรแปรรูปเพื่อให้ได้รับมาตรฐานการรับรองอาหาร คณะผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติตามแผนมาร่วมวิเคราะห์สรุป โดยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) สนทนากลุ่มร่วมกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจังหวัด ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ ผู้นำและสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 6 คน เพื่อหาข้อสรุปและวางแผนการดำเนินงาน

ได้เสนอแนวทางในการการพัฒนาขีดความสามารถให้กับกลุ่มผู้ผลิตสินค้าเกษตรแปรรูป ดังนี้

1. จัดทำคู่มือการขอสถานที่ผลิตอาหารเพื่อขอเลขสารบบ (อย.) ให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตสินค้าเกษตรแปรรูป โดยรวบรวมข้อมูลหลักมาตรฐานการผลิตขั้นต้น กระบวนการ และขั้นตอนในการนำยื่นขอรับรองสถานที่ผลิตอาหาร โดยถ่ายทอดความรู้ในลักษณะของชุดความรู้ และสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับการศึกษาเรียนรู้

2. ศึกษาข้อมูลและประเมินสภาพแวดล้อมในกระบวนการผลิตตามหลักเกณฑ์มาตรฐานการผลิตขั้นต้น (Primary GMP) เพื่อจะได้นำองค์ความรู้ที่ได้รับมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับมาตรฐานการผลิตขั้นต้นทั้ง 6 ด้าน

3. สร้างโปรแกรมการพัฒนาผู้ผลิตอาหารและเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดรูปแบบกิจกรรมพัฒนาองค์ความรู้ในการเพิ่มขีดความสามารถที่การออกแบบการจัดการกิจกรรมเรียนรู้ที่ส่งเสริม

ให้เกษตรกรชุมชนสามารถมีส่วนร่วมกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สร้างแรงจูงใจ และกระตุ้นให้มีความต้องการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อให้ได้มาตรฐานการผลิต

4. การศึกษาดูงานในกลุ่มวิสาหกิจต้นแบบที่ประสบความสำเร็จที่ผ่านหลักเกณฑ์การประเมินสถานที่ผลิตอาหารมาตรฐานการผลิตขั้นต้นจนได้รับเลขสารบบ (อย.)

5. ผู้ให้คำปรึกษาโดยเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านปรับปรุงการออกแบบอาคารการผลิตให้สอดคล้องตามหลักเกณฑ์มาตรฐานการผลิตขั้นต้น และผู้ที่มีประสบการณ์ในการที่สามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับกลุ่มวิสาหกิจ

อภิปรายผลการวิจัย

1. เพื่อสำรวจสภาพปัญหาของดำเนินงานด้านการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปในปัจจุบัน จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนสินค้าเกษตรแปรรูปส่วนใหญ่ผู้ผลิตอาหารที่มีลักษณะไม่เข้าข่ายโรงงาน ยังไม่มีสินค้าเกษตรแปรรูปชนิดใดที่ได้รับเครื่องหมาย อย. จึงมีตระหนักถึงความสำคัญและความสนใจในเกณฑ์มาตรฐานการผลิตขั้นต้น ทั้งนี้ขั้นตอนการขออนุญาตสถานที่ผลิตอาหาร คือ ขั้นตอนที่สำคัญและควรให้ความสนใจมากที่สุด ปัญหาเรื่องความรู้ความเข้าใจในหลักมาตรฐานการผลิตขั้นต้น เพื่อขอรับเลขสารบบ (อย.) ที่ถูกต้องและเหมาะสมกับประเภทสินค้าที่ผลิต เพราะสืบสนข้อมูลในเกณฑ์มาตรฐานต่าง ๆ รวมทั้งในกระบวนการขั้นตอนในการดำเนินการ แม้ว่าสมาชิกบางส่วนเคยได้รับการอบรมความรู้มาบ้างแล้ว ปัญหาผู้ผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปขาดแรงจูงใจในการดำเนินงานในการเปลี่ยนแปลงตามหลักเกณฑ์ตามมาตรฐานการผลิตขั้นต้นและขาดงบประมาณ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ณัฐธิดา มณีเรือง (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาสื่อปฏิสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจการรับรองมาตรฐาน Primary GMP สำหรับผู้ประกอบการ พบว่า จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นกลุ่มผู้ประกอบการที่ยังไม่ได้รับรองมาตรฐาน Primary GMP และผู้เชี่ยวชาญ นั้นพบว่า ผู้ประกอบการยังขาดความเข้าใจและเกิดความสับสนในเรื่องของการเตรียมสถานที่ผลิตเป็นหลัก และยังไม่ค่อยเข้าใจในภาพรวมในเรื่องของการยื่นขอการรับรอง ส่วนผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความเห็นว่า ขั้นตอนการขออนุญาตสถานที่ผลิตคือขั้นตอนที่สำคัญและผู้ประกอบการควรให้ความสนใจมากที่สุด เนื่องจากผู้ประกอบการจะต้องเตรียมความพร้อมของสถานที่ผลิตให้มีมาตรฐานครบทั้ง 6 ด้าน ให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ Primary GMP ก่อนจึงจะทำการอนุญาตสถานที่ผลิตได้ เมื่อผ่านแล้วจึงจะให้การยื่นขออนุญาตผลิตถัดต่อไป

ในการดำเนินการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชนตำบลคลองเขื่อนตามหลักเกณฑ์มาตรฐานการผลิตขั้นต้น

มีการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์มาตรฐานการผลิตขั้นต้น 6 ด้าน ในด้านสถานที่ตั้งและอาคารผลิต พบว่า วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตสินค้าแปรรูปส่วนใหญ่มีความต้องการจะปรับปรุงอาคารการผลิตที่ไม่ได้มาตรฐาน แต่ขาดงบประมาณที่จะมาปรับปรุงและต้องการให้ภาครัฐมาช่วยสนับสนุน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ญัฐพันธ์ ปัญญาโรจน์ และคณะ (2562) ศึกษาการพัฒนาแนวทางในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนเข้าสู่มาตรฐานการผลิตขั้นต้น กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนน่านมอเล็ด พบว่า การบริหารทางการเงินเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินงานมากที่สุด รองลงมาคือ การบริหารการผลิต การบริหารทางการตลาด โครงสร้างการบริหารจัดการองค์การ และการบริหารทางการสนับสนุนส่งเสริมของภาครัฐ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญสู่ความสำเร็จในการดำเนินงานธุรกิจ สำหรับผลการประเมินสภาพแวดล้อมในกระบวนการผลิตตามหลักเกณฑ์ Primary GMP และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ วรณช กุอุทา และคณะ (2561) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางส่งเสริมการพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดการวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พบว่า การพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดการวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืนในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยเรียงความสำคัญดังนี้ ด้านการตลาด ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ด้านการวางแผน ด้านการผลิต แปรรูป ด้านการจัดการองค์การ ด้านเงินทุน

ในด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต ผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักพบว่า วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตสินค้าแปรรูปบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตและด้านการควบคุมการผลิตที่ยังอยู่ในพื้นที่บริเวณเดียวกันไม่ได้แยกพื้นที่ออกเป็นสัดส่วนอย่างชัดเจน ทั้งนี้ การดำเนินการพัฒนาปรับปรุงในส่วนนี้หากได้รับการพัฒนาเรื่ององค์ความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์มาตรฐานขั้นต้นแล้วก็จะสามารถนำไปพัฒนาปรับปรุงให้ผ่านตามเกณฑ์ได้โดยไม่ต้องอาศัยหากสอดคล้องกับการศึกษาของ สมเกียรติ กอบัวแก้ว (2557) ศึกษาเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน ด้านการผลิตตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตของกลุ่มผู้ผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในเขตจังหวัดสมุทรสงคราม ประเภทอาหารและเครื่องดื่ม ที่มีการผลิตตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตทำการศึกษา 6 ด้าน พบว่า ด้านสถานที่ตั้งและอาคารการผลิต เครื่องมือเครื่องจักรและอุปกรณ์การควบคุมกระบวนการผลิตมีระดับการดำเนินงานในระดับปานกลาง

ในด้านสุขภาพ ด้านการบำรุงรักษาและการทำความสะอาด และด้านบุคลากรและสุขลักษณะผู้ปฏิบัติงาน ผู้ให้ข้อมูลหลักมีการดำเนินงานที่สอดคล้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์มาตรฐานการผลิตขั้นต้น สาเหตุอาจเกิดจากการได้รับการฝึกอบรมให้ความรู้ในเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรแปรรูปอย่างต่อเนื่อง

จากภาครัฐและหน่วยงานต่าง ๆ อีกทั้งการปรับปรุงเกณฑ์มาตรฐานทั้ง 3 ด้านสามารถดำเนินการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว เพราะไม่ต้องใช้งบประมาณที่สูงมาก รวมทั้งสินค้าเกษตรแปรรูปกลุ่มผลิตภัณฑ์เป็นประเภทอาหาร ดังนั้นความสะอาดเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญมากที่จะส่งผลต่อการยอมรับและเป็นที่นิยมของผู้บริโภค สอดคล้องกับการศึกษาของ นิธิดา พระยาผล และลำปาง แม่นมาตย์ (2558) โดยได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าประเภทผลิตภัณฑ์อาหารในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภคที่ผลิตในจังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า ผลิตภัณฑ์ที่ผู้บริโภคนิยมซื้อเกิดจากการตัดสินใจซื้อที่ตัวผู้บริโภค หรือการแนะนำจากบุคคลใกล้ชิด ปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่ผู้บริโภคให้ความสำคัญมาก คือ เรื่องของคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ที่จะต้องมีความสะอาดและความปลอดภัย ราคาที่เหมาะสม และที่ตั้งร้านเข้าถึงสะดวก

2. แนวทางการพัฒนาขีดความสามารถให้กับกลุ่มผู้ผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชนตำบลคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตอาหารกลุ่มวิสาหกิจชุมชนคลองเขื่อนมีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานการผลิตที่ดีขึ้น จากการผ่านการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการมาตรฐานการผลิตขั้นต้น โดยให้ผู้เข้าอบรมมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในหลักเกณฑ์มาตรฐานโดยตรง และผลของแบบสอบถามการถ่ายทอดความรู้เรื่องหลักเกณฑ์มาตรฐานการผลิตขั้นต้น ให้กับเกษตรกรผู้ผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนคลองเขื่อน พบว่า ผู้เข้าอบรมมีความคิดเห็นว่าถ่ายทอดความรู้เรื่องหลักเกณฑ์มาตรฐานการผลิตขั้นต้นนั้นมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้และมีประโยชน์อยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจเป็นเพราะเนื้อหาที่อบรมเกี่ยวข้องกับและตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้เข้ารับการอบรม ทำให้ผู้เข้ารับการถ่ายทอดมีความตั้งใจในรับข้อมูลเพื่อที่จะได้นำไปประยุกต์กับองค์กรของตนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป สอดคล้องกับการศึกษาของอารียา บุญจันทร์ และคณะ (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาความพร้อมของสถานที่ผลิตอาหารสำเร็จรูปพร้อมบริโภคทันทีในการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตที่ใช้บังคับเป็นกฎหมายในจังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า สถานที่ผลิตอาหารสำเร็จรูปพร้อมบริโภคทันทีที่มีการพัฒนาความพร้อมในการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตที่ดีขึ้นก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาความพร้อม ความรู้ของผู้ผลิตอาหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การเสนอแนวทางในการพัฒนาขีดความสามารถให้กับกลุ่มผู้ผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชนตำบลคลองเขื่อนในภาพรวมเป็นแนวทางที่ต้องการพัฒนาศักยภาพในการพัฒนาองค์ความรู้ที่ได้รับมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับมาตรฐานการขั้นต้นอย่างมีรูปธรรมเพื่อส่งเสริมการให้กับกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่มีความพร้อมในการพัฒนาเพื่อขอรับรองมาตรฐานการผลิตขั้นต้นต่อไป

ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อัจฉรา มลิวงศ์ และขจรศักดิ์ วงศ์วิราช (2554) ได้ศึกษาแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สู่มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนวดแผนไทยบ้านแม่ทะ อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่า แนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ควรมาจากการวิเคราะห์ศักยภาพและดำเนินงานให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ มาตรฐานรวมทั้งต้องให้สมาชิกกลุ่มมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อเข้าสู่การรับรองมาตรฐาน ผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยได้รับคำแนะนำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นหน่วยงานหนุนเสริมผลักดันและสร้างองค์ความรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการติดตามประเมินผลความก้าวหน้าในการนำหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปของกลุ่มวิสาหกิจตำบลคลองเขื่อน
2. ควรมีการพัฒนาองค์ความรู้โดยการไปศึกษาดูงานสถานที่จริงเพื่อทำให้เกษตรกรผู้ผลิตสินค้าแปรรูปได้เห็นเป็นรูปธรรมในหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น
3. ควรสร้างต้นแบบการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปที่ผลิตตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิต เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับกลุ่มวิสาหกิจและหน่วยงานภายนอก

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ที่ได้สนับสนุนทุนวิจัย ประจำปีงบประมาณ 2562

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร. (2560). **วิสาหกิจชุมชน**. กรมส่งเสริมการเกษตร. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

ณัฐพันธ์ ปัญญาโรจน์, กนกรัตน์ ดวงพิบูล และฉันทิพย์ ศิริพรอักษรชัย. (2562). การพัฒนาแนวทางในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนเข้าสู่มาตรฐานการผลิตขั้นต้น กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนน่านมอลต์. **วารสารบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ราชชมคลล้านนา**. 7(1): 107-116.

ณัฐธิดา มณีเรือง. (2562). การพัฒนาสื่อปฏิสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจการรับรองมาตรฐาน Primary GMP สำหรับผู้ประกอบการ. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสื่ออนุมัติ. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

นิติดา พระยาโล และลำปาง แม่นมาตย์. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าประเภทผลิตภัณฑ์อาหารในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภคที่ผลิตในจังหวัดขอนแก่น. **วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น**. 3(1): 38.

วรณัฐ กุฑา และคณะ. (2561). แนวทางส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพเพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดการวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือตอนล่าง. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น**. 15(2): 499-511.

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. (2556). **คู่มือการขออนุญาตอาหารแปรรูปที่บรรจุในภาชนะพร้อมจำหน่ายตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร (Primary GMP)**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงสาธารณสุข.

สำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา. (2554). **รายงานข้อมูลวิสาหกิจชุมชนจังหวัดฉะเชิงเทรา ปี 2554**. ฉะเชิงเทรา: สำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา.

อารียา บุญจันทร์, สมโภช รติโอฬาร และทิพย์ชรร ปริญาศิริ. (2559). การพัฒนาความพร้อมของสถานที่ผลิตอาหารสำเร็จรูปพร้อมบริโภคทันทีในการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตที่ใช้บังคับเป็นกฎหมายในจังหวัดสมุทรสาคร. **วารสารอิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม**. 6(1): 91-92

อัจฉรา มลิวงศ์ และ ขจรศักดิ์ วงศ์วิราช. (2554). แนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สู่มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน นวดแผนไทยบ้านแม่ทะ อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง. **เอกสารการประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปี 2554**.

รูปแบบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 Good Governance-based Execution Model of Chonburi Primary Educational Service Area Office 2

เอกวัสส์ อุษณิษ์พันธุ์, จตุพันธ์ รุจิรานุกูล*, อติพงษ์ สุขนาท, กรรณิกา ตริบำเพ็ญ,
วรัญภัสสร ศรีวิสุทธิเวคิน, จุรีพร รักสบาย, ชิตวีร์ มงเพชร, รัชฎากร อัครจันทร์

Ekkawat Udsaneepun, Jatupun Rujiranukun, Adipong Suknak, Kannika Treebamphen,
Varanyaphat Srivridhivekhin, Jureeporn Raksabuy, Chittawee Mongphet, Rasadakorn Akarachan
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จังหวัดชลบุรี 20140

Chonburi Primary Educational Service Area Office 2, Chonburi 20140 Thailand

*Corresponding author E-mail: jatupun@tapho.ac.th

(Received: November 12 2020; Revised: January 31 2021; Accepted : April 8 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 และตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Design) โดยระยะแรกเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อพัฒนารูปแบบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 และตรวจสอบองค์ประกอบเชิงยืนยันรูปแบบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 1 ฉบับ สถิติที่ใช้คือ วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันระดับเดียว (Single level CFA) ระยะที่สองเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล จากข้าราชการและบุคลากรสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำนวน 11 คน โดยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 มี 6 องค์ประกอบ คือ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่า ผลการตรวจสอบรูปแบบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความตรงของโมเดล ได้แก่ ค่า $\chi^2 = 3.028$, $df = 3$, $p = .387$, $\chi^2/df = 1.009$, $RMSEA = .013$, $CFI = 1.000$, $TLI = 1.000$ และ $SRMR = .073$

2. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 มีรูปแบบแนวทางการดำเนินงานในทางปฏิบัติจำนวน 30 รูปแบบ

คำสำคัญ : รูปแบบการปฏิบัติงาน, หลักธรรมาภิบาล, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2

Abstract

The purposes of this research were to develop good governance-based execution model of Chonburi Educational Service Area Office 2 and to examine the usefulness and possibility of good governance-based execution model of Chonburi Primary Educational Service Area Office 2. A mixed methods design was used. At the first stage, quantitative research methodology was employed to develop good governance-based execution model of Chonburi Primary Educational Service Area Office 2 and validate a confirmatory factor analysis of good governance-based execution with empirical data. The samples consisted of 60 people. The tool for collecting data was questionnaire with five rating scales. The data were analyzed using a confirmatory factor analysis (single level CFA). At the second stage, qualitative research methodology was employed to examine the usefulness and possibility of good governance-based execution model of Chonburi Primary Educational Service Area Office 2 by focus group discussion. The results were as follows:

1. Good governance-based execution model of Chonburi Primary Educational Service Area Office 2 consisted of 1) Rule of Law, 2) Morality, 3) Transparency, 4) Public Participation, 5) Accountability, and 6) Value of Money. The result of the study on the execution model based on good governance of Chonburi Primary Educational Service Area Office 2 was consistent with the empirical data ($\chi^2 = 3.028$, $df = 3$, $p = .387$, $\chi^2/df = 1.009$, $RMSEA = .013$, $CFI = 1.000$, $TLI = 1.000$ and $SRMR = .073$)
2. The feasibility study on good governance-based execution model of Chonburi Primary Educational Service Area Office 2 found that there were 30 sub-models.

Keywords : Execution Model, Good Governance, Chonburi Primary Educational Service Area Office 2

บทนำ

โลกในยุคปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้สถานการณ์ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและการบริหารของรัฐในทุกภาคของโลก มีการเปลี่ยนแปลงไปมากและเป็นไปอย่างรวดเร็วกว้างขวาง จากสถานการณ์ดังกล่าวปัจจัยสำคัญที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงได้ คือ คุณภาพของคน การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ซึ่งหากคนมีคุณภาพแล้วย่อมส่งผลให้สังคมและประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้า การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง (กรมวิชาการ, 2545 : 2) จึงเกิดกระแสการปฏิรูป โดยมุ่งเน้นการกระจายอำนาจไปยังท้องถิ่นและหน่วยปฏิบัติการมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิรูปการศึกษาได้เกิดขึ้นในหลายประเทศ มีลักษณะการกระจายอำนาจให้โรงเรียนและท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบสูงขึ้น (ดิเรก วรณเศียร, 2545 : 1) ในการปฏิรูปการศึกษานั้นมีความมุ่งหมายที่จะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นคนดี มีความสามารถและมีความสุข การดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีพลังและมีประสิทธิภาพ จำเป็นที่จะต้องมีการกระจายอำนาจและให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้ท้องถิ่น จึงต้องอาศัยแนวคิด ทฤษฎี หลักการและกลยุทธ์การบริหารจัดการที่ดีหรือธรรมาภิบาล (Good Governance) มาใช้ในการบริหารกิจการต่าง ๆ รวมทั้งการบริหารการศึกษา เกิดการพัฒนาไปในทางที่ดี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 เป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน บริหารงานโดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจเชื่อมโยงนโยบายสู่การปฏิบัติ กำกับดูแลสนับสนุน ส่งเสริมและประสานการจัดการศึกษาของสถานศึกษา หน่วยงานและบุคคลต่าง ๆ ที่จัดการศึกษาภาคบังคับและขั้นพื้นฐานให้เป็นไปตามนโยบายและมาตรฐานการศึกษา ตระหนักถึงความสำคัญกับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เป็นองค์กรชั้นนำที่มีคุณภาพตามมาตรฐานบนพื้นฐานความเป็นไทย กอปรกับการบริหารจัดการด้วยระบบเครือข่ายที่เข้มแข็ง ดังจะเห็นได้จากผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาออนไลน์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.

2563 (ITA Online 2020) ที่ผ่านมามีพบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 อยู่ในลำดับที่ 5 จากจำนวน 225 เขตทั่วประเทศ ด้วยระดับคะแนน 98.99 นั้น ได้สะท้อนให้เห็นถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีการยกระดับธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการแบบบูรณาการและมีการปฏิรูปกระบวนการป้องกันการทุจริตอย่างแท้จริง

เพื่อให้การยกระดับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 เป็นไปอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนารูปแบบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการบริหารงานที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลและน่านโยบายการบริหารงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาลนั้นมาใช้เป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนองค์กรมาสู่การปฏิบัติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

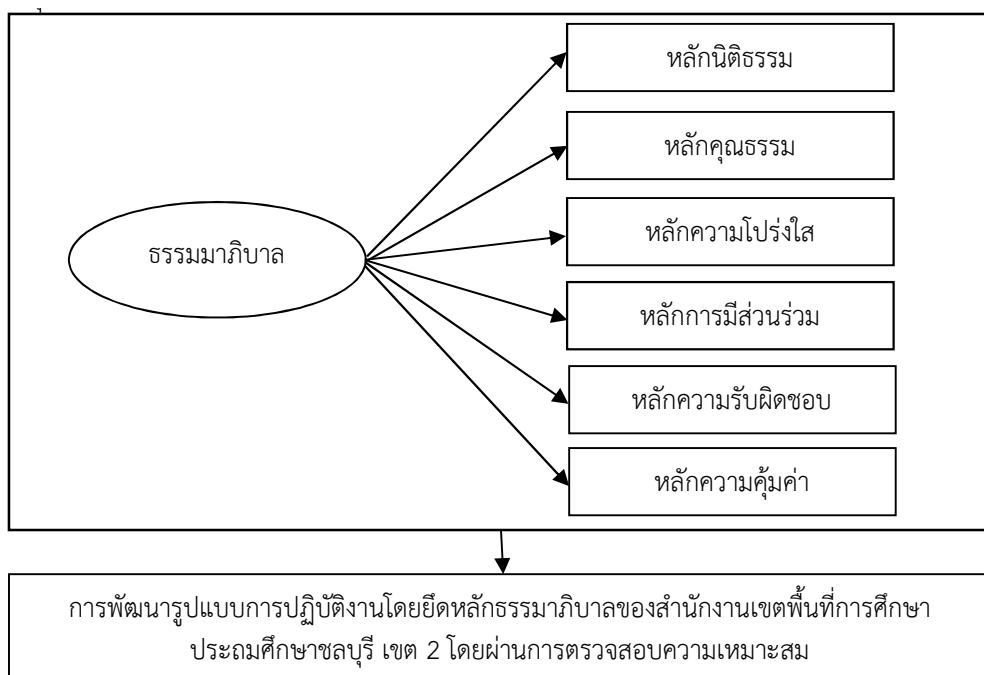
1. เพื่อพัฒนารูปแบบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2
2. เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2

สมมติฐานการวิจัย

รูปแบบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้สำหรับการวิจัย โดยนาระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ที่ได้กำหนดองค์ประกอบธรรมาภิบาลมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วย 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักความรับผิดชอบ 5) หลักการมีส่วนร่วม และ 6) หลักความคุ้มค่า

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาพัฒนาแบบการปฏิบัติงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยนำระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 โดยมีธรรมาภิบาล 6 ประการ ดังนี้ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ และ 6) หลักความคุ้มค่า

2. ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำนวน 63 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรปฏิบัติงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำนวน 60 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างโดยอาศัยแนวคิดของ Schumacker and Lomax (1996) และ Hair et al. (1998) เสนอให้ใช้กฎแห่งความชัดเจน (Rule of thumb) คือ ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 10-20 คน ต่อตัวแปรสังเกตได้ในการวิจัยหนึ่งตัวแปร การวิจัยครั้งนี้มีจำนวนตัวแปรสังเกตได้ 6 ตัวแปร จึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำนวน 60 คน ซึ่งเพียงพอสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของแบบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ได้แก่ ผู้อำนวยการกลุ่มงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำนวน 11 คน

3. ด้านตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรในการวิจัย คือ แบบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1) หลักนิติธรรม ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และเน้นหลักการควบคุมภายใน และการตรวจสอบภายใน
- 2) หลักคุณธรรม ประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในคุณธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ และส่งเสริมค่านิยมองค์กร
- 3) หลักความโปร่งใส ดำเนินงานด้วยความโปร่งใส เปิดเผยข้อมูล และตรวจสอบได้
- 4) หลักการมีส่วนร่วม เคารพในสิทธิ และการปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างสุจริตเที่ยงธรรม และให้โอกาสผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วม
- 5) หลักความรับผิดชอบ มีความสำนึก และรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ
- 6) หลักความคุ้มค่า ปรับปรุง และพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

4. ด้านพื้นที่ที่ศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จังหวัดชลบุรี

5. ด้านระยะเวลาที่ศึกษาวิจัย

ระยะเวลาศึกษาวิจัยตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2563 ถึงวันที่ 30 ตุลาคม 2563

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Design) โดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบขั้นตอนเชิงอธิบาย (Explanatory

Sequential Design) โดยขั้นแรกเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อพัฒนารูปแบบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 และตรวจสอบองค์ประกอบเชิงยืนยันรูปแบบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ขั้นที่สองเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล จากข้าราชการและบุคลากรสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) รายละเอียดของการดำเนินการวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำนวน 63 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรปฏิบัติงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำนวน 60 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างโดยอาศัยแนวคิดของ Schumacker and Lomax (1996) และ Hair et al. (1998) เสนอให้ใช้กฎแห่งความชัดเจน (Rule of thumb) คือ ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 10-20 คน ต่อตัวแปรสังเกตได้ในกรณีวิจัยหนึ่งตัวแปร การวิจัยครั้งนี้มีจำนวนตัวแปรสังเกตได้ 6 ตัวแปร จึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำนวน 60 คน ซึ่งเพียงพอสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ได้แก่ ผู้อำนวยการกลุ่มงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำนวน 11 คน

2. เครื่องที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง และกลุ่มงาน เป็นแบบตรวจรายการและเติมคำตอบ

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่าแบบ Likert ชนิด 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

3.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัย เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล กำหนดนิยามของตัวแปร และโครงสร้างของตัวแปรที่ต้องการวัด

3.2 นำนิยามตัวแปรที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นในขั้นตอนที่ 1 นำมาสร้างตารางวิเคราะห์โครงสร้างตัวแปรที่ต้องการศึกษา

3.3 สร้างข้อคำถามตามโครงสร้างของตัวแปร

3.4 นำแบบสอบถามที่สร้างเรียบร้อยแล้ว ให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านบริหารการศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ทางด้านกรวิจัย จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ในด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และความสอดคล้องของข้อคำถาม (item objective congruence, IOC) และการใช้ภาษา ความถูกต้องของภาษา โดยข้อคำถามผ่านเกณฑ์ มีค่า IOC ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป (Rovinelli & Hambleton, 1977) ผลการตรวจสอบพบว่า ข้อคำถาม มีค่า IOC ระหว่าง .80 - 1.00 ผู้วิจัยได้ปรับปรุงข้อคำถามบางข้อตามการเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3.5 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับบุคลากรสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) โดยใช้เกณฑ์ค่า r (Corrected Item - total correlation) ต้องมีค่าไม่ต่ำกว่า .20 ขึ้นไป (ไพรัตน์ วงษ์นาม, 2547: 316) และหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ แยกตามปัจจัยแต่ละด้าน โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alfa coefficient) พบว่า การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .966 มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง .427 - .888

3.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) และมีความสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริง

4. วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ทำบันทึกข้อความถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเป็นส่งแบบสอบถามผ่านทางช่องทางออนไลน์ แล้วนำแบบสอบถามมาตรวจสอบและคัดเลือกแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ จำนวน 60 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

4.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาลงรหัสให้คะแนนน้ำหนักแต่ละข้อและบันทึกข้อมูลลงคอมพิวเตอร์โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

4.4 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาดำเนินการตามความมุ่งหมายของการวิจัย

4.5 ทำบันทึกข้อความถึงผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2

4.6 ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล จากข้าราชการและบุคลากร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

4.7 นำผลการวิเคราะห์การสนทนากลุ่มมาดำเนินการตามความมุ่งหมายของการวิจัยต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติและตอบปัญหาการวิจัย 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ รายละเอียดแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลและวิธีการทางสถิติ เป็นต้น

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติ ตรวจสอบการแจกแจงของข้อมูลว่าเป็นโค้งปกติหรือไม่ ตรวจสอบความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน ความเป็นเอกพันธ์ของการกระจาย และตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงระหว่างตัวแปร โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) วิเคราะห์ค่าสถิติ Bartlett's test of sphericity การวิเคราะห์ค่าดัชนี Kaiser Meyer Olkin (KMO) และตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis)

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสนทนากลุ่มเพื่อตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล จากข้าราชการและบุคลากร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกข้อมูล และใช้วิธีการตีความสร้างข้อสรุปโดยใช้หลักตรรกวิทยาเชิงอุปนัย (Induction) จากข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม

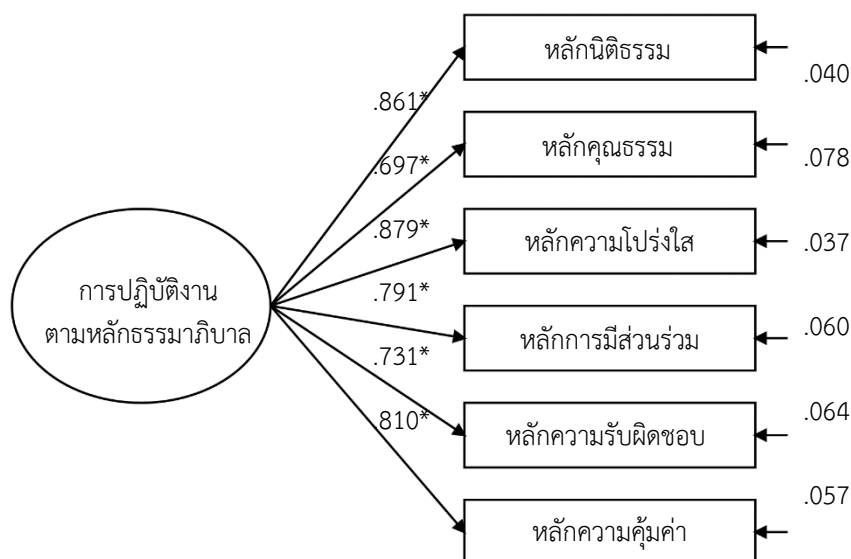
ผลการวิจัย

1. ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติ พบว่า เมทริกซ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลการวัดการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล วัดจากตัวบ่งชี้ 6 ตัว คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า มีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .204 ถึง .888 แสดงว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอยู่ในระดับต่ำถึงสูง มีค่า Bartlett's Test of Sphericity Approx. Chi-square = 815.268, df = 15, Sig. = .000 ค่าดัชนี Kaiser Meyer Olkin (KMO) = .758 แสดงว่า เมทริกซ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลการวัดการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล แตกต่างจากเมทริกซ์เอกลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมีมากพอที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบได้

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า โมเดลการวัดการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล มีความตรงเชิงโครงสร้าง ด้วยการพิจารณาจากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความตรงของรูปแบบ ได้แก่ $\chi^2 = 3.028$, df = 3, p = .387, $\chi^2/df = 1.009$, RMSEA = .013, CFI = 1.000, TLI = 1.000, SRMR = .073 เป็นไปตามเกณฑ์ ซึ่งมีค่า p มากพอที่จะยอมรับสมมติฐานว่า โมเดลการวัดมีความตรงเชิงโครงสร้าง ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ค่าดัชนี CFI และ TLI ที่มีค่าเข้าใกล้ 1.000 ค่าดัชนี RMSEA และ SRMR มีค่าเข้าใกล้ 0 และค่า χ^2/df มีค่าน้อยกว่า 2

ผลการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของตัวชี้วัด (R^2) ที่แสดงถึงสัดส่วนของการแปรผันของตัวชี้วัดที่ถูกอธิบายด้วยตัวแปรแฝง พบว่า มีค่าที่ยอมรับได้ทุกตัวชี้วัด (.486 - .773) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีน้ำหนักองค์ประกอบดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 โมเดลการวัดการปฏิบัติงานตามหลักสูตรมาภิบาล จำแนกตามองค์ประกอบ

2. ผลการพัฒนาแบบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล จากข้าราชการและบุคลากร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2

ผลการพัฒนาแบบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำนวน 6 ด้านหลัก ได้แก่ 1) หลักนิติธรรม ประกอบด้วย 5 รูปแบบ 2) หลักคุณธรรม ประกอบด้วย 5 รูปแบบ 3) หลักความโปร่งใส ประกอบด้วย 5 รูปแบบ 4) หลักการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 5 รูปแบบ 5) หลักความรับผิดชอบ ประกอบด้วย 5 รูปแบบ และ 6) หลักความคุ้มค่า ประกอบด้วย 5 รูปแบบ รวมทั้งหมดจำนวน 30 รูปแบบ จำแนกรายด้าน ดังนี้

2.1 รูปแบบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ด้านหลักนิติธรรม ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และเน้นหลักการควบคุมภายใน และการตรวจสอบภายใน ซึ่งมีจำนวน 5 รูปแบบ แนวทางการปฏิบัติ ประกอบด้วย 1) บุคลากรมีการปฏิบัติงานตามกฎหมาย และระเบียบขององค์กร 2) บุคลากรใช้ และดูแลทรัพย์สินอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 3) บุคลากรปฏิบัติงานโดยยึดหลักความเสมอภาคในการให้บริการ 4) องค์กรมีการระบุและวิเคราะห์ความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร และ 5) องค์กรมีการจัดทารายงานทางการเงิน เพื่อรองรับหน่วยรับตรวจภายในและภายนอกเป็นไปอย่างถูกต้อง

2.2 รูปแบบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ด้านหลักคุณธรรม ประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในคุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ และส่งเสริมค่านิยมองค์กร ซึ่งมีจำนวน 5 รูปแบบแนวทางการปฏิบัติ ประกอบด้วย 1) บุคลากรมีวินัยและพัฒนาตนเองให้มี

ความก้าวหน้าทางวิชาชีพอยู่เสมอ 2) บุคลากรมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงาน มีความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ ตลอดจนเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร 3) บุคลากรไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อการดำเนินงานและผู้รับบริการ 4) บุคลากรมีความรักและศรัทธาต่อองค์กร และ 5) บุคลากรประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ

2.3 รูปแบบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ด้านหลักความโปร่งใส ดำเนินงานด้วยความโปร่งใส เปิดเผยข้อมูลและตรวจสอบได้ ซึ่งมีจำนวน 5 รูปแบบแนวทางการปฏิบัติ ประกอบด้วย 1) องค์กรมีผู้รับผิดชอบในการกำหนดแนวทางและร่วมกำกับติดตามการติดตามประเมินผลในการปฏิบัติงาน 2) องค์กรมีกระบวนการเฝ้าระวัง ตรวจสอบการทุจริตจากภายในและภายนอก 3) องค์กรมีการเผยแพร่ข้อมูลและประชาสัมพันธ์ข้อมูลต่าง ๆ ให้สาธารณชนได้รับทราบ 4) บุคลากรปฏิบัติงานหรือดำเนินการตามขั้นตอนและระยะเวลาที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด และ 5) บุคลากรมีการปฏิบัติหน้าที่โดยยึดหลักตามมาตรฐานและมีความโปร่งใส

2.4 รูปแบบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ด้านหลักการมีส่วนร่วม เคารพในสิทธิและการปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างสุจริตเที่ยงธรรม และให้โอกาสผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วม ซึ่งมีจำนวน 5 รูปแบบแนวทางการปฏิบัติ ประกอบด้วย 1) องค์กรเปิดโอกาสให้ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ร่วมแสดงความคิดเห็น รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินการหรือการปฏิบัติงานขององค์กร 2) องค์กรเปิดโอกาสให้ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการดำเนินกิจกรรม โดยมุ่งผลสำเร็จและเป้าหมายที่ชัดเจน 3) องค์กรจัดให้มีช่องทางที่

หลากหลายในการเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ 4) องค์กรจัดให้มีการประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเหมาะสม และ 5) องค์กรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามามีส่วนร่วมทบทวนผลการดำเนินงาน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้รับบริการได้

2.5 รูปแบบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ด้านหลักความรับผิดชอบ มีความสำนึกและรับผิดชอบต่อการทำงานในหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ซึ่งมีจำนวน 5 รูปแบบ แนวทางการปฏิบัติ ประกอบด้วย 1) บุคลากรมีความทุ่มเทและเสียสละในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุดต่อภารกิจขององค์กรตามที่วางแผนไว้ 2) บุคลากรมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ เพื่อให้ได้ผลงานที่มีประสิทธิภาพสูงสุด 3) บุคลากรมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องในการปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามวิสัยทัศน์ขององค์กร 4) บุคลากรมีความรับผิดชอบต่อพฤติกรรมการปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างถูกต้องและเหมาะสม และ 5) บุคลากรมีความสามัคคีและประสานสัมพันธ์เพื่อปฏิบัติงานในหน้าที่ให้บรรลุผลตามเป้าหมาย

2.6 รูปแบบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ด้านหลักความคุ้มค่า ปรับปรุง และพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ ซึ่งมีจำนวน 5 รูปแบบ แนวทางการปฏิบัติ ประกอบด้วย 1) บุคลากรมีการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงวิธีดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อให้เป็นอยู่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล 2) องค์กรมีการวิเคราะห์แนวทางการเป็นไปได้ของการปฏิบัติงานอย่างถูกต้องและเหมาะสม 3) องค์กรมีการระดมการดำเนินงานอย่างมีระบบ สะดวก รวดเร็ว โดยวิธีที่ประหยัดเวลา แต่ได้ผลงานมากกว่า 4) องค์กรมีการส่งเสริมวิธีการทำงานที่ได้รับการปรับปรุงพัฒนาแล้ว ให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ และ 5) องค์กรมีการปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพงานอย่างต่อเนื่อง

3. ผลจากการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล จากข้าราชการและบุคลากร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2

การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล จากข้าราชการและบุคลากร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) บุคลากรสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ผลการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสนทนากลุ่มดังนี้

3.1 หลักนิธธรรม ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และเน้นหลักการควบคุมภายใน และการตรวจสอบภายใน

3.1.1 บุคลากรมีการปฏิบัติงานตามกฎหมาย และระเบียบขององค์กร สามารถปฏิบัติได้โดยมีรูปแบบ คือ 1) กลุ่มงานต่าง ๆ ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 แจ้งแนวทางปฏิบัติงาน โดยประชาสัมพันธ์ผ่านคู่มือ เว็บไซต์ สุโรงเรียนในสังกัด เพื่อป้องกันความผิดพลาดในการทำงานและได้ผลของงานตามต้องการขององค์กร 2) หากความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่เป็นปัจจุบัน ตลอดจนปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศให้ทันสมัยอยู่เสมอ

3.1.2 บุคลากรใช้และดูแลทรัพยากร ทรัพย์สินอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถปฏิบัติได้โดยมีรูปแบบ คือ มีนโยบายหรือมาตรการในการใช้ทรัพย์สินและทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เช่น การใช้น้ำกระดาษหน้าเดียวกลับมาใช้ใหม่

3.1.3 บุคลากรปฏิบัติงานโดยยึดหลักความเสมอภาคในการให้บริการ สามารถปฏิบัติได้โดยมีรูปแบบ คือ จัดระเบียบการให้บริการตามลำดับก่อน-หลัง ของการมารับบริการอย่างเสมอภาค ผู้รับบริการที่มาติดต่อแล้วไม่ได้รับความเป็นธรรมสามารถแจ้งผู้อำนวยการกลุ่มงานหรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ได้

3.1.4 องค์กรมีการระบุ และวิเคราะห์ความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร สามารถปฏิบัติได้โดยมีรูปแบบ คือ ทุกกลุ่มงานวิเคราะห์ความเสี่ยงและรายงานผลการควบคุมภายในให้ต้นสังกัดทราบอย่างต่อเนื่อง

3.1.5 องค์กรมีการจัดทำรายงานทางการเงินเพื่อรองรับหน่วยรับตรวจภายในและภายนอกเป็นไปอย่างถูกต้อง สามารถปฏิบัติได้โดยมีรูปแบบ คือ จัดทำเอกสาร รายงานทางการเงินตามระเบียบอย่างถูกต้องและตามกำหนดเวลา

3.2 หลักคุณธรรม ประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในคุณธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพและส่งเสริมค่านิยมองค์กร

3.2.1 บุคลากรมีวินัย และพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าทางวิชาชีพอยู่เสมอ สามารถปฏิบัติได้โดยมีรูปแบบ คือ มีนโยบายให้บุคลากรพัฒนาตนเองในวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาพัฒนาบุคลากร และมีนโยบายให้บุคลากรรักษาวินัยอย่างเคร่งครัด

3.2.2 บุคลากรมีความรับผิดชอบต่อการทำงาน มีความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ ตลอดจนเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร สามารถปฏิบัติได้โดยมีรูปแบบ คือ สร้างแรงจูงใจให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ ทุ่มเท เสียสละเพื่อบรรลุเป้าหมายและประโยชน์ขององค์กร

3.2.3 บุคลากรไม่กระทำความผิดเป็นปฏิปักษ์ต่อการดำเนินงานและผู้รับบริการ สามารถปฏิบัติได้โดยมีรูปแบบ คือ

สร้างความเข้าใจและประชุมอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้บุคลากรตระหนักถึงความสำคัญในการให้บริการอย่างเสมอภาค เปิดโอกาสให้ผู้รับบริการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการได้รับการบริการจากองค์กร

3.2.4 บุคลากรมีความรักและศรัทธาต่อองค์กร สามารถปฏิบัติได้โดยมีรูปแบบ คือ ส่งเสริมให้บุคลากรมีความรักสามัคคี และช่วยเหลือซึ่งกันและกันโดยจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

3.2.5 บุคลากรประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งทางกาย วาจาและจิตใจ สามารถปฏิบัติได้โดยมีรูปแบบ คือ สร้างความเข้าใจและสนับสนุนให้บุคลากรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีขององค์กร

3.3 หลักความโปร่งใส ดำเนินงานด้วยความโปร่งใส เปิดเผยข้อมูล และตรวจสอบได้

3.3.1 องค์กรมีผู้รับผิดชอบในการกำหนดแนวทาง และร่วมกำกับติดตามการติดตามประเมินผลในการปฏิบัติงาน สามารถปฏิบัติได้โดยมีรูปแบบ คือ กำหนดแนวทาง ติดตามและประเมินผลในการดำเนินงานแต่ละกลุ่มงาน

3.3.2 องค์กรมีกระบวนการเฝ้าระวัง ตรวจสอบการทุจริตภายในและภายนอก สามารถปฏิบัติได้โดยมีรูปแบบ คือ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเพื่อติดตาม ตรวจสอบ ทุกการดำเนินงาน

3.3.3 องค์กรมีการเผยแพร่ข้อมูล และประชาสัมพันธ์ข้อมูลต่าง ๆ ให้สาธารณชนได้รับทราบ สามารถปฏิบัติได้โดยมีรูปแบบ คือ ใช้กระบวนการ PLC ในการขับเคลื่อนการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลให้สาธารณชนทราบ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลสารสนเทศผ่านทางเว็บไซต์ขององค์กร

3.3.4 บุคลากรปฏิบัติงานหรือดำเนินการตามขั้นตอนและระยะเวลาที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด สามารถปฏิบัติได้โดยมีรูปแบบ คือ ทุกกลุ่มงานปฏิบัติงานตามขั้นตอนและตรงต่อเวลา มีการนิเทศ กำกับติดตาม การดำเนินงานของทุกกลุ่มงาน

3.3.5 บุคลากรมีการปฏิบัติหน้าที่โดยยึดหลักตามมาตรฐาน และมีความโปร่งใส สามารถปฏิบัติได้โดยมีรูปแบบ คือ มีมาตรฐานการศึกษาเป็นตัวกำหนดการดำเนินงาน ตั้งคณะกรรมการดำเนินงานในทุกงาน จัดทำคู่มือและปฏิทินการปฏิบัติงาน

3.4 หลักการมีส่วนร่วม เคารพในสิทธิและการปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างสุจริตเที่ยงธรรม และให้โอกาสผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วม

3.4.1 องค์กรเปิดโอกาสให้ผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ร่วมแสดงความคิดเห็น รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินการ หรือการปฏิบัติงานขององค์กร สามารถปฏิบัติได้โดยมีรูปแบบ คือ เปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เปิดโอกาสให้ผู้รับบริการร่วมแสดงความคิดเห็นในการได้รับการบริการจากองค์กร

3.4.2 องค์กรเปิดโอกาสให้ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการดำเนินกิจกรรม โดยมุ่งผลสำเร็จและเป้าหมายที่ชัดเจน สามารถปฏิบัติได้โดยมีรูปแบบ คือ ตั้งคณะทำงานโดยระบบภาคีเครือข่าย

3.4.3 องค์กรจัดให้มีช่องทางที่หลากหลายในการเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้รับบริการ หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ สามารถปฏิบัติได้โดยมีรูปแบบ คือ เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทในการปรับปรุงพัฒนางาน

3.4.4 องค์กรจัดให้มีการประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเหมาะสม สามารถปฏิบัติได้โดยมีรูปแบบ คือ ให้บริการในงานของกลุ่มตนเองอย่างเต็มที่เพื่อสร้างความพึงพอใจให้ผู้รับบริการ ประเมินความพึงพอใจโดยใช้เครื่องมือออนไลน์ร่วมกับการใช้แบบสอบถามแบบกระดาษ

3.4.5 องค์กรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามามีส่วนร่วมทบทวนผลการดำเนินงาน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้รับบริการได้ สามารถปฏิบัติได้โดยมีรูปแบบ คือ ตั้งคณะกรรมการเพื่อติดตาม ประเมิน นิเทศในทุกกลุ่มงาน

3.5 หลักความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสำนึก และรับผิดชอบต่อการทำงานในหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ

3.5.1 บุคลากรมีความทุ่มเทและเสียสละในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุดต่อภารกิจขององค์กรตามที่วางแผนไว้ สามารถปฏิบัติได้โดยมีรูปแบบ คือ สร้างจิตสำนึกในการปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความทุ่มเท เสียสละ เพื่อประโยชน์สูงสุดขององค์กร สร้างระบบการทำงานเป็นทีมและเน้นการตรงต่อเวลา

3.5.2 บุคลากรมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ เพื่อให้ได้ผลงานที่มีประสิทธิภาพสูงสุด สามารถปฏิบัติได้โดยมีรูปแบบ คือ จัดระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามอย่างสม่ำเสมอ

3.5.3 บุคลากรมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามวิสัยทัศน์ขององค์กร สามารถปฏิบัติได้โดยมีรูปแบบ คือ ส่งเสริม สนับสนุน บุคลากรให้มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

3.5.4 บุคลากรมีความรับผิดชอบต่อประพฤติดังกล่าวในหน้าที่อย่างถูกต้องและเหมาะสม สามารถปฏิบัติได้โดยมีรูปแบบ คือ กำหนดมาตรฐานในการปฏิบัติงานในทุกกลุ่มงาน

3.5.5 บุคลากรมีความสามัคคีและประสานสัมพันธ์ เพื่อปฏิบัติงานในหน้าที่ให้บรรลุผลตามเป้าหมาย สามารถปฏิบัติได้โดยมีรูปแบบ คือ ประสานความร่วมมือในทุกกลุ่มงาน เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร

3.6 หลักความคุ้มค่า ปรับปรุงและพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

3.6.1 บุคลากรมีการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงวิธีดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล สามารถปฏิบัติได้โดยมีรูปแบบ คือ นำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยพัฒนางานในทุกกลุ่ม ปรับปรุงวิธีการเก็บข้อมูลจากกระดาษไปเก็บยังเครื่องมือทางออนไลน์

3.6.2 องค์กรมีการวิเคราะห์แนวทางความเป็นไปได้ของการปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง และเหมาะสม สามารถปฏิบัติได้โดยมีรูปแบบ คือ วิเคราะห์นโยบายเพื่อนำมาวางแผนการทำงานประชุมบุคลากรในทุกกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ

3.6.3 องค์กรมีกระบวนการดำเนินงานอย่างมีระบบ สะดวก รวดเร็ว โดยวิธีที่ประหยัดเวลา แต่ได้ผลงานมากกว่าสามารถปฏิบัติได้โดยมีรูปแบบ คือ มีแผนการดำเนินงานเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

3.6.4 องค์กรมีการส่งเสริมวิธีการทำงานที่ได้รับการปรับปรุงพัฒนาแล้วให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ สามารถปฏิบัติได้โดยมีรูปแบบ คือ ส่งเสริมวิธีการทำงานในทุกกลุ่มจากการปรับปรุงพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.6.5 องค์กรมีการปรับปรุงคุณภาพ และประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง สามารถปฏิบัติได้โดยมีรูปแบบ คือ สร้างเครือข่ายในแต่ละกลุ่มงานเพื่อพัฒนางานทั้งองค์กรไปด้วยกัน

อภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โมเดลการวัดการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลที่พัฒนาขึ้น มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยโมเดลการวัดการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล อันได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า สามารถนำมาเป็นตัวบ่งชี้ทางด้านธรรมาภิบาลได้ทั้ง 6 องค์ประกอบ สอดคล้องกับสำนักงานข้าราชการพลเรือน (2546) ที่ได้กำหนดองค์ประกอบของธรรมาภิบาลทั้ง 6 องค์ประกอบ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า และสอดคล้องกับ จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ และพงษ์เสถียร เหลืององกต (2559) ได้วิเคราะห์และตรวจสอบองค์ประกอบเชิงยืนยันการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลนายายอาม อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี พบว่า โมเดลการวัดตัวแปรธรรมาภิบาล ได้แก่ ด้านความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักความคุ้มค่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2. ด้านหลักนิติธรรม ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และเน้นหลักการควบคุมภายใน และการตรวจสอบภายใน จากการวิจัยพบว่า บุคลากรมีการปฏิบัติงานตามกฎหมาย และระเบียบขององค์กร โดยกลุ่มงานต่าง ๆ ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 แจ้งแนวทางปฏิบัติงาน โดยประชาสัมพันธ์ผ่านคู่มือ เว็บไซต์ สุโรงเรียนในสังกัด เพื่อป้องกันความผิดพลาดในการทำงานและได้ผลของงานตามความต้องการขององค์กร และหาความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่เป็นปัจจุบัน ตลอดจนปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศให้ทันสมัยอยู่เสมอ มีบุคลากรใช้และดูแลทรัพยากร ทรัพย์สิน อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งมีนโยบายหรือมาตรการในการใช้ทรัพย์สินและทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เช่น การนำกระดาษหน้าเดียวกลับมาใช้ใหม่ อีกทั้งบุคลากรปฏิบัติงานโดยยึดหลักความเสมอภาคในการให้บริการ คือ จัดระเบียบการให้บริการตามลำดับก่อน-หลัง ของการมารับบริการอย่างเสมอภาค ผู้รับบริการที่มาติดต่อแล้วไม่ได้รับความเป็นธรรมสามารถแจ้งผู้อำนวยการกลุ่มงานหรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้ องค์กรมีการระบุและวิเคราะห์ความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร คือ ทุกกลุ่มงานวิเคราะห์ความเสี่ยงและรายงานผลการควบคุมภายในให้ต้นสังกัดทราบอย่างต่อเนื่อง และมีการจัดทำรายงานทางการเงินเพื่อรองรับหน่วยรับตรวจภายใน และภายนอกเป็นไปอย่างถูกต้อง ตามระเบียบอย่างถูกต้องและตามกำหนดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลวรรณ จิวนิธ (2557 : 110-120) ที่ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 พบว่า การส่งเสริมให้โรงเรียนเป็นการบริหารจัดการและปฏิบัติตามนโยบาย และกลยุทธ์การพัฒนาการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิบัติตามจรรยาบรรณ และระเบียบข้อบังคับของทางราชการ

3. ด้านหลักคุณธรรม ประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในคุณธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ และส่งเสริมค่านิยมองค์กร จากการวิจัยพบว่า บุคลากรมีวินัย และพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าทางวิชาชีพอยู่เสมอ คือ มีนโยบายให้บุคลากรพัฒนาตนเองในวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้พัฒนาบุคลากร และให้บุคลากรรักษาวินัยอย่างเคร่งครัด บุคลากรมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงาน มีความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ ตลอดจนเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร คือ สร้างแรงจูงใจให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ พุ่มเท เสียสละเพื่อบรรลุเป้าหมายและประโยชน์ขององค์กร บุคลากรไม่กระทำตนเป็นปฏิบัติต่อการดำเนินงาน และผู้รับบริการคือ สร้างความเข้าใจและประชุมอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้บุคลากรตระหนักถึงความสำคัญในการให้บริการอย่างเสมอภาค เปิดโอกาสให้ผู้รับบริการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้บริการจาก

องค์กร บุคลากรมีความรัก และศรัทธาต่อองค์กร คือ ส่งเสริมให้บุคลากรมีความรัก สามัคคี และช่วยเหลือซึ่งกันและกันโดยจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ บุคลากรประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ คือ สร้างความเข้าใจและสนับสนุนให้บุคลากรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีขององค์กร ตรงกับแนวคิดของ วีระยุทธ พรพจน์ธรรมาส (2557 : 86) ได้จำแนกองค์ประกอบของธรรมาภิบาลในสถานศึกษาไว้ 8 ประการ โดยให้แนวคิดในหลักคุณธรรมว่าเป็นการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยธรรมาภิบาลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ ยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม และส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกันเพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

4. ด้านหลักความโปร่งใส ดำเนินงานด้วยความโปร่งใสเปิดเผยข้อมูล และตรวจสอบได้ จากการวิจัยพบว่า องค์กรมีผู้รับผิดชอบในการกำหนดแนวทาง และร่วมกำกับติดตามการติดตามประเมินผลในการปฏิบัติงาน คือ กำหนดแนวทางติดตามและประเมินผลในการดำเนินงานแต่ละกลุ่มงาน มีกระบวนการเฝ้าระวัง ตรวจสอบการทุจริตจากภายใน และภายนอก คือ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเพื่อติดตาม ตรวจสอบ ทุกการดำเนินงาน มีการเผยแพร่ข้อมูล และประชาสัมพันธ์ข้อมูลต่าง ๆ ให้สาธารณชนได้รับทราบ คือ ใช้กระบวนการ PLC ในการขับเคลื่อนการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลให้สาธารณชนทราบ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลสารสนเทศผ่านทางเว็บไซต์ขององค์กร บุคลากรปฏิบัติงานหรือดำเนินการตามขั้นตอนและระยะเวลาที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด คือ ทุกกลุ่มงานปฏิบัติงานตามขั้นตอนและตรงต่อเวลา มีการนิเทศกำกับ ติดตาม การดำเนินงานของทุกกลุ่มงาน บุคลากรมีการปฏิบัติหน้าที่โดยยึดหลักตามมาตรฐาน และมีความโปร่งใส ตรงกับแนวคิดของกระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดองค์ประกอบในการเสริมสร้างการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีของกระทรวงมหาดไทย 11 องค์ประกอบ (เสน่ห์ จุย์โต, 2557 : 50-51) โดยมองความโปร่งใส (Transparency) ต้องให้ข้อมูลต่าง ๆ ต้องตรงกับข้อเท็จจริงของการดำเนินการ และสามารถตรวจสอบได้ มีการดำเนินการที่เปิดเผยชัดเจนและเป็นไปตามที่กำหนดไว้ สามารถปฏิบัติได้โดยมีรูปแบบคือ มีมาตรฐานการศึกษาเป็นตัวกำหนดการดำเนินงาน ตั้งคณะกรรมการดำเนินงานในทุกงาน จัดทำคู่มือและปฏิทินการปฏิบัติงาน

5. ด้านหลักการมีส่วนร่วม เคารพในสิทธิ และการปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างสุจริตเที่ยงธรรม และให้โอกาสผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วม จากการวิจัยพบว่า องค์กรเปิดโอกาสให้ผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ร่วมแสดงความคิดเห็น รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินการ หรือการปฏิบัติงานขององค์กรมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และแสดงความคิดเห็นในการรับบริการจากองค์กร รวมถึงเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการดำเนิน

กิจกรรม โดยมุ่งผลสำเร็จ และเป้าหมายที่ชัดเจน ซึ่งมีตั้งคณะทำงานโดยภาคีเครือข่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของบลูเมต (Blumet, 2000 : 25) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความช่วยเหลือระหว่างประเทศ ความร่วมมือกันระหว่างนักสังคมสงเคราะห์และการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ (ประเทศเคนยา) ว่าหลักธรรมาภิบาลมีความจำเป็นอย่างไรต่อความร่วมมือต่องานความช่วยเหลือระหว่างประเทศของนักสังคมสงเคราะห์ต่าง ๆ การมีส่วนร่วมจะทำให้เกิดการปรับตัวเข้าหากันเพื่อที่จะสร้างความร่วมมือเป็นกลุ่มย่อย ๆ เพื่อที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ในการสื่อสาร และการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ยังก่อให้เกิดการสร้างสภาพสังคมใหม่ ๆ โดยการนำกิจกรรมและความมีส่วนร่วมต่าง ๆ เข้ามาเป็นปัจจัยในการเชื่อมต่อ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ คิมเมท (Kimmnet, 2005 : 32) พบว่าหลักธรรมาภิบาลได้ถูกนำไปใช้อย่างกว้างขวางและเป็นประเด็นสำคัญในการปฏิรูประบบการปกครอง เพื่อให้เกิดการพัฒนา อีกทั้งจัดให้มีช่องทางที่หลากหลายในการเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้รับบริการ หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สตีเวน และคณะ (Steven and Others, 2012 : 1) พบว่า การใช้นวัตกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการบริหาร รวมถึงการได้รับผลประโยชน์จากการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีโครงสร้างที่ใกล้ชิดกันระหว่างโรงเรียนและผู้บริหาร การบริหารด้วยธรรมาภิบาล ทำให้สามารถทำงานร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้อย่างเป็นระบบ เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทในการปรับปรุงพัฒนางาน มีการประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเหมาะสม ใช้ Google Form ในการเก็บข้อมูลคู่กับ Paper ให้บริการในงานของกลุ่มตนเองอย่างเต็มที่เพื่อสร้างความพึงพอใจในผู้รับบริการตรงกับงานวิจัยของ กุลวรัช หงส์คุ (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาธรรมาภิบาลกับการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลนครสมุทรสาคร พบว่า บุคลากรภายในเทศบาลนครสมุทรสาครมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล และมีทัศนคติในทางบวกเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลในภาพรวมอยู่ระดับเห็นด้วยมาก ทุกคนจึงจะสามารถปฏิบัติอย่างมีส่วนร่วมได้ ตลอดจนเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมทบทวนผลการดำเนินงาน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พร้อมกับตั้งคณะกรรมการเพื่อติดตาม ประเมินนิเทศ งานทุกงาน

6. ด้านหลักความรับผิดชอบ มีความสำนึก และรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ จากการวิจัยพบว่า บุคลากรมีความทุ่มเท และเสียสละในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุดต่อภารกิจขององค์กรตามที่วางแผนไว้ สร้างจิตสำนึกงานการปฏิบัติงาน ในหน้าที่ด้วยความทุ่มเท เสียสละเพื่อประโยชน์

สูงสุดขององค์กร สร้างระบบทำงานเป็นทีม และเน้นการตรงต่อเวลา มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ เพื่อให้ได้ผลงานที่มีประสิทธิภาพสูงสุด จัดระบบนิเทศ กำกับติดตามงานสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เนียมห์ (Niamh, 2011 : 4) ที่พบว่า หน้าที่และความรับผิดชอบของฝ่ายบริหารว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญ เพราะมีส่วนช่วยให้องค์กรเกิดประสิทธิภาพ โดยเฉพาะบทบาทสำคัญของผู้บริหารในการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ เช่น การปรับปรุงกระบวนการทำงาน การประชุม เอกสารสำคัญต่าง ๆ บทบาทและความรับผิดชอบในการดูแลปฏิบัติงานว่าความสำเร็จหรือประสิทธิผลของโรงเรียนขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายบริหารกับสมาชิกในองค์กร มีความสำคัญต่อระบบความคิด เพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และเกิดความคุ้มค่าในการทำงาน และบุคลากรมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องในการปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามวิสัยทัศน์ขององค์กร ตรงกับงานวิจัยของ พระสกล ฐานะโม (อินทร์คล้าย) (2556 : 87) ที่ศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า การสนับสนุนและส่งเสริมในการใช้หลักธรรมาภิบาลนั้น ควรให้เกิดขึ้นภายในหน่วยงานสถานศึกษาอย่างแท้จริง ผู้บริหารต้องทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อบุคลากรที่อยู่ภายใต้การปกครองได้ให้เห็นเป็นแบบอย่าง และคอยกระตุ้นบุคลากรให้มีการพัฒนางานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในองค์กรของตนเอง เมื่อบุคลากรเกิดความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานของผู้บริหาร และบริบทต่าง ๆ ก็จะมีผลทำให้เกิดการดำเนินงานอันก่อให้เกิดการบริหารงานและการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนส่งเสริม และสนับสนุนบุคลากรให้มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีความรับผิดชอบประพฤติปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างถูกต้อง และเหมาะสม กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานในทุกกลุ่มงาน มีความสามัคคี และประสานสัมพันธ์ เพื่อปฏิบัติงานในหน้าที่ให้บรรลุผลตามเป้าหมาย ประสานความร่วมมือในทุกกลุ่มงาน เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร

7. ด้านหลักความคุ้มค่า ปรับปรุง และพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ จากการวิจัยพบว่า บุคลากรมีการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงวิธีดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล นำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยพัฒนาในทุกกลุ่ม ปรับปรุงวิธีการเก็บข้อมูลจาก paper ไปยัง Google Form องค์กรมีการวิเคราะห์แนวทางการเป็นไปได้ของการปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง และเหมาะสม วิเคราะห์นโยบายเพื่อนำมาวางแผนการทำงาน ประชุมบุคลากรในทุกกลุ่มงานอย่างสม่ำเสมอ มีกระบวนการดำเนินงานอย่างมีระบบ สะดวก รวดเร็ว โดยวิธีที่ประหยัดเวลา แต่ได้ผลงานมากกว่า มีแผนการดำเนินงานเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ อีกทั้งมีการส่งเสริมวิธีการทำงานที่ได้รับการปรับปรุงพัฒนาแล้ว ให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ ส่งเสริมวิธีการทำงานในทุกกลุ่มจาก

การปรับปรุง/พัฒนางาน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตรงกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2555 : 10-53) ว่าการบริหารราชการตามแนวทางการกำกับดูแลที่ดี ที่มีการออกแบบกระบวนการปฏิบัติงานโดยใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหารจัดการที่เหมาะสม ให้องค์กรสามารถใช้ทรัพยากรทั้งด้านต้นทุน แรงงานและระยะเวลาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติราชการตามภารกิจ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม ตลอดจนมีการปรับปรุงคุณภาพ และประสิทธิภาพงานอย่างต่อเนื่อง สร้างเครือข่ายในแต่ละกลุ่มงานเพื่อพัฒนางานทั้งองค์กรไปด้วยกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา

1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสามารถนำรูปแบบไปใช้ในการบริหารผลการปฏิบัติงาน โดยมีการปรับใช้ในการเพิ่มจุดเด่น หรือพัฒนาจุดด้อยตามสภาพบริบท

2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสามารถนำรูปแบบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ไปปรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผลการปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพ

3) ผู้บริหารในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาควรกระตุ้นให้บุคลากรตระหนักและเห็นความสำคัญของการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน

1.2 ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติ

1) รูปแบบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักนิติธรรม บุคลากรต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบขององค์กร อย่างเคร่งครัด เน้นหลักการควบคุมภายใน และการตรวจสอบภายใน

2) รูปแบบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักคุณธรรม บุคลากรต้องปฏิบัติตนอยู่ในคุณธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ และส่งเสริมค่านิยมขององค์กร ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีขององค์กร

3) รูปแบบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักความโปร่งใส บุคลากรต้องปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส ตรงไปตรงมา สามารถตรวจสอบการปฏิบัติงานได้ โดยรับฟังความคิดเห็นของส่วนรวม และร่วมกำกับติดตามการประเมินผลในการปฏิบัติงาน

4) รูปแบบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักการมีส่วนร่วม บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน

และเปิดโอกาสให้ผู้รับบริการมีส่วนร่วมรับรู้ และร่วมแสดงความคิดเห็น

5) รูปแบบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักความรับผิดชอบ บุคลากรต้องมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ และมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

6) รูปแบบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักความคุ้มค่า บุคลากรต้องมีการปรับปรุงคุณภาพ และพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ มีการสร้างภาคีเครือข่าย ในแต่ละกลุ่มงานเพื่อพัฒนางานทั้งองค์กรไปด้วยกัน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2

2) ควรส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารผลการปฏิบัติงานในของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

3) ควรศึกษาถึงข้อจำกัดและปรับปรุงรูปแบบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ให้สอดคล้องต่อกระบวนการบริหารงานของสำนักงานเขตพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ จิวน้อย. (2557). การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร การศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- กุลวัชร หงษ์คู่. (2553). ธรรมาภิบาลกับการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลนครสมุทรสาคร. กรุงเทพมหานคร: สถาบันการเมืองและการเลือกตั้ง.
- จักรกฤษณ์ นรินดิษฐการ และพงษ์เสถียร เหลืองอลงกต. (2559). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลนายายอาม อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี. วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง. 5(1), 126-156.
- พระสกล ฐานะโม. (อินทร์คล้าย). (2556). การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร การศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ไพรัตน์ วงษ์นาม. (2547). การวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม LISREL. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

วีระยุทธ พรพจน์ธรรมาส. (2557). องค์ประกอบของธรรมาภิบาลในโรงเรียน. วารสารนักบริหาร. 34 (มกราคม-มิถุนายน): 86.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2546). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย การสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542. เข้าถึงได้จาก <http://www.ocsc.go.th/GoodGovernment/GGH.pdf>

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.). (2555). หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.

เสนห์ จัยโต. (2557). มิติใหม่การบริหารธรรมาภิบาลขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.

Blumel, Christina M. (2000). Foreign Aid, Donor Coordination and the Pursuit of Good Governance (Kenya). Maryland: University of Maryland.

Hair, J.F. Jr., Anderson, R.E., Tatham, R.L., & Black, W.C. (1998). Multivariate Data Analysis, (5th Edition). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.

Kimmet, Philip. (2005). The Politics of Good Governance in the Asian 4. Griffith: Master Degree, Griffith University.

Niamh. B. (2011). Applying Principles of Good Governance in a School Board context. Ed.D. Dissertation, University College Dublin.

Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. Dutch Journal of Educational Research, 2: 49-60.

Schumacker, R. E. & Lomax, R. G. (1996). A beginner's guide to structural equation modeling. Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.

Steven, A. (2012). Governance and School Boards in Non-State Schools in Australia. Ed.D. Dissertation, Griffith University.

การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ ด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่าน
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

Development of Reading Comprehension Skills Using Reading Supplementary Books
of Thai Language Learning Area for Prathomsuksa 5 Student

วรรณมล ศุภคุณ*, สุนิตต์ตา เย็นทั่ว, ปวีริศา จรดล

Wassamon Supakun, Sunitta Yentour, Phawarisa Choradon

สาขาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี 22000

Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University, Chanthaburi 22000 Thailand

*Corresponding author E-mail: wassatong_tong@hotmail.com

(Received: November 28 2020; Revised: May 28 2021; Accepted: June 4 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพหนังสือส่งเสริมการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนก่อนและหลังเรียน ด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนบ้านคลองครก จำนวน 30 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือ ได้แก่ 1) หนังสือส่งเสริมการอ่าน จำนวน 7 เรื่อง ดังนี้ เล่มที่ 1 นิทานพื้นบ้านของจังหวัดจันทบุรี เรื่อง พระนางกาไพล่ เล่มที่ 2 นิทานคติธรรม เรื่อง พญาช้างผู้เสียสละ เล่มที่ 3 นิทานทั่วไป เรื่อง มาเหนือเมฆ เล่มที่ 4 วันโลกแตก เล่มที่ 5 เรื่อง ปากพาชวย เล่มที่ 6 เรื่อง แคพริบตาเดียว และ เล่มที่ 7 เรื่อง ถ่ายทอดสด 2) แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความ 3) แผนการจัดการเรียนรู้ 4) แบบวัดทักษะการอ่านจับใจความ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบที

ผลวิจัยพบว่า 1) หนังสือส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ 80.05/83.56 2) ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความ ของนักเรียนที่เรียนด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่าน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน มีส่วนช่วยในการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความให้ดียิ่งขึ้น ส่งผลให้นักเรียนมีกระบวนการในการลำดับเรื่องราวได้อย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ : หนังสือส่งเสริมการอ่าน, ทักษะการอ่านจับใจความ

Abstract

The purposes of this research were: 1) to develop and find out the efficiency of supplementary books of Thai Language Department for Prathomsuksa 5 students to be effective according to the 80/80 criteria and 2) to compare the students' reading comprehension skills of both pre and post learning with the supplementary books of Thai Language Department for Prathomsuksa 5 students. The sample group used in this research was 30 Prathomsuksa 5 students from Banklongkrok School in the first semester of the academic year 2020 gaining from purposive sampling. Research instruments were: 1) seven topics of the supplementary books included (1) a Chanthaburi folk tale on Phranang Kawai, (2) a fable on Phraya Chang Phu Siar Sara, (3) general tales on Ma Nua Mek, (4) Wan Lok Taek, (5) Pak Pa Suay, (6) Khae Phrip Ta Diaw, (7) Thay Thod Sod, 2) reading comprehension exercises, 3) lesson plans and 4) a test on reading comprehension skills. Statistics used for data analysis were: mean, standard deviation and T-test.

The results found that: 1) the supplementary books for reading comprehension skills of Thai Language Learning Area for Prathomsuksa 5 students had efficiency of 80.05/83.56. 2) The comparison of students' reading comprehension skills using the supplementary books showed that post-learning skill was higher than pre-learning with statistical significance at .05 level. The research results showed that the use of supplementary books contributed to the development of reading comprehension skills even further. As a result, students had a systematic process of sequencing.

Keywords : Supplementary Books, Reading Comprehension Skills

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยที่จำเป็น มีประโยชน์ยิ่งต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ และมีความสำคัญ ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าปัจจัยพื้นฐานอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค หากประชาชนไทยกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือทั้งหมดขาดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ก็เท่ากับว่าชีวิตขาดสิ่งจำเป็นที่ชีวิตขาดไม่ได้ ชีวิตก็จะตกอยู่ในภาวะยากเข็ญด้วยคุณค่าขาดความสมบูรณ์ ขาดคุณภาพ และขาดความปกติสุขที่สามัญชนพึงได้รับ (กรมวิชาการ, 2552 : 15) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาโดยเสริมสร้าง ความรู้ความเข้าใจ และกำหนดแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้ทดลองปฏิบัติจริงสามารถแสวงหา และสร้างความรู้ด้วยตนเองที่นำไปสู่การรู้จักคิดวิเคราะห์ที่ส่งเสริมให้ครูพัฒนาการเรียนรู้ เข้าใจศักยภาพและสติปัญญาของผู้เรียน ดังนั้นครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จึงมีบทบาทที่สำคัญในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการเรียนรู้ภาษาไทยให้กับผู้เรียนทุกคน โดยเริ่มจากการสำรวจประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน คำนึงว่าผู้เรียนแต่ละคนมีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ควรให้โอกาสผู้เรียนค้นพบวิธีการเรียนรู้ของตนเอง และออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับพื้นฐานของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี มีพัฒนาการที่เป็นไปตามความสามารถ และเต็มตามศักยภาพ นอกจากนี้ควรบูรณาการสิ่งที่ต้องการให้กับผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียน จัดเตรียมและเลือกสื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม มีการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย และให้โอกาสผู้เรียนได้ประเมินและพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551 : 10)

การออกแบบการจัดการเรียนรู้มีหลายรูปแบบ ครูผู้สอนสามารถเลือกนำมาใช้ หรือปรับใช้โดยคำนึงถึงสภาพและลักษณะของผู้เรียน ควรเน้นการให้ประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้มีการฝึกปฏิบัติในด้านทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และ การเขียน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ไม่สามารถแยกจากกันได้โดยเด็ดขาด การบูรณาการทักษะทางภาษาเข้าด้วยกัน ย่อมทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ภาษาไทยได้อย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551 ก : 1) ที่ระบุว่าภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้ควรมีประสิทธิภาพ โดยผู้เรียนจำเป็นต้องฝึกฝนด้านการอ่าน เพื่อสร้างความเข้าใจ รวมไปถึงความรู้จากสิ่งที่อ่านเพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้นเมื่อผู้เรียนได้รับการส่งเสริมการอ่านอย่างถูกต้อง ย่อมเป็นการพัฒนาความสามารถในการอ่านที่ดี

จากที่กล่าวไปในข้างต้นนั้น สามารถนำไปสู่การวิเคราะห์ผลการประเมินของการทดสอบโดยใช้ข้อสอบมาตรฐานปลายปีการศึกษา เครื่องมือการทดสอบพัฒนาโดยสำนักทดสอบทางการศึกษา สพฐ. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดทักษะกระบวนการด้านการอ่านให้สูงขึ้นได้ ซึ่งพบว่า คะแนนเฉลี่ยในภาพรวมระดับประเทศ ปีการศึกษา 2562 ของวิชาภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาทักษะความสามารถทางการอ่าน (อ่านรู้เรื่อง, อ่านจับใจความ) ยังคงมีมาตรฐานไม่เป็นตามเกณฑ์ คือ ร้อยละ 60 โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จากผลการทดสอบทางการศึกษาด้วยแบบทดสอบมาตรฐาน โดยใช้ข้อสอบมาตรฐาน (อ่านออกเขียนได้) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 55.90 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1, 2562 : 24) ผลการประเมินข้างต้นนั้นได้สะท้อนให้เห็นว่าทุกฝ่ายต้องพยายามในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่าน อันเป็นพื้นฐานที่สำคัญ และต้องปรับปรุงยุคที่ใช้ให้เกิดผลอย่างแท้จริง เห็นได้จากการศึกษางานวิจัยของ นัฐพร ไพบะเสน (2558 : 38) ที่ได้ศึกษาปัญหาการจัดการเรียนรู้ด้านการอ่านจับใจความ โดยพบว่า การอ่านมีความสำคัญช่วยให้เกิดการพัฒนาความคิด ให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ มีเหตุผลในการตัดสินใจ เพิ่มพูนความรู้ทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และการอ่านยังช่วยให้เกิดความเพลิดเพลิน สามารถนำความรู้จากการอ่านไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันอย่างมีความสุข จึงควรมีการจัดกิจกรรมเสริมการอ่าน และหากจะให้เกิดผลที่ประจักษ์ ครูผู้สอนต้องจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดทักษะ การจับใจความของเรื่องที่อ่านให้ได้อย่างชัดเจน รู้ถึงสิ่งที่อ่านว่าสื่อถึงอะไร และมีความเป็นเหตุเป็นผลกันอย่างไร โดยผู้เรียนต้องลำดับเหตุการณ์และรู้ถึงข้อคิดจากเรื่องที่อ่านได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ (จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ และบาหยัน อัมสำราญ, 2557 : 45-46)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดนิสัยรักการอ่าน การแสวงหาความรู้ และส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของนันทนิจ มีศิลป์ และพรสวรรค์ ศิริกัญจนารณ์ (2555 : 6-7) เกี่ยวกับการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ให้มีลักษณะเข้าใจให้เกิดความอยากอ่านหนังสือ เกิดความพยายามที่จะอ่านเพื่อจะได้รู้เรื่องที่น่านั่งที่มีอยู่ในหนังสือ และน่าสนใจตามกิจกรรมที่จัดขึ้น มีการแนะนำ กระตุ้นให้อยากรู้อยากเห็นเรื่องน่ารู้ต่าง ๆ เกิดความรอบรู้ คิดกว้าง มีการอ่านต่อเนื่องจนเป็นนิสัย ตลอดจนการสร้างบรรยากาศที่น่าอ่าน รวมทั้งให้มีวัสดุการอ่าน มีแหล่งการอ่านที่เหมาะสมและเพียงพอจะส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านการอ่านอย่างเต็มศักยภาพ ก่อให้เกิดเป็นรากฐานในการเรียนรู้ในระดับ

สูงขึ้นและในการเรียนในวิชาต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป ดังนั้นหนังสือส่งเสริมการอ่านที่จัดให้กับผู้เรียนได้พัฒนาการอ่านจึงควรเป็นสื่อที่มีความหมายต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่กระตุ้นความสนใจ และพัฒนาความสามารถด้านการอ่านให้ผู้เรียนได้อย่างแท้จริง อีกทั้งหนังสือส่งเสริมการอ่านนั้น จะแตกต่างไปจากหนังสือเรียน เพราะหนังสือเรียนมีข้อจำกัดของเนื้อหาสาระที่เป็นจุดเน้นของท้องถิ่น และบางเนื้อหาสั้นล้าสมัยเกินกว่าเหตุการณ์ใหม่ ๆ เกิดขึ้น ในปัจจุบัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 23) อีกทั้งหนังสือส่งเสริมการอ่านนั้นสามารถสอดแทรกบูรณาการการเรียนรู้กับชีวิตจริง สร้างความหมายต่อการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเพื่อสร้างแรงบันดาลใจจากการอ่านหนังสือ

การจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านนั้นผู้สอนควรทำความเข้าใจกับแนวคิด จุดประสงค์ของหนังสือ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และพัฒนาความสามารถ ด้านการคิด กับ การอ่านควบคู่กันไป ครูผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างทัศนคติอันถูกต้องเกี่ยวกับการอ่าน รวมทั้งต้องใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการอ่านหนังสือ การค้นคว้าความรู้ที่นำไปสู่การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความได้อย่างมีประสิทธิภาพ (นิตยา เดวิเลาะ, 2551 : 4) ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน นอกเหนือจากหนังสือที่ใช้ในการเรียนในแต่ละรายวิชา จะเป็นการเสริมประสบการณ์ให้ความรู้เพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ต่อการสร้างลักษณะนิสัยที่ดี เพื่อสร้างความเข้าใจในสิ่งแวดล้อม สร้างความสนใจในการอ่านหนังสือให้กับผู้เรียนที่ทุกฝ่าย ต้องเร่งดำเนินการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมของหนังสือเพื่อช่วยให้เข้าใจกันและกัน และช่วยให้ทุกคนมีการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จึงควรสนับสนุนการสร้างและส่งเสริมการอ่านหนังสือที่ดีจนเป็นนิสัย

จากการศึกษางานวิจัย การพัฒนาการอ่านจับใจความกรีนและออกฟอร์ด (Green & Oxford, 1995) ศึกษาผลของกลวิธีการเรียนหลาย ๆ แบบที่มีผลต่อความสามารถทางภาษาและพบว่าในบรรดากลวิธีการเรียน หลากหลายรูปแบบนั้น การอ่านเพื่อความเพลิดเพลินมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความสามารถทางภาษาของผู้เรียนมากที่สุด เช่น หนังสือประเภทหนังสือพิมพ์ วารสาร และนวนิยาย ในปริมาณมากเป็นวิธีการที่ปฏิบัติได้ง่ายกว่ากลวิธีอื่น ๆ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านของนัฐพร ไพลยะเสน (2558 : 18) ที่วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง สระ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านจากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิมีคุณภาพตามเกณฑ์การประเมิน อยู่ในระดับมากที่สุด ประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านมีค่า เท่ากับ 88.87/86.96 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการเรียนด้วยหนังสือ

ส่งเสริมการอ่านสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่านโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากหนังสือส่งเสริมการอ่านจะช่วยเสริมประสบการณ์ควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะการอ่านที่นำไปสู่การพัฒนาความสามารถในการคิด จับประเด็นสำคัญได้ เนื้อหาที่ปรากฏในหนังสือที่ถูกต้อง ทันสมัย และเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน ในการทำความเข้าใจที่ถูกต้องนั้น ควรคำนึงถึงโครงสร้าง จุดเน้นหรือสาระสำคัญของเรื่อง ภาพประกอบที่ใช้ต้องชัดเจน สอดคล้องสัมพันธ์กับเรื่อง ซึ่งการจัดการเรียนรู้จะเกิดผลดียิ่งขึ้น

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนบ้านคลองครก ได้พบปัญหว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งจากผลการทดสอบทางการศึกษาด้วยแบบทดสอบมาตรฐาน โดยใช้ข้อสอบมาตรฐาน (อ่านออกเขียนได้) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 55.90 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1, 2562 : 34) นอกจากนี้พบว่า ในด้านการอ่านนั้น ผู้เรียนมีคะแนนด้านการอ่านต่ำกว่ามาตรฐานที่ทางโรงเรียนตั้งไว้ คือ ร้อยละ 60 โดยมาตรฐานดังกล่าวได้ระบุถึงคุณภาพของผู้เรียนเกี่ยวกับความสามารถด้านการอ่าน ตัวชี้วัดที่น้อยที่สุดคือ มาตรฐานที่ 5.1 ด้านวรรณคดีและวรรณกรรม เกี่ยวกับการจับใจความผลการประเมินดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ผู้สอนจะต้องมีความพยายามให้มากยิ่งขึ้นในการจัดการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงคุณภาพของผู้เรียนให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องสู่การสร้างคุณภาพการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้เกิดคุณภาพสูงสุดต่อผู้เรียนให้มากที่สุด ทั้งในด้านการอ่าน และการอ่านเพื่อจับใจความ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

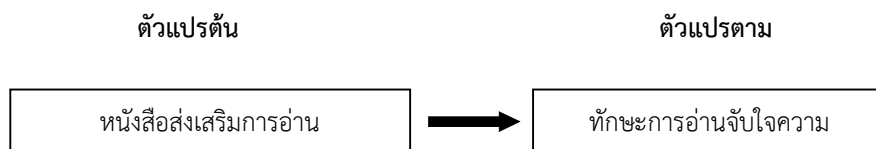
1. เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความ ก่อนและหลังเรียน จากการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

สมมุติฐานการวิจัย

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่าน มีทักษะการอ่านจับใจความ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

อุปกรณ์ และวิธีดำเนินการวิจัย

วิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ ด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีรายละเอียดดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ศึกษาอยู่ในอำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 มีนักเรียนจำนวน 580 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนบ้านคลองครก จำนวน 30 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนด้านการอ่านต่ำกว่ามาตรฐานที่ตั้งไว้ คือ ร้อยละ 60

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ หนังสือส่งเสริมการอ่าน แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความ และแบบวัดทักษะการอ่านจับใจความ

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1. หนังสือส่งเสริมการอ่าน หาคุณภาพโดยเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินความเหมาะสมหนังสือส่งเสริมการอ่านจำนวน 5 ท่าน ทำการประเมิน 5 ระดับ จากนั้นนำหนังสือส่งเสริมการอ่านไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อศึกษาหาข้อบกพร่องและปรับปรุงให้สมบูรณ์ มีขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนนี้ดำเนินงานด้วยใช้วิธีการวิจัยเชิงทดลองและกรอบแนวคิดการทดสอบประสิทธิภาพสื่อ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556 : 19) แล้วผู้วิจัยทำการวิเคราะห์สภาพและสรุปปัญหา โดยกำหนดค่าประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน หาคุณภาพโดยนำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้

เกี่ยวกับสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรม การเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญประเมินผลแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3. แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความ หาคุณภาพโดยนำแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความ เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความเหมาะสมของแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความ โดยผู้เชี่ยวชาญประเมินผลแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543 : 107)

4. แบบวัดทักษะการอ่านจับใจความ หาคุณภาพโดยเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา แล้วนำผลการพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากนั้นนำแบบวัดทักษะการอ่านจับใจความ ที่ได้ไปหาค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกรายข้อด้วยเทคนิค 27% โดยทดสอบกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้แบบทดสอบ (Try out) จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.20 ถึง 0.80 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไปจำนวน 40 ข้อ นำแบบวัดทักษะการอ่านจับใจความที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณาดังกล่าวไปวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น จากสูตร (KR 20) ของคูเดอร์ริชาร์ดสัน (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556 : 54)

การเก็บข้อมูลในการวิจัย เก็บข้อมูลโดยใช้แบบวัดทักษะการอ่านจับใจความ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ค่าทางสถิติ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบทีแบบโดยการทดสอบค่าที (t-test แบบทางเดียว (One-tailed test))

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การหาประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ตามเกณฑ์ E1 / E2

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) ของแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความ ในหนังสือส่งเสริมการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทั้ง 7 ชุด

ชุดกิจกรรม	n	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้			
			$\sum X_1$	$\bar{x}$	S.D.	ร้อยละ
ชุดที่ 1	30	10	258	8.60	0.56	86.00
ชุดที่ 2	30	10	233	7.77	0.56	77.67
ชุดที่ 3	30	10	241	8.03	0.55	80.33
ชุดที่ 4	30	10	246	8.20	0.55	82.00
ชุดที่ 5	30	10	224	7.47	0.62	74.67
ชุดที่ 6	30	10	233	7.77	0.56	77.67
ชุดที่ 7	30	10	246	8.20	0.55	82.00
รวม	30	70	1681	56.04	0.56	80.05
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E ₁) เท่ากับ 80.05						

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนมีคะแนนรวมเฉลี่ยจากการทำแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความในหนังสือส่งเสริมการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทั้ง 7 ชุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 56.04 จากคะแนนเต็ม 70 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 80.05 แสดงว่ามีประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) เท่ากับ 80.05

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและร้อยละของคะแนนจากการทำแบบวัดทักษะการอ่านจับใจความ

จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้			
		$\sum X_2$	$\bar{x}$	S.D.	ร้อยละ
30	30	752	25.07	2.56	83.56
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E ₂) เท่ากับ 83.56					

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่าน มีคะแนนจากการทำแบบวัดทักษะการอ่านจับใจความ มีค่าเฉลี่ย 25.07 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 83.56 แสดงว่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) เท่ากับ 83.56

ตารางที่ 3 แสดงประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ประสิทธิภาพ	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้
		ร้อยละ
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E ₁)	70	80.05
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E ₂)	30	83.56

จากตารางที่ 3 พบว่า ประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ 80.05/83.56

จากการสัมภาษณ์ผู้เรียนหลังการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านพบว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านมีสีสันสวยงาม เนื้อหาอ่านสนุก แต่มีค่าที่ต้องสะกดเป็นจำนวนมาก นักเรียนใช้เวลาในการอ่าน เกินกว่าเวลาที่กำหนด ประมาณ 10-15 นาที นักเรียนอยากให้หนังสือเรียนเป็นลักษณะเหมือนหนังสือส่งเสริมการอ่าน มีทั้ง

รูปภาพ สีสัน เนื้อหาไม่มากจนเกินไป คำสะกดง่าย (นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคลองครก, สัมภาษณ์. 2562)

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความ

ของนักเรียน ก่อนและหลังเรียน ด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียน ก่อนและหลังเรียนด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ทักษะการอ่านจับใจความ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	30	30	13.17	2.04	18.280*	0.000
หลังเรียน	30	30	25.07	2.56		

*p < .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนที่เรียนด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียน ค่าเฉลี่ย 13.17 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.04 และหลังเรียน ค่าเฉลี่ย 25.07 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.56 สรุปได้ว่านักเรียนมีทักษะการอ่านจับใจความก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 โดยนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

สรุปและอภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การทดลองหาประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ

การทดลองหาประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ พบว่า เครื่องมือดังกล่าวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 80.05/83.56 หมายความว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วยให้นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ทั้ง 7 เล่ม เท่ากับ 80.05 และได้คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียน เท่ากับ 83.56 ทำให้การเรียนรู้ของนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เป็นเพราะเครื่องมือที่พัฒนาขึ้น มีการวางแผน การลำดับเนื้อหา การใช้ภาษาและสร้างกระบวนการอ่านที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจ เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย เนื่องมาจากการพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี เอกสารหลักสูตรงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างและพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่าน และ

กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจน จากการสัมภาษณ์นักเรียนพบว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านมีเนื้อหาสนุก ได้รับความสนใจของนักเรียน ใช้ภาษาเข้าใจง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ภาพสวยงามและชัดเจน สอดคล้องกับเนื้อหาที่ทำให้นักเรียนมีความสนใจในการอ่าน เกิดจินตนาการ ความเพลิดเพลิน และได้รับความรู้ในหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสรุปใจความสำคัญ วิเคราะห์เหตุการณ์ และลักษณะของตัวละคร ข้อคิดในนิทาน ได้รับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนของนักเรียนได้ดียิ่งขึ้นเป็นอย่างดี สอดคล้องกับถวัลย์ มาศจิรัส และ พรพต เจนสุวรรณ (2547 : 4) กล่าวไว้ว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านเป็นหนังสือที่จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เน้นไปในทางส่งเสริมให้ผู้อ่านเกิดทักษะในการอ่านและนิสัยรักการอ่านยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของมลิวัลย์ กรองทิพย์ (2556 : 80-82) ได้ศึกษาวิจัย การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และพบว่าหนังสือส่งเสริมการอ่านมีเนื้อหาที่นักเรียนให้ความสนใจในการอ่าน มีประสิทธิภาพค่าดัชนีประสิทธิผลของ 80/80 สูงกว่ามาตรฐานที่ตั้งไว้ คือ 84.27/86.03 แสดงว่าหนังสือส่งเสริมการอ่าน ทำให้ผู้เรียนมีความก้าวหน้า 0.71 มีค่าเท่ากับคะแนนผลสัมฤทธิ์ร้อยละ 71 การอ่านจับใจความโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รวมไปถึงนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

หนังสือส่งเสริมการอ่านมีกิจกรรมที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่สร้างความสนใจ ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการอ่านอย่างกระตือรือร้น มีเป้าหมายที่ชัดเจน โดยกระบวนการเรียนรู้นั้น ฝึกด้วยการฝึกตั้งคำถาม ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อไหร่ สอดคล้องกับ โสภณ สาทรสัมฤทธิ์ผล (2558 : 18) กล่าวไว้ว่า การที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจ จดจำเนื้อหา ความรู้และความคิดที่ผู้เขียนบันทึกไว้ เพื่อเก็บสาระสำคัญของเรื่อง หลังจากอ่านจบ

แต่ละครั้งแล้วสามารถรับรู้และทำความเข้าใจได้ตรงตามความมุ่งหมายผู้เรียน ตลอดจนการใช้ความคิดจากเรื่องทีอ่านเป็นสำคัญ ด้วยการใช้แผนผังความคิด และเขียนสรุปใจความจากเรื่องทีอ่าน เป็นกิจกรรมกลุ่มนักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญา บำรุงภักดี (2548 : 90-91) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในโรงเรียน ซึ่งให้ความสำคัญกับรูปแบบกิจกรรมที่มีความหลากหลาย มีการจัดกิจกรรมเร้าใจและจูงใจให้นักเรียนเกิดความพยายามที่จะอ่านกระตุ้นให้อยากรู้อยากเห็นเรื่องราวต่าง ๆ ในหนังสือ การสร้างบรรยากาศให้เกิดขึ้นในบ้านโรงเรียนและสังคม การจัดกิจกรรมที่ ดึงดูดหรือเชิญชวนให้ฟังชวนให้ดู การเล่านิทานโดยให้รูปภาพประกอบในหนังสือ และการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวละครหรือเหตุการณ์ตอนใดตอนหนึ่งในหนังสือ อีกทั้งคำสังและคำชี้แจงในแบบฝึกทักษะมีความชัดเจนอ่านเข้าใจง่าย เรียงลำดับจากง่ายไปหายาก และมีคำแนะนำในการใช้ช่วยให้ปฏิบัติกิจกรรมได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับ รชนี ศรีไพรวรรณ และรังษิมา สุริยารังสรรค์ (2555 : 79) ที่กล่าวว่าแบบฝึกควรมีการเลือกเนื้อหาที่หลากหลาย เป็นเรื่องราวที่ใกล้ตัวนักเรียน มีภาพประกอบเหมาะสมดึงดูดความสนใจของผู้เรียน และมีความเหมาะสมกับวัย จึงส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความได้ดีขึ้น และมีความเข้าใจในเรื่องทีอ่าน สามารถสรุปใจความของเรื่อง และตอบคำถามจากเรื่องทีอ่านได้ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกการอ่านจับใจความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนก่อนเรียนสูงกว่าหลังเรียน

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนที่เรียนด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่าน

ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความ ของนักเรียนที่เรียนด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนมีทักษะการอ่านจับใจความ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ที่เป็นเช่นนี้อาจโดยมีมูลเหตุที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากว่า ผู้วิจัยได้พัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยผ่านการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านจับใจความสำคัญ แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความผ่านกระบวนการวิเคราะห์หลักสูตรแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน พิจารณาเนื้อหา กลุ่มผู้เรียนแล้วจึงกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังซึ่งตรงตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของระดับชั้น รวมไปถึงสื่อ เครื่องมือ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และใช้คำที่น่าสนใจ เข้าใจง่าย แบบฝึกจากง่ายไปหายากและสาระความรู้สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เนื้อหาของนิทาน และแบบฝึกเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันของนักเรียนจึงทำให้นักเรียน

สนใจฝึกปฏิบัติและปฏิบัติได้อย่างดี ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของปรีชา บำรุงภักดี (2548 : 22) และรชนี ศรีไพรวรรณ และรังษิมา สุริยารังสรรค์ (2555 : 18) พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงขึ้น ผู้วิจัยเลือกใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งเป็นวิธีการสอนที่เชื่อมต่อการพัฒนานักเรียนทุกคนซึ่งจากเป็นการเรียนแบบเดี่ยว เป็นแบบกลุ่มที่พึ่งพากัน ผู้เรียนสำคัญที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของดิวอี้ (Dewey, 1969 : 180-183) ที่กล่าวว่าจัดการเรียนการสอนต้องเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ เรียนรู้โดยการกระทำและฝึกปฏิบัติจริง ผู้เรียนได้ฝึกในสภาพสิ่งแวดล้อมจริง ได้ฝึกคิดและลงมือทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองสู่การพัฒนาที่ไม่สิ้นสุด

การพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยอาศัยว่า สิ่งเร้าสามารถช่วยให้เกิดการตอบสนอง รวมไปถึงการเสริมแรง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเสริมแรงของสกินเนอร์ (Skinner, 1993 : 124; อ้างอิงใน ทิศนา ขัมมณี, 2559 : 62) ที่กล่าวว่า การเสริมแรงจะช่วยให้เกิดความกระหายใคร่รู้เกิดความพอใจ และนำไปสู่ความสำเร็จ และการนำเสนอเนื้อหาจะเรียงลำดับจากง่ายไปยาก จึงสามารถพัฒนาทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ได้อย่างดี และสอดคล้องกับผลการวิจัยของพรรณิ เสวตมาลย์ (2543 : 57) ที่พบว่านักเรียนต้องใช้ประสบการณ์เดิมเพื่อตีความ ทำความเข้าใจ เรื่องทีจะอ่าน ดังนั้น ประสบการณ์เดิมจึงเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสูงขึ้น และยังสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2542 : 46) ที่กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการทางสติปัญญาที่ผู้อ่านได้เรียนรู้จากตัวอักษรและสัญลักษณ์ ตลอดจนค้นคว้าความหมาย ความเข้าใจแล้วแปล ความหมายในสิ่งที่รับรู้มานั้นเป็นความคิดที่ต้องอาศัยประสบการณ์เดิมและจินตนาการของผู้อ่านเอง มาช่วยพิจารณาความหมายของสิ่งที่อ่านนั้น จนเกิดความเข้าใจในที่สุด สังเกตได้จากผลทักษะการอ่านจับใจความ หลังจากการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าก่อนการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาทักษะ การอ่านจับใจความกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากรูปแบบที่ชัดเจนเข้าใจง่ายมีภาพประกอบเนื้อหาที่น่าสนใจ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย เน้นกระบวนการอ่าน และการอ่านจับใจความของนักเรียนได้ปฏิบัติจริงในการหาคำสำคัญจากนิทานทีอ่าน ช่วยกันตั้งคำถาม และหาคำตอบ นักเรียนมีความกระตือรือร้น สนุกสนาน เพลิดเพลินกับการอ่านนิทานส่งเสริมการอ่านจับใจความ ซึ่งนักเรียนมีความพึงพอใจ และให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมเป็นอย่างดี แบบฝึกมีกระบวนการและพัฒนาสื่อที่เป็นระบบ ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ อนงพันธ์

ไบสุพันธ์ (2551 : 52) ที่กล่าวว่า แบบฝึกทักษะที่เป็นสื่อการเรียนการสอนที่ครูสร้างขึ้น เพื่อใช้ฝึกทักษะผู้เรียนหลังจากการเรียนรู้จนจบเนื้อหาแล้วนั้น ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจจนเกิดทักษะสูงสุด โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความสามารถของผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการอ่านจับใจความ ด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่าน ดังนี้

1.1 ศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ทุกขั้นตอนให้เข้าใจเป็นอย่างดีแล้วจึงนำไปใช้จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อความสะดวกและไม่เสียเวลาในการจัดการเรียนการสอนและอีกประการหนึ่งเนื้อหาในแผนการสอนหนึ่ง ๆ อาจมีความซับซ้อน ครูผู้สอนควรมีการยืดหยุ่นเวลาทั้งนี้เพื่อไม่ให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน ควรมีการปรับปรุงแผนการสอนให้เหมาะสมกับระยะเวลาในแต่ละชั่วโมงที่ทำการเรียนการสอน

1.2 ศึกษาแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความ ครูผู้สอนจะต้องศึกษาให้เข้าใจ ให้ถูกต้องเกี่ยวกับวิธีการ เนื้อหา จุดประสงค์ และรูปแบบการใช้ ตลอดจนแนวทางในการปฏิบัติของผู้เรียนในการเรียนการสอน ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนรู้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากที่สุด ควรมีการปรับปรุงกิจกรรมในแบบฝึกทักษะ เพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหา จุดประสงค์ และรูปแบบเพื่ออำนวยความสะดวกการเรียนการสอน

1.3 รูปแบบการทำหนังสือนิทานควรเพิ่มภาพให้มากขึ้น ตัวหนังสือให้น้อยลง เนื่องจากนักเรียนค่อนข้างชื่นชอบการอ่านหนังสือที่มีภาพสวยงาม เน้นการดูและการอ่านควบคู่กันไปได้ และอยากให้การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านอยู่ในทุกรายวิชา

1.4 ครูผู้สอนควรพัฒนาแบบเรียนภาษาไทยเดิมควบคู่ไปกับหนังสือส่งเสริมการอ่านสอดแทรกเป็นชุดกิจกรรมที่จัดคู่กับแบบเรียนที่มี เพื่อเสริมสร้างให้เกิดการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้สื่ออื่น ๆ ที่หลากหลาย เช่น การใช้หนังสือที่เป็นบทร้อยกรอง คละไปกับร้อยแก้ว หนังสือการ์ตูน บทร้อยกรอง เกม สื่อหรือนวัตกรรมอื่น ๆ รวมไปถึงด้านการใช้เทคโนโลยีที่สามารถนำมาปรับใช้เกี่ยวกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อจะได้มีนวัตกรรมสำหรับพัฒนาศักยภาพของนักเรียนมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาด้านการอ่านจับใจความโดยใช้แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นอื่น ๆ เพื่อให้นักเรียนได้รับรู้ และตระหนักถึงความสำคัญ และเกิดความภูมิใจในแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่นของตน เช่น หนังสือนิทานท้องถิ่นนั้น ๆ ของนักเรียน

2.3 อาจจะเพิ่มตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความคิดสร้างสรรค์ หรือการใช้ทักษะชีวิต ควบคู่กับการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. (2542). **กระบวนการเรียนรู้ และยุทธศาสตร์การเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร: เดอะมาสเตอร์ กรุ๊ปแมนเนจเม้นท์.

_____. (2552). **การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)**. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ และบาหยัน อัมสำราญ. (2557). **ภาษากับการสื่อสาร**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: พี.เพรส.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). **การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน**. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*. 5(1) : 19-54.

ถวัลย์ มาศจรัส และพรพต เจนสุวรรณ. (2547). **นวัตกรรมการศึกษา**. (ชุดเอกสารประกอบการเรียนการสอน). กรุงเทพมหานคร: ธารอักษร.

พิศนา แคมมณี. (2559). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 21. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคลองครก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. (15 กรกฎาคม 2562). ที่โรงเรียนบ้านคลองครก จังหวัดจันทบุรี.

นัฐพร ไผะเสน. (2558). **การพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง สระ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). สกลนคร: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

นันทนิช มีศิลป์ และพรสวรรค์ ศิริกัญจนารณ์. (2555). **การพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่าน (เล่มเล็ก) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องประเพณี 12 เดือนของชาวอีสาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านกุดแก** สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2. *วารสารวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*. 9(27) : 75-83.

- นิตยา เดวิเลาะ. (2551). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดมาตราตัวสะกดไทย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). ฉะเชิงเทรา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- ปรีชา บำรุงภักดี. (2548). การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). เลย: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- พรรณี เสวตมัลย์. (2543). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษด้วยการสอนแบบ KWL Plus กับการสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มลิวัดย์ กรองทิพย์. (2556). การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การสอนภาษาไทย). สกลนคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รัชณี ศรีไพรวรรณ และรังษิมา สุริยารังสรรค์. (2555). การพัฒนาแบบฝึกการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การสอนภาษาไทย). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. (2562). แผนการพัฒนาศึกษาประจำปีงบประมาณ 2562-2563. จันทบุรี: สำนักงานฯ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551 ก). แนวทางบริหารจัดการหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2551 ข). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- โสภณ สาทรสัมฤทธิ์ผล. (2558). ภาษาไทย 1. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น.
- อนงพันธ์ ใบสุพันธ์. (2551). การใช้แบบฝึกเพื่อพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนชั้นอนุบาล. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (ประถมศึกษา). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Dewey, J. (1969). *Philosophy, Education, and Reflective Thinking*. In Thomas O. Buford *Toward a Philosophy of Education*. New York : Holt, Rinehart and Winston.
- Green, John M. and Oxford, Rebecca. (1995). A closer look at learning strategies, proficiency, and gender. *TESOL Quartely* 29/2 (Summer): 261-297.

การพัฒนาและประเมินแนวทางกระดานสนทนาสุขภาพ
สำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุไทยในครอบครัว
The Development and Evaluation of Health Webboard Outline
for Thai Elderly Caregivers in a Family

กมลชนก เศรษฐบุตร*

Kamolchanok Sreshthapupra

ภาควิชาวิทยาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี 20131

Communication Arts, Faculty of Humanities and Social Sciences, Burapha University, Chonburi 20131 Thailand

*Corresponding author E-mail: kamolchanok@go.buu.ac.th

(Received: December 3 2020; Revised: April 28 2021; Accepted: May 6 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา สังเคราะห์แบบจำลอง ออกแบบแนวทาง และศึกษาถึงความจำเป็น ความต้องการใช้ กระดานสนทนาสุขภาพสำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุไทยในครอบครัว ซึ่งประโยชน์ของงานวิจัยนี้จะนำไปใช้สร้างเป็นต้นแบบกระดานสนทนาสำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุต่อไป การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสนทนากลุ่ม จากประชากรจำนวน 48 คน ที่มีคุณสมบัติในเรื่องบทบาทและความเกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุไทยในครอบครัวตามที่กำหนดไว้ ผลการวิเคราะห์พบว่า กระดานสนทนาที่สร้างขึ้นมานี้จะช่วยให้ผู้ดูแลผู้สูงอายุไทยในครอบครัวได้รับข้อมูลและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นโดยเนื้อหาจะต้องมีคุณภาพ ให้ความเพลิดเพลิน ทันเหตุการณ์ ดังนั้น สมาชิกในกระดานสนทนาจะรวมตัวกันเป็นกลุ่มเฉพาะและสนับสนุนให้มีการบอกต่อไปยังผู้อื่น ซึ่งจะทำให้เกิดเป็นชุมชนที่เหนียวแน่นในที่สุด

คำสำคัญ : กระดานสนทนาสุขภาพ, ผู้ดูแลผู้สูงอายุไทย, สื่อออนไลน์

Abstract

The purposes of this research were to develop, synthesize the model, design the outline, and to study need of health webboard for Thai elderly caregivers in a family. Expected benefit was to use this outline for creating the prototype of webboard for Thai elderly caregivers in family. The qualitative research of focus group interview method was applied with 48 participants who were qualified in roles and related with elderly caregivers according to specifications. The findings indicated that this webboard would help Thai elderly caregivers in family to get information and exchange their opinions with quality, entertaining, and up to date contents. Therefore, members of the webboard will join into a specific group and pass it on to others that will finally create a strong community.

Keywords : Health webboard, Thai Elderly Caregivers, Online Media

บทนำ

สังคมไทยได้ก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) มาตั้งแต่ปี 2548 แม้ว่าประชากรโดยรวมจะลดลงแต่กลับมีประชากรสูงอายุมากขึ้นและมีอายุยืนยาวมากขึ้นด้วย ในระหว่างปี พ.ศ. 2553 - พ.ศ. 2583 สัดส่วนของประชากรวัยเด็กและวัยแรงงานมีแนวโน้มลดลง ในขณะที่สัดส่วนของประชากรสูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากร้อยละ 13.2 ในปี พ.ศ. 2553 เป็นร้อยละ 32.1 ในปี พ.ศ. 2583 โดยในปี พ.ศ. 2564 ประเทศไทยจะเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์และจะเป็นประเทศลำดับที่สามที่มีผู้สูงอายุมากที่สุดใญ่ภูมิภาค รองจากญี่ปุ่นและสิงคโปร์ (มูลนิธิพัฒนางานผู้สูงอายุ, 2558) ซึ่งหากจำนวนผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นไปเรื่อย ๆ จะมีผลต่อการดูแลผู้สูงอายุในระยะยาวกลายเป็นประชากรกลุ่มใหญ่ที่ต้องได้รับการดูแลมากขึ้นและมีการเปลี่ยนแปลงของสภาวะทุกด้านโดยเฉพาะในด้านร่างกายที่เปลี่ยนไปในทางเสื่อมลง ทำให้ความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวันลดลงเสี่ยงต่อการเกิดโรคเรื้อรัง (จิราพร ทองดี, ดารารวรรณ รองเมือง และฉันทนา นาคฉัตรีย์, 2555 : 90)

อย่างไรก็ตามเมื่อถึงจุดหนึ่งที่ร่างกายเริ่มเสื่อมลง ผู้สูงอายุจำเป็นต้องได้รับการดูแลจากผู้อื่น ด้วยค่านิยมของคนไทยในเรื่องความกตัญญูซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกปลูกฝังอยู่ในสังคมมาเป็นเวลานาน การตอบแทนผู้มีพระคุณ เช่น บิดา มารดา จึงถือเป็นหน้าที่ของผู้ดูแลที่มักเป็นสมาชิกในครอบครัว ได้แก่ บุตรหลาน หรือญาติที่อาศัยอยู่ในครอบครัวเดียวกัน ซึ่งนับว่าสมาชิกในครอบครัวเป็นเครือข่ายการดูแลหลักของผู้สูงอายุไทย (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, 2551) หน้าที่ของผู้ดูแลคือ การช่วยเหลือผู้สูงอายุในการใช้ชีวิตประจำวัน การประคับประคองด้านจิตใจและอารมณ์ การเฝ้าระวังเรื่องโรคภัยและภาวะแทรกซ้อน นอกจากนี้ ผู้ดูแลส่วนใหญ่จะต้องรับบทบาทหน้าที่อื่น ๆ ภายในครอบครัว เช่น การเป็นหัวหน้าครอบครัว การดูแลงานบ้าน การซื้อของใช้ที่จำเป็นต่าง ๆ ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของผู้ดูแล และสภาวะการนี้ส่งผลกระทบต่อการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (ปรกรณ์ ไยมณี และอรุณญา ดุ้ยคำภีร์, 2560) ทั้งนี้ แหล่งความรู้ของผู้ดูแลมาจากแหล่งที่ไม่เป็นทางการ หรือจากการปฏิบัติที่สืบทอดกันมา โดยผู้ดูแลส่วนใหญ่มักขาดความรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสภาพความเจ็บป่วยของผู้สูงอายุ การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทางร่างกายของผู้สูงอายุ การพยากรณ์โรค ลักษณะอาการของโรค การดำเนินโรค แนวทางการดูแลและความต้องการสนับสนุนด้านจิตใจเพื่อช่วยเหลือบรรเทาความกลัวต่าง ๆ และในกรณีที่ผู้ดูแลต้องประกอบอาชีพนอกบ้านจึงต้องการอาสาสมัครผู้ดูแลผู้สูงอายุในเวลากลางวัน และต้องการให้มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับผู้สูงอายุ (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, 2551 : 7) ผู้ดูแลผู้สูงอายุไทยในครอบครัวส่วนใหญ่มีความต้องการในด้านแหล่งข้อมูลทางวิชาการที่ถูกต้อง เป็นจริง เชื่อถือได้ และ

เข้าถึงได้สะดวก (ปรกรณ์ ไยมณี และอรุณญา ดุ้ยคำภีร์, 2560) การสร้างพื้นที่สำหรับแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้สำหรับผู้ดูแลเพื่อให้สามารถนำไปปรับใช้กับสถานการณ์จริงได้จึงเป็นสิ่งที่จำเป็น

ปัจจุบันการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตได้ทำลายข้อจำกัดทางการสื่อสาร จากเดิมที่ผู้รับสารจะต้องรอเวลาในการเผยแพร่เนื้อหาผ่านสื่อดั้งเดิม บทบาททางการสื่อสารของผู้รับสาร (Receiver) อยู่ในลักษณะที่เป็นผู้ตาม (Passive Receiver) แต่ด้วยคุณลักษณะของสื่อใหม่ที่เปิดโอกาสให้ผู้รับสารสามารถเข้าถึงเนื้อหาได้ตามความต้องการ ทั้งด้านเวลา สถานที่ รวมถึงความสนใจ ผู้รับสารสามารถเข้าถึงและแสวงหาข้อมูลด้วยตนเอง ทำให้บทบาทของผู้รับสารเป็นไปในลักษณะของการแสวงหาข้อมูลหรือเป็นผู้เลือกมากกว่าผู้ตาม (Active Receiver) หรือเรียกว่า เป็นผู้แสวงหาหรือเลือกข้อมูลโดยเสรี (Active Seeker) ในทางการตลาดผู้รับสารมักหมายถึง ผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมาย ซึ่ง Young (2010) ได้กล่าวไว้ว่าเส้นทางของผู้บริโภค (Customer Journey) คือ พื้นฐานที่สำคัญในการสร้างกลยุทธ์ด้านการวางแผนสื่อให้กับตราสินค้า ในโลกของสื่อยุคใหม่นั้นนักการตลาดพัฒนากลยุทธ์มากมายเพื่อให้ผู้บริโภคเข้ามามีส่วนร่วมโดยตรงมากขึ้นในขั้นตอนต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการซื้อเส้นทางของผู้บริโภคประกอบไปด้วยขั้นตอนที่ส่งอิทธิพลต่อตราสินค้านี้: การตระหนักรู้ (Awareness) ในผลิตภัณฑ์หรือบริการ, ความเกี่ยวพัน (Involvement), การพิจารณาอย่างกระตือรือร้น (Active Consideration), การซื้อ/การเปลี่ยน (Purchase/Conversion), การบริโภค/การใช้ (Consumption/Usage), ความสัมพันธ์ในการสร้างและสนับสนุน (Relationship Building and Advocacy) เมื่อสื่อออนไลน์เริ่มเข้ามามีบทบาทของการผู้บริโภคจะสอดแทรกเครื่องมือออนไลน์เข้าไปในการเดินทางของผู้บริโภคนั้น ๆ เข้าไปอย่างแนบเนียนกับการเดินทางเส้นทางเดียวแบบเก่าได้ทันที ซึ่งนักการตลาดหรือคนวางแผนกลยุทธ์ในยุคแรก ๆ ของการมาถึงของสื่อออนไลน์นั้น คิดว่าการทำแบบเดิมจะสามารถทำให้ผู้บริโภคสามารถอยู่ในแผนหรือการเดินทางที่จะซื้อสินค้าได้ (Court, D. et al., 2017) แต่ในปัจจุบันผู้บริโภคเข้าถึงสื่อมากและเข้าถึงข้อมูลมาก รวมทั้งการซื้อที่ไม่ได้มีขีดจำกัดแค่ต้องไปซื้อที่ร้านค้าหรือโทรศัพท์ไปสั่ง แต่สามารถซื้อเมื่อไหร่ก็ได้ในทันที ทำให้การเดินทางของผู้บริโภคมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากอีกครั้ง การเดินทางของผู้บริโภคอาจจะมีไม่จำกัดอีกต่อไป และไม่สามารถบอกได้เลยว่า กลไกการรับรู้จนถึงการเกิดความต้องการนั้นจะเกิดที่สื่ออะไรได้ เพราะสามารถเกิดขึ้นได้ทุกสื่อเนื่องจากการรับสื่อในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ผู้บริโภคทำการตัดสินใจผ่านโลกออนไลน์ แล้วไปสัมผัสสินค้าจริงที่ห้าง แล้วกลับมาตัดสินใจซื้อผ่านสื่อออนไลน์อีกที หรืออาจจะเป็นการสลับเช่นนี้ไปมา โดยก่อนจะซื้อสินค้าบางชนิดอาจมีการค้นหาสินค้าได้อีก ทำให้การวางแผนของนักการตลาดหรือนักกลยุทธ์ในปัจจุบันต้องวางสื่อทางการตลาดหรือ

กลวิธีทางการตลาดให้ครอบคลุมในทุก ๆ จุดสัมผัสของผู้บริโภคที่เกิดขึ้นมา โดยทำหน้าที่ให้ครบเพื่อที่จะอำนวยความสะดวกของผู้บริโภคได้ (Court, D. et al., 2017) หนึ่งในบทบาทสำคัญของการยุทธ์ออนไลน์คือ การแยกแยะขั้นตอนเส้นทางของผู้บริโภคที่มีการสื่อสารเกิดขึ้น

ปรากฏการณ์ทางการสื่อสารในยุคดิจิทัล เป็นเครื่องบ่งชี้ให้เห็นถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีการสื่อสารกับสังคมมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นทางเลือกในการสื่อสาร ช่องทางการสื่อสารใหม่ ๆ รูปแบบการสื่อสาร พฤติกรรมในการสื่อสาร รวมไปถึงวัฒนธรรมการสื่อสารที่เปลี่ยนแปลงไป (วรวิทย์ อ่อนนวม, 2555 : 216) อินเทอร์เน็ตทำให้กลุ่มคนที่มีความสนใจคล้าย ๆ กันรวมกันและจับกลุ่มคนที่ชอบเรื่องเดียวกันหรือมีความสนใจเกี่ยวข้องกันเป็นชุมชน และเนื่องจากกลุ่มคนเหล่านี้มีความเชื่อในเรื่องเดียวกันสูง เชื่อในสิ่งที่อ่านและคิดมากกว่าการเชื่อคนดังที่เป็นดารา จึงเป็นที่มาของการใช้สื่อกระดานสนทนา เพราะเป็นข้อมูลที่มาจากผู้ใช้โดยทั้งสิ้น แม้ว่าในปัจจุบันชุมชนออนไลน์หลาย ๆ ที่เติบโตขึ้นมามากแต่กระดานสนทนายังเป็นพื้นที่ในการสร้างบทสนทนาเพื่อแลกเปลี่ยนเรื่องราวต่าง ๆ ระหว่างคนที่อยู่ในเครือข่ายการสื่อสารเดียวกัน สังเกตได้จากจำนวนผู้เข้าชมกระดานสนทนาต่างประเทศอย่าง Craigslist ที่มีผู้ใช้ 50 ล้านคนต่อวัน (Weckesser, S., 2021) ส่วน Yahoo! Answers! มีผู้ใช้ 15 ล้านคนต่อวัน (Wikipedia, 2021) หรือ 2channel ในประเทศญี่ปุ่นที่มีผู้ใช้ 2.4 ล้านคนต่อวัน (Wikipedia, 2021) ส่วนประเทศไทยนั้นกระดานสนทนา Pantip, Dek-D, Sanook, Siamza, และ MThaiTalk ถือว่ายังได้รับความนิยมและประสบความสำเร็จเช่นกัน (กมลชนก เศรษฐบุตร, 2563) ปัจจุบันผู้ใช้งานสามารถติดตั้งระบบกระดานสนทนาสำเร็จรูปโดยไม่ต้องพัฒนาระบบด้วยตัวเอง ซึ่งจะเชื่อมต่อกับเว็บไซต์ได้โดยง่ายและถูกออกแบบให้รองรับการแสดงผลหน้าจอตามอุปกรณ์ที่ใช้งานได้ โดยปัจจัยในการทำให้กระดานสนทนาประสบความสำเร็จนั้น คือ ควรเลือกสร้างกระดานสนทนาที่เจาะกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ไม่แบ่งห้องในกระดานสนทนามากเกินไป สร้างเนื้อหาให้มากที่สุด ในช่วงต้น ประชาสัมพันธ์ให้กลุ่มเป้าหมายเข้ามา ดูแลกรักษาให้กระดานสนทนาเติบโตอย่างสม่ำเสมอด้วยการเข้ามาในกระดานสนทนาเป็นประจำ คอยตอบทุก ๆ คำถามที่มีผู้ถามเข้ามา ทบทวนความหรือเนื้อหาใหม่ ๆ มาลงอย่างสม่ำเสมอ จัดการให้สมาชิกในกระดานสนทนาได้พบปะกัน (อภิลักษณ์ ทรูกานนท์, 2559, ไทยรัฐออนไลน์, 2560, โรเจอร์, 2552) โดยค่าใช้จ่ายสำหรับผู้ดูแลกระดานสนทนาอยู่ที่ 4,500-20,000 บาทต่อเดือน (โพสท์ทูเดย์, 2562) และค่าใช้จ่ายสำหรับผู้สร้างเนื้อหาเริ่มต้นที่ 350 บาทต่อ 1 ชิ้นงาน (JobsDB, 2562) สำหรับการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในกระดานสนทนานั้น เมื่อมีการขัดแย้งกันควรสร้างห้องใหม่แล้วแยกสมาชิกทั้ง 2 ให้ไปคุยกันในห้องใหม่ หากสมาชิกโพสท์สิ่งที่ไม่เหมาะสมให้ใช้วิธี

การแบน (ban) ชื่อสมาชิก หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องของผู้นั้น เช่น ip, name เป็นต้น ควรบังคับผู้ใช้งานให้เข้ามาลงทะเบียนและติดตั้งโปรแกรมป้องกันขยะไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (Spam) ไม่ให้เข้ามาในกระดานสนทนา

ทั้งนี้ ในระยะเวลาที่ผ่านมาไม่พบการศึกษาในด้านสื่อการสื่อสาร ขั้นตอนเส้นทางเดินทางหรือเนื้อหาสำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุไทยในครอบครัวเลย ผู้ดูแลผู้สูงอายุซึ่งมีอายุ 34 ปีขึ้นไปเป็นกลุ่มที่ใช้อินเทอร์เน็ตโดยเฉลี่ย 8-10 ชั่วโมงต่อวัน (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2564) คนกลุ่มนี้รับข่าวสารผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์หรือโซเชียลมีเดียบ่อยที่สุด และเป็นกลุ่มที่มีจำนวนสูงสุดในกระดานสนทนา (Smart SME, 2559) กระทั่งบนกระดานสนทนาจึงมีอิทธิพลอย่างสูงต่อกลุ่มนี้ เพราะเป็นเสียงสะท้อนของชุมชนลูกค้ำจริง ๆ (วิลาส ฉั่วเลิศวัฒน์ และคณะ, 2559)

การพัฒนาต้นแบบกระดานสนทนาเกี่ยวกับสุขภาพเพื่อผู้ดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวจึงน่าจะช่วยให้ช่วยแก้ปัญหาผู้ดูแลผู้สูงอายุในสังคมไทย ด้วยความเหมาะสมของการเลือกช่องทางการสื่อสารผ่านกระดานสนทนา การค้นหาเส้นทางเดินทางของการสื่อสารรวมถึงความหลากหลายของเนื้อหาที่สร้างขึ้นเพื่อผู้ดูแลผู้สูงอายุไทยในครอบครัวอันเป็นประโยชน์ ความเข้าใจง่าย บวกกับความสวยงาม ความคิดสร้างสรรค์ ความโดดเด่นและเทคนิคการกระตุ้นที่ชวนให้ติดตามอย่างต่อเนื่องจะทำให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความประทับใจจดจำและช่วยเผยแพร่แบ่งปันต่อ ๆ กันไปในกลุ่มชุมชนออนไลน์ของตน จนสามารถเป็นต้นแบบในด้านพื้นที่แลกเปลี่ยนข้อมูลการดูแลผู้สูงอายุไทยในครอบครัวและสามารถนำไปปรับใช้กับสถานการณ์จริงได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแบบจำลองกระดานสนทนาสุขภาพเพื่อผู้ดูแลผู้สูงอายุไทยในครอบครัว
2. เพื่อสังเคราะห์แบบจำลองและออกแบบแนวทางกระดานสนทนาสุขภาพเพื่อผู้ดูแลผู้สูงอายุไทยในครอบครัว
3. เพื่อศึกษาถึงความจำเป็น ความต้องการใช้กระดานสนทนาสุขภาพเพื่อผู้ดูแลผู้สูงอายุไทยในครอบครัว

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์เนื้อหาและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (กมลชนก เศรษฐบุตร, 2563 : 12) แล้วพัฒนาแบบจำลอง (Mock up) กระดานสนทนาสุขภาพเพื่อผู้ดูแลผู้สูงอายุไทยในครอบครัวขึ้นมา ในการประเมินแบบจำลองกระดานสนทนาสุขภาพเพื่อผู้ดูแลผู้สูงอายุไทยในครอบครัวผู้วิจัยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ด้วยแนวทางจากกิตติพัฒน์ นนทปัทมเดช (2554) คือ

1. สถานที่ที่ใช้ต้องทำให้สมาชิกรู้สึกสะดวกสบายที่จะพูดคุยกันได้อย่างเต็มที่ อาจมีการใช้ห้องกระจกที่มองเห็นจากด้านเดียวสำหรับการสังเกตการณ์ โดยได้รับการยินยอมจากสมาชิกกลุ่ม ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ที่ A Loft Café ซึ่งมีบริการสถานที่นั่งทำงาน (Co-working space)
2. การดำเนินการอยู่ภายใต้การจัดการของผู้ดำเนินการกลุ่มที่ได้รับการอบรมมาโดยตรง ซึ่งผู้วิจัยใช้ผู้ช่วยวิจัยที่เป็นผู้เชี่ยวชาญจำนวน 1 คน ใช้เวลาตอบคำถามประมาณ 30 นาที
3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็น

ผู้ดูแลผู้สูงอายุไทยซึ่งเป็นเครือญาติกันในครอบครัวที่มีอายุ 34 ปี ขึ้นไป เนื่องจากผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป (เกิดในปี 2502) เฉลี่ยแต่งงานเมื่ออายุ 25.9 ปี (ภัสสร ลิมานนท์, 2529) ดังนั้นผู้ดูแลผู้สูงอายุที่เป็นลูกหลานจะมีอายุ 34-50 ปี เนื่องจากอายุเฉลี่ยของคนไทยคือ 76 ปี (มหาวิทยาลัยมหิดล, 2561) โดยต้องดูแลผู้สูงวัยมาแล้วไม่ต่ำกว่า 1 ปี เป็นผู้ที่ใช้งานในอินเทอร์เน็ตทุกวัน วันละอย่างน้อย 8 ชั่วโมง ผ่านทางคอมพิวเตอร์ทั้งแบบตั้งโต๊ะหรือพกพาหรือโทรศัพท์มือถือ เป็นผู้ใช้กระดานสนทนาอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง จำนวน 48 คน

ตารางที่ 1 แสดงกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

ชุดแรก	ชาย	หญิง	นำผลที่ได้จากการสนทนากลุ่มชุดแรกมาเป็นประเด็นคำถามเพื่อค้นหาคำตอบในประเด็นเฉพาะที่ชัดเจนลงไปอีกกับการสนทนากลุ่มชุดที่สอง	ชุดสอง	ชาย	หญิง
1	8	8	➔	1	8	8
2	8	8		2	8	8
3	8	8		3	8	8

สำหรับการป้องกันปัญหาจากการคัดเลือกสมาชิกกลุ่มนั้น นอกจากการเชิญในครั้งแรกแล้วผู้วิจัยมีการยืนยันชักชวนสมาชิกที่เชิญไปอีก 2 ครั้ง เพื่อให้เกิดความรู้สึกว่า “ต้องมาเข้ากลุ่ม” โดยมีการเชิญสมาชิกเกินไว้ 10 คนต่อ 1 กลุ่ม จากความต้องการสมาชิก 8 คน และมีการเสนอแรงจูงใจคือ สมาชิกจะได้รับของที่ระลึกเป็นการตอบแทน

4. มีการจัดเตรียมแนวทางการสนทนากลุ่มเอาไว้แล้วล่วงหน้า เพื่อเป็นหลักประกันว่าการพูดคุยจะได้ครอบคลุมประเด็นในข้อที่ต้องการและสามารถดำเนินการให้บรรลุผลได้ภายในช่วงเวลาที่ได้เตรียมการเอาไว้

5. กลุ่มดำเนินการสนทนาเน้นหลักการที่เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนได้มีการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในกลุ่ม ทั้งโดยวงจาและโดยภาษาท่าทาง

6. มีวิธีการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สังเกตการณ์และผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม เพื่อให้เป็นหลักประกันว่าผู้สังเกตการณ์และผู้ดำเนินการกลุ่มจะสามารถมีปฏิสัมพันธ์กันได้ตลอดเวลาของการจัดการอภิปรายกลุ่ม

7. เป็นการจัดกลุ่มสนทนาภายใต้บรรยากาศแวดล้อมที่เป็นไปเพราะความสนใจกับประเด็นการอภิปรายอย่างเต็มที่ของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. กระดานสนทนาจำลองที่สร้างขึ้นมาจากข้อมูลการวิเคราะห์เนื้อหาและการสัมภาษณ์ (กมลชนก เศรษฐบุตร, 2563 : 12)
2. ผู้วิจัยใช้แนวคำถาม (Question guideline) ที่เป็นแบบสอบถามกึ่งโครงสร้างโดยวิธีการสนทนากลุ่มโดยคำถาม

เป็นประเด็นที่ชัดเจนแต่ไม่เป็นทางการ มีความเป็นกันเองสูงและไม่มีพิธีรีตอง มีรูปแบบเหมือนกับการพูดคุยกันและเนื่องจากการตั้งคำถาม 10 คำถาม ให้การสนทนากลุ่มอภิปรายตอบภายใน 1 ชั่วโมงครึ่งนั้นถือว่ามากเกินไป (Morgan, 1995 : 521) ผู้วิจัยจึงมีแนวคำถามอยู่ 5 หมวด ซึ่งคำถามเริ่มแรกจะเป็นการให้สมาชิกเป็นผู้หยิบยกเป็นประเด็นขึ้นมาเอง เพื่อให้กลุ่มเกิดพลวัตในระยะหนึ่งแล้วจึงพร้อมที่จะแสดงความเห็นได้อย่างเต็มที่ แม้จะเป็นความเห็นที่แตกต่างกันก็ตาม จากนั้นจึงเข้าสู่คำถามที่เป็นของนักวิจัยโดยตรง เพื่อให้การสนทนากลุ่มดำเนินไปได้อย่างราบรื่นและได้ข้อมูลคำตอบที่น่าพอใจ

แนวคำถามมีดังต่อไปนี้

- 2.1 องค์ประกอบที่สำคัญของคุณภาพกระดานสนทนา
 - 2.1.1 การออกแบบ
 - 2.1.2 เนื้อหา
 - 2.1.3 เทคนิคและปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้
 - 2.1.4 ประโยชน์และการนำไปใช้
 - 2.2 การเดินทางของผู้บริโภค การรับรู้ การหาข้อมูลเพื่อประเมินทางเลือก การตัดสินใจใช้ประสบการณ์หลังการเลือกใช้ ข้อใดบ้างที่มีผลต่อการสื่อสารผ่านกระดานสนทนา
 - 2.3 ความจำเป็น ความความต้องการใช้กระดานสนทนาสุขภาพสำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุไทยในครอบครัว
- การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย**
- ทำการทดสอบประเด็นคำถาม (Pretest) กับผู้ดูแลผู้สูงอายุจำนวน 2 คน เพื่อทดสอบดูว่าประเด็นคำถามนั้นมากเกินไปหรือไม่ง่ายที่จะตอบหรือไม่ จากนั้นทดสอบกับผู้ดูแลผู้สูงอายุท่านอื่นอีก 4 คน เพื่อปรับปรุงชุดประเด็นคำถามให้เหมาะสมที่สุด

การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

หน่วยการวิเคราะห์ของการสนทนากลุ่มจะคิดเป็นกลุ่มเท่านั้นไม่ใช่ข้อมูลที่ออกมาจากรายบุคคล ดังนั้นผู้วิจัยจึงพิจารณาข้อมูลในฐานะที่เป็นกลุ่มมากกว่ารายบุคคล ถ้าหากสมาชิกทั้ง 8 คนในกลุ่มมีความเห็นเหมือนกันหมดในคำถามประเด็นหนึ่งจะวิเคราะห์ในฐานะกลุ่มว่ากลุ่มทั้งหมดมีความเห็นเหมือนกัน และหากว่าสมาชิก 8 คนในกลุ่มมีความเห็นแตกต่างกันไปไม่ซ้ำกันเลย 8 ด้านจะวิเคราะห์ทั้งสองด้านมุม คือ กล่าวถึงความเห็นพ้องต้องกันของสมาชิกทั้งหมด 8 ราย และกล่าวถึงการเห็นแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงเป็น 8 ด้านของทั้ง 8 คนหรือทั้งกลุ่ม โดยให้ความสนใจทั้งในฐานะที่กลุ่มมีสมาชิก 8 คน และในฐานะเป็นกลุ่มทั้งหมดกลุ่มหนึ่ง และให้ความสำคัญกับความคิดเห็นในประเด็นทั้งที่เห็นพ้องกันและแตกต่างกัน ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวเกิดขึ้นในบริบทเฉพาะชุดนี้เท่านั้น จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาตีความและพยายามลดทอนข้อมูลให้เหลือเพียงมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ควบคู่กับการหาประเด็นในการเชื่อมโยงมโนทัศน์ทั้งหมดให้มีลักษณะเป็นข้อสรุปเชิงทฤษฎีและเป็นข้อสันนิษฐานชั่วคราว เมื่อได้คำตอบที่ไม่มีความแตกต่างจากคำตอบเดิมที่มีอยู่แล้วจึงจัดกลุ่มของมโนทัศน์โดยอาศัยความไวทางทฤษฎี (Theoretical Sensitivity) จนนำไปสู่การสร้างมโนทัศน์และได้ข้อสรุปเป็นทฤษฎีฐานราก ซึ่งกระบวนการนี้เป็นวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิทยาของทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory Approach) ที่นำเสนอโดย Strauss & Corbin (1990) แล้วทำเช่นนี้ไปจนครบ 3 กลุ่ม

จากนั้นเสนอผลสรุปการวิจัยโดยอธิบายถึงรายละเอียดของสภาพการณ์แล้วนำเสนอข้อมูลในรายละเอียดรวมไปถึงข้อคิดเห็นของผู้วิจัยเอง

ผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อพัฒนาแบบจำลองกระดานสนทนาสุขภาพสำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุไทยในครอบครัว ได้ผลการวิจัยคือ แบบจำลองกระดานสนทนาสำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุไทยในครอบครัว 3 รูปแบบ

จากการวิเคราะห์เนื้อหาแบบกระดานสนทนาที่ประสบความสำเร็จและจากการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ที่เกี่ยวข้อง (กมลชนก เศรษฐบุตร, 2563 : 12) จึงได้แบบจำลองต้นแบบกระดานสนทนาสำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุไทยในครอบครัว ที่มีเนื้อหาประกอบไปด้วย กระตุ้นแนะนำ ถามตอบ เล่าเรื่อง รีวิว ช้อขาย ข่าว บทความ สายตรงนักจิตวิทยา link โรงพยาบาล ปฏิทินกิจกรรม โดยมี 3 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

1. แบบจำลองที่ใช้ภาพถ่าย พื้นหลังเป็นสีขาว ใช้ภาพประกอบเป็นภาพถ่ายทั้งหมด เน้นความเรียบง่าย เนื้อหาจะใช้ภาษาที่เป็นทางการ เช่น วิธีการจัดการกับอารมณ์ตนเองเมื่อพบกับความผิดหวัง
2. แบบจำลองเป็นกราฟฟิก พื้นหลังเป็นสีเขียวนอ่อน ใช้ภาพประกอบเป็นลายเส้นกราฟฟิกทั้งหมด เน้นความเป็นเทคโนโลยีดิจิทัล เนื้อหาจะใช้ภาษาที่ทันสมัย เช่น AI ปลอบใจผู้ดูแลได้อย่างเนียน
3. แบบจำลองเป็นศิลปะ พื้นหลังสีสด ใช้ภาพประกอบเป็นลายเส้นแนวย้อนยุค เน้นความเป็นธรรมชาติเนื้อหาจะใช้ภาษาที่เป็นกันเอง เช่น เกร็ดเล็กเกร็ดน้อยเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่ได้เป็นอย่างที่เราคิด

ภาพที่ 1 แบบจำลองที่ 1 การใช้ภาพถ่าย

ภาพที่ 2 แบบจำลองที่ 2 การใช้ภาพกราฟิก

ภาพที่ 3 แบบจำลองที่ 3 การใช้ภาพแนวศิลปะย้อนยุค

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อสังเคราะห์แบบจำลองและออกแบบแนวทางกระดานสนทนาสุขภาพเพื่อผู้ดูแลผู้สูงอายุไทย ในครอบครัว ได้ผลการวิจัย คือ การสังเคราะห์แบบจำลองด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ปัจจัยส่วนบุคคล: ผู้ดูแลผู้สูงอายุในครอบครัว 48 คน

ตารางที่ 2 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูลในสัมภาษณ์การสนทนากลุ่ม (Focus Group)

เพศ													
ชาย		24 คน											
หญิง		24 คน											
อายุ													
34 2 คน		36 3 คน		37 3 คน		39 2 คน		40 1 คน		41 3 คน		42 4 คน	
43 3 คน		45 2 คน		46 4 คน		47 3 คน		48 7 คน		49 5 คน		50 6 คน	
อาชีพ													
ธุรกิจส่วนตัว						11 คน		พนักงาน/ลูกจ้างของรัฐ			9 คน		
พนักงานรัฐวิสาหกิจ/องค์กรอิสระ						10 คน		รับราชการ			8 คน		
พนักงาน/ลูกจ้างเอกชน						10 คน							
รายได้เฉลี่ยครอบครัวต่อเดือน						70,000 - 100,000 บาท							
ภูมิลำเนาอยู่จังหวัด						กรุงเทพมหานคร							
ความเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุที่ดูแล						บิดา-มารดา ลุง ป้า น้า อา ปู่-ย่า ตา-ยาย							

ตารางที่ 3 ผลการวิจัยต้นแบบกระดานสนทนาจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

หัวข้อ	ประเด็นที่เหมือนกัน	ประเด็นที่แตกต่าง
1. องค์ประกอบ การออกแบบ	- เลือก แบบจำลองที่ 3 เพราะมีความสวยงาม น่าสนใจ	- เลือก แบบจำลองที่ 1 เพราะภาพประกอบสื่อ ความหมายได้ดี - เลือก แบบจำลองที่ 2 เพราะรูปแบบง่ายต่อ การอ่านและการใช้งาน
เนื้อหา	- ข่าวสาร ภาพ การประชาสัมพันธ์มีความเหมาะสม น่าสนใจ ปริมาณเนื้อหาเพียงพอกับความต้องการ - การจัดลำดับเนื้อหาเป็นขั้นตอน ต่อเนื่อง อ่านแล้วเข้าใจ มีการจัดหมวดหมู่ให้ง่ายต่อการค้นหาและทำความเข้าใจ ข้อความถูกต้องตามหลักภาษาและไวยากรณ์ เนื้อหากับภาพ มีความสอดคล้องกัน	ยังขาดความน่าเชื่อถือ
เทคนิคและ ปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้	- มีความเหมาะสมของการออกแบบการเชื่อมโยง ทั้งการใช้งาน กระดานสนทนา หมวดอื่น ๆ และปฏิทิน สามารถเข้าถึงข้อมูล ได้ง่าย	- มีประโยชน์แต่ต้องใช้วิจารณญาณส่วนบุคคล ในการนำไปใช้ - ไม่สามารถเป็นแหล่งความรู้ได้
ประโยชน์และ การนำไปใช้	- เนื้อหามีประโยชน์ต่อผู้ใช้งานและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ เป็นแหล่งข้อมูลที่ตรงกับความต้องการผู้ใช้งาน	
2. การเดินทาง ของผู้บริโภค	- การสื่อสารผ่านกระดานสนทนาช่วยให้ผู้ดูแลผู้สูงอายุไทย ในครอบครัวเกิดการรับรู้ ได้รับข้อมูลเพื่อประเมินทางเลือก แต่การตัดสินใจใช้ผลิตภัณฑ์ บริการ ข้อเสนอแนะต่าง ๆ และบอกต่อ ประสบการณ์หลังการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ บริการข้อเสนอแนะ ต่าง ๆ เหล่านั้น จำเป็นต้องสร้างให้เกิดชุมชนขึ้นมาก่อน	การสื่อสารผ่านกระดานสนทนาช่วยให้ผู้ดูแล ผู้สูงอายุไทยในครอบครัวเกิดการรับรู้ได้รับข้อมูล เพื่อประเมินทางเลือกตัดสินใจใช้ผลิตภัณฑ์ บริการ ข้อเสนอแนะต่าง ๆ และยังคงบอกต่อไปยัง คนอื่น ๆ อีกด้วย

องค์ประกอบด้านการออกแบบ - ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (36 คน) เลือก แบบจำลองที่ 3 เพราะหน้าโฮมเพจมีความสวยงาม ทันสมัย น่าสนใจ แปรกต่างจากที่เคยเห็น สีสันมีความเหมาะสม สีสันหลังกับสีตัวอักษรมีความเหมาะสมต่อการอ่าน ขนาดตัวอักษร และรูปแบบตัวอักษรมีความสวยงามและอ่านได้ง่าย ผู้ให้ข้อมูล เพียงเล็กน้อย (5 คน) เลือก แบบจำลองที่ 1 เพราะภาพประกอบ สื่อความหมายได้ และผู้ให้ข้อมูลอีกเพียงเล็กน้อย (7 คน) เลือก แบบจำลองที่ 2 เพราะรูปแบบง่ายต่อการอ่านและการใช้งาน

องค์ประกอบด้านเนื้อหา - ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (38 คน) ให้ความเห็นว่าเนื้อหาที่มีความทันสมัย ข่าวสาร ภาพ การประชาสัมพันธ์ มีความเหมาะสม น่าสนใจ ปริมาณเนื้อหาเพียงพอกับความต้องการ การจัดลำดับเนื้อหาเป็นขั้นตอน ต่อเนื่อง อ่านแล้วเข้าใจ มีการจัดหมวดหมู่ให้ง่ายต่อการค้นหาและทำความเข้าใจ ข้อความถูกต้องตามหลักภาษาและไวยากรณ์ เนื้อหากับภาพมีความสอดคล้องกัน ผู้ให้ข้อมูลบางส่วน (10 คน) ให้ความเห็นว่าเนื้อหาขาดความชัดเจนถูกต้อง

องค์ประกอบด้านเทคนิคและการปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้ - ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (35 คน) มีความเห็นว่าเว็บไซต์มีการออกแบบ

การเชื่อมโยงการใช้งานกระดานสนทนาการใช้งานหมวดอื่น ๆ และ การใช้งานในส่วนของปฏิทินได้อย่างดี รวมไปถึงการเข้าถึงข้อมูล มีความเหมาะสม ในด้านปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้เน้นควรมีการโต้ตอบ แต่ไม่จำเป็นต้องในทันทีทันใด ผู้ให้ข้อมูลที่เหลือ (13 คน) มีความเห็นว่า นอกจากเทคนิคที่ดีแล้วควรมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้ในทันที

องค์ประกอบด้านประโยชน์และการนำไปใช้ - ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (30 คน) มีความเห็นว่ามีประโยชน์ต่อผู้ใช้งานและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้เป็นแหล่งข้อมูลที่ตรงกับความต้องการผู้ใช้งาน ผู้ให้ข้อมูลส่วนหนึ่ง (10 คน) มีความเห็นว่ามีประโยชน์แต่ต้องใช้ วิจารณญาณส่วนบุคคลในการนำไปใช้ ผู้ให้ข้อมูลอีกส่วนหนึ่ง (8 คน) มีความเห็นว่าไม่สามารถเป็นแหล่งความรู้ได้

ผลการวิจัยด้านการเดินทางของผู้บริโภค

ผู้ให้ข้อมูลเกือบทั้งหมด (45 คน) มีความเห็นว่าการสื่อสารผ่านกระดานสนทนาช่วยให้ผู้ดูแลผู้สูงอายุไทยในครอบครัวเกิดการรับรู้ได้รับข้อมูลเพื่อประเมินทางเลือก แต่การตัดสินใจใช้ผลิตภัณฑ์ บริการ ข้อเสนอแนะต่าง ๆ และบอกต่อประสบการณ์หลังการเลือกใช้ ในผลิตภัณฑ์ บริการ ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เหล่านั้น จำเป็นต้องสร้างให้

เกิดชุมชนขึ้นมาก่อน ผู้ให้ข้อมูลเพียงเล็กน้อย (3 คน) มีความเห็นว่าการสื่อสารผ่านกระดานสนทนาจะช่วยให้ผู้ดูแลผู้สูงอายุไทยในครอบครัวเกิดการรับรู้ ได้รับข้อมูลเพื่อประเมินทางเลือกตัดสินใจ ใช้ผลิตภัณฑ์ บริการ ข้อเสนอแนะต่าง ๆ และยังคงต่อไปยังคนอื่น ๆ อีกด้วย

ผลการวิจัยด้านความจำเป็น ความต้องการใช้กระดานสนทนาสุขภาพเพื่อผู้ดูแลผู้สูงอายุไทยในครอบครัว

ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดเห็นถึงความจำเป็นและมีความต้องการใช้กระดานสนทนาสุขภาพเพื่อผู้ดูแลผู้สูงอายุไทยในครอบครัว

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อออกแบบแนวทางกระดานสนทนาสุขภาพเพื่อผู้ดูแลผู้สูงอายุไทยในครอบครัว ได้ผลการวิจัยคือ แนวทางกระดานสนทนาเพื่อผู้ดูแลผู้สูงอายุไทยในครอบครัว ขั้นตอนการออกแบบ

1. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลทั้งหมดจากแบบจำลองทั้ง 3 แบบ แล้วให้นักออกแบบสร้างชิ้นงานขึ้นมา ภายใต้โจทย์ที่ว่าจะต้องมีความสวยงาม ทันสมัย น่าสนใจ แปรกต่างแตกต่างจากที่เคยเห็น สีสัน ขนาดตัวอักษรและรูปแบบตัวอักษรมีความสวยงามและอ่านได้ง่าย โดยมีตัวอย่างเป็นแบบจำลองที่ 3 (ศิลปะ) ที่ผู้ให้ข้อมูลเลือกขึ้นมา
2. ด้านเนื้อหา ผู้วิจัยปรับปรุงมาจากข้อคิดเห็นของผู้ดูแลผู้สูงอายุในเรื่องที่ประสบมาด้วยตนเองหรือเป็นเรื่องที่ผู้ดูแลผู้สูงอายุต้องการทราบข้อมูล โดยใช้ภาษาที่เป็นกันเอง
3. ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการออกแบบมีเพียงเล็กน้อย เช่น ภาพประกอบที่นำมาใช้ต้องระวังในเรื่องของลิขสิทธิ์
4. เมื่อสำเร็จแล้ว จึงได้กระดานสนทนาที่ใช้ชื่อว่า C Near 360 มีคำขวัญว่า อยู่สบายกับสูงวัย ลักษณะของต้นแบบกระดานสนทนามีการออกแบบที่เรียบง่าย ชัดเจน มีการสร้างรูปแบบที่ใช้เหมือนกันทุกหน้า คือวางโลโก้ไว้ด้านบนซ้าย หัวข้อทั้งหมด

อยู่ด้านบน มีการใช้สีสันที่สดใส สะดุดตา ภาพประกอบเป็นภาพวาดลายเส้นแนวย้อนยุค และภาพถ่ายที่สอดคล้องกับเนื้อหา ในด้านเนื้อหาประกอบไปด้วยหน้าแรก กระตุ้นแนะนำ ถามตอบ เล่าเรื่อง รีวิว ซื้อขายข่าว บทความ สายตรงนักจิตวิทยา link โรงพยาบาล ปฏิทินกิจกรรม โดยแต่ละหัวข้อใหญ่จะมีหัวข้อย่อย มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

กระตุ้นแนะนำ - เกร็ดเล็กเกร็ดน้อยเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่ได้เป็นอย่างที่เราคิด / อยากทำประกันชีวิตให้พ่อแม่แบบจ่ายทิ้งปีละไม่เกิน 5 พัน มีไหมคะ / พรุ่งนี้คือกำหนดวันฆ่าตัวตายของแม่

ถามตอบ - ปรีक्षाเรื่องคุณแม่ใส่สายปัสสาวะเบอร์เล็กกว่าเดิม / ลูกที่ถูกคาดหวังให้ดูแลพ่อแม่ต้องแบกรับอะไรบ้าง / พ่อหนังเถื่อน แนะนำที่เที่ยวเขาใหญ่หน่อย ที่พักด้วยคะ

เล่าเรื่อง - เมื่อเช้าแม่ทำกระเป๋าเงินตกแต่ได้คืนเพราะกล้องติดรถยนต์ / เล่าเรื่องบ้านพักคนชราในต่างประเทศ / พาแม่เที่ยวอยุธยาวันแม่

รีวิว - พินร่างกายจากป่วยด้วย Ensure / ผ้าอ้อมผู้ใหญ่แบบกางเกง / พาพ่อไปหัวหิน

ซื้อขาย - หัวเข็มฉีดยาแบบใช้แล้วทิ้ง / ชุดอยู่บ้านผู้ใหญ่ / รถเข็นไฟฟ้าสำหรับคนตัวใหญ่

ข่าว - ลูกทดลองใช้ “น้ำมันกัญชา” แทนแม่ป่วยเป็นมะเร็ง / หามหมอออนไลน์ทางวิดีโอคอล / ส่งยาถึงบ้านสมิติเวชจัดให้

บทความ - เริ่มต้นดูแลผู้สูงอายุอย่างไร / สัมภาษณ์คุณหมอ

ปฏิทินกิจกรรม - งานรณรงค์ใหญ่ไฟกระพริบ / งานอินเตอร์แควร์ Event เพื่อคนวัยเก๋า / งานมหกรรมผู้สูงอายุและครอบครัว / งานเข้าใจผู้สูงอายุ เรียนรู้งานออกแบบเพื่อคนชรา

ภาพที่ 4 ต้นแบบกระดานสนทนาเพื่อผู้ดูแลผู้สูงอายุไทยในครอบครัว

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาถึงความจำเป็น ความต้องการใช้กระดานสนทนาสุขภาพเพื่อผู้ดูแลผู้สูงอายุไทยในครอบครัว ได้ผลการวิจัย คือ ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดเห็นว่าปัจจุบันไม่มีช่องทางการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวไทยโดยตรง การที่ต้องทำงานประจำและดูแลผู้สูงอายุไปด้วย จึงไม่มีเวลาเข้าอบรมหรือเข้าถึงเนื้อหาที่ทางรัฐและเอกชนจัดขึ้น คิดว่าเนื้อหาในกระดานสนทนา น่าเชื่อถือกว่าใน Facebook หรือ Line เพราะช่วยในการสนับสนุนความคิดไปจนถึงทางแก้ปัญหาที่เร็วขึ้น ข้อมูลผู้สูงอายุนั้นมีในเว็บไซด์เป็นจำนวนมาก ข้อมูลด้านการดูแลผู้สูงอายุนั้นมีอยู่บ้าง แต่วิธีการดูแลคนที่ดูแลผู้สูงอายุ วิธีที่จะจัดการตัวเองผู้ดูแลมือใหม่ พฤติกรรมที่เปลี่ยนไป จะดูแลตัวเองอย่างไร ลดความกดดันตัวเองอย่างไร ลดความเครียดอย่างไรที่จะทำให้ดูแลผู้สูงอายุได้ดีขึ้น การแลกเปลี่ยนข้อมูลหรือสิ่งของ เช่น เคยดูแลผู้สูงอายุแล้วท่านเสียแล้วอยากนำไปบริจาค กระดานสนทนานี้ก็จะเป็นที่ต้องการเป็นกลุ่มตลาดพิเศษแบบเฉพาะ

อภิปรายผล

C Near 360 พื้นที่สาธารณะในการแลกเปลี่ยน ความรู้สุขภาพผู้สูงอายุ

C Near 360 เป็นต้นแบบกระดานสนทนาที่พัฒนามาจากการวิเคราะห์เนื้อหากระดานสนทนาที่ประสบความสำเร็จ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคลที่เกี่ยวข้อง และการสังเคราะห์แบบ

จำลองผ่านการสนทนากลุ่ม กระดานสนทนาเป็นช่องทางที่เหมาะสมเพราะเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตทำให้เกิดลักษณะของการสร้างเนื้อหาบนสื่อออนไลน์ ซึ่ง Deuze (2003 : 211) อธิบายว่า การใช้สื่อออนไลน์ต้องเหมาะสมกับเนื้อหาที่จะนำเสนอและมีความเป็นมัลติมีเดีย (Multimedia) ต้องคำนึงถึงช่องทางเครื่องมือที่จะทำให้การโต้ตอบกับผู้รับสารและมีเครื่องมือให้ผู้รับสารสามารถเลือกรับข่าวสารในรูปแบบที่ต้องการได้ (Interactivity) เช่นเดียวกับ Skoler (2009 : 39) ที่อธิบายว่าสื่อสังคมเป็นเรื่องของการแบ่งปัน การรับฟังและตอบโต้กับผู้อื่น ซึ่งการแบ่งปันข้อมูลนี้ทำให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้ และการรับฟังความเห็นของผู้อื่น การสร้างความสัมพันธ์ และการรวบรวมความรู้มาจากแหล่งที่หลากหลายรวมถึงมาจากประสบการณ์โดยตรง ซึ่ง C Near 360 มีการแบ่งเนื้อหาออกเป็น ส่วน ๆ ให้ผู้ดูแลผู้สูงอายุเลือกรับสารตามความสนใจของตนได้ โดยมีส่วนของความรู้ข่าวสาร บทความ กิจกรรม ส่วนของห้องสนทนา ถาม-ตอบ สายตรงนักจิตวิทยา เล่าเรื่อง รีวิวซื้อขาย ที่สามารถโต้ตอบ แสดงความคิดเห็นกันได้ โดยมีตัวแทนจากเจ้าของผลิตภัณฑ์เข้ามาร่วมตอบคำถามด้วย นอกจากนี้สื่อออนไลน์ที่ดีต้องคำนึงถึงการเชื่อมโยงข้อมูลข่าวไปสู่ประเด็นหรือฐานข้อมูลอื่น ๆ ผ่าน Hyperlink (Deuze, 2003 : 211) ซึ่ง C Near 360 มี Hyperlink ที่เชื่อมโยงไปยังเว็บไซต์ที่จำเป็นสำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุ ไม่ว่าจะเป็นเว็บไซต์ของโรงพยาบาล สถานพักฟื้น ร้านขายยา ฯลฯ

เมื่อมีช่องทางและเนื้อหาที่เหมาะสมแล้ว จำเป็นต้อง ค้นหาเส้นทางการสื่อสารของผู้ดูแลผู้สูงอายุเพื่อให้วิธีที่จะตอบสนอง ต่อพวกเขา ดังเช่น Court., D et al. (2017) กล่าวว่า ความเข้าใจ ในเรื่องการเดินทางของผู้บริโภค และการทำความเข้าใจว่าผู้บริโภค มีปฏิสัมพันธ์อย่างไรกับสื่อต่าง ๆ ในขั้นตอนต่าง ๆ อย่างไร ทำให้ สามารถวางแผนในการสร้างสื่อในแต่ละขั้นตอนอย่างครบวงจร เพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้บริโภคหรือทำให้ผู้บริโภคนั้นมีเส้นทาง ที่สั้นที่สุดเพื่อที่จะรับรู้ได้ว่าผู้บริโภคผู้นั้นอยู่ในขั้นตอนไหนและเพื่อสร้าง

การตลาดเฉพาะบุคคล (Personalized Marketing) แล้วตอบสนอง กลับไปให้ถูก เพราะเส้นทางผู้บริโภคในยุคของสื่ออินเทอร์เน็ตนั้น ขั้นตอนตั้งแต่การรับรู้ไปจนถึงการเกิดความรู้สึกที่ดีสามารถสลับ สับเปลี่ยนกันระหว่างสื่อออนไลน์และออฟไลน์ได้ทุกเมื่อ ปรากฏ ในตารางที่ 4 ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่าสื่อดิจิทัลที่จำเป็นสำหรับ สื่อสารตราสินค้าในขั้นตอนที่แตกต่างกันของเส้นทางผู้บริโภค เป็นอย่างไร

ตารางที่ 4 การใช้ยุทธวิธีดิจิทัล (Young, 2010)

ตัวอย่างยุทธวิธีทางดิจิทัล						
รับรู้	เกี่ยวพัน	พิจารณาอย่าง กระตือรือร้น	ซื้อ	บริโภค	สร้างความ สัมพันธ์	สนับสนุน
- ป้ายโฆษณาบน เว็บไซต์อย่างดี, สื่อที่ เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ที่มากและเฉพาะ เจาะจง - ขยาย/ผสมกับ กิจกรรมสื่อดั้งเดิม - แผนให้หน้าม้าบอก ปากต่อปาก-ไวรัล วิดีโอ-ออนไลน์วิดีโอ	- สร้างประสบการณ์ ตราสินค้าที่ส่งเสริม ความคิดในตราสินค้า - ขยายกิจกรรม ทางการตลาดไปยัง กลุ่มเป้าหมาย ที่กว้างขึ้น	- ค้นหาโฆษณา - แผนโฆษณา ออนไลน์เพื่อ โน้มน้าวความ สนใจและดึงดูดให้ เข้ามาในเว็บ ตราสินค้า	- ลดงบประมาณ ค่าใช้จ่ายในการ ขยาย - แจกคูปอง ในออนไลน์ - เว็บไซต์ขายของ	- ดึงให้เกิดการ ทดลองและแจก ของตัวอย่าง ของตัวอย่าง - สร้างการใช้ ตราสินค้าที่เสริม ประสบการณ์ ในผลิตภัณฑ์	- แผนการตลาด ทางอีเมล - สร้างข้อมูล ลูกค้าและบท สนทนา - Facebook Fan pages - สร้างเนื้อหาที่ดึงดูด ให้เกิดกิจกรรมใน ชุมชนตราสินค้า	- ดึงให้ลูกค้า สนับสนุน ช่วยบอกต่อ

กระดานสนทนาเป็นหนึ่งในจุดสัมผัสผ่านสื่อออนไลน์ ที่ช่วยให้ผู้ดูแลผู้สูงอายุได้รับข้อมูลครบถ้วน เส้นทางของผู้ดูแล ผู้สูงอายุในกระดานสนทนานั้นทำให้เกิดผลตอบสนองในขั้นแรกและ ขั้นที่สอง กล่าวคือ การสื่อสารผ่านกระดานสนทนาช่วยให้ผู้ดูแล ผู้สูงอายุไทยในครอบครัวเกิดการรับรู้และได้รับข้อมูลเพื่อประเมิน ทางเลือก แต่ในขั้นที่สามและสี่ คือ การตัดสินใจใช้ผลิตภัณฑ์ บริการ ข้อแนะนำต่าง ๆ และบอกต่อประสบการณ์หลังการเลือกใช้ ในผลิตภัณฑ์ บริการ ข้อแนะนำต่าง ๆ เหล่านั้น จำเป็นต้องสร้างให้ เกิดชุมชนขึ้นมาก่อน ดังที่ Young (2010) ชี้ให้เห็นว่าบทบาทที่เป็น จุดแข็งหลักของสื่อออนไลน์นั้นสามารถสร้างให้เกิดความเกี่ยวพัน การพิจารณาอย่างกระตือรือร้น สร้างความสัมพันธ์และสนับสนุน หรือไปถึงขั้นบอกต่อได้ แต่กลยุทธ์ที่จะสร้างให้เกิดเป็นจุดสัมผัส ที่แข็งแกร่งนั้นจำเป็นต้องขยายกิจกรรมทางการตลาด วางแผน ที่โน้มน้าวความสนใจและดึงดูดกลุ่มเป้าหมายให้เข้ามาในเว็บไซต์ สร้าง ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายและบทสนทนา มีการโต้ตอบที่เกี่ยวข้องกับ กลุ่มเป้าหมายมากขึ้น ซึ่งในการสร้างความสัมพันธ์นั้นสื่อออนไลน์ ถูกใช้อย่างมากมายหลายวิธีเพื่อรักษาบทสนทนาและความสัมพันธ์ กับลูกค้า วิธีที่เข้ามาที่สุดคือ โปรแกรมการบริหารความสัมพันธ์กับ

ลูกค้า (Customer-Relationship Management - CRM) ซึ่งต้อง พึ่งพาการสร้างฐานข้อมูลลูกค้าและการสื่อสารอย่างต่อเนื่องผ่าน ทางอีเมลเป็นอย่างมาก เครือข่ายสังคมออนไลน์ กระดานสนทนา กลุ่มและบล็อก ถูกแทรกซึมโดย eCRM สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ เนื้อหา ไม่ว่าจะสร้างโดยตราสินค้าหรือสมาชิกผู้ติดตาม เนื้อหาจะต้องมี ประโยชน์ให้ความบันเทิงและปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ สามารถ ดึงให้เกิดกิจกรรมในชุมชนและดึงดูดให้กลุ่มเป้าหมายสนับสนุน ช่วยบอกต่อ เพราะการบอกปากต่อปากเป็นวิธีการที่สื่อดิจิทัลและ สื่อสังคมออนไลน์ช่วยเพิ่มให้เกิดการสนทนาในตราสินค้า และ บอกต่อไปเรื่อย ๆ อันจะทำให้เกิดเป็นชุมชนที่เหนียวแน่นในที่สุด ซึ่งต้นแบบกระดานสนทนาที่สร้างขึ้นมานี้จะช่วยให้ผู้ดูแลผู้สูงอายุไทย ในครอบครัวได้รับความรู้ ข่าวสาร และได้มีพื้นที่ในการแลกเปลี่ยน ข้อมูล แสดงความคิดเห็นต่าง ๆ เพราะเป็นการสื่อสารแบบสองทาง มีหัวข้อต่าง ๆ ให้เลือกตามความต้องการได้ สามารถโต้ตอบกันได้ และมี Hyperlink ที่เชื่อมโยงไปยังแหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ อีกทั้งยังมีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดเป็นเครือข่ายขึ้นมาได้ เพื่อให้เกิด ความสมบูรณ์ในเส้นทางการสื่อสารของกลุ่มผู้ดูแลผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 นำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายด้านรูปแบบและเนื้อหาเพื่อป้องกันปัญหา อุปสรรค สำหรับการออกแบบกระดานสนทนาของผู้ดูแลผู้สูงอายุไทยในครอบครัว

1.2 วางแผนด้านการตลาด การโฆษณา การจัดหาผู้ดูแล และดำเนินการเปิดใช้เว็บไซต์กระดานสนทนา

1.3 ใช้เป็นเครื่องมือในการตอบสนองนโยบายภาครัฐที่มุ่งเน้นมาตรการเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุเพื่อขับเคลื่อนสังคม

2. ข้อเสนอแนะในการทาวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการสำรวจความคิดเห็นจากผู้ดูแลผู้สูงอายุไทยในครอบครัวที่มีต่อกระดานสนทนาดังกล่าวที่ได้รับแนวทางในการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุที่มีประสิทธิภาพที่หลากหลายมากขึ้น สามารถใช้ข้อมูลจากกระดานสนทนาเพื่อการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในครอบครัวได้ดียิ่งขึ้น ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลของผู้สูงอายุได้มากขึ้นหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

กมลชนก เศรษฐบุตร. (2563). การแสวงหาข้อมูลจากกระดานสนทนาไทยเกี่ยวกับเนื้อหาด้านสุขภาพที่ประสบความสำเร็จ. วารสารการสื่อสารและการจัดการนิต้า. 6 (2): 1-19.

กิตติพัฒน์ นนทปัทมดลย์. (2554). การวิจัยเชิงคุณภาพในสถิติการสังคม: แนวคิดและวิธีการวิจัย. ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

จิราพร ทองดี, ดาราวรรณ ร่องเมือง และฉันทนา นาคฉัตรีย์. (2555). ภาวะสุขภาพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข, 22 (3): 88-99.

ไทยรัฐออนไลน์. อยากรู้มั๊ย? หลังบ้าน ‘พันทิป’ เว็บบอร์ดทำงานยังงี้? (Online). เข้าถึงได้จาก: <https://www.thairath.co.th/lifestyle/tech/howto/919080>. 2560.

ปกรณ โยมนิ และอรุณญา ดุ้ยคำภีร์. (2560). การปรับตัวทางจิตวิทยาและการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุและผู้ดูแล: การศึกษาวิจัยเชิงประจักษ์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

โพสต์ทูเดย์. เปิดใจ “อาชีวะแอดมิน” ผู้รองรับอารมณ์คนโซเชียล “งานดี รายได้งาม” ที่ต้องรับผิดชอบสูง. (Online). เข้าถึงได้จาก: <https://www.posttoday.com/social/general/594805>. 2562.

ภัสสร ลิมานนท์. (2529). การศึกษา ทศนคติ และค่านิยมของสตรีไทยเกี่ยวกับการสมรส (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพมหานคร: สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มหาวิทยาลัยมหิดล. ประชากรของประเทศไทย. (Online). เข้าถึงได้จาก: <http://www.ipsr.mahidol.ac.th/ipsrbeta/th/Gazette.aspx>. 2562.

มูลนิธิพัฒนางานผู้สูงอายุ. สถานการณ์ผู้สูงอายุในประเทศไทย (ด้านประชากร). (Online). เข้าถึงได้จาก: <https://fopdev.or.th/สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย/>. 2558.

โรเจอร์. ประวัติเว็บเด็กดี. (Online). เข้าถึงได้จาก <https://www.dek-d.com/board/view/1500523/>. 2552.

วรภูมิ อ่อนน้อม. (2555). ปรากฏการณ์ทางการสื่อสารยุคดิจิทัล. วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย (สสอท.), 18 (2): 212-220.

วิลาส ฉ่ำเลิศวัฒน์ และคณะ. (2559). re: digital การตลาดยุคใหม่ เจาะใจลูกค้า. กรุงเทพมหานคร: โปรวิชั่น.

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. ETDA เผยผลสำรวจ IUB 63 คนไทยใช้เน็ตยังไม่ไหว เกือบครึ่งวัน โควิด-19 มีส่วน. (Online). เข้าถึงได้จาก: <https://www.etda.or.th/th/newsevents/pr-news/ETDA-released-IUB-2020.aspx>. 2564.

ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. (2551). ผู้ดูแลผู้สูงอายุในครอบครัว. ในการประชุมเวทีระดมความเห็นต่อประเด็นนโยบายเรื่อง “ระบบการดูแลและกำลังคนในการดูแลผู้สูงอายุ”. การประชุมจัดโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, ศูนย์การประชุมสถาบันวิจัยจุฬาลงกรณ์ กรุงเทพมหานคร.

อภิสิทธิ์ ตรุงกานนท์. ทำไมเว็บ Pantip ถึงใช้พื้นหลังสีม่วง? (Online). เข้าถึงได้จาก: <http://macroart.net/2013/10/why-pantip-background-is-violet/>. 2559.

Court, D., Elzinga, D., Mulder, S. and Vetvik, O. The Consumer Decision Journey. (Online). Available: <https://www.mckinsey.com/business-functions/marketing-and-sales/our-insights/the-consumer-decision-journey>. 2017.

Deuze, M. (2003). The Web and It's Journalism: Considering the Consequence of Different Types of News Media online. New Media & Society Journal, 5 (34): 203-230.

- JobsDB. เส้นทางอาชีพ “Content Writer” และกลยุทธ์อัพเงินเดือน. (Online). Available: <https://th.jobsdb.com/th-th/articles/content-writer-%E0%B8%84%E0%B8%B7%E0%B8%AD/>. 2562
- Morgan, D.L. (1995). Why things (sometimes) go wrong in focus group. **Qualitative Health Research**, 5 (4): 516-523.
- Newman, Nic. (2009). **The Rise of Social Media and Its Impact on Mainstream Journalism**. University of Oxford: Reuters Institute for the Study of Journalism.
- Skoler, M. (2009). Why the News Media Became Irrelevant-And How Social Media Can Help. **Nieman Reports** (Fall), 3 (10): 38-40.
- Smart SME. พฤติกรรมการรับข่าวสารผ่านสื่อต่าง ๆ ของคนแต่ละ Gen. (Online). เข้าถึงได้จาก: <https://www.smartsme.co.th/content/54256>. 2559.
- Strauss A., Corbin, J. (1990). **Basic of Qualitative Research. Grounded Theory Procedures and Techniques**. Newbury Park, USA: Stage Publishing Company.
- Wikipedia. Yahoo! Answer!. (Online). Available: https://en.wikipedia.org/wiki/Yahoo!_Answers#:~:text=The%20slogan%20%22The%20world's%20leading,15%20million%20users%20visiting%20daily.https://en.wikipedia.org/wiki/2channel.2021.
- Young, A. (2010). **Brand Media Strategy, Integrated Communications Planning in the Digital Era**. New York: Palgrave Macmillan.
- Weckesser, S. **20 Facts about Craigslist, the world's community bulletin board**. (Online). Available: <https://bluewatercredit.com/20-facts-craigslist-worlds-community-bulletin-board/#:~:text=Fast%20forward%2020%20years%20from,2%20million%20are%20job%20listings.2021.>

ทัศนคติของประชาชนต่อแนวทางการแก้ไขฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน กรุงเทพมหานคร

Attitudes of People Towards the Guideline of PM_{2.5} Solving in Bangkok

ศิริลักษณ์ เจริญรัมย์*, วิสาखा ภูจินดา

Sirilak Charoenram, Wisakha Phoochinda

หลักสูตรการจัดการสิ่งแวดล้อม คณะบริหารการพัฒนาสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กรุงเทพมหานคร 10240

Environmental Management Program, The Graduate School of Environmental Development Administration,

National Institute of Development Administration, Bangkok 10240 Thailand

*Corresponding author E-mail: patsrilak@gmail.com

(Received: December 15 2020; Revised: February 2 2021; Accepted: April 8 2021)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อแนวทางการแก้ไขปัญหา PM_{2.5} กรุงเทพมหานคร และ 2) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติของประชาชนในการแก้ไขปัญหา PM_{2.5} กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลในพื้นที่ กรุงเทพมหานคร จำนวน 10 เขต ด้วยแบบสอบถามทัศนคติของประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป และสุ่มตัวอย่างแบบโควตา และสุ่มตัวอย่างประชาชนแบบสะดวก ได้แก่ เขตพญาไท จตุจักร บางซื่อ ราชเทวี ห้วยขวาง บางกะปิ พระโขนง สะพานสูง ลาดกระบัง และหนองจอก จำนวน 400 ตัวอย่าง โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ย ร้อยละ ความถี่ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การทดสอบค่าเอฟ และค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจต่อแนวทางการแก้ไขปัญหา PM_{2.5} อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 0.76$) ทัศนคติของประชาชนต่อแนวทางแก้ไขปัญหามลพิษ PM_{2.5} อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) การมีส่วนร่วมประชาชนต่อแนวทางแก้ไขปัญหามลพิษ PM_{2.5} อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$) และความคิดเห็นของประชาชนต่อผลกระทบในการป้องกัน PM_{2.5} อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 0.84$) ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อแนวทางในการแก้ไขปัญหา PM_{2.5} ชี้ให้เห็นว่า ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันจะมีการมีส่วนร่วมต่อแนวทางแก้ไขปัญหามลพิษ PM_{2.5} แตกต่างกัน ในขณะที่ประชาชนที่มีอายุที่แตกต่างกันจะมีความรู้ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมต่อแนวทางแก้ไข PM_{2.5} ที่แตกต่างกัน ในส่วนระดับการศึกษา และอาชีพของประชาชนที่แตกต่างกันจะมีทัศนคติ ความรู้ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมต่อแนวทางแก้ไขปัญหามลพิษ PM_{2.5} ที่แตกต่างกัน ผลการทดสอบความสัมพันธ์ทางสถิติ พบว่า ความรู้ความเข้าใจของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชน และความคิดเห็นของประชาชนมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ ปัจจัยที่มีผลต่อการแก้ไขปัญหามลพิษ PM_{2.5} จากทัศนคติของประชาชน ได้แก่ 1) การประชาสัมพันธ์หรือการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ PM_{2.5} 2) ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาสาเหตุ และผลกระทบ 3) การมีส่วนร่วมของประชาชน ตามลำดับ

คำสำคัญ : ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน, ทัศนคติ, แนวทางการแก้ไขฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน, ปัจจัยการแก้ไขฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน

Abstract

This article (1) aimed to 1) study people's attitudes towards the guidelines for solving $PM_{2.5}$ problems in Bangkok and 2) study factors affecting people's attitudes towards the guidelines for solving $PM_{2.5}$ problems in Bangkok. The quantitative research methodology was employed to collect data from 10 districts of Bangkok. The attitude questionnaires were used. The samples aged 18 years or above were selected by quota sampling and convenience sampling. The areas studied included Phaya Thai, Chatuchak, Bang Sue, Ratchathewi, Huai Khwang, Bang Kapi, Phra Khanong, Saphan Sung, Lat Krabang and Nong Chok districts. The data were analyzed using mean, percentage, frequency, standard deviation, t-test, F-test, and Pearson correlation at the statistical significance of 0.05

The results showed that the people had a high level of understanding of the guidelines for solving $PM_{2.5}$ problems ($\bar{X} = 0.76$), while people's attitudes towards the guidelines for solving $PM_{2.5}$ problems were at the highest level ($\bar{X} = 4.52$). People's involvement with the guidelines for solving $PM_{2.5}$ problems was very high ($\bar{X} = 3.58$), and people's opinions towards the impacts of $PM_{2.5}$ prevention was very high ($\bar{X} = 0.84$). The comparison of factors affecting the guidelines for solving $PM_{2.5}$ problems suggested that people of different genders were differently involved with the guidelines for solving $PM_{2.5}$ problems, while people of different ages had different knowledge and understanding of the guidelines for solving $PM_{2.5}$ problems, and they were differently involved with the guidelines for solving $PM_{2.5}$ problems. People of different levels of education and professions had different attitudes, knowledge and understanding, and involvement with the guidelines for solving $PM_{2.5}$ problems. Statistical relation test found that people's knowledge and understanding, people's involvement, and people's opinions were related with the statistical significance of 0.05. The study on people's opinions revealed that factors affecting resolutions for $PM_{2.5}$ problems included 1) public relations or information provision about $PM_{2.5}$, 2) knowledge and understanding of the problems, causes and effects, and 3) people's involvement respectively.

Keywords : Particulate Matter 2.5 microns , Attitudes, Guideline for solving $PM_{2.5}$, Affecting factors $PM_{2.5}$

บทนำ

ปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (Particulate Matter : PM_{2.5}) ถือเป็นปัญหาที่มีความสำคัญของประเทศไทย พิจารณาได้จากการจัดทำแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง” สามารถแบ่งออกเป็นระยะเร่งด่วน ระยะสั้น และระยะยาว ประกอบด้วย 3 มาตรการ ได้แก่ มาตรการแรก การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ มาตรการที่สอง การป้องกันและการลดการเกิดมลพิษจากแหล่งกำเนิด และมาตรการสุดท้าย การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการมลพิษ (กรมควบคุมมลพิษ, 2562) ซึ่งแผนปฏิบัติการดังกล่าวข้างต้น เป็นการดำเนินงานโดยอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ทำให้การดำเนินการในการแก้ไขปัญหามลพิษ PM_{2.5} เป็นไปอย่างล่าช้า เนื่องจากไม่มีหน่วยงานควบคุมดูแลเกี่ยวกับปัญหาฝุ่นละอองโดยตรง และปัญหา PM_{2.5} นั้นขึ้นอยู่กับลักษณะทางกายภาพของแหล่งกำเนิด รวมถึงปัญหาของลักษณะภูมิอากาศที่ไม่สามารถควบคุมได้ ดังนั้นการแก้ไขปัญหามลพิษที่สามารถบรรเทาผลกระทบ PM_{2.5} คือ การแก้ไขปัญหามลพิษที่แหล่งกำเนิด อาทิ การนำน้ำมันเชื้อเพลิงที่มีกำมะถันไม่เกิน 10 ppm มาใช้ก่อนกฎหมายบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2567 การบังคับใช้มาตรฐานการระบายมลพิษจากรถยนต์ใหม่ EURO 6/VI ภายในปี 2565 จากมาตรการข้างต้น เห็นได้ว่ากรุงเทพมหานครไม่สามารถบังคับใช้มาตรการที่มีความรุนแรงได้ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีประชากรอยู่อาศัยอย่างหนาแน่น มีการก่อสร้างอาคาร รถไฟฟ้า รวมถึงผู้ประกอบการหรือประชาชนไม่ทราบว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของการก่อให้เกิด PM_{2.5}

จากปัญหาและอุปสรรคในการแก้ไขปัญหามลพิษ PM_{2.5} กรุงเทพมหานคร ก่อให้เกิดผลกระทบ 4 ด้าน คือ ด้านแรก เศรษฐกิจ ส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจทั้งทางบวกและทางลบ โดยการก่อสร้างอาคาร รถไฟฟ้า การขายรถยนต์ได้เพิ่มปริมาณมากขึ้นถือว่าส่งผลต่อเศรษฐกิจทางบวก เนื่องจากกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้มีการใช้พลังงานเพิ่มมากขึ้น แต่ในด้านการท่องเที่ยวถือว่าส่งผลต่อเศรษฐกิจทางลบ เนื่องจากประชาชนไม่นิยมออกมาท่องเที่ยวในบริเวณที่มีมลพิษเยอะ สอดคล้องกับ ขวัญภรณ์ นาประดิษฐ์ และ วิษณุ อรรถวานิช (2563) พบว่า นักท่องเที่ยวมีแนวโน้มที่จะเดินทางไปท่องเที่ยวตามแผนการเดินทางที่วางไว้ แต่มีการเปลี่ยนกิจกรรมหรือสถานที่ เพื่อหลีกเลี่ยง PM_{2.5} ซึ่งเชื่อมโยงถึง ด้านที่สอง สิ่งแวดล้อม ทำให้ทัศนวิสัยในการมองเห็นต่ำลง ส่งผลไปถึงด้าน

การท่องเที่ยว ด้านที่สาม สังคม ทำให้วิถีชีวิตในการดำเนินชีวิตเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากประชาชนมีความกังวลเกี่ยวกับฝุ่นละอองมากขึ้น และหันมาให้ความสำคัญในการสวมใส่หน้ากากอนามัย ซึ่งมีความเชื่อมโยงถึงด้านสุดท้าย สุขภาพ การได้รับสัมผัสทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เป็นการเพิ่มอัตราการตายด้วยโรคหัวใจและหลอดเลือด โรคทางเดินหายใจ การสั้นลงของชีวิต การเพิ่มขึ้นของระดับน้ำตาลในเลือดและน้ำตาลสะสม ภาวะไขมันเลือดผิดปกติ เป็นต้น (บรรจบ ชุมสวัสดีกุล, พยงค์ วณิเกียรติ, อัมพร กรอบทอง และกมล ไชยสิทธิ์, 2563)

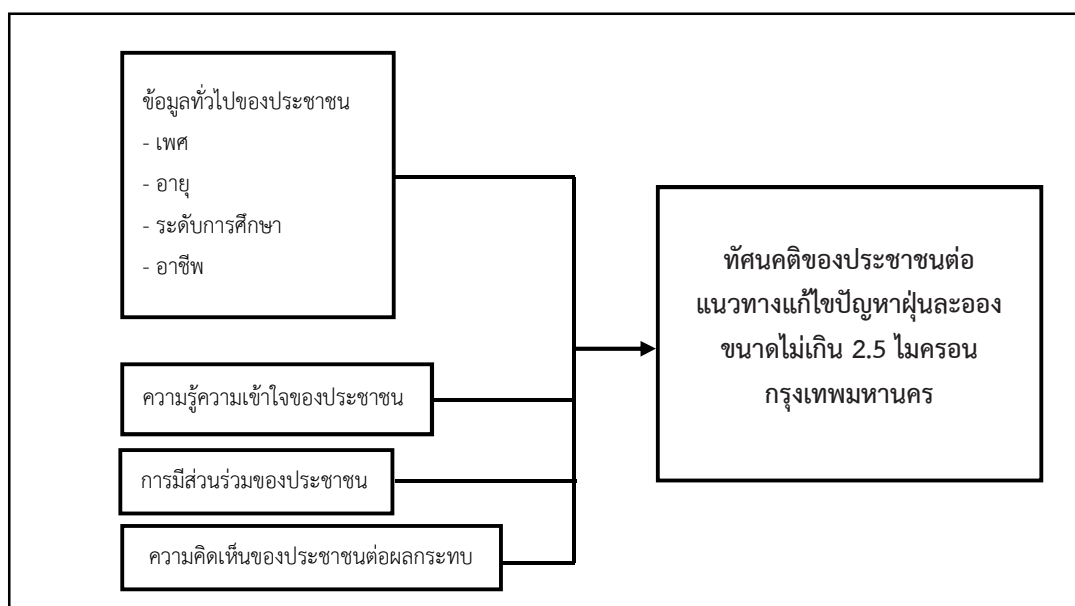
การแก้ไขปัญหามลพิษ PM_{2.5} ถึงแม้จะมีมาตรการเชิงเทคนิคและเทคโนโลยีการจัดการแล้ว แต่ยังคงขาดการให้ความสำคัญเกี่ยวกับด้านสังคม ด้านพฤติกรรม ด้านการรับทราบข้อมูลข่าวสาร และด้านทัศนคติ ดังนั้นมาตรการที่ควรให้ความสำคัญ คือ การสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับประชาชน เพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติตามมาตรการของหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับ การศึกษาของ (De Pretto, Acreman, Ashfold, Mohankumar, & Campos-Arceiz, 2015) พบว่า ระดับความรู้และทัศนคติที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้เพิ่มโอกาสการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติเพื่อป้องกันฝุ่นละอองมากขึ้น และข้อมูลที่มีความถูกต้อง รวดเร็ว เกี่ยวกับการรายงานสถานการณ์คุณภาพอากาศจะเกิดประโยชน์สำหรับผู้ได้รับผลกระทบโดยตรง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชน ต่อแนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษ PM_{2.5} กรุงเทพมหานคร และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติของประชาชนในการแก้ไขปัญหามลพิษ PM_{2.5} กรุงเทพมหานคร เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างความรู้ความเข้าใจ การสร้างทัศนคติ และการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการนำนโยบายและแผนงานมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของประชาชนต่อการแก้ไขปัญหามลพิษขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน กรุงเทพมหานครต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อแนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษ PM_{2.5} กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติของประชาชนในการแก้ไขปัญหามลพิษ PM_{2.5} กรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐาน

1. ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ที่แตกต่างกัน จะมีความรู้ความเข้าใจต่อแนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษ $PM_{2.5}$ ทัศนคติต่อแนวทางแก้ไขปัญหามลพิษ $PM_{2.5}$ การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อแนวทางแก้ไขปัญหามลพิษ $PM_{2.5}$ และความคิดเห็นของประชาชนต่อผลกระทบในการป้องกัน $PM_{2.5}$ แตกต่างกัน
2. ความรู้ความเข้าใจต่อแนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษ $PM_{2.5}$ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อแนวทางแก้ไขปัญหามลพิษ $PM_{2.5}$
3. การมีส่วนร่วมประชาชนต่อแนวทางแก้ไขปัญหามลพิษ $PM_{2.5}$ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อแนวทางแก้ไขปัญหามลพิษ $PM_{2.5}$
4. ความคิดเห็นของประชาชนต่อผลกระทบในการป้องกัน $PM_{2.5}$ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อแนวทางแก้ไขปัญหามลพิษ $PM_{2.5}$

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษครั้งนี้ เป็นควรวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแบบสอบถามผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item - Objective Concordance Index : IOC) ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0.56 - 1.00 สะท้อนถึงความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาตามเกณฑ์ที่กำหนด (สุวิมล ติรกันันท์, 2556) นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของข้อคำถามในแต่ละด้าน โดยความรู้ความเข้าใจต่อแนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษ $PM_{2.5}$ และความคิดเห็นต่อผลกระทบของประชาชนในการ

ป้องกัน $PM_{2.5}$ มีการใช้สูตรคูเดอร์และริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson) สำหรับค่าถามประเภท (0, 1) ซึ่งมีค่า 0.44 และ 0.60 ตามลำดับ ในส่วนของทัศนคติของประชาชนต่อแนวทางแก้ไขปัญหามลพิษ $PM_{2.5}$ และการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อแนวทางแก้ไขปัญหามลพิษ $PM_{2.5}$ มีการใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient - α) สำหรับค่าถามมาตราวัดแบบลิเคิร์ต (Likert scale) (5, 4, 3, 2, 1) ซึ่งมีค่า 0.81 และ 0.85 ตามลำดับ (Ebel, 1986)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามปลายปิด (Closed - End Question) และแบบสอบถามปลายเปิด (Open - End Question) ซึ่งสามารถแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 7 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของประชาชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

ส่วนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจต่อแนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษ $PM_{2.5}$ โดยมีคำตอบให้เลือก 3 ข้อ คือ ใช่ ไม่ใช่ และไม่ทราบ ตอบใช่ได้ 1 คะแนน ตอบไม่ใช่ได้ 0 คะแนน และตอบไม่ทราบได้ 0

ส่วนที่ 3 ทัศนคติของประชาชนต่อแนวทางแก้ไขปัญหามลพิษ $PM_{2.5}$ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert Scale) แบ่งระดับความเห็นด้วยออกเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ส่วนที่ 4 การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อแนวทางแก้ไขปัญหามลพิษ $PM_{2.5}$ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert Scale) แบ่งระดับความเห็นด้วยออกเป็น 5 ระดับ คือ ปกติ บ่อยครั้ง บางครั้ง นาน ๆ ครั้ง ไม่เคย โดยให้คะแนน 5, 4, 3, 2, 1 ตามลำดับ

ส่วนที่ 5 ความคิดเห็นของประชาชนต่อผลกระทบในการป้องกัน PM_{2.5} โดยมีคำตอบให้เลือก 3 ข้อ คือ ใช่ ไม่ใช่ และไม่ทราบ ตอบใช่ได้ 1 คะแนน ตอบไม่ใช่ได้ 0 คะแนน และตอบไม่ทราบได้ 0

ส่วนที่ 6 ปัจจัยที่มีผลต่อการแก้ไขปัญหา PM_{2.5} ซึ่งเป็นลักษณะแบบให้ตอบเป็นคะแนน (Rating Scale) โดยมีคำตอบให้เลือก 3 อันดับ คือ มาก ปานกลางและน้อย โดยให้คะแนน 3, 2, 1 ตามลำดับ

ส่วนที่ 7 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรกรุงเทพมหานคร ซึ่งพบว่า จำนวน 5,676,648 คน ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 (ระบบสถิติทางการทะเบียน, 2562) ซึ่งไม่รวมจำนวนประชากรแฝงในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยอาศัยหลักการคำนวณของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่าง โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และมีระดับความคลาดเคลื่อนที่ร้อยละ 5 (0.05) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นจำนวน 400 ตัวอย่าง โดยผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างตามเขตที่ตั้งของพื้นที่กรุงเทพมหานครแบบโควตา (Quota Sampling) เป็นจำนวนทั้งสิ้น 10 เขต โดยเขตกรุงเทพชั้นใน จำนวน 21 เขต เลือกมา 5 เขต เขตกรุงเทพชั้นกลาง จำนวน 18 เขต เลือกมา 3 เขต และเขตกรุงเทพชั้นนอก จำนวน 11 เขต เลือกมา 2 เขต ลำดับต่อมาเป็นการเลือกเขตพื้นที่โดยการสุ่มตัวอย่างแบบจับฉลาก (Lottery Sampling) เพื่อให้สามารถทราบข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างได้อย่างทั่วถึง โดยเขตกรุงเทพชั้นใน จำนวน 5 เขต ได้แก่ เขตพญาไท เขตดุสิต เขตบางซื่อ เขตราชเทวี เขตห้วยขวาง เขตกรุงเทพชั้นกลาง จำนวน 3 เขต ได้แก่ เขตบางกะปิ เขตพระโขนง เขตสะพานสูง และเขตกรุงเทพชั้นนอก จำนวน 2 เขต ได้แก่ เขตลาดกระบัง เขตหนองจอก ต่อมาเป็นการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบโควตาไม่เป็นสัดส่วน (Quota Sampling) ซึ่งมีจำนวนเขตละ 40 ตัวอย่าง และในแต่ละเขตจะเป็นลักษณะการสุ่มแบบสะดวก (Convenient Sampling) กับประชาชน

การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา

เมื่อได้แบบสอบถามจากการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว นำมาตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำมาลงรหัส จากนั้นนำข้อมูลที่ลงรหัสแล้วมาประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science : SPSS) เพื่อนำมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ความถี่ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งนำไปเปรียบเทียบและอภิปรายผลในรูปแบบของตาราง

การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงอนุมาน

เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ดังนี้ แบบ t - test เมื่อทดสอบความแตกต่างของตัวแปร 2 กลุ่มย่อย แบบ F - test เมื่อทดสอบความแตกต่างของตัวแปร 3 กลุ่มย่อยขึ้นไป แบบ Pearson's Correlation ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชน ทศนคติของประชาชน และความคิดเห็นต่อผลกระทบที่ได้รับเกี่ยวกับ PM_{2.5}

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้มีการแจกแบบสอบถามไปยังประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง และมีผู้ที่ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหา PM_{2.5} กรุงเทพมหานคร จากการได้รับแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 379 คน คิดเป็นอัตราร้อยละ 94.8 นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 69.0 มีอายุเฉลี่ยสูงสุดในช่วง 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.5 รองลงมาในช่วง 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.3 และต่ำที่สุดในช่วง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.3 มีระดับการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 36.0 รองลงมาคือ สูงกว่าระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 20.0 และต่ำที่สุดเป็นระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 19.8 กลุ่มตัวอย่างมากที่สุดมีอาชีพเป็นรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 18.0 รองลงมาเป็นค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 16.3 และต่ำที่สุดเป็นนักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 15.5 โดยมีการรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแนวทางในการแก้ไขปัญหา PM_{2.5} คิดเป็นร้อยละ 95 และไม่รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแนวทางในการแก้ไขปัญหา PM_{2.5} คิดเป็นร้อยละ 5

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีต่อแนวทางการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน

ตารางที่ 1 ปัจจัยที่มีต่อแนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศไม่เกิน 2.5 ไมครอน

ปัจจัยที่มีต่อแนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ PM _{2.5}	$\bar{X}$	ร้อยละ $\bar{X}$	S.D.	แปลความหมาย
ทัศนคติของประชาชน	4.52 (5)	90.4	0.585	มากที่สุด
ความรู้ความเข้าใจของประชาชน	0.76 (1)	76	0.329	มาก
การมีส่วนร่วมของประชาชน	3.58 (5)	71.6	0.935	มาก
ความคิดเห็นของประชาชนต่อผลกระทบ	0.84 (1)	84	0.285	มาก

* () คะแนนเต็ม

จากตารางที่ 1 พบว่า เมื่อพิจารณาปัจจัยที่มีต่อแนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ PM_{2.5} ด้านต่าง ๆ สามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านทัศนคติของประชาชน ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.585) ด้านความคิดเห็นของประชาชนต่อผลกระทบ ($\bar{X} = 0.84$, S.D. = 0.285) ด้านความรู้ความเข้าใจของประชาชน ($\bar{X} = 0.76$, S.D. = 0.329) และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.935) ตามลำดับ และปัจจัยที่มีผลต่อการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ PM_{2.5} จากทัศนคติของประชาชน ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยที่มีผลต่อการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ 2.5 ไมครอน ในภาพรวมพบว่า การประชาสัมพันธ์หรือการให้ข้อมูล

ข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามลพิษทางอากาศ 2.5 ไมครอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.65 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.506 รองลงมาคือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาสาเหตุ และผลกระทบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.59 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.524 และอันดับสุดท้ายการมีส่วนร่วมของประชาชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.56 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.561

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยที่มีต่อแนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ 2.5 ไมครอน ระหว่างเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยที่มีต่อแนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ 2.5 ไมครอน ระหว่างเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ปัจจัยส่วนบุคคล	ปัจจัยที่มีผลต่อแนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ 2.5 ไมครอน							
	ทัศนคติของประชาชน		ความรู้ความเข้าใจของประชาชน		การมีส่วนร่วมของประชาชน		ความคิดเห็นของประชาชนต่อผลกระทบ	
	Sig		Sig		Sig		Sig	
1. เพศ	t = -1.317	0.189	t = 1.504	0.134	t = 2.291	0.022	t = 1.698	0.091
2. อายุ	F = 1.409	0.210	F = 3.574	0.002	F = 3.437	0.003	F = 0.809	0.563
3. ระดับการศึกษา	F = 2.127	0.050	F = 3.794	0.001	F = 2.707	0.014	F = 1.003	0.423
4. อาชีพ	F = 3.240	0.001	F = 4.545	0.000	F = 2.491	0.012	F = 1.313	0.235

จากตารางที่ 2 สามารถสรุปได้ว่า

1. ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีเพศที่แตกต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไข PM_{2.5} แตกต่างกัน
2. ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอายุที่แตกต่างกัน มีผลต่อความรู้ความเข้าใจของประชาชน และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไข PM_{2.5} แตกต่างกัน

3. ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีระดับการศึกษา และอาชีพที่แตกต่างกัน มีผลต่อทัศนคติของประชาชน ความรู้ความเข้าใจของประชาชน และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไข PM_{2.5} แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของประชาชน กับความรู้ความเข้าใจของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชน และผลกระทบที่ได้รับ

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของประชาชนกับความรู้ความเข้าใจของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชน และผลกระทบที่ได้รับ

	ทัศนคติของประชาชน	
	sig	Pearson Correlation
1. ความรู้ความเข้าใจของประชาชน	0.000	0.239**
2. การมีส่วนร่วมของประชาชน	0.019	0.121*
3. ความคิดเห็นของประชาชนต่อผลกระทบ	0.010	0.133*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 สามารถสรุปได้ว่า

1. ทัศนคติของประชาชนกับความรู้ความเข้าใจของประชาชนมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.239 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
2. ทัศนคติของประชาชนกับการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.121 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
3. ทัศนคติของประชาชนกับความคิดเห็นต่อผลกระทบของประชาชนมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำมาก มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.133 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง ทัศนคติของประชาชนต่อแนวทางการแก้ไขฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน กรุงเทพมหานคร สามารถสรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อแนวทางการแก้ไขปัญหา PM_{2.5} พบว่า อยู่ในระดับมาก และจากสมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคลที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ที่แตกต่างกัน จะทำให้มีความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อแนวทางการแก้ไขปัญหา PM_{2.5} แตกต่างกัน นั่นคือ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพที่แตกต่างกัน จะมีผลต่อความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อแนวทางการแก้ไขปัญหา PM_{2.5} สอดคล้องกับ ศศิธร มะโนมัน, สุธาวลัย พงศ์พิริยะจิต, ปลื้มกมล ขาวนาหุ, ปฎิภาณ สีสุก, ภาสกร มีมูลทอง, กุลสตรี แยมมา, วัชรกร โพสกุล และกิตติพงษ์ ภูพัฒน์วิบูลย์ (2562) พบว่า มีความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับ PM_{2.5} ในระดับมาก และสอดคล้องกับการศึกษาของ Qian et al. (2016) พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 59.41 อายุ อาชีพ และระดับการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งอายุและอาชีพเป็นปัจจัยหลักที่เกี่ยวข้องกับระดับความรู้ด้านมลพิษทางอากาศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รวมถึงสอดคล้องกับ ญภัทร พงษ์เทอดศักดิ์, พัทธา ก้อยชูสกุล และพิรภานุวัฒน์ ชื่นวงศ์ (2558)

พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพที่แตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจในปัญหาหมอกควัน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ทัศนคติของประชาชนต่อแนวทางแก้ไขปัญหา PM_{2.5} พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด และจากสมมติฐานประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ที่แตกต่างกัน จะมีทัศนคติของประชาชนต่อแนวทางแก้ไขปัญหา PM_{2.5} แตกต่างกัน นั่นคือ ระดับการศึกษาและอาชีพที่แตกต่างกัน จะมีผลต่อทัศนคติของประชาชนต่อแนวทางแก้ไขปัญหา PM_{2.5} สอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ Majumder, Sihabut, and Saroar (2019) พบว่า ระดับการศึกษา และอาชีพ มีความสัมพันธ์กับแนวปฏิบัติในการป้องกันฝุ่นละอองขนาดเล็กที่สุดคมได้ ในทำนองเดียวกัน ระดับความรู้และทัศนคติมีความสัมพันธ์กับแนวปฏิบัติในการป้องกันฝุ่นละอองขนาดเล็กที่สุดคมได้ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จิราภรณ์ หลาบคำ, จินตนา ศิริบุรณพิพัฒนา และธนาพร ทองสิม (2017) พบว่า ทัศนคติของพนักงานในการป้องกันฝุ่น มีทัศนคติอยู่ในระดับดีมาก เนื่องจากทัศนคติเป็นความคิดเห็น ความเชื่อ ความรู้สึกนึกคิดที่ได้จากการเรียนรู้ประสบการณ์ที่จะทำให้บุคคลใช้ในการตัดสินใจในการป้องกันฝุ่น

3. การมีส่วนร่วมประชาชนต่อแนวทางแก้ไขปัญหา PM_{2.5} อยู่ในระดับมาก และจากสมมติฐานประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ แตกต่างกัน จะทำให้การมีส่วนร่วมประชาชนต่อแนวทางแก้ไขปัญหา PM_{2.5} แตกต่างกัน สอดคล้องกับ ภาณุวัฒน์ หาญยุทธ และอรนันท กัลลหปุระ (2564) พบว่า เพศ ที่ต่างกัน มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหามลพิษ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ความคิดเห็นของประชาชนต่อผลกระทบในการป้องกัน PM_{2.5} อยู่ในระดับมาก และประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ แตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นของประชาชนต่อผลกระทบในการป้องกัน PM_{2.5} แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ Xiong et al. (2018) พบว่า เพศหญิง อายุ 50-60 ปี มีความรู้เกี่ยวกับฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน และมีพฤติกรรม

ในการป้องกันตนเองเพื่อลดความเสี่ยงเกี่ยวกับการสัมผัสฝุ่นละออง ขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน และสอดคล้องกับ ผนัทร พงษ์เทอดศักดิ์, พัชรา ก้อยชูสกุล และพิรภานุวัฒน์ ชื่นวงศ์ (2558) พบว่า อาชีพ ที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมในการป้องกันตนเองในภาวะหมอกควัน ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพที่แตกต่างกัน

5. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ความรู้ความเข้าใจของ ประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชน และความคิดเห็นของ ประชาชนต่อผลกระทบ กับทัศนคติของประชาชนต่อแนวทางแก้ไข ปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน กรุงเทพมหานคร พบว่า ความรู้ความเข้าใจของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชน และความคิดเห็นของประชาชนต่อผลกระทบ มีความสัมพันธ์กับ ทัศนคติของประชาชนทางบวกในระดับต่ำ สอดคล้องกับการศึกษา ของ วีระศักดิ์ จรบุรณย์, กวี ไชยศิริ และคงศักดิ์ บุญยะประณัย (2558) พบว่า ความรู้ ทัศนคติ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการป้องกันและการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองที่มี ผลกระทบต่อสุขภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดย ความรู้มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองในทางลบ กล่าวคือ เมื่อความรู้เรื่อง ฝุ่นละอองและโรคที่มาจากฝุ่นละอองเพิ่มขึ้น จะทำให้การมีส่วนร่วม ของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองจะลดลง แต่ทัศนคติมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ ป้องกันและการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองในทางบวก กล่าวคือ เมื่อ ทัศนคติเกี่ยวกับฝุ่นละอองและโรคที่มาจากฝุ่นละอองเพิ่มมากขึ้น จะทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและการแก้ไข ปัญหาฝุ่นละอองเพิ่มมากขึ้น และจากการศึกษาของ ภาณุวัฒน์ หาญยุทธ และ อรนนท์ กลันทปุระ (2564) พบว่า ความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับฝุ่นละออง มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วม ในการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองในทางลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 ถ้าหากประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง ซึ่งจะส่งผลให้กระบวนการมีส่วนร่วม ของประชาชนไม่ทั่วถึง เนื่องจากการสร้างความรู้ความเข้าใจ ยังไม่มีประสิทธิภาพและประชาชนที่มีความรู้ยังมีจำนวนไม่มาก เท่าที่ควร อย่างไรก็ตาม หากหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับฝุ่นละออง และตระหนักถึงผลกระทบของฝุ่นละอองที่มีต่อสุขภาพจะสามารถ ช่วยแก้ไขปัญหาได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะนำผลการวิจัยไปใช้

เป็นแนวทางในการสร้างความรู้ความเข้าใจ และผลกระทบ ที่เกิดขึ้นให้กับประชาชนรับทราบเกี่ยวกับปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก ไม่เกิน 2.5 ไมครอน เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมประชาชนต่อ

แก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน และสร้างทัศนคติ เนื่องจากทัศนคติเกิดมาจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่สามารถ เปลี่ยนแปลงได้หากมีการสร้างความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้อง รวมถึงการร่วมมือกัน ทำให้เกิดการเรียนรู้ทัศนคติและเปลี่ยนแปลง พฤติกรรม

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมมลพิษ. (2562). **แผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ**

“การแก้ไขปัญหาหมอกพิษ ด้านฝุ่นละออง”. [ออนไลน์].

เข้าถึงได้จาก : <file:///C:/Users/acer/Downloads/PCD%20%E0%B9%81%E0%B8%9C%E0%B8%99%E0%B9%81%E0%B8%81%E0%B9%89%E0%B8%9B%E0%B8%B1%E0%B8%8D%E0%B8%AB%E0%B8%B2%E0%B8%9D%E0%B8%B8%E0%B9%88%E0%B8%99%E0%B8%A5%E0%B8%B0%E0%B8%AD%E0%B8%AD%E0%B8%87.pdf>

จิราภรณ์ หลาบคำ, จินตนา ศิริบุรณพิพัฒนา และธนาพร ทองสิม. (2017). พฤติกรรมการป้องกันฝุ่นหินของพนักงาน โรงโม่หินในอำเภอน้ำเย็นจังหวัดอุบลราชธานี. **วารสาร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี**. 19 (ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน) : 71-83.

ชฎาภรณ์ นาประดิษฐ์ และวิชญ์ อรรถวานิช. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวในประเทศไทย กรณี ศึกษา ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM2.5). **วารสารการศึกษาพุทธศาสนาและการวิจัย**. 6 (ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม) : 252-264.

ผนัทร พงษ์เทอดศักดิ์, พัชรา ก้อยชูสกุล และพิรภานุวัฒน์ ชื่นวงศ์. (2558). ความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมในการป้องกัน ตนเองในภาวะหมอกควันของประชาชนในเขตพื้นที่ เทศบาลตำบลจันทบุรี อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย. **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย**. 8 (ฉบับที่ 17 พฤษภาคม - สิงหาคม) : 140-147.

บรรจบ ชุนทสวัสดิกุล, พยงค์ วัฒนเกียรติ, อัมพร กรอบทอง และ กมล ไชยสิทธิ์. (2563). ผลต่อสุขภาพของฝุ่นละออง ในอากาศขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน กลไกก่อให้เกิดโรค และการรักษาด้วยการแพทย์ทางเลือก. **วารสารการแพทย์ แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก**. 18 (ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน) : 187-202.

ภาณุวัฒน์ หาญยุทธ และอรนนท์ กลันทปุระ. (2564). ความ คิดเห็นของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ต่อการมี ส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองของรัฐ. **วารสาร ร้อยแก่นสารอคาเดมี**. 6 (ฉบับที่ 1 มกราคม) : 1-9.

ระบบสถิติทางการทะเบียน. (2562). **ประกาศจำนวนประชากร ปี 2542-2561**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : file:///C:/Users/acer/Desktop/THESIS/%E0%B8%88%E0%B8%B3%E0%B8%99%E0%B8%A7%E0%B8%99%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%81%E0%B8%A3%20%E0%B8%95%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%AB%E0%B8%A5%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%90%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%97%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%9A%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%99%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%A9%E0%B8%8E%E0%B8%A3.pdf

วีระศักดิ์ จรุงมัย, กวี ไชยศิริ และคงศักดิ์ บุญยะประณัย. (2558). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ ตำบลเหนือเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด. ใน **การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ “สร้างสรรค์และพัฒนา เพื่อก้าวหน้าสู่ประชาคมอาเซียน” ครั้งที่ 2**. วิทยาลัยนครราชสีมา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. หน้า 12-20.

ศศิธร มะโนมัน, สุธาวลัย พงศ์พิริยะจิต, ปลื้มกมล ขาวนาหุบ, ปฎิภาณ สีสุก, ภาสกร มีมูลทอง, กุลสตรี แยมมา, วัชรกร โพสกุล และกิตติพงษ์ ภูพัฒน์วิบูลย์. (2562). ระดับความรู้ และปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันฝุ่นละออง PM2.5 ของนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. ใน **งานประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 11 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม**. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จังหวัดนครปฐม. หน้า 903-911.

สุวิมล ติรภานนท์. (2556). **ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ 11 ปรับปรุงใหม่. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

De Pretto, L., Acreman, S., Ashfold, M. J., Mohankumar, S. K., & Campos-Arceiz, A. (2015). The link between knowledge, attitudes and practices in relation to atmospheric haze pollution in Peninsular Malaysia. **Journal PLoS ONE**. 10(12).

Ebel, R. L. (1986). **Essentials of educational measurement** (4th ed.). Englewood Cliffs, N.J.: Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. **Journal Educational psychological measurement**. 30(3) : 607-610.

Majumder, S., Sihatut, T., & Saroar, M. G. (2019). Assessment of knowledge, attitude and practices against inhaled particulate matter among urban residents in Dhaka, Bangladesh. **Journal of Health Research**. 33(6) : 460-468.

Qian, X., Xu, G., Li, L., Shen, Y., He, T., Liang, Y., . . . Xu, J. (2016). Knowledge and perceptions of air pollution in Ningbo, China. **Journal BMC public health**. 16(1) : 1138.

Xiong, L., Li, J., Xia, T., Hu, X., Wang, Y., Sun, M., & Tang, M. (2018). Risk reduction behaviors regarding PM2. 5 exposure among outdoor exercisers in the Nanjing metropolitan area, China. **Journal of Environmental Research and Public Health**. 15(8) : 1728.

ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ที่มีต่อทักษะการสร้างความรู้ ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

The Effects of Inquiry Learning Management on Knowledge Constructing Skills of Graduate Students

พรรณราย เทียมตัน*, พรสิริ เอี่ยมแก้ว, นิเวศน์ คำรัตน์

Pannarai Tiamtan, Pornsiri Eiamkaew, Nivet Khamrat

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ 60000

Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University, Nakhon Sawan Province, 60000 Thailand

*Corresponding author E-mail: pannarai.t@nsru.ac.th

(Received: December 7 2020; Revised: April 5 2021; Accepted: May 6 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทักษะการสร้างความรู้ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 2) เปรียบเทียบทักษะการสร้างความรู้ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้กับเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม กลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน จำนวน 27 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ จำนวน 4 แผน 2) แบบประเมินทักษะการสร้างความรู้ แบบรูบริคส์ จำนวน 3 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบทีแบบกลุ่มเดียว

ผลการวิจัย พบว่า

1. ทักษะการสร้างความรู้ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.90$, S.D. = 0.24)
2. ทักษะการสร้างความรู้ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้, ทักษะการสร้างความรู้, นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the graduate students' skills of knowledge construction after completing the inquiry-based learning management, and 2) compare the graduate students' skills of knowledge construction after completing the inquiry-based learning management with the set criteria of 75 percent of the total score. The samples were 27 graduate students from Master of Education Program in Curriculum and Instruction. They were selected by cluster random sampling method. The research instruments were 1) lesson plans based on inquiry-based learning management and 2) three rubrics for evaluating skills of knowledge construction. The statistics used for analyzing data were mean scores, standard deviation and one-sample t-test.

The results were as follows:

1. The graduate students' skills of knowledge construction after completing the inquiry-based learning was at the good level ($\bar{X} = 2.90$, S.D. = 0.24).
2. The graduate students' skills of knowledge construction after completing the inquiry-based learning management was higher than the set criteria of 75 percent of the total score with statistical significance of 0.05.

Keywords : Inquiry-based learning management, skills of knowledge construction, graduate students

บทนำ

การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 ที่ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542 : 13-14) การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ส่วนหนึ่งคือระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนที่หลักสูตรกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เพื่อพัฒนามหาบัณฑิต ให้มีคุณลักษณะต่าง ๆ โดยข้อ 2 ระบุว่า สามารถออกแบบหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องและเหมาะสมกับท้องถิ่น มีมาตรฐานและทันต่อความเปลี่ยนแปลงทางวิชาการและสังคมในอนาคต นอกจากนี้ ระบุผลการเรียนรู้ด้านหนึ่งคือ ทักษะทางปัญญา ข้อ 3 ว่าสามารถวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติการ และข้อ 4 ระบุว่าสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน โดยกำหนดกลยุทธ์การสอนข้อ 3 คือ การสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2561 : 11-67) ซึ่งการจัดการเรียนรู้ในสังคมปัจจุบันหรือการจัดการเรียนรู้อยู่ในศตวรรษที่ 21 มีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมที่จำเป็นอย่างหนึ่งคือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (critical thinking) (Bernie and Charles (2009 : 50-54) ผู้วิจัยจึงใช้เป็นเนื้อหาเพื่อพัฒนานักศึกษาให้สามารถวิเคราะห์ปัญหาและแก้ปัญหาจนเกิดทักษะการสร้างความรู้ สามารถออกแบบและจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนที่ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคม นับเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนในความรับผิดชอบของนักศึกษา มีทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ตามนโยบายของชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559 : 25)

ทักษะการสร้างความรู้ เป็นความสามารถในการสร้างข้อความรู้ของตนเองจากการทำความเข้าใจเชื่อมโยงข้อมูลใหม่กับข้อมูลเดิม (ชนาธิป พรกุล, 2554 : 258) ซึ่งในการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาผู้เรียนบางกลุ่มจะเรียนรู้ข้อมูลใหม่ โดยไม่เชื่อมโยงกับข้อมูลเดิม ทำให้เกิดการจำในระยะสั้น เรียกคืนได้ยาก และเกิดการเรียนรู้ไม่มากเท่าที่ควร ซึ่งเห็นได้จากการทดสอบกลางภาคและปลายภาคที่นักศึกษาจดจำแนวคิดในตำรามาตอบ โดยไม่สามารถยกตัวอย่างเชื่อมโยงความรู้กับสถานการณ์ที่พบเห็นในวิชาชีพครูของตนเอง (พรสิริ เอี่ยมแก้ว, 2561 : 18)

การจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาทักษะการสร้างความรู้ มีหลายวิธี วิธีหนึ่งคือการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ซึ่งหมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหาคำตอบอย่างเป็นระบบ เพื่อนำสู่การสร้างองค์ความรู้ (ประสาธน์ เนืองเฉลิม, 2558 : 147-148) รวมทั้งยังเป็นรูปแบบการสอนที่เน้นการถ่ายโอนการเรียนรู้และให้ความสำคัญกับการตรวจสอบความรู้เดิมของนักเรียน นักเรียนจะสร้างความรู้จากพื้นความรู้เดิมทำให้นักเรียน

เกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมายและบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ (ประสาธน์ เนืองเฉลิม, 2550 อ้างถึงใน มันทนา อ่อนรัมย์, อาพันธ์นิต เจนจิต และเชษฐ ศิริสวัสดิ์, 2559 : 118) ซึ่งการเรียนวิทยาศาสตร์นอกจากจะเน้นกระบวนการเรียนรู้แล้วยังเน้นการใช้ความคิดอย่างเป็นระบบ โดยที่การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาความรู้และการคิดได้เป็นอย่างดี เพราะแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ที่นักเรียนจะต้องใช้ความคิดในการวางแผนลงมือปฏิบัติและใช้เหตุผลในการตัดสินใจ เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง อีกทั้งการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณต้องคำนึงถึงพัฒนาการของนักเรียนและเนื้อหาที่ใช้จัดการเรียนรู้ด้วย ถ้านักเรียนมีพัฒนาการทางความคิดสูงและเนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้เอื้ออำนวยต่อการฝึกทักษะการคิดก็จะสามารถพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้มาเสริมสร้างทักษะการสร้างความรู้ โดยอาศัยขั้นตอนการจัดกิจกรรมในการสืบเสาะหาความรู้มาสร้างข้อความรู้ของตนเองจากการทำความเข้าใจเชื่อมโยงข้อมูลใหม่กับข้อมูลเดิม โดยทำการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ที่มีต่อทักษะการสร้างความรู้ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะการสร้างความรู้ให้เพิ่มขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะการสร้างความรู้ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการสร้างความรู้ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้กับเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม

สมมติฐานการวิจัย

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้มีทักษะการสร้างความรู้สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยอาศัยแนวคิด ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (constructivism) ของเพียเจต์ และวิกิอทส์ก ซึ่งทศนา แหมมณี (2555 : 90-94) อธิบายว่า ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์หรือทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง มีรากฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์และวิกิอทส์ก โดยเพียเจต์อธิบายว่า พัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลมีการปรับตัวผ่านทาง

กระบวนการซึมซับ จัดระบบจนเกิดภาวะสมดุล ที่เป็นไปตามลำดับขั้นจากการมีปฏิสัมพันธ์และประสบการณ์กับสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการคิดเชิงตรรกะและคณิตศาสตร์ การถ่ายทอดทางสังคม วุฒิมาระ และกระบวนการพัฒนาความสมดุลสำหรับวัยก็ถืออธิบายว่า พัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมทั้งที่เป็นสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางสังคม โดยมีภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญของการคิดและการพัฒนาสติปัญญาขั้นสูง จากแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยจึงนำมาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้โดยขั้นตอนนำเข้าสู่บทเรียนจะเป็นการกระตุ้นความสนใจของนักศึกษาจากการปฏิสัมพันธ์กับสื่อและสิ่งแวดล้อม ที่เป็นคำถามหรือสื่อต่าง ๆ ของผู้วิจัย ที่ช่วยให้ให้นักศึกษาสามารถกำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการรู้ อันนำไปสู่การทบทวนความรู้เดิม ขั้นสำรวจจะเป็นการซึมซับความรู้ใหม่ของนักศึกษา ผ่านการวางแผนการปฏิบัติการค้นหาความรู้ การเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นอธิบายจะเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลและนำมาอธิบายเปรียบเทียบความรู้ที่ได้รับ ขยายความรู้ จะเป็นการจัดระบบเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่เข้าด้วยกันกลายเป็นองค์ความรู้ใหม่ หรือที่เรียกว่าเกิดภาวะสมดุลในสมองของนักศึกษา ขั้นประเมินผล จะเป็นการตรวจสอบองค์ความรู้ใหม่ที่นักศึกษาได้รับ โดยผู้วิจัยตรวจสอบผ่านเครื่องมือที่หลากหลาย

สำหรับแนวทางในการวัดประเมินทักษะการสร้างความรู้ที่แบ่งเป็น 3 ทักษะย่อย คือ 1) ความสามารถในการอธิบายความรู้เดิม 2) ความสามารถในการอธิบายความรู้ใหม่ และ 3) ความสามารถในการจัดกระทำข้อมูลสำหรับทักษะการสร้างความรู้ ใช้องค์ประกอบของการสร้างความรู้ มี 3 ประการ คือ (ชนาธิป พรกุล, 2554 : 73-89)

1. โครงสร้างทางปัญญา (schema) หรือความรู้เดิม เป็นที่เก็บข้อมูลที่มีความเชื่อมโยงกัน เกิดจากการนำข้อมูลจำนวนมากมาจัดใหม่ให้เป็นระบบที่มีความหมายของมโนทัศน์ ทักษะ หรือเหตุการณ์

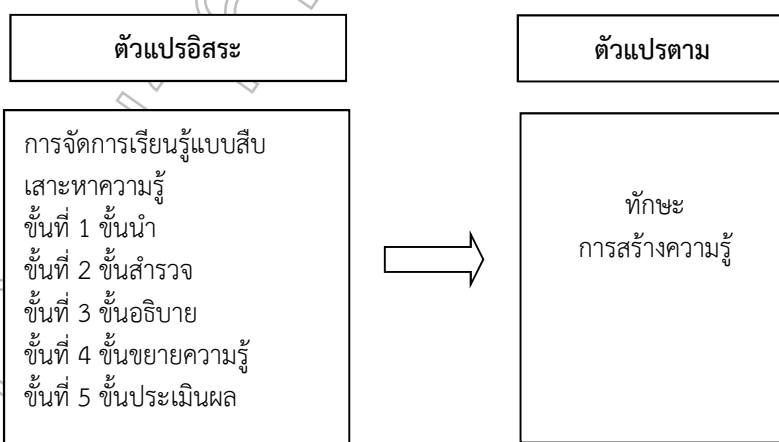
2. กระบวนการทางปัญญา (cognitive process) เป็นกระบวนการจัดกระทำกับข้อมูลในสมองของผู้เรียน เพื่อทำความเข้าใจหรือทำให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงนี้เรียกว่าการปรับตัว ประกอบด้วย 2 กระบวนการ คือ กระบวนการดูดซึม (assimilation) และกระบวนการปรับสภาวะ (accommodation) การปรับตัวเป็นการสร้างความสมดุลระหว่างกระบวนการดูดซึมและกระบวนการปรับสภาวะ

กระบวนการดูดซึม (assimilation) เป็นการคัดกรองข้อมูลใหม่ หรือความรู้ใหม่เข้าไปเก็บรวมกับความรู้เดิมที่มีอยู่ในโครงสร้างทางปัญญา ผู้เรียนใช้กระบวนการนี้เมื่อความรู้ใหม่แตกต่างจากความรู้เดิมไม่มาก

กระบวนการปรับสภาวะ (accommodation) เป็นการปรับหรือเปลี่ยนแปลงความเข้าใจที่เคยมีอยู่แล้วให้เข้ากับข้อมูลใหม่ ผู้เรียนใช้กระบวนการนี้เมื่อไม่สามารถใช้กระบวนการดูดซึม เนื่องจากข้อมูลใหม่ไม่มีความใกล้เคียงหรือสัมพันธ์กับความรู้เดิม จำเป็นต้องปรับความรู้ความเข้าใจเรื่องเดิมให้เข้ากับความรู้ใหม่ แล้วจึงจัดเก็บในโครงสร้างทางปัญญา

3. ข้อมูลใหม่หรือประสบการณ์ใหม่ เป็นข้อมูลที่อยู่สิ่งแวดล้อมรอบตัว ที่ครูนำมาสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม

จากที่กล่าวมาจึงปรากฏความสัมพันธ์ของกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น (pre-experimental research) ใช้แบบแผนการวิจัยกลุ่มเดียววัดผลหลังเรียน (one shot case study)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาคพิเศษ ที่เรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวน 42 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 27 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (cluster random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ คือ การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้
ตัวแปรตาม คือ ทักษะการสร้างความรู้

เครื่องมือที่ใช้วิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 ประเภท คือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ จำนวน 4 แผน ๆ ละ 4 ชั่วโมง ใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้จำนวน 16 ชั่วโมง ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความเหมาะสม โดยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ และพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.14)

2. แบบประเมินทักษะการสร้างความรู้ จำนวน 1 ฉบับ มีเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริคส์ 3 ระดับ ประกอบด้วย รายการประเมิน จำนวน 3 ทักษะย่อย คือ 1) ความสามารถในการอธิบายความรู้เดิม 2) ความสามารถในการอธิบายความรู้ใหม่ และ 3) ความสามารถในการจัดกระทำข้อมูล ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรง ความเหมาะสมของเนื้อหา สำนวนภาษา ความถูกต้องขององค์ประกอบของทักษะการสร้างความรู้จากผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ และพบว่าแต่ละทักษะย่อย มีค่า

ระหว่าง 0.66-1 และหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน (RAI) มีค่าเท่ากับ 0.98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการดังนี้

1. จัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ จำนวน 4 แผน ๆ ละ 4 ชั่วโมง รวมใช้เวลาดำเนินการทดลอง 16 ชั่วโมง
2. ในแต่ละแผนมีการดำเนินการให้กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติ ดังนี้ 1) เขียนแผนการสอนและสาคิตการจัดการเรียนรู้ที่ฝึกทักษะการคิด และ 2) เขียนแผนการสอนและสาคิตการสอนที่ฝึกทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่สัมพันธ์กับรายวิชาที่นักศึกษารับผิดชอบ
3. ผู้วิจัยประเมินทักษะการสร้างความรู้ตามแบบประเมินทักษะการสร้างความรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบรูบริคส์ 3 ทักษะย่อย โดยกำหนดเกณฑ์เป็น 3 ระดับ คือ 3, 2 และ 1 คะแนน เมื่อได้ค่าเฉลี่ยของคะแนนแต่ละข้อแล้ว นำมาเทียบกับเกณฑ์การประเมินผล ซึ่งมีการแปลผลตามระดับค่าเฉลี่ยจากอันตรภาคชั้น ดังนี้ (วโรเพ็งสวัสดิ์, 2551)

2.50-3.00 หมายถึง มีทักษะการสร้างความรู้/ทักษะย่อยอยู่ในระดับ ดี

1.50-2.49 หมายถึง มีทักษะการสร้างความรู้/ทักษะย่อยอยู่ในระดับ พอใช้

1.00-1.49 หมายถึง มีทักษะการสร้างความรู้/ทักษะย่อยอยู่ในระดับ ปรับปรุง

4. นำคะแนนที่วิเคราะห์และแปลผลได้ไปทำการทดสอบทางสถิติตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 2

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาทักษะการสร้างความรู้ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาทักษะการสร้างความรู้ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (n=27)

ทักษะการสร้างความรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความสามารถ
1. ความสามารถในการอธิบายความรู้เดิม	3.00	0.00	ดี
2. ความสามารถในการอธิบายความรู้ใหม่	2.85	0.36	ดี
3. ความสามารถในการจัดกระทำข้อมูล	2.85	0.36	ดี
ภาพรวม	2.90	0.24	ดี

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ มีทักษะการสร้างความรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.90$, S.D. = 0.24) เมื่อพิจารณาเป็นรายทักษะย่อย พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความสามารถในการอธิบายความรู้เดิมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.00$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ

ความสามารถในการอธิบายความรู้ใหม่และความสามารถในการจัดทำข้อมูลอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.85$)

2. การเปรียบเทียบทักษะการสร้างความรู้ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้กับเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการสร้างความรู้ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้กับเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม

กลุ่มตัวอย่าง	คะแนนเต็ม	คะแนนเกณฑ์ (75%)	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
27	3	2.4	2.90	0.24	8.63*	0.000

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้มีทักษะการสร้างความรู้สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้มีทักษะการสร้างความรู้อยู่ในระดับดี
2. นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้มีทักษะการสร้างความรู้สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้มีทักษะการสร้างความรู้อยู่ในระดับดี ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้ออกแบบและจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ โดยแบ่งออกเป็น 5 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ผู้วิจัยตั้งคำถามเพื่อให้นักศึกษามีการทบทวนความรู้เดิมหรืออธิบายความรู้เดิม เช่น ความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบของแผนการสอนและการจัดการเรียนรู้โดยทั่วไป แล้วให้ผู้เรียนระบุปัญหาที่เชื่อมโยงระหว่างแผนการสอนและการจัดการเรียนรู้ โดยทั่วไปกับการแผนการสอนและการจัดการเรียนรู้การคิดอย่างมีวิจารณญาณ อันก่อให้เกิดความอยากรู้อยากเห็นว่าแผนการสอนและการจัดการเรียนรู้การคิดอย่างมีวิจารณญาณแตกต่างกับแผนการสอนและการจัดการเรียนรู้โดยทั่วไปอย่างไร เป็นต้น

นอกจากนั้นในระหว่างการเรียนรู้ในขั้นที่ 2 ขั้นสำรวจ นักศึกษาได้ปฏิบัติงานเป็นกลุ่มและร่วมกันพิจารณากำหนดปัญหาของกลุ่ม มีการตั้งสมมติฐาน การรวบรวมข้อมูลและการบันทึกข้อมูลจากสื่อที่หลากหลาย เช่น เว็บไซต์ต่าง ๆ ตำรา ตัวอย่างแผนการสอน โดยทั่วไปกับตัวอย่างแผนการสอนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การสังเกต การสาธิตของผู้สอน และการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ตามแผนการสอนโดยทั่วไปกับการจัดการเรียนรู้ตามแผนการสอนการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษา เป็นต้น ทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์กับสื่อและปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในกลุ่ม มีการเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง ทำให้เกิดการรับรู้ข้อมูลใหม่

ส่วนในขั้นที่ 3 ขั้นอธิบาย นักศึกษาได้มีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม คือ นำข้อมูลมาแปลความหมายและสรุปหาคำตอบและสร้างคำอธิบายร่วมกันในแต่ละกลุ่ม และปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคือ ร่วมกันอภิปรายทั้งห้องจนเกิดความคิดรวบยอด เป็นการนำสิ่งที่รับรู้มาอธิบายจนกลายเป็นความสามารถในการอธิบายความรู้ใหม่ เช่น เมื่อรวบรวมข้อมูลองค์ประกอบของแผนการสอนและการจัดการเรียนรู้โดยทั่วไปเปรียบเทียบกับองค์ประกอบของแผนการสอนและการจัดการเรียนรู้การคิดอย่างมีวิจารณญาณแล้ว นักศึกษาแต่ละกลุ่มสามารถสร้างคำอธิบายได้แตกต่างกัน และเมื่อร่วมกันอภิปรายทั้งห้อง ทำให้ได้ประเด็นที่ครอบคลุม ได้แก่ มีความเหมือนกันคือ องค์ประกอบในแผนการสอน แต่มีความแตกต่างกันหลายองค์ประกอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งขั้นตอนของกิจกรรมที่การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ต้องฝึกทักษะการคิดที่หลากหลาย อันจะช่วยในการตัดสินใจ รวมทั้งสื่อการสอนที่ต้องพิจารณาความน่าเชื่อถือจากเหตุผลที่ไม่ถูกต้อง และแหล่งข้อมูลที่สนับสนุนแต่ละข้อโต้แย้ง เป็นต้น

สำหรับในขั้นที่ 4 ขั้นขยายความรู้ นักศึกษาได้ร่วมกันอภิปราย มีการซึมซับและจัดกระทำข้อมูล เกิดการเชื่อมโยงความรู้

เดิมกับความรู้ใหม่ ซึ่งเป็นความสามารถในการจัดกระทำข้อมูล เช่น ภายหลังนักศึกษาสร้างความคิดรวบยอดโดยเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้การคิดอย่างมีวิจารณญาณกับการจัดการเรียนรู้โดยทั่วไป แล้ว ได้เชื่อมโยงกับความรู้เดิมเรื่อง ทักษะการคิดประเภทต่าง ๆ ตลอดจน เหตุผลที่ไม่ถูกต้อง ทำให้เมื่อมีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้การคิดอย่างมีวิจารณญาณด้วยตนเอง จึงมีความพยายามผสมผสานความรู้เกี่ยวกับทักษะการคิดต่าง ๆ มาออกแบบและนำความรู้ที่สร้างขึ้นใช้ในการจัดการเรียนรู้การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ได้แก่ ทักษะการระบุเรื่องราวและประเด็นปัญหา ทักษะการรวบรวมข้อมูล และจัดระบบข้อมูล ทักษะการวิเคราะห์ ทักษะการเชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของข้อมูล ทักษะการประเมิน และทักษะการสรุปอ้างอิงได้อย่างครบถ้วน

ส่วนในขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล ผู้สอนทดสอบความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนโดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เช่น แบบฝึกหัด การเขียนแผนการคิดอย่างมีวิจารณญาณเปรียบเทียบกับแผนการสอนโดยทั่วไป การทดลองการจัดการเรียนรู้การคิดอย่างมีวิจารณญาณ เปรียบเทียบกับการจัดการเรียนรู้โดยทั่วไป เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยสร้างตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (ทิตนา แชมมณี, 2555 : 90-94) ที่ระบุว่า พัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลมีการปรับตัวผ่านทางกระบวนการซึมซับ จัดระบบ จนเกิดภาวะสมดุล ที่เป็นไปตามลำดับขั้นจากการมีปฏิสัมพันธ์และประสบการณ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งที่เป็นสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางสังคม โดยมีภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญของการคิดและการพัฒนาสติปัญญาขั้นสูง ซึ่งสอดคล้องผลการวิจัยของมัทนา อ่อนรัศมี, อาพันธ์ชนิต เจนจิต และเชษฐ ศิริสวัสดิ์ (2559) ที่ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง ระบบต่อมไร้ท่อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” แล้วพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง ระบบต่อมไร้ท่อ มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 70) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้มีทักษะการสร้างความรู้สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้ออกแบบและจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ดังได้กล่าวแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งขั้นที่ 1 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน ผู้วิจัยตั้งคำถามเพื่อให้นักศึกษาได้ทบทวนความรู้เดิม และใช้เป็นแนวทางในการกำหนดปัญหา เพื่อฝึกฝนความสามารถในการอธิบายความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน นอกจากนั้นในขั้นที่ 2 ขั้นสำรวจ มีการแนะนำพอสังเขปเกี่ยวกับกระบวนการทำงานตามขั้นตอน

การสืบเสาะหาความรู้ การได้ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่เป็นเพื่อน ตลอดจนสื่อที่หลากหลาย เพื่อทบทวนให้เป็นปัญหาของกลุ่ม การร่วมกันตั้งสมมติฐาน การร่วมกันค้นคว้าหาคำตอบ การเก็บรวบรวมข้อมูล ทำให้สมองรับรู้ข้อมูลใหม่ และขั้นที่ 3 ขั้นอธิบาย การปฏิสัมพันธ์พูดคุยทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม มีการวิเคราะห์ เชื่อมโยงและสร้างคำอธิบายร่วมกัน ทำให้มีการนำข้อมูลใหม่ที่ได้รับมาร่วมกันอธิบาย เพื่อฝึกฝนความสามารถในการอธิบายความรู้ใหม่ แต่เนื่องจากธรรมชาติของสมองข้อมูลที่ผ่านการรับรู้แล้วจะถูกนำไปเก็บไว้ในความจำระยะสั้น ซึ่งอาจคงอยู่เพียง 15-30 วินาทีเท่านั้น จึงต้องมีกลวิธีในการนำไปเก็บไว้ในความจำระยะยาว (ทิตนา แชมมณี, 2555 : 84) ทำให้การสืบเสาะหาความรู้มีการเชื่อมโยงความรู้ใหม่ให้เข้ากับความรู้เดิมในขั้นที่ 4 ขั้นขยายความรู้ โดยนักศึกษาร่วมกันอภิปราย สมองมีการจัดกระทำข้อมูล จัดระเบียบความคิด เชื่อมโยงกับสิ่งที่เรียนรู้มาแล้วจนกลายเป็นองค์ความรู้ที่สร้างขึ้น เพื่อฝึกฝนความสามารถในการจัดกระทำข้อมูล

นอกจากนั้นการที่ผู้วิจัยสร้างตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยมีกิจกรรมฝึกฝนทักษะการสร้างความรู้ที่ครอบคลุมองค์ประกอบของการสร้างความรู้ (ชนธิป พรกุล, 2554 : 73-89) 3 ประการ คือ 1. โครงสร้างทางปัญญาหรือความรู้เดิม 2. กระบวนการทางปัญญา ที่เป็นกระบวนการจัดการทำกับข้อมูลในสมองของผู้เรียน ซึ่งแบ่งเป็นกระบวนการดูดซึมหรือซึมซับ และกระบวนการปรับสภาวะ และ 3. ข้อมูลใหม่หรือประสบการณ์ใหม่ นอกจากนั้นได้ปฏิบัติตามแนวทางการนำทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองไปใช้ คือ เน้นที่กระบวนการและขั้นตอนการสร้างความรู้ (ทิตนา แชมมณี, 2555 : 94) โดยผู้วิจัยมีคำแนะนำแนวทางการแปลและสร้างความหมายพอสังเขป เพื่อเป็นทิศทางให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับบทความวิจัยของ Kirschner, Sweller and Clark (2010) ที่ระบุว่า การเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง การสอนแบบค้นพบปัญหาเป็นฐาน ประสบการณ์ และแบบสืบเสาะหาความรู้ จะมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลจนผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองหรือจัดเก็บความรู้ไปอยู่ในหน่วยความจำระยะยาวได้ ต้องมีคำแนะนำเพื่อเชื่อมโยงความรู้เดิมกับสิ่งที่ค้นพบ (ความรู้ใหม่) สั้น ๆ หากไม่ฝึก ความรู้ใหม่จะหายไปภายในเวลา 30 วินาที

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การออกแบบและจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ในส่วนที่ส่งเสริมความสามารถในการอธิบายความรู้เดิม ผู้สอนควรตั้งคำถามที่ชัดเจน โดยเชื่อมโยงว่าความรู้ใหม่ที่ต้องการนั้นต้องใช้ความรู้เดิมเรื่องใด

2. การออกแบบและจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ในส่วนที่ส่งเสริมความสามารถในการอธิบายความรู้ใหม่ ผู้สอนควรให้คำแนะนำเกี่ยวกับกระบวนการ ขั้นตอนในการหาความรู้อย่างเป็นรูปธรรม

3. การออกแบบและจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ในส่วนที่ส่งเสริมความสามารถในการจัดการทำข้อมูล ผู้สอนควรมีคำแนะนำหรือให้แนวทางการแปลและสร้างความหมาย พอสังเขป โดยยกตัวอย่างที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันหรือความรู้เดิม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ที่บูรณาการสื่อเทคโนโลยีร่วมกันในแต่ละขั้นตอน ซึ่งอาจจะส่งเสริมประสิทธิภาพในการเรียนรู้ด้านอื่น ๆ เพิ่มขึ้น

2. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ที่มีผลต่อคุณลักษณะของตัวแปรอื่น ๆ ได้แก่ ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความสามารถในการแก้ปัญหา ทักษะในการแสวงหาความรู้ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และการวิเคราะห์สาระสำคัญ. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชนาธิป พรกุล. (2554). การสอนกระบวนการคิด: ทฤษฎีและการนำไปใช้. กรุงเทพมหานคร: วีพริ้นท์ (1991).
- ทศนา แคมมณี. (2555). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพมหานคร: ด่านสุทธาการพิมพ์.
- ประสาท เเนองเฉลิม. (2558). การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: แอคทีฟ พริ้นท์.
- พรสิริ เอี่ยมแก้ว. (2561). รายงานผลการดำเนินงานของรายวิชา 1126301 การจัดการเรียนรู้ (มคอ.5). นครสวรรค์: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. (2561). หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561). นครสวรรค์: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

มันทนา อ่อนรัมย์, อาพันธ์ชนิต เจนจิต และเชษฐ ศิริสวัสดิ์. (2559). ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้เรื่องระบบต่อมไร้ท่อสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา. วารสารวิจัยรำไพพรรณี. 10 (ตุลาคม - ธันวาคม): 116-124.

วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2551). วิธีวิทยาการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). รายงานการวิจัยแนวโน้มภาพอนาคตการศึกษาและการเรียนรู้ของไทย ในปี พ.ศ. 2573. กรุงเทพมหานคร: บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.

Bernie, T. and Charles, F. (2009). 21 st Century Skills: Learning for life in Our Times. San Francisco: Jossey-Bass.

Jensen, E. (2008). Brain-based learning: the new paradigm of teaching. California: Corwin Press.

Kirschner, P.A., Sweller, J. and Clark, R.E. (2010). Why Minimal Guidance During Instruction Does Not Work: An Analysis of the Failure of Constructivist, Discovery, Problem-Based, Experiential, and Inquiry-Based Teaching. Educational Psychologist. 41(2): 75-86.

แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17
Morality and Ethics Enhancement Guideline for School Administrators
under the Office of the Secondary Education Service Area 17

พิวา หึ่งทอง*

Piwa Hingdong

หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม กรุงเทพมหานคร 10600

Master of Education Program Educational Administration Branch, Siam Technology College,

Bangkok 10600 Thailand

*Corresponding author E-mail: va123443@hotmail.com

(Received: October 29 2020; Revised: April 5 2021; Accepted: May 6 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ได้แก่ ความเป็นผู้รู้จักเหตุ ความเป็นผู้รู้ผล ความเป็นผู้รู้จักตน ความเป็นผู้รู้จักประมาณ ความเป็นผู้รู้จักกาล ความเป็นผู้รู้จักชุมชน ความเป็นผู้รู้จักบุคคล และเสนอแนวทางพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 317 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$) เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความเป็นผู้รู้จักเหตุผล ($\bar{X} = 3.57$) รองลงมา คือ ด้านความเป็นผู้รู้จักชุมชน ($\bar{X} = 3.53$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความเป็นผู้รู้จักตน ($\bar{X} = 3.20$) 2) แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ตามความคิดของครูผู้สอน คือ ผู้บริหารควรดำเนินแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ผู้บริหารควรรับรู้ผลจากการกระทำของตนเอง ผู้บริหารควรใช้หลักธรรมในการบริหารงาน ผู้บริหารควรใช้จ่ายแบบพอประมาณและบริโภคนิยม 4 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับเวลาราชการ ผู้บริหารควรเข้าถึงชุมชนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ผู้บริหารควรให้รางวัลแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีความรับผิดชอบ

ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีความจำเป็นต้องพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น โดยใช้แนวทางที่กล่าวมาข้างต้น

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยม

Abstract

This study aimed to 1) apply the Buddhist principle of Sappurisa-dhamma 7 into examination of the guideline for developing morality and ethics and 2) propose a guideline for developing morality and ethics for school administrators under the Office of the Secondary Educational Service Area 17. The Sappurisdhamma 7 or 7 qualities of a good man include (1) knowing of causes underlying all the happenings, (2) knowing of the results or fruition derived from the causes, (3) knowing of one's own self or self-knowledge, (4) knowing of moderation or the sense of proportion, (5) knowing of time or time management, (6) knowing of the populated communities or societies or even the assembly, and (7) knowing of individual differences.

The samples were 317 teachers at schools under the Office of the Secondary Educational Service Area 17 in academic year 2018. The instrument was a 5-level Likert scale questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The results were that the overall morality and ethics of the school administrators was in moderate level ($\bar{X} = 3.42$). When it is considered by aspect, the aspect rated the highest was knowing of the results of the causes ($\bar{X} = 3.57$) and the second place was knowing of the populated communities or societies ($\bar{X} = 3.53$). The aspect rated the lowest was knowing of one's own self ($\bar{X} = 3.20$). According to the sample teachers' opinion towards the morality and ethics development for school administrators, the findings were as follows. The administrators should take action in solving any matters of the school. The administrators should concern the consequence of their action. The administrators should rely on moral principles when performing their functions. The administrators should concern sufficiency and mainly spend money on four requisites. The administrators should concern official working hours. The administrators should understand the community and provide the community participation in educational management. The administrators should provide incentive for responsible subordinates. In conclusion, from the moderate level of morality and ethics of the school administrators under the Office of the Secondary Educational Service Area 17, the enhancement of morality and ethics of the school administrators is necessary.

Keyword : Morality and Ethics Enhancement Guideline for Secondary School Administrators

บทนำ

โรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นหน่วยงานสำคัญที่จัดการศึกษาเพื่อสร้างประชากรให้มีคุณภาพ บุคคลที่มีบทบาทเกี่ยวข้องโดยตรงที่ทำให้การจัดการศึกษาในสถานศึกษาประสบความสำเร็จ คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครูปฏิบัติการสอน และบุคลากรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนนั้น เป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนมีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายได้ เพราะผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้กำหนดนโยบาย และตัดสินใจในระดับโรงเรียนภายใต้เงื่อนไขของทรัพยากร การบริหารที่มีอยู่อย่างจำกัด ซึ่ง นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2556 : 4) ได้ให้แนวคิดว่าการบริหารเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ กล่าวคือ ผู้บริหารต้องมีหลักในการทำงาน ยึดกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง ธรรมเนียม และประเพณีเป็นหลักและต้องมีศิลปะในการครองตน ครองคน และครองงานต้องศึกษางานและพฤติกรรมของผู้ร่วมงานซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ในการทำงานของผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ คือ ต้องมองเห็นลักษณะเด่นสำคัญของครูให้พบความสามารถ ความสนใจของครูแต่ละคน เพื่อส่งเสริมสนับสนุนความสามารถ และความสนใจของครูแต่ละคนให้เจริญงอกงามขึ้นเพื่อเป็นประโยชน์แก่ครูและการบริหารงานให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหารโรงเรียนที่ผ่านมา สวอน สุทธิเลิศอรุณ (2556 : 55) ได้ให้ข้อสังเกตว่าผู้บริหารโรงเรียน มักจะมีพฤติกรรมทางการบริหารที่ไม่เป็นไปตามความคาดหวังของสังคมจึงทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารงานจนทำให้มีผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาอย่างมาก ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นโดยทางตรงหรือทางอ้อมอาจเกี่ยวข้องกับผู้บริหารโรงเรียน เช่น ผู้บริหารไม่ตั้งใจทำงาน ไม่อุทิศเวลาให้กับทางราชการ เอาเปรียบผู้ใต้บังคับบัญชา เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ขาดความเที่ยงธรรม ไม่ปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งนี้ วีระ อำพันสุข (2557 : 191) ศึกษาพบว่า สาเหตุที่ทำให้การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนล้มเหลว ได้แก่ การขาดคุณธรรมในการบริหารงาน ไม่มีมนุษยสัมพันธ์ ไม่แสวงหาความรู้เกี่ยวกับการบริหารสมัยใหม่ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน และ อรรถสิทธิ์ สิทธิสุนทร (2555 : 9-8) ได้เสนอแนะว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารจะต้องมีลักษณะที่สำคัญ 4 ประการ คือ 1) ภูมิฐาน หมายถึง ความสง่างาม เผย ความสะอาดหมดจด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และความพอเหมาะพอดี 2) ภูมิวุฒิ หมายถึง ความเป็นผู้มีความรู้ในการปฏิบัติงาน กล่าวคือ จะต้องมีความรู้เฉพาะวิชาในวิชาการหน้าที่โดยตรงให้แตกฉาน และจะต้องมีความรู้ในวิชาการแขนงอื่น ๆ 3) ภูมิธรรม ผู้นำหรือผู้บังคับบัญชาแม้จะมีภูมิฐานและภูมิวุฒิที่ดีเลิศเพียงใดถ้าความประพฤติไม่ดี ไม่มีวินัย จิตใจต่ำไร้ศีลธรรมจรรยา และวัฒนธรรม 4) ความชัดเจนในศิลปะ ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องมีความสามารถที่จะประยุกต์หรือผสมผสานทั้งสามภูมิ

ด้วยกัน เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานให้บรรลุถึงเป้าหมายโดยมีประสิทธิภาพ จากที่กล่าวมาข้างต้น คุณลักษณะหรือพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร โรงเรียนจึงเป็นปัจจัยด้านหนึ่งที่ทำให้การบริหารงานประสบความสำเร็จ ซึ่ง ปราการ บุตรโยจันโท (2558 : 132) ศึกษาวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนนอกจากจะต้องเป็นผู้มีความรู้ทางวิชาการดีแล้ว ความเป็นผู้มีคุณธรรมจะทำให้ได้รับความเชื่อถือและความร่วมมือจากผู้ร่วมงานและชุมชนทั้งนี้ ฉลอง มาปรีดา (2557 : 11) กล่าวว่า การที่ผู้บริหารโรงเรียนขาดคุณธรรมในการบริหารงานมักเป็นเหตุให้เกิดผลเสียต่อการบริหารงานในสถานศึกษา คือ ผู้ร่วมงานหมดกำลังใจเกิดความท้อถอยในการทำงาน เกิดสภาพความขัดแย้ง ขาดความสามัคคีกันระหว่างผู้บริหารกับครูจนเกิดการร้องเรียนกล่าวโทษกัน ผู้ที่อยู่ในหน่วยงานเดียวกันทะเลาะเบาะแว้ง ชิงดี ชิงเด่น แบ่งพรรค แบ่งพวก อิจฉาริษยา กลั่นแกล้งกัน ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น ผู้ปกครอง ชุมชน กรรมการ โรงเรียน ฯลฯ ขาดความเชื่อถือ ขาดความไว้วางใจไม่ไว้วางใจในตัวผู้บริหาร และในที่สุดก็จะไม่ให้ความร่วมมือในการสนับสนุนการจัดการศึกษา สภาพดังกล่าวเมื่อเกิดขึ้นกับสถานศึกษาใด ย่อมเป็นทอนประสิทธิภาพการทำงานของหน่วยงานนั้นบุคลากรขาดขวัญและกำลังใจ ขาดการเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ผู้บริหารไม่ได้รับความร่วมมือขาดความไว้วางใจจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา จึงนับได้ว่าเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสถานศึกษาทุก ๆ ด้าน

สภาพปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจในการศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 เพื่อนำผลการศึกษาในครั้งนี้ไปพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนให้ได้มาตรฐาน และมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการแสดงออกด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เรื่องแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

- ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 1,773 คน

- กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ จำนวน 317 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1.1 สถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่

1.1.1 เพศ

1.1.2 อายุ

1.1.3 ประสบการณ์ในการทำงาน

1.1.4 วุฒิการศึกษา

1.2 ระดับการปฏิบัติด้านคุณธรรมจริยธรรมตามหลักสัปปริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17

1.2.1 ด้านความเป็นผู้รู้จักเหตุ

1.2.2 ด้านความเป็นผู้รู้ผล

1.2.3 ด้านความเป็นผู้รู้จักตน

1.2.4 ด้านความเป็นผู้รู้จักประมาณ

1.2.5 ด้านความเป็นผู้รู้จักกาล

1.2.6 ด้านความเป็นผู้รู้จักชุมชน

1.2.7 ด้านความเป็นผู้รู้จักบุคคล

1.3 แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Likert's rating scales) จำนวน 7 ด้าน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17

3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

3.1 การสร้างเครื่องมือ

3.1.1 ศึกษาเอกสาร

3.1.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามตามจำนวน

ประชากรเก็บข้อมูล

3.1.3 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหา

3.1.4 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1.5 นำแบบสอบถามที่สร้างแล้วเสนอ

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

3.2 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

3.2.1 นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขและปรับปรุงแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

3.3 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3.4 นำแบบสอบถามมาหาความเชื่อมั่น (Reliability) เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์

3.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นและความสมบูรณ์ ไปใช้เก็บข้อมูลจริง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยวิธีการนำแบบสอบถามไปแจกครู

4.1 ขออนุญาตผู้อำนวยการสถานศึกษา

4.2 แจกแบบสอบถามครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

5.1 นำข้อมูลได้จากแบบสอบถามไปวิเคราะห์ข้อมูล

5.2 ข้อมูลตอนที่ 1 สถานภาพของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17

5.3 ข้อมูลตอนที่ 2 ระดับการปฏิบัติของผู้บริหาร

5.4 นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ทางสถิติมาแปลผล

5.5 ข้อมูลตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน

ผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ระดับการแสดงออกด้านคุณธรรมจริยธรรมตามหลักสัปปริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.42$) เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความเป็นผู้รู้จักเหตุผล ($\bar{x} = 3.57$) รองลงมา คือ ด้านความเป็นผู้รู้จักชุมชน ($\bar{x} = 3.53$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความเป็นผู้รู้จักตน ($\bar{x} = 3.20$)

1.1 ด้านความเป็นผู้รู้จักเหตุผล พบว่า ระดับการแสดงผลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) เมื่อพิจารณาตามรายด้าน ด้านความเป็นผู้รู้จักเหตุผล พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เมื่อเกิดปัญหาในโรงเรียนสามารถหาวิธีการแก้ไขปัญหาจากบุคลากรในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.78$) รองลงมาคือ มีการตัดสินใจพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบ ($\bar{X} = 3.72$) ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ แก้ไขปัญหาจากสาเหตุที่เกิดขึ้นในขณะที่ปฏิบัติงานอย่างรอบคอบและเหมาะสมกับสถานการณ์ ($\bar{X} = 3.31$)

1.2 ด้านความเป็นผู้รู้ผล พบว่า ระดับการแสดงผลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$) เมื่อพิจารณาตามรายด้าน ด้านความเป็นผู้รู้ผล พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการกำหนดตัวชี้วัดการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรมและเป็นที่ยอมรับตามเกณฑ์การประเมิน ($\bar{X} = 3.52$) รองลงมาคือ สามารถอธิบายความมุ่งหมายและหลักการปฏิบัติงานให้ครูเข้าใจ ($\bar{X} = 3.44$) ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นำผลการปฏิบัติงานที่ได้มาประเมินร่วมกับคณะครูเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.13$)

1.3 ด้านความเป็นผู้รู้จักตน พบว่า ระดับการแสดงผลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.20$) เมื่อพิจารณาตามรายด้าน ด้านความเป็นผู้รู้จักตน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ยอมรับความผิดพลาดในการปฏิบัติงานในสถานศึกษากรณีที่ไม่นับรวมวัตถุประสงค์ ($\bar{X} = 3.42$) รองลงมาคือ ยอมรับความผิดพลาดในการปฏิบัติงานในสถานศึกษากรณีที่ไม่นับรวมวัตถุประสงค์ ($\bar{X} = 3.39$) ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีความสุขุมรอบคอบ สามารถควบคุมอารมณ์ ขมใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ($\bar{X} = 3.06$)

1.4 ด้านความเป็นผู้รู้จักประมาณ พบว่า ระดับการแสดงผลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$) เมื่อพิจารณาตามรายด้าน ด้านความเป็นผู้รู้จักประมาณ พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน ($\bar{X} = 3.54$) รองลงมาคือ สร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการทำงานมีความอบอุ่นเสมอภาค ($\bar{X} = 3.49$) ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ควบคุมการใช้ทรัพยากรในการปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่า ($\bar{X} = 3.12$)

1.5 ด้านความเป็นผู้รู้จักกาล พบว่า ระดับการแสดงผลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.20$) เมื่อพิจารณาตามรายด้าน ด้านความเป็นผู้รู้จักกาล พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดลำดับความสำคัญของงานใน

หน้าที่ได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.47$) รองลงมาคือ มีการบริหารงานทันเวลาโดยใช้ความรู้และความสามารถอย่างเต็มที่ ($\bar{X} = 3.38$) ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการประเมินผลระหว่างปฏิบัติงานและพิจารณาปรับปรุงพัฒนางานให้ก้าวหน้าทันเหตุการณ์เสมอ ($\bar{X} = 3.28$)

1.6 ด้านความเป็นผู้รู้จักชุมชน พบว่า ระดับการแสดงผลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$) เมื่อพิจารณาตามรายด้าน ด้านความเป็นผู้รู้จักชุมชน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รู้ตระหนักรู้เข้าใจเกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณีของสังคมที่โรงเรียนตั้งอยู่ ($\bar{X} = 3.72$) รองลงมาคือ ปฏิบัติตนได้สอดคล้องกับขนบธรรมเนียม ประเพณีของท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.59$) ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีความเข้าใจในบริบทของชุมชนอย่างทั่วถึง ($\bar{X} = 3.41$)

1.7 ด้านความเป็นผู้รู้จักบุคคล พบว่า ระดับการแสดงผลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$) เมื่อพิจารณาตามรายด้าน ด้านความเป็นผู้รู้จักบุคคล พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เปิดโอกาสให้ทุกคนได้พัฒนาตนเองตามความสามารถอย่างเต็มที่ ($\bar{X} = 3.55$) รองลงมาคือ เปิดโอกาสให้ทุกคนได้พัฒนาตนเองตามความสามารถอย่างเต็มที่ ($\bar{X} = 3.53$) ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สร้างขวัญและกำลังใจเพื่อให้ครูมีความสุขในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.43$)

2. แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ตามความคิดของครู พบว่า

2.1 ด้านความเป็นผู้รู้จักเหตุ

ผู้บริหารควรดำเนินแก้ไข้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน จำนวน 36 คน รองลงมาคือ ควรวางแผนการทำงานก่อนลงมือทำ จำนวน 25 คน และควรรับฟังข้อเสนองานจากครูอาวุโส จำนวน 13 คน

2.2 ด้านความเป็นผู้รู้ผล

ผู้บริหารควรรับฟังผลจากการกระทำของตนเอง จำนวน 46 คน รองลงมาคือ ยอมรับผลที่เกิดขึ้นหากมีผิดพลาด จำนวน 38 คน และคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม จำนวน 25 คน และจากการสัมภาษณ์ครูเพิ่มเติม จำนวน 5 คน ได้แนวทางเพิ่มเติมคือ ผู้บริหารยอมรับผลการตัดสินใจ รับผิดชอบงานที่เกิดจากความเสียหาย ช่วยผู้ใต้บังคับบัญชาแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดข้อผิดพลาด และแก้ไขให้ถูกต้อง

2.3 ด้านความเป็นผู้รู้จักตน

ผู้บริหารควรใช้หลักธรรมในการบริหารงาน จำนวน 45 คน รองลงมาคือ ไม่ลำเอียง มีความเสมอภาค จำนวน

39 คน และควรกล้ายอมรับผลจากการกระทำ จำนวน 29 คน และจากการสัมภาษณ์ครูเพิ่มเติม จำนวน 5 คน ได้แนวทางเพิ่มเติมคือ ควรมีความเป็นกันเองกับผู้ได้บังคับบัญชา ควรช่วยเหลือผู้ได้บังคับบัญชาในทุกโอกาส ควรให้คำแนะนำช่วยเหลือเมื่อผู้ได้บังคับบัญชาประพฤติปฏิบัติในทางที่ไม่เหมาะสม ควรมีความเป็นกลางในทุกเรื่อง

2.4 ด้านความเป็นผู้รู้จักประมาณ

ผู้บริหารควรใช้จ่ายแบบพอประมาณและบริโภคปัจจัย 4 จำนวน 35 คน รองลงมาคือ ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 30 คน และปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ จำนวน 19 คน

2.5 ด้านความเป็นผู้รู้จักกาล

ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับเวลาราชการ จำนวน 46 คน รองลงมาคือ ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการ จำนวน 35 คน เอื้อเวลาให้แก่บุคลากรในโรงเรียน จำนวน 32 คน และจากการ

สัมภาษณ์ครูเพิ่มเติม จำนวน 5 คน ได้แนวทางเพิ่มเติมคือ ใช้งานให้ถูกเวลา มีเวลาให้ครูได้ปฏิบัติงานภายในโรงเรียน เช่นตึกเอกสาร ให้ตรงเวลาและบริหารงานให้ตรงระยะเวลาที่ทางราชการกำหนด

2.6 ด้านความเป็นผู้รู้จักชุมชน

ผู้บริหารควรเข้าถึงชุมชนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จำนวน 43 คน รองลงมาคือ วางตัวเป็นกันเองกับชุมชน จำนวน 31 คน และสนับสนุนระบอบการปกครองอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2.7 ด้านความเป็นผู้รู้จักบุคคล

ผู้บริหารควรให้รางวัลแก่ผู้ได้บังคับบัญชาที่มีความรับผิดชอบ จำนวน 45 คน รองลงมาคือ มีความยุติธรรมในการให้ขวัญกำลังใจ จำนวน 39 คน และ มีการชมเชยในด้านต่าง ๆ เมื่อผู้ได้บังคับบัญชาทำดี

ข้อเสนอแนะ	จำนวน (F)	อันดับ
1. ด้านความเป็นผู้รู้จักเหตุ		
1.1 แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน	36	1
1.2 วางแผนการทำงานก่อนลงมือทำ	25	2
1.3 รับฟังข้อเสนอแนะจากครูอาวุโส	13	3
2. ด้านความเป็นผู้รู้ผล		
2.1 รู้ผลจากการกระทำของตนเอง	46	1
2.2 ยอมรับผลที่เกิดขึ้นหากมีข้อผิดพลาด	38	2
2.3 คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม	25	3
3. ด้านความเป็นผู้รู้จักตน		
3.1 ใช้หลักธรรมในการบริหารงาน	45	1
3.2 ไม่ลำเอียง มีความเสมอภาค	39	2
3.3 กล้ายอมรับผลจากการกระทำ	29	3
4. ด้านความเป็นผู้รู้จักประมาณ		
4.1 ใช้จ่ายแบบพอประมาณ และบริโภคปัจจัย 4	35	1
4.2 ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง	30	2
4.3 ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ	19	3
5. ด้านความเป็นผู้รู้จักกาล		
5.1 ให้ความสำคัญกับเวลาราชการ	46	1
5.2 ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการ	35	2
5.3 เอื้อเวลาให้แก่บุคลากรในโรงเรียน	32	3
6. ด้านความเป็นผู้รู้จักชุมชน		
6.1 เข้าถึงชุมชน ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	43	1
6.2 วางตัวเป็นกันเองกับชุมชน	31	2
6.3 สนับสนุนระบอบการปกครองอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	29	3
7. ด้านความเป็นผู้รู้จักบุคคล		
7.1 ให้รางวัลแก่ผู้ได้บังคับบัญชาที่มีความรับผิดชอบ	45	1
7.2 มีความยุติธรรม ในการให้ขวัญกำลังใจ	39	2
7.3 มีการชมเชย ในด้านต่าง ๆ เมื่อผู้ได้บังคับบัญชาทำดี	32	3

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ระดับการแสดงออกด้านคุณธรรมจริยธรรมตามหลักสัปปริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 คุณธรรมจริยธรรมเป็นคุณสมบัติที่ดีของทุกคนโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ดำรงตำแหน่งผู้นำ หรือผู้บริหารจำเป็นต้องมีคุณธรรมจริยธรรมมากกว่าตำแหน่งอื่น ๆ เนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้หลักต้นให้เกิดการดำเนินงานขับเคลื่อนไปข้างหน้าตามวัตถุประสงค์ต้องมีการบริหารงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม คุณธรรมจริยธรรมเป็นลักษณะของความดี ถ้าผู้บริหารมีความดีมีคุณธรรมจริยธรรมก็จะได้รับการยอมรับนับถือเท่ากับเป็นการสร้างภาวะผู้นำให้เกิดขึ้นการบริหารงานนอกจากจะวางระบบการบริหารงานที่ดีแล้วยังต้องพยายามสร้างแรงจูงใจเพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งการสร้างแรงจูงใจมีทั้งทางบวกและทางลบ เช่น การให้รางวัลหรือการลงโทษ เป็นต้น แต่ในความเป็นจริงในการสร้างแรงจูงใจที่ดีที่สุดคือ การทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความรู้สึกว่าได้ปฏิบัติหน้าที่กับผู้บังคับบัญชาที่มีความซื่อสัตย์สุจริตยุติธรรม ดังนั้น ถ้าผู้บริหารมีคุณธรรมจริยธรรมก็จะเป็นการสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้เป็นอย่างดี (วิภาดา ขุนทองจันทร์, 2555) ถ้าเปรียบการบริหารเสมือนกับการทำสงคราม ผู้นำก็เปรียบเสมือนแม่ทัพ ที่จะต้องวางแผน วางกลยุทธ์ให้ลูกทัพปฏิบัติตาม หากวางแผนผิดพลาดจะส่งผลเป็นอันตรายแก่บุคคลที่อยู่ในความควบคุม ดังนั้น ผู้นำจะต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์และมีความรับผิดชอบสูง หากสถานศึกษาใดได้ผู้นำที่เฉื่อยฉะ เข้าขาม เย็นขาม ก็จะทำให้โรงเรียนหยุดนิ่งและเริ่มล้าหลังไปตามวันเวลา แต่ในทางกลับกันหากผู้นำมีวิสัยทัศน์มีความคิดในการพัฒนาไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่แล้วร่วมด้วยช่วยกันในการกำหนดเป้าหมายแนวทางแล้วดำเนินการจะทำให้สถานศึกษานั้น ๆ มีการก้าวหน้าและมีการพัฒนาไปในทิศทางที่ถูกต้อง

1.1 ด้านความเป็นผู้รู้จักเหตุผล รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เมื่อเกิดปัญหาในโรงเรียนสามารถหาวิธีการแก้ไขปัญหามากบุคลากรในโรงเรียน สำหรับผู้บริหารที่จะนำไปใช้ ซึ่งเสนอคล้ายกับวันทนา เมืองจันทร์ (2554) พบว่า ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่มีความเข้าใจในหลักการ ทฤษฎี กฎระเบียบ รู้ว่าในฐานะผู้บริหารจะต้องมีหน้าที่และรับผิดชอบอย่างไร วางแผนการดำเนินงานเพื่อให้การดำเนินงานที่บรรลุผลสำเร็จ

1.2 ด้านความเป็นผู้รู้ผล รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการกำหนดตัวชี้วัดการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรมและเป็นที่ยอมรับตามเกณฑ์การประเมินตาม รู้ความมุ่งหมายและรู้จักกับผล ซึ่งเสนอคล้ายกับ พระธรรมปิฎก ป.อ. ปยุตโต (2550) พบว่า รู้ความหมาย และความมุ่งหมายของหลักการที่ปฏิบัติ เข้าใจวัตถุประสงค์ของกิจการที่ตนกระทำ รู้ว่าที่ตนทำอยู่อย่างนั้น ๆ ดำเนินชีวิตอยู่อย่างนั้น เพื่อประสงค์ประโยชน์อะไร หรือการที่จะได้รับผลอะไร ที่ให้หน้าที่ตำแหน่ง ฐานะ การงานอย่างนั้น ๆ เขากำหนดวางกันไว้เพื่อมุ่งหมายอะไร กิจการที่ตนทำอยู่ขณะนี้เมื่อทำไปแล้วจะบังเกิดผลอะไรบ้าง เป็นผลดีหรือผลเสียอย่างไร

1.3 ด้านความเป็นผู้รู้จักตน รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ยอมรับความผิดพลาดในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา กรณีที่ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งเสนอคล้ายกับ ดนัย ไชยโยธา (2553) พบว่า สามารถที่จะพิจารณา วิเคราะห์ตนเองถูกต้องตรงกับความเป็นจริงว่าโดย ฐานะ เพศ กำลังความรู้ ความสามารถ ความถนัด และคุณธรรมเป็นอย่างไร เป็นต้น แล้วประพฤติปฏิบัติให้เหมาะสม และรู้จักแก้ไขปรับปรุงให้สอดคล้อง ถูกจุดตรงทางที่จะเจริญงอกงาม และบังเกิดผลดี

1.4 ด้านความเป็นผู้รู้จักประมาณ รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน ซึ่งเสนอคล้ายกับ พระเทพเวที ประยูร ปยุตโต (2555) พบว่า ความรู้จักประมาณในการบริโภคในการใช้จ่ายทรัพย์ รู้จักความพอเหมาะพอดีในการพูด การปฏิบัติกิจและทำการต่าง ๆ ตลอดจนการพักผ่อนนอนหลับและการสนุกสนานรื่นเริงทั้งหลาย โดยไม่ใช่เพียงเพื่อเห็นแก่ความพอใจ ชอบใจ หรือเอาแต่ใจของตน แต่ทำตามความพอดีแห่งปัจจัยหรือองค์ประกอบทั้งหลาย ที่จะลงตัวให้เกิดผลดีงามตามที่มองเห็นด้วยปัญญา

1.5 ด้านความเป็นผู้รู้จักกาล รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดลำดับความสำคัญของงานในหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเสนอคล้ายกับ วันทนา เมืองจันทร์ (2554) พบว่า เป็นคนตรงเวลา ไม่ตำหนิผู้ใต้บังคับบัญชาต่อหน้าผู้อื่น รู้จักลำดับความสำคัญของงาน แล้วดำเนินงานได้อย่างเหมาะสมกับระยะเวลาและโอกาสสรุปพฤติกรรมของผู้บริหารตามความหมายของข้อธรรมนี้ คือ 1) เป็นคนตรงเวลา 2) ไม่ตำหนิผู้ใต้บังคับบัญชาต่อหน้าผู้อื่น 3) รู้จักลำดับความสำคัญของงานและดำเนินงานได้อย่างเหมาะสมกับระยะเวลาและโอกาส

1.6 ด้านความเป็นผู้รู้จักชุมชน รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ตระหนักรู้เข้าใจเกี่ยวกับ ขนบธรรมเนียม ประเพณีของสังคมที่โรงเรียนตั้งอยู่ ซึ่งเสนอคล้ายกับ นิยม ไผ่โสภะ (2553) พบว่า รู้จักถิ่น รู้จักที่ชุมชน และชุมชนรู้จักการอันควรประพฤติปฏิบัติในถิ่นที่ชุมชนสำนักงานการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

1.7 ด้านความเป็นผู้รู้จักบุคคล รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เปิดโอกาสให้ทุกคนได้พัฒนานตนเองตามความสามารถอย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับ พระเทพเวที ประยุตต์ ปยุตโต (2555) พบว่า ความรู้จักบุคคล คือ ความแตกต่างของบุคคลว่า โดยอธยาศัยความสามารถ และคุณธรรม เป็นต้น ใคร ๆ ยิ่งหรือหย่อนอย่างไร และรู้ที่จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้น ๆ ด้วยดี ว่าควรคบหรือไม่ จะใช้ดำเนินยกย่อง และแนะนำสั่งสอนอย่างไร เป็นต้น

2. แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 ตามความคิดเห็นของครู

2.1 ด้านความเป็นผู้รู้จักเหตุผล แนวทางการพัฒนาตามความคิดเห็นของครู พบว่า ผู้บริหารควรแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาธรรมาภรณ์ (2550 : 87) ที่ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์หลักภาวะผู้นำในพระพุทธศาสนาเถรวาท พบว่า เมื่อผู้บริหารจะทำหน้าที่อะไรก็ตาม ต้องรู้หลักการ รู้งาน รู้หน้าที่ถึงกฎเกณฑ์ของสิ่งทั้งหลายที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับหน้าที่รับผิดชอบของตน โดยรู้อย่างนี้จะเป็นเหตุแห่งสุข สิ่งนี้เป็นเหตุแห่งทุกข์ และจะให้ความสุขแก่ผู้ใดปกครองได้อย่างไรและให้การช่วยเหลือตั้งตนอยู่ในหลักการนั้น ในส่วนข้อเสนอแนะแนวทางการบริหาร ผู้บริหารควรควรรู้และเข้าใจสภาพปัญหา สาเหตุของปัญหาและวิธีหรือแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง

2.2 ด้านความเป็นผู้รู้ผล แนวทางการพัฒนาตามความคิดเห็นของครู พบว่า ผู้บริหารควรรู้ผลจากการกระทำของตนเองซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นริสา จิตสมนึก (2553 : 96) ที่ทำการศึกษาเรื่องการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐ ความคาดหวังกับการพัฒนาการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่า ความคาดหวังเกี่ยวกับการบริหารและการปฏิบัติงานในภาพรวมจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารต้องการพิจารณา คุณลักษณะส่วนบุคคลเฉพาะด้าน มีระบบบริหารที่สายการบังคับบัญชาสั้นลง มีการวัดผลและประเมินผลการปฏิบัติงานตามสภาพจริงโดยมีจุดเน้นเพื่อพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ดำเนินการบริหารงานโดยยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก มีระบบการประเมินที่เป็นธรรม ในส่วนข้อเสนอแนะแนวทางการบริหาร ผู้บริหารควรมีการบริหารความเสี่ยง และมีการวางแผนวิเคราะห์ผลกระทบด้านต่าง ๆ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุด ควรรู้หลักและทฤษฎีการบริหารองค์กรเพื่อนำพาองค์กรให้เจริญก้าวหน้า และผู้บริหารควรเปิดใจให้กว้าง และยอมรับฟังความคิดเห็นความรู้สึกของผู้ร่วมงาน

2.3 ด้านความเป็นผู้รู้จักตน แนวทางการพัฒนาตามความคิดเห็นของครู พบว่า ผู้บริหารควร ใช้หลักธรรมในการบริหารงานซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระภคินันท์ วฑฒโน (2551 : 125)

ที่ทำการศึกษารื่อง การวิเคราะห์คุณสมบัติของผู้นำตามหลักสัปปริสธรรม 7 พบว่าผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำที่ดีนั้น ย่อมประกอบด้วยหลัก 3 ประการ คือ หลักการครองตน ครองคนและครองงาน โดยมุ่งเน้นให้ผู้นำ เกิดการพัฒนาตน พัฒนาคน และพัฒนาระบบการทำงานให้มีคุณภาพที่สมบูรณ์แบบทั้งสองด้าน คือ ด้านคุณภาพด้านจิตใจ และคุณภาพด้านความสามารถ สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการบริหาร ผู้บริหารควรควรรู้ตัวตนนั้น ว่าโดยฐานะ ภาวะเพศ กำลังความรู้ความสามารถความถนัด และคุณธรรม เป็นต้น ควรควบคุมอารมณ์ของตนเองมีความอดทนอดกลั้น ควรฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน ไม่ยึดถือความเห็นส่วนตนเป็นใหญ่และถ้ามีโอกาสควรเข้ารับการอบรมพัฒนาตนเองเพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานให้ดียิ่งขึ้น และผู้บริหารควรนำหลักธรรมทางสายกลางมาประยุกต์ใช้ในบริหารงาน 7

2.4 ด้านความเป็นผู้รู้จักประมาณ แนวทางการพัฒนาตามความคิดเห็นของครู พบว่า ผู้บริหารควรใช้จ่ายแบบพอประมาณ บริโภคปัจจัย 4 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระสามารถ อานนโธ (2550 : 103) ที่ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำตามหลักสัปปริสธรรม พบว่า ผู้บริหารตามหลักสัปปริสธรรมต้องเป็นผู้ที่มีมารู้จักประมาณความพอดีในทุกกรณี ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการบริหาร ผู้บริหารควรประมาณขีดความสามารถขององค์กรให้ได้ตามศักยภาพของบุคลากรในองค์กร มีกำลังแคลไหนดในการจะทำกิจกรรมหรือโครงการสักอย่างหนึ่ง ผู้บริหารควรรู้จักประมาณตน ควรจะนำงบประมาณที่ส่วนกลางจัดสรรให้ไปใช้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารควรพิจารณาให้รู้จักประมาณในความเพียงพอขององค์กร การบริหารงบประมาณหรือการขยายกิจการ และผู้บริหารไม่ควรใช้งบประมาณผิดวัตถุประสงค์เป็นไปตามแผนการใช้งบประมาณครบทุกด้าน

2.5 ด้านความเป็นผู้รู้จักกาล แนวทางการพัฒนาตามความคิดเห็นของครู พบว่า ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับเวลาราชการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสามารถ อานนโธ (2550 : 103) ที่ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำตามหลักสัปปริสธรรม พบว่า ผู้บริหารที่มีภาวะการณเป็นผู้นำต้องมีลักษณะเป็นศูนย์รวมมีหลักการมีจุดมุ่งหมายในการทำงาน รู้จักเวลาที่เหมาะสมในการดำเนินการ และสามารถใช้เทศกาลวาระต่าง ๆ มาจัดกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ทางการศึกษา และสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ทันต่อเวลาและสถานการณ์ สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารผู้บริหารควรมีเป้าหมาย และแผนในการดำเนินงานให้ชัดเจน ควรรู้กาลเวลาอันเหมาะสมและระยะเวลาที่จะต้องใช้ในการประกอบกับการทำหน้าที่กรงาน เช่น ให้ตรงเวลา ให้เป็นเวลา ให้ทันเวลา ให้พอเวลา ให้เหมาะสมเวลา เป็นต้น ผู้บริหารควรใช้เวลาให้เหมาะสมไม่เอาเวลาเรียนของนักเรียนไปใช้ในงานส่วนตัว และผู้บริหารควร

มีแผนในการพัฒนาที่ดีกว่านี้ การปฏิบัติงานหรืองานในโรงเรียน

2.6 ด้านความเป็นผู้รู้จักชุมชน แนวทางการพัฒนาตามความคิดเห็นของครู พบว่า ผู้บริหารควรเข้าถึงชุมชน ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระรัตนชยานนโท (2553 : 97) ที่ทำการศึกษารื่อง การบริหารงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามหลักสัปปริสธรรม 7 พบว่า การบริหารงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องหลักสัปปริสธรรม 7 จึงให้ความสำคัญของการบริหารงานโดยการทำความตกลงร่วมมือกับเครือข่ายและชุมชน เพื่อร่วมกันทำ 8 กิจกรรม และพัฒนางานด้านต่าง ๆ เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารผู้บริหารควรเป็นมิตรแท้กับชุมชนองค์กรอื่น ๆ เพื่อที่จะทำให้ได้รับความไว้วางใจจากบุคคลภายในและภายนอก ควรสร้างกิจกรรมร่วมกับชุมชนและสังคม เช่น ร่วมจัดโครงการป่าชุมชน โครงการอุทยานการศึกษา โครงการบวชป่า เป็นต้น และผู้บริหารควรให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอ เช่น เป็นคณะกรรมการบริหารโรงเรียน

2.7 ด้านความเป็นผู้รู้จักบุคคล แนวทางการพัฒนาตามความคิดเห็นของครู พบว่า ผู้บริหารควรให้รางวัลแก่ครูผู้สอนที่มีความรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกศกัญญา อนุกุล (2553 : 109) ที่ทำการศึกษารื่อง การบริหารโครงการคุณธรรมเฉลิมพระเกียรติตามหลักสัปปริสธรรม 7 ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 พบว่า ผู้บริหารนับเป็นบุคคลที่มีความสัมพันธ์ต่อองค์กรอย่างมาก เพราะเป็นผู้ชี้ขาดอนาคตของการดำเนินงานได้อย่างดี บทบาทและภารกิจของผู้บริหารคืองานหลักที่ผู้บริหารต้องปฏิบัติเพื่อความเจริญก้าวหน้าขององค์กร ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาตนเองและบุคลากรในองค์กรให้มีประสิทธิภาพ สำหรับข้อเสนอแนะ แนวทางการบริหารผู้บริหารควรมอบหมายภาระงานให้เหมาะสมกับความสามารถของบุคคลนั้น ๆ ควรสนับสนุนให้มีการอบรมพัฒนาความรู้และความสามารถแก่บุคลากรในการปฏิบัติงานตามสายงานอย่างสม่ำเสมอ และผู้บริหารควรปฏิบัติต่อบุคลากรโดยปราศจากอคติ

เอกสารอ้างอิง

เกศกัญญา อนุกุล. (2553). การบริหารโครงการคุณธรรมเฉลิมพระเกียรติตามหลักสัปปริสธรรม 7 ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2.
ฉลอง มาปริดา. (2537). คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

ดนัย ไชยโยธา. (2543). พจนานุกรมพุทธศาสน์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

นพพงษ์ อรัญเวศ. (2556). หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ทบพิตรการพิมพ์จำกัด.

นริสา จิตสมนึก. (2553). ผลการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองฯ. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

นิยม ไผ่โสภ. (2543). พฤติกรรมการครองตน ครองคน และครองงาน ตามแนวพุทธธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษา มหบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ปราการ บุตรโยจันโท. (2538). คุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

พระรัตนชยานนโท. (2553). การบริหารงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาธวัชโรจน์ ธมมภูมเมธี (ศิริพันธ์). (2550). การศึกษาวิเคราะห์หลักภาวะผู้นำในพระพุทธศาสนาเถรวาท. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระถนิต วฑฒโน (บุตรสวัสดิ์). (2551). ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในพระไตรปิฎก.

พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2537). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระสามารถ อานนโท. (2550). ภาวะผู้นำตามหลักสัปปริสธรรม. วิทยานิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วีระ อำพันสุข. (2557). พุทธธรรมกับการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.

วิภาดา ขุนทองจันทร์. (2555). สมรรถนะทางการบริหารสถานศึกษา. สืบค้นจาก <http://www.gotoknow.org/posts/345489>

วันทนา เมืองจันทร์. (2554). การปฏิรูปการศึกษา: คุณธรรมของผู้บริหารกับบทบาทในการประกันคุณภาพ. วารสารวิทยากร. 100,5 (สิงหาคม 2554): 21-25.

- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2550). ผู้นำ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2556). การบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษรบัณฑิต, 2556.
- อรรถสิทธิ์ สิทธิสุนทร. (2534). “ท่านจะเป็นผู้บังคับบัญชาที่ดีได้อย่างไร.” กรมบัญชีกลาง. 22, 5 (กันยายน-ตุลาคม 2534): 9-18.
- Chamrat Nongmark. “The Relation Between Teacher Job Satisfaction and Leadership of primary School Principals in Thailand. (1986): p.p.110-111.” Doctor’s Thesis.Missuri Columbia University.
- Good,Carter V. (1973). Dictionary of Education. New York: McGraw-Hill Book Co.Inc.
- Naron, Nagle. “Job Statisfaction of Minnesota of Community College Administrators: An Examination of the Dual Factor Theory.” (1984). Dissertation Abstracts International. I (January 1971): 33-A.
- Knezevich, Stephen J. Adminstration of Public Education, 4th ed. New York: Harper and Row Publishers.
- Davis, Adrian John Moral leadership : the leadership of the future. An exporatory study in a Baha i-inspired faith school, accessed 14 July 2013. Available from : <http://hdl.handle.net/2381/4149>
- Ozge Bahar Sunar, Erkan Tabancali. (2012). <http://eprints.ioe.ac.uk/id/eprin/7511> <https://www.science-direct.com/science/article/pii/S187704281201631X>

การพัฒนาโมเดลการวัดสมรรถนะครูผู้ช่วยตามความต้องการจำเป็นในมุมมอง ของครูในภาคตะวันออก

The Development of Competency Measurement Model of Teachers' Assistant from Needs Assessment of Teachers' Perspective in Eastern Thailand

เจนวิทย์ วาริบ่อ*, สวัสดิ์ชัย ศรีพนมธนากร

Janewit Wareebor, Sawadchai Sriphanomthakon

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี 22000

Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University, Chanthaburi 22000 Thailand

*Corresponding author E-mail: janewit.w@rbu.ac.th

(Received: December 25 2020; Revised: May 27 2021; Accepted: June 4 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สำรวจสภาพปัญหาและจัดโครงสร้างของโมเดลการวัดสมรรถนะครูผู้ช่วย และ (2) ประเมินคุณภาพของนักศึกษาครูตามโมเดลการวัดสมรรถนะครูผู้ช่วย กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูระดับชำนาญการขึ้นไปในภาคตะวันออก แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) มีจำนวน 40 คน ได้มาจากการเลือกแบบโควต้า 2) มีจำนวน 300 คน ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน และ 3) มีจำนวน 50 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ไม่มีโครงสร้าง และแบบสอบถามสมรรถนะตามความต้องการจำเป็น สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงบรรยาย และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

ผลการวิจัยพบว่า (1) สามารถจัดสมรรถนะครูผู้ช่วยได้ 4 องค์ประกอบหลัก 16 องค์ประกอบย่อย ซึ่งประกอบด้วย 1) จิตสำนึกของความเป็นครูมี 4 องค์ประกอบย่อย 2) องค์ความรู้เชิงวิชาการของครูมี 3 องค์ประกอบย่อย 3) ทักษะที่จำเป็นต่อวิชาชีพครูมี 6 องค์ประกอบย่อย และการมีมนุษยสัมพันธ์ในสังคมมี 3 องค์ประกอบย่อย และ (2) สมรรถนะที่ครูพึงเลี้ยงประเมนให้นักศึกษาครูมากที่สุด คือ การมีมนุษยสัมพันธ์ในสังคม รองลงมา คือ ทักษะที่จำเป็นต่อวิชาชีพ จิตสำนึกของความเป็นครู และองค์ความรู้เชิงวิชาการของครู ตามลำดับ

คำสำคัญ : สมรรถนะครูผู้ช่วย, ความต้องการจำเป็น, ภาคตะวันออก

Abstract

The purposes of the research were to (1) survey the problem state and create the teacher's assistant competency measurement model, and (2) to evaluate for quality of the student teachers on the teacher's assistant competency measurement model. The samples used in this research were senior professional level teachers or higher in eastern region who were divided into three groups: 1) 40 teachers derived from quota sampling, 2) 300 teachers derived from multi-stage random sampling and 3) 50 teachers derived from purposive sampling. The research instruments were: an unstructured interview and a questionnaire on need assessment competency. The statistics used to analyze the data were descriptive statistics and exploratory factor analysis.

The results were that: (1) the teacher assistant competency could be classified into 4 components, 16 subcomponents including: 1) conscious of the teachers into 4 subcomponents, 2) body of knowledge for the teachers into 3 subcomponents, 3) needed skills for the teacher into 6 subcomponents, and 4) social relation into 3 subcomponents; and (2) competency of the student teachers received the most evaluation results were social relation, needed skills for the teachers, conscious of the teachers, and body of knowledge for the teachers, respectively.

Keywords : the teacher assistant competency, needs, eastern Thailand

บทนำ

การศึกษาคือเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนและสังคม กล่าวคือ การศึกษาจะพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตามที่ต้องการ เพื่อให้คนเป็นปัจจัยในการพัฒนาสังคมต่อไป ดังนั้นการศึกษาจึงต้องแสดงบทบาทให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโดยรวม ปัจจุบันสังคมโลกและสังคมไทยก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 อันเป็นยุคที่มีความสลับซับซ้อนและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้การศึกษาของไทยถึงเวลาปรับเปลี่ยนอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้การศึกษาสามารถสร้างผลผลิตได้สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (อดุลย์ วังศรีคุณ, 2557 : 1) คณะกรรมการการศึกษานานาชาติว่าด้วยการศึกษาในศตวรรษที่ 21 แห่งยูเนสโก จำนวน 15 คน ได้สรุปแนวทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยมีตอนหนึ่งที่กล่าวถึง “สี่เสาหลักทางการศึกษา” ซึ่งเป็นหลักในการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย การเรียนรู้ 4 แบบ ได้แก่ 1) การเรียนรู้เพื่อรู้ หมายถึง การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนากระบวนการคิด การแสวงหาความรู้และวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อให้สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต กระบวนการเรียนรู้เน้นการฝึกสติ สมาธิ ความจำ ความคิด ผสมผสานกับสภาพจริงและประสบการณ์ในการปฏิบัติ 2) การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้ หมายถึง การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาความสามารถและความชำนาญรวมทั้งสมรรถนะทางด้านวิชาชีพ สามารถปฏิบัติงานเป็นหมู่คณะ สามารถประยุกต์องค์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติงานและอาชีพได้อย่างเหมาะสม กระบวนการเรียนรู้จะเป็นการบูรณาการระหว่างความรู้ภาคทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติที่เป็นประสบการณ์ต่าง ๆ ทางสังคม 3) การเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน หมายถึง การเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างมีความสุข มีความตระหนักในการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี มีความเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และเข้าใจความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ของแต่ละบุคคลในสังคม และ 4) การเรียนรู้เพื่อชีวิต หมายถึง การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านจิตใจ ร่างกาย และสติปัญญาให้มีความสำคัญกับจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ภาษา และวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ศีลธรรม สามารถปรับตัวและปรับปรุงบุคลิกภาพของตน เข้าใจตนเองและผู้อื่น (วิชย วงษ์ใหญ่, 2557 : 1-2) จากที่กล่าวมาจะเห็นว่าในศตวรรษที่ 21 เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นวิถีการดำเนินชีวิต เทคโนโลยีและสารสนเทศ และการศึกษาของเด็กยุคใหม่ ซึ่งสถาบันการศึกษาจำเป็นต้องปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับยุคสมัย อันจะส่งเสริมให้บัณฑิตที่จบการศึกษามีสมรรถนะรองรับกับการเปลี่ยนแปลงของโลก

ครูเป็นอีกอาชีพที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 การผลิตบัณฑิตครูแบบเดิมหรือสมรรถนะแบบเดิมไม่เพียงพอที่จะตอบสนองต่อความคาดหวังและการปฏิบัติงานตามสภาพจริงในสถานศึกษาได้ ดังนั้นสถาบันการผลิตครูร่วมกับนักวิจัยจึงพยายามที่จะศึกษาสมรรถนะที่หลากหลายเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของสถาบันการศึกษาและเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก ทั้งนี้ได้มีนักการศึกษาหลายคนนำเสนอสมรรถนะที่จำเป็นในการประกอบวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 อาทิเช่น พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข (2557 : 8-9) กล่าวว่า ครูจะต้องมีทักษะ 7C ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การเรียนรู้เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง การนำนวัตกรรมไปใช้ การประเมินตามสภาพจริง การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน การจัดการชั้นเรียน และการเสริมสร้างลักษณะ ส่วนสุรพทย์ ธนภัทรโชติวัตร (2557) ได้สังเคราะห์คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 พบว่า แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ความสามารถในสาขาวิชา 2) ด้านการปฏิบัติตนและเห็นคุณค่าวิชาชีพครู และ 3) ด้านสังคมพหุวัฒนธรรม ทั้งนี้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการมีความตระหนักต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจึงได้มอบหมายให้สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทำวิจัยเรื่อง “การกำหนดแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21” ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21 จะประกอบไปด้วยแนวทางในการดำเนินการที่สำคัญทั้งการ “ซ่อม” และการ “สร้าง” ควบคู่กันไปเพื่อเป็นการปรับแต่งซ่อมแซมกลไกการศึกษาเดิมให้ดียิ่งขึ้น และสร้างเสริมกลไกใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้น เพื่อตอบสนองพลวัตการเปลี่ยนแปลงแห่งศตวรรษที่ 21 รวมถึงสร้างพลังของการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาการศึกษาเรียนรู้ของไทยในทางปฏิบัติอย่างยั่งยืนและสมดุล เป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศอย่างแท้จริง (อดุลย์ วังศรีคุณ, 2557 : 14-15) โดยการซ่อมประกอบด้วย 1) ปฏิรูประบบการผลิตครูและพัฒนาศักยภาพครูประจำการ 2) ปฏิรูปการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21 และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต 3) ปฏิรูประบบการประเมินเน้นการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และ 4) ปฏิรูปเชิงโครงสร้างและบริหารการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนปฏิรูประบบการบริหารจัดการ ส่วนการสร้าง คือ สร้างสังคมแห่งปัญญา ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อสร้างมนุษย์ที่สมบูรณ์

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่าทั้งสถาบันการศึกษาและนักการศึกษาต่างตระหนักถึงปัญหาที่จะเกิดในอนาคตจึงพยายามที่จะหาแนวทางปรับปรุงและพัฒนาการศึกษาเพื่อสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโลกปัจจุบัน ซึ่งผู้วิจัยเป็นหนึ่งในกลุ่มนักการศึกษาที่มีความตระหนักกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจึงวางแผนที่จะจัดทำโครงการวิจัยนี้ขึ้นมาเพื่อค้นหาสมรรถนะที่จะเป็นสำหรับครูยุคใหม่

และสอดคล้องกับความต้องการของสถาบันการศึกษาในท้องถิ่น และใช้สมรรถนะเหล่านั้นเป็นกระจุกสะท้อนหลักสูตรของหน่วยงาน ต้นสังกัดในปัจจุบันว่ามีสภาพการณ์เป็นอย่างไร ควรที่จะปรับปรุง ให้ดีขึ้นหรือไม่ และมีแนวทางในการปรับปรุงเป็นอย่างไร โดยใช้ เทคนิคของการประเมินความต้องการจำเป็นเข้ามาช่วยจัดลำดับ ความสำคัญของสมรรถนะที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ครูในภาค ตะวันออก อันจะนำความรู้ที่ได้จากเทคนิคดังกล่าวไปสู่การพัฒนา ปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงหลักสูตรในลำดับต่อไป

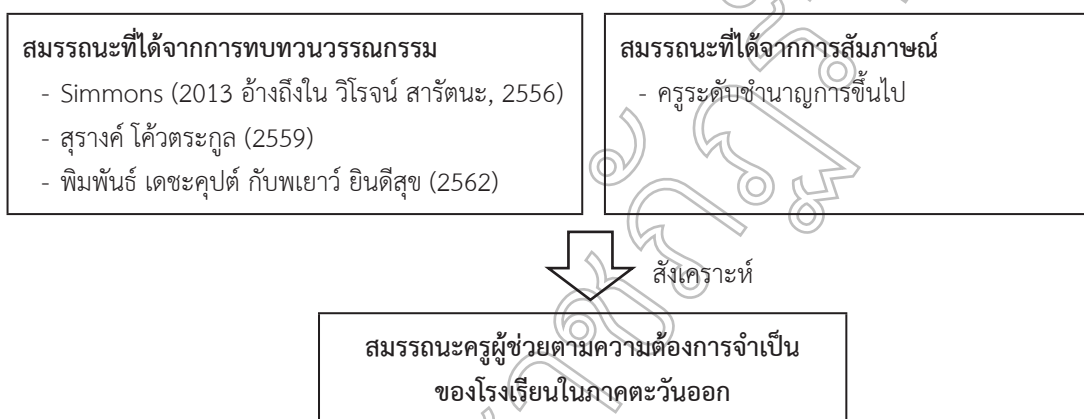
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจสภาพปัญหาและจัดโครงสร้างของโมเดล การวัดสมรรถนะครูผู้ช่วยตามความต้องการจำเป็นของโรงเรียน ในภาคตะวันออกเฉียง

2. เพื่อประเมินคุณภาพของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ตามโมเดลการวัดสมรรถนะ ครูผู้ช่วยตามความต้องการจำเป็นของโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียง

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้วางแนวทางการจัดโครงสร้างโดยการสังเคราะห์ ข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสัมภาษณ์ครูที่มี ประสบการณ์สูง (ระดับชำนาญการขึ้นไป) ทั้งนี้เพื่อให้ได้สมรรถนะ ครูที่เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกและสอดคล้องกับบริบท เฉพาะถิ่น ซึ่งสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี ซึ่งมีลำดับ ขั้นตอน ดังนี้

ประชากร ได้แก่ ครูระดับชำนาญการขึ้นไปในภาค ตะวันออก ประกอบด้วย จังหวัดจันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ตราด ปราจีนบุรี ระยอง และสระแก้ว

กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 ครู ระดับชำนาญการขึ้นไป จำนวน 40 คน ได้มาจากการเลือกแบบ โควต้า ซึ่งจำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็นครูที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน เรียนรู้เกี่ยวกับสมรรถนะบัณฑิตครู ระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏ รำไพพรรณีกับโรงเรียนเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ใช้สำหรับสัมภาษณ์เพื่อสำรวจสภาพปัญหาเกี่ยวกับสมรรถนะครู ส่วนกลุ่มที่ 2 ครูระดับชำนาญการขึ้นไป จำนวน 300 คน ได้มาจากการ สุ่มแบบหลายขั้นตอน ซึ่งการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้เกณฑ์ ของแฮร์และคณะ (Hair et al., 2014 : 100) ที่ระบุว่า การวิเคราะห์ ปัจจัยควรใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 10 เท่าต่อจำนวนตัวแปรที่จะ

วิเคราะห์ (การวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 16 ตัวแปร ดังนั้นจึงใช้ขนาด กลุ่มตัวอย่างไม่ต่ำกว่า 160 คน) ใช้สำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบ เชิงสำรวจ และกลุ่มที่ 3 ได้แก่ ครูระดับชำนาญการขึ้นไป จำนวน 50 คน โดยมีเงื่อนไขการเลือก คือ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการดูแล นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (ครูพี่เลี้ยง) ไม่น้อยกว่า 5 ปี ใช้สำหรับประเมินคุณภาพนักศึกษาครู

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. แบบสัมภาษณ์ประเภทไม่มีโครงสร้างสำหรับสำรวจ สภาพปัญหาสมรรถนะครูผู้ช่วย
2. แบบสอบถามสมรรถนะครูผู้ช่วยตามความต้องการ จำเป็น ประเภทมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านจิตสำนึกของความเป็นครู ด้านองค์ความรู้เชิงวิชาการของครู ด้านทักษะที่จำเป็นต่อวิชาชีพครู และด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ในสังคม โดยทุกข้อคำถามมีคุณภาพด้านความตรงเชิงพินิจ เท่ากับ 1.00 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.32-0.78 และค่าความเที่ยงรายด้าน อยู่ระหว่าง 0.70-0.83

3. แบบประเมินคุณภาพนักศึกษาครูตามสมรรถนะ ความต้องการจำเป็น ประเภตมาตรส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สำหรับครูที่เลี้ยงประเมินนักศึกษาครู มีโครงสร้างแบบเดียวกันกับแบบสอบถามในข้อ 2

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยนำเครื่องมือวิจัยไปเก็บข้อมูลในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การสำรวจสภาพปัญหาและจัดโครงสร้างของโมเดล การวัดสมรรถนะครูผู้ช่วยที่จำเป็นต่อความต้องการของโรงเรียน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งการวิเคราะห์เป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์เชิงข้อความ (Content analysis)

เพื่อวิเคราะห์จัดกลุ่มโครงสร้างองค์ประกอบของสมรรถนะครูผู้ช่วยที่จำเป็นต่อความต้องการของโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากนั้นนำไปสร้างนิยามเชิงปฏิบัติการโดยสังเคราะห์จากแนวคิด ทฤษฎีจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องสำหรับสร้างข้อคำถาม

ขั้นที่ 2 ตรวจสอบความเป็นเอกมิติ (Unidimensional) ของข้อคำถามหรือตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบ ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) โดยไม่มีการหมุนแกน

2. การประเมินคุณภาพของนักศึกษาครูด้วยการวิเคราะห์สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย มีดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2561 : 68)

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51-5.00	มากที่สุด
3.51-4.50	มาก
2.51-3.50	ปานกลาง
1.51-2.50	น้อย
1.00-1.50	น้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลสำรวจสภาพปัญหาและจัดโครงสร้างของโมเดลการวัดสมรรถนะครูผู้ช่วยตามความต้องการจำเป็นของโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขั้นที่ 1 การจัดโครงสร้างองค์ประกอบของโมเดลการวัดสมรรถนะครูผู้ช่วยตามความต้องการจำเป็นของโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1) ข้อมูลการสัมภาษณ์ครูระดับชำนาญการขึ้นไปเกี่ยวกับสมรรถนะที่โรงเรียนต้องการและสภาพปัญหาของบุคลากรที่พบในปัจจุบัน

1.1) สมรรถนะที่ต้องการ ได้แก่ การสอนที่หลากหลายทันสมัย การใช้เทคโนโลยีและน้ำเสียงที่ดี ความมีระเบียบวินัย เช่น

การแต่งตัว การวางตัว เป็นต้น มีความรับผิดชอบสูง เช่น ตรวจงานตรงต่อเวลา เป็นต้น มีน้ำใจช่วยเหลือกิจกรรมของโรงเรียน คุณชั้นเรียนและสอนได้ดี เก่งวิชาการ มีการเตรียมการสอน เทคนิคการสอนดี กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้งาน มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอน ยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของคนอื่น มีจิตสาธารณะในการช่วยงานโรงเรียน และมีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

1.2) สภาพปัญหาที่เจอ ได้แก่ แผนการสอนขาดรายละเอียด มาโรงเรียนสาย ไม่ค่อยยกย่องตัดสินใจ ไม่เข้าโฮมรูม ความเสมอต้นเสมอปลายในการเขียนแผน รับงานส่วนตัวในเวลาราชการ แต่งกายไม่เรียบร้อย สอนผิดในบางเนื้อหา ส่งแผนการจัดการเรียนรู้ไม่ตรงเวลา การจัดการชั้นเรียนยังไม่ดี ยังมีปัญหาขาดจิตสาธารณะ ไม่มีการปรับปรุงตัว ไม่สนใจเวลาแนะนำ ดิดโซเซเสียสติเดียวติดโทรศัพท์ ขาดการให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน การวางตัวไม่เหมาะสม เช่น เล่นเกมกับนักเรียน เป็นต้น ขาดความรับผิดชอบในงาน เช่น หลีกเลียงงาน ไม่กระตือรือร้น เป็นต้น ขาดการบริหารจัดการเรื่องของการเวลาในการเรียนการสอน ขาดการตระหนักคิด ทักษะวิชาชีพครูยังด้อย เช่น การเขียนแผน เป็นต้น ปฏิสัมพันธ์ที่เย็นเฉียบกับนักเรียน บางคนมีเรื่องข้อกล่าวหาการจี้ดัดจับความสำคัญของงาน ไม่ค่อยมีการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนร่วมงาน ไม่ทำงานที่ได้รับมอบหมาย และทานข้าวในเวลาสอนหรือก่อนเวลาพักเที่ยง

2) การสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดกลุ่มสมรรถนะและสร้างนิยามเชิงปฏิบัติการในแต่ละสมรรถนะ

ผลการวิเคราะห์เชิงข้อความ พบว่า สามารถจัดกลุ่มสมรรถนะครูผู้ช่วยตามความต้องการจำเป็นของโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้เป็น 4 กลุ่มหลัก 16 กลุ่มย่อย ดังนี้

2.1) ด้านจิตสำนึกของความเป็นครู หมายถึง การมีสติ การรู้ตัวของบุคคลว่า จะกระทำการใด ๆ แล้วไม่เดือดร้อนต่อตนเองและผู้อื่น รู้ว่าสิ่งใดควรสิ่งใดไม่ควรทำ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกมาในลักษณะของการทำดี (ยิ่งศักดิ์ จิตตะโคตร, 2553) ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ หมายถึง การที่บุคคลมุ่งมั่นปฏิบัติหน้าที่ตามตำแหน่งงานที่ได้รับมา ซึ่งเป็นการปฏิบัติงานเพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ โดยเป็นพฤติกรรมที่ตอบสนองด้วยความเต็มใจ ยินดีที่จะทำ ไม่ใช่เป็นการควบคุมหรือบังคับให้ปฏิบัติ ด้านที่ 2 การมีจิตสาธารณะ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรม หรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชน และสังคมด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้น โดยไม่หวังผลตอบแทน (คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553 : 5) ด้านที่ 3 การมีวินัยของความเป็นครู หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกโดยยึดตามระเบียบ แบบแผน และข้อบังคับ/ข้อปฏิบัติที่ทางราชการกำหนดไว้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) และ

ด้านที่ 4 จริยธรรมสำหรับครู หมายถึง หลักการหรือแนวทางปฏิบัติตนของบุคคลที่ประกอบอาชีพครู ซึ่งเป็นการกระทำทั้งกาย วาจา และใจที่ดีงาม เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น โดยพฤติกรรม บ่งชี้ เช่น การใส่สัจธรรม ความไม่ประมาท ความซื่อสัตย์สุจริต เมตตากรุณา ความขยันหมั่นเพียร สติสัมปชัญญะ และหิริโอตตปปะ (ความละอายและความเกรงกลัวต่อบาป) (กรมวิชาการ, 2523 อ้างถึงใน สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2557 : 399)

2.2) ด้านองค์ความรู้เชิงวิชาการของครู หมายถึง ความคิดรวบยอด หลักการ วิธีการที่มีในตำรา/หนังสือ เป็นความรู้ที่เกิดขึ้นต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากการถ่ายทอดจากประสบการณ์ หรือจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล โดยความรู้ที่เกิดขึ้นนั้นสามารถนำไปใช้ได้โดยตรงหรือสามารถนำมาปรับใช้ได้ เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์หรืองานที่กระทำอยู่ เป็นความรู้ที่เกิดขึ้นต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยความรู้ที่เกิดขึ้นนั้นผู้รับสามารถนำไปใช้ในลักษณะต่าง ๆ ได้ (ทิศนา เขมมณี, 2554) ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 องค์ความรู้ด้านวิชาเอก หมายถึง ความรู้ในสาขาวิชาที่ครูผู้สอนได้ผ่านการศึกษาและฝึกฝนจนเชี่ยวชาญ และสามารถนำมาถ่ายทอดให้กับผู้เรียนได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชา รวมไปถึงการติดตามและปรับปรุงเนื้อหาวิชาที่สอนให้ทันสมัยและมีความเป็นสากล ด้านที่ 2 องค์ความรู้ตามมาตรฐานวิชาชีพครู หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพที่จำเป็นในการประกอบอาชีพครู ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานด้านความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และ มาตรฐานการปฏิบัติตน โดยความรู้ดังกล่าวสามารถนำมาปรับใช้ได้ เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์หรืองานที่กระทำอยู่ และด้านที่ 3 องค์ความรู้เชิงพื้นที่ หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับบริบทพื้นที่/สถานที่ที่ครูเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับความรู้ด้านวัฒนธรรมจารีต ประเพณี รวมไปถึงด้านภูมิศาสตร์ของชุมชนหรือหน่วยงานที่เข้าไปปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งความรู้ด้านนี้จะช่วยอำนวยความสะดวกให้ครูปฏิบัติงานได้สะดวกขึ้น เพราะมีส่วนส่งเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนอีกด้วย

2.3) ทักษะที่จำเป็นต่อวิชาชีพครู หมายถึง ความชำนาญหรือความสามารถในการกระทำหรือการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นทักษะด้านร่างกาย สติปัญญา หรือสังคมที่เกิดขึ้นจากการฝึกฝน หรือการกระทำบ่อย ๆ (จินดารัตน์ โพธิ์นอก, 2557) เช่น ครูมีทักษะการใช้คำถาม การนำเข้าสู่บทเรียน การใช้สื่อการสอน นักเรียนมีทักษะ การฟัง พูด อ่าน เขียน การคิดคำนวณ หรือทักษะทางสังคม ซึ่งจะส่งผลให้บุคคลประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตและการทำงาน ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 ทักษะการจัดการชั้นเรียน หมายถึง ความชำนาญหรือความสามารถในการสร้างและรักษาสีแวดล้อมในห้องเรียนเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น การบริหารจัดการเวลา การจัดที่นั่ง การเลือก

อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน การวางระเบียบวินัยในชั้นเรียน รวมไปถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่ช่วยในการจัดการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างเรียบร้อย (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2557 : 470) ด้านที่ 2 ทักษะการใช้เทคนิคการสอน หมายถึง ความชำนาญหรือความสามารถในการเลือกใช้อุปกรณ์ วิธีการสอน หรือการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งอาจจะคำนึงถึงความรู้พื้นฐานของผู้เรียน บริบทเนื้อหาที่สอน และวัยวุฒิของผู้เรียน เป็นต้น (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2557 : 22) ด้านที่ 3 ทักษะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง ความชำนาญหรือความสามารถในการสร้างและการเลือกใช้เครื่องมือวัดผลทางการศึกษาได้เหมาะสมกับพฤติกรรมที่ปรากฏอยู่ในตัวชี้วัดหรือมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร ตลอดจนสามารถวินิจฉัยผลการประเมินได้อย่างถูกต้อง ด้านที่ 4 ทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการค้นคว้า/การสร้างสรรค์ผลงาน หมายถึง ความชำนาญหรือความสามารถในการใช้เทคโนโลยีหรือโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ เพื่อสร้างสื่อการเรียนการสอน การทำผลงานทางวิชาการ ตลอดจนการค้นคว้าข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานในด้านต่าง ๆ ของอาชีพครู ด้านที่ 5 ทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อปฏิบัติการสอน หมายถึง ความชำนาญหรือความสามารถในการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ มาช่วยในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ เทคโนโลยีจะมาช่วยครูในการส่งเสริมประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน ไม่ใช่มาแทนที่ครู (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2557 : 385) และด้านที่ 6 ทักษะการสื่อสาร หมายถึง ความชำนาญหรือความสามารถในการถ่ายทอดข้อเท็จจริงจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร โดยวิธีการพูด การแสดงท่าทาง การใช้สัญลักษณ์ หรือการเขียน (บรรจง พลไชย, 2554 : 64)

2.4) ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ในสังคม หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกลุ่มคนในสังคม เพื่อทำกิจกรรมร่วมกันให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกันจะส่งผลให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจและมีความเข้าใจอันดีต่อกันร่วมมือกัน ประสานงาน ช่วยเหลือ แบ่งปัน และให้อภัยกัน (บุษบง ธิยาบุตร, 2560) ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 ความสัมพันธ์กับนักเรียน หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในการทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น กิจกรรมในเชิงวิชาการ กิจกรรมภาคสนาม เป็นต้น ซึ่งปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียนจะช่วยสร้างบรรยากาศในการทำกิจกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2557 : 457) ด้านที่ 2 ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมวิชาชีพ หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับเพื่อนร่วมงานในวิชาชีพเดียวกัน และมีเป้าหมายร่วมกัน คือ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นไปตามมาตรฐานทางการศึกษา ซึ่งความสัมพันธ์ในด้านนี้จะส่งผลดีในการเชื่อมประสานให้ทุกคนทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี มีประสิทธิภาพ (ธาดา ราชกิจ, 2562) และด้านที่ 3 ความสัมพันธ์กับชุมชน

หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้ปกครองหรือชุมชนในการร่วมมือเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้านวัฒนธรรม จารีต ประเพณีในชุมชนตลอดจนสังคมไทย ซึ่งความสัมพันธ์ในด้านนี้จะช่วยให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน ลดปัญหาความขัดแย้ง และเกิดความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน (ชูชาติ พ่วงสมจิตร, 2560)

ขั้นที่ 2 การตรวจสอบความเป็นเอกมิติ (Unidimensional) ของข้อคำถามหรือตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบ การวิเคราะห์ในส่วนนี้เป็นการพิจารณาว่าข้อคำถามหรือตัวบ่งชี้ของแต่ละองค์ประกอบมุ่งวัดสิ่งเดียวกันหรือไม่ ซึ่งจะพิจารณาจากค่า KMO (>0.50) (Hair et al., 2014 : 102) ค่าไอเกน (Eigen value >1.0) (Hair et al., 2014 : 107) และค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading >0.35) (Hair et al., 2014 : 115)

ตารางที่ 1 ค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความเป็นเอกมิติของข้อคำถามในแต่ละองค์ประกอบ

Component	KMO	Eigen Value	Factor loading
จิตสำนึกของความเป็นครู (CT)			
ด้านที่ 1 ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ (Res)			
Res1-Res4	0.80	0.41-2.54	0.78-0.82
ด้านที่ 2 การมีจิตสาธารณะ (PC)			
PC1-PC5	0.75	0.25-2.72	0.71-0.76
ด้านที่ 3 การมีวินัย (Dis)			
Dis1-Dis5	0.83	0.33-3.01	0.71-0.85
ด้านที่ 4 จริยธรรมสำหรับครู (Et)			
Et1-Et4	0.74	0.31-2.42	0.61-0.85
องค์ความรู้เชิงวิชาการของครู (BKT)			
ด้านที่ 1 องค์ความรู้ด้านวิชาเอก (BKM)			
KM1-KM5	0.70	0.30-2.56	0.63-0.79
ด้านที่ 2 องค์ความรู้ตามมาตรฐานวิชาชีพครู (BKT)			
BKT1-BKT6	0.71	0.26-3.04	0.64-0.78
ด้านที่ 3 องค์ความรู้เชิงพื้นที่ (BKA)			
BKA1-BKA4	0.72	0.17-2.54	0.62-0.91
ทักษะที่จำเป็นต่อวิชาชีพครู (ST)			
ด้านที่ 1 ทักษะการจัดการชั้นเรียน (SMC)			
SMC1-SMC5	0.71	0.26-2.81	0.65-0.81
ด้านที่ 2 ทักษะการใช้เทคนิคการสอน (STT)			
STT1-STT5	0.77	0.31-2.84	0.68-0.83
ด้านที่ 3 ทักษะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (SME)			
SME1-SME4	0.72	0.31-2.41	0.54-0.86
ด้านที่ 4 ทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการค้นคว้า/การสร้างสรรค์ผลงาน (STR)			
STR1-STR5	0.72	0.31-2.72	0.63-0.79
ด้านที่ 5 ทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อปฏิบัติการสอน (STA)			
STA1-STA4	0.73	0.36-2.39	0.66-0.86
ด้านที่ 6 ทักษะการสื่อสาร (SC)			
SC1-SC5	0.79	0.40-2.81	0.71-0.77

ตารางที่ 1 (ต่อ)

Component	KMO	Eigen Value	Factor loading
การมีมนุษยสัมพันธ์ในสังคม (HRS)			
ด้านที่ 1 ความสัมพันธ์กับนักเรียน (RS)			
RS1-RS5	0.72	0.35-2.55	0.60-0.79
ด้านที่ 2 ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมวิชาชีพ (RC)			
RC1-RC3	0.70	0.37-1.91	0.72-0.88
ด้านที่ 3 ความสัมพันธ์กับชุมชน (RCm)			
RCm1-RCm4	0.72	0.41-2.05	0.52-0.84

จากตารางที่ 1 ผลการตรวจสอบความเป็นเอกมิติของข้อคำถามในแต่ละองค์ประกอบ เมื่อพิจารณาองค์ประกอบด้านจิตสำนึกของความเป็นครู (CT) พบว่า องค์ประกอบย่อยด้านที่ 1 ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ (Res) มีค่า KMO เท่ากับ 0.80 ค่าไอเกนเกิน 1 เพียงค่าเดียว และน้ำหนักองค์ประกอบมีค่าอยู่ระหว่าง 0.78-0.82 ด้านที่ 2 การมีจิตสาธารณะ (PC) มีค่า KMO เท่ากับ 0.75 ค่าไอเกนเกิน 1 เพียงค่าเดียว และน้ำหนักองค์ประกอบมีค่าอยู่ระหว่าง 0.71-0.76 ด้านที่ 3 การมีวินัย (Dis) มีค่า KMO เท่ากับ 0.83 ค่าไอเกนเกิน 1 เพียงค่าเดียว และน้ำหนักองค์ประกอบมีค่าอยู่ระหว่าง 0.71-0.85 และด้านที่ 4 จริยธรรมสำหรับครู (Et) มีค่า KMO เท่ากับ 0.74 ค่าไอเกนเกิน 1 เพียงค่าเดียว และน้ำหนักองค์ประกอบมีค่าอยู่ระหว่าง 0.61-0.85 จะเห็นว่าชุดข้อคำถามขององค์ประกอบย่อยทั้ง 4 ด้านผ่านเกณฑ์การพิจารณาความเป็นเอกมิติ ซึ่งแสดงถึงความเหมาะสมของการเป็นตัวชี้วัดในองค์ประกอบ

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบด้านองค์ความรู้เชิงวิชาการของครู (BKT) พบว่า องค์ประกอบย่อยด้านที่ 1 องค์ความรู้ด้านวิชาเอก (BKM) มีค่า KMO เท่ากับ 0.70 ค่าไอเกนเกิน 1 เพียงค่าเดียว และน้ำหนักองค์ประกอบมีค่าอยู่ระหว่าง 0.63-0.79 ด้านที่ 2 องค์ความรู้ตามมาตรฐานวิชาชีพครู (BKT) มีค่า KMO เท่ากับ 0.71 ค่าไอเกนเกิน 1 เพียงค่าเดียว และน้ำหนักองค์ประกอบมีค่าอยู่ระหว่าง 0.64-0.78 และด้านที่ 3 องค์ความรู้เชิงพื้นที่ (BKA) มีค่า KMO เท่ากับ 0.72 ค่าไอเกนเกิน 1 เพียงค่าเดียว และน้ำหนักองค์ประกอบมีค่าอยู่ระหว่าง 0.62-0.88 จะเห็นว่าชุดข้อคำถามขององค์ประกอบย่อยทั้ง 3 ด้านผ่านเกณฑ์การพิจารณาความเป็นเอกมิติ ซึ่งแสดงถึงความเหมาะสมของการเป็นตัวชี้วัดในองค์ประกอบ

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบด้านทักษะที่จำเป็นต่อวิชาชีพครู (ST) พบว่า องค์ประกอบย่อยด้านที่ 1 ทักษะการจัดการชั้นเรียน (SMC) มีค่า KMO เท่ากับ 0.71 ค่าไอเกนเกิน 1 เพียงค่าเดียว และน้ำหนักองค์ประกอบมีค่าอยู่ระหว่าง 0.65-0.81 ด้านที่ 2 ทักษะการใช้เทคนิคการสอน (STT) มีค่า KMO เท่ากับ 0.77 ค่าไอเกนเกิน 1 เพียงค่าเดียว และน้ำหนักองค์ประกอบมีค่าอยู่ระหว่าง 0.68-0.83 ด้านที่ 3 ทักษะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (SME) มีค่า KMO เท่ากับ 0.72 ค่าไอเกนเกิน 1 เพียงค่าเดียว และน้ำหนัก

องค์ประกอบมีค่าอยู่ระหว่าง 0.54-0.86 ด้านที่ 4 ทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการค้นคว้า/การสร้างสรรค์ผลงาน (STR) มีค่า KMO เท่ากับ 0.72 ค่าไอเกนเกิน 1 เพียงค่าเดียว และน้ำหนักองค์ประกอบมีค่าอยู่ระหว่าง 0.63-0.79 ด้านที่ 5 ทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อปฏิบัติการสอน (STA) มีค่า KMO เท่ากับ 0.73 ค่าไอเกนเกิน 1 เพียงค่าเดียว และน้ำหนักองค์ประกอบมีค่าอยู่ระหว่าง 0.66-0.86 และด้านที่ 6 ทักษะการสื่อสาร (SC) มีค่า KMO เท่ากับ 0.79 ค่าไอเกนเกิน 1 เพียงค่าเดียว และน้ำหนักองค์ประกอบมีค่าอยู่ระหว่าง 0.71-0.77 จะเห็นว่าชุดข้อคำถามขององค์ประกอบย่อยทั้ง 6 ด้านผ่านเกณฑ์การพิจารณาความเป็นเอกมิติ ซึ่งแสดงถึงความเหมาะสมของการเป็นตัวชี้วัดในองค์ประกอบด้านนั้น ๆ

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ในสังคม (HRS) พบว่า องค์ประกอบย่อยด้านที่ 1 ความสัมพันธ์กับนักเรียน (RS) มีค่า KMO เท่ากับ 0.72 ค่าไอเกนเกิน 1 เพียงค่าเดียว และน้ำหนักองค์ประกอบมีค่าอยู่ระหว่าง 0.60-0.75 ด้านที่ 2 ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมวิชาชีพ (RC) มีค่า KMO เท่ากับ 0.70 ค่าไอเกนเกิน 1 เพียงค่าเดียว และน้ำหนักองค์ประกอบมีค่าอยู่ระหว่าง 0.72-0.88 และด้านที่ 3 ความสัมพันธ์กับชุมชน (RCm) มีค่า KMO เท่ากับ 0.72 ค่าไอเกนเกิน 1 เพียงค่าเดียว และน้ำหนักองค์ประกอบมีค่าอยู่ระหว่าง 0.52-0.84 จะเห็นว่าชุดข้อคำถามขององค์ประกอบย่อยทั้ง 3 ด้านผ่านเกณฑ์การพิจารณาความเป็นเอกมิติ ซึ่งแสดงถึงความเหมาะสมของการเป็นตัวชี้วัดในองค์ประกอบด้านนั้น ๆ

ตอนที่ 2 ผลการประเมินคุณภาพของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ตามโมเดลการวัดสมรรถนะครูผู้ช่วยตามความต้องการจำเป็นของโรงเรียนในภาคตะวันออก

การวิเคราะห์ในตอนต้นที่ 2 เป็นการให้ครูพี่เลี้ยงประเมินสมรรถนะของนักศึกษาครูที่ไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูว่ามีระดับสมรรถนะตามโครงสร้างของโมเดลการวัดสมรรถนะครูผู้ช่วยตามความต้องการจำเป็นของโรงเรียนในภาคตะวันออกมากน้อยเพียงใด ซึ่งประเมินผลด้วยสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตารางที่ 2 สถิติเชิงบรรยาย และการแปลผลระดับสมรรถนะของนักศึกษาครู

สมรรถนะ	$\bar{X}$	SD	แปลผล
ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่	4.67	0.41	มากที่สุด
การมีจิตสาธารณะ	4.72	0.39	มากที่สุด
การมีวินัย	4.73	0.42	มากที่สุด
จริยธรรมสำหรับครู	4.73	0.47	มากที่สุด
ภาพรวมด้านจิตสำนึกของความเป็นครู	4.71	0.40	มากที่สุด
องค์ความรู้ด้านวิชาเอก	4.57	0.50	มากที่สุด
องค์ความรู้ตามมาตรฐานวิชาชีพครู	4.56	0.53	มากที่สุด
องค์ความรู้เชิงพื้นที่	4.50	0.63	มาก
ภาพรวมด้านองค์ความรู้เชิงวิชาการของครู	4.54	0.55	มากที่สุด
ทักษะการจัดการชั้นเรียน	4.73	0.43	มากที่สุด
ทักษะการใช้เทคนิคการสอน	4.80	0.40	มากที่สุด
ทักษะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	4.67	0.52	มากที่สุด
ทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการค้นคว้า/การสร้างสรรค์ผลงาน	4.77	0.41	มากที่สุด
ทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อปฏิบัติการสอน	4.58	0.66	มากที่สุด
ทักษะการสื่อสาร	4.73	0.43	มากที่สุด
ภาพรวมด้านทักษะที่จำเป็นต่อวิชาชีพครู	4.71	0.47	มากที่สุด
ความสัมพันธ์กับนักเรียน	4.77	0.38	มากที่สุด
ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมวิชาชีพ	4.73	0.49	มากที่สุด
ความสัมพันธ์กับชุมชน	4.70	0.47	มากที่สุด
ภาพรวมด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ในสังคม	4.73	0.43	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า สมรรถนะที่ครูที่เลี้ยงประเมินให้นักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีมากที่สุด คือ การมีมนุษยสัมพันธ์ในสังคม ($\bar{X} = 4.73$, $SD = 0.43$) รองลงมา คือ ทักษะที่จำเป็นต่อวิชาชีพครู ($\bar{X} = 4.71$, $SD = 0.47$) จิตสำนึกของความเป็นครู ($\bar{X} = 4.70$, $SD = 0.40$) และองค์ความรู้เชิงวิชาการของครู ($\bar{X} = 4.54$, $SD = 0.55$) โดยทุกสมรรถนะได้ผลการประเมินในระดับมากที่สุด

เมื่อพิจารณารายด้านโดยเริ่มจาก 1) สมรรถนะด้านจิตสำนึกของความเป็นครู พบว่า การมีวินัย ($\bar{X} = 4.73$, $SD = 0.42$) และจริยธรรมสำหรับครู ($\bar{X} = 4.73$, $SD = 0.47$) มีระดับผลการประเมินมากที่สุด รองลงมา คือ การมีจิตสาธารณะ ($\bar{X} = 4.72$, $SD = 0.39$) และความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ ($\bar{X} = 4.67$, $SD = 0.41$) ตามลำดับ 2) สมรรถนะด้านองค์ความรู้เชิงวิชาการของครู พบว่า องค์ความรู้ด้านวิชาเอก ($\bar{X} = 4.57$, $SD = 0.50$) มีระดับผลการประเมินมากที่สุด รองลงมา คือ องค์ความรู้ตามมาตรฐานวิชาชีพครู ($\bar{X} = 4.566$, $SD = 0.53$) และองค์ความรู้เชิงพื้นที่ ($\bar{X} = 4.50$, $SD = 0.63$) ตามลำดับ 3) สมรรถนะด้านทักษะที่จำเป็นต่อวิชาชีพครู พบว่า ทักษะการใช้เทคนิคการสอน ($\bar{X} = 4.80$, $SD = 0.40$) มี

ระดับผลการประเมินมากที่สุด รองลงมา คือ ทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการค้นคว้า/การสร้างสรรค์ผลงาน ($\bar{X} = 4.77$, $SD = 0.41$) ทักษะการจัดการชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.73$, $SD = 0.43$) ทักษะการสื่อสาร ($\bar{X} = 4.73$, $SD = 0.43$) ทักษะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.67$, $SD = 0.52$) และทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อปฏิบัติการสอน ($\bar{X} = 4.58$, $SD = 0.66$) ตามลำดับ และ 4) สมรรถนะด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ในสังคม พบว่า ความสัมพันธ์กับนักเรียน ($\bar{X} = 4.77$, $SD = 0.38$) มีระดับผลการประเมินมากที่สุด รองลงมา คือ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.73$, $SD = 0.49$) และ ความสัมพันธ์กับชุมชน ($\bar{X} = 4.70$, $SD = 0.47$) ตามลำดับ โดยทุกสมรรถนะได้ผลการประเมินในระดับมากที่สุด

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการสำรวจสภาพปัญหาแล้วนำมาวิเคราะห์เชิงข้อความเพื่อจัดกลุ่มสมรรถนะสำหรับวางแผนโครงสร้างโมเดลการวัดสมรรถนะครูผู้ช่วยที่จำเป็นต่อความต้องการของโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า สามารถจัดสมรรถนะได้เป็น 4 องค์ประกอบหลัก

16 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

1.1 องค์ประกอบด้านจิตสำนึกของความเป็นครู มี 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อนักเรียน การมีจิตสาธารณะ การมีวินัยของความเป็นครู และจริยธรรมสำหรับครู

1.2 องค์ประกอบด้านองค์ความรู้เชิงวิชาการของครู มี 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ องค์ความรู้ด้านวิชาเอก องค์ความรู้ตามมาตรฐานวิชาชีพครู และองค์ความรู้เชิงพื้นที่

1.3 องค์ประกอบด้านทักษะที่จำเป็นต่อวิชาชีพครู มี 6 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ทักษะการจัดการชั้นเรียน ทักษะการใช้เทคนิคการสอน ทักษะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการค้นคว้า/การสร้างสรรคผลงาน ทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อปฏิบัติการสอน และทักษะการสื่อสาร

1.4 องค์ประกอบด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ในสังคม มี 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ความสัมพันธ์กับนักเรียน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมวิชาชีพ และความสัมพันธ์กับชุมชน

เมื่อนำไปสร้างข้อคำถามแล้วทดสอบความเป็นเอกมิติในแต่ละองค์ประกอบย่อย พบว่า ทุกองค์ประกอบย่อยผ่านการประเมินความเป็นเอกมิติ โดยทุกองค์ประกอบย่อยมีค่า KMO หรือข้อคำถามมีความสัมพันธ์กันในระดับที่เหมาะสมสำหรับการเป็นตัวชี้วัดในองค์ประกอบเดียวกัน ส่วนค่าไอเกน (Eigen value) มีค่ามากกว่า 1 เพียงองค์ประกอบเดียว นั่นคือข้อคำถามกำลังวัดเพียงสิ่งเดียวหรือวัดในสิ่งเดียวกัน และค่าน้ำหนักองค์ประกอบทุกข้อผ่านเกณฑ์การประเมิน แสดงว่าตัวชี้วัดมีน้ำหนักเพียงพอที่จะบ่งชี้ค่าเชิงปริมาณขององค์ประกอบนั้น ๆ

2. ผลการประเมินสมรรถนะตามโมเดลการวัดสมรรถนะครูผู้ช่วยที่จำเป็นต่อความต้องการของโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีตามเจตคติของครูพี่เลี้ยง พบว่า สมรรถนะที่ครูพี่เลี้ยงประเมินให้นักศึกษาครูมากที่สุด คือ การมีมนุษยสัมพันธ์ในสังคม ($\bar{x} = 4.73$, $SD = 0.43$) รองลงมา คือ ทักษะที่จำเป็นต่อวิชาชีพครู ($\bar{x} = 4.71$, $SD = 0.47$) จิตสำนึกของความเป็นครู ($\bar{x} = 4.70$, $SD = 0.40$) และองค์ความรู้เชิงวิชาการของครู ($\bar{x} = 4.54$, $SD = 0.55$) โดยทุกสมรรถนะได้ผลการประเมินในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

ในส่วนของการอภิปรายผล ผู้วิจัยทำการอภิปรายตามข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย ซึ่งสามารถที่จะแบ่งได้ 2 ประเด็น ได้แก่ 1) สมรรถนะครูผู้ช่วยที่จำเป็นต่อความต้องการของโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ได้จากการวิจัย และ 2) ผลการประเมินสมรรถนะตามโมเดลการวัดสมรรถนะครูผู้ช่วยที่จำเป็นต่อความต้องการของโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีตามเจตคติของครูพี่เลี้ยง โดยมีรายละเอียดการอภิปรายผลในแต่ละประเด็นดังนี้

ประเด็นที่ 1 สมรรถนะครูผู้ช่วยที่จำเป็นต่อความต้องการของโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ได้จากการวิจัย จากการรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยขั้นแรกทำการวิเคราะห์เชิงข้อความเพื่อวางโครงสร้างสมรรถนะครูผู้ช่วยที่จำเป็นต่อความต้องการของโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและอาศัยแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะครูเข้ามาช่วยในการสร้างนิยามเชิงปฏิบัติการเพื่อนำมาสร้างข้อคำถามหรือตัวชี้วัดในแต่ละสมรรถนะพร้อมกับตรวจสอบความเป็นเอกมิติของข้อคำถามที่วัดในแต่ละองค์ประกอบ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า สามารถจัดโครงสร้างสมรรถนะได้ 4 องค์ประกอบหลัก 16 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านจิตสำนึกของความเป็นครู มี 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อนักเรียน การมีจิตสาธารณะ การมีวินัยของความเป็นครู และจริยธรรมสำหรับครู 2) องค์ประกอบด้านองค์ความรู้เชิงวิชาการของครู มี 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ องค์ความรู้ด้านวิชาเอก องค์ความรู้ตามมาตรฐานวิชาชีพครู และองค์ความรู้เชิงพื้นที่ 3) องค์ประกอบด้านทักษะที่จำเป็นต่อวิชาชีพครู มี 6 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ทักษะการจัดการชั้นเรียน ทักษะการใช้เทคนิคการสอน ทักษะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการค้นคว้า/การสร้างสรรคผลงาน ทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อปฏิบัติการสอน และทักษะการสื่อสาร และ 4) องค์ประกอบด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ในสังคม มี 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ความสัมพันธ์กับนักเรียน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมวิชาชีพ และความสัมพันธ์กับชุมชน นอกจากนี้ยังพบว่าชุดของตัวชี้วัดของทั้ง 16 องค์ประกอบย่อยมีความเป็นเอกมิติ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับการศึกษาของสุรางค์ ไคว์ตระกูล (2559 : 14-16) ที่พบว่า ครูดีและมีประสิทธิภาพ 1) ต้องเป็นนักมนุษยนิยม คือ เป็นผู้ที่ยอมรับนักเรียนอย่างจริงใจ ให้ความอบอุ่น มีความเข้าใจนักเรียน มีความยุติธรรม และมีคุณลักษณะของครูตามทัศนะของนักจิตวิทยา มนุษยนิยม และเป็นกัลยาณมิตรของนักเรียน 2) เป็นผู้ที่มีความรู้ และมีความเข้าใจเกี่ยวกับจิตวิทยาการเรียนการสอน คือ ครูต้องเข้าใจธรรมชาติของกระบวนการเรียนรู้และสามารถใช้วิธีสอนที่เหมาะสม และจูงใจให้นักเรียนอยากเรียนรู้ ครูจะต้องใช้วิธีการประเมินผลที่สามารถบอกได้ว่าการเรียนรู้ได้เกิดขึ้นจริง 3) เป็นผู้ที่ยอมรับนักเรียน กล่าวคือ ครูไม่เพียงแต่เป็นผู้สอนนักเรียนทางวิชาการเท่านั้น แต่เป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางบุคลิกภาพของนักเรียนด้วย ดังนั้นครูต้องมีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการ เพื่อจะช่วยนักเรียนให้มีพัฒนาการทั้งด้านสติปัญญาและด้านบุคลิกภาพด้วย โดยทำตนเป็นผู้ส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนให้ไปในทางบวก เพื่อนักเรียนจะได้เจริญเติบโตเป็นบุคคลที่มีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีคุณค่า มีความภาคภูมิใจในตนเองและมีความสุข 4) เป็นผู้ที่มีคุณวุฒิทางวิชาการ โดยเฉพาะในวิชาต่าง ๆ ที่ตนเองจะต้องสอนสำหรับความรู้ด้านวิชาการนั้น เมื่อนิสิตหรือนักศึกษาครู

เรียนจบหลักสูตรแล้ว ก็อาจจะเชื่อได้ว่าได้รับการเตรียมตัวพร้อมที่จะเป็นผู้สอนได้ และนอกจากนี้ถ้ามีนักเรียนเป็นคนที่พยายามชวนเขาหาความรู้อยู่เสมอ ไม่ว่าจะด้วยการอ่านค้นคว้าด้วยตนเองหรือไปอบรมต่อในวิชาที่ตนเองสอนก็จะเป็นบุคคลที่มีคุณวุฒิทางวิชาการที่ทันสมัยเสมอ 5) เป็นผู้รู้และผู้ฟังที่ดี สามารถจะช่วยนักเรียนให้ความเข้าใจซึ่งกันและกัน ในกรณีที่มีความขัดแย้งกันทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน 6) มีทักษะในการจัดการห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน 7) เป็นผู้ที่มีวินัยในวิธีการทางวิทยาศาสตร์และเข้าใจกฎแห่งพฤติกรรม และเป็นนักวิทยาศาสตร์พฤติกรรม และ 8) จะต้องมีความซื่อสัตย์ คือ เป็นผู้สามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้ดี และมีความสัมพันธ์อันดีหรือต้องมีมนุษยสัมพันธ์สามารถแก้ปัญหาและตัดสินใจได้ มีสุขภาพดีทั้งกายและใจจะต้องมีจุดมุ่งหมายของชีวิตและมีใจรักอาชีพที่เลือก โดยทั้ง 8 ข้อที่กล่าวมาเป็นส่วนหนึ่งใน 4 สมรรถนะหลักของโมเดลการวัดที่ได้จากการวิจัย และพิมพ์ดีด เดชะคุปต์ กับเพียร ยินดีสุข (2562) ที่อธิบายว่าการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนเพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร แนวทางหนึ่งคือการพัฒนาครูไทยให้มีทักษะ 7C ซึ่งเป็นชุดของทักษะที่ส่งเสริมให้ครูสามารถสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้บนฐานวิจัยและสามารถนำไปสร้างให้เด็กสามารถคิดสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรม สร้างนวัตกรรมบนฐานทำโครงการ อันจะเป็นปัจจัยสำคัญสร้างโรงเรียน 4.0 ซึ่งเป็นฐานสำคัญของการศึกษาระดับสูง โดยทักษะ 7C ประกอบด้วย ทักษะการสร้างหลักสูตร ทักษะการจัดการเรียนการสอนที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ทักษะการใช้วัตกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน ทักษะการประเมินการเรียนรู้ ทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ทักษะการจัดการชั้นเรียน และทักษะการพัฒนาลักษณะนิสัยของเด็ก ทั้งนี้ทักษะ 7C อยู่ในส่วนของสมรรถนะหลักด้านองค์ความรู้เชิงวิชาการของครู และด้านทักษะที่จำเป็นต่อวิชาชีพครู นอกจากสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีของนักการศึกษาแล้ว ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของพรพนา บุญโต (2558) ที่ศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จังหวัดอ่างทอง ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นได้รับการพัฒนาสมรรถนะด้านการสร้างความร่วมมือกับชุมชน เป็นอันดับแรก ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิจัย เป็นอันดับที่ 2 และด้านการจัดการเรียนรู้ เป็นอันดับที่ 3 และศิริพร อาจปัญญา (2549) ที่ศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของครูสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะด้านการสื่อสารและการใช้ภาษามีความจำเป็นมากที่สุด รองลงมาคือ สมรรถนะด้านการวัดผลและการประเมินผล สมรรถนะด้านการพัฒนาหลักสูตร สมรรถนะด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน สมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยี

สารสนเทศและนวัตกรรมทางการศึกษา สมรรถนะด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน สมรรถนะด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สมรรถนะด้านจิตวิทยาสำหรับครู สมรรถนะด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ สมรรถนะด้านบริหารจัดการชั้นเรียน สมรรถนะด้านการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน สมรรถนะด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ และสมรรถนะด้านภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม ตามลำดับ จะเห็นว่าสมรรถนะจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดล้วนเป็นส่วนหนึ่งใน 4 สมรรถนะหลักของโมเดลการวัดที่ได้จากการวิจัย

ประเด็นที่ 2 ผลการประเมินสมรรถนะตามโมเดลการวัดสมรรถนะครูผู้ช่วยที่จำเป็นต่อความต้องการของโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ตามเจตคติของครูที่เลี้ยง พบว่า สมรรถนะที่ครูที่เลี้ยงประเมินให้นักศึกษาครูมากที่สุด คือ การมีมนุษยสัมพันธ์ในสังคม รองลงมาคือ ทักษะที่จำเป็นต่อวิชาชีพครู จิตสำนึกของความเป็นครู และองค์ความรู้เชิงวิชาการของครู โดยทุกสมรรถนะได้ผลการประเมินในระดับมากที่สุด จะเห็นว่าตามเจตคติของครูที่เลี้ยงยอมรับว่านักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มีสมรรถนะด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ในสังคม ทักษะที่จำเป็นต่อวิชาชีพครู จิตสำนึกของความเป็นครู และองค์ความรู้เชิงวิชาการของครูอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสะท้อนถึงคุณภาพของบัณฑิตครูจากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เหตุผลสำคัญที่ทำให้เกิดการยอมรับเพราะว่า คณะผู้บริหารของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบัณฑิต ไม่ว่าจะเป็นการสัมมนาเพื่อสะท้อนผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา โดยมีครูที่เลี้ยงและผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายร่วมสะท้อนผล ทำให้คณะผู้บริหารคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ได้รับรู้ถึงจุดเด่น จุดด้อยของหลักสูตร ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงเห็นได้จากการส่งเสริมและหาทุนให้กับคณาจารย์คณะครุศาสตร์ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้นักศึกษาเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมทั้งในและนอกหลักสูตรเพื่อให้นักศึกษาเรียนรู้การใช้ชีวิตในสังคม การทำงานเป็นกลุ่ม การระดมความคิด เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้ กล่าวคือสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตบัณฑิตครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี สามารถนำโมเดลการวัดสมรรถนะครูผู้ช่วยที่จำเป็นต่อความต้องการของโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร โดยเน้นสมรรถนะที่เป็นความต้องการจำเป็นของโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากผลการวิจัยในประเด็นครูที่เลี้ยง ประเมินสมรรถนะของนักศึกษาครู ยังมีข้อจำกัดในเรื่องของขนาด กลุ่มตัวอย่างเพราะมีครูที่เลี้ยงให้ข้อมูลกลับมาค่อนข้างน้อย และ ระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนั้นผู้ที่สนใจสามารถนำ แบบประเมินสมรรถนะที่ได้จากการวิจัยไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับ ครูที่เลี้ยงให้มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างเพิ่มมากขึ้นและครอบคลุมพื้นที่ ภาคตะวันออก จะทำให้ได้ข้อมูลที่มีระดับความเชื่อมั่นสูงและ สะท้อนคุณภาพบัณฑิตครูได้อย่างแท้จริง

2.2 ควรมีการทำวิจัยระยะยาว โดยใช้โมเดลการวัด สมรรถนะที่ได้จากการวิจัยเป็นโครงสร้างในการส่งเสริมและพัฒนา บัณฑิตครูให้มีสมรรถนะตามโมเดล จากนั้นรอดูผลสะท้อนจาก สถาบันผู้ใช้งานบัณฑิตครูว่าพึงพอใจกับสมรรถนะของบัณฑิตครู หรือไม่ อย่างไร ทั้งนี้เพราะเป้าหมายสูงสุด คือ ผลผลิตบัณฑิตให้มี สมรรถนะตรงตามความต้องการของผู้ใช้งาน

เอกสารอ้างอิง

- จินดารัตน์ โพธิ์นอก. (2557). **ทักษะ**. [Online]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.dailynews.co.th/article/223844>.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2560). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชน. **วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และ ศิลปะ**. 10(2): 1342-1354.
- ทิตนา เขมมณี. (2554). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการ จัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธาดา ราชกิจ. (2562). **การสร้างมนุษยสัมพันธ์ในองค์กร**. [Online]. เข้าถึงได้จาก : <https://th.hrmote.asia/orgdevelopment/190523-human-relation-organization/>.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2561). การแปลผลเมื่อใช้เครื่องมือรวบรวม ข้อมูลแบบมาตราส่วนประมาณค่า. **วารสารการวัดผล การศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**. 2(1): 64-70.
- บุษบง อัยมาตร. (2560). การสร้างมนุษยสัมพันธ์ในหน่วยงาน. **วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**. 6(2): 353-368.
- บรรจง พลไชย. (2554). การสื่อสารเพื่อบริการสารสนเทศ. **วารสารบรรณศาสตร์ มศว**. 4(1): 63-70.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2557). **การจัด การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2557). **ทักษะ 7C ของครู 4.0 PLC&Log book**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พรพนา บัญติโต. (2558). **การประเมินความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาสมรรถนะครูสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จังหวัดอ่างทอง**. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ยิ่งศักดิ์ จิตตะโคตร. (2553). **จิตสำนึกคือสภาพจิตที่มี สติสัมปชัญญะ**. [Online]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.gotoknow.org/posts/335967>.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2563). **“วินัย” พจนานุกรม ฉบับ ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. [Online]. เข้าถึงได้ จาก : <https://dictionary.orst.go.th/>.
- วิโรจน์ สารัตนะ. (2556). **กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษากรณี ทศวรรษต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพมหานคร: หจก. ทิพย์วิสุทธิ.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2557). **สี่เสาหลักของการศึกษา**. [Online]. เข้าถึงได้จาก : www.curriculumandlearning.com/upload/สี่เสาหลักทางการศึกษา_1400078221.pdf.
- ศิริพร อาจปักษา. (2558). **การประเมินความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาดตนเองของครูสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดราชบุรี**. **วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ**. 8(2): 1251-1264.
- สุพรทิพย์ ธนภัทรโชติวัตร. (2557). **การพัฒนาแบบการจัด ประสพการณ์วิชาชีพครูเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะครู ในศตวรรษที่ 21**. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2559). **จิตวิทยาการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). **แนวทาง การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร แห่งประเทศไทย จำกัด.
- อดุลย์ วงศ์บุญ. (2557). **การศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21 : ผลผลิต และแนวทางการพัฒนา**. **วารสารมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์**. 8(1): 1-17.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E. (2014). **Multivariate data analysis**. (7th ed.). NJ: Prentice Hall.

การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
เรื่อง การเคลื่อนที่และแรง ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E)
กับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

A Comparison of Problem Solving Ability and Learning Achievement
in Motion and Force Between Inquiry-Based learning (5E)
and Problem-Based learning (PBL)

พงศกร ลอยล่อง*, เยาวเรศ ใจเย็น, ปวีริศา จรดล

Phongsakorn Loylong, Yaowares Chaiyen, Phawarisa Choradon

สาขาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี 22000

Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University, Chanthaburi 22000 Thailand

*Corresponding author E-mail: pld.w.1993@gmail.com

(Received: January 8 2021; Revised: April 5 2021; Accepted: June 6 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียน เรื่อง การเคลื่อนที่และแรง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) กับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) และ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เรื่อง การเคลื่อนที่และแรง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) กับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดป่าประดู่ จังหวัดระยอง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องละ 40 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) แล้วจับฉลาก เพื่อเลือกห้องเรียนเข้ากลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) แผนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) และการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) มีความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) และการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ความสามารถในการแก้ปัญหา, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E), การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

Abstract

The purposes of this research were 1) to compare the problem solving ability and 2) to compare the learning achievement of Mathayomsuksa 5 students between the group using the inquiry-based learning (5E) and group using problem-based learning (PBL) on the topic of motion and force. The samples were Mathayomsuksa 5 students studying in the 1st semester of the academic year 2020 at Watpapradoo School, Rayong province. The 80 samples were selected from 2 classrooms (40 students each) by purposive sampling. Group 1 was taught with inquiry-based learning (5E) and Group 2 was taught with problem-based learning (PBL). The instruments were the lesson plans based on the inquiry based learning (5E), the lesson plans based on the problem based learning (PBL), the problem solving ability test which had a reliability of 0.84 and the learning achievement test which had a reliability of 0.83. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation and t-test.

The results of this research were as follow. From the comparison of problem solving ability between the groups of the students, it was found that their problem solving ability was different a statistical significance at .05. From the comparison of learning achievement between the two groups, it was found that their learning achievement was different with a statistical significance at .05.

Keywords : Problem Solving Ability, Learning Achievement, Inquiry-based Learning (5E), Problem-based Learning (PBL)

บทนำ

การศึกษาวិทยาศาสตร์ในประเทศไทยนั้นเป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งมีวิสัยทัศน์เพื่อมุ่งพัฒนานักเรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติ ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นนักเรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ โดยสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์นั้นได้กำหนดความมุ่งหวังให้นักเรียนได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการ มีทักษะสำคัญ ในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ โดยใช้กระบวนการในการสืบเสาะหาความรู้ และการแก้ปัญหาที่หลากหลาย ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุกขั้นตอน มีการทำกิจกรรมด้วยการลงมือปฏิบัติจริงอย่างหลากหลาย ด้วยความมุ่งหวังดังกล่าว จึงส่งผลให้นักเรียนเกิดสมรรถนะที่สำคัญ 5 ประการ คือ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 1)

ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นสมรรถนะที่สำคัญประการหนึ่งที่มีความสำคัญต่อตัวนักเรียน สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ได้กำหนดตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางที่นักเรียนจำเป็นต้องเรียนเป็นพื้นฐาน เพื่อให้สามารถนำความรู้นี้ไปใช้ในการดำรงชีวิตหรือศึกษาต่อในวิชาชีพที่ต้องใช้วิทยาศาสตร์ได้ โดยจัดเรียงลำดับความยากง่ายของเนื้อหาแต่ละสาระในแต่ละระดับชั้นให้มีการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาความคิดทั้งความคิดเป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์วิจารณ์ มีทักษะที่สำคัญทั้งทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และทักษะในศตวรรษที่ 21 ในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สามารถแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สามารถตัดสินใจ โดยใช้ข้อมูลหลากหลายและประจักษ์พยานที่ตรวจสอบได้

ปัญหาทำให้เกิดความคิด เพราะการคิดเกิดขึ้นเมื่อบุคคลเผชิญกับสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดปัญหา ความขัดแย้งหรือคำถามจะเกิดสภาวะไม่สมดุลขึ้น จะเป็นความไม่สบายกายไม่สบายใจ ซึ่งจะเป็นสิ่งเร้ากระตุ้นให้บุคคลคิดหาคำตอบ เมื่อสามารถตอบคำถามนั้น ๆ ได้ บุคคลจะกลับเข้าสู่สภาวะสมดุล (สุวิทย์ มูลคำ, 2551 : 11) ดังนั้นมนุษย์จึงมีการคิดแก้ปัญหาเพื่อให้ตัวเองนั้นกลับเข้าสู่สภาวะสมดุล โดยพยายามปรับตัวเองและสิ่งแวดล้อมให้สมดุลกลมกลืนกับสภาวะที่เราคาดหวังการคิดแก้ปัญหา เป็นทักษะที่

สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งสำหรับมนุษย์ เพราะมนุษย์ต้องเจอกับปัญหาอยู่ทุก ๆ วัน ทักษะการคิดแก้ปัญหาไม่ใช่เพียงแต่การรู้จักคิดและรู้จักการใช้สมองหรือเป็นทักษะที่มุ่งพัฒนาสติปัญญาเพียงอย่างเดียว แต่ยังเป็นทักษะที่สามารถพัฒนาทัศนคติ วิธีคิด ค่านิยม ความรู้ ความเข้าใจในสภาพการณ์ของสังคมได้อีกด้วย ซึ่งในระบบการศึกษาจะต้องให้ความสำคัญในการพัฒนา และฝึกเยาวชนให้มีโอกาสฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหาให้มากขึ้น (สุวิทย์ มูลคำ, 2551 : 16)

กระบวนการแก้ปัญหาต้องใช้ความรู้พื้นฐาน หรือเนื้อหา มาใช้ประกอบในการแก้ปัญหา จึงต้องเรียนรู้แบบบูรณาการไปสู่การแก้ปัญหาซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับนักเรียนในการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาซึ่งเป็นสมรรถนะสำคัญในการเรียน ซึ่งผู้ที่มีบทบาทสำคัญในกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะครูผู้สอนได้มีความพยายามที่จะนำหลักการ รูปแบบการสอน และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายมาใช้ในชั้นเรียนของตนเอง กิจกรรมการเรียนรู้ที่พบว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ได้ถูกนำมาใช้เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) หรือการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ที่เน้นพัฒนาให้นักเรียนเกิดการแก้ปัญหาได้ในรูปแบบและบริบทของการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน

การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เป็นรูปแบบหนึ่งของการพัฒนาการเรียนการสอนที่สามารถช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนของนักเรียนได้ ผู้วิจัยจึงสนใจจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 5E ขึ้น เพื่อเสริมสร้างพลังความสามารถของนักเรียนแต่ละคนให้เต็มขีดความสามารถ โดยประยุกต์ใช้หลักการเรียนรู้ด้วยตนเองเน้นบรรยากาศในการเรียนการสอน ให้นักเรียนมีอิสระในการคิดทุกคนมีโอกาสใช้ความคิดอย่างเต็มศักยภาพ โดยหวังว่านักเรียนจะสามารถพัฒนาสมรรถนะแห่งตนในเรื่องของความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และแรงจูงใจในการเรียนวิทยาศาสตร์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้ นอกจากนี้การเรียนรู้แบบ 5E เป็นสื่อทางการศึกษารูปแบบหนึ่ง ซึ่งจัดไว้สำหรับนักเรียนและครูโดยนำกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 5E มาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ และศึกษาผลการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ 5E เพื่อเป็นแนวทางแก่ครูในการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 5E เพื่อสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลให้นักเรียนได้ศึกษาไปตามลำดับขั้นด้วยตนเองและเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนของครูและการเรียนของนักเรียน

การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem - based Learning : PBL) เป็นการจัดการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่มุ่งนำเสนอสถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับโลกแห่งความเป็นจริงที่มีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการจัดการเรียนรู้

ในรูปแบบหนึ่งที่สอดคล้องกับผู้เรียนและสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนสามารถเรียนผ่านแหล่งเรียนรู้ใกล้ตัวศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ โดยผ่านการทำงานเป็นกลุ่มทำให้มีโอกาสฝึกทักษะการสื่อสาร (สุภามาส เทียนทอง, 2553 : 3-4) เนื่องจากการเรียนการสอนเป็นกลุ่มย่อย การติดต่อสื่อสารจะช่วยให้การเรียนรู้ในกลุ่มมีประสิทธิภาพ การฝึกให้เด็กมีทักษะเกี่ยวกับการถ่ายทอดความรู้ ทำได้โดยการรายงานปากเปล่ากับการแก้ปัญหา การนำเสนอปากเปล่าเด็กจะต้องพยายามถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจของตนให้แก่เพื่อนผ่านการแก้ปัญหาโดยใช้ภาษาพูดอย่างถูกต้องเพื่อให้ได้คำตอบที่ดีที่สุด (สุวิชา ศรีมงคล, 2557 : 43) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning หรือ PBL) คือหนึ่งในยุทธศาสตร์ที่มุ่งสร้างความเข้าใจและหาทางแก้ปัญหาโดยปัญหาจะเป็นจุดตั้งต้นของกระบวนการเรียนรู้ และเป็นตัวกระตุ้นต่อไปในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาด้วยเหตุผล (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553 : 335)

การเรียนรู้วิทยาศาสตร์มุ่งหวังให้นักเรียนได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้อันกระบวนการ มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้โดยใช้กระบวนการในการสืบเสาะหาความรู้และแก้ปัญหาที่หลากหลายให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุกขั้นตอน มีการทำกิจกรรมด้วยการลงมือปฏิบัติจริงอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับระดับชั้นโดยกำหนดสาระสำคัญ โดยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) มีการจัดสาระการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามสาระ คือ สาระวิทยาศาสตร์ชีวภาพ สาระวิทยาศาสตร์กายภาพ สาระวิทยาศาสตร์โลกและอวกาศ และสาระเทคโนโลยี โดยเนื้อหาที่มีผลคะแนนการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (O-Net) ต่ำกว่าร้อยละ 50 คือ เนื้อหาวิทยาศาสตร์กายภาพ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2557 : 1) ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาทางฟิสิกส์ในรายวิชาเพิ่มเติม สอดคล้องกับข้อสรุปจากการเสวนาทางวิชาการของนักการศึกษาทางฟิสิกส์ว่า ผลการประเมินคุณภาพด้านการศึกษาระดับชาติสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพทางการศึกษาที่ยังไม่ได้มาตรฐาน รวมถึงปัญหาในการจัดการเรียนการสอนฟิสิกส์ที่ไม่สามารถพัฒนานักเรียนให้บรรลุเป้าหมายได้ เมื่อพิจารณาพบว่า การจัดการเรียนการสอนนั้นส่วนมากจะเน้นการแก้โจทย์ปัญหาโดยการแก้สมการ ซึ่งไม่มีการทำความเข้าใจหรือรู้ที่มาของสมการเหล่านั้น (มนต์สิทธิ์ ธนสิทธิโกศล และมิ่งขวัญ ภาคสัญญไชย, 2558 : 880) จากข้อมูลดังกล่าวมาข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า นักเรียนไทยกำลังประสบปัญหาในด้านของความสามารถในการแก้ปัญหา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ได้แบ่งเขตโรงเรียนในความดูแลเป็นสหวิทยาเขต โดยมีสหวิทยาเขตระยอง

ชลบุรี และสหวิทยาเขตระยอง โดยสหวิทยาเขตระยอง 1 เป็นสหวิทยาเขตที่ประกอบไปด้วยโรงเรียนมัธยมศึกษาใหญ่ จากการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ พบว่าการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันนักเรียนไม่สามารถนำกระบวนการแก้ปัญหาไปใช้ได้ จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ต่ำ เมื่อพิจารณาสภาพปัญหาการศึกษาวิทยาศาสตร์จากผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ การประเมินการรู้วิทยาศาสตร์ (Scientific Literacy) ของโครงการ PISA (Programme for International Student Assessment) พบว่าตั้งแต่ปี 2000, 2003, 2006, 2009 และ 2012 นักเรียนไทยส่วนใหญ่ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 500 คะแนน ซึ่งเป็นคะแนนเฉลี่ยมาตรฐานของ OECD โดยได้ 421, 432, 429, 425, 444 และ 421 คะแนน ตามลำดับ ซึ่งจัดว่ามีค่าเฉลี่ยคะแนนรู้วิทยาศาสตร์อยู่ในกลุ่มต่ำ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2557 : 1) เช่นเดียวกับผลการเปรียบเทียบคะแนนการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (O-Net) วิชาวิทยาศาสตร์ ระหว่างปีการศึกษา 2557 - 2561 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระดับเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 พบว่าได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 35.24, 36.00, 34.86, 31.50 และ 33.82 ตามลำดับ ซึ่งคะแนนเฉลี่ยดังกล่าวลดลงอย่างต่อเนื่อง และยังต่ำกว่าร้อยละ 50 ซึ่งถือว่าจัดอยู่ในเกณฑ์ต่ำ

ดังนั้นเมื่อพิจารณาความสำคัญของปัญหา และเอกสารงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันมุ่งเน้นในการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนั้นมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมากในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แนวทางที่คาดว่าจะช่วยพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) และการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ที่จะช่วยพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายได้ อย่างไรก็ตามการเรียนรู้อย่างสืบเสาะหาความรู้ (5E) และการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) แม้จะมีงานวิจัยที่นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้แต่ก็อยู่ในบริบทอื่น ๆ ที่ต่างกัน ผู้วิจัยจึงสนใจนำรูปแบบการเรียนรู้อย่างสืบเสาะหาความรู้ (5E) และการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) มาใช้ในงานวิจัยนี้ ที่มีบริบทแตกต่างออกไปจากงานวิจัยอื่น ๆ ซึ่งจะให้นักเรียนเข้าใจเรื่องที่เรียนและเกิดการเรียนรู้ในกระบวนการแก้ปัญหา ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้การแก้ปัญหานี้เข้ากับการแก้ปัญหาในสถานการณ์ทั่วไป เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะทางสังคม ตลอดจนการบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาวิทยาศาสตร์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียน เรื่อง การเคลื่อนที่และแรง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) กับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เรื่อง การเคลื่อนที่และแรง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) กับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

สมมุติฐานการวิจัย

1. ความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียน เรื่อง การเคลื่อนที่และแรง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) กับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) แตกต่างกัน
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เรื่อง การเคลื่อนที่และแรง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) กับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) แตกต่างกัน

อุปกรณ์ และวิธีดำเนินการวิจัย

วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การเคลื่อนที่และแรง ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) กับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) มีรายละเอียดดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 สหวิทยาเขตระยอง 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 2,326 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดป่าประดู่ อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 2 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 80 คน ได้มาจากการเลือกแบบหลายขั้นตอนโดยเริ่มจากการเลือกโรงเรียน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 สหวิทยาเขตระยอง 1 จังหวัดระยอง จำนวน 11 โรงเรียน เลือกได้เป็นโรงเรียนวัดป่าประดู่ อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง มีห้องเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 8 ห้องเรียน จำนวน 320 คน จากนั้นทำการเลือกห้องเรียน โดยใช้

วิธีการจับฉลาก จากห้องเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จับฉลากได้ห้องเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/3 และห้องเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/4 มีจำนวนนักเรียนห้องเรียนละ 40 คน แต่ละห้องเรียนมีนักเรียนแบบคละความรู้ความสามารถ เป็นกลุ่มทดลองโดยห้องเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/3 ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) และห้องเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/4 ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) แผนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) และแผนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) หาคุณภาพโดยนำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 4 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และประเมินโดยใช้แบบประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2. แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หาคุณภาพโดยนำแบบวัดเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของของคำถามและคำตอบ รวมทั้งประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของแบบวัดกับมาตรฐาน ตัวชี้วัด และจุดประสงค์ นำผลการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ มาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index Of Item Objective Congruence : IOC) วิเคราะห์ค่าความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (R) และหาค่าความเชื่อมั่น จากสูตรครุเดอร์ ริชาร์ดสัน Kr-20 (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543 : 1239)

การเก็บข้อมูลในการวิจัย เก็บข้อมูลโดยใช้แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ค่าทางสถิติ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบทีแบบเป็นอิสระต่อกัน (T-test for Independent Sample)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียน เรื่อง การเคลื่อนที่และแรง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) กับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหา หลังเรียน เรื่อง การเคลื่อนที่และแรง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) กับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

กลุ่มทดลอง	n	$\bar{X}$		$\sum D$	$\sum D^2$	S.D.	t	p
		ก่อนเรียน	หลังเรียน					
กลุ่มทดลอง 1								
ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E)	40	24.43	33.13	348	3136	1.81	6.32*	.000
กลุ่มทดลอง 2								
ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)	40	24.55	36.05	460	5448	2.30		

*p < .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหา หลังเรียน เรื่อง การเคลื่อนที่และแรง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) มีค่าเท่ากับ 33.13 คะแนน และค่าเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหา หลังเรียน เรื่อง การเคลื่อนที่และแรง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

มีค่าเท่ากับ 36.05 คะแนน ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของทั้งสองกลุ่มทดลอง พบว่า แตกต่างกัน

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียน เรื่อง การเคลื่อนที่และแรง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) กับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียน เรื่อง การเคลื่อนที่และแรง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) กับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

กลุ่มทดลอง	n	$\bar{X}$		$\sum D$	$\sum D^2$	S.D.	t	p
		ก่อนเรียน	หลังเรียน					
กลุ่มทดลอง 1								
ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E)	40	16.80	23.63	273	1989	2.65	3.27	.002
กลุ่มทดลอง 2								
ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)	40	17.00	25.58	343	3175	2.69		

*p < .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียน เรื่อง การเคลื่อนที่และแรง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) มีค่าเท่ากับ 23.63 คะแนน และค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียน เรื่อง การเคลื่อนที่และแรง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) มีค่าเท่ากับ 25.58 คะแนน ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของทั้งสองกลุ่มทดลอง พบว่า แตกต่างกัน

สรุปและอภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการเคลื่อนที่และแรง ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) กับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) อภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ความสามารถในการแก้ปัญหา

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) และการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) มีความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยความสามารถในการ

แก้ปัญหาด้วยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานสูงกว่าการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีลำดับขั้นตอนตามกระบวนการแก้ปัญหา โดยเริ่มจากการนำปัญหาหรือสถานการณ์ที่สอดคล้อง คล้ายคลึงกับสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันมาเป็นจุดเริ่มต้นของการจัดการเรียนรู้ นักเรียนได้เกิดความคิดในการแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน ทำความเข้าใจปัญหา ดำเนินการค้นคว้า แล้วตัดสินใจลงข้อสรุปบนปัญหานั้น ๆ ในขณะเดียวกันการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เริ่มต้นด้วย ขั้นที่ 1 การสร้างความสนใจ โดยการใช้คำถามเชิงวิทยาศาสตร์ เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลแล้วให้นักเรียนสืบเสาะหาความรู้ก่อนนำความรู้ที่ได้ไปขยายความรู้และนำไปใช้แก้ปัญหาต่อไป จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้ทั้งสองรูปแบบนำไปสู่การแก้ปัญหา แต่แตกต่างกันด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานเริ่มด้วยปัญหาแล้วหาวิธีแก้ปัญหาด้วยองค์ความรู้ที่สอดคล้องกับปัญหา แล้วลงข้อสรุป จึงทำให้ความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนสูงกว่าการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ผลของการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2548 : 79) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้แบบเน้นปัญหาเป็นฐานจะช่วยให้ นักเรียนเลือกสรรข้อความรู้ที่ต้องการเรียนด้วยตนเอง เกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีแก้ปัญหาได้รับความรู้ใหม่จากการศึกษาค้นคว้าด้วยการวิเคราะห์และแก้ปัญหาที่เรียน และสอดคล้องกับแนวคิดของ สุปรียา วงษ์ตระหง่าน (2545 : 4) ที่กล่าวว่า การศึกษาปัญหาที่ไม่รู้ นักเรียนจะพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา การวินิจฉัย และการคิดอย่างมีเหตุผลจากผลงานวิจัยที่ได้ทำการศึกษาที่ใช้รูปแบบการสอนที่มุ่งเน้นความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนะ บัวรา (2540 : 104) ได้ทำการศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองและการจัดการสอนตามคู่มือครู ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของอุไร คำณิจันท์ (2552 : 36) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) กับการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ บุญนำ อินทนนท์ (2551 : 77) ได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโยธินบำรุง ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ

ใช้ปัญหาเป็นฐานและการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานกับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) และการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ นั้น พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ให้ผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนสูงกว่าหลังเรียน โดยเฉพาะในเนื้อหาที่ต้องใช้ความรู้ ความจำ ความเข้าใจ เนื้อหา เชิงทฤษฎี เหมาะสมกับการนำมาใช้เพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่จัดกิจกรรมที่เน้นการแก้ปัญหาในวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เนื้อหาเป็นเนื้อหาเชิงฟิสิกส์ที่มีพื้นฐานธรรมชาติของวิชาในการคิดแก้ปัญหา อีกทั้งยังใช้ปัญหาในชีวิตประจำวันของนักเรียนที่นักเรียนอาจพบมาเป็นจุดตั้งต้นของกิจกรรมการเรียนรู้ และเป็นตัวกระตุ้นในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาด้วยเหตุผล เน้นให้นักเรียนเป็นผู้ตัดสินใจในสิ่งที่ต้องการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และรู้จักการทำงานร่วมกันภายในกลุ่มนักเรียนด้วยกันโดยผู้สอนมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานมี 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นกำหนดปัญหา ขั้นนี้นักเรียนได้เสนอปัญหาที่หลากหลาย เลือกปัญหาที่สนใจ และได้แบ่งกลุ่มตามความสนใจ ขั้นทำความเข้าใจปัญหา ขั้นนี้นักเรียนได้ตั้งคำถามในประเด็นที่อยากรู้เสนอแนวทางในการค้นคว้าหาคำตอบ ขั้นดำเนินการศึกษาค้นคว้า ขั้นนี้นักเรียนได้แบ่งหน้าที่ภายในกลุ่ม กำหนดเป้าหมาย ระยะเวลาในการทำงาน และดำเนินการศึกษาค้นคว้าพร้อมทั้งบันทึกข้อมูลด้วยตนเอง ขั้นสังเคราะห์ความรู้ ขั้นนี้นักเรียนได้นำเสนอข้อมูล และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลภายในกลุ่ม ขั้นสรุปและประเมินค่าของคำตอบ ขั้นนี้นักเรียนได้นำข้อมูลมาประมวลผลสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ ขั้นนำเสนอและประเมินผลงาน ขั้นนี้นักเรียนได้นำเสนอผลงานต่อเพื่อนและผู้สอน พร้อมทั้งประเมินผลงาน จะเห็นได้ว่าขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานแต่ละขั้นตอนส่งเสริมการทำกิจกรรมของนักเรียนด้วยตนเอง นักเรียนได้เรียนในประเด็นที่สนใจ ลงมือปฏิบัติ ศึกษา ค้นคว้าหาข้อมูลตลอดจนสรุปองค์ความรู้และนำเสนอผลงานด้วยตนเอง การเรียนรู้โดยผ่านการปฏิบัติ และการศึกษา

ค้นคว้าด้วยตนเองในประเด็นที่นักเรียนสนใจทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน เกิดการเรียนรู้และเข้าใจเนื้อหาอย่างแท้จริง เพราะเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จึงทำให้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ในการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นภา หลิมธรัตน์ (2540 : 13) ที่กล่าวว่า การให้ปัญหาดังแต่ต้นเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนรู้และถ้านักเรียนแก้ปัญหาได้ก็จะมีส่วนทำให้นักเรียนจำเนื้อหาความรู้ได้ง่ายและนานขึ้น เพราะได้มีประสบการณ์ตรงในการแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุปรียา วงษ์ตระหง่าน (2545 : 4) ที่กล่าวว่า การได้มาซึ่งความรู้พบว่า ข้อมูล ความคิด ทักษะจะเข้าสู่ความจำเมื่อสัมพันธ์กับปัญหา ทำให้จดจำได้ง่าย นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ สมจิต สวธนไพบูลย์ (2535 : 34) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการคิดเป็นการจัดโอกาสให้นักเรียนได้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติ ได้คิดได้ออกแบบด้วยตนเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี และจากการผลการวิจัยของ ทิพาพรรณ จิตตะภาค (2548 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การเคลื่อนที่และแรง ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) กับจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ในการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานควรตั้งปัญหาให้สอดคล้องกับบริบทของนักเรียน เช่น การยกสถานการณ์ปัญหาในชีวิตประจำวันมาใช้เป็นปัญหาตั้งต้น
2. ผู้สอนที่จะใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานควรใช้สื่อและเทคโนโลยีในชั้นดำเนินการศึกษาค้นคว้า และในการจัดกลุ่มต้องคำนึงถึงความสนใจของนักเรียน
3. ผู้สอนควรนำวิธีการเสริมแรงที่เหมาะสมมาใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ในขั้นตอนการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มศักยภาพ และเกิดความภูมิใจในผลงานของตนเอง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) กับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

(PBL) โดยมีการศึกษาตัวแปรตามอื่น ๆ เช่น ทักษะในการให้เหตุผล ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้และการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ในระดับต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2548). **การเรียนรู้แบบเน้นปัญหาเป็นฐาน สารานุกรมศึกษาศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2553). **80 นวัตกรรม การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. กรุงเทพมหานคร: แดเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตปอเรชั่น จำกัด.
- ทิพาพรรณ จิตตะภาค. (2548). **การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการสื่อสารด้วยการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน**. สารนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นภา หลิมธรัตน์. (2540). "PBL คืออะไร," **วารสารส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน**. 6 (1) : 12-14.
- บุญนา อินทนนท์. (2551). **การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิทยาศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาทาง วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน โยธินบำรุงที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็น ฐานและการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้**. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และ สังคมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สำนัก ทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- มนต์สิทธิ์ ธรสิทธิโกศล และมิ่งขวัญ ภาคัญไชย. (2558). "รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานที่มี เจตคติในวิชาฟิสิกส์ของนักเรียนระดับปริญญาตรี," **วารสารวิชาการ Veridian E-Journal**. 8(3) : 880-888.

- รัตนะ บัวรา. (2540). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ
ความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดย
วิทยาศาสตร์เพื่อป้องกันกับการสอนตามแผนการสอน
ของกรมวิชาการ. ปริญญาโท กศ.ม. (การมัธยมศึกษา).
กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2557). ผล
การประเมิน Pisa 2012 คณิตศาสตร์ การอ่าน และ
วิทยาศาสตร์ นักเรียนรู้อะไร และทำอะไรได้บ้าง.
กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์.
- สมจิต สวณไพบุลย์. (2535). ธรรมชาติวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ:
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุปรียา วงษ์ตระหง่าน. (2545). “การจัดการเรียนการสอนที่ใช้
ปัญหาเป็นหลัก (Problem-Based Learning),” ข่าวสาร
กองบินการศึกษา. 14(10) : 1-4.
- สุภามาส เทียนทอง. (2553). การศึกษาศึกษาความสามารถ
ในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์
กศ.ม. (หลักสูตรและการนิเทศ). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุวิชา ศรีมงคล. (2557). การส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษ
ที่ 21: ทักษะการสื่อสารและความร่วมมือในชั้นเรียน
วิทยาศาสตร์ เรื่อง เซลล์และองค์ประกอบของเซลล์
ด้วยสถานการณ์จำลอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2551). กลยุทธ์การสอนคิดแก้ปัญหา. พิมพ์ครั้งที่ 4.
กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
- อุไร คำณิจันทร์. (2552). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์
และเจตคติต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ โดยใช้
ปัญหาเป็นฐาน (PBL) กับการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักร
การสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
(การศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

คุณภาพชีวิตการทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการและบุคลากร สังกัดสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร

Quality of Working Life Affecting Working Efficiency of Government Officials and Personnel at the office of Finance, Bangkok Metropolitan Administration

กิตติศักดิ์ ทองหล้า*, ชินโสณ วิสิฐนิติกิจา

Kittisak Thonglah, Chinnaso Visitnitikija

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต กรุงเทพมหานคร 10250

Master of Business Administration Student, Graduate School, Kasem Bundit University, Bangkok 10250 Thailand

*Corresponding author E-mail: kittisak1328@gmail.com

(Received: January 21 2021; Revised: May 11 2021; Accepted: June 17 2021)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) คุณภาพชีวิตการทำงาน 2) ประสิทธิภาพในการทำงาน 3) เปรียบเทียบประสิทธิภาพในการทำงาน จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล 4) หาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง ประชากรในการศึกษาคือ ข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง ที่ปฏิบัติงานในศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร จำนวน 480 คน เลือกตัวอย่างจำนวน 230 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา และนำข้อมูลที่รวบรวมได้ประมวลผลโดยใช้ค่าสถิติ ร้อยละและค่าเฉลี่ย t-test การวิเคราะห์แบบ ANOVA ใช้ F-test, (One-way ANOVA), Correlation และ Multiple Regression Analysis

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 41-50 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี มีอายุงาน 21 ปีขึ้นไป ตำแหน่งข้าราชการระดับปฏิบัติการ/ชำนาญการ และรายได้ระหว่าง 15,001-25,000 บาท คุณภาพชีวิตของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง อยู่ในระดับความสำคัญมาก ประสิทธิภาพการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง พบว่า ความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ตำแหน่งงานที่แตกต่างกันมีประสิทธิภาพในการทำงานที่แตกต่างกัน คุณภาพชีวิตการทำงานมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการทำงานอยู่ในระดับปานกลางทิศทางเดียวกัน คุณภาพชีวิตการทำงาน ด้านค่าตอบแทนที่ยุติธรรมเพียงพอ ด้านความก้าวหน้าและมั่นคงในการทำงาน ด้านสังคมสัมพันธ์ และด้านความอิสระจากงาน มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา ผู้บังคับบัญชาควรกำหนดค่าตอบแทนของผู้ปฏิบัติงานตามความรู้ความสามารถ และตำแหน่งงาน มอบหมายงานที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ สนับสนุนการพัฒนาตนเองของข้าราชการ มีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยงานและกำกับให้มีการปฏิบัติตามคู่มือปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาร่วมแก้ปัญหาพร้อมกับผู้บังคับบัญชาระดับสูง เสนอความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานใหม่ เพื่อเป็นการพัฒนาให้เกิดสมรรถนะในงานที่รับผิดชอบ ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในงานเพื่อให้สามารถทำงานทดแทนงานกันได้ จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีทำให้เกิดความผูกพันซึ่งกันและกัน พัฒนาให้มีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบจัดลำดับความสำคัญก่อนหลังให้เกิดความสมดุลระหว่างการทำงานและการใช้ชีวิตส่วนตัว

คำสำคัญ : คุณภาพชีวิต, เจ้าหน้าที่/บุคลากร, ข้าราชการ, ประสิทธิภาพในการทำงาน, สำนักงานการคลัง

Abstract

This study aimed to study: 1) quality of work-life of government officials and personnel of Bangkok Metropolitan Administration under the office of finance, 2) work efficiency, 3) comparing work efficiency classified by personal information, 4) to find the relationship between quality of work-life and work efficiency of government officials of 480 personals of Bangkok Metropolitan Administration under the office of finance by selected 230 government officials and personnel as a simple sampling method. The collected data were processed using percentage, mean, t-test, f-test, one-way ANOVA, Pearson correlation, and multiple regression analysis.

The results of the study showed that most of the respondents were female, aged between 41-50 years old, graduated with a bachelor's degree, 20 years of work and more, positions of civil servants at operational/professional level, and the average monthly income was between 15,001-25,000 baht. The opinions on the quality of work-life of government officials and personnel of the Bangkok Metropolitan Administration under the office of finance were significant, and the work efficiency of government officials and personnel of the Bangkok Metropolitan Administration under finance was very high. Hypothesis testing revealed that personal differences in terms of a position affected the work efficiency of government officials and personnel of the Bangkok Metropolitan Administration under the office of finance. The quality of work-life was associated with work efficiency on a medium level in the same direction. The quality of work-life in terms of fair and adequate compensation, career advance, job security, social relations, and freedom from work influenced the work efficiency of government officials and personnel of Bangkok Metropolitan Administration under the office of finance with a statistically significant .05 level.

The result of the study was that the supervisor should determine, based on their competence and job position, assign work that requires full knowledge and competence. There is an operation manual for each department and strict adherence to the operating manual. Provide opportunities for subordinates to solve problems with high-level supervisors. Propose an initiative to create new work to develop competency in the creation of responsibilities. Encourage teamwork to exchange ideas in the work so that they can work in place of each other. Organize activities to foster good relationships and create a bond with each other. Develop a systematic work plan and prioritize to achieve a balance between work and personal life.

Keywords : Quality of work-life, staff/personnel, civil servants, work efficiency, office of finance

บทนำ

คนเราเกิดมาแล้วต้องมีการทำงานหรือต้องหางานทำ โดยเหตุผลของการหางานทำหรือการทำงาน เพื่อตอบสนองความต้องการของคนเราบางอย่าง เช่น บางคนต้องการเงินเดือนเพื่อเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัว บางคนต้องการได้ชื่อเสียงเนื่องมาจากการทำงาน บางคนทำงานก็เพื่อเป็นที่ยอมรับในสังคม บางคนทำงานเพื่อความร่ำรวยเงินทอง ฯลฯ ซึ่งเหตุผลของแต่ละคนที่ทำงานมีความแตกต่างกัน (สุทธิชัย ปัญญาโรจน์, 2562) การทำงานจึงมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์เป็นอย่างมาก อาจกล่าวได้ว่าการทำงานเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่ปฏิบัติมากกว่ากิจกรรมใด ๆ ในการดำรงชีวิต นอกจากปัจจัย 4 (อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค) แล้ว การทำงานเป็นการเปิดโอกาสให้แสดงออกถึงเขี้ยวปัญญา ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อันจะนำมาซึ่งเกียรติภูมิและความพึงพอใจในชีวิตและยังเป็นการสร้างความมั่นคงให้กับตนเองและครอบครัว รวมไปถึงการมีคุณภาพชีวิตและฐานะทางสังคมที่ดี อีกทั้งการดำเนินงานใด ๆ ให้ประสบความสำเร็จนั้นปัจจัยสำคัญที่ต้องคำนึงถึงคือ ทรัพยากรบุคคล ความสำเร็จของงานจึงต้องขึ้นอยู่กับคุณภาพของคนที่ทำงานนั้นด้วย ทั้งองค์กรและคนทำงานจึงต้องพึงพาอาศัยซึ่งกันและกัน หากองค์กรสามารถพัฒนาส่งเสริมให้คนทำงานนำศักยภาพที่มีอยู่ในตัวของแต่ละคนนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่องค์กรได้ องค์กรนั้นก็จะเป็นการเติบโตอย่างมีคุณภาพต่อไป (จินดารัตน์ โพธิ์นอก, 2557)

คุณภาพชีวิตเป็นคำที่ได้ยินได้ฟังกันอย่างแพร่หลายในสังคมปัจจุบัน ทั้งในระดับโลกระดับประเทศและส่วนต่าง ๆ ของสังคม ทั้งภาคราชการและเอกชน ในการบริหารทรัพยากรบุคคลภาครัฐยุคใหม่ที่มีมุ่งเน้นการพัฒนาทุนมนุษย์ (Human capital) เพื่อให้เป็นกลไกสำคัญในการเพิ่มคุณค่าให้กับส่วนราชการและจังหวัด ซึ่งจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ในมาตรา 34 บัญญัติไว้ว่า “การจัดระเบียบข้าราชการพลเรือนต้องเป็นไปเพื่อผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความมีประสิทธิภาพและความคุ้มค่าโดยให้ข้าราชการปฏิบัติราชการ อย่างมีคุณภาพ คุณธรรม และมีคุณภาพชีวิตที่ดี” และมาตรา 72 บัญญัติว่า “ให้ส่วนราชการมีหน้าที่ดำเนินการให้มีการเพิ่มพูนประสิทธิภาพและเสริมสร้างแรงจูงใจแก่ข้าราชการพลเรือนสามัญเพื่อให้ข้าราชการพลเรือนสามัญมีคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรม คุณภาพชีวิต มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติราชการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ” มีหลักการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตข้าราชการ (สุวรัตน์ สีสั่ง, 2560)

ดังนั้น หากพนักงานมีคุณภาพมีชีวิตการทำงานที่ดี ก็จะมีทัศนคติที่ดีต่อองค์กรและความรู้สึกที่ดีต่องาน ซึ่งส่งผลดีต่อองค์กร 3 ประการ คือ 1. ช่วยเพิ่มผลผลิตขององค์กร 2. ช่วยเพิ่มขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงานตลอดจนเป็นแรงจูงใจในการทำงาน และ

3. ช่วยปรับปรุงศักยภาพของผู้ทำงาน ปัจจุบันการทำงานมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง และเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่ปฏิบัติมากกว่ากิจกรรมใด ๆ และในอนาคตอันใกล้มนุษย์จำเป็นต้องใช้เวลาของชีวิตเกี่ยวข้องกับการทำงานเพิ่มขึ้นไปอีก จึงทำให้คนเราทำงานเพื่อดำรงชีวิตอยู่ได้และตอบสนองความต้องการพื้นฐาน อีกทั้งภาระหน้าที่ที่รับผิดชอบ ดังนั้นสถานที่ทำงานต้องมีความเหมาะสมทำให้เกิดความสุข ความมั่นคง หากทำงานอย่างมีความสุขจะเป็นปัจจัยที่ช่วยทำให้งานประสบความสำเร็จ การทำงานและมีคุณภาพ นอกจากจะนำรายได้มาสู่ตัวเราแล้ว ยังสร้างผลงานให้กับองค์กรอีกด้วย องค์กรทุกภาคส่วนควรหันมาใส่ใจเรื่องการพัฒนาคนให้มากขึ้น ยิ่งในช่วงภาวะเศรษฐกิจถดถอย ย่อมมีผลกระทบต่อการดำรงชีพของพนักงานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ องค์กรเองไม่ควรมุ่งเน้นที่คุณภาพของผลผลิตขององค์กรอย่างเดียว โดยไม่ใส่ใจเรื่องคุณภาพชีวิตของพนักงาน องค์กรควรมีส่วนช่วยผลักดันให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของพนักงานดีขึ้น (อรุณี สุมโนหาอุดม, 2555)

องค์กรของรัฐ “ข้าราชการและบุคลากร” ถือเป็นตัวจักรสำคัญในการบริการและปฏิบัติงานให้เป็นไปตามนโยบาย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามแผนบริหารราชการแผ่นดินที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้ผลการปฏิบัติราชการของข้าราชการจะมีประสิทธิภาพและตอบสนองนโยบายขององค์กรมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยให้เกิดคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดี (เชนทร์ ช่างน้อย, 2556)

สำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการศึกษา วิเคราะห์ กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ ทุกชนิด จัดทำประมาณการรายรับประจำปี ของกรุงเทพมหานคร เก็บและรวบรวมข้อมูลสถิติเกี่ยวกับรายได้ทั้งหมดของกรุงเทพมหานคร การควบคุมตรวจสอบเร่งรัดหน่วยงานต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานคร ให้จัดเก็บรายได้ให้ถูกต้องครบถ้วน การจัดทำโครงการเพิ่มรายได้ให้กรุงเทพมหานคร พิจารณาปรับปรุงแก้ไข กฎหมาย ข้อบัญญัติ ระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ ติดตามเร่งรัดภาษีอากรที่ค้างชำระ การขอปลดลดค่าภาษี การอุทธรณ์ภาษี ตลอดจนการผ่อนชำระค่าภาษี การยึดและขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้ค้างค่าภาษี ดูแลรักษาและจัดหาผลประโยชน์จากการใช้ที่สาธารณะ ทำเทียบเรือ ทรัพย์สินของกรุงเทพมหานคร รับชำระและเร่งรัดติดตามค่าเช่าทรัพย์สิน ค่าเช่าที่สาธารณะ เพื่อบริการที่จอดรถยนต์และเก็บค่าธรรมเนียมจอดยานยนต์เป็นรายได้ของกรุงเทพมหานคร เพื่อนำเอารายได้ดังกล่าวมาบริหารงานและพัฒนากรุงเทพมหานคร ให้เป็นมหานครทันสมัย และตอบสนองการบริการประชาชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร (ศูนย์ข้อมูลกรุงเทพมหานคร อำนาจหน้าที่ สำนักงานการคลัง, 2019 : ออนไลน์)

จากที่ได้กล่าวข้างต้นทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาคุณภาพชีวิตของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง เพื่อนำผลการศึกษาเสนอผู้บังคับบัญชาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง ให้อยู่ในระดับที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ตอบสนองนโยบายขององค์การในการให้บริการประชาชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง
3. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง

แนวคิด ทฤษฎี และกรอบแนวความคิด

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงาน

Hackman and Suttle (1977, อ้างถึงใน อุษมา คัคดีไพศาล, 2556) ได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตการทำงานไว้ว่า เป็นสิ่งที่สนองความผาสุกและความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานทุกคนในองค์การไม่ว่าจะระดับคนงาน หัวหน้างาน ผู้บริหารหรือเจ้าของบริษัท การมีคุณภาพชีวิตที่ดีนอกจากทำให้คนเกิดความพึงพอใจแล้วยังส่งผลต่อสังคมสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ ซึ่งจะนำไปสู่ความพึงพอใจในการทำงานและความผูกพันต่อองค์การ

Cummings and Huse (1985, อ้างถึงใน เน้นฐรณีย์ พิศวรษ์, 2558) ได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตการทำงานไว้ว่าเป็นความสอดคล้องของการเติมเต็มชีวิตบุคคลและความพึงพอใจในการทำงาน โดยเกิดการรับรู้จากประสบการณ์ทำงานของพนักงานที่มีต่อองค์การ ซึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถขององค์การที่จะสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับพนักงาน เกิดความพึงพอใจต่อการทำงานในองค์การ นอกจากนี้อาจกล่าวได้ว่าคุณภาพชีวิตในการทำงานเป็นความรู้สึก หรือทัศนคติของบุคคลในการรับรู้จากประสบการณ์ทำงานของตนว่าสามารถตอบสนองความต้องการได้อย่างเพียงพอ ทั้งด้านกายภาพ จิตใจ และสังคม สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

ดังนั้น คุณภาพชีวิตในการทำงาน หมายถึง ลักษณะงานรวมถึงสภาพแวดล้อมในการทำงาน ความปลอดภัยและความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน การตอบสนองต่อความต้องการทั้งทาง

ร่างกายและจิตใจ การส่งเสริมปรับปรุงการทำงานในแต่ละบุคคลให้มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ซึ่งส่งผลต่อความพึงพอใจของพนักงานให้สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Cummings and Huse (1985) ได้เสนอลักษณะที่สำคัญเป็นคุณภาพชีวิตการทำงานไว้ 8 ด้าน ดังนี้

1. ค่าตอบแทนที่ยุติธรรมและเพียงพอ (Adequate and fair compensation) หมายถึง การได้รับรายได้และผลตอบแทนที่เพียงพอเหมาะสมกับความรู้ความสามารถ และเป็นธรรมสอดคล้องกับมาตรฐานทางสังคม มีความยุติธรรม เมื่อเปรียบเทียบกับตำแหน่งของตนกับตำแหน่งอื่นที่มีลักษณะงานที่คล้ายกัน
2. สภาพแวดล้อมที่ดีและมีความปลอดภัย (Safe and healthy environment) หมายถึง สถานที่ปฏิบัติงานควรมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมไม่เสี่ยงอันตรายและไม่ส่งผลเสียต่อสุขภาพไม่เป็นอันตรายต่อร่างกายและจิตใจของพนักงาน พนักงานควรได้รับสวัสดิการจำเป็นที่สำคัญ เช่น น้ำดื่ม มีสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมสุขภาพและสะอาด รวมถึงการควบคุมเกี่ยวกับ แสง เสียง กลิ่น และการปนเปื้อนต่างๆ
3. การพัฒนาศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน (Development of human capacities) หมายถึง โอกาสในการพัฒนาขีดความสามารถของพนักงานโดยพิจารณาจากลักษณะงานที่ควรเปิดโอกาสให้พนักงานได้ใช้ทักษะและความสามารถหลากหลาย ทำงานที่มีความท้าทายมีความสำคัญต่อองค์การและมีอิสระในการทำงาน มีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ สามารถควบคุมงานด้วยตนเองได้
4. ความก้าวหน้าและมั่นคงในการทำงาน (Growth) หมายถึง พนักงานมีโอกาสก้าวหน้าในอาชีพอย่างมั่นคงและเป็นธรรม มีการได้รับการส่งเสริมการพัฒนาความสามารถของผู้ปฏิบัติงานได้รับการเพิ่มเติมความรู้และทักษะเพื่อโอกาสในความก้าวหน้า และมีความมั่นคงในอาชีพและงานที่ได้รับ
5. สังคมสัมพันธ์ (Social integration) หมายถึง บรรยากาศในการทำงานภายในองค์การมีความเป็นมิตร ยอมรับซึ่งกันและกัน มีสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างเพื่อนร่วมงาน เห็นอกเห็นใจกัน มีการช่วยเหลือกันและกันในการทำงาน
6. ลักษณะการบริหารงาน (Constitutionalism) หมายถึง ความยุติธรรมความเสมอภาคในการบริหารงานพนักงานได้รับ มุ่งให้องค์การคำนึงถึงแนวคิดในเรื่องการปฏิบัติที่ยึดกฎหมายเป็นหลัก และจำต้องให้ความสำคัญแก่บุคคลอย่างเท่าเทียมกัน ทั้งยังจะต้องให้เกียรติแก่บุคคลในเรื่องสิทธิส่วนบุคคล
7. ความอิสระจากงาน (Total life space) หมายถึง พนักงานมีความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงาน และชีวิตความเป็นส่วนตัวซึ่งมีอิสระจากการทำงาน มีความสมดุลที่เหมาะสมระหว่างงานกับวิถีชีวิต

8. ความภูมิใจในองค์กร (Organizational pride) หมายถึง ความรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้ปฏิบัติงานในองค์กร รวมทั้งรับรู้ว่าการได้ทำประโยชน์และรับผิดชอบต่อสังคม

2. ทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงาน

John D. Millet (1954, อ้างถึงใน ชลดา อักษรศิริวิทยา, 2559) ประสิทธิภาพ หมายถึง ผลการปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่มนุษย์และได้รับผลตอบแทนจากการปฏิบัติงาน ซึ่งความพึงพอใจ หมายถึง ความพอใจในการให้กับประชาชน ดังนี้ 1) การให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน 2) การให้บริการอย่างรวดเร็วและทันเวลา 3) การให้บริการอย่างเพียงพอ และ 4) การให้บริการอย่างก้าวหน้า

Peterson and Plowman (1953, อ้างถึงใน สุรีย์พร วิสูตราภรณ์, 2556) ได้ให้ความหมายของคำว่า ประสิทธิภาพในการบริหารงานด้านธุรกิจในความหมายอย่างแคบ หมายถึง การลดต้นทุนในการผลิต และการให้ความหมายอย่างกว้าง หมายถึง คุณภาพและความสามารถในการผลิตและการดำเนินงานด้านธุรกิจที่จะถือได้ว่ามีประสิทธิภาพสูงขึ้น ก็เพื่อสามารถผลิตสินค้า หรือบริการในปริมาณและคุณภาพที่ต้องการที่เหมาะสมและต้นทุนน้อยที่สุดเพื่อกำหนดถึงสถานการณ์และข้อมูลผูกพันด้านการเงินที่มีอยู่

ดังนั้นความหมายของคำว่า ประสิทธิภาพในการทำงาน หมายถึง การกระทำของแต่ละบุคคลที่มีความสามารถและความพร้อมพยายามทุ่มเทอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงานของตนอย่างคล่องแคล่วด้วยความมีระเบียบ มีกฎเกณฑ์ ปฏิบัติงานให้เสร็จทันเวลา รวดเร็วถูกต้อง มีคุณภาพและมาตรฐาน

Peterson & Plowman (1953) ได้ให้แนวคิดองค์ประกอบของการวัดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ไว้ 4 ข้อด้วยกันคือ

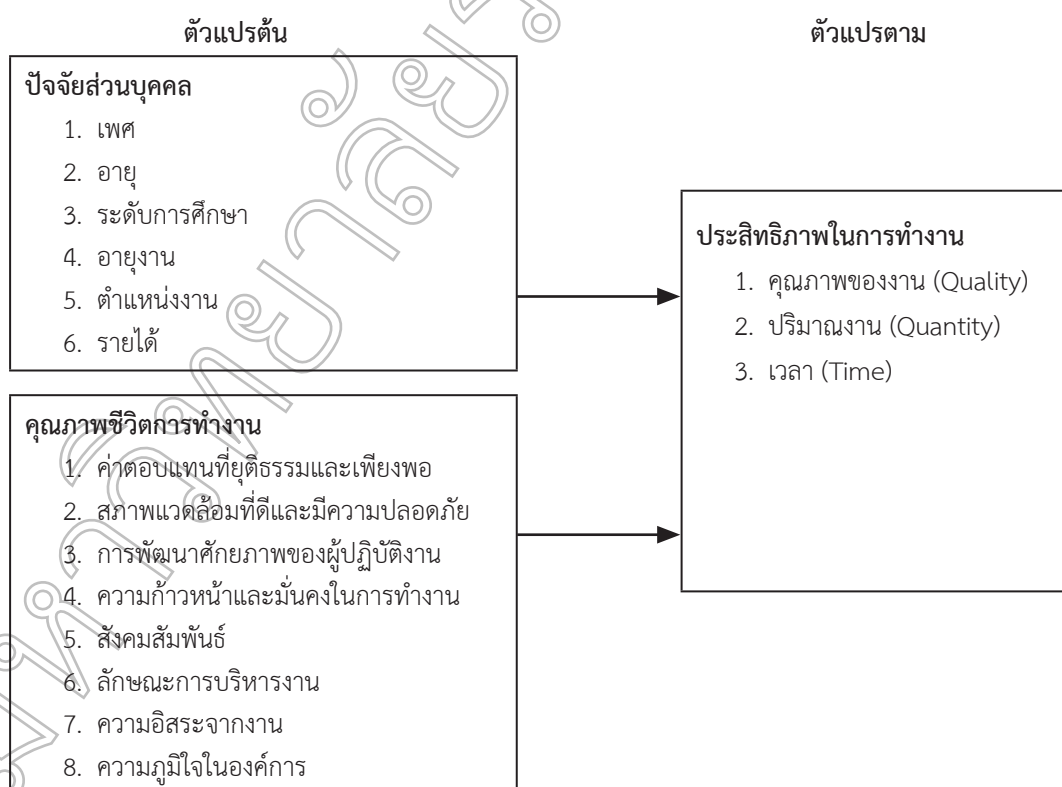
1. คุณภาพของงาน (Quality) ผู้ผลิตและผู้ใช้ได้ประโยชน์คุ้มค่าและมีความพึงพอใจ ผลการทำงานมีความถูกต้องได้ตรงตามมาตรฐาน รวดเร็ว เกิดประโยชน์ต่อองค์กรและสร้างความพึงพอใจต่อลูกค้าหรือผู้รับบริการ

2. ปริมาณงาน (Quantity) ปริมาณงานที่เกิดขึ้นจะต้องเป็นไปตามความคาดหวังของหน่วยงาน โดยผลงานที่ปฏิบัติได้มีปริมาณที่เหมาะสมตามที่กำหนดในแผนงานหรือเป้าหมายที่องค์กรวางไว้

3. เวลา (Time) คือ เวลาที่ใช้ในการดำเนินงาน จะต้องอยู่ในลักษณะที่ถูกต้องตามหลักการ เหมาะสมกับงาน และทันสมัยกับสถานการณ์ปัจจุบัน มีการพัฒนาเทคนิคการทำงานใหม่ ๆ เพื่อให้พนักงานทำงานได้สะดวกรวดเร็วขึ้น

4. ค่าใช้จ่าย (Cost) ในการดำเนินการทั้งหมดจะต้องเหมาะสมกับงานและวิธีการ คือ จะต้องลงทุนน้อยและได้ผลกำไรมากที่สุด ประสิทธิภาพในมิติของค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนการผลิต ได้แก่ การใช้ทรัพยากรด้านการเงิน คน วัสดุ เทคโนโลยีที่มีอยู่ อย่างประหยัด คุ้มค่า และเกิดการสูญเสียที่น้อยที่สุด

สำหรับการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยได้ทบทวนและพิจารณาเกี่ยวกับหน่วยงานส่วนกลางในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะยังไม่นำปัจจัยด้านค่าใช้จ่ายมาเป็นตัวแปรในการศึกษา

ภาพประกอบที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษา

อุปกรณ์ และวิธีดำเนินการวิจัย

ในวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง ที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน มีรายละเอียดดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง ที่ปฏิบัติงานในสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร จำนวน 480 คน เลือกกลุ่มตัวอย่าง 230 ราย คำนวณโดยใช้สูตรของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% หรือความคลาดเคลื่อน 0.05 จะได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 218 ราย แต่ทั้งนี้เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นในการตอบแบบสอบถาม ข้อมูลไม่สมบูรณ์ครบถ้วนทางศึกษาทำจึงได้ใช้กลุ่มตัวอย่าง เป็นจำนวน 230 ราย โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling)

กลุ่มที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง ที่ปฏิบัติงานในสำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร สาขาวิชา เลือกกลุ่มตัวอย่าง 230 ราย มาจากข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง โดยให้เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ แบบสอบถาม นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการสอบถามในเรื่อง เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน ตำแหน่งงาน รายได้ การสร้างลักษณะคำถามเป็นลักษณะนามบัญญัติ (Nominal Scale) เป็นการวัดข้อมูลเพื่อจัดแบ่งข้อมูลออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามคุณสมบัติที่กำหนด โดยมีคำตอบให้เลือกหลายคำตอบ แต่ผู้ตอบสามารถเลือกตอบเพียงข้อเดียว ข้อมูลที่วัดได้ในระดับนี้ใช้สถิติอย่างง่ายในการคำนวณ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ โดยในส่วนข้อมูลส่วนที่ 1 ประกอบด้วย จำนวนคำถามทั้งสิ้น 6 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง โดยเป็นลักษณะคำถามแบบค่าคะแนน แบ่งค่าคะแนนระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ต (Likert) แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นข้อคำถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดในการวิจัยโดยประยุกต์จากแนวคิดของ Cummings and Huse (1985) ทฤษฎีคุณภาพชีวิตการทำงาน

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง โดยเป็นลักษณะคำถามแบบค่าคะแนน แบ่งค่าคะแนนระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ

ตามแบบลิเคิร์ต (Likert) แบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นเป็นข้อคำถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดในการวิจัยโดยประยุกต์จากแนวคิดของ Peterson & Plowman (1953) ทฤษฎีประสิทธิภาพในการทำงาน ส่วนการทดสอบสมมติฐานใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ t-test การวิเคราะห์แบบ ANOVA ใช้ F-test (One-way ANOVA) Pearson Product Moment Correlation และ Multiple Regression Analysis

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับร่างที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความถูกต้องในสำนวนภาษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม จำนวน 3 ท่าน โดยหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งได้ค่าเฉลี่ยทั้งฉบับเท่ากับ .943

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง ที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอายุระหว่าง 41-50 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีอายุงาน 21 ปีขึ้นไป ตำแหน่งข้าราชการระดับปฏิบัติการ/ชำนาญการ และมีรายได้ 15,001-25,000 บาท

1. คุณภาพชีวิตของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับระดับคุณภาพชีวิตของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก โดยคุณภาพชีวิตการทำงานด้านที่มีระดับความสำคัญมาก ประกอบด้วย ด้านสภาพแวดล้อมที่ดี และมีความปลอดภัย ด้านสังคมสัมพันธ์ ด้านลักษณะการบริหารงาน ด้านความอิสระจากงาน และด้านความภูมิใจในองค์กร คุณภาพชีวิตการทำงานด้านที่มีระดับความสำคัญปานกลาง ประกอบด้วย ด้านค่าตอบแทนที่ยึดธรรมเพียงพอ ด้านการพัฒนาศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน และด้านความก้าวหน้าและมั่นคงในการทำงาน

2. ประสิทธิภาพการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นประสิทธิภาพการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับความคิดเห็นมาก โดยประสิทธิภาพการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง ด้านที่มีระดับความคิดเห็นมาก ประกอบด้วย ด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณงาน และด้านเวลา

3. เปรียบเทียบประสิทธิภาพการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

สมมติฐานที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง ที่แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลด้านเพศ ด้านอายุ ด้านระดับการศึกษา ด้านอายุงาน และด้านรายได้ที่แตกต่างกัน มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง ไม่แตกต่างกัน ข้อมูลส่วนบุคคลด้านตำแหน่งงานที่แตกต่างกัน มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง แตกต่างกัน

4. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงาน มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง

สมมติฐานที่ 2 คุณภาพชีวิตการทำงานมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง

ผลการทดสอบสมมติฐาน การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง

คุณภาพชีวิตการทำงาน	ความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการ และบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง			
	r	ค่า Sig	ระดับความสัมพันธ์	ลำดับ
ด้านค่าตอบแทนที่ยุติธรรมและเพียงพอ	.385**	.000	น้อยทิศทางเดียวกัน	8
ด้านสภาพแวดล้อมที่ดีและมีความปลอดภัย	.488**	.000	ปานกลางทิศทางเดียวกัน	6
ด้านการพัฒนาศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน	.525**	.000	ปานกลางทิศทางเดียวกัน	3
ด้านความก้าวหน้าและมั่นคงในการทำงาน	.434**	.000	ปานกลางทิศทางเดียวกัน	7
ด้านสังคมสัมพันธ์	.575**	.000	ปานกลางทิศทางเดียวกัน	2
ด้านลักษณะการบริหารงาน	.499**	.000	ปานกลางทิศทางเดียวกัน	5
ด้านความอิสระจากงาน	.524**	.000	ปานกลางทิศทางเดียวกัน	4
ด้านความภูมิใจในองค์กร	.636**	.000	สูงทิศทางเดียวกัน	1
ภาพรวมเฉลี่ย	.508		ปานกลางทิศทางเดียวกัน	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2-tailed)

จากตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง ภาพรวมเฉลี่ยมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทิศทางเดียวกัน (r) = .508 โดยมีรายละเอียดระดับความสัมพันธ์สูงทิศทางเดียวกัน คือ ด้านความภูมิใจในองค์กร ระดับความสัมพันธ์ปานกลางทิศทางเดียวกัน ประกอบด้วย ด้านสภาพแวดล้อมที่ดีและมีความปลอดภัย ด้านการพัฒนาศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน ด้านความก้าวหน้าและมั่นคงในการทำงาน ด้านสังคมสัมพันธ์ ด้านลักษณะการบริหารงาน ด้าน

ความอิสระจากงาน และระดับความสัมพันธ์น้อยทิศทางเดียวกัน คือ ด้านค่าตอบแทนที่ยุติธรรมและเพียงพอ

สมมติฐานที่ 3 คุณภาพชีวิตการทำงานมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบสรุปได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คุณภาพชีวิตการทำงานที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง

คุณภาพชีวิตการทำงาน	B	Std. Error	Beta	t	Sig.	ผลการทดสอบ
(Constant)	1.200	.182		6.578	.000**	
ด้านค่าตอบแทนที่ยุติธรรมเพียงพอ	.096	.047	.108	2.037	.043*	มี
ด้านสภาพแวดล้อมที่ดีและมีความปลอดภัย	-.006	.047	-.008	-.134	.894	ไม่มี
ด้านการพัฒนาศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน	.241	.057	.313	4.195	.000**	มี
ด้านความก้าวหน้าและมั่นคงในการทำงาน	-.124	.058	.164	2.144	.033*	มี
ด้านสังคมสัมพันธ์	.154	.068	.198	2.266	.024*	มี
ด้านลักษณะ การบริหารงาน	-.034	.055	-.049	-.617	.538	ไม่มี
ด้านความอิสระจากงาน	.139	.045	.184	3.100	.002*	มี
ด้านความภูมิใจในองค์กร	.026	.054	.341	4.800	.000**	มี

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2-tailed)

จากตารางที่ 2 เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานด้านการพัฒนาศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน และด้านความภูมิใจในองค์กร มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านค่าตอบแทนที่ยุติธรรมเพียงพอ ด้านความก้าวหน้าและมั่นคงในการทำงาน ด้านสังคมสัมพันธ์ และด้านความอิสระจากงาน มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านสภาพแวดล้อมที่ดีและมีความปลอดภัย และด้านลักษณะการบริหารงาน ไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง ที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน มีประเด็นที่จะมาอภิปรายดังนี้ ระดับคุณภาพชีวิตของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก โดยคุณภาพชีวิตการทำงานด้านที่มีระดับความสำคัญมาก ประกอบด้วย ด้านสภาพแวดล้อมที่ดีและมีความปลอดภัย ด้านสังคมสัมพันธ์ ด้านลักษณะการบริหารงาน ด้านความอิสระจากงาน และด้านความภูมิใจในองค์กร คุณภาพชีวิตการทำงานด้านที่มีระดับความสำคัญปานกลาง ประกอบด้วย ด้านค่าตอบแทนที่ยุติธรรมเพียงพอ ด้านการพัฒนาศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน และด้านความก้าวหน้าและ

มั่นคงในการทำงาน และระดับความคิดเห็นประสิทธิภาพการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับความคิดเห็นมาก โดยประสิทธิภาพการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง ด้านที่มีระดับความคิดเห็นมาก ประกอบด้วย ด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณงาน และด้านเวลา คุณภาพชีวิตการทำงานมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง ในภาพรวมมีระดับความสัมพันธ์ปานกลางทิศทางเดียวกัน โดยมีรายละเอียดระดับความสัมพันธ์สูงทิศทางเดียวกัน คือ ด้านความภูมิใจในองค์กร ระดับความสัมพันธ์ปานกลางทิศทางเดียวกัน ประกอบด้วย ด้านสภาพแวดล้อมที่ดีและมีความปลอดภัย ด้านการพัฒนาศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน ด้านความก้าวหน้าและมั่นคงในการทำงาน ด้านสังคมสัมพันธ์ ด้านลักษณะการบริหารงาน ด้านความอิสระจากงาน และระดับความสัมพันธ์น้อยทิศทางเดียวกัน คือ ด้านค่าตอบแทนที่ยุติธรรมและเพียงพอ

จากการศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง ที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน ผู้ศึกษามีประเด็นที่จะอภิปรายดังนี้

คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง จากการศึกษพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ปัจจัยด้านผลตอบแทนที่ยุติธรรมและเพียงพอมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อธิบายได้ว่า ข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง ที่มีรายได้ที่แตกต่างกันจะมีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกัน เนื่องจากจำนวนบุคลากรที่มีไม่เพียงพอ ส่งผลให้ข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง ต้องปฏิบัติงานในปริมาณมาก

เกินกำลัง จึงเป็นเหตุให้ข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง มีมุมมองด้านค่าตอบแทนที่ยุติธรรมและเพียงพอน้อยกว่าด้านอื่น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรีย์พร วิสุทธากรณ์ (2558) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับผลการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า ปัจจัยด้านผลตอบแทนที่ยุติธรรมและเพียงพอมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเช่นกัน อธิบายได้ว่า ผู้ปฏิบัติงานที่มีรายได้แตกต่างกันจะมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ต่างกัน ส่วนสาเหตุที่ทำให้องค์ประกอบคุณภาพมีความแตกต่างกันแต่คุณภาพชีวิตโดยรวมไม่แตกต่าง อาจเนื่องมาจากปัจจัยความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานด้านผลตอบแทนที่ยุติธรรมและเพียงพอซึ่งเป็นจุดเด่นของความแตกต่างนั้นมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตโดยรวมแต่ยังคงมีอิทธิพลร่วมอันเนื่องมาจากความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับคุณภาพชีวิตการทำงานในประเด็นด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานโดยรวม จึงเป็นเหตุผลที่แสดงให้เห็นว่าควรมีการปรับปรุงคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง ไปพร้อมกันในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยคุณภาพชีวิตโดยรวมของอุสุมา ศักดิ์ไพศาล (2556) ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตการทำงานที่มีผลกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท อินเตอร์ เรียลตี้ แมเนจเม้นท์ จำกัด พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงาน โดยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมากและ อนาคต ม่วงคำ (2559) ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากร : กรณีศึกษาเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย มูลนิธิมิราเคิล ออฟไลฟ์ ในทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญาสิริวัฒนาพรรณวดี พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงาน โดยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก

ประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง จากการศึกษาพบว่า ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ปัจจัยด้านเวลาที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อธิบายได้ว่า ข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง มีภารกิจงานที่ปริมาณมาก แต่จำนวนบุคลากรที่มีไม่เพียงพอ ส่งผลให้ข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง ต้องใช้เวลาในการปฏิบัติงานแต่ละอย่างมากเกินไปจนเกิดความจำเป็น จึงเป็นเหตุให้ข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง มีมุมมองด้านเวลาน้อยกว่าด้านอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรีย์พร วิสุทธากรณ์ (2556) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับผลการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พบว่า ข้อจำกัดเรื่องปริมาณงานและจำนวนบุคลากรในหน่วยงานส่งผลให้การปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยี

สารสนเทศและการสื่อสาร ต้องใช้เวลานานกว่าปกติในการทำงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณัฏฐารีย์ พิศวงษ์ (2558) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับประสิทธิภาพในการทำงาน พนักงานธนาคารออมสิน ภาค 1 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงานอยู่ในระดับมาก

เปรียบเทียบประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคลด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน และรายได้ที่แตกต่างกัน มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง ไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าไม่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน ยกเว้น ปัจจัยด้านตำแหน่งงานที่ต่างกัน มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง แตกต่างกัน อธิบายได้ว่าไม่ว่าจะเป็นเพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน และรายได้ ถึงแม้ว่ามีความต่างกัน แต่ผลการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอาจจะเป็นการปฏิบัติงานที่คล้ายคลึงกัน มีวิธีปฏิบัติที่เหมือนกัน จึงมีประสิทธิภาพไม่ต่างกัน แต่ตำแหน่งงานที่ต่างกัน ทำให้มีความรับผิดชอบและปริมาณงานที่ต่างกัน การต้องมีส่วนในเรื่องบริหารงาน การรับผิดชอบในทีม และผู้บังคับบัญชา พร้อมกับรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายเป็นประจำอยู่แล้ว ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง นั้นแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรีย์พร วิสุทธากรณ์ (2558) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับผลการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า ปัจจัยลักษณะบุคคล ด้านตำแหน่งงาน มีผลการปฏิบัติงานที่ต่างกัน เนื่องจากบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ มีตำแหน่งงานที่หลากหลายและความรับผิดชอบในงานที่ไม่เหมือนกัน ส่งผลให้ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศนั้นแตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุสุมา ศักดิ์ไพศาล (2556) ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตการทำงานที่มีผลกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท อินเตอร์ เรียลตี้ แมเนจเม้นท์ จำกัด ที่พบว่า ตำแหน่งงานที่ต่างกัน มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานที่ต่างกัน

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง อธิบายได้ว่า ถ้าข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง มีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มาก ก็จะส่งผลให้การ

ปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริย์พร วิสุทธากรณ์ (2558) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับผลการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานกับผลการปฏิบัติงานของบุคลากร มีความสัมพันธ์กันทางบวก หมายถึง ถ้าบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศมีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มาก ก็จะส่งผลให้ผลการปฏิบัติงานมากตามไปด้วย

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษครั้งนี้ทำให้ทราบถึงคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง ซึ่งสามารถนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานเพื่อสร้างประสิทธิภาพในการทำงาน ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะคุณภาพชีวิตการทำงานด้านที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง เพื่อเป็นประโยชน์ดังต่อไปนี้

ด้านการพัฒนาศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน ผู้บังคับบัญชาควรมอบหมายงานให้ข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง ได้ใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงาน เช่น ควรเปิดโอกาสให้ผู้บังคับบัญชาร่วมแก้ปัญหาพร้อมกับผู้บังคับบัญชาในระดับสูง ร่วมเสนอความคิดเห็นในการปฏิบัติงาน มีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยงานเพื่อเป็นมาตรฐาน เช่น คู่มือกระบวนการจัดเก็บภาษี เป็นต้น และเปิดกว้างสำหรับความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานใหม่ เพื่อเป็นการพัฒนาให้เกิดสมรรถนะในงานที่ได้รับมอบหมาย

ด้านสังคมสัมพันธ์ ผู้บังคับบัญชาควรส่งเสริมให้ข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง ทำงานเป็นทีม และสามารถทำงานทดแทนงานกันได้ เช่น หากเกิดปัญหาการเจ็บป่วยฉุกเฉินของบุคลากรตำแหน่งนั้น ๆ จะช่วยให้งานที่ทีมมีการทดแทนกันได้โดยไม่สะดุด และควรจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกันในหน่วยงาน

ด้านความอิสระจากงาน ผู้บังคับบัญชาควรส่งเสริมให้ข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง ได้มีวิถีชีวิต วิธีปฏิบัติงานเพื่อไปถึงเป้าหมายของงานได้อย่างอิสระคือ ไม่รบกวนการทำงาน หรือเร่งรัดการปฏิบัติงานมากเกินไป แต่ควรแนะนำให้มีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบจัดลำดับความสำคัญก่อนหลัง เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการทำงานและการใช้ชีวิตส่วนตัว

ด้านค่าตอบแทนที่ยุติธรรมเพียงพอ ผู้บังคับบัญชาควรกำหนดค่าตอบแทนของผู้ปฏิบัติงานตามความรู้ความสามารถ และตำแหน่งงานให้เหมาะสมต่อการดำรงชีวิต พิจารณาเพิ่มค่าตอบแทน

ตามผลงานด้วยความยุติธรรมและให้เหมาะสมกับการดำรงชีพ เช่น ให้มีการเบิกจ่าย OT ในส่วนของหน่วยงานที่จำเป็นต้องใช้เวลาทำงานนอกเวลาราชการ

ด้านความก้าวหน้าและมั่นคงในการทำงาน ผู้บังคับบัญชาควรมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาตามความสามารถอย่างเที่ยงธรรมโดยวัดจากผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมา ส่งเสริมให้ผู้ที่มีผลงานโดดเด่นมีโอกาสนำเสนอในสายงานอาชีพอย่างมั่นคงและส่งเสริมให้มีการพัฒนาตนเองในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การอบรม สัมมนา การศึกษาต่อเพื่อเพิ่มพูนความสามารถให้ทำงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความมั่นใจ

ด้านความภูมิใจในองค์กร ผู้บังคับบัญชาและหน่วยงานควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อตอบแทนสังคม เช่น กิจกรรมทำความดีต่าง ๆ กิจกรรมจิตอาสาเราทำความดีด้วยหัวใจ และให้ข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง ได้มีโอกาสได้เรียนรู้และมีส่วนร่วมกับกิจกรรมเพื่อสังคม หรือส่วนรวมขององค์กร เพื่อก่อให้เกิดความภาคภูมิใจที่ได้สังกัดหน่วยงานนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการทำงานของข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการคลัง กับความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการ

เอกสารอ้างอิง

- คเชนทร์ ช่างน้อย, จ.ส.อ. (2556). แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตนายทหารชั้นประทวน กอง พันทหารม้าที่ 9 ค่ายสมเด็จพระเอกาทศรถ จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา, คณะบัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดงรัก.
- จินดารัตน์ โพธิ์นอก. (2557). องค์ความรู้ภาษา-วัฒนธรรมความฉลาดทางสุขภาวะ. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.dailynews.co.th/article/237689> (20 มิถุนายน 2563).
- ชลดา อักษรศิริวิทยา. (2559). ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายการเดินรถองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก.
- ณัฐธนีย์ พิเศษวงศ์. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับประสิทธิภาพในการทำงาน พนักงานธนาคารออมสิน ภาค 1. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, คณะบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

- ณิศาภัทร ม่วงคำ. (2559). **คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากร : กรณีศึกษาเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิมิราเคิลออฟไลฟ์ในพุทธระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญาสิริวัฒนาพรรณวดี**. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก.
- ศิวัช โชติกิจนุสรณ์. (2558). **คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานหน้าร้าน บริษัท ชิงเกอร์ประเทศไทยจำกัด (มหาชน)**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- สมพงษ์ รัตนนุวงศ์. (2558). **คุณภาพชีวิตในการทำงานกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานศูนย์ข่าว SMM**. สารนิพนธ์พัฒนาแรงงานและสวัสดิการมหาบัณฑิต, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุดารัตน์ สีลัง. (2560). **คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการตำรวจ ตำรวจภูธรจังหวัดฉะเชิงเทรา**. งานนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุทธิชัย ปัญญโรจน์. (2559). **การทำงานอย่างมีความสุข**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.gotoknow.org/posts/427432>. (20 มิถุนายน 2563).
- สุรีย์พร วิสุทธากรณ์. (2556). **ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับผลการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- อุสุมา ศักดิ์ไพศาล. (2556). **คุณภาพชีวิตการทำงานที่มีผลกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท อินเทอร์เน็ต รีเลย์ดี แมเนจเม้นท์ จำกัด**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ศูนย์สารสนเทศ กรุงเทพมหานคร. (2562). **อำนาจหน้าที่ สำนักการคลัง**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.bangkok.go.th/info>. (20 มิถุนายน 2563).
- อรุณี สุมโนมหาอุดม. (2555). **คุณภาพชีวิต: ศึกษาเฉพาะกรณีสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม
สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร
The Implementation of Student Care and Support System
at Watchanpradittharam School, Phasicharoen District Office, Bangkok

ชญลักษณ์ เอี่ยมเจริญ*, พัชรา เดชโฮม

Thunyalak Aiemcharoen, Patchara Dechhome

สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร 10600

Educational Administration, Faculty of Education, Bansomdejchaopraya Rajabhat University,

Bangkok 10600 Thailand

*Corresponding author E-mail: Thunyalak5367@gmail.com

(Received: January 25 2021; Revised: May 17 2021; Accepted: May 27 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ใน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม จำนวน 81 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.986 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ส่วนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

คำสำคัญ : การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

Abstract

The purpose of this research was to study The Implementation of Student Care and Support System at Watchanpradittharam School, Phasicharoen District, Bangkok. The five aspects of student care and support system included 1) knowing students individually, 2) student classification, 3) student promotion and development, 4) problem prevention and solving, 5) student transfer. The population was 81 teachers of the school. The instrument was a 5-point rating scale questionnaire of which the reliability was 0.986. The statistics used for data analysis were percentage, mean, and standard deviation.

The results showed that the overall level of the implementation of student care and support system at Watchanpradittharam School, Phasicharoen District in Bangkok was at a high level. Student promotion and development was rated the highest followed by knowing students individually. The aspect of problem prevention and solving was rated the lowest.

Keyword : The Implementation of Student Care and Support System

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจสติปัญญา ความรู้และคุณธรรม รวมทั้งการเป็นผู้ที่มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังจะเห็นได้จากการกำหนดแนวการจัดการศึกษาในมาตรา 22 ให้ผู้เรียนทุกคน มีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และโดยให้ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด นั่นคือกระบวนการในการจัดการศึกษาจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ โดยในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับมาตรา 23 ข้อ 5 ตามพระราชบัญญัติฯ ฉบับดังกล่าว (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกังวลใจเกี่ยวกับจำนวนนักเรียนที่ประสบความล้มเหลวในการศึกษา ซึ่งในแต่ละปีสถิตินักเรียนเป็นจำนวนมากที่ประสบความล้มเหลวในการศึกษา (สันติสุข สันติศาสนสุข, 2552 : 87) ศึกษาสาเหตุพบว่านักเรียนที่ประสบความล้มเหลวในการศึกษาส่วนใหญ่เกิดจากปัญหาครอบครัว ปัญหาความยากจน มีภาระต้องดูแลช่วยเหลือคนในครอบครัว ปรับตัวเข้ากับสังคมในโรงเรียนไม่ได้ ไม่ชอบวิธีการสอนของครู ขาดการดูแลเอาใจใส่จากผู้ปกครองและปัญหาอื่น ๆ ทั้งที่เกิดจากผู้ปกครองที่ไม่มีความพร้อม โรงเรียนที่ไม่ได้ดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด ตัวนักเรียนเองที่ขาดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และหากปล่อยให้นักเรียนแม้เพียงคนเดียวหลุดออกจากระบบการศึกษานั้นหมายถึง ความสูญเสียอย่างประเมินค่าไม่ได้ทั้งในแง่เศรษฐกิจ โอกาสในการพัฒนาสังคมและความรู้สึกของพ่อแม่ผู้ปกครองที่หวังจะให้โรงเรียนสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่เด็กและเยาวชน หากโรงเรียนไม่คิดที่จะดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังปล่อยปละละเลยให้นักเรียนหลุดออกจากระบบการศึกษา แล้วไปสร้างปัญหาให้สังคมอย่างใด ๆ ก็คาดไม่ถึง โรงเรียนจะเป็นสถาบันทางสังคมที่เป็นที่พึ่งของสังคมได้อย่างไร การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญมาก ซึ่งผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว ผู้ปกครองและชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการวางแผน ป้องกันดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านพฤติกรรม โดยเน้นให้ครูใช้รูปแบบกลยุทธ์ผสมผสานพัฒนาส่งเสริม สนับสนุนพฤติกรรม อาทิเช่น จัดกิจกรรมในชั้นเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตร ตลอดจนกิจกรรมนอกชั้นเรียน เป็นต้น โดยคำนึงถึงศักยภาพและความสามารถของนักเรียนเป็นหลัก เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ และพฤติกรรมของผู้เรียนให้พัฒนาตามศักยภาพของตนเอง ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนและ

ประสบความสำเร็จในชีวิตตามวิถีของตนเอง อีกทั้งปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จ คือ ความตั้งใจจริงในการสนับสนุนการดำเนินการติดตามผลอย่างสม่ำเสมอของผู้บริหารและครูทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนผลักดันให้การดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยที่ครูต้องมีความเข้าใจระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีวิธีการและมีเครื่องมือที่หลากหลายแต่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาที่เกิดจากตัวของนักเรียนเอง ปัญหาจากสภาพครอบครัว พ่อแม่และผู้ปกครอง ปัญหาในโรงเรียนเนื่องจากครู เพื่อนนักเรียน บรรยากาศในโรงเรียนและสภาพแวดล้อมทางสังคม โรงเรียนจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ต้องบริหารจัดการ เพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดใน 5 ประเด็นหลัก ประกอบด้วย 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) ด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน ซึ่งวิธีการดังกล่าวเอื้อให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อนำไปปรับปรุง แก้ไขและพัฒนา นักเรียนและเพื่อเป็นแนวทางแก่โรงเรียน ในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อันจะส่งผลดีต่อเยาวชนของประเทศชาติสืบไป (สุภัทสร สุริยะ, 2562 : 51)

โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร มีนักเรียนจำนวนมากที่ได้รับผลกระทบทั้งโดยตรงและทางอ้อม ซึ่งในการสำรวจข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียน พบข้อมูลนักเรียนมีปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาการเรียน ปัญหาด้านเศรษฐกิจ บิดามารดาอยู่ต่างจังหวัด นักเรียนต้องอาศัยอยู่กับญาติพี่น้อง สภาพเช่นนี้ทำให้นักเรียนว่าเหว มีความรู้สึกลดความอบอุ่น มีผลกระทบต่อการเรียนมีผลการเรียนตกต่ำ ซึ่งนักเรียนเหล่านี้ถ้าถูกชักจูงไปในทางที่ไม่ดี เช่น การใช้สารเสพติดหรือไปเที่ยวเตร่แล้วสูมอาจคล้อยตามได้ง่าย จากความเป็นมาและปัญหาดังกล่าวนั้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรทางการศึกษา ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เหมาะสม ซึ่งจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อนักเรียนให้ได้รับการช่วยเหลือ มีพัฒนาการอย่างเต็มตามศักยภาพ เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ตลอดจนมีคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นที่มุ่งหวังของสังคมต่อไป ในภาคหน้า ดังนั้นการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสมควรที่จะมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาข้างต้น เพราะการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ

นักเรียนมีองค์ประกอบต่าง ๆ ที่จะช่วยในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนาการเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และการส่งต่อนักเรียน เพื่อดำเนินงานพัฒนาและการแก้ไขปัญหานักเรียนของโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากร ได้แก่ ครูโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2563 จำนวน 81 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ยึดกรอบแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (2559 : 14) ประกอบด้วย องค์ประกอบ 5 ด้าน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนาการเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และการส่งต่อนักเรียน แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 สอบถามการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 10 ข้อ การคัดกรองนักเรียน 10 ข้อ การส่งเสริมและพัฒนาการเรียน 10 ข้อ การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน 10 ข้อ ด้านการส่งต่อนักเรียน 10 ข้อ รวม 50 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยเกณฑ์การให้คะแนนมีดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับมาก
ระดับ 3	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการกำหนดโครงสร้างระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

2. นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา กำหนดแนวคิดการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

3. สร้างแบบสอบถามโดยใช้การรับรู้ของครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียน 5 ด้าน ดังนี้ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนาการเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และ 5) การส่งต่อนักเรียน แล้วนำฉบับร่างเสนอต่อกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุงให้ถูกต้องเหมาะสม ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหาของแต่ละข้อคำถามได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC, Index of Objective Congruence) เท่ากับ 1.00

5. ทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเป็นฉบับสมบูรณ์

6. นำแบบสอบถามที่มีการปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปทดลองใช้กับครูโรงเรียนวัดนิมมานรดี สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient, 1997 : 160-161). ได้ความเชื่อมั่น 0.986

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเชื่อมั่นไปใช้กับครูโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำนวน 81 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ไปขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร เพื่อแจกแบบสอบถามให้แก่ครูในโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำนวน 81 คน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามด้วยตนเองจำนวน 81 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน โดยใช้ค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ใน 5 ด้าน ดังนี้ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนาการเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อนักเรียนโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 103)

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร โดยรวม 5 ด้าน

ที่	การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	μ	σ	ระดับ	ลำดับ
1	ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.28	0.72	มาก	2
2	ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.25	0.72	มาก	3
3	ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเรียน	4.36	0.67	มาก	1
4	ด้านการป้องกันและแก้ปัญหา	4.23	0.72	มาก	5
5	ด้านการส่งต่อนักเรียน	4.24	0.71	มาก	4
รวม		4.27	0.71	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่าการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร โดยรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu=4.36$) รองลงมา คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\mu=4.28$) ส่วนด้านการป้องกันและแก้ปัญหามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\mu=4.23$)

ผลการวิจัย

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 81 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 83.95 และเป็นเพศชายจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 16.05 ส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 64.20 และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 35.80 และส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 10 ปี มากที่สุด จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 35.80 รองลงมาคือประสบการณ์การทำงานมากกว่า 20 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และน้อยที่สุด คือ ประสบการณ์การทำงาน 10-20 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 30.86

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร นำเสนอในรูปของค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

โดยผลการวิจัยในแต่ละด้าน มีดังนี้

1. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ในด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา จัดให้มีการดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้านความสามารถในการเรียนของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu=4.46$) รองลงมาคือ

ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายให้ครูสังเกตพฤติกรรมนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\mu=4.44$) ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้านเศรษฐกิจของครอบครัวของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\mu=4.07$)

2. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ในด้านการคัดกรองนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.25$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการใช้แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) ในการคัดกรองนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu=4.60$) รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการจัดทำสารสนเทศผลการคัดกรองนักเรียนระดับสถานศึกษาให้เป็นปัจจุบันและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ ($\mu=4.30$) ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ในการคัดกรองนักเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\mu=4.14$)

3. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ในด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนทุกภาคเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu=4.59$) รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ($\mu=4.40$) ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\mu=4.27$)

4. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.23$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมซ่อมเสริมให้กับนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu=4.35$) รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการรายงานและประเมินผล ด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม ($\mu=4.30$) ส่วนผู้บริหารสถานศึกษามีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\mu=4.14$)

5. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ในด้านการส่งต่อนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.23$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีขั้นตอนการส่งต่อนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu=4.33$) รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการสรุปผลการส่งต่อนักเรียนไว้เป็นหลักฐาน ($\mu=4.31$) ส่วนผู้บริหารและคณะครูมีการชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงความจำเป็นในการส่งต่อ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\mu=4.16$)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร โดยรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ส่วนด้านการป้องกันและแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีการกำหนดนโยบายในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนและสร้างความเข้าใจในการดำเนินงาน มีการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนอย่างละเอียดครบถ้วน มีการบันทึกและจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ โดยมอบหมายให้ครูประจำชั้นวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนจากแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) เพื่อช่วยให้ครูมีความเข้าใจนักเรียนมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนเกิดความภูมิใจในตนเอง ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพสูงสุดตามศักยภาพของแต่ละบุคคล และมีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองในทุก ๆ เดือน ซึ่งเป็นวิธีการที่จะช่วยเหลือ ป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียน โดยไม่ปล่อยปละละเลย นักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม ทั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาหรือให้ความช่วยเหลือที่ถูกต้องเหมาะสมได้ โดยการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน มีการบันทึกผลการช่วยเหลือนักเรียนส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนและมีการติดตามสรุปผล และรายงานผลการช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยา พรหมรัตน์ (2559) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปน้อยได้ ดังนี้ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหา ด้านการส่งต่อนักเรียนและด้านการส่งเสริมนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิตา พงษ์สวัสดิ์ (2561) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนชะอำ คุณหญิงเนื่องบุรี ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่ามัธยเทศจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุตินาถ ถาวรแก้ว

(2559) ได้ศึกษาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

ส่วนผลการวิจัยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผู้วิจัยอภิปรายผลในแต่ละด้านดังนี้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้านความสามารถในการเรียนของนักเรียน มีการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนเป็นรายบุคคล และมีการบันทึกและจัดเก็บข้อมูลในการช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีการจัดทำแฟ้มประวัตินักเรียนให้เป็นปัจจุบัน เนื่องจากครูประจำชั้นต้องมีข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล ทั้งนี้เพราะนักเรียนแต่ละคนมีพื้นความเป็นมาที่แตกต่างกัน และเมื่อมาอยู่รวมกันก็ย่อมเกิดพฤติกรรมหลายรูปแบบ ดังนั้นการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล ทำให้ครูมีข้อมูลนักเรียนไว้ศึกษา เช่น ความรู้ความสามารถในการเรียนของนักเรียน สุขภาพ พฤติกรรมนักเรียน และสภาพครอบครัว ซึ่งสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการป้องกันและการแก้ปัญหานักเรียนได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิตา พงษ์สวัสดิ์ (2561) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยลดจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งต่อ การป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งเสริมและพัฒนาเด็ก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรศักดิ์ ผกากรอง (2562) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งเสริมพัฒนานักเรียน และการส่งต่อเด็ก

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการใช้แบบ

ประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) ในการคัดกรองนักเรียน เพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหาเป็นห้องเรียนและระดับชั้น มีการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคล และผู้บริหารสถานศึกษามีการประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจร่วมกันกับครูให้มีความรู้เท่าทันในการคัดกรองนักเรียน มีการจัดทำสารสนเทศผลการคัดกรองนักเรียนระดับสถานศึกษาให้เป็นปัจจุบัน และจัดเก็บอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการหาวิธีการที่เหมาะสมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ตรงกับสภาพปัญหาและช่วยเหลือได้ตรงเป้าหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุติมา ถาวรแก้ว (2559) ได้ศึกษาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัตสร สุริยะ (2562) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับดังนี้ ด้านที่มากที่สุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน รองลงมา คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมและพัฒนาเด็ก ด้านการป้องกันและช่วยเหลือเด็ก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการส่งต่อเด็ก

3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนาเด็ก พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความภาคภูมิใจในตนเอง และช่วยเหลือเด็กกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาให้กลับมาเป็นกลุ่มปกติ โดยมีการจัดกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาและส่งเสริมเด็ก เช่น กิจกรรมโฮมรูม การเยี่ยมบ้าน การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนทุกภาคเรียน มีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตให้กับเด็ก ซึ่งการจัดกิจกรรมเหล่านี้มีความสอดคล้องกับพฤติกรรมของนักเรียน และนโยบายของสถานศึกษา มีการส่งเสริมและพัฒนาเด็กด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรินธร มีเพียร (2559) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือเด็กตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนศรีราษฎร์ อำเภอมือง จังหวัดชุมพร ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือเด็กของครู โดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การส่งเสริมและ

พัฒนา นักเรียน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญา และการส่งต่อนักเรียน ตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณรัตน์ วีระคำ (2559) ได้ศึกษา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2 โดยรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการ คัดกรองนักเรียน และด้านการส่งต่อ ตามลำดับ

4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมซ่อมเสริมให้กับนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาและ คณะครูมีการวางแผนเพื่อหาวิธีการช่วยเหลือนักเรียน มีการดูแล เอาใจใส่นักเรียนอย่างใกล้ชิดและทั่วถึงโดยเฉพาะในกลุ่มเสี่ยงหรือ กลุ่มที่มีปัญหา มีการให้คำปรึกษาเบื้องต้นในด้านต่าง ๆ ให้กับ นักเรียน นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรมในการช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อให้ นักเรียนรู้จักการเอื้อเฟื้อต่อกันและกัน และในการดำเนินกิจกรรม การป้องกันและแก้ไขปัญาได้มุ่งเน้นให้ครูมีการติดตามผลการ ป้องกันและแก้ไขปัญาให้นักเรียนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัย ของ ธนาภรณ์ วงศ์คำลือ (2562) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในเขตคุณภาพกบินทร์บุรี 4 สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในเขตคุณภาพกบินทร์บุรี 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ย สูงที่สุด ได้แก่ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญานักเรียน รองลงไป คือ ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการส่งต่อนักเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล กอบแก้ว (2559) ได้ศึกษาปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน ตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทั้ง 5 ด้าน มีระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญา รองลงมาคือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

การส่งเสริมและพัฒนา การคัดกรองนักเรียน และการส่งต่อนักเรียน ตามลำดับ

5. ด้านการส่งต่อนักเรียน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีขั้นตอนการส่งต่อนักเรียน ที่ต้องการความช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ มีการดำเนินการส่งต่อนักเรียนที่ต้องได้รับการช่วยเหลือไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อให้ ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็ว ซึ่งทางคณะผู้บริหารและครูโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม มีการ ดำเนินงานโดยบันทึกการส่งต่อและให้การช่วยเหลือนักเรียน และมีการติดตามผล รายงานผลอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประมาภรณ์ สนิธิ (2560) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษา ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการส่งต่อนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้าน การคัดกรองนักเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัย ของ สุนิสา มาสุข (2560) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ระยอง ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของครูโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง โดยรวมและ รายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญานักเรียน ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

จากผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ผู้บริหาร สถานศึกษาควรจะสนับสนุนให้มีการใช้เครื่องมือที่หลากหลาย ในการรวบรวมข้อมูลของนักเรียน เช่น ด้านเศรษฐกิจของครอบครัว นักเรียน ด้านการคุ้มครองนักเรียน เป็นต้น และควรจัดให้มีการใช้ แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นและการเยี่ยมบ้าน นักเรียน
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควร จะจัดให้มีการใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ในการ คัดกรองนักเรียน และจัดหาวิธีการที่เหมาะสมในการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนให้ตรงกับสภาพปัญหา

3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย และส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียนให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ

4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะมีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครอง โดยจัดประชุมผู้ปกครองทุก ๆ ภาคเรียน เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม

5. ด้านการส่งต่อนักเรียน ผู้บริหารและคณะครูควรจะมีการชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงความจำเป็นในการส่งต่อ และควรมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานหรือบุคคลภายนอกเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาให้ได้รับการช่วยเหลือที่ถูกต้องและรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรจะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ในระดับเขตพื้นที่การศึกษา

2. ควรจะศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ในระดับเขตพื้นที่การศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา พรหมรัตน์. (2559). การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ชุตินาถ ธารแก้ว. (2559). การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี). วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ธนาภรณ์ วงศ์คำลือ. (2562). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในเขตคุณภาพกบินทร์บุรี 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยปทุมธานี.

นฤมล กอบแก้ว. (2559). ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สุริยาสาสน.

ปรมาภรณ์ สนธิ. (2560). แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

พรศักดิ์ ผกากรอง. (2562). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

ศรีนธรม มีเพียร. (2559). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนศรีวิทยาวังอำเภอเมือง จังหวัดชุมพร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

สันติสุข สันติศาสนสุข. (2552). องค์ความรู้เรื่อง ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. วารสารวิชาการ. 12(1), 86-67.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

สุธิดา พงษ์สวัสดิ์. (2561). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุนิสา มาสุข. (2560). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุภัทสร สุริยะ. (2562). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหาร
การศึกษาและผู้นำทางการศึกษา มหาวิทยาลัยสยาม.

อรุจิวัฒน์ วีระคำ. (2559). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.

Cronbach L. J. (1990). *Essentials of psychological
testing* (3rd ed.). New York: Harper & Collins.

การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนคลองหนองใหญ่
(ทองคำ ปานขำอนุสรณ์) สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร
The Operation Internal Quality Assessment of Klongnongyai School
(Thongkam Parnkham-Anusorn), Bangkhae District Office, Bangkok

ศรัญญา วันลักษณ์*, พัทธา เดชโฮม

Saranya Wanlak, Patchara Dechhome

สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร 10600

Educational Administration, Faculty of Education, Bansomdejchaopraya Rajabhat University,

Bangkok 10600 Thailand

*Corresponding author E-mail: mk.saranya@gmail.com

(Received: January 25 2021; Revised: May 20 2021 ; Accepted: May 27 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนคลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานขำอนุสรณ์) สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร มีทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 3) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4) การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 5) ติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน และ 6) จัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูโรงเรียนคลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานขำอนุสรณ์) สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานครจำนวน 66 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.865 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนคลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานขำอนุสรณ์) สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานคร มีทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 3) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4) การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 5) ติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน และ 6) จัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา พบว่า โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ส่วนด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

คำสำคัญ : การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา, สำนักงานเขตบางแค, กรุงเทพมหานคร

Abstract

The purpose of this research was to study the six operation aspects of internal quality assessment of Klongnongyai School (Thongkam Parnkham-Anusorn), Bangkhae district office, Bangkok. There as following : 1) setting educational standards, 2) making an development plan for educational management for the educational institution, 3) implementing a plan, 4) evaluating and examining a development plan of educational management, 5) following up action results to develop the educational institution regarding to educational standards, and 6) reporting self-assessment result to the educational institution. The research instrument was a five-level rating scale questionnaires with a reliability of 0.865. The statistics used for analyzing the data were: percentage, arithmetic mean, and standard deviation.

The findings revealed that the overall six operation aspects internal quality assessment of Klongnongyai School (Thongkam Parnkham-Anusorn), Bangkhae district office, Bangkok reached a high level. For each aspect consideration, the highest mean was the report of self-assessment results was the educational institution, followed by the plan implementation. Conversely, the lowest mean was the evaluation and examination of educational quality within educational institution.

Keywords : Internal Quality Assessment, Bangkhae District Office, Bangkok

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 เน้นจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นคนเก่ง คนดี มีจริยธรรม สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ในมาตรา 27, 28 และ 29 ได้กำหนดให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้เป็นคนดีมีปัญญามีความสุขในการดำรงชีวิต และกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ เพื่อความเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ สถานศึกษามีหน้าที่จัดการศึกษา และวางรากฐานทางความคิด ความประพฤติของเยาวชน ปลูกฝังค่านิยมให้เป็นพลเมืองที่ดีของชาติ โดยเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ทางวิชาการ และทักษะที่เหมาะสมกับวัย งานกิจกรรมนักเรียน เป็นงานที่สนับสนุนและส่งเสริมให้งานวิชาการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จากการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน ทำให้มีความพร้อมในการเรียนมากขึ้น และยังเป็นการพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 หมวด 5 ว่าด้วยการบริหารและการจัดการศึกษากำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและกำกับดูแลการศึกษาทุกระดับทุกประเภท กำหนดนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา ส่งเสริมและประสานงานการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และการกีฬาเพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาและหมวด 6 ว่าด้วยเรื่องมาตรฐานและการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับทุกประเภท ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประเมินคุณภาพภายนอก ทั้งนี้ ระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 กำหนดให้สถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับชั้นและประเภทการศึกษาที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการกำหนด โดยมีสาระสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา 3 ประการ ได้แก่ การประเมินคุณภาพการศึกษา การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (สำนักงานศึกษา กรุงเทพมหานคร, ม.ป.ป. : 2-3)

ผู้บริหารสถานศึกษา จึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมพฤติกรรมและผลักดันคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ให้มี

ความประพฤติดี มีระเบียบวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม พร้อมทั้งจะเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติต่อไปในอนาคต ผู้บริหารจำเป็นต้องพัฒนาดูแลและเอาใจใส่ การบริหารกิจการนักเรียนให้ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารควรมีความสามารถสูง เพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคลากรหลักที่สำคัญของสถานศึกษา และเป็นผู้นำวิชาชีพที่จะต้องมีความรู้ ความสามารถ และคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนมีจรรยาบรรณวิชาชีพที่ดีจึงจะนำไปสู่การจัดและบริหารสถานศึกษาที่ดีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (กวีณา ชาญเดช, 2560 : 1) สถานศึกษาต้องมีระบบการประกันคุณภาพภายใน เพื่อวางแผนพัฒนาคุณภาพของตนเองดำเนินการปรับปรุงคุณภาพ มีการกำกับ ติดตามคุณภาพ และมีระบบประเมินตนเอง ก่อนต่อจากนั้นจึงรับการประเมินคุณภาพภายนอกโดย สมศ. ซึ่งจะดำเนินการพิจารณาและตรวจสอบจากผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา การประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกจึงควรสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพราะต่างมุ่งสู่มาตรฐานหรือคุณภาพที่คาดหวังให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน ตามมาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ระบุว่าให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร การศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการควบคุมดูแล ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพ มีการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่การพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ด้วยเหตุนี้ระบบการประกันคุณภาพภายใน จึงต้องดูแลทั้งปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตหรือผลลัพธ์ ซึ่งต่างจากการประเมินคุณภาพภายนอกที่เน้นการประเมินผลการจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประกันคุณภาพภายใน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554 : 12-13) การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษา เพราะเป็นระบบที่สร้างความมั่นใจว่า สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้คุณภาพ ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และเป็นที่ต้องการของสังคม สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีระบบการประกันคุณภาพ เพื่อให้การดำเนินการด้านการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสมและจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข และต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่าง เช่น ผู้บริหาร ครู อาจารย์ ต้องร่วมใจกันปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังความสามารถและใช้แนวทางในการพัฒนาคุณภาพ รวมทั้งต้องคำนึงถึงข้อสังเกตและปัจจัยต่าง ๆ เช่น อาคารสถานที่บุคลากร สื่ออุปกรณ์ งบประมาณ การทำงานเป็นทีม ในการพัฒนาให้สถานศึกษามีคุณภาพ

ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ข้อ 3 ได้กำหนดแนวดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพของสถานศึกษาให้เข้มแข็ง มีแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎกระทรวงฯ ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และบรรลุเป้าประสงค์ของหน่วยงานต้นสังกัด หรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษา และกำหนดเป็นแนวดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 3) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4) การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษา 5) การติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และ 6) การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา

ผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนคลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานข้าอนุสรณ์) สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2562 โรงเรียนมีด้านคุณภาพผู้เรียนอยู่ในระดับยอดเยี่ยม แต่มีปัญหาด้านการจัดทำแผนพัฒนาการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา การพัฒนาระบบสารสนเทศภายในโรงเรียน การจัดทำรายงานประจำปี ครูและบุคลากรยังขาดความรู้ ความเข้าใจในรูปแบบและวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ขาดความร่วมมือและตระหนักในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นต้น (โรงเรียนคลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานข้าอนุสรณ์), 2562) ซึ่งส่งผลเสียต่อการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นอย่างยิ่ง จากความเป็นมาและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรทางการศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จึงมีความประสงค์เพื่อที่จะได้นำไปใช้เป็นแนวทางพิจารณาสนับสนุน ส่งเสริมพัฒนาดตนเองและพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนคลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานข้าอนุสรณ์) สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียน

คลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานข้าอนุสรณ์) สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2563 จำนวน 66 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนคลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานข้าอนุสรณ์) สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ยึดกรอบแนวคิดด้านการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักการ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 กำหนดไว้ 6 ด้าน คือ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน และด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนคลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานข้าอนุสรณ์) สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 10 ข้อ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา 10 ข้อ ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 10 ข้อ ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษา 10 ข้อ ด้านติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน 10 ข้อ และด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา 10 ข้อ รวม 60 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการกำหนดโครงสร้างการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนคลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานข้าอนุสรณ์) สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร
2. นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา กำหนดแนวคิดการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนคลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานข้าอนุสรณ์) สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร
3. สร้างแบบสอบถามโดยใช้การรับรู้ของครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียน 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษา

ของสถานศึกษา 2) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา
3) ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของ
สถานศึกษา 4) ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพภายใน
สถานศึกษา 5) ด้านการติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนา
สถานศึกษา และ 6) ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง
ของสถานศึกษา แล้วนำฉบับร่างเสนอต่อกรรมการที่ปรึกษา
สารนิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุงให้ถูกต้อง
เหมาะสม ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน
ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหาของแต่ละ
ข้อคำถามได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC, index of objective
congruence) ระหว่าง 0.67-1.00

5. ทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะ
ของผู้เชี่ยวชาญเป็นฉบับสมบูรณ์

6. นำแบบสอบถามที่มีการปรับปรุง แก้ไขสมบูรณ์แล้ว
ไปทดลองใช้กับครูโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สำนักงานเขต
ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน แล้วหาค่าความเชื่อมั่น
(Reliability) ของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ
ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient, 1990 : 202-204)
ได้ความเชื่อมั่น 0.865

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ ด้าน
ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเชื่อมั่น ไปใช้กับครูโรงเรียน
คลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานชาอนุสรณ์) สำนักงานเขตบางแค
กรุงเทพมหานคร จำนวน 66 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมเครื่องมือ ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการ
เก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ
บ้านสมเด็จเจ้าพระยา ไปขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียน
คลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานชาอนุสรณ์) สำนักงานเขตบางแค
กรุงเทพมหานคร เพื่อแจกแบบสอบถามให้แก่ครูในโรงเรียน
คลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานชาอนุสรณ์) สำนักงานเขตบางแค
กรุงเทพมหานคร จำนวน 66 คน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถาม
ด้วยตนเองจำนวน 66 ฉบับ

3. ผู้วิจัยติดตามเก็บแบบสอบถามคืนจากครูในโรงเรียน
คลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานชาอนุสรณ์) สำนักงานเขตบางแค
กรุงเทพมหานคร จำนวน 57 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.36

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพ
ภายในสถานศึกษา โรงเรียนคลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานชา
อนุสรณ์) สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยนำมา

วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน โดยใช้ค่า
ร้อยละ

2. วิเคราะห์ระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษา โรงเรียนคลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานชาอนุสรณ์)
สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ใน 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการ
กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) ด้านการจัดทำแผน
พัฒนาการจัดการศึกษา 3) ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนา
การจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4) ด้านการประเมินผลและตรวจสอบ
คุณภาพภายในสถานศึกษา 5) ด้านการติดตามผลการดำเนินงาน
เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน 6) ด้านการจัดทำ
รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ย และ
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย
ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 103)

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง มีการดำเนินงาน
ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง มีการดำเนินงาน
ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง มีการดำเนินงาน
ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง มีการดำเนินงาน
ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง มีการดำเนินงาน
ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่ง
เป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ
แบบสอบถาม จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์
การทำงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 57 คน จากประชากร
ทั้งหมด 66 คน คิดเป็นร้อยละ 86.36 ส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง จำนวน
46 คน คิดเป็นร้อยละ 80.70 และเป็นเพศชาย จำนวน 11 คน
คิดเป็นร้อยละ 19.30 ส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาปริญญาตรี
จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 65.40 และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน
37 คน คิดเป็นร้อยละ 78.72 และส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงาน
15 ปีขึ้นไป มากที่สุด จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 46.81
รองลงมาคือประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี จำนวน 17 คน
คิดเป็นร้อยละ 36.17 น้อยที่สุดคือ ประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า
5 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 17.02

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงาน ปานชำนาญ) สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร นำเสนอ
ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนคลองหนองใหญ่ (ทองคำ
ในรูปของค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนคลองหนองใหญ่
(ทองคำ ปานชำนาญ) สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร โดยรวม 6 ด้าน

ที่	การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนคลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานชำนาญ) สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร	μ	σ	ระดับ	ลำดับ
1	ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	4.36	0.59	มาก	4
2	ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา	4.39	0.57	มาก	2
3	ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.39	0.63	มาก	2
4	ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.35	0.60	มาก	6
5	ด้านการติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน	4.36	0.57	มาก	4
6	ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา	4.42	0.59	มาก	1
รวม		4.38	0.63	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนคลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานชำนาญ) สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร โดยรวมทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.38$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu=4.42$) รองลงมาคือ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ($\mu=4.39$) ส่วนด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\mu=4.35$)

โดยผลการวิจัยในแต่ละด้าน มีดังนี้

1. การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนคลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานชำนาญ) สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ในด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu=4.47$) รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีความตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการนำเสนอมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา ($\mu=4.40$) ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการเผยแพร่มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในภายนอก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\mu=4.25$)

2. การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนคลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานชำนาญ) สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ในด้านการจัดทำแผนพัฒนา การจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการจัดทำ

แผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu=4.60$) รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ($\mu=4.40$) ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพภายในและภายนอกสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\mu=4.26$)

3. การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนคลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานชำนาญ) สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ในด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการกำหนดผู้รับผิดชอบแต่ละโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu=4.49$) รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการจัดทำรูปแบบแผนปฏิบัติการประจำปี ($\mu=4.47$) ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการประมาณการงบประมาณรายรับของสถานศึกษา เพื่อใช้ในโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\mu=4.25$)

4. การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนคลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานชำนาญ) สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ในด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการประเมินผลและการตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษาประกาศกำหนด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu=4.44$) รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการที่วางไว้เป็นการดำเนินงานโดยสถานศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ($\mu=4.42$) ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการสร้างเครื่องมือที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และกำหนดเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\mu=4.19$)

5. การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนคลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานข้าอนุสรณ์) สำนักงานเขต บางแค กรุงเทพมหานคร ในด้านการติดตามผลการดำเนินงานเพื่อ พัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\mu=4.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ได้มีการกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu=4.56$) รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ รับผิดชอบงาน ($\mu=4.42$) ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการนำผล ที่ได้เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ไปใช้ปรับปรุงหรือพัฒนาการดำเนินงาน ของสถานศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุด ($\mu=4.21$)

6. การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนคลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานข้าอนุสรณ์) สำนักงานเขต บางแค กรุงเทพมหานคร ในด้านการจัดทำรายงานการประเมิน ตนเองของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.42$) เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการนำเสนอ คณะกรรมการสถานศึกษาให้ความเห็นชอบและรับรองผลการ ประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu=4.53$) รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ในการดำเนินงาน และผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการนำข้อมูล ย้อนกลับจากผลการสรุปรายงานประจำปีมาใช้ในการปรับปรุงและ พัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ($\mu=4.49$) ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ ข้อมูล ทั่วไปและข้อมูลการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรมของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\mu=4.33$)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถาน ศึกษา โรงเรียนคลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานข้าอนุสรณ์) สำนักงาน เขตบางแค กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดทำรายงานผล การประเมินตนเองของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและด้านการดำเนินงาน ตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ส่วนด้าน การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุด โดยมีรายละเอียดของผลการวิจัยในแต่ละด้านดังนี้

1. ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาได้มี ความตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ

ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการนำเสนอมาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษาผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการเผยแพร่มาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในภายนอก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของ สถานศึกษา อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพของ สถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาได้มี การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพของ สถานศึกษา ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการรวบรวมข้อมูล สารสนเทศเกี่ยวกับสภาพภายในและภายนอกสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุด

3. ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการกำหนดผู้รับผิดชอบแต่ละโครงการ/ กิจกรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการ จัดทำรูปแบบแผนปฏิบัติการประจำปี ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาได้มี การประมาณการงบประมาณรายรับของสถานศึกษาเพื่อใช้ใน โครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

4. ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพภายใน สถานศึกษา อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการประเมินผลและการตรวจสอบการ ดำเนินงานของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษา ประกาศกำหนด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษา ได้มีการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการที่วางไว้เป็นการดำเนินงาน โดยสถานศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ส่วนผู้บริหาร สถานศึกษาได้มีการสร้างเครื่องมือที่สอดคล้องกับมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษาและกำหนดเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

5. ด้านการติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนา สถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการกำหนด ปฏิทินการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ผู้บริหาร สถานศึกษาได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบงาน ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการนำผลที่ได้เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ ไปใช้ปรับปรุงหรือพัฒนาการดำเนินงานของสถานศึกษาด้าน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

6. ด้านการจัดทำรายงานการประเมินตนเองของ สถานศึกษา อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการนำเสนอคณะกรรมการสถานศึกษา ให้ความเห็นชอบและรับรองผลการประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาได้มี

การแต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินงาน และผู้บริหารสถานศึกษา ได้มีการนำข้อมูลย้อนกลับจากผลการสรุปรายงานประจำปีมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรมของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องการศึกษากิจการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนคลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานขำอนุสรณ์) สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร พบว่าโดยรวมทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ส่วนด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญกับการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา โดยได้ดำเนินการตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ให้โรงเรียนดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามประกาศกฎกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ข้อ 3 ได้กำหนดแนวดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพของสถานศึกษาให้เข้มแข็ง มีแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎกระทรวงฯ ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และบรรลุเป้าประสงค์ของหน่วยงานต้นสังกัด หรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและตามมาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ระบุว่า ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการควบคุมดูแลปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพ มีการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่การพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษา เพราะเป็นระบบที่สร้างความมั่นใจว่า สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้คุณภาพ ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และเป็นที่ต้องการของสังคม สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีระบบการประกันคุณภาพ เพื่อให้การ

ดำเนินการด้านการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสมและจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน เป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข ด้วยเหตุนี้ระบบการประกันคุณภาพภายในจึงต้องดูแลทั้งปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต หรือผลลัพธ์ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนคลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานขำอนุสรณ์) กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาระบบการประกันคุณภาพ กลยุทธ์ที่ 4.2 การจัดระบบประกันคุณภาพสอดคล้องสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2554 : 2-3) กล่าวว่า ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามุ่งสร้างความมั่นใจให้ผู้เกี่ยวข้องว่าผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและจะพัฒนาให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่เขียนไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสถานศึกษา จึงจำเป็นต้องกำหนดวิสัยทัศน์ และภารกิจที่ชัดเจน เพื่อจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งในการจัดทำวิสัยทัศน์และภารกิจเพื่อจัดทำแผนดังกล่าว จำเป็นต้องใช้ข้อมูลสารสนเทศพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของท้องถิ่น เมื่อดำเนินการตามแผนแล้วจะต้องมีการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา จำเป็นต้องมีข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการดำเนินงาน และผลการดำเนินงานที่มุ่งเป้าหมายไปที่ผู้เรียน สารสนเทศจากผลของการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาจะนำไปสู่การวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของสวีสดี โคตรสมบัติ (2559) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน สอดคล้องกับงานวิจัยของเอมอร สุล่านาจ (2559) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาระดับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านใน 8 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยด้านจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ด้านจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ส่วนด้านดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของแรงชนัน ขวัญศรี (2559) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสระบุรี วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา รองลงมาคือ ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ส่วนผลการวิจัยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผู้วิจัยอภิปรายผลในแต่ละด้านดังนี้

1. ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ได้มีการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยแต่งตั้งคณะกรรมการ สร้างความรู้ความเข้าใจ และความตระหนักถึงความสำคัญ เพื่อใช้เป็นเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา โดยวิเคราะห์ และสังเคราะห์ มีการกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในภายนอก ซึ่งมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาต้องผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภักดีวิภา ลูกเงาะ (2562) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง สภาพและแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีความเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา รองลงมา คือ ด้านการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการส่งรายงานผลการประเมินตนเอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของสตาวัลย์ ตั้งมัน (2561) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดพทุมธานี วัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้แก่ ศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านพัฒนามาตรฐานการศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และด้านการประเมินคุณภาพการศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูในสถานศึกษามีการกำหนด

ค่าเป้าหมายแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในกลุ่มผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก รับทราบ

2. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อให้มีคุณภาพตามที่กำหนดในกฎกระทรวงฯ โดยมุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาซึ่งมีสาระสำคัญ คือ ศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยใช้ข้อมูลตามสภาพจริง มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายด้านต่าง ๆ ที่มุ่งเน้นคุณภาพผู้เรียนและความสำเร็จของการพัฒนาไว้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วม มีการกำหนดวิธีดำเนินงาน กิจกรรมโครงการที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การพัฒนาบุคลากรและการบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุถึงมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ เสนอแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต่อคณะกรรมการบริหารโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแสงมณี วงศ์คุณ (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดคือ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา รองลงมาคือ ด้านจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ส่วนด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของวันทนา เนื่อน้อย (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านจัดระบบบริหารและสารสนเทศ และด้านจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ส่วนด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3. ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ

ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี มีการศึกษาวิเคราะห์แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีการประมาณการงบประมาณรายรับของสถานศึกษา เพื่อใช้ในโครงการ/กิจกรรมวิเคราะห์และจัดทำรายละเอียดของโครงการ/กิจกรรม กำหนดผู้รับผิดชอบแต่ละโครงการ/กิจกรรม มีการส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ ในการดำเนินงาน ได้จัดทำรูปแบบปฏิบัติการประจำปี ประเมิน ติดตาม และตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี และจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณา ประเสริฐแก้ว (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยของแต่ละด้านจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา รองลงมาคือ ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพร ดงเรืองศรี (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 1 วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

4. ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีการประเมินผลและการตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษาประกาศกำหนด โดยสถานศึกษาได้เตรียมความพร้อมด้านบุคลากร มีการกระตุ้นให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้และแนวทางในการดำเนินงาน และการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนทราบเป็นระยะ ทำให้ทุกฝ่ายมีความเข้าใจและเกิดความมั่นใจในการดำเนินงานของสถานศึกษา นอกจากนั้นผู้บริหารสถานศึกษายังได้มีการแบ่งงาน

มอบหมายงานอย่างชัดเจน มีการนิเทศ กำกับ ตรวจสอบ และ ประเมินผลการดำเนินงาน มีการตรวจสอบและสรุปผลการดำเนินงานในทุกขั้นตอนของการนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อนำผลจากการประเมินมาเขียนรายงานผลการประเมินตนเองสำหรับผู้บริหารใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณา ประเสริฐแก้ว (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยของแต่ละด้านจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา รองลงมาคือ ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของเอมอร สุล่านาจ (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาระดับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีระดับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมและรายด้านใน 8 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยด้านจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตาม มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ส่วนด้านดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

5. ด้านการติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษา ให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการติดตามผลการดำเนินงานจากการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และการติดตามผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อนำผลที่เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ไปใช้ปรับปรุงหรือการพัฒนาการดำเนินงานของสถานศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การพัฒนาบุคลากร การบริหารจัดการ ฯลฯ ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษากำหนด จัดทำรายงานผลการติดตาม นำเสนอผลการ

ติดตามต่อผู้บริหารเพื่อรับทราบ และใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพร ดงเรืองศรี (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของภรณ์พลมข (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

6. ด้านการจัดทำรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา โดยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานของตนเองเป็นประจำทุกปี เพื่อนำมาเก็บรวบรวมจัดทำเอกสารตามรูปแบบรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีให้มีการนำรายงานการประเมินคุณภาพการศึกษาเข้าที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อรับทราบผลการดำเนินงาน และเพื่อปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงาน สร้างความตระหนักแก่ครูผู้รับผิดชอบโครงการ/กิจกรรม ได้ประเมินสรุปโครงการ/กิจกรรม จัดทำรายงานเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการ/กิจกรรมต่อไป เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบผลการดำเนินการประกันคุณภาพของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสวัสดิ์ โคตรสมบัติ (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงาน การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ

เอมอร สุล่านจ (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาระดับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีระดับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมและรายด้านใน 8 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยด้านจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในมีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมาคือ ด้านจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ด้านจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ส่วนด้านดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า การศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนคลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานข้าอนุสรณ์) สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะมีการเผยแพร่มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในภายนอก เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษานำมาปฏิบัติภายในสถานศึกษา
2. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะมีการจัดรวบรวมข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อที่จะสามารถนำสภาพภายในและภายนอกมาวิเคราะห์ข้อมูลสภาพภายในด้านจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนา และสภาพภายนอกด้านโอกาสและอุปสรรคของสถานศึกษา
3. ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะมีการประมาณการงบประมาณรายรับของสถานศึกษา เพื่อใช้ในโครงการ/กิจกรรม และเพื่อให้เกิดความสะดวกในการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรม
4. ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะมีการสร้างเครื่องมือที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและกำหนดเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางในการประเมินและตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษา มีการประเมินตรวจสอบอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

5. ด้านการติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะมีการนำผลที่ได้เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ไปใช้ปรับปรุงหรือพัฒนาการดำเนินงานของสถานศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงและสามารถนำมาปรับปรุง พัฒนาได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน

6. ด้านการจัดทำรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะมีการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรมของสถานศึกษา เพื่อความสะดวกต่อการนำไปใช้และการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรจะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในระดับเขตพื้นที่การศึกษา

2. ควรจะศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในระดับเขตพื้นที่การศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

_____. (2552). **คู่มือการปฏิบัติงานของข้าราชการครู**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

_____. (2554). **มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สหยาบสื่อและการพิมพ์.

_____. (2561). **กฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561**. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 11 วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2561 หน้า 3-5.

กวินญาดา ชัยเดช. (2560). **การบริหารกิจการนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1**. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยปทุมธานี.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

ภณัฐพงศ์ พลมุข. (2561). **สภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ภักดีวิภา ลูกเงาะ. (2562). **สภาพและแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ราชกิจจานุเบกษา. (2561). **กฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561**. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 135 ตอนที่ 11 ก. หน้า 3. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก https://www.assumption.ac.th/contents/special/announcement/MinisterialRegulations_2561.PDF. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2563.

_____. (2562). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562**. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2562/A/057/T_0049.PDF. สืบค้นเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2564.

แรงชนันท์ ขวัญศรี. (2559). **การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสระบุรี**. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

โรงเรียนคลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานชำนาญสรณ์). (2562). **รายงานประเมินตนเอง (SAR) ประจำปีการศึกษา 2562 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนคลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานชำนาญสรณ์) สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร**. กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนคลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานชำนาญสรณ์).

ลดาวัลย์ ตั้งมัน. (2561). **การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

วรรณ ประเสริฐแก้ว. (2561). **การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต.

- วันทนา เนื่อน้อย. (2560). การดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ศิรินทร ดงเรืองศรี. (2561). การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สวัสดี้ โคตรสมบัติ. (2559). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร. (ม.ป.ป.). เอกสารประกันคุณภาพการศึกษาหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร. พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- แสงมณี วงศ์คุณ. (2559). การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- เอมอร สุลำนาจ. (2559). การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- Cronbach L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York: Harper & Collins.
- Likert, R. (1961). *New patterns of management*. New York: McGraw-Hill.

การยอมรับเทคโนโลยี และคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดี
ของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี

Technology Acceptance and The Quality of Electronic Services Affecting
The Customer Loyalty of Government Savings Bank, Sam Chuk Branch,
Suphanburi Province

ลัดดาวัลย์ สำราญ*, โสรยา สุภาพล, วีรยุทธ ไทยโพธิ์ศรี, สุธิวัส มธุรนันต์

Laddawan Someran, Soraya Supaphol, Weerayut Thaiposri, Sutiwat Maturanut

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ จังหวัดสุพรรณบุรี 72130

Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi, Suphanburi 72130 Thailand

*Corresponding Author E-mail: laddawan.s@rmutsb.ac.th

(Received: January 29 2021; Revised: May 28 2021 ; Accepted: June 4 2021)

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยี คุณภาพการบริการ และความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี และเพื่อศึกษาการยอมรับเทคโนโลยี และคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 350 คน โดยใช้การสุ่มแบบบังเอิญ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า การยอมรับเทคโนโลยี และคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การยอมรับเทคโนโลยี ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับ ด้านการรับรู้ว่าใช้งานง่าย และด้านทัศนคติที่มีต่อการใช้งาน มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี มีอำนาจการทำนายร้อยละ 35.00 และคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ ด้านความไว้วางใจ และด้านความเป็นส่วนตัว อิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี มีอำนาจการทำนายร้อยละ 30.00 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : การยอมรับเทคโนโลยี, คุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์, ความจงรักภักดี

Abstract

The purposes of this research were to study the opinions on the technology acceptance, service quality and customer loyalty of Government Savings Bank, Sam Chuk branch, Suphanburi province, and to investigate the technology acceptance, the service quality affecting the customer loyalty of Government Savings Bank, Sam Chuk branch, Suphanburi province. The sample selected by an accidental sampling method, was 350 customers of Government Savings Bank, Sam Chuk branch, Suphanburi province. The data were collected by using questionnaires. The statistics used for the data analysis: were standard deviation, mean, and multiple linear regression analysis. The finding indicated that the overall level of the technology acceptance and the electronic service quality reached a high level. The result of hypothesis testing for technology acceptance revealed that the perception of anticipated benefits, ease of use and usage attitude affecting the customer loyalty of Government Savings Bank, Sam Chuk branch, Suphanburi provide were at the 35% of prediction power. The electronic service quality, the trustworthiness and the privacy affecting customer loyalty of Government Savings Bank, Sam Chuk branch, Suphanburi province were at the 30% of prediction power with the statistically significant level of 0.05.

Keywords : Technology Acceptance, Electronic Service Quality, Loyalty

บทนำ

ปัจจุบันในยุคที่เทคโนโลยีมีความก้าวหน้าและพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว อุปกรณ์เครื่องใช้ในการดำรงชีวิตในปัจจุบันล้วนมีเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องเพื่ออำนวยความสะดวกต่อการดำรงชีวิต ทำให้เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการใช้ชีวิตประจำวันของผู้คนในสังคมปัจจุบันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีโทรศัพท์มือถือ มีการพัฒนาโทรศัพท์มือถือให้มีความทันสมัยเหมาะสมกับสถานการณ์และสอดคล้องกับการใช้งานในชีวิตประจำวัน โดยเพิ่มเติมความสามารถที่นอกเหนือจากการใช้งานโทรออกและรับสายเป็นโทรศัพท์ที่มีระบบปฏิบัติการรองรับเพื่อการใช้งานแอปพลิเคชันที่หลากหลาย อีกทั้งยังสามารถใช้งานเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ เรียกว่า สมาร์ทโฟน ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีกำหนดมาตรฐานของสมาร์ตโฟนออกมาอย่างชัดเจน แต่แนวโน้มภาคอุตสาหกรรมตลาดมือถือมีการปรับตัวเข้าหาผู้บริโภคมากขึ้น รวมถึงเรียนรู้สิ่งที่ผู้บริโภคต้องการ เพื่อตอบสนองการใช้งานของผู้บริโภค (SIAMPHONE DOT COM COMPANY LIMITED, 2563) โดยเทคโนโลยีย่อมมีข้อดีและข้อเสียปนกันคือ เทคโนโลยีให้ความสะดวกรวดเร็วแก่ผู้บริโภคจะทำธุรกรรมสิ่งใดก็กระทำผ่านเทคโนโลยีที่มี แต่ในความรวดเร็วสะดวกสบายเหล่านี้ก็มีช่องว่างที่จะทำให้เทคโนโลยีเกิดข้อผิดพลาดได้ซึ่งข้อผิดพลาดไม่ได้เกิดจากเทคโนโลยีทั้งหมดแต่อาจเกิดจากตัวผู้ใช้บริการเองด้วย เพราะเป็นเทคโนโลยีที่ใหม่อาจจะต้องใช้เวลาในการศึกษาที่จะใช้บริการ ซึ่งการที่เทคโนโลยีมีข้อดีข้อเสียนี้จะส่งผลต่อทั้งตัวผู้ให้บริการและผู้บริโภค โดยในส่วนของผู้ให้บริการจะต้องมีการแก้ไขระบบที่มีความซับซ้อนและจะต้องแก้ปัญหาให้แก่ผู้บริโภคอีกด้วย ส่วนผู้บริโภคนั้นเมื่อพบปัญหาที่จะเกิดสิ่งที่เรียกว่าทัศนคติทางด้านลบต่อตัวผู้ให้บริการรายนี้ว่ามีข้อผิดพลาดทางระบบและอยากไปใช้บริการกับรายอื่น แต่ในทางกลับกันถ้าผู้ให้บริการรายนี้มีความรับผิดชอบแก้ปัญหาและดูแลผู้บริโภคในระหว่างที่พบปัญหาด้วยความเต็มใจและสุภาพก็จะทำให้ผู้บริโภคเกิดทัศนคติด้านบวกและต้องการที่จะใช้บริการกับผู้ให้บริการรายนี้อีกในครั้งต่อไป

ในปัจจุบันธุรกิจธนาคารกลายเป็นธุรกิจธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ หรือที่เรียกกันว่า Internet Banking นั้น หมายถึง การประกอบธุรกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เกี่ยวกับการให้บริการทำธุรกรรมทางการเงินต่าง ๆ ผ่านอุปกรณ์หรือระบบอิเล็กทรอนิกส์ เช่น โทรศัพท์มือถือ หรืออินเทอร์เน็ต มีการให้บริการ เช่น การฝากเงิน ถอนเงิน โอนเงิน หรือสอบถามยอดเงิน เป็นต้น โดยในอนาคตการให้บริการของธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ ยังสามารถพัฒนาได้อีกเรื่อย ๆ เพื่อรองรับความต้องการในการใช้บริการของผู้ใช้บริการธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ที่เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ทำให้เกิดความรวดเร็วและสะดวกสบายในการทำธุรกรรมมากขึ้นและประหยัดทรัพยากร (ธนาคารออมสิน, 2563)

ความจงรักภักดี คือ การที่ผู้บริโภคมีทัศนคติที่ดีต่อตราสินค้าหนึ่งไม่ว่าจะเกิดจากความเชื่อมั่น การนึกถึง หรือตรงใจผู้บริโภค และเกิดการซื้อซ้ำต่อเนื่องตลอดมา มีคำกล่าวว่าการสร้างลูกค้าใหม่ 1 คน จะมีต้นทุนสูงกว่าการรักษาลูกค้าเก่า 1 คน ถึง 5-10 เท่า และในปัจจุบันเกิดความหลากหลายในตราสินค้า ประกอบกับการใช้กลยุทธ์ทางการตลาดมากมายเพื่อดึงดูดใจให้ผู้บริโภคเปลี่ยน หรือหันไปใช้สินค้าตราใหม่ ๆ อยู่เสมอ ดังนั้นกลยุทธ์ที่สำคัญทางการตลาด คือ การสร้างความภักดีในตราสินค้า (Brand Loyalty) การสร้างความภักดีในตราสินค้าจึงมีความจำเป็นมาก และทำให้ลูกค้าเกิดต้นทุนที่จะเปลี่ยนไปใช้สินค้าตราอื่น (กิตติสิริพล, 2542) ซึ่งความจงรักภักดี จะมีข้อดีและข้อเสียต่างกันออกไป ในด้านของข้อดีจะทำให้การเลือกใช้บริการของผู้บริโภคประหยัดเวลาและมีความเชื่อมั่นไว้วางใจให้แก่ผู้ให้บริการนั้น ส่วนในด้านของข้อเสียนั้นในเมื่อผู้บริโภคได้ให้ความเชื่อมั่นไว้วางใจให้แก่ผู้ให้บริการแล้วหากผู้ให้บริการกระทำการให้บริการที่ไม่เหมาะสมไม่สมต่อการให้บริการจะส่งผลให้ความเชื่อมั่นและความไว้วางใจเหล่านั้นถูกทำลายไปในส่วนคุณภาพการให้บริการเป็นมโนทัศน์และปฏิบัติการในการประเมินของผู้รับบริการโดยทำการเปรียบเทียบระหว่างการบริการที่คาดหวังกับการบริการที่รับรู้จริงจากผู้ให้บริการ ซึ่งหากผู้ให้บริการสามารถให้บริการที่สอดคล้องตรงตามความต้องการของผู้รับบริการหรือสร้างการบริการที่มีระดับสูงกว่าที่ผู้รับบริการได้คาดหวัง จะส่งผลให้การบริการดังกล่าวเกิดคุณภาพการให้บริการซึ่งจะทำให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจจากบริการที่ได้รับเป็นอย่างมาก (Zeithaml, Parasuraman and Berry, 1985)

ธนาคารออมสิน เป็นธนาคารของรัฐที่มีศักยภาพในการให้บริการเช่นเดียวกับธนาคารพาณิชย์ทั่วไปซึ่งมีการให้บริการทางการเงินหลากหลายประเภท ทั้งการรับฝากเงิน การปล่อยสินเชื่อต่าง ๆ การลงทุน เป็นต้น และหนึ่งในการให้บริการที่สำคัญในปัจจุบันของธนาคารออมสิน คือ การให้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านระบบออนไลน์ โดยธนาคารออมสินได้มีการพัฒนาแอปพลิเคชันชื่อ “มายโม” ซึ่งเป็นแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนที่ให้บริการธุรกรรมด้านการเงินแก่ลูกค้าของธนาคารในการโอนเงิน การชำระเงินค่าสินค้าและบริการต่าง ๆ ฯลฯ เพื่อรองรับกลุ่มลูกค้าที่เป็นคนรุ่นใหม่ที่มีการใช้งานสมาร์ตโฟนเป็นจำนวนมากเพื่อทำให้ลูกค้าได้รับความสะดวกในการใช้บริการของธนาคารมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังสามารถทำธุรกรรมทางการเงินได้ทุกที่ทุกเวลาเมื่อมีความต้องการ แต่การที่แอปพลิเคชันมายโมนั้นจะได้รับการยอมรับในการใช้งานของลูกค้าต้องมีปัจจัยต่าง ๆ ที่จะส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภคไป อีกทั้งการแข่งขันในการให้บริการด้านการเงินในปัจจุบันมีการแข่งขันกันอย่างรุนแรงและการเปลี่ยนแปลงซึ่งพฤติกรรมการใช้บริการของ

ลูกค้าเองก็มีความหลากหลายและมีความเฉพาะเจาะจงมากขึ้นเช่นกัน ซึ่งการพัฒนาค่านการให้บริการผ่านแอปพลิเคชันจึงเป็นทางเลือกที่เป็นทั้งลดต้นทุนในการให้บริการของธนาคารและยังเป็นการเพิ่มความสะดวกให้แก่ลูกค้ามากยิ่งขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง การยอมรับเทคโนโลยีและคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี เนื่องด้วยทางธนาคารออมสิน สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี มีการให้บริการผ่านเทคโนโลยี ผู้วิจัยเห็นว่าการยอมรับเทคโนโลยี และคุณภาพการให้บริการของธนาคารออมสิน สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี มีความน่าสนใจและยังสามารถปรับปรุงไปในทางที่ดีขึ้นได้อีก

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยี คุณภาพการบริการ และความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี
3. เพื่อศึกษาคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี

สมมติฐานการวิจัย

1. การยอมรับเทคโนโลยีอย่างน้อย 1 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี
2. คุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์อย่างน้อย 1 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับความจงรักภักดี

อมรรัตน์ พินัยกุล (2549) ได้กล่าวว่า นักการตลาดมีความสนใจในแนวคิดด้านความจงรักภักดี เพราะความจงรักภักดีในตราสินค้าสามารถดึงดูดใจให้ลูกค้ามาใช้บริการ และตราสินค้าเป็นประโยชน์ต่อการซื้อหรือใช้บริการซ้ำ และบอกต่อไปยังบุคคลอื่น การบริหารตราสินค้าจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการสร้างความจงรักภักดี นอกจากนี้ ฌ็องพัซ ล็อประดิษฐ์พงษ์ (2549) อธิบายไว้ว่า ความจงรักภักดีเป็นทัศนคติของลูกค้าที่มีต่อสินค้าและบริการ ซึ่งต้องนำไปสู่ความสัมพันธ์ในระยะยาว เป็นการเหนี่ยวรั้งลูกค้าไว้ โดย

ความจงรักภักดีไม่ได้เป็นเพียงพฤติกรรมการซื้อซ้ำเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมความหมายไปถึงความรู้สึกนึกคิดและความสัมพันธ์ในระยะยาวด้วย ซึ่งการซื้อซ้ำของลูกค้าไม่ได้หมายความว่ามีความจงรักภักดีเสมอไป จากความหมายข้างต้นผู้วิจัยได้ให้ความหมายของความจงรักภักดีว่า ความจงรักภักดี หมายถึง ข้อผูกมัดและทัศนคติระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภคที่มีต่อกัน ซึ่งนำไปสู่การใช้บริการซ้ำ และยังรวมไปถึงการที่ผู้บริโภคมีความรู้สึกผูกพันต่อตัวผู้ให้บริการ

ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบของความจงรักภักดี จากงานวิจัย ได้แก่ Oliver (1991); Parasuraman, Zeithamt and Berry (1995); Pong & Yee (2001) และชูลีรัตน์ ก้อนทอง (2553) และได้ทำการสรุปองค์ประกอบของความจงรักภักดีพบว่า องค์ประกอบของความจงรักภักดีที่มีการวิจัยตรงกัน คือ 1. ด้านพฤติกรรมการบอกต่อ 2. ด้านความตั้งใจที่จะซื้อ 3. ด้านความอ่อนไหวต่อปัจจัยราคา และ 4. ด้านพฤติกรรมการร้องเรียน ผู้วิจัยจึงได้นำเอาองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านดังกล่าวมาข้างต้นมาปรับใช้เป็นองค์ประกอบในการวัดความความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการ เนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่เข้าใจง่าย ชัดเจน ครอบคลุมลักษณะของความจงรักภักดี

แนวคิดเกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยี

สิงหะ ฉวีสุข และสุนันทา วงศ์จตุรภัทร (2555) ได้กล่าวถึงการยอมรับเทคโนโลยีว่าเป็นการอธิบายถึงวิธีการและเหตุผลของแต่ละบุคคลในการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่เพื่อพยากรณ์พฤติกรรมบุคคลในการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศที่นำไปสู่การให้คำอธิบายและสร้างความเข้าใจในอิทธิพลของปัจจัยที่ก่อให้เกิดการยอมรับเทคโนโลยี และอัครเดช ปิ่นสุข และนิตนา ฐานิตนกร (2559) ได้กล่าวถึงการยอมรับเทคโนโลยีว่าเป็นการวางแผนการใช้งานเทคโนโลยีใหม่ โดยผู้ใช้มีการคิดวิเคราะห์วางแผนที่จะเรียนรู้การใช้งานเทคโนโลยีใหม่และเมื่อผู้ใช้ได้ทดลองใช้งานแล้วพอใจจึงเกิดการยอมรับเทคโนโลยีใหม่นั้น รวมทั้งเกรวรินทร์ สะเอียดดินันท์ และนิตนา ฐานิตนกร (2559) ได้กล่าวถึงการยอมรับเทคโนโลยีว่าเป็นพฤติกรรมของผู้ใช้ที่ทำความเข้าใจในเทคโนโลยีและตระหนักถึงการนำเทคโนโลยีมาใช้จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องจึงตัดสินใจยอมรับเทคโนโลยีนั้นไปประยุกต์ใช้ จากความหมายข้างต้นผู้วิจัยได้ให้ความหมายของการยอมรับเทคโนโลยีว่า การยอมรับเทคโนโลยีหมายถึง การที่บุคคลให้ความเชื่อมั่นต่อการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของมนุษย์โดยเทคโนโลยีเหล่านั้นได้มีการยอมรับมาก่อนหน้าแล้ว

ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบของการยอมรับเทคโนโลยี จากงานวิจัย ได้แก่ Davis, Bagozzi and Warshaw (1989); Chu & Chu (2011) และสิงหะ ฉวีสุข และสุนันทา วงศ์จตุรภัทร (2012) และได้ทำการสรุปองค์ประกอบของการยอมรับเทคโนโลยี ได้แก่

1. ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับ 2. ด้านการรับรู้ว่ายใช้งานง่าย และ 3. ด้านทัศนคติที่มีต่อการใช้งาน ผู้วิจัยจึงได้นำเอาองค์ประกอบทั้ง 3 ด้านดังกล่าวมาข้างต้นมาปรับใช้เป็นองค์ประกอบในการใช้วัดการยอมรับเทคโนโลยีของผู้ใช้บริการ เนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่เข้าใจง่าย ชัดเจน ครอบคลุมลักษณะของการยอมรับเทคโนโลยีของผู้ใช้บริการ

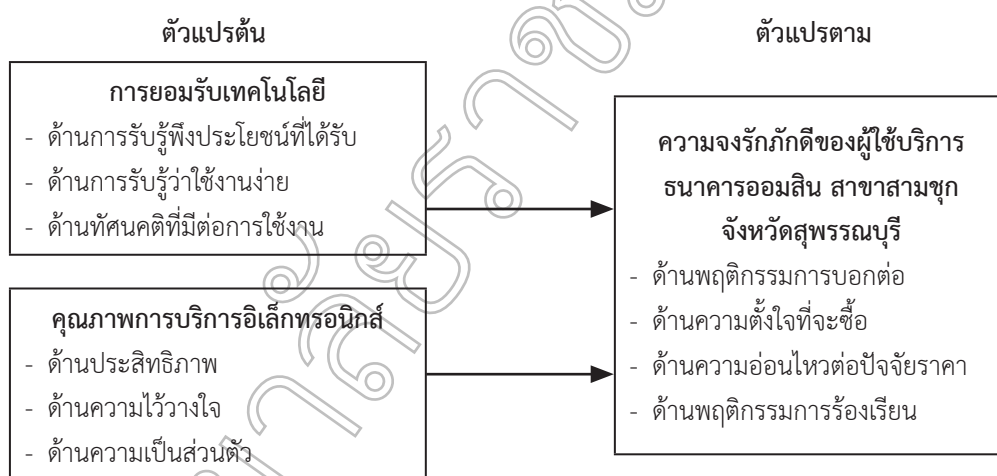
แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์

วีรพงษ์ เฉลิมจิรรัตน์ (2543) คุณภาพการบริการ คือ ความสอดคล้องกันของความต้องการของลูกค้าหรือผู้รับบริการหรือระดับของความสามารถในการให้บริการที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้าหรือผู้รับบริการอันทำให้ลูกค้าหรือผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจจากบริการที่เขาได้รับ และ Crosby (1988) คุณภาพการบริการ เป็นแนวคิดที่ถือหลักการการดำเนินงานบริการที่ปราศจากข้อบกพร่องและตอบสนองตรงตามความต้องการของผู้บริการ และสามารถที่จะทราบของต้องการของลูกค้าหรือผู้รับบริการได้ รวมทั้ง Jukka (2010) กล่าวว่า การบริการทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นบริการบนเว็บไซต์ที่ส่งผ่านทางอินเทอร์เน็ต โดยการดำเนินการการให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ อาจเป็นทั้งหมดหรือแค่บางส่วนของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้บริการและลูกค้าที่จะดำเนินการผ่านทางอินเทอร์เน็ต จากความหมายข้างต้นผู้วิจัยได้ให้ความหมาย

ของคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ว่า คุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง ความสามารถในการตอบสนองความต้องการของธุรกิจให้บริการคุณภาพของบริการเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะสร้างความแตกต่างของธุรกิจให้เหนือกว่าคู่แข่งขึ้นได้ การเสนอคุณภาพการให้บริการที่ตรงกับความต้องการของผู้รับบริการเป็นสิ่งที่จะต้องกระทำผู้รับบริการจะพอใจถ้าได้รับสิ่งที่ต้องการเมื่อผู้รับบริการมีความต้องการ ณ สถานที่ที่ผู้รับบริการต้องการ และในรูปแบบที่ต้องการ

ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบของคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ Barnes and Vidgen (2002); Wolfinbarger and Gilly (2003); Parasuraman, Zeithamt and Berry (1995); Lee and Lin (2005) และได้ทำการสรุปองค์ประกอบของคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ 1. ด้านประสิทธิภาพ 2. ความไว้วางใจ และ 3. ด้านความเป็นส่วนตัว ผู้วิจัยได้นำเอาองค์ประกอบทั้ง 3 ด้านดังกล่าวข้างต้นมา ปรับใช้เป็นองค์ประกอบในการวัดคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ใช้บริการ เนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่เข้าใจง่าย ชัดเจน ครอบคลุมลักษณะของคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ใช้บริการ

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าว ผู้วิจัยสามารถสรุปกรอบแนวคิดได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ W.G. Cochran โดยการกำหนดค่าความน่าเชื่อมั่นที่ 95% ความคลาดเคลื่อน +5% ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 400 คน โดยการสุ่มแบบบังเอิญ โดยในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์คืนมาจำนวน 350 ชุด คิดเป็นร้อยละ 87.50

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย คำถามชนิดปลายปิด แบ่งออกเป็น 5 ส่วน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละระดับความคิดเห็น คือ มากที่สุด (5) มาก (4) ปานกลาง (3) น้อย (2) และน้อยที่สุด (1) และการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นที่แต่ละด้าน ดังนี้ 4.51 - 5.00 (เห็นด้วยมากที่สุด) 3.51 - 4.50 (เห็นด้วยมาก) 2.51 - 3.50 (เห็นด้วยปานกลาง) 1.51 - 2.50 (เห็นด้วยน้อย) และ 1.00 - 1.50 (เห็นด้วยน้อยที่สุด)

ทั้งนี้ แบบสอบถามที่มีค่าตรงตามเนื้อหาโดยพิจารณาจากดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม และวัตถุประสงค์ (Item objective congruence index: IOC) พบว่า ข้อคำถามทุกข้อมีค่ามากกว่า 0.50 และแบบสอบถามมีความเชื่อมั่น โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ตามวิธีของครอนบาค พบว่า ซึ่งได้สัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง 0.765 - 0.785 และภาพรวมของแบบทุกด้านมีความเชื่อมั่นมากกว่า 0.70 (กัลยา วาณิชยบัญชา, 2550) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามของทั้งฉบับอยู่ที่ 0.885 จึงจะถือได้ว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือ และสามารถนำไปใช้ในการศึกษาได้อย่างเหมาะสม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 350 ตัวอย่าง

แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่มีผู้รวบรวมไว้ทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชน คือ 1) หนังสือวิชาการ บทความ วิทยานิพนธ์ และรายงานที่เกี่ยวข้อง 2) ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 2) สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน 203 คน ส่วนมากมีอายุ 20-30 ปี จำนวน 206 คน มีสถานภาพโสดมากที่สุด จำนวน 164 คน การศึกษาปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 154 คน มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนมากที่สุด จำนวน 148 คน มีรายได้ 10,001-15,000 บาท มากที่สุด จำนวน 98 คน

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการยอมรับเทคโนโลยี และคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน

การยอมรับเทคโนโลยี 3 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับ ด้านการรับรู้ใช้งานง่าย และด้านทัศนคติที่มีต่อการใช้งาน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.30) แยกเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.36) รองลงมาด้านการรับรู้ใช้งานง่าย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.38) และด้านทัศนคติที่มีต่อ

การใช้งาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.41) ตามลำดับคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ 3 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย ด้านความไว้วางใจ ด้านความเป็นส่วนตัว และด้านประสิทธิภาพการใช้งาน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.40) แยกเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความไว้วางใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.38) รองลงมาคือ ด้านความเป็นส่วนตัว อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.36) และด้านประสิทธิภาพการใช้งาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.99) ตามลำดับ

ความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี 4 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย ด้านความอ่อนไหวต่อปัจจัยราคา ด้านพฤติกรรมกรรมการร้องเรียน ด้านพฤติกรรมการบอกต่อ และด้านความตั้งใจที่จะซื้อ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.30) แยกเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความอ่อนไหวต่อปัจจัยราคา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.43) รองลงมาคือ ด้านพฤติกรรมกรรมการร้องเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.34) ด้านพฤติกรรมการบอกต่อ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.33) และด้านความตั้งใจที่จะซื้อ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.62) ตามลำดับ

3. ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 การยอมรับเทคโนโลยี อย่างน้อย 1 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี

ในการวิเคราะห์การยอมรับเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณเส้นตรง (Multiple Regression Analysis) โดยมีเงื่อนไขดังต่อไปนี้

1. ค่าเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อน มีค่าเท่ากับ 0 โดยวิธีการกำลังสองน้อยที่สุด จะมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0 เสมอ
2. ค่า Tolerance อยู่ระหว่าง 0.760 - 0.802 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.10 และค่า Variance Inflation Factor อยู่ระหว่าง 1.247 - 1.316 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าไม่มีปัญหา Multicollinearity หรือไม่เกิดสหสัมพันธ์กันเอง ระหว่างตัวแปรอิสระ

3. การตรวจสอบความเป็นอิสระของความคลาดเคลื่อน โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระมีค่าระหว่าง 0.364 - 0.486 (r น้อยกว่า 0.80) (กัลยา วาณิชยบัญชา, 2550)

ตารางที่ 1 แสดงผลวิเคราะห์การยอมรับเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี

การยอมรับเทคโนโลยี	ความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการ			t	P
	B	SE	β		
ค่าคงที่ (a)	1.91	0.20	-	9.59	0.000
ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับ	0.22	0.04	0.27	5.57	0.000*
ด้านการรับรู้ว่ายางานง่าย	0.25	0.04	0.32	6.64	0.000*
ด้านทัศนคติที่มีต่อการใช้งาน	0.12	0.04	0.17	3.41	0.001*

Adjust R Square = 0.35 R = 0.593 Durbin-Watson = 1.702

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางที่ 1 พบว่า การยอมรับเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี โดยที่มีตัวแปรอิสระร่วมกันพยากรณ์ตัวแปรได้ร้อยละ 35.00 พิจารณาจากค่า Adjust R Square และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับ ด้านการรับรู้ว่ายางานง่าย และด้านทัศนคติที่มีต่อการใช้งาน มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ 1

เมื่อนำค่าสถิติต่าง ๆ มาสร้างสมการพยากรณ์ จะได้สมการพยากรณ์ พบว่า การยอมรับเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ดังนี้

สมการคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y} = 1.91 + 0.22 (\text{ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับ}) + 0.25 (\text{ด้านการรับรู้ว่ายางานง่าย}) + 0.12 (\text{ด้านทัศนคติที่มีต่อการใช้งาน})$$

หรือเขียนในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z_y = 0.22 (\text{ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับ}) + 0.25 (\text{ด้านการรับรู้ว่ายางานง่าย}) + 0.12 (\text{ด้านทัศนคติที่มีต่อการใช้งาน})$$

ตารางที่ 2 แสดงผลวิเคราะห์คุณภาพการให้บริการอิเล็กทรอนิกส์ที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี

คุณภาพการให้บริการอิเล็กทรอนิกส์	ความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการ			t	P
	B	SE	β		
ค่าคงที่ (a)	2.06	0.21	-	9.86	0.000
ด้านประสิทธิภาพการใช้งาน	0.02	0.01	0.07	1.45	0.149
ด้านความไว้วางใจ	0.24	0.04	0.30	6.39	0.000*
ด้านความเป็นส่วนตัว	0.30	0.04	0.37	7.84	0.000*

Adjust R Square = 0.30 R = 0.55 Durbin-Watson = 1.619

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 คุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์อย่างน้อย 1 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี

ในการวิเคราะห์คุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณเส้นตรง (Multiple Regression Analysis) โดยมีเงื่อนไขดังต่อไปนี้

1. ค่าเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อน มีค่าเท่ากับ 0 โดยวิธีการกำลังสองน้อยที่สุด จะมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0 เสมอ

2. ค่า Tolerance อยู่ระหว่าง 0.901 - 0.989 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.10 และค่า Variance Inflation Factor อยู่ระหว่าง 1.011 - 1.110 ซึ่งมิต้านน้อยกว่า 10 แสดงว่าไม่มีปัญหา Multicollinearity หรือไม่เกิดสหสัมพันธ์กันเอง ระหว่างตัวแปรอิสระ

3. การตรวจสอบความเป็นอิสระของความคลาดเคลื่อน โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระมีค่าระหว่าง 0.078 - 0.468 (r น้อยกว่า 0.80) (กลยา วาณิชย์บัญชา, 2550)

จากตารางที่ 2 พบว่า คุณภาพการให้บริการอิเล็กทรอนิกส์ที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีตัวแปรอิสระร่วมกันพยากรณ์ตัวแปรได้ร้อยละ 30.00 โดยพิจารณาจากค่า R Square และเมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ด้านความไว้วางใจ และด้านความเป็นส่วนตัว มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ 2

เมื่อนำค่าสถิติต่าง ๆ มาสร้างสมการพยากรณ์ จะได้สมการพยากรณ์ พบว่า คุณภาพการให้บริการอิเล็กทรอนิกส์ที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ดังนี้

สมการคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y} = 2.06 + 0.24 (\text{ด้านความไว้วางใจ}) + 0.30 (\text{ด้านความเป็นส่วนตัว})$$

หรือเขียนในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z_y = 0.24 (\text{ด้านความไว้วางใจ}) + 0.30 (\text{ด้านความเป็นส่วนตัว})$$

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การยอมรับเทคโนโลยี และคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี สามารถอภิปรายผลตามสมมติฐาน ได้ดังนี้

การยอมรับเทคโนโลยีอย่างน้อย 1 ตัวแปรมีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ทั้งนี้เพราะผู้ใช้บริการคิดว่าเทคโนโลยีของธนาคารฯ มีประสิทธิภาพในการให้บริการ และทำให้ธนาคารฯ สามารถให้บริการที่รวดเร็วขึ้น จึงสร้างมีความเชื่อมั่นในสมรรถนะของเทคโนโลยีของธนาคารฯ และผู้ใช้บริการมีความเชื่อมั่นว่าธนาคารฯ ให้บริการท่านด้วยความซื่อสัตย์ อีกทั้งผู้ใช้บริการมีความตั้งใจในการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ของธนาคารฯ ทำให้ผู้ใช้บริการมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้เทคโนโลยีของต่าง ๆ ของธนาคารฯ จึงทำให้การยอมรับเทคโนโลยีการยอมรับเทคโนโลยีมีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี สอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ นวรัตน์ ช่วยบุญชู, อรจันทร์ ศิริโชติ และเจษฎานกน้อย (2562) ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีและคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ ที่พบว่า การยอมรับเทคโนโลยี ด้านสภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งาน มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการธนาคารอิเล็กทรอนิกส์โดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับการศึกษาของเกตุวดี สมบูรณ์ทวี,

มนทกานต์ ลิ้มสกุล และศิริพร อร่ามศรี (2559) ศึกษาปัจจัยด้านการยอมรับนวัตกรรมที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีในตราสินค้า Apple ของกลุ่มคนรักตราสินค้า apple (ไอโฟน ไอพอด ไอแพด) พบว่า ด้านคุณลักษณะประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ ด้านคุณลักษณะที่เข้าถึงได้ และด้านคุณลักษณะสามารถทดลองใช้ได้ ส่งผลต่อความจงรักภักดีในตราสินค้า Apple (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์อย่างน้อย 1 ตัวแปรมีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ทั้งนี้เพราะคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ใช้บริการมีความเชื่อมั่นว่าธนาคารฯ ให้บริการท่านด้วยความซื่อสัตย์ และผู้ใช้บริการมีความเชื่อมั่นในสมรรถนะของเทคโนโลยีของธนาคารฯ และผู้ใช้บริการคิดว่าระบบธนาคารมีความปลอดภัยในการรับส่งข้อมูล ระหว่างผู้ใช้บริการกับผู้ใช้บริการ และผู้ใช้บริการคิดว่าระบบมีการรักษาความปลอดภัย สามารถที่จะปกป้องข้อมูลส่วนบุคคล/ข้อมูลพฤติกรรมการใช้งานของผู้ใช้งานจากการเข้าใช้โดยที่ไม่ได้รับอนุญาต จึงทำให้คุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์อย่างมีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี สอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ เซตริค ทอง เอกอฟเพย์ (2559) ศึกษาคุณภาพการให้บริการส่งผลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการสายการบินไทย Thai Lion Air พบว่า คุณภาพการให้บริการของสายการบิน Indi Lion Air ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านการตอบสนองด้านความมั่นใจได้ มีผลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการสายการบินไทย Thai Lion Air ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และสอดคล้องกับการศึกษาของ ทัทญา คงปริพันธ์ (2557) ศึกษาคุณภาพการให้บริการและเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของลูกค้าระหว่างธนาคารกรุงไทยและธนาคารกรุงเทพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี พบว่า คุณภาพการให้บริการด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ด้านความเชื่อมั่นต่อลูกค้าและด้านการดูแลเอาใจใส่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความจงรักภักดีที่ลูกค้ามีต่อ และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ จิตตภา ยิ้มละมัย (2558) ศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการสินเชื่อโครงการธนาคารประชาชนของธนาคารออมสินเขตชลบุรี 3 ที่พบว่า คุณภาพการให้บริการของพนักงานสินเชื่อธนาคารออมสิน ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ การให้ความเชื่อมั่นต่อผู้ใช้บริการการเอาใจใส่ผู้ใช้บริการ มีผลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการสินเชื่อโครงการธนาคารประชาชนของธนาคารออมสินเขตชลบุรี 3

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้

1. ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยี

- ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับ ธนาคารควรต้อง

พัฒนาเทคโนโลยีให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น เพราะในบางเทคโนโลยีของธนาคารนั้นไม่มีความจำเป็นต่อผู้ใช้บริการก็ควรพิจารณาถึงความสำคัญในตัวเทคโนโลยีว่าควรจะทำเช่นไรถึงจะพัฒนาให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ใช้บริการได้

- ด้านการรับรู้ว่ายใช้งานง่าย ธนาคารควรต้องสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ใช้บริการเพื่อที่จะได้ความไว้วางใจจากผู้ใช้บริการ เนื่องจากผู้ใช้บริการมีความรู้ความสามารถที่ไม่เท่ากัน ธนาคารควรพิจารณาถึงความสะดวกและใช้งานได้ง่าย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้บริการจะได้ใช้งานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดจากเทคโนโลยีของธนาคาร

- ด้านทัศนคติที่มีต่อการใช้งาน ธนาคารควรจะต้องแจ้งถึงประโยชน์ของเทคโนโลยีให้ผู้ใช้บริการทราบ เนื่องจากหากผู้ใช้บริการรับรู้ถึงการให้บริการทางเทคโนโลยีที่ธนาคารมีนั้นว่ามีประโยชน์และสามารถทำสิ่งใดที่จะอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการได้ สิ่งเหล่านั้นจะช่วยส่งเสริมให้ผู้ใช้บริการมีทัศนคติที่ดีและจะใช้เทคโนโลยีของธนาคารให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2. ปัจจัยคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์

- ด้านความไว้วางใจ ธนาคารควรสร้างช่องทางการเข้าถึงการบริการให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว เพราะการบริการที่รวดเร็วจะสามารถสร้างความไว้วางใจให้ผู้ใช้บริการมีต่อธนาคารได้เนื่องด้วยการบริการที่รวดเร็วไม่สามารถกระทำอย่างอื่นที่นอกเหนือการบริการ และการบริการที่รวดเร็วจะสามารถสร้างความประทับใจจากผู้ใช้บริการกับธนาคารอีกด้วย

- ด้านความเป็นส่วนตัว ธนาคารควรให้ความสำคัญแก่ผู้ใช้บริการให้มากขึ้นเพื่อที่ผู้ใช้บริการจะสามารถมั่นใจต่อการบริการของธนาคาร เพราะผู้ใช้บริการส่วนมากจะเป็นผู้ใช้บริการประเภทสินเชื่อมีเอกสารที่เป็นความลับมากมาย ธนาคารจะต้องสร้างความปลอดภัยในด้านความเป็นส่วนตัวแก่ผู้ใช้บริการให้สูงที่สุดเพื่อความสบายใจของผู้ใช้บริการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาการวิจัยในครั้งนี้ได้ศึกษาเรื่อง การยอมรับเทคโนโลยีและคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี เท่านั้น ดังนั้นเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ธนาคารออมสิน สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี มากยิ่งขึ้น การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษา ได้แก่เรื่อง ปัจจัยด้านจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการเพื่อนำผลการวิจัยด้านจิตวิทยาไปพัฒนาการบริการของธนาคารออมสิน สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2. จากผลการวิเคราะห์ พบว่า ธนาคารออมสิน สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ต้องมีการจัดการประชุมเรื่องการแนะนำการใช้เทคโนโลยีที่ธนาคารใช้เพื่อให้นักสามารถบริการผู้ใช้บริการได้อย่างเต็มความสามารถ และใช้เทคโนโลยีเหล่านี้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2544). **หลักสถิติ**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิตติ สิริพลภ. (2542). การสร้างคุณค่าให้ตราหยั้อ. **วารสารบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์**, 22(81), 33-44.
- เกตุวดี สมบูรณ์ทวี, มณฑกานต์ ลิ้มสกุล และศิริพร อร่ามศรี. (2559). การยอมรับนวัตกรรมที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีตราสินค้า Apple ของกลุ่มคนรักตราสินค้า Apple (ไอโฟน ไอพอด ไอแพด). **นเรศวรวิจัย ครั้งที่ 12 : วิจัยและนวัตกรรมกับการพัฒนาประเทศ 2559**, 1064-1074.
- เกวรินทร์ ละเอียดดินันท์ และนิตนา ฐานิตธนกร. (2559). การยอมรับเทคโนโลยีและพฤติกรรมผู้บริโภคออนไลน์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- จิตตภา ยิ้มละมัย. (2558). **คุณภาพการให้บริการที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการสินเชื่อโครงการธนาคารประชาชนของธนาคารออมสินเขตชลบุรี**. สืบค้นวันที่ 23 สิงหาคม 2563, เข้าถึงได้จาก <http://www.ex-mba.buu.ac.th/ACADEMIC/Poster2015/poster144.pdf>.
- ชลรัตน์ ก้อนทอง. (2553). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ออมรถยนต์ และศูนย์บริการ ของผู้ใช้บริการในเขตกรุงเทพมหานคร**. ปัญหาพิเศษปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เซตริค ทอง เอกพอเพย์. (2559). **คุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการสายการบิน Thai Lion Air**. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสยาม.
- ณัฐพัชร ล้อประดิษฐ์พงษ์. (2549). **คู่มือสำรวจความพึงพอใจของลูกค้า**. กรุงเทพมหานคร: ประชุมทองพรีนติ้ง กรุ๊ป.
- ธนาคารออมสิน. (2563). **ข้อมูลธนาคารออมสิน**. สืบค้นวันที่ 23 สิงหาคม 2563, เข้าถึงได้จาก <https://www.gsb.or.th/about-us/history-bank.aspx>

- นวรัตน์ ช่วยบุญชู, อรจันทร์ ศิริโชติ และเจษฎา นกน้อย. (2562). การยอมรับเทคโนโลยีและคุณภาพการบริการที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการธนาคารอิเล็กทรอนิกส์. **วารสารเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ**, 11(1), 31-52.
- วีรพงษ์ ถลิมาจิรัตน์. (2543). **คุณภาพในงานบริการ**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- สิงหะ นวิสุข และสุนันทา วงศ์จตุรภัทร. (2555). **ทฤษฎีการยอมรับการใช้เทคโนโลยี**. สืบค้นวันที่ 23 สิงหาคม 2563, เข้าถึงได้จาก <http://journal.it.kmitl.ac.th>.
- หัตถญา คงปริพันธ์. (2557). **คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของลูกค้าเปรียบเทียบระหว่างธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) กับธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี**. การค้นคว้าปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- อมรรัตน์ พันยกุล. (2549). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความภักดีในตราสินค้า ในตราสินค้าไอศกรีม Swensen's ของผู้บริโภค**. วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. สารนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัครเดช ปิ่นสุข และนิตนา ฐานิตชนกร. (2559). การยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ คุณภาพ การบริการอิเล็กทรอนิกส์ และส่วนประสมการตลาดในมุมมองของลูกค้าที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ (E-satisfaction) ในการจองตั๋วภาพยนตร์ออนไลน์ผ่านระบบแอปพลิเคชันของผู้ใช้บริการในจังหวัดกรุงเทพมหานคร. ใน **การประชุมวิชาการระดับชาติสหวิทยาการ เอเชียอาคเนย์ 2559 ครั้งที่ 3**. นนทบุรี: โรงแรมริชมอนด์สไตส์ คอนเวนชัน.
- Barnes, S. J., & Vidgen, R. T. (2002). An integrative approach to the assessment of e-commerce quality. *J. Electron. Commerce Res.*, 3(3), 114-127.
- Chu, A.Z-C., & Chu, R.J-C. (2011). The intranet's role in newcomer socialization in hotel industry in Taiwan-technology acceptance model analysis. *The International Journal of Human Resource Management*, 22(5), 1163-1179.
- Crosby, P. B. (1979). **Quality is Free**. New York: McGraw - Hill.
- Davis, F. D., Bagozzi, R. P., & Warshaw, P. R. (1989). User acceptance of computer technology: A comparison of two theoretical models. *Management Science*, 35(8), 982-1003.
- Jukka, O. (2010). E-Service Quality: A Conceptual Model. *International Journal of Arts and Science*, 3(7), 127-143.
- Lee, G. G., & Lin, H. E. (2005). Customer perceptions of e-service quality in online shopping. *International Journal of Retail & Distribution Management*, 33(2), 161-176.
- Oliver, R. (1999). Whence consumer loyalty?. *The Journal of Marketing*. 33-44.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V.A., & Berry, L.L. (1985). A conceptual model of service quality and its implications for future research. *Journal of Marketing* 49, (Fall), 41-50.
- Pong, L. T., & Yee, T. P. (2001). An integrated model of service loyalty. In *International Conferences Brussels Belgium*, 1-26.
- SIAMPHONE DOT COM COMPANY LIMITED. **สมาร์ทโฟนคืออะไร? แท็บเล็ต ต่างกันอย่างไร?**. สืบค้นวันที่ 23 สิงหาคม 2563, เข้าถึงได้จาก <https://news.siamphone.com/news-14121.html>
- Wolfinbarger, M., & Gilly, M. C. (2003). eTailQ: dimensionalizing, measuring and predictingetail quality. *Journal of retailing*, 79(3), 183-198.

แรงจูงใจของผู้เข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพในประเทศไทย Motivations of Professional Football League Spectators in Thailand

ณรงค์ฤทธิ์ นิ่มมาก*

Narongrid Nimmark

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี จังหวัดชลบุรี 20000

Faculty of Sports and Health Science, Thailand National Sports University, Chonburi campus,

Chonburi 20000 Thailand

*Corresponding author E-mail: n.nimmark@gmail.com

(Received: February 9 2021; Revised: May 28 2021 ; Accepted: June 4 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเปรียบเทียบแรงจูงใจของผู้เข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพในประเทศไทย จำแนกตามปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เข้าชมการแข่งขันฟุตบอลโตโยต้าไทยลีก ประจำปี 2561 ที่ซื้อบัตรผ่านประตูเข้ามาชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลในสนาม ณ เวลาการแข่งขันจริง จำนวน 1,000 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance/ ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. แรงจูงใจของผู้ชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพในประเทศไทย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า แรงจูงใจของผู้เข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพด้านความภาคภูมิใจในท้องถิ่น และด้านความรู้สึกในความสำเร็จ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความชื่นชอบในกีฬาฟุตบอล ส่วนแรงจูงใจด้านการหลีกเลี่ยงหนีจากชีวิตประจำวัน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด
2. การเปรียบเทียบแรงจูงใจของผู้ชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพในประเทศไทย จำแนกตามปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพที่มีเพศ อายุ และสถานภาพสมรสต่างกัน มีแรงจูงใจในการเข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพโดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้รวมทั้งหมดต่อเดือนต่างกัน มีแรงจูงใจในการเข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : แรงจูงใจ, ผู้เข้าชมการแข่งขันกีฬา, กีฬาฟุตบอลลีกอาชีพ, โตโยต้าไทยลีก

Abstract

This research aimed to compare motivations of professional football league spectators characterized by their personal characteristics. The samples were 1,000 spectators attending the Toyota Thai League match at ten football stadiums. The questionnaire was used as the research instrument. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, T-test and One-Way Analysis of Variance/ ANOVA. The results were as follows.

1. The overall motivations of the spectators was at a high level. When each aspect was examined, two aspects rated the highest were pride of locality and feeling of successfulness. They were followed by the affection of football, Escape from the bustle of daily routine was the aspect rated lowest.

2. When spectator's motivation was examined based on their personal characteristics, it was revealed that the gender, age, and marital status were not the factors of motivation different but education level, occupation, and monthly income affected the overall motivation of football spectator at a statistical significant of 0.1.

Keywords : Motivations, Sport spectators, Professional football league, Toyota Thai League

บทนำ

การศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคการกีฬา (Sport consumer behavior) ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการทำการตลาดในธุรกิจกีฬา (Mullin et al., 2014) ซึ่งศาสตร์ทางด้านพฤติกรรมในการบริโภคกิจกรรมและการกีฬานั้น Funk et al. (2016, p 91) ได้ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านแรงจูงใจเป็นอย่างมาก และได้นำเสนอกระบวนการด้านแรงจูงใจของผู้บริโภคกิจกรรมและการกีฬา (Sport and consumer motivation process) ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1. การรับรู้ถึงความต้องการ (Need recognition) 2. การลดอุปสรรค/ความตึงเครียด (Tension reduction) 3. การสร้างแรงผลักดัน (Drive state) โดยมีอิทธิพลจากแรงจูงใจ (Strength of motivation) 4. การสร้างความต้องการ (Want pathway) และ 5. การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมเป้าหมาย (Goal behavior) ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการตัดสินใจของผู้ซื้อในธุรกิจทั่วไป จึงเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญว่า การทำการตลาดทางการกีฬาหรือธุรกิจการกีฬานั้นจำเป็นต้องศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการบริโภคกีฬา (Funk et al., 2009; Kim & Trail, 2011; Kim et al., 2011; Funk et al., 2012) อีกทั้งเมื่อพิจารณาลักษณะเฉพาะของการธุรกิจบริการ 4 ประการ คือ 1. การบริการเป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้ (Intangibility) 2. การบริการและการรับบริการเกิดขึ้นพร้อมกัน แยกจากกันไม่ได้ (Inseparability) 3. การบริการเก็บรักษาไม่ได้ (Perishability) 4. การบริการไม่มีความคงที่แน่นอน (Heterogeneity) (Hoffman & Bateson, 2010 : 57-71) ดังนั้นแรงจูงใจจึงเป็นปัจจัยด้านจิตวิทยา ที่มีผลต่อการกำหนดพฤติกรรมผู้บริโภคกีฬาเป็นอย่างยิ่ง (Funk et al., 2016)

ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา นักวิจัยด้านการตลาดในกีฬาอาชีพ ได้ให้ความสนใจในการศึกษาปัจจัยทางจิตวิทยาที่เป็นสิ่งกระตุ้นให้ผู้คนเข้าชมการแข่งขันกีฬาเป็นอย่างมาก (เช่น Cottingham et al., 2014; Wann et al., 2008; Won & Kitamura, 2007; Mehus, 2005) ซึ่งกีฬาที่ได้รับความนิยมไปทั่วโลก อย่างกีฬาฟุตบอลที่มีจำนวนผู้ติดตามเป็นจำนวนมากและมีมูลค่าทางเศรษฐกิจเป็นมูลค่ามหาศาล (Merelo et al., 2013) ยิ่งต้องให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจในปัจจัยที่กระตุ้นให้เกิดการเข้าชมการแข่งขันฟุตบอล ซึ่งจะช่วยให้หน่วยงานที่มีหน้าที่บริหารจัดการฟุตบอล เช่น องค์การลีกอาชีพ หรือสโมสรฟุตบอล สามารถออกแบบและวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อช่วยเพิ่มพูนความสนใจในกีฬาฟุตบอล (McDonald et al., 2002) เนื่องจากผู้ชมแต่ละคนต่างมีเหตุผลที่แตกต่างกันในการเข้าชมการแข่งขันฟุตบอล ปัจจัยด้านแรงจูงใจจึงเป็นสิ่งที่นักการตลาดสามารถนำไปเป็นตัวแปรแบ่งกลุ่ม เพื่อแยกแยะกลุ่มลูกค้าเป้าหมายได้ (Trail and James, 2001) จึงมีการศึกษาอิทธิพลของแรงจูงใจต่อการเข้าชมกีฬาฟุตบอลออกมามากมายแพร่หลาย เช่น

การศึกษาของ Mahony et al. (2002) เกี่ยวกับแรงจูงใจของผู้ชมชาวญี่ปุ่นที่เข้าชมการแข่งขันการแข่งขันฟุตบอลอาชีพ โดยทำการศึกษาใน 7 ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ได้แก่ ความรู้สึกที่ได้จากการแข่งขัน (Drama) ด้านสิ่งที่สื่อถึงความสำเร็จ (Vicarious achievement) ด้านสุนทรียภาพ (Aesthetics) ด้านความผูกพันกับทีม (Team attachment) ด้านความผูกพันกับนักกีฬา (Player attachment) ด้านความผูกพันกับกีฬา (Sport attachment) และด้านความภูมิใจในชุมชน (Community pride) ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยด้านความผูกพันกับทีม ด้านความภูมิใจในชุมชน ความรู้สึกที่ได้จากการแข่งขัน และด้านสิ่งที่สื่อถึงความสำเร็จ เป็นปัจจัยพยากรณ์ที่สำคัญในการเข้าชมการแข่งขันฟุตบอลลีกญี่ปุ่น

Mehus (2005) ได้นำเสนอว่า การเข้าชมกีฬานั้น ผู้ชมจะมีความเกี่ยวข้องกับนักกีฬาและการเป็นสมาชิกของชุมชนนั้น ๆ และเขายังชี้ให้เห็นว่า กีฬาเป็นกิจกรรมนันทนาการที่ส่งผลกับอารมณ์ ด้านความเข้าใจและความรื่นรมย์ ผ่านการเคลื่อนไหว การเข้าสังคม และธรรมชาติของกีฬา Mehus ชี้ให้เห็นว่า มีเหตุผลสองประการที่สำคัญว่าทำไมคนถึงเลือกเข้าร่วมกิจกรรมกีฬา คือ การเข้าสังคมและความตื่นเต้น ทั้งนี้การนำเสนอของ Mehus สอดคล้องกับข้อเสนอของ Dunning (1999) ที่ว่า บุคคลเข้าร่วมชมกิจกรรมกีฬาเนื่องจากสังคมที่เกิดขึ้นในวงการกีฬาทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งแรงจูงใจที่สำคัญที่ทำให้เกิดการเข้าชมกีฬาและการศึกษาของ Mehus ยังพบอีกว่า แรงจูงใจที่เกี่ยวข้องกับความตื่นเต้นมีความสำคัญมากกว่าแรงจูงทางสังคมในผู้ชมกีฬาฟุตบอล

Beccarini และ Ferrand (2006) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาพลักษณ์ของสโมสรฟุตบอล กับแรงจูงใจในการเข้าชมการแข่งขันฟุตบอลที่สนามแข่งขัน โดยได้พัฒนาตัวแปรด้านแรงจูงใจในการเข้าชมฟุตบอลจากข้อคำถามที่เกี่ยวข้องต่อไปนี้ ได้แก่ ต้องการบรรยากาศในการแข่งขัน ต้องการความสุขใจ ต้องการชมการแข่งขัน ต้องการพักผ่อน ต้องการผ่อนคลาย ต้องการใช้เวลาที่ดี ต้องการแสดงตัวตน การมองหาเป้าหมาย เพราะทีมประสบความสำเร็จ และต้องการมาดูทีมคู่แข่ง ซึ่งจากการวิเคราะห์ทางสถิตินักวิจัยพบว่า สามารถสรุปปัจจัยด้านแรงจูงใจในการเข้าชมการแข่งขันฟุตบอลที่สนามแข่งขันได้เป็นสามปัจจัยหลัก ได้แก่ การได้รับความสุขจากการแข่งขัน (Expressing pleasure from performance) การสนองความต้องการตัวเอง (Self-expression) และการสนใจและติดตามในกีฬา (Focus on sporting interest)

Won และ Kitamura (2007) ได้ศึกษาเปรียบเทียบแรงจูงใจของผู้ชมกีฬาฟุตบอลในประเทศเกาหลีใต้และญี่ปุ่น พวกเขาพบว่าทั้งผู้ชมชาวเกาหลีใต้และชาวญี่ปุ่นมีแนวโน้มที่จะเข้าชมการแข่งขันฟุตบอลเพื่อให้ได้รับความสนุก และเร้าอารมณ์จากการแข่งขัน ได้รับความบันเทิง และเพื่อสนับสนุนความสำเร็จของ

ทีมโปรดของพวกเขา Won & Kitamura ยังพบอีกว่า ผู้ชมฟุตบอลชาวเกาหลีใต้และชาวญี่ปุ่นมีแรงจูงใจในการเข้าชมการแข่งขันที่แตกต่างกันในการแสดงทักษะ (Physical skill) ความรู้สึกที่ได้จากการแข่งขัน (Drama) ความบันเทิง (Entertainment) ด้านนักกีฬา (Player) ด้านสิ่งที่สื่อถึงความสำเร็จ (Vicarious achievement) และด้านครอบครัว (Family)

ในส่วนของกีฬาฟุตบอลอาชีพ (Thai League) ในประเทศไทย เป็นกีฬาอาชีพที่ได้รับความนิยมสูงสุดในประเทศไทย และมีแนวโน้มว่าจะสามารถเป็นกีฬาอาชีพได้อย่างยั่งยืน (การกีฬาแห่งประเทศไทย, 2560) แต่กีฬาฟุตบอลอาชีพของประเทศไทยยังขาดการศึกษาแรงจูงใจในการเข้าชมการแข่งขันของผู้ชมกีฬาในภาพรวมระดับประเทศ เพื่อทำความเข้าใจแรงจูงใจที่เป็นปัจจัยด้านจิตวิทยาที่มีผลต่อการกำหนดพฤติกรรมผู้บริโภคทางการกีฬา และนำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยมาใช่วางแผนการทำการตลาดในธุรกิจกีฬาฟุตบอล ซึ่งการกีฬาแห่งประเทศไทยได้นำรายได้มาเป็นองค์ประกอบหนึ่งของเกณฑ์มาตรฐานกีฬาอาชีพ (การกีฬาแห่งประเทศไทย, 2557) การได้มาซึ่งผลประกอบการหรือรายได้ของสโมสรฟุตบอลอาชีพนั้นมีที่มาจาก 3 แหล่งหลัก ๆ คือ ค่าตั๋วเข้าชมการแข่งขัน ค่าลิขสิทธิ์การแพร่ภาพและกระจายเสียง และจากผู้ให้การสนับสนุน (Mullin et al., 2014, p. 182; A.T. Kearney, 2014) ซึ่งทั้ง 3 แหล่งนั้นก็มีรายได้ให้สโมสรฟุตบอลอาชีพมาจากผู้บริโภคกีฬาฟุตบอลหรือแฟน/ผู้ชมฟุตบอลนั่นเอง ดังนั้นการทำความเข้าใจในด้านแรงจูงใจของผู้ชมฟุตบอลที่เป็นปัจจัยด้านจิตวิทยาที่มีต่อพฤติกรรมผู้บริโภคกีฬาฟุตบอลจึงเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับ Mahony et al. (2002) ที่ได้ศึกษาปัจจัยด้านแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้ชมฟุตบอลอาชีพของประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางในการทำการตลาดของกีฬาฟุตบอล และได้แนะนำให้การศึกษาเกี่ยวกับกีฬาอาชีพในประเทศอื่น ๆ หรือในชนิดกีฬาอื่น ๆ และสอดคล้องกับ Kotler & Keller (2012 : 151) ที่กล่าวว่าในการตลาดจะต้องเข้าใจผู้บริโภคว่ารู้สึกอย่างไร คิดและทำอะไร เพื่อที่จะได้ทำการตลาดตรงกับความต้องการของผู้บริโภค ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะการศึกษาวินัยเรื่อง แรงจูงใจในการเข้าชมการแข่งขันของผู้ชมกีฬาฟุตบอลอาชีพในประเทศไทย เพื่อที่จะได้มาซึ่งข้อมูลสารสนเทศอันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแรงจูงใจของผู้เข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพในประเทศไทย
2. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจของผู้เข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพในประเทศไทย จำแนกตามปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ และรายได้รวมทั้งหมดต่อเดือน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาแรงจูงใจในการเข้าชมการแข่งขันของผู้ชมกีฬาฟุตบอลอาชีพในประเทศไทย ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบด้านแรงจูงใจและข้อคำถามจากการศึกษาวิจัยของ Won & Kitamura (2007) และการศึกษาวิจัยของ Izzo et al. (2011) มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเครื่องมือในการวิจัยโดยกำหนดตัวแปรที่จะศึกษา ดังนี้
 - 1.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - 1.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ แรงจูงใจในการเข้าชมการแข่งขันของผู้ชมกีฬาฟุตบอลอาชีพในประเทศไทย
2. ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เข้าชมการแข่งขันฟุตบอลไทยลีก ประจำปี 2561 จำนวน 1,000 คน
3. ขอบเขตด้านสถานที่
สถานที่ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ สนามแข่งขันของทีมสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพที่ทำการแข่งขันในลีกสูงสุดของประเทศไทยติดต่อกัน 2 ปี (ปี 2560-2561) และมียอดผู้เข้าชมการแข่งขันประจำปี 2560 เฉลี่ยสูงสุด 10 อันดับแรก ซึ่งได้แก่ ทีมบุรีรัมย์ ยูไนเต็ด ทีมเอสซีจี เมืองทอง ยูไนเต็ด ทีมสุพรรณบุรีเอฟซี ทีมเชียงราย ยูไนเต็ด ทีมนครราชสีมา สโมสรบุรีรัมย์เอฟซี ทีมบางกอกกล๊าสเอฟซี ทีมสุโขทัยเอฟซี ทีมการทำเรือ ทีมราชบุรีมิตรผลเอฟซี และทีมชลบุรีเอฟซี ตามลำดับ
4. ขอบเขตด้านเวลา
ระยะเวลาเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างวันที่ 1 เมษายน 2561 ถึง 30 กันยายน 2561

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ
2. อายุ
3. ระดับการศึกษา
4. สถานภาพสมรส
5. อาชีพ
6. รายได้รวมทั้งหมดต่อเดือน

ตัวแปรตาม

แรงจูงใจของผู้เข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพ

13 ด้าน

1. ด้านความชื่นชอบในกีฬาฟุตบอล
2. ด้านความภาคภูมิใจในท้องถิ่น
3. ด้านการติดตามทีมสโมสรฟุตบอล
4. ด้านครอบครัว
5. ด้านนักกีฬาฟุตบอล
6. ด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม
7. ด้านความบันเทิง
8. ด้านความเข้าใจ
9. ด้านการหลีกเลี่ยงจากชีวิตประจำวัน
10. ด้านทักษะทางกีฬาฟุตบอล
11. ด้านความรู้ในกีฬาฟุตบอล
12. ด้านความรู้สึกลึกในความสำราญ
13. ด้านความมุ่งมั่นของกีฬาฟุตบอล

ผลที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

ข้อมูลสารสนเทศที่เกิดจากงานวิจัยนี้ จะช่วยให้นักการตลาด หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพได้องค์ความรู้ มาใช้ในการวางแผนการตลาด เพื่อเกิดการบริโภคของแฟน/ผู้ชม กีฬาฟุตบอลที่มากขึ้น และจะส่งผลต่อผลประกอบการของรายได้ ของสโมสรฟุตบอลที่เพิ่มขึ้นตามมา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่องแรงจูงใจของผู้เข้าชม การแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพในประเทศไทย มีรายละเอียดของ วิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้เข้าชมการแข่งขันฟุตบอลโตโยต้าไทยลีก ประจำปี 2561 ที่ซื้อบัตรผ่านประตูเข้ามาชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอล ในสนาม ณ เวลาการแข่งขันจริง

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เข้าชมการแข่งขันฟุตบอลโตโยต้า ไทยลีก ประจำปี 2561 ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 1,000 คน ได้มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เพื่อการกระจายตัวของข้อมูล ซึ่งทำการเก็บข้อมูล ตามสัดส่วนความจุผู้ชมของแต่ละสนาม โดยทำการเก็บข้อมูล กับทีมสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพที่ทำการแข่งขันในลีกสูงสุดของ ประเทศไทยติดต่อกัน 2 ปี (ปี 2560-2561) และมียอดผู้เข้าชม การแข่งขันประจำปี 2560 เฉลี่ยสูงสุด 10 อันดับแรก ซึ่งได้แก่ ทีม บุรีรัมย์ยูไนเต็ด ทีมเอสซีจีเมืองทองยูไนเต็ด ทีมสุพรรณบุรีเอฟซี ทีมเชียงรายยูไนเต็ด ทีมนครราชสีมาสด้าเอฟซี ทีมบางกอกกล๊าส เอฟซี ทีมสุโขทัยเอฟซี ทีมการทำเรือ ทีมราชบุรีมิตรผลเอฟซี และ ทีมชลบุรีเอฟซี ตามลำดับ โดยจะทำการเก็บข้อมูลจากผู้เข้าชม การแข่งขันที่อยู่ในบริเวณโซนที่นั่งชมการแข่งขันฝั่งทีมเหย้า ดังแสดง รายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

ลำดับที่	ชื่อสโมสร	จังหวัด	ความจุ (คน)	สัดส่วนร้อยละ	จำนวนตัวอย่าง (คน)
1	บุรีรัมย์ ยูไนเต็ด	บุรีรัมย์	32,600	20.61	206
2	เอสซีจี เมืองทอง ยูไนเต็ด	นนทบุรี	15,000	9.48	95
3	สุพรรณบุรี เอฟซี	สุพรรณบุรี	17,000	10.74	107
4	เชียงราย ยูไนเต็ด	เชียงราย	15,000	9.48	95
5	นครราชสีมา มาสด้า เอฟซี	นครราชสีมา	25,000	15.80	158
6	บางกอกกล๊าส เอฟซี	ปทุมธานี	13,000	8.22	82
7	สุโขทัย เอฟซี	สุโขทัย	8,000	5.06	51
8	การทำเรือ	กรุงเทพฯ	12,000	7.59	76
9	ราชบุรี มิตรผล เอฟซี	ราชบุรี	12,000	7.59	76
10	ชลบุรี เอฟซี	ชลบุรี	8,600	5.43	54
รวม			158,200	100	1,000

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นโดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเข้าชมการแข่งขันของผู้ชมกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพ แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เกี่ยวกับปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ และรายได้รวมทั้งหมดต่อเดือน

ขั้นตอนที่ 2 เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert Scale) เกี่ยวกับแรงจูงใจในการเข้าชมการแข่งขันของผู้ชมกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพในประเทศไทย ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบด้านแรงจูงใจและข้อคำถามจากงานวิจัยของ Won & Kitamura (2007) และการศึกษาวิจัยของ Izzo et al. (2011) มาเป็นแนวทางในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย โดยครอบคลุมองค์ประกอบแรงจูงใจ 13 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านความชื่นชอบในกีฬาฟุตบอล 2. ด้านความภาคภูมิใจในท้องถิ่น 3. ด้านการติดตามทีมสโมสรฟุตบอล 4. ด้านครอบครัว 5. ด้านนักกีฬาฟุตบอล 6. ด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม 7. ด้านความบันเทิง 8. ด้านความเข้าใจ 9. ด้านการหลีกเลี่ยงจากชีวิตประจำวัน 10. ด้านทักษะทางกีฬาฟุตบอล 11. ด้านความรู้ในกีฬาฟุตบอล 12. ด้านความรู้สึกในความสำเร็จ และด้านที่ 13. ด้านความงดงามของกีฬาฟุตบอล คำตอบมี 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ ดังนี้

5 หมายถึง เป็นแรงจูงใจในระดับ มากที่สุด

4 หมายถึง เป็นแรงจูงใจในระดับ มาก

3 หมายถึง เป็นแรงจูงใจในระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง เป็นแรงจูงใจในระดับ น้อย

1 หมายถึง เป็นแรงจูงใจในระดับ น้อยที่สุด

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นโดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเข้าชมการแข่งขันของผู้ชมกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพในประเทศไทย โดยนำแบบสอบถามที่ได้พัฒนาขึ้นมาเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบจำนวน 7 ท่าน เพื่อหาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้วิธีการหาค่าดัชนีของความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence) หรือ IOC แล้วจึงนำไปทดลองใช้กับผู้เข้าชมการแข่งขันฟุตบอลโตโยต้าไทยลีก ณ สนามของสโมสร พัทยา ยูไนเต็ด จำนวน 50 คน เพื่อหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลในการวิจัย

แบบสอบถามเรื่อง แรงจูงใจในการเข้าชมการแข่งขันของผู้ชมกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพในประเทศไทย มีทั้งสิ้น 39 ข้อ มีค่าดัชนีของความสอดคล้อง (IOC) รายข้อตั้งแต่ 0.57 จนถึง 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.20 จนถึง 0.70 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.95

การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยเรื่องแรงจูงใจของผู้เข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพในประเทศไทยในครั้งนี้ มีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้จัดการสโมสรฟุตบอลที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในงานวิจัย

1.2 ผู้วิจัยและผู้ช่วยเก็บข้อมูลวิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ทำการแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,000 ฉบับ และรอรับแบบสอบถามคืนทันที

2. การจัดกระทำข้อมูล

2.1 เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนแล้ว ตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วกำหนดให้คะแนนตามน้ำหนักคะแนนแต่ละข้อ เพื่อนำไปวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

2.2 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ผลตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับงานวิจัยนี้ โดยมีแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

2. การวิเคราะห์สถิติเบื้องต้นของตัวแปรการวิจัยโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรในการวิจัย เมื่อจำแนกตามเพศ ใช้สถิติสำหรับเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for independent samples) ส่วนอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ และรายได้ ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance/ANOVA) และเมื่อพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะต้องทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่โดยใช้วิธีของ LSD (Least-Significant Difference)

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเรื่องแรงจูงใจของผู้เข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพในประเทศไทย และได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ข้อ ดังนี้

1. ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลดังปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	กลุ่มตัวอย่าง (n = 1,000)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	704	70.4
หญิง	296	29.6
2. อายุ		
18 - 25 ปี	314	31.4
26 - 30 ปี	239	23.9
31 - 40 ปี	232	23.2
41 - 50 ปี	141	14.1
51 - 60 ปี	56	5.6
61 ปีขึ้นไป	18	1.8
3. ระดับการศึกษา		
ม.6/ปวช.	341	34.1
อนุปริญญา/ปวส.	207	20.7
ปริญญาตรี	392	39.2
สูงกว่าปริญญาตรี	60	6.0
4. สถานภาพสมรส		
โสด	574	57.4
แต่งงาน	387	38.7
หม้าย	17	1.7
หย่าร้าง	22	2.2

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	กลุ่มตัวอย่าง (n = 1,000)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	231	23.1
พนักงานบริษัทเอกชน	335	33.5
เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐ	178	17.8
เจ้าของกิจการ/ธุรกิจส่วนตัว	207	20.7
อื่น ๆ	49	4.9
6. รายได้รวมทั้งหมดต่อเดือน		
น้อยกว่า 15,000 บาท	376	37.6
15,001 - 25,000 บาท	314	31.4
25,001 - 35,000 บาท	158	15.8
35,001 บาทขึ้นไป	152	15.2

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ มีจำนวน 1,000 คน เป็นเพศชายร้อยละ 70.4 เพศหญิงร้อยละ 29.6 มีอายุระหว่าง 18-25 ปี ร้อยละ 31.4 อายุระหว่าง 26-30 ปี ร้อยละ 23.9 อายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 23.2 อายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 14.1 อายุระหว่าง 51-60 ปี ร้อยละ 5.6 อายุ 61 ปีขึ้นไป ร้อยละ 1.8 มีระดับการศึกษา ม.6/ปวช. ร้อยละ 34.1 อนุปริญญา/ปวส. ร้อยละ 20.7 ปริญญาตรีร้อยละ 39.2 สูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 6

มีสถานภาพสมรสโสด ร้อยละ 57.4 แต่งงาน ร้อยละ 38.7 หม้าย ร้อยละ 1.7 หย่าร้าง ร้อยละ 2.2 มีอาชีพเป็นนักเรียน/

นักศึกษา ร้อยละ 23.1 พนักงานบริษัทเอกชน ร้อยละ 33.5 เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐ ร้อยละ 17.8 เจ้าของกิจการ/ ธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 20.7 อื่น ๆ ร้อยละ 4.9 มีรายได้รวมทั้งหมดต่อเดือน น้อยกว่า 15,000 บาท ร้อยละ 37.6 รายได้ 15,001 - 25,000 บาท ร้อยละ 31.4 รายได้ 25,001 - 35,000 บาท ร้อยละ 15.8 รายได้ ตั้งแต่ 35,001 บาทขึ้นไป ร้อยละ 15.2

2. ผลการศึกษาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับแรงจูงใจของผู้เข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพในประเทศไทย ผลดังปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับแรงจูงใจของผู้เข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพในประเทศไทย (n = 1,000)

แรงจูงใจ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	อันดับที่
1. ด้านความชื่นชอบในกีฬาฟุตบอล	4.33	0.79	มาก	3
2. ด้านความภาคภูมิใจในท้องถิ่น	4.34	0.79	มาก	1
3. ด้านการติดตามทีมสโมสรฟุตบอล	4.23	0.84	มาก	9
4. ด้านครอบครัว	3.84	1.08	มาก	12
5. ด้านนักกีฬาฟุตบอล	4.01	0.99	มาก	11
6. ด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม	4.26	0.78	มาก	7
7. ด้านความบันเทิง	4.30	0.78	มาก	5
8. ด้านความเข้าใจ	4.28	0.79	มาก	6
9. ด้านการหลีกเลี่ยงจากชีวิตประจำวัน	3.61	1.15	มาก	13
10. ด้านทักษะทางกีฬาฟุตบอล	4.26	0.79	มาก	7
11. ด้านความรู้ในกีฬาฟุตบอล	4.22	0.84	มาก	10
12. ด้านความรู้สึกในความสำเร็จ	4.34	0.78	มาก	1
13. ด้านความงดงามของกีฬาฟุตบอล	4.32	0.78	มาก	4
รวม	4.18	0.90	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า แรงจูงใจของผู้เข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพในประเทศไทย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, $SD = 0.90$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า แรงจูงใจของผู้เข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพในประเทศไทยทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยที่แรงจูงใจด้านความภาคภูมิใจในท้องถิ่นและด้านความรู้สึกในความสำเร็จ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.34$, $SD = 0.79$) และ ($\bar{X} = 4.34$, $SD = 0.78$) ตามลำดับ ส่วนแรงจูงใจด้านการหลีกเลี่ยงจากชีวิตประจำวันมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.61$, $SD = 1.15$)

3. ผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจของผู้เข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพในประเทศไทย จำแนกตามปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ และรายได้รวมทั้งหมดต่อเดือน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 แรงจูงใจของผู้เข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพในประเทศไทย จำแนกตามเพศ มีค่าเฉลี่ยรวมของเพศชายอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, $SD = 0.89$) และค่าเฉลี่ยรวมของเพศหญิงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, $SD = 0.92$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก โดยที่แรงจูงใจของผู้เข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพในประเทศไทยด้านความชื่นชอบในกีฬาฟุตบอลของเพศชาย มีค่าเฉลี่ยรวมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.40$, $SD = 0.76$)

ผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจของผู้เข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพในประเทศไทย จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้ชมกีฬาฟุตบอลอาชีพเพศชายและเพศหญิงมีแรงจูงใจในการชมกีฬาฟุตบอลอาชีพโดยรวม ไม่แตกต่างกัน

3.2 แรงจูงใจของผู้เข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพในประเทศไทย จำแนกตามอายุ 18-25 ปี อายุ 26-30 ปี อายุ 31-40 ปี อายุ 41-50 ปี อายุ 51-60 ปี และอายุ 61 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยรวม อยู่ในระดับมาก โดยที่แรงจูงใจของผู้เข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพที่มีอายุ 26-30 ปี และอายุ 31-40 ปี มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.22$, $SD = 0.82$) ($\bar{X} = 4.22$, $SD = 0.90$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า โดยส่วนมากมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก โดยที่แรงจูงใจของผู้เข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพ ด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของผู้ชมอายุ 61 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยรวมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, $SD = 0.66$)

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจของผู้เข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพในประเทศไทย จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ชมกีฬาฟุตบอลอาชีพที่มีอายุแตกต่างกัน มีแรงจูงใจของผู้เข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพไม่แตกต่างกัน

3.3 แรงจูงใจของผู้เข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพในประเทศไทย จำแนกตามระดับการศึกษา ม.6/ปวช.,

อนุปริญญา/ปวส. ปริญญาตรี และระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก โดยที่แรงจูงใจของผู้เข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพที่มีการศึกษาระดับ ม.6/ปวช. มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.25$, $SD = 0.90$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า โดยส่วนมากมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก โดยที่แรงจูงใจของผู้เข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพด้านความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของผู้ชมที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยรวมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.47$, $SD = 0.81$)

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจของผู้เข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพในประเทศไทย จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ชมกีฬาฟุตบอลอาชีพที่มีการศึกษาต่างกัน มีแรงจูงใจของผู้เข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.4 แรงจูงใจของผู้เข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพในประเทศไทย จำแนกตามสถานภาพสมรส โสด สมรส หม้าย และหย่าร้าง มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก โดยที่แรงจูงใจของผู้เข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอล ลีกอาชีพที่มีสถานภาพสมรส สมรส มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.19$, $SD = 0.87$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า โดยส่วนมากมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก โดยที่แรงจูงใจของผู้เข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของผู้ชมกีฬาฟุตบอลอาชีพที่มีสถานภาพสมรส หม้าย มีค่าเฉลี่ยรวมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.45$, $SD = 0.70$)

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจของผู้เข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพในประเทศไทย จำแนกตามสถานภาพสมรส พบว่า ผู้ชมกีฬาฟุตบอลอาชีพที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีแรงจูงใจของผู้เข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพโดยรวมไม่แตกต่างกัน

3.5 แรงจูงใจของผู้เข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพในประเทศไทย จำแนกตามอาชีพที่เป็นนักเรียน/นักศึกษา พนักงานบริษัทเอกชน เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐ เจ้าของกิจการ/ธุรกิจส่วนตัว และอาชีพอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก โดยที่แรงจูงใจของผู้เข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพที่มีอาชีพอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.39$, $SD = 0.86$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า โดยส่วนมากมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก โดยที่แรงจูงใจด้านความรู้สึกในความสำเร็จของผู้ชมกีฬาฟุตบอลอาชีพที่มีอาชีพอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยรวมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, $SD = 0.65$)

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจของผู้เข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพในประเทศไทย จำแนกตามอาชีพ พบว่า ผู้ชมกีฬาฟุตบอลอาชีพที่มีอาชีพต่างกัน มีแรงจูงใจของผู้เข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.6 แรงจูงใจของผู้เข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพในประเทศไทย จำแนกตามรายได้รวมทั้งหมดต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท 15,001 - 25,000 บาท 25,001 - 35,000 บาท และ 35,001 บาทขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก โดยที่แรงจูงใจของผู้เข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพที่มีรายได้รวมทั้งหมดต่อเดือน 15,001 - 25,000 บาท มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.24$, $SD = 0.84$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า โดยส่วนมากมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก โดยที่แรงจูงใจด้านความชื่นชอบในกีฬาฟุตบอลของผู้ชมกีฬาฟุตบอลอาชีพที่มีรายได้รวมทั้งหมดต่อเดือน 15,001 - 25,000 บาท มีค่าเฉลี่ยรวมมากที่สุด ($\bar{x} = 4.38$, $SD = 0.74$)

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจของผู้เข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพในประเทศไทย จำแนกตามรายได้รวมทั้งหมดต่อเดือน พบว่า ผู้ชมกีฬาฟุตบอลอาชีพที่มีรายได้รวมทั้งหมดต่อเดือนแตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการชมกีฬาฟุตบอลอาชีพโดยรวมที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

แรงจูงใจเป็นปัจจัยภายในทางจิตวิทยาของผู้บริโภคที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค ปัจจัยภายในที่มาจากตัวผู้บริโภคนับได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคในการระบุว่าซื้อหรือไม่ และต้องการสินค้าหรือบริการในลักษณะใด (Schiffman, Kanuk and Hansen, 2012) การที่ผู้บริโภคแสดงพฤติกรรมออกมา เกิดจากแรงจูงใจที่อยู่ภายในตัวผู้บริโภค เนื่องจากความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนอง นักการตลาดจึงจำเป็นต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับแรงจูงใจ อันนำไปสู่การวิจัยแรงจูงใจของผู้บริโภค ซึ่งเป็นประโยชน์กับนักการตลาดในการนำไปใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจด้านการตลาด (วุฒิสุขเจริญ, 2559)

จากผลการวิจัยจะเห็นว่า แรงจูงใจด้านครอบครัว และการหลีกเลี่ยงหนีจากชีวิตประจำวัน มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับรองสุดท้ายและอันดับสุดท้าย ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของ Mehus (2005) ซึ่งให้เห็นว่า มีเหตุผลสองประการที่สำคัญว่าทำไมคนถึงเลือกเข้าร่วมกิจกรรมกีฬา คือ การเข้าสังคมและความตื่นเต้น ซึ่งผู้ชมกีฬาฟุตบอลอาชีพ จะมีความเกี่ยวข้องกับนักกีฬาและการเป็นสมาชิกของทีมนั้น ๆ ดังนั้นการเข้าชมกีฬาฟุตบอลอาชีพจึงเป็นกิจกรรมนันทนาการที่ส่งผลกับการมีส่วนร่วมทางอารมณ์ ด้านความเข้าใจและความรู้รรมย์ ผ่านการเคลื่อนไหว การเข้าสังคม และธรรมชาติของกีฬาฟุตบอลมากกว่าใช้เป็นกิจกรรมสำหรับครอบครัวและการใช้หลีกเลี่ยงหนีจากชีวิตประจำวัน ดังนั้นสโมสรกีฬาฟุตบอลจึงต้องนำข้อมูลนี้มาเป็นข้อมูลพิจารณาประกอบในการส่งเสริมการตลาด

ซึ่งเมื่อพิจารณาจากความข้อมูลเชิงประจักษ์แล้ว ก็พบว่าฟุตบอลไทยลีกไม่ได้มีการแข่งขันในสนามทุกวัน จะแข่งขันสัปดาห์ละ 1 วัน ในช่วงของสุดสัปดาห์ จึงไม่สามารถนำมาใช้เป็นกิจกรรมในการหลีกเลี่ยงหนีจากชีวิตประจำวันได้ และการแข่งขันมีทั้งการเป็นทีมเหย้าและทีมเยือน ซึ่งมีเรื่องของเวลาในการเดินทางและลักษณะทางกายภาพของสนามแข่งขันมาเกี่ยวข้อง ทำให้การไปชมการแข่งขันพร้อมกับครอบครัวนั้นเป็นเรื่องที่ยากพอสมควร

เมื่อพิจารณาปัจจัยที่ผู้ชมกีฬาฟุตบอลให้ความสำคัญ 3 อันดับแรก ได้แก่ ปัจจัยแรงจูงใจด้านด้านความรู้ในกีฬาฟุตบอล ด้านความเข้าใจและด้านความบันเทิง ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของ Tokuyama & Greenwell (2011) ที่ทำการศึกษาแรงจูงใจในกลุ่มผู้ชมการแข่งขันการฟุตบอลเมเจอร์ลีก ซึ่งการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านการเข้ากลุ่มสังคม และสุนทรีภาพของการแข่งขันมีอิทธิพลในทางบวกต่อการชมการแข่งขันฟุตบอล นั้นหมายความว่า การที่ผู้ชมจะเข้ามาดูแข่งขันฟุตบอลนั้น เขาจะต้องมีความรู้ในกีฬาฟุตบอล ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของกฎกติกา ความเข้าใจในประวัติของทีม รวมถึงวิธีการแข่งขัน เป็นต้น ดังนั้นนักการตลาดหรือผู้บริหารสโมสรกีฬาฟุตบอล ต้องมีการให้ความรู้เกี่ยวกับฟุตบอลในมิติต่าง ๆ ผ่านช่องทางการสื่อสารการตลาดหลากหลายรูปแบบ เพื่อให้ผู้ชมกีฬาฟุตบอลได้เข้าใจในกีฬาฟุตบอลให้มากที่สุด อีกทั้งยังต้องเน้นให้การแข่งขันเป็นไปด้วยความสนุกสนาน ซึ่งจะเป็นการสร้าง ความบันเทิงและความเข้าใจให้กลับมายังผู้ชมกีฬาฟุตบอลอีกด้วย

ในส่วนผลเปรียบเทียบแรงจูงใจของผู้เข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพในประเทศไทย จำแนกตามปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่พบว่า ผู้ชมกีฬาฟุตบอลอาชีพในประเทศไทยที่มีเพศ อายุ และสถานภาพสมรสต่างกัน มีแรงจูงใจของผู้เข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพโดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ชมกีฬาฟุตบอลอาชีพในประเทศไทยที่มีระดับการศึกษาอาชีพ และรายได้รวมทั้งหมดต่อเดือนแตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการชมกีฬาฟุตบอลอาชีพโดยรวมที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ กิตติคุณ บุญเกตุ และปรีชา วิจิตรธรรมรส (2557) ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการซื้อผลิตภัณฑ์สโมสรฟุตบอลบุรีรัมย์ ยูไนเต็ดของผู้บริโภคในจังหวัดบุรีรัมย์ และพบว่า ปัจจัยลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการซื้อผลิตภัณฑ์ของสโมสรฟุตบอล ได้แก่ เพศ อาชีพและรายได้ ส่วนปัจจัยด้านอายุ การศึกษา และสถานภาพสมรสไม่มีอิทธิพลต่อการซื้อผลิตภัณฑ์ของสโมสรฟุตบอล ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลเป็นปัจจัยภายในที่เป็นลักษณะเฉพาะของบุคคล ซึ่งเป็นสิ่งที่บ่งชี้ความเป็นปัจเจกบุคคล และเป็นสิ่งที่กำหนดลักษณะของแรงจูงใจ หรือการมีปฏิสัมพันธ์กับสถานการณ์ต่าง ๆ ของบุคคลนั้น ๆ การนำเอาปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลมาเป็นตัวแปรในการศึกษา จึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อการวางแผน การทำการตลาดในธุรกิจกีฬาฟุตบอล ดังนั้นนักการตลาดหรือ

ผู้บริหารสโมสรกีฬาฟุตบอล ต้องมีการศึกษารูปแบบของแรงจูงใจของผู้ชมกีฬา เพื่อที่จะได้นำไปใช้ในการวางแผนการตลาดให้ตอบสนองความต้องการของผู้ชมกีฬา ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการส่งเสริมให้ผู้ชมกีฬาฟุตบอล เข้ามาชมการแข่งขันในสนามมากขึ้น อันจะนำมาซึ่งการสร้างค่านิยมในสโมสรและรายได้ที่เข้ามายังสโมสรต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สโมสรกีฬาฟุตบอลต่าง ๆ สามารถนำสารสนเทศที่ได้จากงานวิจัยนี้มาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาแรงจูงใจของแฟนคลับของทีมตนเอง เพื่อจะได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นบริบทเฉพาะของสโมสร ซึ่งจะช่วยให้ได้มาซึ่งข้อมูลในการวางแผนการตลาด เพื่อเพิ่มจำนวนผู้เข้าชมการแข่งขันในสนาม และขยายฐานแฟนคลับให้มากขึ้น

2. แรงจูงใจในการเข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลนั้นเป็นปัจจัยที่เกิดจากภายในตัวของผู้บริโภค อาจเป็นความต้องการหรือความชอบส่วนบุคคล นักการตลาดทางการกีฬาต้องให้ความสำคัญกับอีกหนึ่งปัจจัย คือ ปัจจัยภายนอกที่เป็นสิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้นที่ทำให้ผู้บริโภคเกิดความต้องการบริการสินค้าหรือบริการ ได้แก่ ส่วนประสมทางการตลาด (สินค้า ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด) ซึ่งในงานวิจัยในครั้งนี้ไม่ได้นำมาเป็นตัวแปรในการศึกษาวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- การกีฬาแห่งประเทศไทย. (2557). **แผนยุทธศาสตร์การกีฬาแห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2557-2559)**. กรุงเทพมหานคร: การกีฬาแห่งประเทศไทย.
- _____. (2560). **แผนยุทธศาสตร์การกีฬาแห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2560-2564)**. กรุงเทพมหานคร: การกีฬาแห่งประเทศไทย.
- กิตติคุณ บุญเกิด และปรีชา วิจิตรธรรมรส. (2557). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการซื้อผลิตภัณฑ์สโมสรฟุตบอลบุรีรัมย์ยูไนเต็ดของผู้บริโภคในจังหวัดบุรีรัมย์. **วารสารจันทร์เกษมสาร**. 20(38): 125-132.
- วุฒิ สุขเจริญ. (2559). **พฤติกรรมผู้บริโภค**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: จีพีซีเบอร์พริ้นท์.
- A.T. Kearney Inc., (2014). **Winning in the business of sports**. Retrieved October 7, 2016, from <https://www.atkearney.com/communications-media-technology/winning-in-the-business-of-sports/full-report>

- Beccarini, C. and Ferrand, A. (2006). Factors Affecting Soccer Club Season Ticket Holders' Satisfaction: The Influence of Club Image and Fans' Motives. **European Sport Management Quarterly**, 6(1): 1-22.
- Cottingham, M., Carroll, M., Phillips, D., Karadakis, K., Gearity, B. and Drane, D. (2014). Development and validation of the motivation scale for disability sport consumption. **Sport Management Review**. 17(1): 49-64.
- Dunning, E. (1999). **Sport Matters: Sociological Studies of Sport, Violence and Civilization**. New York. NY: Routledge.
- Funk, C.D. (2008). **Consumer Behaviour in Sport and Events Marketing Action**. Burlington, MA : Butterworth-Heinemann
- Funk, D., Alexandris, K. and McDonald, H. (2016). **Consumer Behavior in Sport and Events: Marketing Strategy**. London: Routledge Publications.
- Funk, D. C., Beaton, A. and Alexandris, K. (2012). Sport consumer motivation: Autonomy and control orientations that regulate fan behaviours. **Sport Management Review**. 15(3): 355-367.
- Funk, D. C., Filo, K., Beaton, A. A. and Pritchard, M. P. (2009). Measuring the motives of sport event attendance: Bridging the academic-practitioner divide to understanding behavior. **Sport Marketing Quarterly**. 18: 126-138.
- Funk, D. C. and James, J. (2001). The Psychological Continuum Model: A Conceptual Framework for Understanding an Individual's Psychological Connection to Sport. **Sport Management Review**. 4(2): 119-150. doi:[http://dx.doi.org/10.1016/S1441-3523\(01\)70072-1](http://dx.doi.org/10.1016/S1441-3523(01)70072-1)
- Funk, D.C., Mahony, D.F., Nakazawa, M. and Hirakawa, S. (2001). Development of the Sports Interest Inventory (SII): implications for measuring unique consumer motives at sporting events. **International Journal of Sports Marketing and Sponsorship**. 3: 291-316.

- Funk, D.C., Mahony, D.F. and Ridinger, L. (2002). Characterizing consumer motivation as individual difference factors: augmenting the Sport Interest Inventory (SII) to explain level of spectator support. **Sport Marketing Quarterly**. 11: 33-43.
- Funk, D.C., Ridinger, L.L. and Moorman, A.M. (2003). Understanding consumer support: extending the Sport Interest Inventory (SII) to examine individual differences among women's professional sport consumers. **Sport Management Review**. 6(1): 1-31.
- Hoffman, K.D. and Bateson, E. G. (2010). **Services Marketing: Concepts, Strategies, & Cases**. (4th Ed.). Ohio: South Western Cengage Learning.
- Izzo, G. M., Munteanu, C., Langford, B. E., Ceobanu, C., Dumitru, I. and Nichifor, F. (2011). Sport fan's motivations: an investigation of Romanian soccer spectators. **Journal of International Business and Cultural Studies**. 5: 1-13.
- Kim, Y. K. and Trail, G. (2011). A Conceptual Framework for Understanding Relationships between Sport Consumers and Sport Organizations: A Relationship Quality Approach. **Journal of Sport Management**. 25(1): 57-69. doi:10.1123/jsm.25.1.57
- Kim, Y. K., Trail, G. and Ko, Y. J. (2011). The Influence of Relationship Quality on Sport Consumption Behaviors: An Empirical Examination of the Relationship Quality Framework. **Journal of Sport Management**. 25(6): 576-592. doi:10.1123/jsm.25.6.576
- Kotler, P. and Keller, K. L. (2012). **Marketing management**. (14 ed.). Upper Saddle River, N.J.: Pearson Prentice Hall.
- Mahony, D. F., Nakazawa, M., Funk, D. C., James, J. D. and Gladden, J. M. (2002). Motivational Factors Influencing the Behaviour of J. League Spectators. **Sport Management Review**. 5(1): 1-24. doi:http://dx.doi.org/10.1016/S1441-3523(02)70059-4
- McDonald, M.A., Milne, G.R. and Hong, J. (2002). Motivational factors for evaluating sport spectator and participant markets. **Sport Marketing Quarterly**. 11(2): 100-113.
- Mehus, I. (2005). Sociability and excitement motives of spectators attending entertainment sport events: spectators of soccer and ski-jumping. **Journal of Sport Behavior**. 28(4): 333-350.
- Merele, J., Mora, A. and Cotta, C. (2013). Complex systems in sports: introduction to the special issue. **Journal of Systems Science and Complexity**. 26(1), 1-3.
- Milne, G. R. and McDonald, M. A. (1999). **Sport marketing: Managing the exchange process**. Sudbury, MA: Jones and Bartlett Publishers.
- Mullin, B. J., Hardy, S. and Sutton, W. (2014). **Sport Marketing**. (4 ed.). Champaign, IL: Human Kinetics.
- Schiffman, L. G., Kanuk, L. L. and Hansen, H. (2012). **Consumer Behaviour: A European Outlook**. (2ed.). Harlow, UK: Financial Times-Prentice Hall.
- Tokuyama, S. and Greenwell, C. (2011). Examining similarities and differences in consumer motivation for playing and watching soccer. **Sport Marketing Quarterly**. 20: 148-156.
- Trail, G. T. and James, J. D. (2001). The motivation scale for sport consumption: Assessment of the scale's psychometric properties. **Journal of Sport Behavior**. 24(1): 108-127 .
- Wann, D. L. (1995). Preliminary validation of the sport motivation scale. **Journal of Sport and Social**. 19(1): 377-397.
- Wann, D., Grieve, F., Zapalac, K. and Pease, D. (2008). Motivational profiles of sport fans of different sports. **Sport Marketing Quarterly**. 17(1): 6-19.
- Won, J. and Kitamura, K. (2007). Comparative analysis of sport consumer motivations between South Korea and Japan. **Sport Marketing Quarterly**. 16(2): 93-105.

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน
เพื่อเตรียมพร้อมก่อนออกฝึกสอน : กรณีศึกษาของนักศึกษาสาขาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

Instruction Management Using Creativity-Based Learning Model to Prepare Students
for Teaching Practice : A Case Study of Social Studies Students,
Faculty of Education, Songkhla Rajabhat University

ขวัญดาว ปิ่นทองพันธุ์*

Khwandaw Pinthongpunth

สาขาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จังหวัดสงขลา 90000

Social Studies, Faculty Bachelor of Education, Songkhla Rajabhat University, Songkhla 90000 Thailand

*Corresponding author E-mail: Khwandaw22@yahoo.co.th

(Received: February 16 2021; Revised: May 14 2021; Accepted: May 24 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน และศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนโดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานแก่นักศึกษาวิชาเอกสังคมศึกษา โดยการวิจัยครั้งนี้มีกลุ่มเป้าหมายคือ นักศึกษาวิชาชีพรุสาขาสังคมศึกษา ชั้นปีที่ 4 จำนวน 28 คน ในปีการศึกษา 2563 ภาคเรียนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 1) มคอ.3 ของรายวิชานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้สำหรับสาขาสังคมศึกษา 2) แผนการสอนรายวิชานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้สำหรับสาขาสังคมศึกษา จำนวน 7 แผน จำนวน 21 ชั่วโมง 3) แบบประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนโดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน ใช้แบบสอบถามเพื่อสำรวจความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาเอกสังคมศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เก็บข้อมูลจากนักศึกษาสาขาสังคมศึกษา ชั้นปีที่ 4 เพื่อนำจากการสัมภาษณ์มารวบรวมวิเคราะห์โดยวิเคราะห์เนื้อหา ด้านแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้แปลความหมาย

ผลการวิจัยพบว่า 1) การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานสามารถจัดการเรียนการสอนให้แก่ นักศึกษาวิชาชีพรุสาขาสังคมศึกษา ซึ่งจากการวิจัยนี้ผลของการทดลองใช้รูปแบบการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา การจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบดังกล่าวนี้ นักศึกษาได้เกิดทักษะประสบการณ์องค์ความรู้ ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้ ด้านการตั้งถิ่นฐาน นักศึกษาสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในรายวิชาภูมิศาสตร์ ด้านเศรษฐกิจของชุมชนนำมาประยุกต์ใช้ในรายวิชาเศรษฐศาสตร์ ด้านทักษะการทำงานและทักษะการสื่อสารและทักษะชีวิต นักศึกษาใช้วิธีการสอบถาม สังเกตและสัมภาษณ์คนในชุมชนเพื่อนำมาออกแบบแผนการสอนที่สามารถใช้ในโรงเรียนได้ นักศึกษาสามารถนำความรู้มาสอบสอนหน้าชั้นเรียนโดยใช้สถานการณ์จำลองได้ 2) ด้านความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนการสอนโดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน ฐานแรก คือ Find out what is right มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.506 นักศึกษาพึงพอใจมากที่สุด ฐานที่สอง คือ ฐาน Custom design มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.32 และฐานสุดท้าย คือ Creative presentation มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.86

คำสำคัญ : การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน, นักศึกษาวิชาชีพรุ, สังคมศึกษา

Abstract

The study aimed to: 1) study the instruction management using creativity-based learning model, and 2) study the satisfaction towards instruction using creativity-based learning model for Social Studies students. The 28 samples were the 4th year Social Studies teacher students studying in the second semester of academic year 2563. The research instruments consisted of: 1) TQF. 3 of Innovative Learning Management for Social Studies Program course, 2) seven instruction plans of Innovative Learning Management for Social Studies Program course totaling 21 hours, and 3) satisfaction survey towards instruction using creativity-based learning model form for Social Studies students and in-depth interview form. The interviewing data were collected from the 4th year Social Studies students to analyze the content. The data derived from questionnaire were analyzed by mean and standard deviation and interpreted.

The findings revealed that: 1) The creativity-based learning model was able to provide instruction for Social Studies teacher students. Hence, the findings were in accordance with the vision and mission of Songkhla Rajabhat University. As per this learning model, the students had gained skill experiences and generated knowledge, i.e. learning skills. Regarding the settlement aspect, the students could apply to Geography course. On the community economy aspect, they could apply to Economics course. On the working, communication, and life skills, they could use the inquiries, observation, and interviewing methods with community people to apply for designing instruction plans for schools. Furthermore, they could apply the knowledge for teaching test in front of the classroom using simulated scenarios. 2) On the aspect of the satisfaction towards instruction using creativity-based learning model, the average of the first station "Find out what is right" was 4.55 with S.D. at 0.506, which students satisfied most. The average of the second station "Custom design" was 4.33 with S.D. at 0.32. The average of the final station "Creative presentation" was 4.14 with S.D. at 0.86.

Keywords : Creativity-Based Learning, Teacher Students, Social Studies

บทนำ

สังคมศึกษามีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งในสังคมโลกปัจจุบันและสังคมโลกในอนาคต ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในการดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยกาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ เกิดความเข้าใจตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง มีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 132) รัฐบาลไทยได้ประกาศนโยบาย Creative Thailand โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์เป็นพื้นฐานของการพัฒนาประเทศ ตลอดจนระบบเศรษฐกิจ การวิจัยถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ที่ครูสามารถนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้นการวิจัยจึงมีความสัมพันธ์กับกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งครูต้องทำวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2553) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553) ประกอบกับความคาดหวังทางสังคมที่มีต่อครูว่าครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงจะต้องมีผลงานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพผู้เรียน เพราะฉะนั้นแล้วครูจะต้องพัฒนาสมรรถนะทักษะความสามารถ ความรู้ ความเชี่ยวชาญในด้านการวิจัยเพื่อแก้ปัญหา การเรียนรู้ของผู้เรียนและยกระดับคุณภาพการศึกษา อีกทั้งกระบวนการวิจัยนั้นยังเป็วิธีการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้และคุณภาพของผู้เรียนอย่างได้มีประสิทธิภาพ

การจัดการศึกษาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2560) (2560 : 120) ซึ่งเป็นหลักสูตรเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความสำคัญต่่อนโยบายและมีแนวคิดที่ต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สภาพแวดล้อมและความรู้สังคมศึกษาที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนของชาติโดยการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและมาตรฐานระดับสากล สอดคล้องกับประเทศไทย โลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งในชีวิตประจำวันของเรามีปัญหาเกิดขึ้นตลอดเวลา การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์นับเป็นความคิดรูปแบบหนึ่งที่ต้องอาศัยทั้งองค์ประกอบของการแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นความสามารถทางสติปัญญาที่ต้องอาศัยความสามารถในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าหากเด็กได้รับการกระตุ้นให้แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ย่อมทำให้เด็กมีอิสระทางความคิด มีความคิดนอกกรอบและแสวงหาแนวทาง วิธีการต่าง ๆ ในการสร้างสรรค์

สิ่งใหม่ ๆ เสมอ ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการแก้ปัญหาในการดำรงชีวิตเพื่อให้เด็กได้ประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้และดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข (อารี พันธมณี, 2552 : 19) เนื่องจากในสังคมปัจจุบันผู้เรียนจะพบเจอกับสถานการณ์ปัญหาที่หลากหลาย การที่จะทำให้ผู้เรียนมีระบบการคิดเป็นขั้นเป็นตอน เป็นความคิดที่แปลกใหม่และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการฝึกความคิดที่สำคัญ การคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์จึงเป็นการแยกแยะข้อมูลข่าวสาร ปัญหาและสถานการณ์รอบตัว วิพากษ์วิจารณ์และประเมินสถานการณ์รอบตัวด้วยหลักเหตุผล และข้อมูลที่ถูกต้อง รับรู้ปัญหา สาเหตุของปัญหา หาทางเลือกและตัดสินใจในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วยกระบวนการแก้ปัญหา ผ่านกระบวนการคิดสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นทักษะที่สามารถฝึกฝนและพัฒนาได้ กระบวนการดังกล่าวเป็นหน้าที่ที่สำคัญของผู้สอนที่มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (วัชรนา เล่าเรียนดี, 2556 : 52) การจัดการเรียนรู้ในยุคปัจจุบันจึงต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในการเรียนรู้สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ ทักษะด้านการค้นคว้าหาความรู้ ทักษะด้านการสื่อสาร และทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์ การจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity-Based Learning : CBL) เป็นหนึ่งในวิธีการจัดการเรียนการสอนโดยมีผู้เรียนเป็นสำคัญ โครงสร้างหลักของรูปแบบการเรียนการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานออกแบตามทฤษฎีด้านการวัดความคิดสร้างสรรค์ของศาสตราจารย์อี พอล ทอร์เรนซ์ (E. Paul Torrance) แนวทางการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์แบบความคิดแนวนานของเอ็ดเวิร์ด เดอโบโน (Edward de Bono) และทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์นำมาสร้างรูปแบบการเรียนแบบใหม่ ซึ่งเป็นการเรียนแบบ Active Learning คือ การจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนตื่นตัวในการค้นคว้าแทนที่จะรอรับการบรรยายแบบเดิม นักเรียนมีความสุขในการเรียน มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ การสื่อสารและการทำงานเป็นทีมของนักเรียนมีเพิ่มมากขึ้น การจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน มี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 กระตุ้นความสนใจ ขั้นที่ 2 ตั้งปัญหาและแบ่งกลุ่มตามความสนใจ ขั้นที่ 3 ค้นคว้าและคิด ขั้นที่ 4 นำเสนอผลงาน และขั้นที่ 5 ประเมินผล จะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะที่จำเป็นต่ออนาคต ต้องเปลี่ยนแปลงทัศนคติ (Perspectives) กระบวนทัศน์แบบดั้งเดิม (Tradition Paradigm) ไปสู่กระบวนทัศน์ใหม่ (New Paradigm) ที่ให้โลกของนักเรียนและโลกความเป็นจริงเป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ที่ไปไกลกว่าการได้รับความรู้แบบง่าย ๆ ไปสู่การเน้นการพัฒนาทักษะและทัศนคติ ทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะองค์การ ทัศนคติเชิงบวก เคารพตนเอง

นวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ทักษะการสื่อสาร ทักษะและค่านิยมทางเทคโนโลยี ความเชื่อมั่นตนเอง ความคิดยืดหยุ่น การจูงใจตนเอง และความตระหนักในสภาพแวดล้อม และเหนืออื่นใดคือ ความสามารถใช้ความรู้อย่างสร้างสรรค์ (วิริยะ ฤาชัยพานิชย์, 2558 : 8)

เด็กไทยในยุคใหม่เป็นยุคเจนเนอเรชัน (Generation Z) เป็นเด็กชาวเน็ตหรือพวกที่ชอบใช้อินเทอร์เน็ต ดังที่ วิจารย์ พานิช (2556 : 4) กล่าวว่า การศึกษาลักษณะนิสัยเพื่อประโยชน์ทางการตลาดครูเพื่อศิษย์อาจช่วยกันศึกษารวบรวมลักษณะของเด็กไทยยุคใหม่เอาไวใช้ในการออกแบบการเรียนรู้ การเรียนรู้ที่แท้จริงในโลกจริงหรือชีวิตจริง การเรียนวิชาในห้องเรียนยังไม่ใชการเรียนรู้ที่แท้จริงยังเป็นการเรียนที่สมมติ ดังนั้นครูเพื่อศิษย์จึงต้องออกแบบการเรียนรู้ให้ศิษย์ในสภาพที่ใกล้เคียงชีวิตจริงที่สุด การจัดการในชั้นเรียนกระบวนการหนึ่งที่สามารถช่วยขัดเกลาและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพื่อนำไปศึกษาและค้นคว้าต่อไปได้ โดยในอดีตที่ผ่านมาพบว่า ส่วนใหญ่การเรียนการสอนในประเทศไทยใช้การศึกษา โดยครูเป็นศูนย์กลางเน้นการท่องจำ ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับความรู้ในช่วงระยะสั้น แต่ขาดทักษะในด้านต่าง ๆ การเรียนการสอนในรูปแบบดังกล่าวไม่สามารถพัฒนาทักษะที่สำคัญต่อตัวผู้เรียน โดยเฉพาะกับโลกปัจจุบันและการเตรียมตัวของนักศึกษาฝึกสอนเพื่อไปเป็นครูในอนาคต ดังที่ ทิศนา แหม่มณิ (2555 : 11) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนในลักษณะที่ครูเป็นศูนย์กลางนั้น ยึดครองอำนาจในการเรียนของผู้เรียนมานาน

ในส่วนด้านงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับอุดมเรื่องของการคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ ศศิธร จันทมฤก (2561 : 156) ได้วิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการศึกษาโดยออลงกรณ์สำหรับการศึกษายุค 4.0 : การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพเป็นรูปแบบเชิงโมเดลที่พัฒนาจากกระบวนการวิจัย มีการศึกษาข้อมูลด้านการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาทั้งระดับประเทศและระดับมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ การวิเคราะห์และสังเคราะห์และผลิตภาพ ทดลองใช้กระบวนการเรียนรู้ในบริบทของมหาวิทยาลัย ปรับปรุงองค์ประกอบของรูปแบบผลพบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาโดยออลงกรณ์สำหรับการศึกษายุค 4.0 : การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ ประกอบด้วยกระบวนการเรียนรู้สำคัญ 4 ระยะ ได้แก่ 1. ระยะก่อนการพัฒนาผลิตภาพ 2. ระยะพัฒนาผลิตภาพ 3. ระยะหลังพัฒนาผลิตภาพ ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ระดับปริญญา และ 4. ระยะเผยแพร่และนำไปใช้ประโยชน์ ซึ่งเป็นการขับเคลื่อนระดับมหาวิทยาลัย รูปแบบการจัดการศึกษาโดยออลงกรณ์ปัจจัยเอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ นโยบายของมหาวิทยาลัย หน่วยงาน ศูนย์สำนักต่าง ๆ และคณะเป็นหน่วยงานการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจในด้านการจัดการศึกษาอย่างสร้างสรรค์โดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานในการพัฒนา

นักศึกษา และเพื่อตอบจุดเน้นของหลักสูตร คณะครุศาสตร์และมหาวิทยาลัยที่มุ่งผลิตครูชั้นวิชาชีพที่สามารถบูรณาการความรู้ทักษะ และคุณธรรม จริยธรรมแห่งวิชาชีพ ไปสู่การจัดการศึกษาพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี รักการเรียนรู้ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม สามารถเผชิญปัญหาหรือวิกฤตได้ด้วยสติปัญญาและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นกระบวนการในการจัดการศึกษาอย่างสร้างสรรค์นั้นเป็นระบบและทุกส่วนมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยมุ่งเน้นไปที่การคิดของ “คน” ซึ่งเป็นคนสร้าง “สื่อ” และเป็นผู้สร้าง “สภาพแวดล้อม” ซึ่งการใส่ความคิดสร้างสรรค์เข้าไปสู่สังคมนั้น ต้องเริ่มต้นที่การใส่ความคิดสร้างสรรค์เข้าไปในคนเป็นอันดับแรก และจากนั้นสิ่งที่เหลือก็จะตามมาและท้ายที่สุดประเทศไทยก็จะได้ผลลัพธ์ (Output) ที่มีคุณภาพ คือ เป็นคนที่มีคุณธรรม จริยธรรม และความดีงาม อันควรจะเป็นผลของการจัดการศึกษาอย่างสร้างสรรค์ของสังคมไทย โดยสาขาสังคมศึกษามีการจัดการเรียนการสอนในด้านวิชาชีพครู และวิชาเอก ซึ่งวิชาเอกประกอบไปด้วย 5 สาขา ได้แก่ สาขาที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม สาขาที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สาขาที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สาขาที่ 4 ประวัติศาสตร์ และสาขาที่ 5 ภูมิศาสตร์ ดังนั้นสังคมศึกษาจึงเป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ในทุกสังคมทุกด้านของการดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้นำความรู้ไปใช้และปรับตัวได้ในทุกสังคม ทุกประเทศของการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และสังคมศึกษาสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นศาสตร์ต้นแบบแห่งการบูรณาการ นำความรู้มาจากกลุ่มวิชาทางสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องสังคมศึกษาจึงต้องมีการจัดการเรียนการสอนที่สร้างสรรค์เพื่อให้ครูสังคมศึกษาได้นำความรู้ทั้งด้านวิชาชีพครูและวิชาเอก นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาในระดับโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานที่เหมาะสมเพื่อเตรียมความพร้อมแก่นักศึกษาวิชาชีพครูก่อนที่ที่มีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนั้น ได้แก่ รูปแบบการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานและมีการทดลองใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องและบรรลุผลกับสมรรถนะวิชาชีพครูสังคมศึกษา ดังนั้นครูสังคมศึกษาจึงจำเป็นต้องศึกษาความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสังคมศึกษา เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาให้สอดคล้องกับธรรมชาติวิชาของสังคมศึกษาต่อไป (พิชาติ แก้วพวง, 2563 : 1)

จากเหตุผลและความสำคัญดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้สอนได้เห็นถึงความสำคัญและตระหนักด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อสอดคล้องและเหมาะสมกับผู้เรียนในยุคปัจจุบันเพื่อนำไปใช้ในอนาคตได้จริง จึงได้เลือกศึกษาจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานและศึกษา

ความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนโดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานแก่นักศึกษา การเสริมสร้างให้ผู้เรียนได้คิดเป็น คิดอย่างสร้างสรรค์ เกิดประเด็นในการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอน และใช้ในการฝึกและปฏิบัติจริงในชั้นเรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนโดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานแก่นักศึกษาวิชาเอกสังคมศึกษา

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานเพื่อเตรียมพร้อมก่อนออกฝึกสอนสำหรับนักศึกษาสาขาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาสาขาสังคมศึกษา ชั้นปีที่ 4 จำนวน 28 คน ที่ลงทะเบียนในรายวิชานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 การเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ครูผู้สอนชี้แจงข้อมูลขั้นตอนกระบวนการศึกษา วิธีการดำเนินการเพื่อให้เข้าใจวัตถุประสงค์และวิธีการตอบแบบสอบถาม จากนั้นควบคุมติดตามเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยผู้วิจัยแบ่งกิจกรรมการเรียนการสอนเป็น 3 กิจกรรมหลัก ตามกระบวนการในการจัดการเรียนการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน 1. Find out what is right ใช้เวลา 2 คาบเรียน เป็นกิจกรรมกลุ่มโดยครูกระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจ โดยใช้แผนที่ทางกายภาพ นำเสนอให้นักศึกษาดู และใช้คำถามเป็นการกระตุ้นความคิดในสิ่งที่ผู้เรียนสนใจ 2. Custom design ใช้เวลา 5 คาบเรียน เป็นกิจกรรมกลุ่มที่นักศึกษาใช้เกมค้นหาขุมทรัพย์ ในการค้นหาศัพท์ 5 คำ จากนั้นนำคำศัพท์ 5 คำ เชื่อมโยงเข้ากับ 5 สารการเรียนรู้ โดยแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม (ตามสาระภูมิศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง ศาสนา) โดยเขียนลงในกระดาษปรู๊ฟแล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน และลงพื้นที่ศึกษาเก็บข้อมูลด้วยตนเอง 3. Creative presentation ใช้เวลา 7 คาบเรียน เป็นกิจกรรมเดี่ยวที่นักศึกษาเขียนแผนการสอนด้วยตนเอง โดยนำองค์ความรู้จากขั้น 1 และ 2 โดยใช้รูปแบบกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนในเรื่องที่ตนเองสนใจ ในพื้นที่ที่ได้จากการศึกษางานกลุ่ม โดยออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลงในแผนการสอนของตนเอง และทดลองสอนหน้าชั้นเรียน จนครบจำนวนของนักศึกษา 28 คน แล้วแจกแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูล

จากแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์โดยวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไป ได้แก่ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสะสม ด้วยวิเคราะห์ค่าความถี่ และร้อยละ แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง ข้อมูลตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา นำมาวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้แปลความหมายนำเสนอในรูปของตารางประกอบความเรียง โดยแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ในการเก็บข้อมูลด้านแบบสัมภาษณ์ จำนวน 5 ฉบับ โดยเก็บจากนักศึกษาจำนวน 5 คน โดยใช้วิธีการสุ่มไม่เจาะจง นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษานี้ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน ผู้วิจัยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการเรียนการสอน รูปแบบการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน วัตถุประสงค์ที่ 2 ด้านความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนโดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานแก่นักศึกษาวิชาเอกสังคมศึกษา ใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไป ได้แก่ เพศ ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ Smart Phone Computer Internet

ตอนที่ 2 วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาเอกสังคมศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน โดยจำแนกเป็น 3 ฐาน ได้แก่ Find out what is right, Custom design, Creative presentation

ผลการวิจัย

จากงานวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน ค้นพบว่า การจัดการเรียนการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานนั้นสามารถจัดการเรียนการสอนให้แก่ นักศึกษาวิชาชีพรู สาขาสังคมศึกษา เนื่องมาจากสาระเนื้อหาของสาขาวิชาที่ประกอบไปด้วยทั้ง 5 สาระ สามารถนำมาบูรณาการในสาขาได้ โดยการศึกษาครั้งนี้มีการลงพื้นที่เก็บข้อมูลในสาระที่นักศึกษานัด เพื่อนำไปประกอบการเรียนการสอน ดังนั้น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จึงมิใช่การเรียนแต่เนื้อหาความรู้ แต่ต้องการให้ผู้เรียนเป็นนักวิเคราะห์เพื่อแก้ปัญหา นำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้จัดโอกาสให้ผู้เรียนได้สำรวจความเป็นไปในสังคมและในโลก พิจารณาวามนุษย์ พุด เขียน ประเมิน คิดคำนวณ วิเคราะห์ สร้างจินตนาการ ต่อสู้ และพากเพียรพยายามในเรื่องต่าง ๆ กัน

อย่างไร สังคมศึกษาเชื่อมโยงกิจกรรมที่มนุษย์ทำ โดยเน้นทั้งเรื่อง วรรณกรรม ศิลปะ เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตเข้าด้วยกัน ศักยภาพการเป็นพลเมืองดีให้แก่ผู้เรียน โดยมีเป้าหมายของการพัฒนาความเป็นพลเมืองดีซึ่งถือเป็นความรับผิดชอบของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม วิชาสังคมจึงเป็นวิชาที่บูรณาการข้ามศาสตร์เพื่อนำความเป็นเนื้อของวิชาเอกดังกล่าวเรียนรู้เกี่ยวกับคน ทรัพยากร สิ่งแวดล้อมทั้งทางกายภาพและชีวภาพ เพื่อมนุษย์ได้เรียนรู้ปรับตัวอยู่ได้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงในทุกขณะ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาสังคมศึกษาจึงมีรูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ดังเช่น ทิศนา ขัมมณี (2554 : 7) ระบุไว้ว่า “รูปแบบการเรียนการสอนในปัจจุบัน หากจำแนกตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบ สามารถแบ่งได้เป็น 5 หมวดหมู่ คือ เน้นการพัฒนาด้านพุทธิพิสัย เน้นการพัฒนาด้านจิตพิสัย เน้นการพัฒนาด้านทักษะพิสัย เน้นการพัฒนาด้านทักษะกระบวนการ และเน้นการบูรณาการ” ดังนั้นงานวิจัยชิ้นนี้ใช้แนวคิดการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน Creativity-based Learning Model เป็นหลักในการศึกษา โดย วิริยะ ฤาชัยพาณิชย์ (2558 : 4) กล่าวว่า การสอนรูปแบบนี้เป็นรูปแบบการสอนที่พัฒนาต่อยอดมาจากการสอนแบบปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning: PBL) ซึ่งเป็นหนึ่งในแนวทางการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นการสอนที่ทำให้ผู้เรียนตื่นตัวอยากรู้ อยากเรียน (Active Learning) แทนที่การสอนแบบบรรยาย (Lecture Method) แบบเดิม การเรียนการสอนทำโดยใช้กระบวนการ และบรรยากาศ ดังนี้

กระบวนการในการจัดการเรียนการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน

1. สร้างแรงบันดาลใจ กระตุ้นความอยากรู้ (Inspiration)
2. เปิดโอกาสให้ค้นหา รวบรวมข้อมูล แยกแยะและนำมาสร้างเป็นความรู้ (Self-Study)
3. การสอนมักจะทำเมื่อมีคำถาม เป็นการสอนแบบรายคนหรือรายกลุ่มมากกว่าการสอนรวม
4. ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสหาทางแก้ปัญหาด้วยตนเอง (Individual Problem Solving)
5. ใช้เกมให้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ในห้องเรียน (Game-based Learning)
6. แบ่งกลุ่มทำโครงการ (Team Project)
7. ให้นำเสนอผลงาน ด้วยวิธีการต่าง ๆ (Creative Presentation)
8. ใช้การวัดผลที่เป็นการวัดผลด้านต่าง ๆ ออกมาตามเป้าหมายที่ได้ออกแบบไว้ (Informal Assessments and Multidimensional Assessment Tool)

บรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน

1. ครูควรเหลือเวลาให้เด็กค้นคว้ามาก ๆ คุยมัก ๆ นำเสนอมาก ๆ ใช้เวลาในการสอนให้น้อยลงและมักจะเดินสอนตามกลุ่มมากกว่าการสอนรวม
2. หลีกเลี่ยงการอธิบายอย่างละเอียด แต่จะพยายามให้เด็กค้นหาคำตอบเอง ครูมักจะตอบคำถามด้วยคำถามเพื่อให้เด็กสนใจต่อการสอน
3. ผู้เรียนมักกลัวผิด เพราะผู้สอนมักจะมีคำตอบที่ถูกต้องเอาไว้แล้ว
4. ครูควรหลีกเลี่ยงการตัดสินแบบเด็ดขาด เช่น ถูกต้อง ผิด แต่จะใช้วิธีถามว่าแน่ใจหรือไม่ ทำไมคิดอย่างนั้นหรือเพื่อน ๆ คิดเห็นในเรื่องนี้อย่างไร
5. บรรยากาศของ Creativity-based Learning (CBL) ที่สำคัญมาก ๆ คือ การสนับสนุนให้คิด
6. ใช้เรื่องที่เด็กสนใจเป็นเนื้อหาหน้า และค้นคว้า และเนื้อหาวิชาความรู้ตามตำราเป็นตัวตามช่วงเวลาเรียนควรยาวกว่า 90 นาที และอาจเรียนหลายวิชาพร้อมกัน
7. ขึ้นกับปัญหาที่ตั้งเกี่ยวข้องกับวิชาใดบ้าง ครูอาจสอนพร้อม ๆ กัน 2-3 วิชาในห้องเรียนเดียวกัน Creativity-based Learning (CBL) จะเน้นให้เด็กสนใจพัฒนาการตนเองในด้านต่าง ๆ จึงไม่จำเป็นต้องวัดผลครั้งเดียว
8. ควรมีการวัดผลและรายงานผลให้เด็กรู้และพัฒนาตนเองในแต่ละด้าน Creativity-based Learning (CBL)
9. ครูจะเป็นผู้รับฟังเรื่องราวจากเด็กคิด นำเสนอและเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กันกับเด็ก

จากการวิจัยครั้งนี้เมื่อมีการทดลองใช้กระบวนการในการจัดการเรียนการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานโดยมีเกมค้นหามุมทรัพย์เป็นตัวขับเคลื่อนกระตุ้นทางความคิดและหาข้อมูลที่แท้จริงจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลในด้านที่ตนเองถนัดแล้วนำมาประยุกต์ใช้กับวิชาชีพครู โดยนำเนื้อหาออกแบบแผนการสอนและนักศึกษาสอนหน้าชั้นเรียน ในด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน ครูเป็นผู้เป็นโค้ช ชี้แนะ แนะนำ ดังเช่นในหนังสือ ห้องเรียนแห่งอนาคตเปลี่ยนครูให้เป็นโค้ช เขียนโดย กมลรัตน์ ฉิมพลี (2559 : 4) ฉีกกฎการเรียนการสอนแบบเดิม ๆ เพิ่มพลังการเรียนรู้ให้เด็กไทยด้วยห้องเรียนสร้างสรรค์อย่างแท้จริง ด้านข้อมูลก่อนลงพื้นที่จริงและแนะนำเรื่องการนำข้อมูลมาใช้ในการออกแบบแผนการสอน ผลที่พบปรากฏว่านักศึกษาได้เกิดทักษะประสบการณ์ เกิดองค์ความรู้ด้วยตนเอง ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้ พบด้านปรากฏการณ์ทางพื้นที่ของชุมชนในการวิจัยครั้งนี้คือ ชุมชนริมทะเลสาบสงขลา ด้านการตั้งถิ่นฐานที่นักศึกษาสามารถนำมาใช้สอนในรายวิชาภูมิศาสตร์ ด้านเศรษฐกิจของชุมชน นำความรู้จาก

การลงพื้นที่นำมาใช้สอนในรายวิชาเศรษฐศาสตร์ เป็นต้น ด้านทักษะการคิดสร้างสรรค์ พบในการออกแบบจากการเก็บข้อมูลลงพื้นที่นำมาออกแบบเป็นจำลองตัวโมเดลในเรื่องชั้นความสูงของพื้นที่

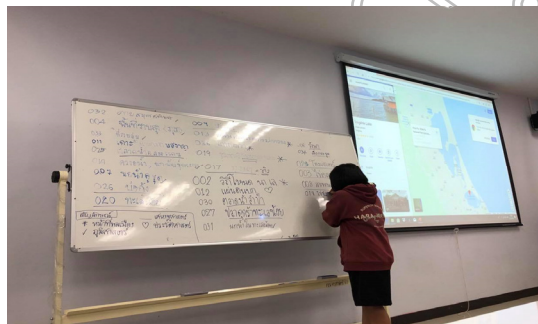
ชุมชน ดังภาพที่ 1 โมเดลจำลองพื้นที่ทางกายภาพของชุมชนควนขนุน ปีพุทธศักราช 2563

ภาพที่ 1 โมเดลจำลองพื้นที่ทางกายภาพของชุมชนควนขนุน ปีพุทธศักราช 2563

ด้านทักษะการทำงานและทักษะการสื่อสารและทักษะชีวิตนักเรียนมีการร่วมกับชุมชนคนในชุมชนโดยการเดินเท้าสำรวจใช้วิธีการสัมภาษณ์ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนเพื่อนำมาออกแบบแผนการสอนที่สามารถใช้ในโรงเรียนได้

ด้านรูปแบบของครูผู้สอนมีบทบาทเป็น Facilitator โดยมีรูปแบบการสอนเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1. กระตุ้นความใจ 2. ตั้งปัญหาและแบ่งกลุ่มตามความสนใจ ดังภาพที่ 2 ครูผู้สอนสร้างแรงกระตุ้นโดยใช้ภาพถ่ายดาวเทียมเชิงพื้นที่บริเวณทะเลสาบสงขลา

ภาพที่ 2 ครูผู้สอนสร้างแรงกระตุ้นโดยใช้ภาพถ่ายดาวเทียมเชิงพื้นที่บริเวณทะเลสาบสงขลา

3. คั่นคว่ำ 4. ประเมินผล 5. นำเสนอ ทั้ง 5 ขั้นตอนนี้นักศึกษารวมทั้งหมด 28 คน พบว่า ขึ้นนำเสนอจนทุกคนทำได้ อย่างเต็มที่ สอดคล้องกับหัวข้อของตนเองที่นำมาใช้ในการสอบสอน

หน้าชั้นเรียน โดยใช้สถานการณ์จำลองดังภาพที่ 2 สอบสอนหน้าชั้นเรียน ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 นักศึกษานำเสนอโดยใช้วิธีการจำลองสถานการณ์ทดลองสอนหน้าชั้นเรียน

จากการวิจัยพบว่า ด้านความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานโดยมีการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาเอก

สังคมศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน โดยจำแนกเป็น 3 ช่วงของการเรียนการสอน ตามตาราง 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ด้านความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน

การใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน	n=28		ระดับความพึงพอใจ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. Find out what is right	4.555	0.506	มากที่สุด
2. Custom design	4.333	0.832	มาก
3. Creative presentation	4.148	0.863	มาก
รวม	4.345	0.68	มาก

จากตาราง 1 พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาเอกสังคมศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่พบว่าความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบดังกล่าว นักศึกษามีความพึงพอใจมากที่สุด ได้แก่ ในด้านตอน Find out what is right เนื่องจากฐานนี้นักศึกษาได้ค้นหาประเด็นในเรื่อง ด้านที่ตนเองสนใจ และคะแนนด้านความพึงพอใจมาก ได้แก่ ด้านตอน Custom design นักศึกษามีความพึงพอใจลำดับคะแนนอยู่ในลำดับมาก โดยด้านนี้นักศึกษามีความพึงพอใจเนื่องจากมีความเป็นอิสระในการออกแบบงานเพื่อสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัด เพื่อเขียนจุดประสงค์การจัดการเรียนการสอนได้ ตลอดจนในช่วงของการสอนทั้งสามช่วง ได้แก่ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นสอน ขั้นสรุป นักศึกษามีความเป็นอิสระในการออกแบบในฉบับที่ตนเองถนัด และสอดคล้องกับพื้นที่ท้องถิ่นบริบทของโรงเรียนและกลุ่มผู้เรียนเป็นต้น และในคะแนนความพึงพอใจลำดับสุดท้าย คือ ช่วง Creative presentation ในช่วงการนำเสนอ โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ มีคะแนนความพึงพอใจลำดับสามเนื่องจากนักศึกษามีความกังวลไม่สามารถตีโจทย์ได้จึงระดับความพึงพอใจต่ำสุด และอยู่ในช่วงระดับความพึงพอใจมาก

ด้านความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนโดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานนักศึกษามีอยู่ในระดับดีทุกรายการ โดยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในการสอนในชั้นเรียนเหมาะสมกับสภาพและสอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นของโรงเรียนในสามจังหวัด คือ เขตพื้นที่บริการวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้แก่ จังหวัดสงขลา จังหวัดสตูล จังหวัดพัทลุง การวิจัยครั้งนี้ใช้เวลา 1 ภาคเรียน

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ปรากฏว่า ด้านการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้เฉพาะสาขาสังคมศึกษา โดยใช้การเรียนการสอนในรูปแบบมนทัศน์มวลประสบการณ์เชิงพื้นที่ พบว่า “นักศึกษานำข้อมูลจากการลงพื้นที่ นำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน เช่น การนำภาพถ่าย

จากสถานที่จริงนำมาอธิบายประกอบการสอนและการนำเอาอธิบายให้เพื่อน ๆ ทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนได้เข้าใจ เกิดความกระจำซัดมากขึ้น”

นักศึกษหญิงคนหนึ่ง (11 กุมภาพันธ์, 2563). สัมภาษณ์. นักศึกษาสาขาสังคมศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา กล่าวว่า “ดิฉันยังขาดความมั่นใจในเนื้อหาและยังต้องศึกษาหาความรู้รอบตัวให้มากขึ้น เพื่อที่จะนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ การออกแบบชิ้นงาน ใบงาน และสื่อการสอน”

นักศึกษชายคนหนึ่ง (11 กุมภาพันธ์, 2563). สัมภาษณ์. นักศึกษาสาขาสังคมศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา กล่าวว่า “ปัญหาในการขาดความรู้ก่อนที่จะลงพื้นที่ในโรงเรียน ทำให้ได้ข้อมูลมาเอาปัญหาต่าง ๆ มาแก้ไข โดยใช้องค์ความรู้ที่ได้ศึกษาวิชานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา”

นักศึกษหญิงคนหนึ่ง (11 กุมภาพันธ์, 2563). สัมภาษณ์. นักศึกษาสาขาสังคมศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา “จากการลงพื้นที่ทำให้ได้เรียนรู้สภาพสังคมในหลาย ๆ ด้าน ด้านวัฒนธรรม สังคมวัฒนธรรม และทางธรรมชาติ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่เรียน ซึ่งการนำมวลดความรู้จากประสบการณ์มาใช้มันต้องอาศัยการบันทึกข้อมูลทั้งการเขียน จากการสัมภาษณ์ หรืออ่านแหล่งข้อมูล และการบันทึกภาพ ซึ่งหากลงพื้นที่แล้วขาดการปฏิสัมพันธ์ การสืบค้น ไม่สอบถามข้อมูล ก็จะได้เพียงแค่การเที่ยวชมเท่านั้น การนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ ควรมีการแยกแยะไตร่ตรองข้อมูลที่ได้มา นำไปใช้ให้เหมาะสมกับสาระจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้”

นักศึกษชายท่านหนึ่ง (11 กุมภาพันธ์, 2563). สัมภาษณ์. นักศึกษาสาขาสังคมศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา “จากการลงพื้นที่ได้ไปศึกษามานันได้นำมาประยุกต์ใช้ในรายวิชาเรียน คือ การสอนนั้นเราสามารถเล่าถึงสถานที่จริงได้ และสามารถบอกถึงประวัติความเป็นมาได้อย่างถูกต้อง”

สรุปและอภิปรายผล

1. ผลจากการศึกษาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน พบว่า สามารถจัดการเรียนการสอนให้แก่ นักศึกษาวิชาชีวะครูสาขาสังคมศึกษา เนื่องจากสาระเนื้อหาของสาขาวิชาที่ประกอบไปด้วยทั้ง 5 สาระ สามารถนำมาบูรณาการในสาขาได้ โดยการศึกษาครั้งนี้มีการลงพื้นที่เก็บข้อมูลในสาระที่นักศึกษาถนัด ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (คณะกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้ : 2543) หมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษามาตรา 24 จึงได้กำหนดกระบวนการเรียนรู้ ได้กำหนดไว้ว่า “ต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดและความแตกต่างของผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และประยุกต์ใช้เพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหา ให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างสมดุล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมสื่อการเรียน อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานการณ์” และสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยมีเนื้อหาจัดการเรียนรู้ตาม (กรมวิชาการ, 2547 : 11) ได้ระบุไว้ในคู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หน้าที่ 7 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ต้องเรียนตลอด 12 ปี การศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ประกอบมาจากหลายแขนงวิชา จึงมีลักษณะเป็นสหวิทยาการ โดยนำวิทยาการจากแขนงวิชาต่าง ๆ ในสาขาสังคมศาสตร์มาหลอมรวมเข้าด้วยกัน ได้แก่ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ จริยธรรม ประชากรศึกษา สิ่งแวดล้อมศึกษา รัฐศาสตร์ สังคมวิทยา ปรัชญาและศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ออกแบบมาเพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดีต่อบ้านเมืองและพลโลกต่อไป การจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนเชิงสร้างสรรค์เป็นฐานสามารถใช้ได้จริงกับสังคมศึกษา และมีประโยชน์ต่อนักศึกษาที่เรียนในช่วงก่อนการออกฝึกสอนเป็นการทบทวนวิธีการจัดการเรียนการสอนโดยนักศึกษามีสามารถบูรณาการเนื้อหาทั้ง 5 สาระได้ ได้แก่ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ศาสนา หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ โดยนำเนื้อหานั้นไปออกแบบเพื่อเขียนแผนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางได้และจากการที่

นักศึกษาได้ลงภาคสนามในครั้งนี้ในพื้นที่ชุมชนริมทะเลสาบสงขลา ทำให้นักศึกษาได้ทักษะความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการทำงาน และทักษะการสื่อสารและทักษะชีวิต ทักษะเหล่านี้ล้วนเกิดจากการเรียนรู้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม ดัง Kurt Zadek Lewin (1951) ระบุไว้ว่า สิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้มี 2 ชนิด ได้แก่ 1) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ 2) สิ่งแวดล้อมทางจิตวิทยา ซึ่งสิ่งแวดล้อมทั้ง 2 จะมีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่เป็นพลวัต พฤติกรรมการเรียนรู้จะขึ้นอยู่กับสภาพสิ่งแวดล้อมในขณะปัจจุบัน ซึ่งแสดงออกมามีเป้าหมายและมีพลัง เมื่อบุคคลมีความต้องการที่จะเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยครั้งนี้ที่นักศึกษาได้เรียนรู้กับสิ่งแวดล้อมทั้งสองจึงเกิดการเรียนรู้ จากกระบวนการรับรู้ และกระบวนการคิด เพื่อแก้ปัญหาได้ เป็นผลงานเชิงประจักษ์ เช่น ชิ้นงานการจำลองพื้นที่ทางกายภาพชุมชนควนขนุน เป็นต้น

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนโดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานแก่นักศึกษาวิชาเอกสังคมศึกษา ด้านความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนโดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานของนักศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด $\bar{X} = 4.55$ และ $S.D. = 0.506$ (ในฐาน Find out what is right เป็นฐานการค้นหาคำถามการสังเกตพบว่า นักศึกษามีความสุข สนุกในชั้นเรียน ในช่วงการค้นหาคำถาม เนื่องจากเริ่มแรกจะมาจากการใช้คำแนะนำทาง คำที่ตนเองตอบแล้วนำมาระบุบนกระดาษ จนครบ 28 คน หลังจากนั้น นำคำมาจัดกลุ่ม ยึดตามเนื้อหาสาระทั้ง 5 แล้วแยกเป็นกลุ่มเพื่อค้นหาคำด้านข้อมูลเชิงพื้นที่ และข้อมูลด้านมาตรฐานและตัวชี้วัด สังเกตพบว่า นักศึกษามีการช่วยกันในการกระบวนการค้นหามาตรฐานและตัวชี้วัดของแต่ละระดับชั้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี (Maynard W.Shelly, 1975 : 252-268) ได้กล่าวความพึงพอใจว่าเป็นความรู้สึกสองแบบของมนุษย์ คือ ความรู้สึกทางบวกและความรู้สึกทางลบ ความรู้สึกทางบวกเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นแล้วจะทำให้เกิดความสุข ความสุขนี้เป็นความรู้สึกที่แตกต่างจากความรู้สึกทางบวกอื่น ๆ กล่าวคือ เป็นความรู้สึกที่มีระบบย้อนกลับความสุขสามารถทำให้เกิดความสุขหรือความรู้สึกทางบวกเพิ่มขึ้นได้อีก ดังนั้น จะเห็นได้ว่าความสุขเป็นความรู้สึกที่สลับซับซ้อน และความสุขนี้จะมีผลต่อบุคคลมากกว่าความรู้ทางบวกอื่น ๆ สิ่งหนึ่งที่จะทำให้เกิดความพึงพอใจของมนุษย์ ได้แก่ ทรัพยากร หรือสิ่งเร้า การวิเคราะห์ระบบความพึงพอใจ คือ การศึกษาว่าทรัพยากรหรือสิ่งเร้าแบบใดเป็นสิ่งที่ต้องการที่จะทำให้เกิดความพอใจ และความสุขแก่มนุษย์ ความพอใจจะเกิดได้มากที่สุดเมื่อมีทรัพยากรทุกอย่างที่เป็นความต้องการครบถ้วน

สรุปได้ว่า ในการดำเนินกิจกรรมใด ๆ ก็ตามผู้ปฏิบัติจะเกิดความพึงพอใจต่อการทำงานจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสิ่งจูงใจแรงกระตุ้นเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ใน การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนก็เช่นกันที่จัดการเรียนรู้

นอกสถานที่ เรียนรู้ในสถานที่จริง ประสบการณ์จริง ผู้เรียนจะเกิดความพึงพอใจในการเรียนนั้น ผู้เรียนต้องมีแรงจูงใจที่จะอยากเรียน ซึ่งผู้สอนต้องคำนึงถึงสิ่งที่จะก่อให้เกิดแรงจูงใจหลาย ๆ ด้าน เช่น การจัดบรรยากาศ สถานการณ์ เทคนิคการสอนที่ดีให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนตามความต้องการ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กัน การยกย่องชมเชย การให้รางวัล ให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในความสำเร็จ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีจะทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจในการเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยด้านการทดลองใช้การจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนเชิงสร้างสรรค์เป็นฐานควรนำไปใช้กับกลุ่มนักศึกษาสาขาวิชาเอกอื่น ๆ
2. ประเด็นที่น่าสนใจเพื่อการวิจัยครั้งต่อไปคือ การศึกษาเปรียบเทียบด้านรูปแบบการสอนจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาสร้างรูปแบบการสอนแนวใหม่ทันต่อสถานการณ์โลกต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กมลรัตน์ นิมพลี และคณะ. (2559). **ห้องเรียนแห่งอนาคต เปลี่ยนครูให้เป็นโค้ช**. กรุงเทพมหานคร: เซนต์พาส.
- กรมวิชาการ. (2547). **คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม**. กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2560). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. (2543). **ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด**. กรุงเทพมหานคร: คณะอนุกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้.
- ชรา เล่าเรียนดี. (2556). **รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด**. (พิมพ์ครั้งที่ 10). นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- ทศนา แหมมณี. (2554). **รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2555). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชาติ แก้วพวง. (2563). **ศาสตร์การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศศิธร จันทมฤก. (2561). **รูปแบบการจัดการศึกษาด้วยโครงงานสำหรับการศึกษายุค 4.0 : การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ**. **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์**. ปีที่ 12 (ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม): 1-2.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553**. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). **การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพมหานคร: ส.เจริญการพิมพ์.
- วิริยะ ฤาชัยพาณิชย์. (2558). **การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน Creativity-based Learning Model**. [online]. <https://alc.wu.ac.th/backEnd/attach/attProgramProceed/2558/Proceeding%202558.pdf>
- อารี พันธมณี. (2552). **กิจกรรมสร้างสรรค์และการแก้ปัญหา**. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- Lewin, K. (1951). **Field theory in social science: Selected theoretical papers**. D. Cartwright (ed.). New York: Harper & Row.
- Maynard W. Shelly. (1975). **Responding to Social Change**. Pennsylvania: Dowden Hutchison & Press.

การพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยด้วยเทคนิค SQ4R กับเทคนิค KWL PLUS สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

The Development of Thai-Literature Critical Reading Activity Package Using AQ4R and KWL Plus Techniques for Mathayomsuka 1 Students

นิตยา พิษเพียร*, สุนิตต์ดา เย็นทั่ว, ปวริศา จรดล

Nittaya Puetpian, Sunitta Yentour, Phawarisa Choradon

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี 22000

Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University, Chanthaburi 22000 Thailand

*Corresponding author E-mail: 60263207@rbru.ac.th

(Received: February 16 2021.; Revised: May 6 2021; Accepted: June 16 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้ได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยเทคนิค SQ4R 3) เพื่อเปรียบเทียบผลการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยเทคนิค KWL PLUS และ 4) เพื่อเปรียบเทียบผลการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยของนักเรียนที่ศึกษาด้วยชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยด้วยเทคนิค SQ4R กับ เทคนิค KWL PLUS สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนบ้านค่าย จำนวน 60 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 1) ชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยด้วย เทคนิค SQ4R กับเทคนิค KWL PLUS 2) แบบทดสอบวัดผลการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทย 3) แผนการจัดการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยด้วยเทคนิค SQ4R กับเทคนิค KWL PLUS สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ 83.83/82.44 2) ผลการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยเทคนิค SQ4R หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยเทคนิค KWL PLUS หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ผลการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยของนักเรียนที่ศึกษาด้วยชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทย ด้วยเทคนิค SQ4R กับเทคนิค KWL PLUS สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์, เทคนิค SQ4R, เทคนิค KWL PLUS

Abstract

The purposes of this research were: 1) to develop a Thai literature critical reading activity package for Mathayomsuksa 1 students to be effective in accordance with the 80/80 criteria, 2) to compare the outcome of Thai literature critical reading before and after learning with Thai literature critical reading activity package for Mathayomsuksa 1 students with SQ4R technique, 3) to compare the outcome of Thai literature critical reading before and after learning with Thai literature critical reading activity package for Mathayomsuksa 1 students with KWL PLUS technique, and 4) to compare the outcome of Thai literature critical reading of the students who studied with SQ4R and KWL PLUS techniques for Mathayomsuksa 1 students. The sample used in this research was a group of 60 Mathayomsuksa 1 students at Bankhai School in the first semester of the academic year 2020, gaining from simple random sampling. The research instruments included: 1) Thai literature critical reading activity package using SQ4R and KWL PLUS techniques, 2) a test on Thai literature critical reading, and 3) a lesson plan. The statistics used for data analysis included: percentage, mean, standard deviation and T-test.

The results found that: 1) Thai literature critical reading activity package using SQ4R and KWL PLUS techniques for Mathayomsuksa 1 students had the effectiveness of 83.83/82.44; 2) the outcome of Thai literature critical reading before and after learning with Thai literature critical reading activity package for Mathayomsuksa 1 students using SQ4R showed that post-learning was higher than pre-learning with statistical significance at the .05 level; 3) the outcome of Thai literature critical reading before and after learning with Thai literature critical reading activity package for Mathayomsuksa 1 students using KWL PLUS showed that post-learning was higher than pre-learning with statistical significance at the .05 level; and 4) the outcome of Thai literature critical reading of the students who studied with Thai literature critical reading activity package using SQ4R and KWL PLUS techniques for Mathayomsuksa 1 students showed that there was difference with statistical significance at the .05 level.

Keywords : Critical Reading Activity package, SQ4R Techniques, KWL PLUS Techniques

บทนำ

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย นอกจากนั้นภาษาไทยยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร เพื่อสร้างความเข้าใจ และสร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจธุระ การงานและดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาชาติได้อย่างสันติสุข ภาษาไทยยังเป็นสื่อที่แสดงถึงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี โดยบันทึกไว้เป็นวรรณคดี และวรรณกรรมอันล้ำค่า ภาษาไทยจึงเป็นสมบัติของชาติที่ควรค่าแก่การเรียนรู้เพื่ออนุรักษ์ และสืบสานให้อยู่คู่ชาติไทยสืบไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 1)

การอ่านเป็นรากฐานสำคัญของการศึกษาเล่าเรียน ทำให้มีความรอบรู้ มีความเจริญ งอกงามทางสติปัญญา คนที่มีความสามารถในการอ่านจะเป็นผู้ที่มีโอกาสประสบความสำเร็จในชีวิตสูงกว่าคนที่ไร้ความสามารถในการอ่าน การอ่านจึงมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ คนอ่านมาก ย่อมรู้ และมีประสบการณ์ สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เพราะทำให้รู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนถือว่าการอ่านเป็นหัวใจสำคัญของการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เนื่องจากกิจกรรมในโรงเรียนประมาณร้อยละ 80-90 ต้องอาศัยการอ่านเป็นสำคัญ (Strang, 1976 : 11 อ้างถึงใน ศศิธร สุริยวงศ์, 2556 : 1) ดังนั้นการอ่านจึงสำคัญสำหรับการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งต้องได้รับการขัดเกลาจากครู และได้รับการจัดการเรียนการสอนอย่างเข้าใจจึงจะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเพิ่มพูนความรู้ต่าง ๆ

การอ่านวิเคราะห์เป็นทักษะการอ่านในระดับที่สูงกว่าการอ่านทั่วไป มิใช่เป็นการอ่านเพื่อความเพลิดเพลินเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการอ่านเพื่อพินิจพิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ จากเรื่องที่อ่านเพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ ความคิด และรู้จักวิเคราะห์ เปรียบเทียบ สังเคราะห์ ให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการแก้ปัญหาในอนาคตได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 2) ทักษะการคิดวิเคราะห์จึงเป็นจุดเริ่มต้นในการต่อยอดองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ ของเด็ก ทั้งการแก้ปัญหา การตัดสินใจ รวมถึงการมีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งปัจจุบันพบว่าเด็กไทยขาดทักษะดังกล่าวมากขึ้น อาจมีสาเหตุมาจากวิธีการเลี้ยงดูจากพ่อแม่ หรือแนวการสอนของครู (เดลินิวส์, ออนไลน์, 2557 ก) สอดคล้องกับเดลินิวส์ (ออนไลน์, 2557 ข) ที่ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับทักษะความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของเด็กไทยว่ายังอยู่ในระดับต่ำ จำเป็นอย่างยิ่งในการเร่งพัฒนา รวมถึงการพัฒนาครูผู้สอนให้จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาในสถานศึกษา และให้สังคมของเด็กเปรียบเสมือนห้องปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทักษะสำคัญในด้านนี้

การทดสอบวัดความรู้นานาชาติ PISA (Programme for International Student Assessment) ซึ่งทำการทดสอบโดยองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organisation for Economic co-operation and Development-OECD) ได้ทำการเผยแพร่ผลการทดสอบ PISA ของปี 2558 ใน 3 วิชาหลัก ได้แก่ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และทักษะการอ่าน พบว่า เด็กไทยไม่มีการพัฒนาจากการทดสอบในครั้งก่อน โดยผลของทักษะการอ่านอยู่อันดับที่ 57 ยังคงตามหลังประเทศเวียดนาม ซึ่งอยู่อันดับที่ 32 และปัญหาดังกล่าวจึงเป็นปัญหาที่ครูผู้สอนควรให้ความสนใจที่จะหาวิธีการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมต่างประเทศ (ดวงจันทร์ วรคณิน, 2559 : ออนไลน์)

การอ่านวรรณคดีไทยซึ่งเป็นภูมิปัญญาของกวีหรือนักประพันธ์ไทย เปรียบเสมือนเพชรล้ำค่าเป็นสมบัติคู่แผ่นดินไทย มาทุกยุคทุกสมัย ซึ่งสะท้อนภาพของสังคมไทยตามทัศนะและประสบการณ์ของกวีที่อยู่ในสังคมนั้น ๆ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดเนื้อหาของการศึกษาวรรณคดีวรรณกรรมไว้ คือ การวิเคราะห์วรรณคดีวรรณกรรมเพื่อหาข้อมูล แนวความคิด คุณค่าของงานประพันธ์ เพื่อความเพลิดเพลิน โดยกำหนดไว้ในสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม และกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ของผู้เรียนไว้ว่า ผู้เรียนต้องเข้าใจและแสดงความคิดเห็นวิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า นำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 55)

โรงเรียนบ้านค่าย อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้การอ่านคิดวิเคราะห์วรรณคดีไทยของนักเรียนมาโดยตลอด เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของวรรณคดีไทย แต่ปัจจุบันปัญหาด้านผู้สอนวรรณคดีไทยในปัจจุบันยังมุ่งเน้นให้ผู้เรียนถอดคำประพันธ์ หาคำศัพท์ ซึ่งวิธีการสอนดังกล่าวนี้เป็นประโยชน์ เพราะจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้แต่อาจจะเข้าใจเนื้อหาของวรรณคดีไทยเพียงผิวเผิน ไม่เข้าใจอย่างลึกซึ้ง วิธีการสอนดังกล่าวอาจส่งผลทำให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติไม่ต่อการเรียนวรรณคดีไทย ดังคำสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวรรณคดีไทย ประพนธ์ เรืองณรงค์ (2557 : 68) กล่าวว่า ปัญหาการสอนวรรณคดีไทยส่วนหนึ่งเกิดจากครูที่บางท่านใช้วิธีการสอนแบบ “ป้อนความรู้” เช่น อธิบายเนื้อคำศัพท์เพียงอย่างเดียว ทำให้ผลการเรียนรู้ด้านอื่น ๆ ไม่เจริญงอกงาม และครูยังขาดการจัดกิจกรรมที่สร้างเสริมให้ผู้เรียนสนใจวรรณคดีไทย คือ ครูต้องทำให้ผู้เรียน “เรียนสนุกและเรียนได้ผลตามหลักสูตร”

ชุดกิจกรรมจึงเป็นสื่อการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้ ซึ่งชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2545 : 120) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมช่วยสร้างความสนใจของนักเรียนต่อสิ่งที่กำลังศึกษา เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ช่วยสร้างความพร้อม ความมั่นใจแก่ผู้สอน เพราะชุดกิจกรรมผลิตไว้เป็น

หมวดหมู่ หยิบใช้ได้ทันที สามารถแก้ปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคล ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามความสามารถ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียน ชุดกิจกรรมการเรียนรู้นอกจากจะใช้สอนได้ตรงตามเนื้อหาวิชา และจุดประสงค์ของหลักสูตรแล้วยังสามารถช่วยพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว และเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน (เลิศศิริ เต็มเปี่ยม, 2554 : 49)

ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับกัญญรัตน์ เวชศาสตร์ (2557 : 82) ที่กล่าวเกี่ยวกับปัญหาด้านวิธีการสอนอ่านวรรณคดีไทย สรุปได้ว่า เด็กในปัจจุบันเป็นเด็กที่กล้าแสดงออก ดังนั้นการให้เด็กนั่งเรียนเฉย ๆ ฟังและจดตามที่ครูสอนจึงเป็นการสอนที่ทำให้เด็กเบื่อได้ เมื่อเด็กเบื่อวรรณคดีก็จะขาดความสนใจในเนื้อหา ทำให้ไม่สามารถเก็บเกี่ยวสาระต่าง ๆ จากการเรียนได้ ฉะนั้นครูควรหาเทคนิคการสอนใหม่ ๆ หรือสื่อการสอน เพื่อทำให้วรรณคดีไม่เป็นเรื่องน่าเบื่อ

เทคนิคการสอนแบบ SQ4R เป็นเทคนิคที่ใช้สำหรับการอ่านวิเคราะห์เพื่อให้เกิดกระบวนการคิดขั้นสูง เทคนิคดังกล่าวจะช่วยพัฒนาความเข้าใจในการอ่านได้อย่างลึกซึ้ง เพราะมีลำดับขั้นตอนในการอ่านเพื่อวิเคราะห์ไปตามขั้นตอนให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาคำตอบได้ โดยใช้คำถามสำคัญ คือ Survey (การอ่านอย่างคร่าว ๆ) Question (การตั้งคำถาม) Read (การอ่านอย่างละเอียด) Record (การจดบันทึก) Recite (การสรุปใจความสำคัญ) Reflect (การวิเคราะห์วิจารณ์) (สุนทร สิริพานนท์, 2553 : 289-290) นอกจากนี้เทคนิค SQ4R แล้วอีกเทคนิคหนึ่งซึ่งเป็นเทคนิคที่เหมาะสมในการสอนอ่านวิเคราะห์ คือ เทคนิค KWL PLUS ซึ่งเทคนิคดังกล่าวมีขั้นตอนในการสอนอ่าน คือ ขั้นที่ 1 กิจกรรมก่อนการอ่าน เรียกว่า K (What we know) ขั้นที่ 2 กิจกรรมระหว่างการเรียนรู้ เรียกว่า W (What we want to know) ขั้นที่ 3 กิจกรรมหลังการเรียนรู้ เรียกว่า L1 (What we have learned) ขั้นที่ 4 กิจกรรมการสร้างแผนผังความคิดรวบยอด L2 (Mind Mapping) ขั้นที่ 5 กิจกรรมเขียนสรุปเรื่องที่อ่าน L3 (Sumarizing) ซึ่งเป็นขั้นตอนที่มุ่งเน้นพัฒนาการอ่านวิเคราะห์ โดยผู้เรียนต้องอาศัยองค์ความรู้เดิมและศึกษาเรื่องราวใหม่ พร้อมนำมาเปรียบเทียบกันให้เห็นถึงความแตกต่างและความชัดเจนของเนื้อหาวรรณคดีนั้น ๆ ให้เข้าใจลึกซึ้งยิ่งขึ้น (วัชรภา เล่าเรียนดี, 2552 : 146 - 147)

จากเหตุผลและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้สอนได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการพัฒนาการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทย จึงสนใจนำเรื่องราวของวรรณคดีไทยมาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทย เพราะวรรณคดีคือสมบัติทางภูมิปัญญาที่ทรงคุณค่าควรค่าแก่การดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย และเพื่อฝึกฝนผู้เรียนในการอ่านวิเคราะห์ คติวิเคราะห์ให้มีกระบวนการคิด

วิเคราะห์ขั้นสูง จึงนำเทคนิคการสอนอ่านแบบ SQ4R ซึ่งเป็นเทคนิคที่มุ่งเน้นให้เกิดกระบวนการคิดขั้นสูง กับเทคนิค KWL PLUS ที่มุ่งเน้นพัฒนาการอ่านวิเคราะห์ โดยอาศัยความรู้เดิมของผู้เรียนมาพัฒนาการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทย เพื่อให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านค่าย อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง มีทักษะการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยในวิชาภาษาไทยดียิ่งขึ้นตามลำดับ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทย ด้วยเทคนิค SQ4R กับเทคนิค KWL PLUS สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยเทคนิค SQ4R
3. เพื่อเปรียบเทียบผลการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยเทคนิค KWL PLUS
4. เพื่อเปรียบเทียบผลการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยของนักเรียนที่ศึกษาด้วยชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยด้วยเทคนิค SQ4R กับเทคนิค KWL PLUS สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

ในวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยด้วยเทคนิค SQ4R กับเทคนิค KWL PLUS สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีรายละเอียดดังนี้

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง สำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำนวน 444 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนบ้านค่าย อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง สำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำนวน 60 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับฉลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. ชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทย ด้วยเทคนิค SQ4R กับเทคนิค KWL PLUS สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 4 ชุดกิจกรรม ได้แก่ การอ่านวิเคราะห์เรื่อง โคลงโลกนิติ, การอ่านวิเคราะห์เรื่อง สุภาษิตพระร่วง, การอ่าน

วิเคราะห์ เรื่อง นิราศภูเขาทอง และการอ่านวิเคราะห์นิทานพื้นบ้าน ภาคตะวันออก ภายในชุดกิจกรรมแต่ละชุด ประกอบด้วย คำชี้แจง สำหรับครูผู้สอน คำชี้แจงสำหรับผู้เรียน ขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรม, แบบทดสอบก่อนเรียน แบบทดสอบหลังเรียน บัตรเนื้อหา คำชี้แจง

วิธีการอ่านวิเคราะห์ด้วยเทคนิค SQ4R และ KWL PLUS, บัตร กิจกรรมฝึกวิเคราะห์ตามเทคนิค SQ4R และเทคนิค KWL PLUS บัตรกิจกรรมเกม เฉลยแบบทดสอบและเฉลยบัตรกิจกรรม เป็นต้น

ภาพประกอบ 1 ชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทย ด้วยเทคนิค SQ4R กับ เทคนิค KWL PLUS สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2. แผนการจัดการเรียนรู้ของชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน วิเคราะห์วรรณคดีไทย ด้วยเทคนิค SQ4R สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 8 แผน แผนละ 50 นาที รวม 16 คาบ แผนดังกล่าวใช้สอนประกอบกับชุดกิจกรรม จำนวน 4 ชุดกิจกรรม ซึ่งมีขั้นตอนของเทคนิคนี้ 6 ขั้นตอน คือ การอ่านอย่างคร่าว ๆ การตั้งคำถาม การอ่านอย่างละเอียด การจดบันทึก การสรุปใจความ สำคัญ การวิเคราะห์วิจารณ์ เป็นต้น

3. แผนการจัดการเรียนรู้ของชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน วิเคราะห์วรรณคดีไทยด้วยเทคนิค KWL PLUS สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 8 แผน แผนละ 50 นาที รวม 16 คาบ แผนดังกล่าวใช้สอนประกอบกับชุดกิจกรรม จำนวน 4 ชุดกิจกรรม ซึ่งมีขั้นตอนของเทคนิคนี้ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 กิจกรรมก่อน การอ่าน ขั้นที่ 2 กิจกรรมระหว่างการเรียนรู้ ขั้นที่ 3 กิจกรรม หลังการเรียนรู้ ขั้นที่ 4 กิจกรรมการสร้างแผนผังความคิดรวบยอด ขั้นที่ 5 กิจกรรมเขียนสรุปเรื่องที่อ่าน

4. แบบทดสอบวัดผลการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 ฉบับ แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

ขั้นตอนการวิจัย

1. ประเมินเทคนิคนักเรียน เพื่อทำความเข้าใจกับนักเรียน เกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ บทบาทของนักเรียน จุดประสงค์ การเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

2. ดำเนินการทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้กับกลุ่ม ตัวอย่าง ด้วยแบบทดสอบวัดผลการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทย ด้วย

ชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยด้วยเทคนิค SQ4R กับเทคนิค KWL PLUS สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 1 คาบ

3. ดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนด้วย ตนเอง ตามแผนการจัดการเรียนรู้ของชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน วิเคราะห์วรรณคดีไทย โดยกลุ่มตัวอย่างที่ 1 เรียนด้วยเทคนิค SQ4R และกลุ่มตัวอย่างที่ 2 เรียนด้วยเทคนิค KWL PLUS จำนวน กลุ่มตัวอย่างละ 8 แผน ชุดกิจกรรมจำนวน 4 ชุด ใช้เวลาทั้งหมด 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที รวมทั้งสิ้น 16 คาบเรียน

4. ดำเนินการสอนตามขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรมเพื่อ ส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยควบคู่ไปกับแผนการจัดการ เรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ4R กับเทคนิค KWL PLUS

5. เมื่อสิ้นสุดการสอนแต่ละชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม การอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยควบคู่ไปกับแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิค SQ4R กับเทคนิค KWL PLUS แล้วผู้วิจัยให้ผู้เรียน ทำการทดสอบย่อยในแต่ละชุดกิจกรรม

6. เมื่อสิ้นสุดการสอนทุกชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน วิเคราะห์วรรณคดีไทยควบคู่ไปกับแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ เทคนิค SQ4R กับเทคนิค KWL PLUS แล้วดำเนินการทดสอบ หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกันกับแบบทดสอบ ก่อนการจัดการเรียนรู้

ผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยด้วยเทคนิค SQ4R กับเทคนิค KWL PLUS สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ไปใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลไว้แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมส่งเสริม

การอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยด้วยเทคนิค SQ4R กับเทคนิค KWL PLUS สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 โดยหาประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2)

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) ของแบบฝึกหัดในชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยด้วยเทคนิค SQ4R กับเทคนิค KWL PLUS สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทั้ง 4 ชุด (E1)

ชุดกิจกรรม	N	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้			
			ΣX_1	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
1	30	10	242	8.07	0.98	80.67
2	30	10	247	8.23	0.97	82.33
3	30	10	239	8.00	1.34	80.17
4	30	10	277	9.23	0.77	92.33
รวม	30	40	2179	33.53	2.32	83.83
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E ₁) เท่ากับ 83.83						

จากตาราง 1 พบว่า นักเรียนมีคะแนนรวมเฉลี่ยจากการทำแบบฝึกหัดของชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยด้วยเทคนิค SQ4R กับเทคนิค KWL PLUS สำหรับนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทั้ง 4 ชุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 33.53 คะแนน จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 83.83 แสดงว่ามีประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) เท่ากับ 83.83

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ ของคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยด้วยเทคนิค SQ4R กับเทคนิค KWL PLUS สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (E2)

จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้			
		ΣX_1	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
30	30	742	24.73	1.55	82.44
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E ₂) เท่ากับ 82.44					

จากตาราง 2 พบว่า คะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยหลังเรียนของนักเรียน มีค่าเฉลี่ย

เท่ากับ 24.73 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 82.44 แสดงว่ามีประสิทธิภาพของกระบวนการ (E2) เท่ากับ 82.44

ตาราง 3 แสดงประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยด้วยเทคนิค SQ4R กับเทคนิค KWL PLUS สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ประสิทธิภาพ	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้
		ร้อยละ
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E ₁)	40	83.83
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E ₂)	30	82.44

จากตาราง 3 พบว่า ประสิทธิภาพของคะแนนจากแบบฝึกหัดของชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทย คิดเป็นร้อยละ 83.83 แสดงว่า มีประสิทธิภาพด้านกระบวนการ (E1) เท่ากับ 83.83 และคะแนนจากแบบทดสอบวัดผลการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยหลังเรียนของนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 82.44 แสดงว่า มีประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ (E2) เท่ากับ 82.44 ดังนั้นชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยด้วยเทคนิค SQ4R กับเทคนิค

KWL PLUS สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ (E1/E2) เท่ากับ 83.83/82.44

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบผลการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทย

ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยด้วยเทคนิค SQ4R สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตาราง 4 แสดงการเปรียบเทียบผลการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยด้วยเทคนิค SQ4R สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ผลการอ่านวิเคราะห์	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	30	30	15.90	2.88	17.235	0.000*
หลังเรียน	30	30	25.27	2.42		

*p < .05

จากตาราง 4 พบว่า การเปรียบเทียบผลการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทย ของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยด้วยเทคนิค SQ4R ก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.90 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.88 และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 25.27 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.42 แสดงว่า ผลการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทย ก่อนเรียนและหลังเรียน

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบผลการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทย

ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยด้วยเทคนิค KWL Plus สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตาราง 5 แสดงการเปรียบเทียบผลการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยด้วยเทคนิค KWL PLUS สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ผลการอ่านวิเคราะห์	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	30	30	15.87	2.66	14.242	0.000*
หลังเรียน	30	30	24.33	2.00		

*p < .05

จากตาราง 5 พบว่า การเปรียบเทียบผลการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยด้วยเทคนิค KWL PLUS ก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.87 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.66 และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.33 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.00 แสดงว่า ผลการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยก่อนเรียน

และหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบผลการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทย

ด้วยชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทย ด้วยเทคนิค SQ4R กับเทคนิค KWL PLUS สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตาราง 6 แสดงการเปรียบเทียบผลการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยหลังเรียน ด้วยชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยด้วยเทคนิค SQ4R กับเทคนิค KWL PLUS สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เทคนิค	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig 1 tailed
SQ4R	30	30	25.27	2.42	2.279	0.000*
KWL PLUS	30	30	24.33	2.00		

*p < .05

จากตาราง 6 พบว่า การเปรียบเทียบผลการอ่านวิเคราะห์ หลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยด้วยเทคนิค SQ4R มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 25.27 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.42 และหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL PLUS มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.33 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.00 โดยกลุ่มที่ใช้เทคนิค SQ4R มีผลการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทย สูงกว่ากลุ่มที่ใช้เทคนิค KWL PLUS แสดงว่า ผลการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทย หลังการเรียนรู้อยู่ด้วยเทคนิค SQ4R กับ KWL PLUS แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปและอภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยด้วยเทคนิค SQ4R กับเทคนิค KWL PLUS อภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยด้วยเทคนิค SQ4R กับเทคนิค KWL PLUS สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สร้างขึ้นมีค่าเท่ากับ 83.83/82.44 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียน ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ได้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นมีลักษณะเป็นสื่อประสม ที่ผ่านกระบวนการคิดและวางแผนพัฒนาชุดกิจกรรมอย่างมีระบบ โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถศึกษาและปฏิบัติกิจกรรมฝึกการอ่านวิเคราะห์ได้ด้วยตนเองโดยมีความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา ผู้วิจัยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้การอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยด้วยเทคนิค SQ4R ซึ่งเป็นวิธีการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาด้วยตนเอง ความชำนาญขึ้นอยู่กับการฝึกฝน และการมีความรู้เดิมของผู้เรียนก็มีความสำคัญ ขั้นตอนการสอนมีระบบที่ชัดเจนเป็นวิธีการสอนที่ช่วยฝึกการคิด เพราะแต่ละขั้นตอนฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ นอกจากนั้นยังกระตุ้นให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็น และมีความกระตือรือร้นในการเรียน ที่สำคัญวิธีการสอนแบบ SQ4R ช่วยทำให้การอ่านของผู้เรียนเป็นการอ่านที่มีจุดมุ่งหมาย มีขอบเขต ช่วยให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหา ทำให้การอ่านวิเคราะห์เนื้อหาวรรณคดีไทยของผู้เรียนมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น (พนิตนาฎ ชูฤกษ์, 2551 : 117-123) ส่วนการจัดการเรียนรู้การอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยด้วยเทคนิค KWL PLUS นั้น เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการอ่าน ทักษะการคิดอย่างรู้ตัว การนำประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาช่วยในการวิเคราะห์เนื้อหาของเรื่องที่อ่าน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตั้งคำถาม รู้จุดประสงค์ในการอ่าน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับเพื่อนในกลุ่ม จึงทำให้ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยด้วยเทคนิค SQ4R

กับเทคนิค KWL PLUS สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยด้วยเทคนิค SQ4R มีผลการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการเรียนรู้แบบการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มส่งผลดีต่อผู้เรียน คือ ช่วยให้ผู้เรียนมีความพยายามที่จะเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมาย เป็นผลทำให้การอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยสูงขึ้น มีแรงจูงใจภายใน มีการใช้เวลาว่างมีประสิทธิภาพ ใช้เหตุผลดีขึ้นและคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณมากขึ้น ทำให้ผู้เรียนใส่ใจในการเรียนมากขึ้น เห็นคุณค่าของความแตกต่างหลากหลาย การประสานสัมพันธ์และการร่วมมือ อีกทั้งยังทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึที่ดีเกี่ยวกับตนเองและมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น นอกจากนั้นยังช่วยพัฒนาทักษะทางสังคมและความสามารถในการเผชิญกับความเครียด และความผันแปรต่าง ๆ ชัดเจน (ทีศนา ขัมมณี, 2559 : 101) ทั้งนี้เทคนิค SQ4R เป็นรูปแบบหนึ่งของการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ช่วยสร้างนิสัยในการอ่านได้ดี กล่าวคือ วิธีการสอนแบบ SQ4R เป็นเทคนิคการสอนเพื่อหาข้อมูลสำคัญของเรื่อง โดยให้นักเรียนอ่านอย่างคร่าว ๆ เพื่อสำรวจหาใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านแต่ต่อจากนั้นเป็นการตั้งคำถาม โดยเปลี่ยนจากใจความสำคัญของเรื่องให้เป็นคำถาม ขั้นตอนต่อไปให้นักเรียนอ่านบทอ่านเพื่อหาคำตอบโดยละเอียดแล้วให้นักเรียนจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ขั้นตอนต่อไปให้นักเรียนได้มีโอกาสเล่าเรื่องหรือทบทวนเรื่องที่อ่านจากข้อมูลที่ได้จดบันทึกไว้ ขั้นตอนสุดท้ายให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่นักเรียนได้อ่านด้วยการวิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่อ่าน (สุนทร ลิขพานนท์, 2554 : 289-290) ที่กล่าวมาทั้งหมดเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้นักเรียนสร้างนิสัยการอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้เทคนิคการสอนอ่านแบบ SQ4R ยังสามารถช่วยให้ผู้เรียนที่มีปัญหาในการอ่านได้อีกด้วย กล่าวคือ ในขั้นสำรวจ ผู้เรียนจะได้มองภาพรวมของเรื่องที่จะอ่านเพื่อกระตุ้นให้เกิดการคิดถึงเรื่องที่กำลังอ่านและยังมีกลวิธีตั้งคำถาม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนแสวงหาคำตอบจากคำถามที่ตั้งไว้ ช่วยให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการอ่านเนื่องจากมีจุดประสงค์ในการอ่านที่ชัดเจน ไม่ใช่เพียงแค่อ่านให้จบเท่านั้น และเมื่อผู้เรียนสามารถหาคำตอบได้ จะทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการอ่านว่าไม่ใช่สิ่งที่ยากเกินไป เพราะผู้เรียนสามารถแสวงหาคำตอบจากเรื่องที่อ่านได้และยังแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจในการอ่าน และผู้เรียนที่มีจุดอ่อนในเรื่องของเนื้อหาหรือคำศัพท์ยาก ก็ยังจะได้ฝึกฝนจากการอ่านซ้ำ ๆ เพราะวิธีการสอนแบบ SQ4R เน้นที่การอ่านซ้ำ ๆ อย่างละเอียดจนกว่าจะเข้าใจและจดจำเรื่องที่อ่านได้และยังแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจของตนเองได้ในขั้นวิเคราะห์ ซึ่งเป็นการใช้ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนว่าสามารถทำความเข้าใจเรื่องที่อ่านได้มากน้อยเพียงใด

และหากผู้เรียนได้รับการฝึกฝนจากการสอนอ่านด้วยวิธี SQ4R จนมีความชำนาญแล้ว การอ่านวรรณคดีไทยก็ไม่เป็นปัญหาสำหรับผู้เรียนอีกต่อไป รัตนภรณ์ เลิศคำฟู (2557 : 55-58)

3. นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยด้วยเทคนิค KWL PLUS มีผลการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีสอนแบบปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม หรือการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน ไม่ใช่การสอนโดยให้นักเรียนเข้ากลุ่มกันเรียนรู้แบบปกติ ที่ครูใช้เป็นประจำที่นักเรียนเข้ากลุ่มกันด้วยความสมัครใจ แต่เป็นการเรียนรู้ร่วมกันอย่างจริงจังของสมาชิกกลุ่มทุกคนที่ครูเป็นผู้จัดกลุ่มให้ เป็นการมุ่งเสริมพัฒนาทักษะทางสังคม และพฤติกรรมการทำงานกลุ่มที่ช่วยเหลือพึ่งพาและกันและกันจนงานบรรลุผลสำเร็จ ครูจึงต้องติดตามดูแลการเรียนรู้และปฏิบัติงานกลุ่มของนักเรียนตลอดเวลาให้ทุกคนรับผิดชอบต่อผลงานของตนเองและของกลุ่ม ทุกคนต้องมีการแลกเปลี่ยนกระบวนการทางความคิด ช่วยเหลือพึ่งพากัน ยอมรับกันและกัน รวมทั้งช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกให้สามารถเรียนรู้ได้ ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด (ทิตนา แหมมณี, 2559 : 265) จึงทำให้นักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยด้วยเทคนิค KWL PLUS มีผลการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิเดช สุผา (2558 : 102-103) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญโดยใช้เทคนิค KWL PLUS เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ผลการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยด้วยชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SQ4R กับเทคนิค KWL PLUS แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิธีเรียนรู้ SQ4R เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้นักเรียนคิดโดยการอ่านได้ดียิ่งขึ้น และสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน โดยนักเรียนได้เรียนรู้วิธีการอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีเรียนรู้แบบ SQ4R ตามขั้นตอนทั้ง 6 ขั้น ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นสำรวจ (Survey) ขั้นที่ผู้สอนให้นักเรียนสำรวจเรื่องราวที่ได้อ่านอย่างคร่าว ๆ เพื่อหาจุดสำคัญของเรื่อง ขั้นที่ 2 ขั้นตั้งคำถาม (Question) ขั้นที่ผู้สอนควรฝึกผู้เรียนให้ตั้งคำถามเกี่ยวกับบทอ่านนักเรียนเพื่อฝึกการตอบคำถาม คำถามจะช่วยให้ผู้เรียนมีความอยากรู้อยากเห็น และทำให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องได้เร็ว ขั้นที่ 3 ขั้นอ่านอย่างละเอียด (Read)

เป็นการอ่านข้อความในบทหรือตอนนั้น ๆ ซ้ำอย่างละเอียด และในขณะเดียวกันก็ค้นหาคำตอบสำหรับคำถามที่ได้ตั้งไว้ ขั้นที่ 4 ขั้นจดบันทึก (Record) เมื่อผู้เรียนได้คำตอบแล้ว ก็จะจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นและสามารถจำคำตอบนั้นได้ ขั้นที่ 5 ขั้นการสรุปใจความสำคัญของเรื่อง (Recite) และขั้นที่ 6 เป็นขั้นทบทวน (Reflect) กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนวิเคราะห์วิจารณ์บทอ่านที่ผู้เรียนได้อ่านแล้วแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่มีความคิดเห็นสอดคล้องหรือเห็นแตกต่างเพื่อใช้ประกอบการทบทวนเรื่องที่อ่านทั้งหมด แล้วนักเรียนส่งตัวแทนนำเสนอสรุปความจากเรื่องที่อ่านซึ่งจากขั้นตอนทั้งหมดที่กล่าวมานี้ จะเห็นได้ว่านักเรียนได้อ่านเรื่องเดิมซ้ำ ๆ และมีการตั้งคำถาม ซึ่งนำไปสู่การอ่านวิเคราะห์ จึงทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในเรื่องที่อ่านได้ดียิ่งขึ้นนั่นเอง (สุคนธ์ สิ้นพานนท์, 2554 : 225) ดังนั้นจึงทำให้นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SQ4R มีผลการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยแตกต่างกับการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL PLUS อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปได้ว่าชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยด้วยเทคนิค SQ4R กับเทคนิค KWL PLUS สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด สามารถนำไปใช้เป็นสื่อและนวัตกรรมประกอบการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยด้วยเทคนิค SQ4R กับเทคนิค KWL PLUS สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การสร้างชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทย ต้องใช้สำนวนภาษา เนื้อหา รูปภาพ สื่อที่หลากหลายและสีสรรที่เหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน เพื่อช่วยในการดึงดูดความสนใจของผู้เรียน
2. ก่อนนำชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยไปใช้ ครูผู้สอนควรศึกษารายละเอียดและขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากชุดกิจกรรมโดยละเอียด เพื่อช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน
3. การนำชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยไปใช้ ครูผู้สอนควรคำนึงถึงสภาพพื้นฐานการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งครูผู้สอนควรปรับบริบทของการเรียนให้เหมาะสมกับผู้เรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยการพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยด้วยเทคนิค SQ4R กับเทคนิค KWL PLUS สำหรับนักเรียนในระดับชั้นต่าง ๆ โดยปรับกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา และระดับชั้นและวัยของนักเรียนกับนวัตกรรมอื่น เพื่อจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนได้อย่างกว้างขวางขึ้น

2. ควรมีการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับชุดกิจกรรมส่งเสริมการเขียน ด้วยเทคนิค SQ4R กับเทคนิค KWL PLUS หรือร่วมกับเทคนิคอื่น ๆ

3. ควรมีการวิจัยและพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยด้วยเทคนิค SQ4R กับเทคนิค KWL PLUS ในรูปแบบของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน หรือสื่อการสอนอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2560). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงฯ.
- กัญญรัตน์ เวชชาศาสตร์. (2557). “มโนทัศน์เรื่องนาของชนชาติไท,” **วารสารวิชาการฉบับภาษาไทย มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ**. 9(1): 1099-1116.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2545). **ชุดวิชาสื่อการสอนระดับประถมศึกษา หน่วย 8-15 ชุดการสอนระดับประถมศึกษา**. (เอกสารประกอบการสอน). พิมพ์ครั้งที่ 20. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ดวงจันทร์ วรคามิน. (2559). **รายงาน : จากคะแนน PISA ถึงวิกฤตความสามารถในการคิดวิเคราะห์เด็กไทย**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.knowledgefarm.in.th>. (14 มกราคม 2561).
- เดลินิวส์. (2557 ก). **โพลชั้นักศึกษา 30.7% เพิกเฉยเมื่อเห็นการทุจริต**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <https://www.dailynews.co.th/education/221936> (วันที่ค้นข้อมูล : 14 พฤศจิกายน 2563).

- _____. (2557 ข). **ผู้ตรวจราชการ ศธ. ย้ำเด็กไทยคิดวิเคราะห์ต่ำจีเขตลาดือกเป้าเปลี่ยนการสอน**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <https://www.dailynews.co.th/education/275988> (วันที่ค้นข้อมูล : 14 พฤศจิกายน 2563).
- ทศนา เขมมณี. (2559). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 20. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประพนธ์ เรืองณรงค์. (2557). **พจนานุกรมภาษาในอาเซียน**. กรุงเทพมหานคร: สถาพรบุ๊คส์.
- พนิตนาฏ ชูฤกษ์. (2551). **อ่านเร็วให้เป็น จับประเด็นให้อยู่หมัด**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เฟรนด์ออฟเซท.
- รัตนกันท์ เลิศคำฟู. (2557). **การใช้วิธีสอบแบบเอสคิวโฟร์อาร์ในการสอนอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การประถมศึกษา). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เลิศศิริ เต็มเปี่ยม. (2554). **การพัฒนาผลการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะภูมิศาสตร์ด้วยการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสารสิทธิ์พิทยาลัย**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การสอนสังคมศึกษา). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิษระ เล่าเรียนดี. (2552). **เทคนิคและยุทธวิธีพัฒนาทักษะการคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศศิธร สุริยวงศ์. (2556). **การพัฒนาแบบฝึกหัดการอ่านจับใจความโดยใช้แผนผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (หลักสูตรและการสอน). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุคนธ์ สิ้นธพานนท์. (2553). **พัฒนาทักษะการคิดพิชิตการสอน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เลียงเชียง.
- _____. (2554). **นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน**. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.
- อภิเดช สุผา. (2558). **การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิค KWL Plus เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**. วิทยานิพนธ์ศษ.ม. (การสอนภาษาไทย). กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ความสามารถในการบริหารประสิทธิภาพของสายการบินต้นทุนต่ำตามความคิดเห็นของผู้โดยสาร
ที่ใช้บริการสนามบินที่ดำเนินงานโดยกรมท่าอากาศยานในประเทศไทย
Experience Management's Capabilities of Low-Cost Airlines Based on the Opinions
of Passengers' Perspection Using the Airport Services Operated
by Department of Airports, Thailand

สมพงษ์ อัครวิธิปัตติ*

Sompong Aussawariyathipat

สถาบันเทคโนโลยีการบินและอวกาศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก จังหวัดชลบุรี 20110

Institute of Aviation and Aerospace Technology, Rajamangala University of technology Tawan-OK,
Chonburi 20110 Thailand

*Corresponding author, e-mail: drsompong.a@gmail.com

(Received: March 5 2021; Revised: May 27 2021; Accepted: June 4 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพที่คาดหวังในความสามารถในการบริหารประสิทธิภาพของสายการบินต้นทุนต่ำตามความคิดเห็นของผู้โดยสาร 2) ศึกษาสภาพที่เป็นจริงในความสามารถในการบริหารประสิทธิภาพของสายการบินต้นทุนต่ำตามความคิดเห็นของผู้โดยสาร และ 3) ประเมินความต้องการจำเป็นของความสามารถในการบริหารประสิทธิภาพของสายการบินต้นทุนต่ำตามความคิดเห็นของผู้โดยสารที่ใช้บริการสนามบินที่ดำเนินงานโดยกรมท่าอากาศยานในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้โดยสารชาวไทยที่ใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำ จำนวน 400 คน ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาค่าความต้องการจำเป็นโดยวิธี PNI

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพที่คาดหวังความสามารถในการบริหารประสิทธิภาพของสายการบินต้นทุนต่ำตามความคิดเห็นของผู้โดยสารโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 2) สภาพที่เป็นจริงในความสามารถในการบริหารประสิทธิภาพของสายการบินต้นทุนต่ำโดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) การประเมินความต้องการจำเป็นของความสามารถในการบริหารประสิทธิภาพของสายการบินต้นทุนต่ำตามความคิดเห็นของผู้โดยสารที่ใช้บริการสนามบินที่ดำเนินงานโดยกรมท่าอากาศยานในประเทศไทย มีค่า PNI อยู่ระหว่าง 0.23 ถึง 0.15 และโดยภาพรวมอยู่ที่ระดับ 0.20

คำสำคัญ : สายการบินต้นทุนต่ำ, การบริหารประสิทธิภาพ, การประเมินความต้องการจำเป็น

Abstract

This research aimed to 1) study the passengers' expectations towards experience management capabilities of low-cost airlines' and, 2) Investigate the real conditions of experience management capacity of low-cost airlines' and, 3) assess the needs of experience management capabilities of low-cost airlines according to passenger opinions. The research sample was 400 Thai passengers who experienced on using low-cost airlines selected by multi-stage sampling. The statistic used in data analysis were percentage, mean, standard deviation (S.D.) and PNI^{Modified} analysis.

The results of this study indicated that 1) Passenger's had the expectations in average on low-cost airlines' experience management capabilities at the high level, 2) The reality conditions of low-cost airlines' experience management capacity on its passenger perspectives were at a high level and, 3) The assessment of experience management of low-cost airlines' capabilities according to passengers' views, illustrated that they had overall demand on experience management capacities of airlines regards to PNI^{Modified} was between 0.23 and 0.15 together with the all aspects of 0.20.

Keywords : Low-cost Airline, Experience management, Need assessment

บทนำ

อุตสาหกรรมการบินและการขนส่ง เป็น 1 ใน 10 อุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศในรูปแบบ New S-Curve ที่ช่วยผลักดันให้มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ แนวโน้มของภาวะอุตสาหกรรมการบินและการขนส่งโลกมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้นทั่วโลก ดังเห็นได้จากผลกำไรที่เกิดขึ้นจากการประกอบธุรกิจของสายการบิน เนื่องมาจากปัจจัยหลายประการ เช่น การขนส่งสินค้าทางอากาศที่เพิ่มขึ้น ประชาชนใช้บริการเดินทางอากาศมากขึ้น ทำให้การบินพาณิชย์ยังมีความต้องการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยประเทศไทยมีนโยบายการส่งเสริมการลงทุน มาตรการสนับสนุนอุตสาหกรรมการบินให้สิทธิและประโยชน์สูงสุดในระดับชั้นเทคโนโลยีขั้นสูง จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานปี 2558-2565 ของประเทศ โดยมีแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมการบิน ส่งเสริมการขยายพื้นที่ของสนามบิน และวางแผนเพิ่มขีดความสามารถของสนามบินอุ้งทะเภาให้เป็นเขตเมืองการบินภาคตะวันออก (กรมทรัพย์สินทางปัญญา, 2560)

สถานการณ์ COVID-19 และสถานการณ์ด้านการแข่งขันในประเทศไทยนั้น สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยได้ประเมินสถานการณ์การบินในประเทศในปี พ.ศ. 2563 โดยการขนส่งทางอากาศของไทยได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงที่สุดในรอบ 10 ปี โดยจากสถานการณ์ COVID-19 ทำให้ผู้โดยสารที่ใช้บริการลดลงจากปี 2562 ถึงร้อยละ 64.70 โดยผู้โดยสารระหว่างประเทศลดลงร้อยละ 81.70 และภายในประเทศลดลงร้อยละ 44.90 (กองเศรษฐกิจการบิน, 2563) และเมื่อพิจารณาอุตสาหกรรมการบินถือว่าอยู่ในช่วงเริ่มอัมตั่วเพราะเศรษฐกิจที่ชะลอตัว ซึ่งส่งผลกระทบต่อธุรกิจและการเดินทาง นอกจากนี้การแข่งขันของธุรกิจการบินยังคงรุนแรงอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าต้นทุนราคาน้ำมันจะปรับตัวเพิ่มขึ้นแต่จะเห็นได้ว่าสายการบินก็ไม่สามารถปรับราคาบัตรโดยสารเพิ่มขึ้น เนื่องจากผู้บริโภคเริ่มรับรู้ราคาบัตรโดยสารจากการแข่งขันทำรายการส่งเสริมการขายที่มีมาตลอดทั้งปี ส่งผลให้ทุกสายการบินต้องใช้กลยุทธ์แข่งขันด้วยราคาโปรโมชั่นเท่านั้นจึงจะแข่งขันได้ (วรรณิกา จิตตินรากร, 2562) นอกจากนี้เมื่อพิจารณาสถานการณ์ของสายการบินต้นทุนต่ำที่ให้บริการในประเทศจากการวิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลของกองเศรษฐกิจการบิน ฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรมการบิน พบว่า ในปี พ.ศ. 2561 การให้บริการผู้โดยสารภายในประเทศ สายการบินที่มีส่วนแบ่งการขนส่งผู้โดยสารมากที่สุดคือ สายการบินไทยแอร์เอเชีย โดยมีส่วนแบ่งอยู่ที่ร้อยละ 43 ของจำนวนผู้โดยสารภายในประเทศ รองลงมาคือ สายการบินไทยไลอ้อนแอร์ สายการบินนกแอร์ และสายการบินไทยเวียตเจ็ท และเมื่อพิจารณาเส้นทางทางการเดินทางระหว่างประเทศ สายการบินที่มีส่วนแบ่งการขนส่งผู้โดยสารมากที่สุดคือ สายการบินไทยแอร์เอเชีย มีส่วนแบ่งร้อยละ 50 รองลงมาคือ สายการบินไทยไลอ้อน

แอร์ สายการบินไทยแอร์เอเชียเอ็กซ์ สายการบินนกสกีต สายการบินนกแอร์และสายการบินไทยเวียตเจ็ท และเมื่อรวบรวมข้อมูลในภาพรวมพบว่า สายการบินไทยแอร์เอเชียมีส่วนแบ่งตลาดสูงสุดถึงร้อยละ 45 ของการเดินทางด้วยสายการบินต้นทุนต่ำทั้งหมด (กองเศรษฐกิจการบิน ฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรมการบิน, 2564) ซึ่งจากส่วนแบ่งทางการตลาดของสายการบินทั้งที่ให้บริการเส้นทางในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งส่วนแบ่งตลาดในภาพรวมจะเห็นได้ว่า ในแต่ละส่วนแบ่งตลาดจะมีเพียงสายการบินไทยแอร์เอเชียที่เป็นผู้นำตลาด ดังนั้น หากสายการบินต้นทุนต่ำอื่นต้องการเพิ่มส่วนครองตลาดให้มากขึ้นกว่าเดิมจะต้องมีการพัฒนาองค์ประกอบของกระบวนการให้บริการให้เป็นไปตามความต้องการของผู้โดยสารให้ได้

ซึ่งในปัจจุบันจากสถานการณ์การระบาดของโรค COVID-19 ในช่วงปลายปี 2562 จนกระทั่งปัจจุบัน ส่งผลให้สายการบินที่ให้บริการในประเทศและต่างประเทศล้วนได้รับผลกระทบและต้องมีการปรับตัวเป็นอย่างมาก ปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งที่สายการบินต้องประสบ คือ การไม่สามารถให้บริการกับผู้โดยสารได้ทำให้ผลประกอบการไม่เป็นไปตามแผนที่ได้มีการวางเอาไว้ อย่างไรก็ตามเมื่อสถานการณ์ต่าง ๆ เริ่มดีขึ้น ทุกสายการบินที่ให้บริการต้องสามารถเรียกความเชื่อมั่นของผู้โดยสารให้มาใช้บริการด้วยการเดินทางทางอากาศเช่นเดิม เพื่อให้สายการบินมีกำไรและสามารถพยุงให้ธุรกิจกลับมาฟื้นตัวและอยู่รอดได้ ในท่ามกลางสถานการณ์การระบาดของโรคและสภาพของการแข่งขันที่มีความรุนแรง สายการบินต้นทุนต่ำนับเป็นกลุ่มธุรกิจสายการบินที่ได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ความอยู่รอดของสายการบินกลุ่มนี้คือการมีผู้ใช้บริการจำนวนมาก เพื่อให้สามารถบริหารจัดการต้นทุนที่เหมาะสมได้ กลยุทธ์ประการหนึ่งที่ธุรกิจควรนำมาใช้ คือ การบริหารประสบการณ์ของผู้โดยสารในการใช้บริการ โดย พลลภา ปิติสันต์ (2555 : 94-96) ได้กล่าวว่า การบริหารประสบการณ์ลูกค้าเป็นการทำให้ทุกจุดสัมผัสที่ลูกค้าต้องพบเจอ ติดต่อกับสัมผัสกับร้านค้าเกิดความประทับใจมากที่สุดและเกินความคาดหวังของลูกค้า โดยในการสร้างประสบการณ์ให้กับลูกค้านั้นบริษัทจำเป็นต้องพัฒนาจุดติดต่อต่าง ๆ ให้สอดคล้องกันและสามารถสร้างความประทับใจ ไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนก่อนตัดสินใจซื้อ ระหว่างซื้อ และในขั้นตอนหลังการซื้อไปแล้วซึ่งธุรกิจในปัจจุบันส่วนใหญ่มุ่งไปที่ขั้นตอนก่อนการตัดสินใจซื้อ เนื่องจากประโยชน์ที่บริษัทจะได้รับจะเป็นประโยชน์ทางตรง สามารถวัดผลและเพิ่มมูลค่าได้ทันที นอกจากนี้จากการศึกษาวิจัยของ ญัฎฐา อู่มาณะชัย และพงศ์ปณต พัสระ (2558 : 44) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการสร้างประสบการณ์เชิงอารมณ์สำหรับผู้บริโภคโดยได้อธิบายว่าการสร้างการรับรู้ทางอารมณ์เป็นความพยายามของแต่ละตราสินค้าในการนำเสนอประสบการณ์ซึ่งอาจเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของผู้บริโภค อาทิ

รสนิยม หรือความทรงจำในอดีตมาใช้ เพื่อสอดแทรกในทุกช่องทาง การสื่อสารที่สามารถเชื่อมโยงกับผู้บริโภคได้ ทั้งนี้เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับผู้บริโภคจนกระทั่งผู้บริโภคเกิดความรู้สึกผูกพัน และภักดีต่อตราสินค้า

การศึกษาเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นเป็นกระบวนการหนึ่งในการประเมินเกี่ยวกับความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น ซึ่ง Kaufman & English (1979 : 8) ได้อธิบายว่าความต้องการจำเป็นคือกระบวนการหาความต้องการที่เป็นผลลัพธ์สุดท้ายหรือผลผลิตที่ได้หรือผลลัพธ์ที่ได้หรือเป็นกระบวนการสังเกตทดลองเพื่อต้องการหาผลผลิตมาเทียบกับเกณฑ์เพื่อแสดงให้เห็นถึงการพัฒนา ด้วยเหตุนี้การสร้างควมได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจสายการบินจะต้องเกิดจากความเข้าใจสภาพการดำเนินงานที่เป็นอยู่ ณ ขณะปัจจุบันเพื่อให้สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้สำหรับการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการในการบริหารจัดการภายในสายการบินให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมตามความต้องการของผู้โดยสาร

จากที่มาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง ความสามารถในการบริหารประสิทธิภาพของสายการบินต้นทุนต่ำตามความคิดเห็นของผู้โดยสารที่ใช้บริการสนามบินที่ดำเนินงานโดยกรมท่าอากาศยานในประเทศไทย ทั้งนี้ ผลที่คาดว่าจะได้รับจะทำให้ผู้บริหารสายการบินต่าง ๆ รวมทั้งธุรกิจที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปใช้เป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณากำหนดกลยุทธ์ในการบริหารจัดการได้อย่างเหมาะสม ในยุคปัจจุบันและในอนาคตมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพที่คาดหวังของความสามารถในการบริหารประสิทธิภาพของสายการบินต้นทุนต่ำตามความคิดเห็นของผู้โดยสารที่ใช้บริการสนามบินที่ดำเนินงานโดยกรมท่าอากาศยานในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงของความสามารถในการบริหารประสิทธิภาพของสายการบินต้นทุนต่ำตามความคิดเห็นของผู้โดยสารที่ใช้บริการสนามบินที่ดำเนินงานโดยกรมท่าอากาศยานในประเทศไทย
3. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นของความสามารถในการบริหารประสิทธิภาพของสายการบินต้นทุนต่ำตามความคิดเห็นของผู้โดยสารที่ใช้บริการสนามบินที่ดำเนินงานโดยกรมท่าอากาศยานในประเทศไทย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้โดยสารชาวไทย หมายถึง ผู้โดยสารชาวไทยที่เป็นผู้ใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำที่มีเส้นทางบินที่เปิดให้บริการในสนามบินที่บริหารโดยกรมท่าอากาศยานเท่านั้น

การบริหารประสิทธิภาพ หมายถึง การบริหารจัดการด้านการให้บริการของสายการบินต้นทุนต่ำที่ให้บริการกับผู้โดยสาร โดยการบริหารประสิทธิภาพในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษารูปแบบการบริหารงาน 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านประสิทธิภาพการรับสมัคร หมายถึง สายการบินต้นทุนต่ำ มีการบริหารจัดการเพื่อสร้างการรับสมัครที่ดีให้กับผู้โดยสารในการใช้บริการบนเที่ยวบินและจุดสัมผัสอื่น เช่น การสร้างสรรค์ระบบกลั่นภายในห้องผู้โดยสารบนเที่ยวบิน สายการบินมีระบบรักษาความสะอาดบนเที่ยวบิน สายการบินมีการสร้างสัมผัสของความรู้สึกผ่านการใช้บริการจากพนักงาน เป็นต้น
2. ด้านประสิทธิภาพทางอารมณ์ หมายถึง เป็นการบริหารจัดการสายการบินเพื่อเสริมสร้างสุนทรีภาพซึ่งเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาหนึ่งจากการให้บริการของสายการบินต้นทุนต่ำในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การให้บริการด้วยใจของพนักงานสายการบิน พนักงานสายการบินให้บริการอย่างเป็นมิตร การออกแบบขั้นตอนในการให้บริการที่สะดวก รวดเร็ว เป็นต้น
3. ด้านประสิทธิภาพที่ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ หมายถึง เป็นรูปแบบการให้บริการของสายการบินต้นทุนต่ำที่ช่วยให้ผู้โดยสารได้รับข้อมูลในการให้บริการอย่างถูกต้อง รวดเร็ว ครบถ้วน เช่น สายการบินมีช่องทางในการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจรูปแบบการให้บริการของสายการบิน สายการบินมีพนักงานที่สามารถแนะนำการใช้บริการที่ช่วยสร้างความเข้าใจที่ง่ายขึ้น สายการบินมีการส่งข่าวสารของบริษัทไปยังผู้โดยสารผ่านช่องทางที่หลากหลาย เช่น สื่อสังคมออนไลน์ หรือเป็นข้อความผ่านระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่ เป็นต้น
4. ด้านประสิทธิภาพทางกายภาพ พฤติกรรมและวิถีชีวิต หมายถึง เป็นการสร้างประสบการณ์สัมผัสที่สามารถสัมผัสหรือรับรู้ได้อย่างชัดเจนของผู้โดยสารขณะใช้บริการ เช่น สายการบินมีการออกแบบบรรยากาศในห้องโดยสารให้มีเอกลักษณ์เฉพาะ สายการบิน สายการบินจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีความทันสมัยบนเที่ยวบิน เช่น ระบบ WIFI เป็นต้น
5. ด้านประสิทธิภาพที่เกี่ยวข้องกับสังคม หมายถึง เป็นการสร้างประสบการณ์ให้กับผู้โดยสารโดยใช้รายละเอียดทางสังคมเป็นแนวทางในการให้บริการ เช่น พนักงานของสายการบินให้บริการอย่างระมัดระวังกับผู้โดยสารกลุ่มพิเศษเช่น ผู้สูงอายุ หรือผู้โดยสารที่กำลังตั้งครรภ์ สายการบินสร้างเอกลักษณ์ในการให้บริการผ่านเส้นทางการบินในแต่ละเส้นทาง เช่น พนักงานที่ให้บริการบนเครื่องบินใช้ภาษาถิ่นในการสื่อสารหรือแจ้งข้อมูลข่าวสารบนเที่ยวบิน เป็นต้น ทั้งนี้ประสิทธิภาพที่เกี่ยวข้องกับสังคม จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนความเป็นกันเองและความเป็นเอกลักษณ์ในแต่ละเส้นทางการบินได้มากยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้โดยสารชาวไทยที่ใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำในสนามบินที่บริหารงานโดยกรมท่าอากาศยานในประเทศไทย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้โดยสารชาวไทยที่เป็นผู้ใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำในสนามบินที่ดำเนินการโดยกรมท่าอากาศยาน โดยในการศึกษาวิจัยนี้ผู้วิจัยไม่ทราบจำนวนกลุ่มประชากรที่แน่นอนจึงได้ใช้สูตรการคำนวณกลุ่มตัวอย่างกรณีไม่ทราบจำนวนประชากรของ Cochran (1953) อ้างถึงในยุทธโกยวรรณ (2552 : 77) โดยผู้วิจัยกำหนดให้สัดส่วนของประชากรเท่ากับ .50 ต้องการระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมให้ความคลาดเคลื่อนได้ 5% ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 384.16 แต่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็น 400 คน เพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการสุ่มตัวอย่างที่มีสัดส่วนเดียวกันในแต่ละพื้นที่ ด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ทำการคัดเลือกสนามบินที่ดำเนินการโดยกรมท่าอากาศยานจากจำนวนทั้งสิ้น 29 สนามบิน ที่ดำเนินการโดยกรมท่าอากาศยาน ด้วยการสุ่มแบบง่ายโดยใช้การจับสลากเพื่อให้ได้จำนวน 8 สนามบิน

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยมีจำนวนที่เท่ากับ 8 สนามบิน โดยกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 50 ตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 3 ทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างใน 8 สนามบิน ที่ดำเนินการโดยกรมท่าอากาศยาน ด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจงกับผู้โดยสารชาวไทยที่ใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำ เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างครบตามจำนวนที่ต้องการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามจำนวน 400 ชุด โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้โดยสารที่เป็นผู้ใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำในสนามบินที่ดำเนินการโดยกรมท่าอากาศยานโดยแบบสอบถามจะมียอดประกอบที่สำคัญจำนวน 3 องค์ประกอบหลัก ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเป็นคำถามแบบปลายปิด 7 ข้อ โดยมีคำตอบให้เลือก ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยที่ได้รับต่อเดือน จำนวนครั้งโดยเฉลี่ยในการเดินทางต่อเดือน และวัตถุประสงค์สำคัญในการเดินทาง

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพที่คาดหวังและสภาพที่เป็นจริงความสามารถในการบริหารประสิทธิภาพของสายการบินต้นทุนต่ำตามความคิดเห็นของผู้โดยสารที่ใช้บริการ

สนามบินที่ดำเนินงานโดยกรมท่าอากาศยานในประเทศไทย โดยข้อคำถามเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ของ Likert โดยมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีสภาพที่คาดหวัง/สภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีสภาพที่คาดหวัง/สภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีสภาพที่คาดหวัง/สภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีสภาพที่คาดหวัง/สภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีสภาพที่คาดหวัง/สภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารประสิทธิภาพของสายการบินต้นทุนต่ำ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามแนวทางในการศึกษาให้ผู้ที่มีประสบการณ์ที่กำลังปฏิบัติงานในธุรกิจสายการบินตรวจสอบข้อคำถามเบื้องต้น
2. นำแบบสอบถามจากขั้นตอนที่ 1 เสนอผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบข้อคำถาม (IOC) จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัย โดยทำการคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ 0.67-1.00 รวมทั้งดำเนินการปรับปรุงข้อคำถามให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ
3. นำแบบสอบถามจำนวน 30 ชุด ไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ที่มีลักษณะเหมือนกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งในการศึกษานี้คือ ผู้โดยสารชาวไทยที่ใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำในสนามบินที่บริหารงานโดยกรมท่าอากาศยาน จากนั้นทำการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับที่ .92

การวิเคราะห์ข้อมูลและวิธีทางสถิติที่ใช้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามตอนที่ 2 เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1-2

สำหรับเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของข้อมูลผู้วิจัยใช้เกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2560 : 102-103) ดังนี้

- 4.51-5.00 หมายถึง สภาพที่คาดหวัง/สภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมากที่สุด
- 3.51-4.50 หมายถึง สภาพที่คาดหวัง/สภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง สภาพที่คาดหวัง/สภาพที่เป็นจริง
อยู่ในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง สภาพที่คาดหวัง/สภาพที่เป็นจริง
อยู่ในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง สภาพที่คาดหวัง/สภาพที่เป็นจริง
อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์ข้อมูลในการประเมินความต้องการ
จำเป็นเพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ทำให้
ทราบถึงประเด็นปัญหาหรือความต้องการจำเป็นที่ควรได้รับการ

พัฒนาอย่างเร่งด่วน โดยใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index
($PNI_{modified}$) ของ สุวิมล ว่องวานิช (2558 : 18) เพื่อตอบวัตถุประสงค์
ข้อที่ 3

ผลการวิจัย

จากการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้โดยสารที่ใช้
บริการสายการบินต้นทุนต่ำที่ดำเนินงานโดยกรมท่าอากาศยาน
ในประเทศไทย สามารถนำเสนอผลได้ดังตารางที่ 1-3 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับของสภาพที่คาดหวังของความสามารถในการบริหารประสบการณ์
ของสายการบินต้นทุนต่ำตามความคิดเห็นของผู้โดยสารที่ใช้บริการสนามบินที่ดำเนินงานโดยกรมท่าอากาศยานในประเทศไทย
โดยรวมและรายด้าน

ข้อที่	ความสามารถในการบริหารประสบการณ์	$\bar{x}$	S.D.	ระดับของสภาพที่คาดหวัง	อันดับที่
1	ด้านประสบการณ์การรับสัมผัส	4.72	0.31	มากที่สุด	3
2	ด้านประสบการณ์ทางอารมณ์	4.64	0.29	มากที่สุด	5
3	ด้านประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ	4.71	0.26	มากที่สุด	4
4	ด้านประสบการณ์ทางกายภาพ พฤติกรรมและวิถีชีวิต	4.76	0.27	มากที่สุด	2
5	ด้านประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสังคม	4.77	0.28	มากที่สุด	1
รวม		4.72	0.22	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพที่คาดหวังของความสามารถ
ในการบริหารประสบการณ์ของสายการบินต้นทุนต่ำตามความคิดเห็น
ของผู้โดยสารที่ใช้บริการสนามบินที่ดำเนินงานโดยกรมท่าอากาศยาน
ในประเทศไทยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.72$,
S.D. = 0.22) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้โดยสารมีความ
คาดหวังในการบริหารประสบการณ์อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน
โดยสามารถเรียงลำดับสภาพที่คาดหวังจากคะแนนเฉลี่ยได้ดังนี้

ด้านประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสังคม ($\bar{x} = 4.77$, S.D. = 0.28)
รองลงมาด้านประสบการณ์ทางกายภาพ พฤติกรรมและวิถีชีวิต
($\bar{x} = 4.76$, S.D. = 0.27) ด้านประสบการณ์การรับสัมผัส ($\bar{x} = 4.72$,
S.D. = 0.31) ด้านประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ
($\bar{x} = 4.71$, S.D. = 0.26) และด้านประสบการณ์ทางอารมณ์
($\bar{x} = 4.64$, S.D. = 0.29) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับของสภาพที่เป็นจริงของความสามารถในการบริหารประสบการณ์
ของสายการบินต้นทุนต่ำตามความคิดเห็นของผู้โดยสารที่ใช้บริการสนามบินที่ดำเนินงานโดยกรมท่าอากาศยานในประเทศไทย
โดยรวมและรายด้าน

ข้อที่	ความสามารถในการบริหารประสบการณ์	$\bar{x}$	S.D.	ระดับของสภาพที่คาดหวัง	อันดับที่
1	ด้านประสบการณ์การรับสัมผัส	3.84	0.22	มาก	4
2	ด้านประสบการณ์ทางอารมณ์	3.82	0.33	มาก	5
3	ด้านประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ	4.09	0.24	มาก	1
4	ด้านประสบการณ์ทางกายภาพ พฤติกรรมและวิถีชีวิต	3.91	0.23	มาก	3
5	ด้านประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสังคม	4.02	0.21	มาก	2
รวม		3.94	0.12	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพที่เป็นจริงของความสามารถในการบริหารประสบการณ์ของสายการบินต้นทุนต่ำตามความคิดเห็นของผู้โดยสารที่ใช้บริการสนามบินที่ดำเนินงานโดยกรมท่าอากาศยานในประเทศไทยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.12) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สภาพที่เป็นจริงในความสามารถการบริหารประสบการณ์อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยสามารถเรียงลำดับสภาพที่เป็นจริงจากคะแนนเฉลี่ยได้ดังนี้

ด้านประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.24) รองลงมาด้านประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสังคม ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.21) ด้านประสบการณ์ทางกายภาพ พฤติกรรม และวิถีชีวิต ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.23) ด้านประสบการณ์การรับสัมผัส ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.22) และด้านประสบการณ์ทางอารมณ์ ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.33) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของความสามารถในการบริหารประสบการณ์ของสายการบินต้นทุนต่ำตามความคิดเห็นของผู้โดยสารที่ใช้บริการสนามบินที่ดำเนินงานโดยกรมท่าอากาศยานในประเทศไทย

ข้อที่	ความสามารถในการบริหารประสบการณ์ของสายการบินต้นทุนต่ำ	I	D	I-D	PNI	ค่าร้อยละ	อันดับที่
1	ประสบการณ์การรับสัมผัส	4.72	3.84	0.88	0.23	23.00	1
2	ประสบการณ์ทางอารมณ์	4.64	3.82	0.82	0.21	21.00	3
3	ประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ	4.71	4.09	0.62	0.15	15.00	5
4	ประสบการณ์ทางกายภาพ พฤติกรรมและวิถีชีวิต	4.76	3.91	0.85	0.22	22.00	2
5	ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสังคม	4.77	4.02	0.75	0.19	19.00	4
โดยภาพรวม		4.72	3.94	0.78	0.20	20.00	

จากตารางที่ 3 พบว่า ความต้องการจำเป็นของความสามารถในการบริหารประสบการณ์ของสายการบินต้นทุนต่ำตามความคิดเห็นของผู้โดยสารที่ใช้บริการสนามบินที่ดำเนินงานโดยกรมท่าอากาศยานในประเทศไทย พบว่า โดยรวมมีความต้องการจำเป็นคิดเป็นร้อยละ 20.00 ($PNI_{modified} = 0.20$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านประสบการณ์รับสัมผัสมีความต้องการจำเป็นอยู่ในอันดับที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 23.00 ($PNI_{modified} = 0.23$) ด้านประสบการณ์ทางกายภาพ พฤติกรรมและวิถีชีวิต คิดเป็นร้อยละ 22.00 ($PNI_{modified} = 0.22$) ด้านประสบการณ์ทางอารมณ์ คิดเป็นร้อยละ 21.00 ($PNI_{modified} = 0.21$) ด้านประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสังคม คิดเป็นร้อยละ 19.00 ส่วนด้านที่มีความจำเป็นน้อยที่สุด คือ ด้านประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ คิดเป็นร้อยละ 15.00 ($PNI_{modified} = 0.15$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลของการศึกษาพบว่าสภาพที่คาดหวังของความสามารถในการบริหารประสบการณ์ของสายการบินต้นทุนต่ำและความพึงพอใจตามความคิดเห็นของผู้โดยสารที่ใช้บริการสนามบินที่ดำเนินงานโดยกรมท่าอากาศยานในประเทศไทยในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเป็นความต้องการพื้นฐานของผู้โดยสารทุกคนที่ต้องการการได้รับการบริการที่ดีจากสายการบินแม้ว่าผู้ให้บริการจะเป็นสายการบินต้นทุนต่ำก็ตาม

แต่เนื่องจากสภาพของการแข่งขันของธุรกิจสายการบินมีการแข่งขันกันค่อนข้างสูง ด้วยเหตุผลนี้จึงเป็นผลให้ความคาดหวังว่าสายการบินจะให้บริการอย่างเกินความคาดหวังของผู้โดยสารย่อมมีมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ สมพงษ์ อัครวิธิปัติ (2563 : 179) ได้อธิบายแนวทางในการสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับผู้โดยสาร โดยธุรกิจสายการบินจะต้องดำเนินการศึกษาความคาดหวังของผู้โดยสารทั้งที่เป็นผู้โดยสารในปัจจุบันและในอนาคต เพื่อสร้างการรับรู้ที่เหมาะสม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับปัจจัยในการเลือกการรับรู้ของผู้บริโภคโดย Smithikri (2011 อ้างถึงใน ญัณฐา อยู่มานะชัย และพงศ์ปณต พัสระ (2558 : 47) ที่กล่าวว่า ความคาดหวังเป็นผลมาจากประสบการณ์ในอดีต หรือการได้รับการบอกต่อจากบุคคลใกล้ชิด ซึ่งผู้บริโภคมักจะเลือกรับรู้ผลิตภัณฑ์หรือบริการตามความคาดหวังของตนเอง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ทักษญา สง่าโยธิน, อัจจิมา ศุภจริยวัตร และตติยะ นิมพาลี (2562) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมคุณภาพการให้บริการของธุรกิจท่องเที่ยวในจังหวัดจันทบุรี สำหรับธุรกิจที่พัก และธุรกิจร้านอาหาร ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการส่งเสริมคุณภาพการให้บริการตามความต้องการของนักท่องเที่ยว สำหรับธุรกิจที่พักและร้านอาหาร ได้แก่การรู้จักและเข้าใจลูกค้าโดยการสร้างความประทับใจให้เกิดขึ้น

ผลการศึกษาสภาพที่เป็นจริงของความสามารถในการบริหารประสบการณ์ของสายการบินต้นทุนต่ำตามความคิดเห็นของผู้โดยสารที่ใช้บริการสนามบินที่ดำเนินงานโดยกรมท่าอากาศยาน

ในประเทศไทยในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าสภาพที่เป็นจริงตามความคิดเห็นของผู้โดยสารสายการบินต้นทุนต่ำที่เกิดขึ้นนั้นยังมีความแตกต่างจากสภาพที่คาดหวัง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้โดยสารย่อมมีพื้นฐานในความต้องการที่เป็นสภาพที่คาดหวังของตนเองที่มีอยู่แล้ว แต่เมื่อมาประสบกับสถานการณ์ที่ได้รับจริงในการใช้บริการจึงส่งผลให้สภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ นันทสารี สุขโต (2555 : 78) ได้อธิบายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมผู้บริโภคในตลาดระดับโลกโดยการรับรู้ของบุคคลจะขึ้นอยู่กับความรู้และประสบการณ์ในอดีต และสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของณัฐสรวงแสนสิริกุล และประกอบ ศิริประกอบ (2559 : 44) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของผู้โดยสารที่มาขอตรวจหนังสือเดินทาง (ขาออก) เพื่อขออนุญาตเดินทางออกนอกประเทศ ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมผู้โดยสารมีความพึงพอใจในการให้บริการอยู่ในระดับมากและต่างจากการศึกษาวิจัยของ สิริวัฒน์ มีแสงพราว และ ไพโรจน์ เกิดสมุทร (2558 : 23) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของผู้โดยสารที่มีต่อการให้บริการของสายการบินไทยสมายล์ ผลการศึกษาพบว่า ผู้โดยสารมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของสายการบินไทยสมายล์ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อประเมินสภาพที่คาดหวังของความสามารถในการบริหารประสบการณ์ของสายการบินต้นทุนต่ำและสภาพที่เป็นจริงตามความคิดเห็นของผู้โดยสารที่ใช้บริการสนามบินที่ดำเนินงานโดยกรมท่าอากาศยานในประเทศไทย โดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกัน โดยในภาพรวมและรายด้านพบว่า สภาพที่เป็นจริงที่เกิดขึ้นจากการใช้บริการยังมีค่าอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าสภาพที่คาดหวัง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สายการบินต้นทุนต่ำที่ใช้บริการ ณ ท่าอากาศยานที่บริหารโดยกรมท่าอากาศยาน ยังไม่สามารถเป็นไปตามสภาพที่คาดหวังได้ อาจเนื่องมาจากผู้โดยสารที่ใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำในปัจจุบันมีประสบการณ์ในการใช้บริการมาเป็นเวลานาน ทำให้อาจมีความคิดเห็นว่าสายการบินควรมีการพัฒนารูปแบบในการให้บริการอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่เดียวกันก็จะมีกลุ่มผู้โดยสารที่เป็นผู้โดยสารที่ยังไม่เคยใช้บริการก็มีความคาดหวังในการได้รับการบริการค่อนข้างสูง ดังนั้นจึงทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างสภาพที่คาดหวังกับสภาพที่เป็นจริง ซึ่งสมพงษ์ อัครวิธิบัติ (2563 : 60) ได้อธิบายความต้องการของผู้โดยสารเป็นความต้องการที่นักการตลาดสายการบินต้องทำความเข้าใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งความต้องการที่มีอยู่แล้วในปัจจุบันและความต้องการที่ซ่อนเร้นอยู่ ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของความสามารถในการบริหารประสบการณ์ของสายการบินต้นทุนต่ำตามความคิดเห็นของผู้โดยสารที่ใช้บริการสนามบินที่ดำเนินงานโดยกรมท่าอากาศยานในประเทศไทยพบว่า โดยรวมมีความต้องการจำเป็นคิดเป็นร้อยละ 20.00 ($PNI_{modified} = 0.20$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

ด้านประสบการณ์รับสัมผัสมีความต้องการจำเป็นอยู่ในอันดับที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 23.00 ($PNI_{modified} = 0.23$) ซึ่งอาจเกิดจากผู้โดยสารที่มีความต้องการที่จะผ่อนคลายในการเดินทาง อยากได้ความรู้สึกที่ดี มีระบบอากาศ ระบบกลิ่นที่ช่วยทำให้การเดินทางมีความสุขมากขึ้น ส่วนด้านที่มีความจำเป็นน้อยที่สุด คือ ด้านประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ คิดเป็นร้อยละ 15.00 ($PNI_{modified} = 0.15$)

ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ความต้องการจำเป็นของผู้โดยสารในด้านที่ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจนั้น ในการเดินทางด้วยสายการบินต้นทุนต่ำ ผู้โดยสารมีความรู้ความเข้าใจในระบบการให้บริการและมีการใช้บริการสำหรับการเดินทางจนเกิดความเคยชิน จึงทำให้ความต้องการจำเป็นในด้านนี้อยู่ในอันดับสุดท้าย

สรุปผลการวิจัย

ผลของการวิจัยชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาการให้บริการของสายการบินต้นทุนต่ำ ที่มีความจำเป็นมากที่สุด คือ ด้านการบริหารประสบการณ์รับสัมผัส ด้านประสบการณ์ทางกายภาพ พฤติกรรมและวิถีชีวิต ด้านประสบการณ์ทางอารมณ์ ด้านประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสังคม ส่วนด้านที่มีความจำเป็นน้อยที่สุด คือ ด้านประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้ประกอบการ ผู้บริหารด้านการตลาดของธุรกิจสายการบินต้นทุนต่ำควรกำหนดนโยบายในประเด็นการบริหารประสบการณ์ในการใช้บริการของผู้โดยสาร ในด้านการสร้างประสบการณ์รับสัมผัสให้สามารถจับต้องได้มากขึ้น
2. ผู้ประกอบการธุรกิจสายการบินต้นทุนต่ำ ควรมีมาตรการเชิงรุกในการบริหารประสบการณ์ของผู้โดยสาร โดยอาจดำเนินมาตรการที่ต้องมีความเข้มข้นมากขึ้น โดยการสื่อสารมาตรการดังกล่าวไปยังผู้โดยสารกลุ่มเป้าหมายทั้งที่เป็นผู้โดยสารที่เดินทางส่วนบุคคลและกลุ่มผู้โดยสารที่เป็นกลุ่มลูกค้าองค์กรของธุรกิจสายการบิน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ธุรกิจสายการบินต้นทุนต่ำควรดำเนินการอย่างเข้มข้นในเรื่องของการบริหารการรับรู้ประสบการณ์ด้านการรับสัมผัส ด้วยการพัฒนาระบบการให้บริการ พนักงานของสายการบินให้สามารถตอบสนองในด้านความรู้สึกของผู้โดยสารให้มากขึ้น เช่น การไหว้ตามแบบฉบับของความเป็นไทยซึ่งเป็นเอกลักษณ์ที่ควรปฏิบัติอย่างเคร่งครัด หรือการสื่อสารผ่านสายตา รอยยิ้มที่ช่วยสร้างความประทับใจอย่างแท้จริง

2. ธุรกิจสายการบินสร้างประสบการณ์ร่วมกันระหว่างการเดินทางโดยอาจดำเนินการให้พนักงานที่ให้บริการกับผู้โดยสารได้มีโอกาสฝึกกิจกรรมเล็ก ๆ ร่วมกันระหว่างการเดินทาง

3. ธุรกิจสายการบินควรสร้างบรรยากาศในการเดินทางที่สามารถสัมผัสได้ เช่น การพัฒนากลิ่นอ่อน ๆ ที่อาจเป็นกลิ่นของดอกไม้ของไทยที่ให้ความรู้สึกสดชื่น เพื่อสร้างเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของสายการบิน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ซึ่งทำให้ได้ข้อมูลในเชิงกว้างและเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้โดยสารชาวไทย ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป หากมีนักวิจัยสนใจด้านการบริหารประสบการณ์ ควรดำเนินการศึกษาเพิ่มเติมในส่วนของการวิจัยด้วยการผสมผสานเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น ในขณะที่อาจดำเนินการเพิ่มกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้โดยสารชาวต่างชาติแล้วนำข้อมูลที่ได้นมาเปรียบเทียบกัน ซึ่งจะทำให้เห็นผลที่ชัดเจนมากขึ้น ในขณะเดียวกันและยังช่วยสร้างความสามารถในการบริหารประสบการณ์ของธุรกิจสายการบินที่มีต่อผู้โดยสารได้ดียิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณ สถาบันเทคโนโลยีการบินและอวกาศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ที่ได้พิจารณาอนุญาตทุนสำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กรมทรัพย์สินทางปัญญา, กระทรวงพาณิชย์. (2560). **โครงการพัฒนาผู้ประกอบการด้านทรัพย์สินทางปัญญาและนวัตกรรม**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://164.115.27.97/digital/items/show/8550>.
- กองเศรษฐกิจการบิน, ฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรมการบิน. (2563). **รายงานสถานะอุตสาหกรรมการบินของประเทศไทย พ.ศ. 2563**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย.
- _____. (2564). **รายงานส่วนแบ่งทางการตลาดสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทย**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://www.caat.or.th/th/archives/40830>.
- ณัฏฐา อู่มานะชัย และพงศ์ปณต พัสระ. (2558). **แนวทางการสร้างประสบการณ์เชิงอารมณ์สำหรับผู้บริโภค**. **วารสารนักบริหาร**. 35 (มกราคม-มิถุนายน): 44-52.

ณัฐสรวง แสนสิริกุล และประกอบ ศิริประกอบ. (2559). **ความพึงพอใจของผู้โดยสารที่มาขอตรวจหนังสือเดินทาง (ขาออก) เพื่อขออนุญาตเดินทางออกนอกประเทศ**.

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต. 10 (พฤศจิกายน-เมษายน): 44-50.

ทักษญา สง่าโยธิน, อัจจิมา ศุภจริยวัตร และตติยะ นิมพาลี. (2562). **แนวทางการส่งเสริมคุณภาพการให้บริการของธุรกิจท่องเที่ยวในจังหวัดจันทบุรี สำหรับธุรกิจที่พัก และธุรกิจร้านอาหาร**. **วารสารวิจัยรำไพพรรณี**. 13 (กันยายน-ธันวาคม): 140-154.

นันทสารี สุขโต. (2555). **การตลาดระดับโลก**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

พัลลภา ปิตินันต์, ชัญญา เหลี้ยวรุ่งเรือง, สมบุญ เกียรติรุ่งเรืองดี และวรวิทย์ ศัลยวุฒิ. (2555). **การบริหารประสบการณ์ของลูกค้า**. **วารสาร For Quality**. 18 (กันยายน): 94-96.

ยุทธ ไกยวรรณ. (2552). **ออกแบบเครื่องมือวิจัย**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

วรรณิกา จิตตินากร. (2562). **ส่องธุรกิจการบินปี 63**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://www.bangkokbiznews.com/new/detail/860089>.

สมพงษ์ อัครวิธิบัติ. (2563). **การตลาดสายการบิน**. ชลบุรี: บางแสนการพิมพ์.

สิริวัฒน์ มีแสงพราว และไพโรจน์ เกิดสมุทร. (2558). **ความพึงพอใจของผู้โดยสารที่มีต่อการให้บริการของสายการบินไทยสมายล์**. **วารสารวิชาการเซาธ์อีสท์บางกอก**. 1 (กรกฎาคม-ธันวาคม): 23-37.

สุวิมล ว่องวานิช. (2558). **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Kaufman, R. A. & English, F. W. (1979). **Needs Assessment: Concept and Application**. Englewood Cliffs, N.J.: Educational Technology Publisher.

ผลการเรียนรู้ผ่านระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

The Learning Outcome on a Digital Learning Kingdom System of the Students in Hill tribe under the Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3

ธัญวิช วิเชียรพันธ์*

Thanyawich Vicheanpant

ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบสื่อดิจิทัล คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม จังหวัดชลบุรี 20000

Bachelor of Arts Program Digital Media Design,

School of Communication Arts, Sripatum University Chonburi Campus, Chonburi 20000 Thailand

*Corresponding author E-mail: thanyawich@gmail.com

(Received: March 30 2021; Revised: June 14 2021; Accepted: June 25 2021)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการทดลองใช้ระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัล (2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังจัดการเรียนรู้โดยใช้ระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัล และ (3) ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัล กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัล 4 ระบบ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าทดสอบที

ผลการศึกษาพบว่า (1) ประสิทธิภาพของระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัล เป็นระบบฐานข้อมูลที่สร้างขึ้นเพื่อการเรียนรู้แบบออนไลน์ เปรียบเสมือนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ผู้เรียนจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีเครือข่ายเพื่อเชื่อมโยงแหล่งสารสนเทศที่อยู่หลาย ๆ แหล่ง และการเชื่อมโยงนั้นต้องไม่ยุ่งยากสำหรับผู้เรียนและสามารถเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศได้อย่างกว้างขวาง ระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลจะประกอบด้วย ผล 4 ระบบ คือ 1) ฐานข้อมูลสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ 2) ฐานข้อมูลสื่อ e-book 3) ฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์เพื่อการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมเสมือนจริง 3 มิติ 4) ฐานข้อมูลวรรณกรรมเด็กและเยาวชนออนไลน์ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เสริมสร้างทักษะความคิดวิเคราะห์และพัฒนาทักษะความรู้ ทักษะในการประกอบอาชีพและเพิ่มทักษะการเป็นนักเรียนรู้ตลอดชีวิตซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้การศึกษาของประเทศเกิดการพัฒนาย่างยั่งยืนมีประสิทธิภาพ ในภาพรวมระดับมากที่สุด (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ (3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การเรียนรู้ดิจิทัล, กลุ่มชาติพันธุ์

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study a test of a digital learning system, 2) to compare the learning achievement of before and after using the digital learning system, and 3) to investigate the satisfaction with the learning management of a four-systems digital learning system. The sample was 100 students. The research instrument were: a digital learning system, and achievement test and a students' satisfaction questionnaire. The Statistics used for data analysis were percentage, arithmetic mean, standard deviation and t-test.

The study revealed that the digital learning system was effective to support online learning as students' essential learning resources to apply technology skill for accessing others informational resources. This link had not to be complicated and use it easily and widely. The digital learning system consisted of four systems of data bases: 1) online learning media, 2) e-book, 3) 3 D virtual reality of a cultural learning museum, and 4) online children and youth literature. These resulted in: 1) the students' learning, critical thinking skill and development of their skills like knowledge, working and long-life learning as key factors of sustainable country development which was efficiency at the highest level in overall; 2) the students' learning achievement after using the digital learning kingdom learning management was higher than before learning at the statistically significant level of 0.1; and 3) the overall students' satisfaction with the digital learning kingdom learning management was at a high level.

Keywords : Digital Learning, Hill tribe

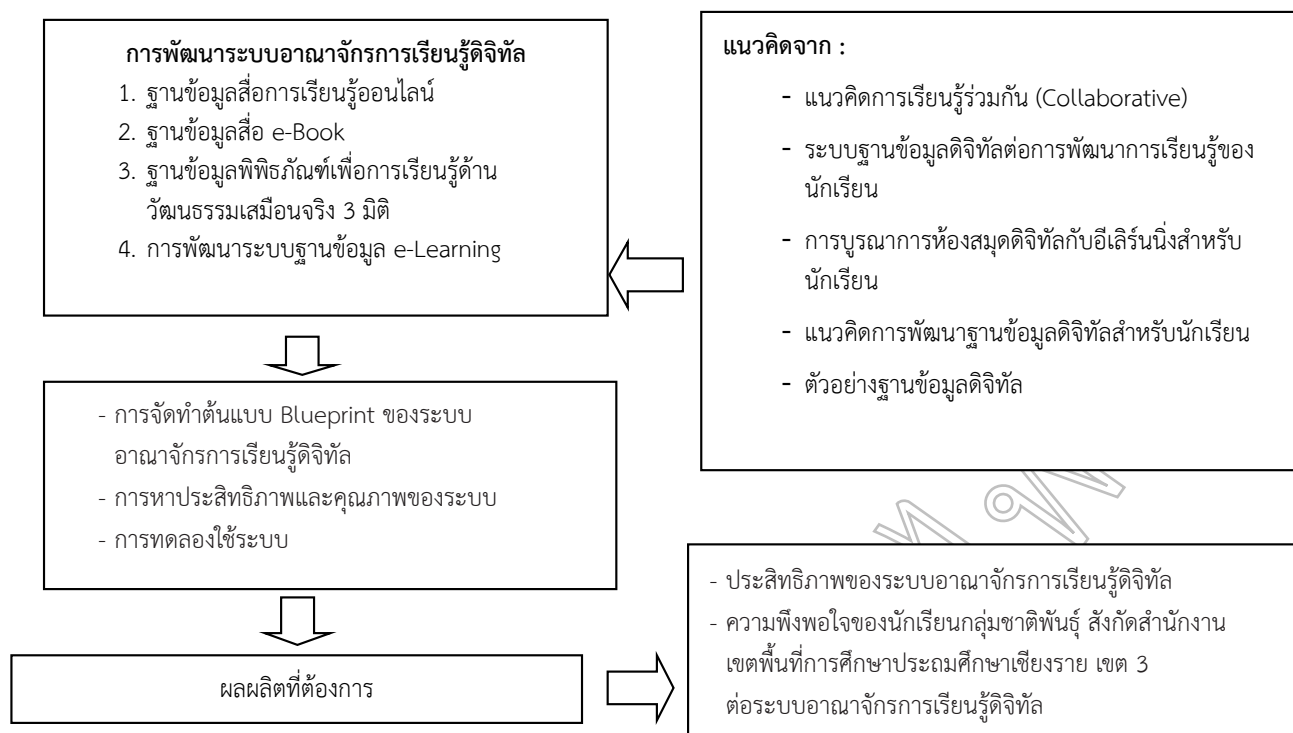
บทนำ

การพัฒนาระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลเพื่อให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ในสถานการณ์โควิด-19 ซึ่งเป็นยุคที่เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของนักเรียนทุกระดับเป็นอย่างมาก การจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ในปัจจุบันจึงมีการใช้สื่อหรือการจัดนวัตกรรมเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตเพื่อเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนรู้และเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการแสวงหาความรู้ สนับสนุนผู้เรียนในการเรียนรู้ขั้นตอนการคิดอย่างวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่า โดยครูผู้สอนไม่ได้ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้เพียงอย่างเดียวแต่เป็นผู้อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนได้เข้าถึงความรู้นั้น ๆ อย่างเป็นขั้นเป็นตอน การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ครูจึงมีความจำเป็นต้องจัดการเรียนการสอนแบบเน้นการจัดการสอนโดยการบรรยายและการเรียนรู้แบบออนไลน์ร่วมกันตามความเหมาะสมของสถานการณ์และบริบทของแต่ละพื้นที่ แต่สิ่งที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง คือ ครูจะต้องเป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ผู้เรียนจึงจะเกิดการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ซึ่งถือว่าสำคัญกว่าความรู้ และกระบวนการหาคำตอบสำคัญกว่าคำตอบ นอกจากนั้นยังมีผู้ให้ความเห็นไว้ว่า เด็กยุคใหม่เป็นคนยุคเจนเนอเรชัน (Generation Z) เป็นพวกที่ชอบใช้อินเทอร์เน็ต หรือที่เรียกกันว่าเป็นชาวเน็ต (Netizen) (วิจารณ์ พานิช, 2555) การศึกษาผลการเรียนรู้ผ่านระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลของของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เป็นหนึ่งในวิธีการที่คณะผู้วิจัยจะทำการขึ้นเพื่อช่วยแก้ปัญหาเรื่องความไม่เท่าเทียมและความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ซึ่งส่งผลให้ผู้ที่ไม่ได้มีโอกาสหรือไม่มีโอกาสได้ศึกษาในระบบโรงเรียนปกติต้องไปประกอบอาชีพที่คนเหล่านั้นไม่ได้ชอบหรืออยากทำได้ หากแต่ด้วยวุฒิการศึกษาหรือความรู้เฉพาะระบบโรงเรียนอาจไม่ได้ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ที่ถนัดนั้นได้ การที่ประเทศไทยจะมีแหล่งเรียนรู้ที่ครบวงจร มีสื่อการศึกษาที่หลากหลายรูปแบบ หลากหลายประเภท และไม่ว่าจะจำกัดเวลา สถานที่ และจำนวนผู้เข้าใช้สื่อเหล่านั้น อาจเป็นช่องทางที่ทำให้โอกาสของการศึกษาหาความรู้อยู่ใกล้ตัวมากขึ้นและสามารถพัฒนาตนเองได้ด้วยตนเอง แม้จะไม่สามารถได้เรียนในระบบโรงเรียนปกติก็ตาม แต่ในขณะเดียวกันผู้วิจัยพัฒนาระบบ

อาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลนี้ไม่ได้สร้างไว้เฉพาะผู้ที่ขาดโอกาสเท่านั้น ผู้ที่ศึกษาในระบบโรงเรียน ก็สามารถศึกษาและหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองและเรียนรู้ได้ด้วยตนเองเช่นกัน ซึ่งความสามารถในการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองหรือ Self-Directed Learning นี้ก็เป็นทักษะที่จำเป็นและสำคัญที่สุดในศตวรรษที่ 21 ด้วย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมสื่อต้นแบบการเรียนรู้ใหม่ ๆ ในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ (e-book) ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว สไลด์ ดนตรี วิดีทัศน์หรือบันทึกการสอนในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อให้สามารถสืบค้นและค้นคืนทรัพยากรสารสนเทศที่มีคุณค่าเหล่านั้นเพื่อประโยชน์ในด้านการเรียนการสอน รวมทั้งใช้เป็นแหล่งอ้างอิง หรือแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเองได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ และหากเป็นไปได้ก็ต้องการเผยแพร่ระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัล นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 นี้ให้เป็นที่รู้จักในวงกว้างในหลากหลายช่องทาง ในปีต่อ ๆ ไป ไม่ว่าจะเป็นการจัดอบรมการใช้งานระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลให้กับครูผู้สอนตามจังหวัดต่าง ๆ การประชาสัมพันธ์ไปยังโรงเรียน มหาวิทยาลัย ชุมชน การประชาสัมพันธ์โดยใช้ Social Network เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้ใช้ประโยชน์ได้จริงและหลากหลาย และเพื่อเป็นการให้การใช้ระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ในครั้งนี้เกิดประโยชน์สูงสุด เผยแพร่ให้ได้มากที่สุด มีการนำไปใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาให้ดีขึ้น และสุดท้ายก็เพื่อให้อาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลนี้สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ ทั้งทักษะความรู้ ทักษะในการประกอบอาชีพ และเพิ่มทักษะการเรียนรู้และส่งเสริมการให้นักเรียนมุ่งสู่การเป็นนักเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งจะเป็นปัจจัยที่สำคัญทำระบบการศึกษาของประเทศไทยส่งเสริมให้เยาวชนที่เป็นกำลังสำคัญของพลเมืองโลกในการพัฒนาประเทศให้สามารถเรียนรู้ตลอดชีวิตและมีศักยภาพและพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและสังคมอย่างยั่งยืนตลอดไป

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินค้นคว้า ทบทวนวรรณกรรม และเรียนรู้แนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลในประเทศไทยและต่างประเทศ สรุปได้ดังนี้ คือ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาการทดลองใช้ระบบาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัล
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลัง
จัดการเรียนรู้โดยใช้ระบบาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัล
3. ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้
ระบบาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องผลของการใช้ระบบาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยการพัฒนาและสร้างนำระบบาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลซึ่งประกอบด้วย 4 ระบบ คือ 1) ฐานข้อมูลสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ 2) ฐานข้อมูลสื่อ e-book 3) ฐานข้อมูลพิพธัณฑ์เพื่การเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมเสมือนจริง 3 มิติ 4) ฐานข้อมูลวรรณกรรมเด็กและเยาวชนออนไลน์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองระบบและประเมินคุณภาพการพัฒนากระบวนาจัดการเพื่การเรียนรู้ดิจิทัลต่าง ๆ และพัฒนาระบบกลางเพื่จัดการฐานข้อมูลการเรียนรู้ระบบย่อยเพื่อพัฒนาแรงงานแห่งศตวรรษที่ 21 ที่ได้พัฒนาปรับปรุงจากขั้นตอนที่ 1 พร้อมมีคู่มือการใช้ระบบไปทดลองใช้ในสถานศึกษาในขอบเขตที่ศึกษา คือ นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยผู้วิจัยอบรมให้ความรู้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูชำนาญการ คณะครูและคณาจารย์ จากสถาบัน

การศึกษาผู้ใช้ระบบก่อนดำเนินการทดลอง ในระหว่างดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยติดตาม สังเกต ปัญหา อุปสรรคในการใช้โปรแกรม พร้อมแก้ไข ปรับปรุง โดยใช้ระยะเวลาในการทดลอง 1 ภาคเรียน ผลการทดลอง สรุปผลการสังเกตและสอบถามโดยใช้เครื่องมือวัดความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ในสถานศึกษาที่มีต่อระบบกลุ่มตัวอย่างที่ใช้

- ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ที่มีผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อการสอนและเทคโนโลยีการศึกษา สำหรับการประเมินคุณภาพระบบาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัล

- นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 รวมจำนวนนักเรียน 100 คน แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง 50 คน กลุ่มควบคุม 50 คน ได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

พื้นที่ดำเนินงาน

งานวิจัยนี้ดำเนินการโดยจังหวัดครอบคลุมนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ระบบาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัล
2. แบบประเมินเพื่อหาประสิทธิภาพของระบบาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัล
3. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. แบบประเมินความพึงพอใจระบบาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน มีดังนี้

สถิติสำหรับการบรรยายลักษณะของคะแนนจากแบบประเมินคุณภาพ โดยผู้เชี่ยวชาญ และแบบประเมินความพึงพอใจที่ได้เรียนรู้โดยระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัล ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543 : 73) ค่าเฉลี่ยของคะแนน ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลกับการจัดการเรียนรู้แบบปกติระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติค่าที การทดสอบด้วยค่าสถิติ t-test แบบจับคู่ (Paired-Samples t-test) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

หลังจากที่ผู้วิจัยได้มีการออกแบบแบบวัดและประเมินผลด้านทักษะ และนำแบบวัดและประเมินผลด้านทักษะมาทำการวัดกับกลุ่มนักเรียนในลักษณะก่อนและหลังเรียน และ Control Group และ Experimental Group การทดสอบด้วยค่าสถิติ t-test แบบจับคู่ (Paired-Samples t-test) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การทดสอบค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบก่อนใช้ระบบและหลังใช้ระบบ ด้วยสถิติอนุกรมการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน หลังจากที่ได้มีการออกแบบแบบวัดและประเมินผลด้านทักษะและจะนำแบบวัดและประเมินผลด้านทักษะมาทำการวัดกับนักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ในลักษณะ Pre-Post test และ Control Group และ Experimental Group

วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูล

1. คณะผู้วิจัยจัดอบรมประชุมการใช้ระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัล ให้กับคณะผู้บริหารสถานศึกษา ครูชำนาญการศึกษานิเทศก์ คณะครูและคณาจารย์จากสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
2. ทดสอบก่อนเรียน ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัล
3. จัดการเรียนรู้ให้กับห้องเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เวลา 12 คาบ
4. ทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนใช้ระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัล โดยใช้การทดสอบด้วยค่าสถิติ t-test แบบจับคู่ (Paired-Samples t-test) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. วิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจ โดยการหาค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการประเมินคุณภาพระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลจากผู้ทรงวุฒิ มีดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพรวมของระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลโดยผู้เชี่ยวชาญ (n=5 คน)

รายการ	ระดับความคิดเห็น		ความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านระบบ	4.57	0.53	มากที่สุด
เนื้อหาการนำเสนอ	4.71	0.49	มากที่สุด
ด้านภาพและภาษา	4.57	0.53	มากที่สุด
ด้านปฏิสัมพันธ์	4.86	0.38	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.69	0.48	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นต่อคุณภาพรวมของระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัล ได้ค่าเฉลี่ยทุกรายการระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นต่อด้านปฏิสัมพันธ์ที่ระดับมากที่สุด รองลงมาเห็นต่อเนื้อหาการนำเสนอที่ระดับมากที่สุด และมีความเห็นต่อด้านภาพและภาษาที่ระดับมากที่สุด และมีความเห็นต่อภาพรวมของระบบที่ระดับมากที่สุด

2. ผลการใช้ระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลต่าง ๆ (ระบบย่อย) และพัฒนาระบบกลางเพื่อจัดการฐานข้อมูลการเรียนรู้ระบบย่อยเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สังกัด

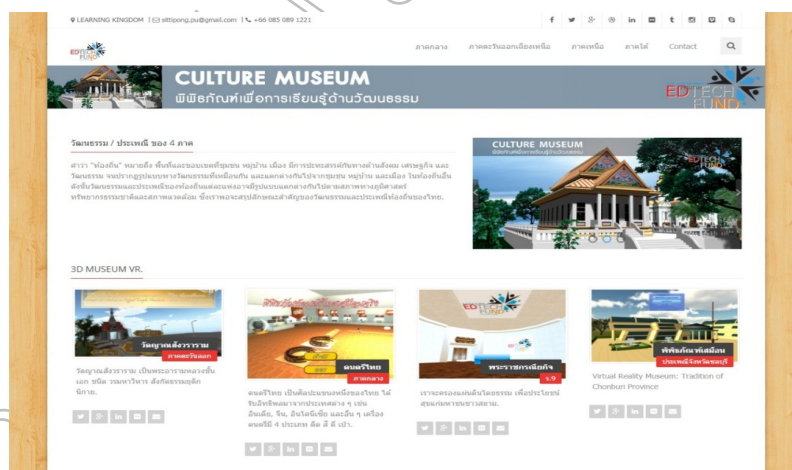
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ระบบ คือ 1) ฐานข้อมูลสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ 2) ฐานข้อมูลสื่อ e-Book 3) ฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์เพื่อการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมเสมือนจริง 3 มิติ 4) การพัฒนาระบบฐานข้อมูล e-Learning พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็น ในภาพรวม ในระดับมากที่สุด มี 4 ระบบ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยมากที่สุด อันดับ 1 คือ ฐานข้อมูลสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ อันดับ 2 คือ ฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์เพื่อการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมเสมือนจริง 3 มิติ และอันดับ 3 คือ การพัฒนาระบบฐานข้อมูล e-Learning และฐานข้อมูลสื่อ e-Book

ภาพที่ 2 ภาพแสดงหน้าแรกของระบบเพื่อนำผู้เรียนเข้าสู่การเรียนรู้ฐานกิจกรรมการเรียนรู้ดิจิทัล

ภาพที่ 3 ภาพแสดงการเคลื่อนไหว Menu Sliding ในหน้าหลัก เพื่อนำผู้เรียนเข้าสู่การเรียนรู้ฐานข้อมูล e-Book

ภาพที่ 4 ภาพแสดงเนื้อหาพิพิธภัณฑ์เสมือนจริงเพื่อให้ผู้เรียนได้มีการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมเสมือนจริง

ภาพที่ 5 ภาพแสดงการเข้าสู่หน้าแรกฐานข้อมูล e-learning วรรณกรรมสำหรับเด็กออนไลน์

3. ผลของการใช้อาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลเพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การนำผลการเรียนรู้ระบบอาณาจักรเพื่อการเรียนรู้ดิจิทัล มาทำการวัดกับนักเรียนในลักษณะก่อนเรียนและหลังเรียน และ Control Group และ Experimental Group

3.1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนรู้ระบบอาณาจักรดิจิทัล ปรากฏตัวอย่างดังตารางที่ 2-3

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนรู้อาณาจักรดิจิทัล

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S.D.	T	Sig
1. กลุ่มทดลอง	100	22.80	6.74	16.40**	.00
2. กลุ่มควบคุม	100	16.80	7.75		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ t-test แบบ 2 กลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระต่อกัน พบว่า คะแนนหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ คะแนนหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง

มากกว่าคะแนนหลังการทดลองของกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้อาณาจักรดิจิทัลมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่อยู่ในกลุ่มทดลอง

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังจัดการเรียนรู้โดยใช้ระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัล

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S.D.	T	Sig
ก่อนเรียน	50	20.62	3.64	19.68**	.00
หลังเรียน	50	28.88	4.79		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนที่ได้เรียนรู้ระบบอาณาจักรดิจิทัล มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากทดลองสูงกว่า

ก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4 ระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้อาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัล

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
ระบบมีลักษณะดูใจ น่าสนใจในการใช้งาน	3.85	0.81	มาก
การวางรูปแบบของหน้าจอ	3.94	0.72	มาก
การออกแบบข้อความ	3.96	0.73	มาก
ความเหมาะสมของกราฟิก	3.88	0.74	มาก
ความเหมาะสมของเสียงและจังหวะ	3.74	0.82	มาก
ระยะเวลาในการนำเสนอ	3.86	0.86	มาก
เปิดโอกาสให้ผู้กลับไปศึกษาเนื้อหาที่ผ่านมาแล้วได้	3.81	0.72	มาก
เปิดโอกาสให้ผู้ได้ควบคุมทิศทางและความช้า-เร็วในการใช้งาน	3.86	0.70	มาก
มีการเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่	3.93	0.74	มาก
เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนร่วมตลอดการใช้งาน	3.98	0.81	มาก
ระบบการมีปฏิสัมพันธ์มีความหลากหลายและเหมาะสม	3.97	0.82	มาก
กระตุ้นให้ผู้ตอบสนองการใช้งาน	3.90	0.73	มาก
กระตุ้นให้ผู้เกิดการสื่อสารมากขึ้น	3.95	0.72	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.89	0.76	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อภาพรวมต่อระบบได้ค่าเฉลี่ยรวมที่ระดับมาก และเมื่อพิจารณาตามรายข้อ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในแต่ละด้านในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนร่วมตลอดการใช้งาน ระบบการมีปฏิสัมพันธ์มีความหลากหลายและเหมาะสม การออกแบบข้อความ กระตุ้นให้ผู้เกิดการสื่อสารมากขึ้น และการวางรูปแบบของหน้าจอ ตามลำดับ ดังนั้น จากการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัล ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลที่ผู้วิจัยได้พัฒนาจะมีคุณภาพและประสิทธิภาพในการสนับสนุนครูผู้สอนนักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องในวิชาชีพครูมีการสื่อสารเรียนรู้กันมากขึ้น จึงกล่าวได้ว่า ระบบอาณาจักรดิจิทัลทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคนในวิชาชีพเดียวกันมากขึ้น อีกทั้งสามารถจัดการประชุม พูดคุยแบบออนไลน์เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เฉพาะหัวข้อหรือแบบเฉพาะกิจได้ ทั้งเป็นแบบการประชุมกลุ่มย่อยและการประชุมกลุ่มใหญ่ โดยผู้ใช้งานสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ และไตร่ตรองความคิดของตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลาที่อยู่ในระบบ และสามารถจัดเก็บเอกสารหรือข้อมูลสำคัญจำเป็น เพื่อยกแลกเปลี่ยนระหว่างคนในวิชาชีพเดียวกัน ระหว่างโรงเรียน ระหว่างจังหวัด ระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือในรูปแบบอื่น ๆ ได้อีกด้วย ซึ่งลักษณะการเรียนรู้ร่วมกันของคนในวิชาชีพเดียวกัน แบบนี้เป็นเครือข่ายหรือเป็นเครือข่ายอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัล ที่น่าจะช่วยให้ครูผู้สอนและผู้ร่วมวิชาชีพเดียวกันมีการติดต่อสื่อสาร ให้การ

ช่วยเหลือเกื้อกูล แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดระหว่างกัน เพื่อพัฒนาความรู้ ความคิด และเรื่องของการติดต่อสื่อสาร การทำงานร่วมกับผู้อื่นให้มากที่สุดยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังจะช่วยพัฒนาวิธีการสอนของตนเองให้มีประสิทธิภาพ และสามารถแก้ปัญหาที่เคยเกิดขึ้นได้สำเร็จตามที่ต้องการได้

อภิปรายผลการวิจัย

ประการแรก ผลของการใช้ระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ระบบด้วยกัน คือ 1) ฐานข้อมูลสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ 2) ฐานข้อมูลสื่อ e-Book 3) ฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์เพื่อการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมเสมือนจริง 3 มิติ 4) การพัฒนาระบบฐานข้อมูล e-Learning ผู้วิจัยใช้แนวคิดในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาระบบการพัฒนาแบบโดยศึกษาจากแนวคิดห้องสมุดดิจิทัล (Digital library) และห้องสมุดเสมือนจริง (Virtual Library) ซึ่งมีงานวิจัยจำนวนมากของนักวิชาการต่างประเทศ ที่ศึกษาเกี่ยวกับการบูรณาการกับระบบ E-learning เพื่อเพิ่มสมรรถนะการเรียนรู้ จึงกล่าวได้ว่า ระบบการเรียนรู้ดิจิทัลจะช่วยเพิ่มพลังการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับการศึกษาของ Jayaprakash et al. (2006) การสร้างชุมชนการเรียนรู้ ซึ่งสิ่งสำคัญคือเป็นการส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนในการเข้าถึงทรัพยากรและสนับสนุนความสามารถในการเรียนรู้ของเด็กและในปัจจุบันนี้นักวิจัยหลากหลายสาขามีความสนใจว่า

เด็ก ๆ จะมีส่วนร่วมอย่างไรในการออกแบบเทคโนโลยีใหม่สำหรับอนาคตและการมีส่วนร่วมในการสร้างห้องสมุดดิจิทัลด้วยศักยภาพของผู้เรียน

ประการที่สอง ผู้วิจัยสร้าง พัฒนา และนำระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลครั้งนี้ โดยใช้วิธีการสร้างระบบตามขั้นตอนและหลักวิชา เริ่มจากการศึกษาและวิเคราะห์ ซึ่งมีองค์ประกอบ 2 ส่วน ได้แก่ 1) การสอน อยู่ในส่วนของเนื้อหา และ 2) การทดสอบ ในส่วนของเนื้อหาได้แจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ทราบ เรียงลำดับเนื้อหาได้ชัดเจน ต่อเนื่อง ทำให้ผู้เรียนเข้าใจ เรียนรู้เนื้อหาออนไลน์ได้ง่ายขึ้น และมีแบบทดสอบท้ายบทเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ รวมทั้งการแจ้งคะแนนของแบบทดสอบให้ทราบ เป็นการให้ผลป้อนกลับในทันที ช่วยเสริมแรง และกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจและตั้งใจเรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น

ประการที่สาม ระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัล ได้มีการนำเสนอเนื้อหาวิชาแบบ ให้เรียนรู้เป็นแบบ 3 มิติ มีภาพประกอบ เนื้อหา มีการเคลื่อนไหวและมีสีสันสวยงาม ทำให้ผู้เรียนสนใจ ตื่นเต้น และกระตือรือร้นที่จะเรียน และเรียนด้วยความเข้าใจมากขึ้น นอกจากนี้การใช้ภาพเคลื่อนไหว และเสียงเพลงประกอบ สีและขนาดตัวอักษรคมชัด อ่านง่าย มีเสียงบรรยายประกอบเนื้อหา ตลอดบทเรียน ช่วยลดระยะเวลาการอ่านหนังสือของผู้เรียน สามารถเรียนด้วยการฟังได้อย่างสะดวก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน จากผลการทดสอบพบว่า สื่อบทเรียนในระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลที่พัฒนาขึ้นช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทั้ง 4 ระบบ ผู้เรียนมีคะแนนสอบเฉลี่ย หลังเรียนแตกต่างจากก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงว่า บทเรียนสามารถทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงขึ้น สามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุคนธ์ทิพย์ สุภาจันทร์ (2556) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการสอนที่ใช้สื่อการสอน E-Book และการสอนแบบปกติ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงทดลอง ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีผลการทดสอบกลางภาคของผู้เรียนที่ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มที่มีการจัดการเรียนสอนแบบใช้สื่อ E-Book มีค่าเฉลี่ยของผลการสอบกลางภาค สูงกว่ากลุ่มที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ และผลการทดสอบปลายภาคมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบใช้สื่อ E-Book มีค่าเฉลี่ยของผลการสอบกลางภาค สูงกว่ากลุ่มที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้คือ

1. ผลการประเมินคุณภาพโดยรวมของระบบอาณาจักรดิจิทัล โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด ทุกรายการ
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยจัดการเรียนรู้ด้วยระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลสูงกว่าการจัดการเรียนรู้แบบปกติ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แก่นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัล โดยรวม อยู่ในระดับพึงพอใจมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับพึงพอใจมากทุกข้อ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ครูผู้สอนควรมีความรู้ความเข้าใจในระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัล ความรู้ในการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต เพื่อสามารถเป็นที่ปรึกษาและแก้ปัญหาในการเรียนให้กับนักเรียนได้
2. ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลควรมีการแนะนำบทเรียน วิธีการใช้และปฏิบัติ ให้นักเรียนได้ทราบ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง
3. ครูผู้สอนควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลโดยการสร้างสถานการณ์จำลองให้นักเรียนดูวิดีโอในบทเรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยประเด็นการสร้างเครือข่ายสถานศึกษาที่มีการเรียนรู้ด้วยระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัล
2. ควรมีการวิจัยประเด็นการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบอาณาจักรการเรียนรู้ดิจิทัลที่เป็นแบบการเรียนรู้สหวิทยาการ เพราะสามารถใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อนำเสนอบทเรียน มอบหมายกิจกรรมและติดตามผลการเรียนของผู้เรียน ช่วยประหยัดเวลาในการสอนได้อย่างมาก ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้เนื้อหาของบทเรียนได้ครบถ้วนตามหลักสูตร และทำให้การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนเป็นไปอย่างสะดวก รวดเร็วและใกล้ชิดกันมากขึ้น

3. ควรมีการวิจัยประเมินการส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มีความสามารถทักษะด้านคอมพิวเตอร์ สามารถสร้างแบบฝึก หรือแบบทดสอบเป็นแบบเกมที่มีการโต้ตอบระหว่างผู้เรียนกับคอมพิวเตอร์ให้มากขึ้น เพราะจะช่วยดึงดูดความสนใจของผู้เรียนไม่ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน และจะส่งผลดีต่อการเรียนช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้เนื้อหาของบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- โครงการ PISA ประเทศไทย สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2011). **ผลการประเมิน PISA 2011 คณิตศาสตร์ การอ่าน และวิทยาศาสตร์: บทสรุปสำหรับผู้บริหาร**. กรุงเทพมหานคร: แอดวานซ์พรินต์เซอร์วิส.
- รุ่ง แก้วแดง. (2543). **พฤติกรรมการศึกษาไทย**. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: มติชน.
- เย็น ภู่วรรณ และสมชาย นำประเสริฐชัย. (2546). **ไอซีทีเพื่อการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยสารสน.
- วิจารณ์ พานิชย์. (2555). **วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายโรงพิมพ์บริษัท ตาตาพับลิเคชั่น จำกัด.
- เศรษฐชัย ชัยสนิท. (2550). **เทคโนโลยีสารสนเทศ**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: วังอักษร.

- สุนทรทิพย์ สุภจันทร์. (2557). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการสอนที่ใช้สื่อการสอน E-book และการสอนปกติ. **วารสารสถาบันวิจัยฐานสัจวร**, 5(1), 1-10. (ออนไลน์). <https://www.mbu/yri/wp-content/uploads> (สืบค้นเมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2562)
- Druin, A. (2005). **Children's access and use of digital resources**. *Library Trends*, 54(2), 173-177.
- Gaines, Brian R. (2002). **Implementing the learning web**. Alberta, Canada: Knowledge Science Institute, University of Calgary.
- Jayaprakash, A., & Venkatramana, R. (2006). **Role of digital libraries in e-learning**. DRTC Conference On ICT for Digital Learning Environment. Bangalore: DRTC.
- Jochen, Prümper. (2010). **ISO 9241/110-S: Evaluation of software based upon International Standard ISO 9241, Part 110**. Berlin: HTW.
- Johnson, Roger T., & Johnson, David W. (1986). **Action research: Cooperative learning in the science classroom**. *Science and Children*, 24, pp. 31-32.
- OECD. (2009). **Assessment Framework**. OECD, Paris.
- OECD. (2010). **Learning for Jobs, OECD Reviews of Vocational Education and Training**. OECD Publishing, Paris.

วารสารวิจัยรำไพพรรณี Rajabhat Rambhai Barni Research Journal

วารสารวิจัยรำไพพรรณี เป็นวารสารระดับชาติที่ผ่านการรับรองผลการประเมินคุณภาพวารสารในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 2 (พ.ศ. 2563-2567) จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยของคณาจารย์ นิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาโท-เอก นักวิจัยจากหน่วยงานภายในและภายนอกต่าง ๆ สู่สาธารณชน รวมทั้งหน่วยงานอื่น ๆ ได้นำผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์เผยแพร่ไปใช้ประโยชน์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีคุณภาพของบุคลากรทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย 2) เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิชาการ และ 3) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของบุคลากร

วารสารเปิดรับบทความวิจัยในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รวมถึงสหวิทยาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งสังคมและชุมชน โดยจัดทำเป็นวารสารราย 4 เดือน เผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม) และฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม) โดยบทความที่ตีพิมพ์ทุกบทความผ่านการพิจารณาเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Reviewed) ในสาขาวิชานั้น ๆ ไม่น้อยกว่า 2 ท่าน โดยเป็นการประเมินแบบ double-blinded review ข้อคิดเห็นที่ปรากฏและแสดงในเนื้อหาบทความต่าง ๆ วารสารวิจัยรำไพพรรณี ถือเป็นความเห็นและความรับผิดชอบโดยตรงของผู้เขียน

คำแนะนำการเตรียมต้นฉบับ

บทความที่รับตีพิมพ์ในวารสาร ได้แก่ 1) บทความวิจัย 2) นิพนธ์ปริทัศน์ (Review articles) โดยให้พิมพ์ผลงานด้วยกระดาษ A4 พิมพ์หน้าเดียว จำนวนไม่เกิน 10-12 หน้า และกำหนดให้ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน สถานที่ทำงาน การติดต่อผู้เขียน โดยบทความต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ คำสำคัญ (Keywords) ไม่เกิน 3-5 คำ และมีส่วนประกอบดังนี้ บทนำ วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย สรุปและอภิปรายผลการวิจัย ข้อเสนอแนะ กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) และเอกสารอ้างอิง

ระเบียบการตีพิมพ์

1) ผู้วิจัยดำเนินการเขียนบทความวิจัยตามข้อกำหนดรูปแบบของวารสารวิจัยรำไพพรรณี ของสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี โดยบทความดังกล่าวจะต้องไม่เคยเผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน

2) ผู้วิจัยส่งบทความที่สมบูรณ์ตรงตามแบบฟอร์มเป็นไฟล์นามสกุล .doc (Word) ความยาวไม่เกิน 10-12 หน้า ทางระบบส่งบทความวิจัยออนไลน์วารสารวิจัยรำไพพรรณี โดยสมัครผ่านเว็บไซต์ระบบ ThaiJo2.0 <https://tci-thaijo.org/index.php/RRBR/index> ทั้งนี้สามารถติดตามรายละเอียดและดาวน์โหลดแบบฟอร์มต่าง ๆ ได้ที่ www.rbru.ac.th/org/research/สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

3) ผู้วิจัยต้องชำระค่าธรรมเนียมในการดำเนินการตีพิมพ์ของวารสารวิจัยรำไพพรรณี จำนวน 2,500 บาท หลังจากบทความผ่านการพิจารณาเบื้องต้นจากกองบรรณาธิการวารสารฯ เรียบร้อยแล้ว

4) ผู้วิจัยสามารถชำระค่าธรรมเนียมได้ ดังนี้

โอนเงินเข้าบัญชีหมายเลข 178-1-48958-7 ชื่อบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ประเภทบัญชีออมทรัพย์ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา (สาขาสี่แยกเขาไผ่) เมื่อโอนเงินเข้าบัญชีแล้วกรุณา SCAN หลักฐานการชำระเงินได้ที่ อีเมลล์ research_rbru2010@hotmail.com

กองบรรณาธิการจะไม่คืนเงินในกรณีที่บทความไม่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ไม่ว่ากรณีใด ๆ เพราะเป็นค่าตอบแทนการพิจารณาบทความของผู้ทรงคุณวุฒิ

5) ผู้วิจัยจะต้องดำเนินการปรับแก้ไขบทความตามผลการตรวจประเมินของกองบรรณาธิการ และผู้ทรงคุณวุฒิของวารสารวิจัยรำไพพรรณี อย่างต่อเนื่องตลอดกระบวนการในการตีพิมพ์

6) เมื่อผู้วิจัยได้ดำเนินการตามระเบียบ ข้อที่ 1) - ข้อ 5) เรียบร้อยแล้ว กองบรรณาธิการจะออกไปตอบรับการตีพิมพ์และใบเสร็จรับเงินจากทางราชการให้กับผู้วิจัย และดำเนินการตามกระบวนการตีพิมพ์ต่อไป

7) ถ้าผู้วิจัยไม่ปฏิบัติตามระเบียบการตีพิมพ์กองบรรณาธิการจะแจ้งยกเลิกการตีพิมพ์บทความการวิจัยไปยังหน่วยงาน/มหาวิทยาลัยที่ท่านสังกัดอยู่ และจะไม่ได้รับค่าธรรมเนียมคืน

ข้อกำหนดในการเตรียมต้นฉบับ

- ขนาดกระดาษ A4
- ขอบกระดาษ ขอบบน 1 นิ้ว ขอบล่าง 1 นิ้ว ขอบซ้าย 1.25 นิ้ว ขอบขวา 1 นิ้ว
- ระยะระหว่างบรรทัด หนึ่งเท่า (Single Space)
- ตัวอักษร ใช้ TH SarabunPSK ตามที่กำหนดดังนี้
 - ชื่อเรื่อง (Title)
 - ภาษาไทย ขนาด 18 point, กำหนดกึ่งกลาง, ตัวหนา
 - ภาษาอังกฤษ ขนาด 18 point, กำหนดกึ่งกลาง, ตัวหนา
 - ชื่อผู้เขียน (ทุกคน)
 - ชื่อผู้เขียน ภาษาไทย-อังกฤษ ขนาด 14 point, กำหนดกึ่งกลาง, ตัวหนา
 - ที่อยู่ผู้เขียน ภาษาไทย-อังกฤษ ขนาด 14 point, กำหนดกึ่งกลาง, ตัวหนา และเว้น 1 บรรทัด
 - อีเมลล์ผู้เขียนหลัก วันที่ส่ง วันที่แก้ไขล่าสุด และวันตอบรับบทความ
 - *Corresponding author E-mail: (Received; Revised ; Accepted)
 - บทคัดย่อ
 - ชื่อ “บทคัดย่อ” และ “Abstract” ขนาด 16 point, กำหนดกึ่งกลาง, ตัวหนา และเว้น 1 บรรทัด
 - เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทย ขนาด 14 point, กำหนดชิดขอบ, ตัวธรรมดา
 - คำสำคัญ ให้พิมพ์ต่อจากส่วนบทคัดย่อ โดยเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทความประมาณ 3-5 คำ ใช้ตัวอักษรภาษาไทย หรือ อังกฤษ ขนาด 14 point
 - เนื้อหา บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ขนาด 14 point, กำหนดชิดขอบ, ตัวหนา
 - ย่อหน้า 0.5 นิ้ว
 - Keyword ให้พิมพ์ต่อจากส่วน Abstract โดยเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทความภาษาอังกฤษ ขนาด 14 point
 - รายละเอียดบทความ (Body)
 - คำหลักบทขนาด 16 point, กำหนดชิดซ้าย, ตัวหนา
 - หัวข้อย่อยขนาด 14 point, กำหนดชิดซ้าย, ตัวหนา
 - ตัวอักษรขนาด 14 point, กำหนดชิดขอบ, ตัวธรรมดา
 - ย่อหน้า 0.5 นิ้ว

รายละเอียดบทความประกอบด้วย บทนำ วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย สรุปและอภิปรายผลการวิจัย ข้อเสนอแนะ กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) และเอกสารอ้างอิง

- คำศัพท์ ให้ใช้ศัพท์บัญญัติของราชบัณฑิตยสถาน

■ รูปภาพและตาราง กรณีรูปภาพและตาราง หัวตารางให้จัดชิดซ้ายของคอลัมน์ คำบรรยายรูปภาพให้อยู่ใต้รูปภาพ และจัดกึ่งกลางคอลัมน์ เนื้อหา และคำบรรยายภาพ ใช้ตัวอักษรขนาด 14 point ตัวปกติ

- รูปแบบการพิมพ์เอกสารอ้างอิง

1. อ้างอิงจากหนังสือ

รูปแบบ :

ชื่อผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อเรื่อง.// จำนวนเล่ม.// ครั้งที่พิมพ์ (ถ้ามี).// ชื่อชุดหนังสือ.// เมืองที่พิมพ์.// สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และกรรณิการ์ สุขเกษม. (2547). วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ: การวิจัยปัญหาปัจจุบันและการวิจัยอนาคตกาล. กรุงเทพมหานคร: เพ็ญฟ้า พรินต์.

Okuda, M., & Okuda, D. (1993). *Star trek chronology: The history of the future*. New York: Pocket Books.

2. อ้างอิงจากบทความในหนังสือ รายงานการประชุมทางวิชาการ สัมมนาทางวิชาการ

รูปแบบ :

ชื่อผู้เขียนบทความ.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน **ชื่อหนังสือ**.// ชื่อบรรณาธิการหรือผู้รวบรวม.

ครั้งที่พิมพ์.// ชื่อชุดหนังสือ.// เมืองที่พิมพ์.// สำนักพิมพ์.// หน้า.

ตัวอย่าง :

ปกรณ ปรียากร. (2532). ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา. ใน **เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารการพัฒนาชนบท**. หน่วยที่ 1. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิทยาการจัดการ. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. หน้า 33-34.

Fitzroy, Felix R. and Kraft, Kornelius. (1991). Firm Size, Growth and Innovation: Some Evidence from West Germany. In **Innovation and Technological Change: An International Comparizon**. Zottan J. Aes and David B. Audretsh, eds. New York: Harester Wheatsheaf. pp. 152-159.

3. อ้างอิงจากบทความในวารสาร

รูปแบบ :

ชื่อผู้เขียน.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// **ชื่อวารสาร**.// ปีที่ (เดือน).// เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

สุรัช พุ่งเกียรติ. (2547). นาโนเทคโนโลยีวิสัยทัศน์เทคโนโลยีระดับไมโคร. **ผู้ส่งออก**. 17 (ปีที่แรก เมษายน): 19-22.

Mintrom, Michael and Vergari, Sandra. (1996). Advocacy Coalitions, Policy Entrepreneurs and Policy Change. **Policy Studies Journal**. 24 (Autumn): 420-434.

4. อ้างอิงจากวิทยานิพนธ์ ภาคนิพนธ์ และสารนิพนธ์

รูปแบบ :

ชื่อผู้เขียน.// (ปี).// **ชื่อวิทยานิพนธ์ ภาคนิพนธ์ หรือสารนิพนธ์**.// ระดับปริญญา/มหาวิทยาลัย.

ตัวอย่าง :

ธีรวัฒน์ พันธุ์สมล. (2547). การรับรู้กิจกรรมการพัฒนาทางกองประจำการเพื่อการพัฒนาประเทศ กรณีศึกษา กรมทหารต่อสู้อากาศยาน หน่วยบัญชาการอากาศโยธิน กองบัญชาการยุทธทางอากาศ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ปิโย เล็กกำแหง. (2547). พฤติกรรมการซื้อและการบริโภคเครื่องดื่มในร้านกาแฟขนาดเล็กของนักศึกษาภายในมหาวิทยาลัย: กรณีศึกษานักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ภาคนิพนธ์โครงการบัณฑิตศึกษาเทคโนโลยีการบริหาร สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

Thawilwadee Bureekul. (1998). **Major Factors Affecting Industrial Hazardous Waste Policy Implementation in Central Thailand**. Doctoral dissertation, National Institute of Development Administration.

5. อ้างอิงจากรายงานการวิจัย และเอกสารวิจัยที่เสนอต่อหน่วยงานต่าง ๆ

รูปแบบ :

ชื่อผู้เขียน.// (ปี).// **ชื่อเอกสาร**.// รายงานการวิจัย/เอกสารวิจัย หน่วยงาน.

ตัวอย่าง :

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2538). **จริยธรรมในงานวิจัย**. เอกสารวิจัย เสนอต่อคณะกรรมการส่งเสริมงานวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

6. อ้างอิงจากสิ่งพิมพ์กฎหมาย

รูปแบบ :

ชื่อกฎหมาย.// **ชื่อวารสาร**.// ฉบับ/เล่มที่./ตอนที่/(วัน เดือน).// เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

พระราชบัญญัติโอนกิจการบริหารในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เฉพาะที่เกี่ยวกับราชการของคณะรัฐประศาสนศาสตร์ ไปเป็นของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ. 2509. **ราชกิจจานุเบกษา**. ฉบับพิเศษ 83, 29 ฉบับพิเศษ (31 มีนาคม): 23-36.

The Act on Revenue Code Amendment (No.35) B.E. 2544. **Royal Thai Government Gazette**. 118, 85A (27 September 2001): 1-4.

7. อ้างอิงจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./ชื่อเรื่อง./[CD-ROM]./สถานที่ผลิต./ผู้ผลิต./ปี พ.ศ. ที่เผยแพร่.

ผู้แต่ง./ชื่อเรื่อง./[Online]./เข้าถึงได้จาก./วิธีการเข้าถึงและสถานที่ของข้อมูล/ปี พ.ศ. ที่เผยแพร่ (หรือสืบค้น).

ตัวอย่าง :

Noam, E.M. Telecommunication Policy Issue for the Next Century. [online]. Available : gopher://198.80.36...//global/telcom.txt. 1994.

Texas Instruments. Speech Synthesis Processors. [online] available : <http://www.ti.com/sc/does/msp/speech/index.htm>. 1998.

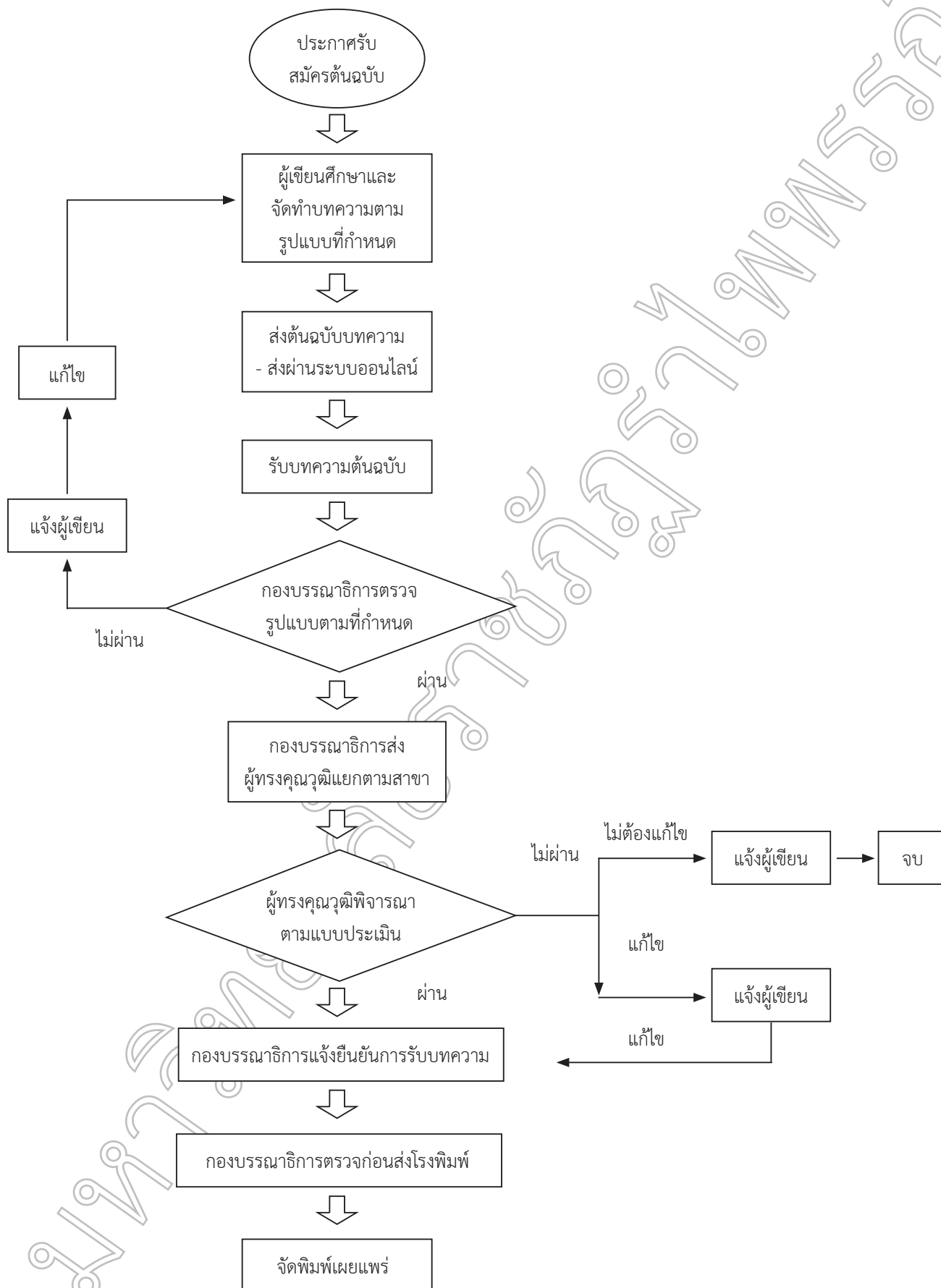
ทั้งนี้สามารถติดตามรายละเอียดและดาวน์โหลดแบบฟอร์มต่าง ๆ หรือสมัครส่งบทความวิจัยออนไลน์ ได้ที่ <http://www.research.rbru.ac.th/journal.php>

หลักเกณฑ์การประเมินบทความเพื่อการตอบรับการตีพิมพ์

ต้องเป็นบทความที่ยังไม่ได้มีการเผยแพร่ในวารสารใดมาก่อนหรือรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการใด ๆ กองบรรณาธิการจะดำเนินการพิจารณาบทความตามรูปแบบที่กำหนดเบื้องต้น หากบทความใดไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับคืนให้ผู้เขียนแก้ไข หากผ่านการพิจารณาจะเข้าสู่การประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญตรงตามสาขาทั้งภายในและภายนอก เมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านจะแจ้งให้ผู้เขียนทราบ เมื่อบทความได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับหนังสือรับรองการตีพิมพ์ โดยจะให้ผู้เขียนที่เป็นชื่อแรกและสามารถดาวน์โหลดวารสารฉบับสมบูรณ์ได้ทางเว็บไซต์ของสถาบันวิจัยและพัฒนา <http://www.research.rbru.ac.th/journal.php>

ขั้นตอนการจัดทำวารสารวิจัยรำไพพรรณี

แบบประเมินบทความวิจัย เพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิจัยรำไพพรรณี
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ชื่อบทความวิจัย

.....
.....
.....

ชื่อผู้ประเมิน..... ส่งคืนภายในวันที่.....

1. ความเป็นมา / ความสำคัญของปัญหาวิจัย

.....
.....
.....

2. การประมวลเอกสาร (กรอบแนวคิด / คุณภาพการประมวลเอกสาร / ความเป็นวิชาการ / ความเกี่ยวข้องกับสมมติฐาน ฯลฯ)

.....
.....
.....

3. วิธีการวิจัย (กลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่ม / ความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ / ข้อมูล ฯลฯ)

.....
.....
.....

4. ผลการวิจัย (ใช้สถิติครบถ้วนเหมาะสม / ความถูกต้องของการรายงาน ฯลฯ)

.....
.....
.....

5. การอภิปรายผล (ความเหมาะสมทางวิชาการ ฯลฯ)

.....
.....
.....

6. อื่น ๆ (เช่น การใช้ภาพ / การจัดระเบียบบทความ / การอ้างอิง / ความถูกต้องเชิงวิชาการ ฯลฯ)

7. โดยภาพรวมท่านประเมินว่าบทความวิจัยนี้มีคุณภาพระดับใด (กรุณาทำเครื่องหมาย ✓)

- ☐ 1) ควรตีพิมพ์ โดยมีการแก้ไขเล็กน้อย (เช่น คำผิด)
- ☐ 2) ควรตีพิมพ์ โดยอาจแก้ตามคำแนะนำของผู้ประเมิน หรือไม่ก็ได้
- ☐ 3) ควรตีพิมพ์ แต่ต้องแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ประเมินก่อน โดย
- ☐ ผู้ประเมินขอพิจารณาสิ่งที่ปรับแก้แล้วอีกครั้ง
- ☐ ผู้ประเมินไม่ขอพิจารณาอีกครั้ง
- ☐ 4) อาจตีพิมพ์ได้ โดยผู้เขียนต้องทบทวนและปรับปรุงบทความใหม่ และผ่านการประเมินใหม่อีกครั้ง โดย
- ☐ ผู้ประเมินขอพิจารณาสิ่งที่ปรับแก้แล้วอีกครั้ง
- ☐ ผู้ประเมินไม่ขอพิจารณาอีกครั้ง
- ☐ 5) ไม่ควรตีพิมพ์ในวารสารวิจัยรำไพพรรณี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

วันที่

หมายเหตุ 1. ถ้าเนื้อที่กระดาษไม่พอ ท่านสามารถเขียนคำแนะนำเพิ่มเติมได้

2. กองบรรณาธิการจะไม่เปิดเผยแบบประเมินนี้แก่ผู้เขียนบทความ แต่จะรวบรวมส่งข้อวิจารณ์และข้อเสนอแนะให้แก่ผู้เขียน โดยพิจารณาตามแต่กรณี

กรุณาส่ง กองบรรณาธิการวารสารวิจัยรำไพพรรณี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
สถาบันวิจัยและพัฒนา (อาคารเฉลิมพระเกียรติ ชั้น 5) อาคาร 36
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เลขที่ 41 หมู่ 5 ถนนรัชชศักดิ์ชุมพล ตำบลท่าช้าง
อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี 22000
โทรศัพท์ 0-3947-1056 หรือ 0-3931-9111 ต่อ 10802 โทรสาร 0-3947-1056
มือถือ 086-4402639
อีเมลล์ research_rbru2010@hotmail.com

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

INSTITUTE OF RESEARCH AND DEVELOPMENT RAMBHAH BARNI RAJABHAT UNIVERSITY

41 หมู่ 5 ตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี 22000

โทร./โทรสาร 0-3947-1056 โทร. 0-3931-9111 ต่อ 10802, 086-440-2639

เว็บไซต์ <http://www.research.rbru.ac.th> E-mail : research_rbru2010@hotmail.com

